es ſeind vier tage das man jn leget· Jheſus ſprach ·ich
ſag dir ob du es gelaubeſt du ſichſt die gotes wunder
do hůben ſy die ſtein auff· Jheſus ſahe auff zů hymel
vnd ſprach· Vatter ich ſag dir genad du haſt mich er⸗
höret. vnd ich waiß wol das du mich zů allen zeytten
erhöreſt· ich ſprich es vmb das volcke das vmb mich
ſteet das die gelauben das du mich geſandt haſt Vnd
do er das geſprach do rüffet er mit lauter ſtymm· La
zarus gee herauß· zehandt gieng er her fürder do todt
was· vnd hend vnd füß waren jm gepunden mit neſ⸗
teln. vnnd seyn antlitz was jm verpunden mit tůch·
Do ſprach Jheſus· löſt in auff vnnd laßt in hin geen
Der juden mänig die do waren kamen zů Maria die
das zeichen hätte geſehen das er getan hät die gelaub
ten do an in· vnd giengen do gen Jheruſalem vnd ſag
ten dem volck das wunder das ſy geſehen hätten· Vnd
do die fürſten dz erhörten do ward jr vngemach gar
groß vnd wurden do zů rat das ſy jheſum läſterlichen
tödten wolten. vnd erſchlügen Lazarum· wañ ſy for
chten er keret die leüt zů Criſto·

DA die zeichen geſchahen do was ſein můtter
Maria zů Bethania das lag nitt verr vonn
Jheruſalem· Do gieng Jheſus hin vñ wolt
die marter leyden durch vns· vnd als jr her
nach werdent hören. Eines tags gieng Jheſus võ Jhe
ruſalem gen Bethania vnd empfalch ſein liebe můt⸗
ter den zweien ſchweſtern maria Magdalene vñ Mar
the das ſy jr hilff vnnd rat geben vnd ſy tröſten· doch
ſagt er in nit das jm die marter ſo nahent was. Ma⸗
ria erſahe ſich ſein wol vnnd ward jämerlichen wai⸗
nen vnnd ſpraſch traurigklich zů jm· Jch main es ſey
d tag kõmē daran du die marter leidē ſölt· als du mir
geſagt haſt· wie ſcheideſt von deiner můter· mein hertz
beleibt in jamer. kind laß mich mit dir ich fürcht dein

Coll. cpl. (with the BMC) hkg.

NB The letters may be interchanged on the quires; so bound in the right order?

50 PHILELPHUS, FRANCISCUS. Epistolae. (Basileae, J. Amerbach, about 1496). 274 leaves. 8vo. Halfvellum (modern). — (First and last leaf unclean; a few marg. wormholes). ~~875.—~~

BMC III, p. 758.

Hain 12928; Polain 3131; Proctor 7646; Stillwell P 547. — (Some slight differences in punctuation, etc.).

Philelphus (1398-1481), Italian humanist, ambassador at Constantinople, Budapest and Cracow. He lived in Italy as a teacher and politician. His letters (written 1427-1461) are very important for 15th century Italian history. „Sie haben vor allen Humanistenbriefen jener Zeit den Vorzug, in geordneter Reihe und mit vollständigen Daten erhalten zu sein." (Voigt). Good copy.

3 1197 23794 6147
BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY

LIBRARY
Brigham Young University
RARE BOOK COLLECTION
Vault
093
Am35
1497
#2

H. 12927?

[Basel: Joh. Amerbach, 1492-94?]

EPISTOLARE
FRANCISCI PHILELFI

UP

FRANCISCI PHILELFI EPISTOLARVM LIBER PRIMVS

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano ſalutem plurimam dicit.

q

Vod nihil apud me duxerim antiquiꝰ beniuolẽtia tua: nihil ſanctius tua fide: facile uel ex hoc poteſ exiſtimare Leonarde iuſtiniane: quod & Conſtantinopolin nouā Romam mihi iucūdiſſimā: & regē ipſum Ioannem palæologū de me q̄optime certe meritū tua cauſa reliquerim. Non enim me mouit ſpes ampliſſima: quā tuis tam crebris: tamq; liberaliſſimis litteris mihi oſtēdiſti: ut tibi obſequerer: ſed ipſe tu: cui me cariſſimum eſſe iampridem multumq; cognoram. Nec eſt quicq̄: quod malim: q̄ & haberi me: & eſſe gratiſſimū. Nam liberalitas opulenti eſt nonnunq̄: at gratitudo iuſti ſemper & boni uiri. Cum igitur ad ſextum Kalendas ſeptembres ſoluiſſem ex urbe Conſtantinopoli: hoc die circiter meridiē poſt annum ſeptimum ac menſes quinq; poſteaq̄ hinc primū nauigaram in Thraciam: ad uos redij: ductus ſane conſilio tuo: cupienſq; & tibi & cæteris patricijs uiris referre eam quā debeo gratiam pro uirili mea. Nam priſtina ueſtra illa erga me & pulcherrima beneficia neq; obliuiſci unq̄ poſſim: nec minus digna cenſere: quibus ſim obſtrictꝰ perpetua obſeruātia. Vtinā ſæuiens hæc atq; ꝑhorrenda peſtilentiæ uis: qua urbē uideo acerbiſſime laborare: nō impediat cogitationes meas. Nō enim poſſum non metuere huiuſmodi ſagittas: quales ex Iunone cognitas hoc eſt ex aere: uirum etiā fortiſſimū achillem permouiſſe ſapientiſſimus poeta Homerus docet. Nam ſcimus huiuſcemodi uulneribus cœleſti īpetu cōcitatis remedia nulla ſatis certa afferri poſſe. Quo fit: ut quid me agere oporteat in tanta pernicie: non intelligam. Itaq; mihi gratiſſimū ſis facturus: ſi per te certior factus fuero: quid mihi conſilij capiundū cenſeas. Video enim uniuerſam propemodum ciuitatē ab urbe eminus abeſſe præter unum te: qui murani inter uitrea iſta uaſa: quaſi clypeo tectus uulcani ictus

Apollinis contemnas. Vale ex Venetijs.vi.idus octobres Anno a natali christiano M.cccc.xxvij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

r Edditæ mihi ſũt litteræ tuæ:& phumanæ illæ quidẽ ac plane indices amoris ſummi erga me tui. Quod aũt mones:bono ut ſim aĩo:quoniã oĩa mihi pro mea opi-nione:proq; inueterata iam & maxima amicitia noſtra ſint abunde reſponſura:& ſi non erat monitore op⁹:nõ fuit tñ ingratũ audiſſe:eo te eſſe in me aĩo:quo ſemp fueris:ami-co & perbenigno. Faciã aũt qđ hortaris me domi contine-bo. Mea oĩs conſuetudo erit cũ muſis. Nullius hoĩs utor familiaritate:aut cõgreſſu:qui per hãc tẽpeſtatis calamita-tem diutius uenetijs fuerit. Te non prius adibo:q̃ iuſſeris βούλομέγω σάύ τόμ σόόμ ἐμμέμάι ἢ ἀπόλέσθάι. De familia mea qđ ſcire cupis:mihi ẽ uxor ãnos nata ſedecim: & ex ea puer annũ natus unũ: menſes duos:dies ſeptẽ ac decẽ:noĩe Ioannes marius iacobus:ſeruæ quattuor: ſeru⁹ unus:miniſter mercẽnari⁹ item unus. Vale ex uenetijs.v. Idus octobres.M.cccc.xxvij.

Franciſcus Philelfus. Franciſco barbaro ſal.

q Vod tibi iucũdiſſimũ eẽ puto:nudiuſtertius uenetias ex urbe Cõſtãtinopoli adueni:unde abeſſe te & doleo: quia ſuauiſſima tua conſuetudine frui non licet:& gaudeo:ꝙ ſalutis tuæ rationẽ habeas. Nã furor peſtilẽtiæ parcit nemini. Nec ullis remedijs:aut arceri põt:aut reprimi:ne ſi Aeſculapius quidẽ ipſe:huiuſue filius Podalyrius & Machaon cũ Apide una illo:qui primus medicinã dicit̃ inueniſſe:ꝓpulſatores:& curatores adſint. Quare cũ uita ſis digniſſim⁹:facile & æquo aĩo patior abſentiã tuã dũ tñ litteris creberrimis præſentis tui deſideriũ reſartias. Vale Ex Venetijs.iiij.Idus octobres.M.cccc.xxvij.

Franciſcus Philelfus. Marco lypomano ſal.

a Ccepi litteras tuas:qb⁹ nõ dubio declaraſti tibi meũ reditũ i italiã uoluptatis plurimũ attuliſſe:quippe q̃ dibitaſſes me nõ litteraturã ſolũ: ſed naturã etiã græcorũ adamauiſſe:ob idq; factũ oĩno græcũ:præſertim cum græ-cã uxorẽ:q̃ latinã ducere maluerim. Petiſq; quãtũ librorũ

mecũ aduexeri. Demũq; hortaris:ut uenetijs malim age/
re:q̃ alibi uſq̃ gẽtiũ. Mihiq; tuã oẽm opem :atq; operã pro
uetere noſtra beniuolẽtia polliceris:Omniũ primũ tuũ li/
beraliſſimũ ꝓmiſſũ:quo in litteris uſus es:& audio nõ inui/
tus:& amplector perlibenter:eoq; mihi ſemper:quotiens
opus fuerit:utendũ uolo. Qđ ſi qua etiã in re meo tibi offi/
cio opus eſt:illud tibi peculiare ducito:poteris tu quidem
bñficijs me ſupare:at ego te uoluntatis gratitudine:id qđ
eo me puto facilius cõſecutuꝝ:ꝙ uenetijs agere uitã inſti/
tui:quãtũ ſcilicet in me fuerit. Hic aũt nõnulla pſæpe offe/
ratur occaſio:& tibi bñficij cõferẽdi:& mihi rurſus ul'refe/
rendæ uel habendæ gratiæ. Librorũ uero nõ nihil aduexi
mecũ. Eſt etiã Venetijs multũ cũ apud te & barbarũ : tum
apđ Leonardũ meũ. Reliquos aũt meos codices:cũ uene/
tias reuerteris:nõ modo uidebis oẽs :ſed etiam his fruere
ex ſnĩa tua. Nã ut ſcis τὰ τῶν φίλων κοινά. Et ſum latin⁹:
& fui ſemp. Nec aliud quicq̃ ex græcia reportaui:q̃ littera/
turã atq; diſciplinã:q̃q̃ ſunt itẽ hoc tpe apud græcos ꝑmul/
ta & utilia & præclara:quæ non ſolum ornent: ſed efficiãt
bonos uiros. Nã ſine inuidia audienda eſt ueritas. Sed de
uxore qđ perurbane iocaris mecũ : duxi ſane uxorẽ illius
Chryſoloræ filiã:quẽ non latini minus admirant̃ q̃ græci.
Accedit ad generis uel bonitatẽ uel claritudinẽ:ꝙ nata eſt
mea uxor ea matre : quæ & auria ipſa ſit & mulierũ omniũ
pudiciſſima atq; optima. Sed de his hactenus: uæhemẽter
cupio reditũ tuũ:quẽ ut de⁹ maturet:opto. Multa eñ ſunt
quæ cupio corã tecũ cõmẽtari. Vale ex uenetijs idib⁹ octo
bris. M.cccc.xxvij.   Frãciſ. Philel. Danieli ueturio ſal.

a   Go tibi gratias ĩmortalis ꝙ tãta beniuolẽtia me cõ/
plecteris. Non eñ ſine magna quadã amoris ui me
hortaris:ut in tãtis peſtilẽtiæ ignib⁹ uenetijs eẽ nolim :ſed
uel patauiũ cõcedã : uel alio ubi tutius uitæ meæ conſultũ
ſit. Si dixero me eẽ oĩno expertẽ met⁹:plane mentiar. Me
tuo eñ ſed nõ tã mihi:q̃ cũ infanti filio:uxoriſq; adoleſcen
tulæ:tũ reliquæ etiã familiæ :quæ min⁹ fortaſſe ſibi cauere
norit. Nec ſatis ſcio:quid faciã. Nam patauij quoq; & in re
liquis ꝓpinquis urbib⁹ efferatã hanc morbi ĩmanitatẽ au/

dio incrudeſcere. Quare aut nuſq̄ ē moued⁹ pes: aut fugi/
endū lōgi⁹: ubi pacatior ſit aeris clementia. Conſiliū tn̄ tuū
nō poſſū nō ꝓbare. Vale ex Venetijs Kal. nouēbrib⁹. M.
cccc. xxvij. Francis. Philel. uictorino feltrenſi ſal.

e Go te uirū non ſolū mei amātiſſimū: ſed & prudētē
& bonū iāpridē eē cognoui. Admonitionē tuam
non poſſum nō ꝓbare. Sed qui mare ingreſſus ſit:
nō habet uētos in manu. Aduerſus cōtrarios etiā flat⁹ tan/
tiſper nitendū eſt: dū uel fortuna uel de⁹ aliqs portū obtu
lerit: ſi minus optatū ſaltē tutū. Sentētiā meā tenes. Vale
ex uenetijs. vi. Kal. decembres. M. cccc. xxvij.

Franciſcus Philelfus Franciſco ferreto ſal.

l litteris tuis ſum mirifice delectat⁹. Video eñ noſtrā
Cōſtātinopolitanā illā cōſuetudinē tibi mēte nō ex
cidiſſe. Qđ aūt hortaris: ſi qn̄ ad tholētinates rediero: An/
cone ut iter faciā: tibi bona fide polliceor nō antea me ad
Tholētinates reditur̄: q̄ & Ancona & te uidero. Sed quo
ad tēpus id ſit futurum: nondum ſatis ſcio. Vale ex Vene/
tijs idibus decembribus. M. cccc. xxvij.

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

q Voniā natalis chriſtianns iam propemodū pulſat fo
res: facies mihi rē gratiſſimā: ſi quas arcas anteq̄ ego
forē ex Cōſtātinopoli ſolutur⁹: p illi⁹ tpis naues ad te miſi
mihi reddi curaueris. Nō eñ ſolū libris nōnullis mihi op⁹
eſt: qui arcis ſeruant': ſed etiā ueſtimētis: tum meis: tū uxo
ris. Et ut de me ſileam: me quotidie uxor rogat: ne ſe diuti/
us priuē uoluptate ſuarū ueſtiū. Quare niſi ad ꝓximū na/
talē huic morē geſſero: ſe ab me deludi exiſtimabit. Nam
neq; te latere debet ingeniū muliebre: & ego uxori ea ne/
gare nō auſim: quæ uitæ cultui decoroq; debēt': adoleſcē/
tulæ præſertim mihiq; morigeræ. Vale ex uenetijs. xvi.
Kal. ianuarias. M. cccc. xxvij.

Franciſcus Philelfus Antonio capanorēſi ſal. plu. di.

q Vod meū i italiā reditū iucūdiſſime acceperis: ē mi/
hi exploratiſſimū. Noui eñ bonitatē tuā: & animū
erga me. Qđ aūt certior fieri uis de reb⁹ meis exponā bre
ui. Vereor in eā fabellā īcidiſſe: quæ de cane dicit': qui um/

bratilē ſecut⁹ imaginē: quā ferebat rictu carnē reliqt. Erāt mihi cōſtantinopoli læta oia & ſecūda. Dū amicis his obſequor ductus ingenti ſpe: captuſq; ꝑmiſſis: incertā fortunā certis ornatiſſimiſq; cōmodis anteposui. Et ne lōgior ſim: mihi deluſus uideor. Quo fit: ut aliunde mihi cōſulēdū ſit. De uerſura quod ſcire uis: dupliciter exponi ſolet: cū aut fœnus fœnore: aut creditor creditore uertit̄. Et ut aperti⁹ loquar: ſi quando æs alienū nobis cōflatū fuerit: nec tantū nobis pecuniarū ſit: ut id diſſoluere liceat: aut ubi tempus diſſoluendi aduenerit: fœnus additans priori fœnori: aut mutamus creditorē: ab altero ſcilicet uſurariū æs accipiētes: qđ alteri reddamus. Vale ex uenetijs. xv. Kal'. ianuarias. M.cccc.xxvij.

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

n Olo mea cauſa quicq̄ patiaris incōmodi. Nā tua mihi uita nō libris ſolū & ueſtimentis: ſed mea etiā uita carior ē. Poſteaq̄ id cubiculi ubi mea illa bona cōtinent̄ ſuſpectū eſt propter eū: qui eo in loco peſtilētiali morbo correptus exceſſit e uiuis: nō ſolū expectabo: ſed diu etiā multūq; expectabo: quoad aer ad ſalubritatē redierit. Sed interea tēporis ut mihi rebuſq; meis conſulas: te plurimū rogo. Nā diutius ita agere nec poſſū: nec uolo. Si ꝑmiſſa mihi ſeruant̄: manēdū eſt: id qđ eo libentius ſum factur⁹: quo uideo me tibi cunctiſq; patricijs eē cariſſimū. Verū diuturniorē ſpem precio emendā nequaq̄ cenſeo in hac præſertim temporū pernicie. Vale ex uenetijs. xv. Kal'. ianuarias M.cccc.xxvij.

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

q Vod me hortaris ad patiētiā: nō cōtēno. Eſt em̄ ea quædā ſpecies fortitudis: qua res arduas difficiliſq; ꝑpetimur honeſtatis utilitatiſue gratia. Ego me honeſtati ita uideo ſatiſfeciſſe in tanta ꝑiculorū ac tā intolerabili magnitudine: ut plus mihi honeſtas iam debeat: q̄ ego honeſtati. Reliqua ratio eſt utilitatis: quā in hāc diē ſcio mihi fuiſſe nullam: poſteaq̄ ex græcia ad uos redij. Nec quæ futura ſit: poſſum augurari. Sum equidem apud uos perlibenter. Sed diu ita eſſe nō poſſum. Itaq; te etiā atq; etiā rogo:

ut proſpicias rebus meis. Vale ex uenetijs ex ædibus no/
ſtris.xiiij.kal'.ianuarias.M.cccc.xxvij.

Frãciſcus Philelfus Kyriaco anconitano ſal.

ſ Ingularẽ tuũ erga me amorẽ ſi nõ uæhement' amẽ:
igratꝰ ſim. Amo te inq̃ mi Kyriace cũ ob tuã ĩ me be/
niuolẽtiã: tũ ob eã inqſitionẽ atq; diligẽtiã q̃ uteris maxĩa ĩ
earũ rerꝫ inuẽtione: quæ uel nimia uetuſtate: uel patrũ no
ſtrorũ negligentia apud nos pierãt. Incũbe igit' ut facis: in
tã liberale tãq; laudabile munus renouandæ uetuſtatis: uľ
ab interitu potiꝰ uẽdicãdæ. Nõ.n.parꝫ & uoluptatis & cõ/
modi præ ſe ferũt iſtiuſmõi eulogia atq; epigrãmata: quæ
tãto cũ ſtudio & labore undiq; ex uniuerſo ꝓpe orbe ĩ ita
liã aduehis. Et horꝫ qdẽ gratia nõ ſolũ uiuos tibi concilias:
ſed mortuos quoq; reddis obſtrictos bñficio ſempiterno.
Et hac de re ſatis ac ſuper. Petis a me: ut tibi declarẽ: quæ
publij Virgilij maronis ſnĩa fuerit in ſcribẽda æneide. Nã
cõmunẽ illã opinionẽ quam ludi magiſtri afferũt: uoluiſſe
Virgiliũ & imitari Homerũ: & laudare Auguſtũ: nequaq̃
tibi admodũ ꝓbari. Nõ mediocrẽ ꝑfecto rẽ petiſ: neq; bre
uis oratiõis opus a me præſertim qui hoc tpe ocioſus non
ſũ: & angor animi nõ iniuria: tũ ob hãc peſtilẽtiæ arcerbita
tem: qua me uenetijs obſeſſum intueor: tũ qa hic inutiliter
tẽpus tero: ab his deluſus: a qbꝰ minime cõueniebat. Sed
ne me difficilẽ uoces: aut in amore tibi minꝰ reſpõdẽtẽ: di/
cam breui qd' ſentio. Qd' Virgiliꝰ uno æneidos carmĩe me
liſigenis Homeri iliada Vlyſſeãq; imitatꝰ: Aeneã laudans:
Auguſtum quoq; laudarit: nequaq̃ inficior: ſed diuinũ eius
ingeniũ altiꝰ ſuſpexiſſe neſciꝰ certe non ſũ. Quippe q hũa/
nã cõditionẽ cõtẽplatiue actiueq; deſcribẽs: eo cogitatus
oĩs cõſiliaq; direxerit: ut qua uia ſũmũ bonũ in hac uita pa/
rari poſſet in uniꝰ æneæ ſapĩa uirtuteq; oſtẽderet. Id aũt nõ
obſcure prima ipſa grauiſſimi huiꝰ ſui & elegantiſſimi opis
ꝓpoſitione ſignificat. Ait eñ ſe canere arma quo ad uirtu/
tes bellicas & actiuas: nã bellãdi pugnãdiq; inſtrumẽta ſũt
arma. Et uirũ quo ad uirtutes urbanas ĩtellectiuaſq;: in qbꝰ
ſapĩa tenet & prudẽtia principatũ. Nã ſapĩa ea mihi uirtus
ſola uideri ſolet: qua cæteris animãtibꝰ egregie ãcellimus.

Qđ em̄ aial in terris eā cōſiderat ueritatē: quæ ī cælo ē: hāc
ſola ſapia ē: quæ & inqrit & nouit. Prudētia em̄ ſapiam ita
ut ars naturā imitata ueritatē qdē inqrit: ſed nō rerū ſupe-
rioꝝ atq; diuinarū: ſed inferioꝝ & hūanaꝝ. Nā cōſultatio
eoꝝ quæ ſint hoī emolumēta detrimētaue allatura: qd ali-
ud efficit: q̄ ut uerum a falſo in hac tēporali & momētanea
mutabilitate decernamꝰ: hoc ſcilicet ſequētes: illud autem
aſpernātes. In uita igiť ciuili prudētia ſola ē: quæ moralibꝰ
cūctis uirtutibus dn̄atur: eaſq; ſola & moderať & regit. At
prudētia fracta ē & debil' nulloꝝq; neruorū: niſi manet ab
una ſapia: ad eā q̄ tāq; ad pricipē regināq; referať. Quare
q prudētiā a ꝓuidēdo dictā mediā poſuerūt: inť moral' in-
tellectualiſq; uirtutes: eāq; iccirco ꝑfectā noluerūt eē uirtu
tem in ciuili fœlicitate: qm̄ uirtutū ciuiliū oīm principiū ſit
& forma: hi nihil ſenſiſſe a ueritate alienū exiſtimādi ſunt.
Cū ergo ꝓponit Virgiliꝰ æneā a ſe canendū ut uirū: hoc ē
ut ſapiētē eūdēq; prudētē. Quæ quidē uirtutes: aut intel-
lectus ſūt ambæ: aut intellectꝰ altera: & rōnis altera. Nā rō
tpaliū ē: intellectꝰ aūt æternoꝝ: ita ut hæc tota ī cōtēplādo
ſit poſita: illa aūt in coſultādo. Qua qdē ꝓpoſitione q̄q̄ ui-
ſus ē uirgiliꝰ Homeꝝ imitaturus: nō ſolū quo ad rerū: ueꝝ
etiā quo ad ordinis ſil'itudinē: nō tn̄ exeqť eo ordine quo
ꝓponit. Quippe qui primū uirtutes urbanas canit: poſtea
uero bellicas. Et id quidē prudētiꝰ mea ſn̄ia q̄ Homerꝰ: qui
primū de achillis uirtutibꝰ locutꝰ ē in iliade: poſtea uero in
Vlyſſea de ſapia prudentiaq; Vlyſſis. Natura em̄ fit ut an-
tea intelligamꝰ: deinde agamus. Itaq; ī primis ſex æneidos
libris cōtēplatio maxīe & cōſultatio locū habet. In ſecūdis
aūt libris ſex actionis eſt laus. Et hoc qdē ſummatim intel-
ligi uelim de uniuerſo æneidos carmīe. Nec tn̄ negari & ī-
primis ſex libris ꝑmulta inueniri: quæ actiōis ſūt moraliūq;
uirtutū: & in alteris quoq; ſex libris īueniri quædā nō ſolū
cōſultationis: ſed cōtēplatiōis ꝓpria. Et qm̄ dixi a Virgilio
marone deſcribi hūanā uitā: hoc ita intelligi cupio ut mo-
ralis quā ἠθικὴν græci noīant philoſophiā: τῇ φυσικῇ. i. na
turali coīūcta ſit. Qđ eiꝰ rei ut ꝓpius accedā: illinc orditur:
cū de Iunone & æolo acutiſſime fabulať. Scimus em̄ Iuno-

nē & regno præeſſe & partui. Quare & lucina dicta ē & regina. Animū trifariā partit̄ plato: in rōnē: cupiditatē & irā. Rōni loc⁹ dat̄ in cerebro tanq̄ i arce toti⁹ corpis. Hæc æoli noīe iō figurat̄: qm̄ æolus & uarium ſignificat & mobilē & agilē & uerſatilē: quæ quidē oīa rōnis ſūt munera. Ira præcordia ſibi uēdicat. Cupiditas aūt iecur. At uentis pturbationes ſignificari: qs ē q ambigat? Præterea moraliū uirtutū formā ſiquis inqrat eā nullā iueniat niſi rōnem eſſe. Perturbatiōes uero materiā. Verſat̄ inq̄ circa perturbationes moral' uirt⁹: q̄s rō ipa cohibet atq; moderat̄. Quare nō abſurde legim⁹: Mollitq; aīos & tēperat iras: aīos eadē rōne p cupiditatib⁹ poni exiſtimo qua θύμός apud græcos: & animū ſignificat & cupiditatē. Quis em̄ ignorat niſi tāta eēt rōnis uis ut pturbationū impetū oēm cōpeſceret facile futurū: ut ab his oē ſanū a nobis cōſiliū: oīs recta cogitatio auferat̄. Rex igit̄ his dat⁹ ē rōnis principatus ab oīpotēti deo q rex̄ oīm & pater ē & creator: ea lege: ea ptāte: ut & iubere ſciat: & uetare oīa pro arbitrio iuſſuq; diuino. At uide quæſo: quāta cū breuitate & ordine oēm ætatis hūanæ curſū Virgili⁹ eſt cōplex⁹. Initiū ſumit a partu īfantis: q periculoſiſſim⁹ ē: & ei quæ parit & infanti ipſi: qui parit̄. Itaq; turbulētiſſimi uētox̄ flat⁹ tēpeſtateſq; deſcribūt̄: quæ quidē aduerſa oīa naufragioq; obnoxia: iccirco apparēte Neptuno cōtinuo ceſſant: qa cū primū infans e matris utero ueluti enatarit: uterq; om̄i piculo liberat̄. Nec em̄ abſurdū cuiq̄ uideri debet: ſi Neptun⁹ a duobus uerbis græcis νέιμ qd̄ ē nare & πτάμ qd̄ uolare ſignificat deduci affirmem⁹. Nā quēadmodū tarditas parietis piculoſa eſt: Ita celeritas & quaſi uolatus in lucē leuationē dolorū affert ſalutiferāq; quietē. Nā qd̄ rurſus ad æolum ſpectat άιόλέιμ agitare ſignificat & uerſare & uariare: quæ oīa ac ſilia humanæ uitæ cōpetere ambigat nemo: uel æolus quaſi æonol⁹: hoc ē uitæ deletio. Nā άιώμ æuum uitamq; ſignificat. όλέιμ uero delere. Naſcētibus em̄ oīb⁹ uitæ diſcrimen interituſq; īminet. Infantia uero quæ in ſeptimū uſq; annū ptendit̄ tota in alēdo uerſat̄: id qd̄ p ſeptē ceruos illos: quos æneas uenat⁹ fingit̄: nō obſcure licet intelligi. Poſt infantiā pueritia

ſequit᷑:quæ fabulaꝝ auditiōe admodū delectari cōſueuit.
Hinc ilij captiuitas uaſtatioq; narrat᷑ & æneæ troianorūq;
errores. Deinceps adoleſcētia ē:quæ ꝓpter uæhemētiſſi-
mū ſanguis augmētū atq; ardorē tota eſt dedita uoluptati
bus. Vn̄ quāta ſit uis amoris:quant⁹ ignis iucūda expoſiti-
one oſ̄dit᷑. Cōſequēs ē iuuēta laudis cupida & plane ābiti
oſa. Quare honorifici ludi cū pulcherrimis præmijs refe-
runt᷑. Poſt iuuētā ſequit᷑ ætas grauior quæ in hui⁹ uitæ cō-
ſideratiōe & in ueritatis ꝑſpicietia tota uerſat᷑. Quo factū ē
ut deſcēſus ad īferos fieret:eaq; narrarēt᷑ quæ a pythagori
cis & platonicis de aīs hoīm rebuſq; diuinis diſputata ſūt.
Et hæc quidē in ſexto æneidos libro. Nam reliqui ſex libri
circa uitā actiuā diſtributi:quid ad mores attinet: mirabili
artificio cōplectūt᷑: ubi q̄q̄ multa de iuſticiæ:multa de pie-
tatis munere apparēt:fortitudinis tn̄ laus imprimis floret.
Et queadmodū initiū ſūptū ē a primo infātiæ ortu:ita æta-
tis hūanæ finis ē mors. Itaq; nō iepte ultimo loco ſubdidit:
Vitaq; cū gemitu fugit indignata ſub umbras. Turnus em̄
qui ſe iniuſticiæ fecerat ignauiæq; obnoxiū:in obſcuritate
noīs morit᷑ ſempit̄na. Aeneas uero uir iuſt⁹ & fortis quaſi
numē indies magis atq; magis diuturnitate glīæ illuſtrat᷑.
Et hæc ſūt quæ mihi ad tuas lr̄as in hac tp̄m difficultate re-
ſpōdenda occurrerūt. Vale ex uenetijs. xij. kal᷑. ianuarias.
M.cccc.xxvij.

Frāciſcus Philel. Ioanni auriſpæ ſal.

q Vod mihi gratularis de meo ī italiā reditu:lætor eq-
dē meū tibi ꝓbatū iri cōſiliū. Verū in hac die fortūa
cōſilio nō rn̄det. Nā quā mihi ſpē ap᷑d uenetos ampliſſimā
ꝓpoſitā ſum ſecut⁹:ea me uideo fruſtratū iri. Itaq; me facti
mei iā pœnitet:& ſi cōſiliū nequaq̄ ē accuſandū. Hic em̄ di-
uti⁹ mihi cunctandū nō eſt:cui neq; ꝓmiſſa ſeruant᷑ & mor
bus peſtifer quo uniuerſa ciuitas eſt correpta īminentē in-
terminat᷑ interitum. Vale ex Venetijs. x. kal᷑. Ianuarias.

Franciſ. Philelfus federico cornelio ſal.

t Vam erga me ſingularē beniuolētiā iā m̄ltos ānos &
ꝑſpectā & cognitā habeo. Itaq; nulli⁹ hoīs teſtimōio
op⁹ ē. Qđ aūt tua oīa ī mea ptāte poſita eē affirmes habeo
tibi grās:qn̄quidem uel uetere illo græcoꝝ prouerbio: Τὰ

τῶν φίλων χοίνα mecũ uti nõ diſſiles. Faciat de⁹ ut aliqñ una eẽ poſſim⁹. Nã uereor fore ut lõgi⁹ diiũgamur q̃ uellẽ: ita peſtifer hic morb⁹ indies magis magiſq; icrudeſcit. Verũ ubicũq; futuri ſim⁹ tui ꝓfecto erim⁹. Interi Vale & nos ama ut facis. Ex uenetijs. vi. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxvij.

Franciſcus Philelfus Gabrieli mauro ſal.

I Audo te mi Gabriel qđ te a lr̄is abdicare nolueris ut ſolẽt nõnulli uulgo: ubi ad gerẽdã rẽp. ſe cõtulerit. Lege ſp aliquid: aut ſcribe cum tibi licet p publica munera Magno tibi cõmodo mihi crede: lr̄æ ſũt futuræ: ſi his uti ꝓ ingenij tui magnitudie præſtãtiaq; uolueris. Nũc ad id qđ petis. Vis eñ ſcire qd interſit inter feciales & caduceatores. Feciales eos fuiſſe cõſtat apud priſcos q certa iuris ſolẽnitate bellũ hoſtib⁹ indicebãt. At caduceatores eẽ pacis legatos: dictos a caduceo quẽ manu geſtabãt: & caduceũ quidẽ ipſum Apollinem iueniſſe & eo donaſſe mercuriũ a quo ipſe lyra donat⁹ ſit: de qua qdẽ re apđ Horatiũ mẽtio eſt in eo carmie qđ incipit: Mercuri facũde nepos Atlantis. Vbi etiã patet mercuriũ auctorẽ extitiſſe nõ lyræ ſolũ ſed & eloquẽtiæ & paleſtræ: & præſtigiorũ. Vale ex uenetijs pridie Kal. Ianuarias. M. cccc. xxvij.

Frã. Phi. Petro thomaſio philoſopho ac medico ſal.

r Ecte mones & pamice: ut nõ uitæ min⁹ q̃ cõſtantiæ habeã rõnẽ. Fruſtra eñ eã eẽ cõſtãtiã: quæ ſimul cũ uita pitura ſit. At ego ut tibi uera loquar & ex animi ſentẽtia: nihil eſt qđ malim: q̃ me cõſtãtiſſimũ ſimulq; gratiſſimũ & eſſe & haberi. Multa hoĩm opinioni: multa fame cõſentiẽda ſunt. Nõ eñ qđ interi⁹ ſit: ſed qđ exteri⁹ ſæpe hoĩes iudicãt: Itaq; q̃diu mihi p hãc cæli intẽperiẽ integrũ fuerit: nõ patiar: uel ab imperitis accuſari officiũ meũ. At dixeris: ſatis ac ſup tuo es functus officio: cũ nõ ꝓmiſſione min⁹ q̃ ſpe tua fruſtraris. Et id quoq; tibi aſſentior: uerũ nixius urgendũ: quo pudor me⁹ alios in pudorem agat uel inuitos. Itaq; rẽ mihi pgratã factur⁹ es: ſi qd ex te & meæ & amicorũ ſimul rei ꝓfuturũ excogitaris. Vale ex uenetijs. iij. Nonas ianuarias. Anno a natali chriſtiano. M. cccc. xxviij.

Frãciſcus Philelfus Gabrieli mauro ſal.

I

q Vod ſcire a me uis: quot fuerint amicoꝝ paria pri-
ſcorũ memoria maxime celebrata: ea reperio quat-
tuor numero extitiſſe: Theſeum & Perithoũ: Achillen &
patroclum: Oreſtẽ & Pyladẽ: Phytiã & Damona. Addũt
etiã iuniores apud græcos Epaminundã & Pelopidã. Va-
le ex Venetijs idibus ianuarijs. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Kyriaco naconitano ſal. di.

p Lacuiſſe tibi lr̃as meas & ea quæ de Virgilij marõis
ſnĩa ſcripſimꝰ in æneida: gaudeo. Qđ aũt petis: q̃ ra-
tione Neptunꝰ ab Ouidio naſone cognominatꝰ ſit amphi-
trites & fortuna Rhamnuſia paucis accipe. Rhamnuſia q-
dem nõ eſt fortuna: ut uulgo exponunt magiſtri ludi: ſed
indignatiõis dea: quam græci tui νεμέσιν nemeſin uocãt:
nã cũ narciſſus formæ bonitate abuteret̃ ſupbiꝰ: recte fin-
git̃ eiuſmõi dea aduerſus illũ ĩdignata iuſtis precibꝰ aſſen-
ſiſſe. Eſt em̃ indignatio animi ægritudo aduerſus eũ: q bo-
nis præſentibus ſit indignus. Nemeſis inq̃ indignatione ſi-
gnificat. Rhamnuſia uero dicta eſt a Rhamus: qui ẽ atticæ
uicus: ubi colebat̃. Cuius quidẽ deæ ſimulacrũ eo in loco
pulcherrimũ fuiſſe tradũt factũ a Phidia ulnarũ in altitudi-
nem decẽ: illudq; marmoreum. Neptunus autem nequaq̃
eſt amphitrites cognominatꝰ. Dictio illa deprauata ẽ apđ
Ouidiũ librariorũ inſcitia. Eſt em̃ fœminini generis: decli-
naturq; more græco. Nominatiuo amphitrite. Genitiuo
amphitrites. Fingit̃ aũt a poetis eſſe neptuni uxor. Vnde
Claudianus de raptu proſerpinæ ita cecinit. Etiam nereia
glauco Neptunũ gremio cõplectit̃ amphitrite. Nã amphi
trite mare ſignificat: dicta illa quidem ab ἀμφὶ amphi cir
cum: & τρεῖν trin terrere. Mare em̃ circũ ſe nauigãtis pere
undi terrore inſequit̃. Ex amphitrite aũt & Neptuno Tri-
ton natus fingitur a poetis. Si quid eſt: qđ aliud a me uelis:
nunq̃ fruſtra requires officiũ meũ. Vale ex uenetijs quin-
to kal. Februarias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Andreæ iuliano ſal.

m Aximas tibi gratias habeo mi Andrea: qđ oĩbꝰ in re
bus mihi gratificaris. Vellẽ aũt: mihi aliqua te digna
offerret̃ occaſio: nõ habẽdæ ſolũ ſed etiã referẽdæ gratiæ

Intelligeres ꝑfecto me unũ omniũ eſſe gratiſſimũ. Itaq; eo mihi moleſtior eſt: eo inimicior præſentis peſtilẽtiæ uis: q̃ uniuerſus popul⁹ miſere uexat: quo futuꝝ uideo mihi locũ ſublatũ iri: declarandi tibi beniuolentiſſimi animi mei. Cogor em̃ habere uitæ rationẽ. Quare hic diutius eſſe nõ poſſim: ea præſertim fruſtrat⁹ ſpe: qua duct⁹ ad uos reuerterã. Nec ẽ qđ queq̃ accuſem præterq̃ cũ ſæuientem fortunam ipſam: tum nimiã meã credẽdi facilitatẽ. Vnũ tibi tamen ꝑſuade me tuũ eſſe ſemperq; futurũ. Vale ex Venetijs. iij. Kal. februarias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano. ſal.

c Vm indies magis atq; magis Venetijs temp⁹ tero ea duct⁹ ſpe: quã mihi tot litteræ tuæ cum pulcherrime Conſtantinopoli agerem: tanta cum charitate fideq; promiſerant: ecce nudiuſtertius repente febris peſtifera ſeruã mihi unam adorta ẽ: quã hodie interemit. Quo fit: ut hic mihi diuti⁹ cũctãdũ non ſit. Intra q̃triduũ ſũ hinc Bononiã uerſus abnauigaturus: ubi ſi honeſtã conditionem offendero: ulterius profecturus nõ ſum. Sin min⁹ honeſtam: ad Florentinos me recipiam. Tu ſiquid interea temporis me uis facturum: ſignificato litteris. Nam poſt quatriduum fruſtra ad me ſcripſeris. Vale ex Venetijs. v. Idus februarias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

a D triduũ uſq; ad ſummũ ſoluere hinc decreui: idq; nõ ſolũ quia eoꝝ mihi: quoꝝ ſpe duct⁹ reuerterã in italiã: nihil omnino obſeruatũ iri intelligo: ueꝝ etiã ꝙ peſtilẽtia iam me intra cubiculum obſedit. Heri una mihi ſerua eaq; puellula ſubito morbo & correpta & interẽpta ſepulta eſt. Quanto igitur uerſer in periculo non te latet. Nolim: quantum in me fuerit: ante diem conſtitutam a uiuis decedere: ne qui annorum numerus ſecundũ Pythagoricos utroq; homine mihi ſit explẽdus altero expleatur. Et ut aperti⁹ loquar: uitæ malo q̃ inani ſpei nulliq; cõſulere. Nam ſi uixero: & mihi & amicis uſui eſſe potero. In morte enim boni quid inſit: minime intelligo. Vbicũq; autem ſum futurus: tuus certe ſemper futurus ſum. Vale ex

Venetijs.iiij.Idus februarias.M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

q Vod me hortaris ne ꝓperē:neq; deſperē. Fore eñ ut melius mihi Venetijs q̄ uſq̄ gentiū conſulat᷑. Hortaris tu quidē recte:modo nō ſit precio ſpes emēda. Quare ſi ita certi quicquā intra conſtitutū tempus allatū fuerit ut intelligam non eſſe diutins mihi arandum littus:ſequar conſilium tuum uel in hoc uitæ diſcrimine. Sin aliud nihil q̄ uerba aiaduertero:faciā ut ſcripſi ad te antea. Meq; aut ad Bononienſis recipiam:aut ad Florētinos. Vale ex Venetijs.iij.Idus februarias.M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

e Go qđ fore nunq̄ putaui:hoc ueſperi nauim inſcendere inſtitui: Ferrariā uerſus nauigaturꝰ.Inde Bononiā petam. Vbi ſi honeſta mihi cōditio ꝓpoſita fuerit:eā accipiā.Nā ſi ſecus ceciderit:concedam ad Florētinos:quos audio græcæ litteraturæ atq; eloquētiæ imprimis ſtudioſos. Quicquid egero q̄primū tibi declarabo litteris:quo meos ad me libros aduolaturos cures.His enim mihi ut ſcis:admodū opus eſt. Vale ex Venetijs Idibus februarijs.M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

u Eni Bononiā mi auriſpa ſecūdis ut aiunt auibꝰ.Eodem eñ die quo urbē ſum ingreſſus:Is aūt fuit tertius:ex quo a te abij:tātus eſt cōcurſus ad me ſalutantū factꝰ:nō ſcholaſticoꝝ & doctorū ſolū : ſed uniuerſæ prope ciuitatis:ut nihil neq; frequentius neq; honorificentius dici quæat. Poſtridie uenit ad me nomine apoſtolici legati Lodouici alamandi cardinalis harelatenſis:Albertꝰ florentinus uetuſta ac nobili natus albertorū familia:quæſtor apoſtolicus:præclarus iurecōſultus & uir omni uirtute præditus.Is ubi me perhumane & perbenigne allocutus eſt:hortatur ut ſecum una ad cardinalem eam:quippe quē diceret eſſe percupidū uidendi mei.Huic ego ubi obtemperaſſem:ad legatumq; ueniſſem:eſſemq; breui apud eū:ſed nō incōmoda uſus oratione:tanta me is cū hilaritate & cū tāta uerboꝝ honorificētia excepit:ut nihil neq; hi

larius nec honorificētius dici poſſet. Deinde permulta eſt
ultro pollicitus: quæ iccirco nō refero: ne uidear cuiq̄ am/
bitioſior. Et ne te diutius morer: ego Bononiæ ſum futur⁹
præfect⁹ annuo docēdæ oratoriæ & moralis philoſophiæ
muneri cum ſalario aureum quadringentorum quinqua/
ginta: quorum trecenti ſoluunť mihi ex ære publico: cen/
tum uero & quinquaginta priuatim mihi legat⁹ ipē datur⁹
ē: fecitq; iā mihi quiquagīta numerari: addiditq; alia plura
dono ad uſum cultumq; domeſticum. Quare quantum li/
cet ſperare q̄ optime nobis hoc initio conſultum intelligo.
Vale mi Auriſpa: & me ama ut facis. Ex Bononia. vij. kalē.
martias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Marco cannetolo
equiti aurato ac iureconſulto ſal.

q Vibus me laudib⁹ heſterno ueſperi extuleris apd'
præſulem hunc noſtrū apoſtolicū legatum plæriq;
uiri graues & amici mihi renūciarūt. Ego autē & ſi
miratus certe non ſum: quod eū ornaueris: qui te & amat:
& obſeruat plurimū: malo tamē de me poſthac partius lo/
quaris: ne te qui grauiſſimus & habearis & ſis: minus con/
ſideratū in laudādo iudicent. Non em̄ ipſe de me ꝓfiteor:
at ne ſentio quidem: quæ tu tam fidēter & tam amplo ore
& affirmes & prædices: ſed facis tu ſane ꝓ magnitudine:
& benignitate animi tui: qui eos oīs tui ſimilis eſſe iudicas:
quos in amicitiā tuam admiſeris. Itaq; tibi habeo gratias: ꝙ
me tuū eſſe dilucide cognoris. Vale Bononiæ ex ædibus
noſtris. xij. Kal'. Apriles. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

p Ollucē quē petis: dabo ad te ꝓpediē: ea tamē lege:
ut cōmodato accipias non dono: hoc eſt ut cum eo
uſus fueris mihi redendum cures. Ambroſius monachus
camaldulenſis dedit ad me ſuperioribus dieb⁹ litteras hu/
manitatis plenas & officij: eaſq; græco ſcriptas eloquio.
ἔχι τὴν φράσιν βούλόμενόσ λὴνίζειν λάτινίζέι τὸ ιπα
ράπαν. His me uehemēter hortatus eſt: ut Florētiæ q̄ bo/
noniæ eſſe malim: ſeq; daturū operam eſt pollicitus: ut ho
neſtiſſima mihi cōditio offerať. Ad id ego ob eam rem ni/

hil reſpondi: quod & hic ago pulcherrime: & nulla emolumenta cũ grauitate & cõſtantia cõferẽda cenſeo. Vale ex Bononia pridie nonas apriles. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus. Leonardo Iuſtiniano ſalu.

Oannes corbici⁹ mercator florẽtinus meo noĩe te adibit: ut meos ſibi des ad me libros una cum reb⁹ omnibus: quas depoſui apud te. Quod ut facias: te etiam atq etiã rogo. Nã his diutius carere non poſſum. Vale ex Bononia. x. Kalen. maias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus. Antonio capanorenſi. ſal.

q Vod iam diu meas nullas acceperis litteras: aliud certe nihil fuit in cauſa q̃ tuũ diuturnũ ſilẽtiũ. Quo factũ eſt ut putarẽ te quærendæ pecuniæ magis q̃ colẽde amicitiæ factũ ſtudioſum. Itaq uerebar: ſi ad te ſcripſiſſem: ne importunus magis q̃ officioſus accederem. Nunc autẽ lecta pulcherrima tua ad me epiſtola: intellexi rediȷſſe iam muſas cum uetere amico in gratiã. Quare nõ poſſum non gratulari mutuæ noſtræ beniuolẽtiæ: quæ uľ abſentis uiciſſitudine litterarũ conat̃ præſentis reddere. Quod quidẽ humanitatis ac benignitatis officiũ ne utiq prætermittam⁹: æque ſperare de te debeo: ut de me ipſo poſſum imutabilit̃ ꝓfiteri. Qđ aũt laudas meã abitionem a Venetis: gaudeo cõſiliũ meũ oĩe laudari abs te uiro & optio & prudẽti mihiq amiciſſimo Nã qđ ſcire cupis q̃ me delectat bononiẽſis mãſio: delectat ſane plurimũ. Nam & urbs amœna eſt: & ppľs ꝓhuman⁹: & rerũ oĩm quæ uel ad uictũ uel ad uitæ cultũ attinẽt: magna abũdãtia & laudatiſſimaꝝ oĩm artiũ ſtudiũ uæhemẽs. Præterea qđ me maxĩe delectat oĩb⁹ ſum gratiſſim⁹. Faciat de⁹ ut nobis hoc gaudij ſit perpetuũ. Tu uale: & ſi quid eſt qđ poſſim tua cauſa ſcribe. Ex bononia. iij. Idus maias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Nicolao fabæ philoſopho ac medico ſal.

qVæris a me certior fieri: Vtrũ Ariſtoteles in æthicis ad nicomachũ circa principiũ primi libri ſcriptũ reliquerit apud græcos: ideo bene oſtenderũt bonũ eſſe: qđ oia appetũt: an potius bñ oſtẽderũt ſũmũ bonũ: qđ oia

appetūt. Ego aūt &ſi mihi uideor cōiectare: quid ea me ro-
ges: obſequar tñ uolūtati tuæ: & id quidē nō ea ratione: ut
ſus mineruā doceā: ſed ne uel ĩprudētior uel inſolētior iu-
dicer: ubi min⁹ ad rogata reſpōdero. Tu uero quæ ab me
diſſerent᷑: cōſiderabis oĩa diligent᷑. Dein qđ tibi uiſū fuerit
min⁹ recte dictū: id mihi ut ſignifices rogo. Longe enĩ diſ-
cere malim: q̄ docere: præſertĩ abs te eruditiſſimo grauiſſi-
moq; philoſopho. Omniū primū hæc duo audeo ꝓfiteri:
nec eē uerbū copulatiuū ut dialectici uocant: nec itē ſum-
mū eo loco apud Ariſtotelem ſcriptū inueniri: quorū etiā
alterū nō ſit admodū neceſſariū: eē uero oĩno abſurdū: &
ambo quidē hac rōne. Proponit Ariſtoteles in hoc procæ-
mij ſui principio ea: quæ in uniuerſo æthicorū ope præce-
pturus accedit. Ea uero duo ſunt præcipua ſecūdū dupli-
cem finem eorum: quæ expetūtur in uita. Quædam enim
expetūtur propter ſe & propter aliud: Quiddā uero ꝑpt᷑
ſe tantū. Sola fœlicitas ē: quæ expetit᷑ propter ſe. Quippe
quā conſecut⁹ qui fuerit: nihil ē reliquū in bonis: qđ ſibi ex
petendū ducat. At reliqua bona oĩa &ſi propter ſe digna
ſunt quæ expetant᷑: ea tñ natura ſūt: ut etiā cui cōtigerint
ei nō ſatis ſint: quo minus aliquid appetat. Nunq̄ enĩ quie-
ſcit hominis deſideriū: quoad non id fuerit adeptus: ſupra
qđ bonū aliud ē nihil. Hoc autē cum ſummū uocamus &
ultimū & maximū bonum: tum uno communiq; uerbo uł
fœlicitatē uel beatitudinē. Recte igit᷑ Ariſtoteles in huiuſ
modi ꝓpoſitiōe a bonis particularib⁹ rem ipſam aggredit᷑
ut ex iĵs qđ omniū ultimum eſt per inductionem inferat.
Quis enĩ ambigat: ſi finis cuiuſq; artis quo ad uitā actiuam
appetitur: tanq̄ bonum quoddam ipſius: & eodem modo
quo ad uitā cōtēplatiuā: finis cuiuſq; ſciētiæ affectat᷑: cōſen
taneū eſſe: ut quidam ſit finis omnium ultimus: ad quē re-
liqui referant᷑: hoc eſt qđ reliqua omnia affectent. Bonum
enĩ & finis: ut noſti cōuertunt᷑. Actio aūt duplex eſt: inte-
rior & exterior. Et interior qdē ea: quā græci ςηέργεια
noiant: Nos uero ſuo proprioq; uerbo agilitatē: hanc uos
plæriq; operationē appellatis: aut actū primū: at exterior
ſimpliciter actio dicit᷑: ad quā ipſam interior ē ueluti dux

ad res gerendas. Idē etiā de electione oſtēdit:ſecundum quā ois ē actio. Cum igit̃ cætera bona oia particulareſq̧ fi/nes ad ultimū finē illū bonūq̧ referant̃:ſubdidit Ariſtote/les:non abſurde ſupiores philoſophos pulchre oſtendiſſe bonū illud ſcilicet ſummū:qđ oia affectant:id ē ad quod in feriora oia referunt̃. Quare ſi ſummū etiā appoſitū minus fuerit:intelligit̃. Itaq̧ qđ ꝓpoſuerat latius ac dilucidiꝰ oſtē/ſurus:cōtinuo ſubijcit differētiā quādam eē finiū:cum alij ſint quædā ενέργειαι hoc ē interiores actiōes ſeu agilita/tes tm̄:ut in ſpeculatiuis ſcientijs:alij præter illas opa quæ/dā:ut in actiuis facultatibus uſu fieri uidemus:& ita multa ꝑcurrens:tandē docet qui ſit agibiliū omniū finis. Nam qđ aiunt ꝑ definitionē dixiſſe Ariſtotelem bonum eſſe qđ oia appetūt:ſtulta ſane definitio uideri queat: non ſolū ꝙ nul la ē copula hmōi ī textu græco:ſed etiā ꝙ ea definitio non magis boni eēt:q̄ aliarū rerū ꝓpe innumerabiliū. Qꝫ ſi de/finiendi pitiā tenerēt:nunq̄ in tāto uerſarent̃ errore. Præ terea de hoīs bono loquit̃ Ariſtoteles:nō ignis:nō lapidis nō pecudis. Et ita infinita ſunt quodāmodo:quæ a tuis iſtiſ philoſophis deprauant̃:corrūpunturq̧. Quo fit:ut eo ſis dignus maiore laude:ꝙ nullū uelis errori locū apud te eē. Cæteꝝ qđ modo dicebā:hæc uelim:expēdas argutius:& mihi ſententiā tuā liquido declares. Vale ex Bononia ex ædibus noſtris pridie Idus maias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Ioanni auriſpe ſal.

a Dmonitionē tuā libēter admitto:ac ꝓbo. Idem eti am ex alijs audiui. Si res ut cœpit:proſpere ſucceſ/ſerit:nuſq̄ hinc mouebo pedē. Sin alit̃ acciderit: ꝓ tꝑe nauigabo. Nā neſcio qd mōſtri hos inter ſe ciues alere audio. Qđ ne qd pariat magnæ calamitatis:nō poſſum nō uereri. Ego aūt in omnē fortunā paratus ſum. Vale ex Bo/nonia. vi. Kal. iunias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

n Arrauit mihi Ioannes corbitius:quāta me beniuolē tia cōplecteris:& q̄ de nobis non modo amice:ſed etiā honorifice es locutus. Addiditq̧ te propediē effectuꝝ:ut ul' uenetijſ ul' patauij q̄ honeſtiſſime eē poſſim

quare nō eē opus: ut libros ſibi meos ad me dares: cū apd̄ uos ſim q̄ bonorificentiſſime futur⁹. Beniuolentia tua mi/ bi certius nibil eſt. Itaq; mirandū nō eſt: ſi de me ſemp̱ ami ce atq; bonorifice & ſentis & loqueris. Tibiq; babeo gra/ tiam: ꝙ das operā & priuatim & publice: ut oēs intelligāt me tibi eſſe cariſſimū. De meo autem ad uos reditu nibil ē boc tempore quod labores. Ea enim mibi apud bononiē/ ſes conditio eſt: ut binc boneſte abire non liceat. Noſti tu ſane iampridem meum ingenium: q̄ pluris facio quod bo/ neſtum eſt: q̄ qđ utile. Itaq; rogo te q̄ poſſum diligenti⁹ ut & libros & cæteras res meas cures ire ad me q̄primū. Hoc mibi facere gratius boc tempore nibil profecto potes. Va le ex Bononia Kal. iunijs. M. cccc. xxviij.

Franciſcus Pbilelfus Gaſparino bergomenſi ſal.

g Aleatius mediolanēſis aulic⁹ ducalis me adijt tuo noīe: atq; ſaluere iuſſit: petijtq;: te facerem certio/ rem quo in ſtatu eſſem: q̱ppe qui id a me intellige/ re cuperes: Ago grās tuæ bumanitati: qđ tā beniuole me/ cū agis. Faciſq; nibil alienū a ſingulari meo erga te aīo. Qđ aūt ſcire de me cupiebas: iccirco paucis oñdi: ꝙ is Galeati⁹ tū me primū adiuit: cū iā eēt equū aſcēſur⁹ Ego ī italiā redij eo cōſilio: ut Venetijs apud ueteres amicos uitā agerem. Exiſtimabāq; mibi boneſtiſſimā propoſitā eſſe fortunam: ſed mea me plurimū fefellit opinio. Nam lōge illic erā de/ teriore futur⁹ cōditione: q̄ pro pactis ꝓmiſſiſq; deberetur. Itaq; cœpi ex tp̄e cōſiliū. Meq; Bouoniā recepi. Qua in ur/ be & ampliſſima & bonarū oīm artiū ſtudijs munitiſſima boneſta oīa ſecūdaq; ſunt. Id quod ex optimis filijs tuis Io/ anne: Auguſtino atq; Guniforto cognoſcere potuiſti. Ex q̄ bus ipſis ego de omni re atq; ſtatu tuo certior factus ſum. Tibiq; plurimum gratulor: ꝙ apud eum es p̄icipem: quo bæc ætas nibil babet neq; illuſtrius neq; præſtantius. Vale ex Bononia pridie Idus iunias. M. cccc. xxviij.

Franciſ. Pbilelfus Ambroſio monacbo camaldulēſi ſal.

q Vod me nōdū uiſū tāta bumanitate ꝓſequeris ut iam nō modo diligere: ſed amare etiā uidearis: ba/ beo tibi gratiā equidem ſingularē. Es enī ingenio & facili

I

& perbenigno. Quas autē mihi laudes tribuis: eas aſcribo bonitati & manſuetudini tuæ. Non enim is certe ſum: quē tanti facere debeas. Itaq̧ nō poſſum te nō exiſtimare ingēti uirtute præditū: qui ea de me prædices: quæ eē oportet in eruditiſſimo eloquētiſſimoq̧ & ſapientiſſimo quodam uiro ac plane tali: qualē te iā binis litteris pſpicue eē digno ſco. Faciat de⁹ ut aliqñ (qđ tātope deſideras) una eē poſſumus quo: mutuo cōſpectu iucundiſſimoq̧ affatu uti liceat. Ad cætera uero quæ ſcribis cōmodi⁹ dabit̃ reſpondēdi tēpus. Nā i præſentia publicæ occupatiōes me lōgiorē tecū eē nō ſinūt. Vale ex Bononia. iiij. Kal. iulias. M. cccc. xxviij

Franciſcus Philelfus Antonio capanorenſi ſal.

o Rationē quā petis: dedi ad te. Miror aūt tam repēte ea de re apđ uos rum ores icrebuiſſe. Qđ aūt lætaris nomen noſtrū iā late p italiā in oīm ore uerſari: ne me rideas: uereor. Nō em̄ is ſum: qui mei ipſi⁹ ſim neſci⁹. Itaq̧ tibi cauēdū ē: ne aut me aut teipſū fallas: quoꝝ alterū iiuſticiæ: alterū aſcriberet̃ iprudētiæ. Nec præterea te latet rumorib⁹ credi nō oportere. Ego aūt quātū anniti potero dabo operā ne ſecūdi iſtiuſmodi rumores falſi oīno extitiſſe uideant̃. Vale ex Bononia nonis iulijs. M. cccc. xxviij.

Franciſcus Philelfus Victorino feltrenſi ſal.

a Riſtotelis artem ad Theodecten qđ antea te monui ex Cōſtātinopoli dedi ad uirū clariſſimū Frāciſcū barbarū: eo cōſilio ut eas tibi reddēdas curaret. Quod ab illo factū nō eē miror. Itaq̧ uelim: ad eū litteras des: atq̧ libros repetas: quos ſi min⁹ q̄primū ad te miſerit: tunc ego iuſta utar expoſtulatione. Qđ de meo ſtatu uis certior fieri: nos hic ualemus perbelle. Suntq̧ nobis ſecunda omnia: id quod indies magis fortunet deus. Vale ex Bononia. iij. Kal. Auguſtas. M. cccc. xxviij.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo fracāçano ſal.

t Riplicē eſſe uitā hominibus præcipue expetendā præſtātiſſimi philoſophi tradiderūt. Cōtēplatiōis: Actionis: Fruitionis. Cōtēplatiua tota ē animi: cui⁹ ſapientia dux ē. Actiua corpori maxime opitulat̃: quā prudētia moderat̃ & regit. Quæ uero in fruendo uerſat̃: eam refe

runt ad uoluptatē:quæ ipſa qualis ſit:difficile eſt dictu. Et ne id quidē mirũ:habet enī magnos oppugnatores.Nam qui ita ſtatuit uoluptatē:ut nihil habeat cũ ratione coniunctũ:is ab eneruata pecude nihil differt. Sed quæ uoluptas eſt ſecũdũ honeſtatē:hãc nõ multo ea puto inferiorē ſi recte uelimus interpretari:quæ uera eſt uoluptas & chriſtiana.Eſt enī poſita & cõſtituta in ea animi ſecuritate trãquillitateq̃ in qua nulli inſunt ſtimuli:nulli tumultuarij motus:nullæ pturbationes.Et hanc quidem greci ἀλυπίαν alypian nominant:quã nos haud abſurde appellemus indolentiam. At ſunt:qui inſimulent uoluptatem eſſe ſolius corporis ac turpem:quaſi cum dicim⁹:Tuæ mihi litteræ uoluptatem incredibilē attulerũt:nõ animũ lætari dicim⁹:ſed corpus:& id turpiter.Excedat e medio iſtiuſmodi oīs calũnioſa interpretatio:& ad animũ enī & ad corp⁹ refert᷑ uoluptas. Nec aliã id uerbum ſignificationē apud nos habet:q̃ ἡδονή hedone habeat apud græcos. Hedone em̃ & animi ē & corporis:poteſtq̃ & honeſta:& turpis eſſe:ſecũdũ aut rõnis aut temeritatis uſum. Præterea æque īter animi bona uoluptatē reponit Ariſtoteles ac prudētiã & uirtutem.Nec ſane uero:ut mihi uidet᷑:inſimulãt epicurũ:quē uoluptariũ ac laſciuũ dicũt: cũ illũ & tēperantē uirũ fuiſſe cõſtat & eruditũ & grauē.Cuiq̃ præter crebriora mordacioraq̃ cauilla:q̄bus in cæteros philoſophos utebat᷑:aliud arbitror obfuiſſe nihil.Cæterũ cõſtat eũ uirũ nõ de corporis ſed de animi uoluptate & ſenſiſſe & diſſeruiſſe. Sed ut epicurũ reliquoſq̃ illi⁹ priſtinæ antiq̄tatis philoſophos:q̄b⁹ uerus de⁹ oīno erat ignot⁹:omittam⁹:ego eã arbitror laudabilē uoluptatē & maxime expetēdã:quæ ex intelligentia ueritatis:& ex actiõe toti⁹ honeſtæ uitæ cõflat᷑. Veritatem uero in ijs reb⁹ ſitã exiſtimo: quæ ſũt incõmutabiles & æternæ. Quid aũt aliud ſit huiuſmodi præter unũ & immortalē deum:haud quaq̃ intelligo.Actiones uero ad ueritatis intelligentiã ita iudico oportere accõmodari:ut ſciamus eas oīs ad imperiũ ſapiētiæ eſſe referēdas. Sapiētia em̃ ſola eſt ea:quæ taq̃ regina quædam & imperatrix ſeq̃ ipſa cõtenta: quo rerum iſtarũ inferiorũ & tēporaliũ cura

omni ſoluta: in ſempiterni ac ſupremi illius boni lucē & intendat & figat intutū: cæteris moꝝ uirtutibus prudentiā præficit: quæ præbitoris iuſtar per ſingulas actiones ſingulis pro ſuo cuiuſq; officio faciunda tribuat. Moralis igitur uirtutes oīs ad prudentiā referam⁹: oportet: quæ rationis eſt uirtus: at prudentiæ ſapientia dominat̄: quæ tota eſt intellectus. Qui autē ita uixerit: qui hūc negat in ſumma uoluptate uerſari ac plane fœlicem & beatū eſſe: is mihi non ſtultus modo: ſed fatuus & inſanus uidetur exiſtimādus. Quid eñ huic obeſſe quæat: quo minus ſemp ſit compos ſui: & nō modo nulli ſeruiat turpitudini: ſed honeſta ſp & cogitet: & loquatur: & faciat? Gratulor igit̄ mi Fracançane tuis laudatiſſimis uitæ inſtitutis: qui te ita contemplatiuæ uiuēdi regulæ dicaris: ut ab aſſiduæ actiōis morūq; uirtutibus nunq̄ abhorreas: quinpotius unus ſis: qui æque omnibus proſis & conſilio & ope atq; ipſi tibi: tamq; ibi uoluptatem cenſeas eē maximā: ſi bonitatis tuæ participes omnis efficias: qui ſe homines eſſe q̄ pecudes maluerint. Quos ego de te rumores cū audio: audio autem quotidie: ita lætor pro noſtra uetere beniuolētia: ut præ læticia uidear altius attolli atq; exiliri. Quid autē futurum putes ſi detur unq̄: ut una eſſe poſſimus? Id uero cū hoc tempore nobis ſit interclusum: tuæ erit uel humanitatis uel officij: ut uiciſſitudine litterarū tollat̄ omnis corporum dijunctio. Hoc erit utriq; noſtrum non minus facile q̄ iucūdum. Vale ex Bononia Kal. Auguſtis. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

a Ntonius capanorenſis: qui a principe lucēſi orator it ad uenetos: ē mihi ab ipſa adoleſcentia cōiunct⁹ tāta familiarite: ut uix mihi ei⁹ cōſuetudine ſit dulci⁹ qcq̄. Nā & patauij ante meā nauigationē ī Thraciā fuim⁹ cōdiſcipuli: & ea ē urbanitate morūq; elegātia ut uel ipſos lapides excitare quæat ī amorē ſui. Nā qd loquar de præſtāti hoīs ingenio & facūdia: qd de liberalitate & animi gratitudine? Dign⁹ eſt ꝑfecto quē ames: qd̄ ſi feceris egregie: me nō mediocri abs te beneficio affectū iudicabo. Vale ex Bononia pridie nonas Auguſtas. M.cccc.xxviij.

LI

Franciſ. Philelfus Nicolao fabæ philoſopho ac medico ſal.

p Ridie idusmaias unas ad te lr̃as dedi: qb⁹ ad id reſpõderã: qđ ex me quæſieras de Ariſtotelis textu in ꝓœmio primi libri æthicoꝶ ad Nicomachum filiũ circa pricipiũ. Quæſieras em̃: ſit ne ĩ textu græco. lõ bñ oñderũt ſũmũ bonũ: qđ oĩa appetũt: an potius bonum eẽ qđ oĩa appetũt. Ipſe aũt reſpondiſſe memini: neq; ſummũ inueniri apud græcos: id qđ fœlicitatẽ p inductionẽ ſignificaret: nec item eẽ quod ipſum uerbum: quandam præ ſe ferre uideretur uel definitionis uel deſcriptiõis ſpeciem. Multaq; in eam rem ſum locutus: quæ tibi audio probari: utpote quæ a philoſophiæ præceptis non abhorrent. At ego ſane cupiebã te diſſerentẽ audire: quid ea de re ſentires. In præſentia uero poſteaq̃ admiſiſſe te animaduerto: quæ p id tẽporis ſcripta ab me ſunt: illa ad te epiſtola: apte loquar ut textus ille apud græcos habet. Dicit enim: Ideo pulchre oſtenderũt bonũ qđ oĩa appetũt. Noſti enim finẽ & bonũ ĩuicẽ cõuerti. Quare cũ propoſuiſſet oẽm artem & oẽm ſcientiã: eodẽq; modo & actionẽ & electionẽ bonũ quoddam appetere: ex ijs cõcluſionẽ quãdã inducit ſuperioris philoſophos pulchre oſtendiſſe uel etiam affirmaſſe aut ſtatuiſſe potius bonũ: ſcilicet illud: qđ omnia appetunt. Nõ eñi ratione ſolũ: ſed etiã ui naturæ oĩa ferunť ad finem ſuũ. Hanc autẽ propriã eſſe ac uerã Ariſtotelis ſententiã patet alio loco: cum in ſecundo magnorũ æthicorũ libro de uoluptate loquens: quam ipſam bonum eſſe uult: ita ſcriptũ reliquit ad uerbum. Propterea uideretur uidelicet uoluptas eẽ bonũ: qđ hanc oĩa appetũt. Ex quib⁹ quidem uerbis haud obſcure patet Ariſtotelẽ intellexiſſe de bono rei ſenſitiuæ: qđ non cadit neq; in ignem: neq; in lapidem: neq; in aliud qđquã: quod ſenſu careat. Sed hac de re alias. Habes tu ſane: & qualis ſit apud græcos Ariſtotelis textus: & quo pacto intelligi oporteat. Nam reliqua tu pro ſingulari tua eruditione & ingenij magnitudine: ſummaq; prudentia ſi uniuerſum Ariſtotelis procœmium diligenter conſiderare uolueris: dilucide perſpicies. Inuenies eñi ex multiplicibu s finibus unũ tandem offerri finem: ad

quem cæteri omnes ſint referendi. Vale Bononiæ ex ædibus noſtris nonis Auguſtis. M. cccc. xxviij.

Franciſ. Phileſfus Palläti Stroçæ equiti aurato ſal.

b Ononiẽſis huius reipublicæ ſtatus quibꝰ procellis agitari ſit aggreſſus proximis diebꝰ: & quãtũ iã impẽdeat naufragiũ: quia noui nõ eſſe obſcurũ tibi: illud dũtaxat ſignificabo: rem omnem eſſe penes cannetulos. Alterius factiõis principes magna ex parte uitæ magis: q̃ decoro conſulẽtes: urbem deſeruerũt: alij alio ſe recipiẽtes. Nicolaus Tholentinas: quem ſub fœderibus inter paciſcẽdum canneтuli cum magna coniuratorũ manuductu Lodouici ſeuerinatis clam adorti: ingenti detrimento affecerant: Immolam fugiens contendit: ubi etiam eſſe in hanc diem cũ reliquijs exercitus narratur. Ioannes eius filiꝰ: qui a patre datus Bononiẽſibus obſes fuerat: ne quid trãſeuntes milites aut iniuriæ aut maleficij: in Bononienſi agro inferrent: poſt has perpetratas inſidias in carcerem eſt coniectus. Hic omnia tumultuaria ſunt atq; turbulenta. Cardinalis harelatẽſis Lodouicꝰ: qui in hac urbe ꝓ Martino põtifice maximo legatũ geſſerat: erepta ſupellectili precioſiſſima & maxima: amiſſiſq; bonis oĩbꝰ: hinc abire ꝑmiſſus eſt: uel expulſus potius. Quæ futura ſint: ipſe coniectato. Quare ſequi inſtui adhortationẽ & cõſilium de me tuum. Haud eñ debes eſſe oblitus: quæ mecũ nuper locutus es: cũ hac iter faciens ex brixiana obſidione uel deditiõe potius in patriã reuertiſti. Si honeſta mihi apud uos cõditio propoſita fuerit: iſtuc ibo. Vale ex Bononia. iij. Kalẽ. ſeptẽbres. M. cccc. xxviij.

Frãci. Phileſfus Ioãni auriſpæ. ſal.

ſ Vnt hic oĩa ꝓcellarũ tẽpeſtatũq; pleniſſima ob hãc reipubliæ ab eccleſiaſtica ditione defectionẽ. Deꝰ beneuertat. Bononiẽſes ipſi de ſe uiderint. Ego mihi atq; rebꝰ meis oĩno cõſulere inſtitui. Nõ eñ tutũ eſt muſis inter gladios ſicaſq; uerſari. Iam ciuili cruore madẽt oĩa. Nullus hic ocio: nullus paci relictꝰ eſt locꝰ in tãtis diſcordiarum ſeditionũq; fluctibꝰ. Itaq; Forẽtiã petã: neceſſe ẽ. Nec ſum obitꝰ cõſilij tui. Sed neceſſitati parẽdũ eſt. Tu ſi qd melius habes: oſtẽde. Vale ex Bononia idibꝰ Septẽbribꝰ. M.

cccc.xxviij. Frãciſ.Philel.Pallãti Stroçæ eqti aurato ſal.

q Vid ſapientis dicto illo admonemur: qm̃ tẽpus cognoſcẽdũ eſt: admittere cogimur cõditionẽ: quæ offert͛: præſertim cũ ſubdideris fore: ut in ꝓximũ annũ plus mihi ſalarij det͛. Quare quos trecẽtos aureos mihi recipis in hũc annũ noie tuæ florẽtiſſimæ reipu. ita mihi datũ iri uolo: ut ſine quotidianis moleſtijs ij mihi ſuis tẽporibus numerent͛. Exiſtimo tibi cõſuetudinẽ meã non eſſe ignotã: non modo fœnerari nõ didici: ſed ne parcus quidẽ eſſe. Haud em̃ cõſueui unq̃ ſeruire nũmis: ſed ijs potius uti pro ſeruis. Verũ hæc tu pro tua benignitate q̃ amiciſſime curabis. Ego me interim accingam itineri. Vale ex Bononia. xiij. Kal. Octobres. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Nicolao nicolo ſal.

q Vod ad cõſtitutũ diẽ Florẽtiæ me nõ uideris: aliud nihil fuit in cauſa q̃ inopia mulionũ. Nam ſine mulis quibus & libri & reliqua ſupellex quã ab uſq; Conſtantinopoli in italiã aduexi mecũ: iſtuc cõuebat͛: pedẽ hinc mouere mĩme decreui. Itaq; ſi hoc laboris ꝓ tua hũanitate capeſſeris: rem mihi facies nõ minꝰ gratã: q̃ neceſſariã. Mulis mihi ſex opus eſt. Qđ precium pro conuectione pepigeris: liberrime præſtabo. Quæ mihi cõſmi medicis noie pollice͛ris: & audio libent͛: & ut ei me cõmẽdes: te rogo. Ambroſium Monachũ: ut meis uerbis ſaluere iubeas: a te peto. Vale ex Bononia pridie Kal. octobres. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo fracãçano ſal.

q Væris qd ego de uirginitate ſentiã: cũ ſint nõnulli qui eã uirtutẽ eẽ negẽt. Nõ em̃ tẽperãtiæ eſſe ſpeciẽ: nec ullũ eius extremũ: qđ inter parũ nimiſq; uerſatur ſed cõtrariũ prorſus. Rem ſane quæris nõ paruã neq; contẽnendam: ut qui cælibatũ coniugio prætuleris: nã quã in muliebri ſexu uirginitatẽ dicimus: eam in uirili nõ uirginitatem ſed cælibatum priſci uocãt: cupias pro tua in me ſingulari beniuolentia tuã animi grauẽ probatiſſimãq; ſentẽtiam meis etiã aliquibꝰ rationibꝰ cõfirmari. Itaq; altius mihi repetẽdũ eſt: quo non ueritati minus ſatiſfaciã: q̃ tibi homini amiciſſimo & optimo. Omniũ primũ hoc nobis ꝓpo/

ſitum eſſe uolo: ita cõiugiũ uirginitati ſubijci: ut parem nu
merũ impari. Quæcũq; paria in arca Noe ſeruata ſunt ani
malia: ea imunda fuiſſe quis ambigat? Et unus eſt deus: &
numero deus ĩpare gaudet. Vt igit̃ impar numer⁹ mũdus
eſt: ita paria oĩa imundiciæ ſunt obnoxia. Qđ etiam idem
poeta Virgilius Platonẽ Pythagoricoſq; ſecutus: cũ mini-
me ignoraſſet: facit in ſexto æneidos libro Deiphobum ta
lia locutum. Ne ſæui magna ſacerdos diſcedam: explebo
numeꝝ: reddarq; tenebris. Reſpondet in quã Deiphobus
turbatæ Sibyllæ: ne ob præſentiã cõfabulationemq; ſuam
iraſcatur: quoniam cõtinuo diſcedet: numerumq; diminu-
et: imparem ſcilicet & ternarium. Nõ enim huiuſmodi nu
merus conueniebat apud manes: quibus etiam dum uano
gentium more ſacrificaretur: non impari: ſed pari numero
aræ dicebant̃ duæ. Nam dijs ſuperis tris aras poni mos fu-
erat. Verſabat̃ enim ſupſticioſa illa gẽtilitas in eo quoq; er
rore: ut & bonos quos uocabat: & malos deos uenerãdos
opinaret̃: alteros quidem ut eſſent ꝓfuturi: malos autem
ne nocerent. Nonne idẽ Maro platonicus quidem Pytha
goricuſq; poeta in animi quoq; partione ternario impariq;
numero uſus eſt? Quid enim cum ait: Celſa ſedet æolus ar
ce ſceptra tenẽs: mollitq; animos & tẽperat iras: aliud ſen
ſiſſe arbitremur poetam prudẽtiſſimũ: q̃ animi rationem
cuius ſedẽ in cerebro tanq̃ in arce eſſe uoluit: eiuſq; & cu-
piditates & iras ĩ carcere quaſi quodã ĩtra præcordia iecur
q; relegatas æoli ſceptro: hoc ẽ rõnis imperio molliendas
tẽperandaſq; ſubiecit: illã quidẽ imparis numeri concluſio
ne perfectam eſſe: duas partis reliquas imperfectas. To-
tũ aũt in ſe numerũ & imparẽ eſſe eundemq; perfectum.
Sed quid poetarum: quid philoſophorum: quid gentilita-
tis illius uane utimur teſtimonijs? Vnde hauriann⁹ aut lo-
cupletius: aut uerius argumentum: q̃ ab eo qđ & ſolum &
ſemper ẽ & idem ꝑ ſe ſubſiſtit? Vna ẽ diuina eademq; ſub-
ſtãtia. Hanc in tribus æqualiter abſoluteq; perſonis ineſſe
& aperte dicimus: & indubitato credimus. Nam quãquã
deus: qui infinitus ẽ: nullo numero capi põt: numerum ta
mẽ nõ aſpernat̃. In eo eni: quod tris eſſe dicim⁹: ineſſe nu-

merum quis negarit? Qđ ſi eũ conſiderare uoluerim⁹ quí ſit tres:numerum nõ eē inueniam⁹. Nec ſane mibi ui deor ignorare eos numeros: qui ad ſeipſos recurrũt in ſuis ptibus illis q̃ in ſũmã redactæ fuerit pfectos dici ſolitos & eos rurſũ dici iperfectos:quoꝶ iſtiuſmõi ptes:ubi ſil' ducãť:nequeũt eoſdẽ iplere numeros:quoꝶ ipſi ſũt ptes. Nã quoꝶ numeroꝶ ptes etiã excedere reperiunť:cũ abũdãtis:tum pluſq̃ pfectos noiari manifeſtnm ẽ. Atq in numero ternario:ob quẽ ipſũ quoq; Ariſtoteles diuinã ſanctificationem uenerationẽq; itroductã eẽ teſtať:eã uideo ineſſe pfectionem:qđ nulla ẽ pte mãc⁹:ſed plane tot⁹:qppe qui & principiũ babet & mediũ & finẽ. Ac ne in re pſpicua uideri uoluiſſe:ut iuuenis:argutior inſimuler:nũ ulla paris in trinitate: an iparis numeri ratiõe utimur? At ut ois numerorũ paritas:ad uni⁹ eius:qđ cui⁹ numeri & principiũ ẽ & cauſa referť ĩparitatẽ:ita quæq; pariũ pfectio ipſi⁹ ĩparis pfectioni ſubiecta ẽ ut agẽti patiẽs. Ex quo fit ut pfectio cõiugij:qđ aut in remediũ incõtinẽtiæ:aut ad procreandos liberos ẽ inuẽtũ & cõſtitutũ:lõge ſit inferior pfectiõe uirginitatis & cælibat⁹:quæ ipſa ſua quadã ui naturaq; laudať:eoq; pluriſ duciť:ꝙ nõ præcepti ui cogiť:ſed offertur ultro. Et matrimonio quidẽ creſcit:ac multiplicatur bominum genus terraq; repleť. Virginitatis aũt & cælibat⁹ bono chorus quaſi quidam angelic⁹ augetur:cælumq; repletur. Itaq; tibi mi Fracançane non poſſum non gratulari:qui militare cbriſti & uirginale ſagulum cõiugali ocioſæq; togæ ſæculi prætuliſti:qui bnmanũ oẽm fulgorem ne minima quidem coruſcationis ſcintilla cũ ſplendore cæleſtis gloriæ cõferendũ exiſtimaris. Induiſti te inquam Bartbolomeæ mi dilectiſſime cbriſti ueſte: & ea quidẽ ueſte:quæ uni⁹ eſt impariſq; numeri. Hanc ut incorruptã purãq; tueare:te nõ ſolũ bortor:ſed etiã rogo. Verũ decepiſti Pbilelfum tuum quem olim religionẽ diui Benedicti inire cupientẽ:cum uenetijs ageret:anteq̃ in Tbraciã nauigaret: ne id faceret bortat⁹ es:cũ diceres fruſtra me tam lõgũ ſtudiũ ſuſcepiſſe:ſi ætatẽ oẽm in tẽplo diui Georgij cognomento maioris orãdo cõtererẽ. Nec tñ accuſo iudiciũ tuũ. Ita enĩ uiſũ ẽ ĩmortali

deo. Itaq; ut tua tu: ita ego mea ſorte cōtēt⁹ ſū: quo ipſe mi
hi faueas apud ſupos: ego aūt apud hoīes tibi. Hoc eni pa/
cto cum om nia amicis communia ſint: & cæli uterq; & ter/
ræ gloriam conſequemur. Sed tu eo es fœlicior iudican/
dus: ꝙ uirt ute quadam heroica clarus eris. Nam ego ſa/
tis ſim habitur⁹: ſi coniugij lauder apud homines. Qđ aūt
ſcire uis: quot ego ī præſentia ætatis ſum ānos nat⁹: accipe
breuib⁹. Ago ætatis ānū trigeſimū: qppe q nat⁹ ſim anno a
christi natali die trecēteſimo nonageſimo octauo ſupra an
nūmilleſimū: & id qdē ad octauū Kal. auguſtas. De hac ur
bis cōditione nihil eſt: qđ ad te ſcribā. Agitant̄ eni oīa pro
cellis ac fluctibus. Nec multū a naufragio abſumus. Vale
ex Bononia nonis decembrib⁹. M.cccc.xxviij.

Franciſ. Philelfus Andreæ Cōſtātinopolitano theolo/
go ordis prædicatoꝝ ac Rhodiorū archiepiſcopo ſal.

I Itteras tuas ex urbe Roma cū libenter uidi: tū lecti
taui q̄ iucūdiſſimæ. Erāt eni nō grauiſſimæ ſolū: ſed
etiā locupletiſſimæ teſtes ſingularis tuæ erga me
charitatis. Q᷒ aūt me hortaris: iſtuc ut q̄primū ueniā: id mi/
hi hoc tpe nequaq̄ ē integrū: Nā florētinis obſtrict⁹ ſum ī
ānū docēdi mun⁹. Nec mihi quicq̄ duco honorabili⁹ fide.
Quā ſi paterer meo aliquo emolumēto infirmam fieri: ru/
mores quos increbuiſſe clariſſimos de me ſcribis apđ ſum/
mum pōtificē: leuiſſimos redderē ac mēdacis. Veꝝ cum ꝑ
ſtudij uacationē dabit̄: ibo ī urbē Romā: & qđ me mones:
q̄ diligētiſſime tuebor. Qn̄ aūt hinc mihi mouēdū ſit: non
ſatis ſcio. Dominic⁹ eni Capranican⁹. q elect⁹ firman⁹ pro
Martino ſūmo pōtifice legat⁹ aplicus maximis uirib⁹ urbē
obſidet: oppugnatq; cōſtātiſſime: nōdū mihi cōcedere uo
luit tuti itineris litteras. Quid aūt in cauſa ſit: ignoro. Tu i/
terea tpis Vale. Et qđ ad tps ſis in Thraciā Rhodūue ſolu
tur⁹: me tuis litteris certiorē facito. Ex Bononia idib⁹ decē
brib⁹. M.cccc.xxviij. Frāciſ. Philel. Thomæ Sarſanēſi ſal.

q Vam mihi reb⁹ reuerendiſſimi Cardinalis tui imo
noſtri cōditionē ꝓponis apud nobiliſſimū iſtū mu
nificentiſſimumq; principem Nicolaum æſtenſem
& ſi perutilis ē atq; honorifica: eā admittere nequaq̄ poſſū

Sum eni florentinis obligatus annuo docendi munere:& id quidẽ ornatiſſime. Itaq; imortalis gratias uelim agas nomine meo iſti hũaniſſimo patri: cui me ſi diligẽtiſſime commendaris: rem facies amicitia noſtra admodũ dignã. Vale ex Bononia. xiiij. Kal. ianuarias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo fracãçano ſal.

q Vo frequẽtiores eunt ad me litteræ tuæ: eo maiore afficior uoluptati. In ijs enim lectitãdis uideor & eẽ & loqui tecũ. Q aũt mirari te dicis a me uoluptatẽ laudari: cũ a Cicerone in quæſtionib9 tuſculanis: & in libris de finib9 bonoꝝ & malorũ: apprime uituperet: nihil eſt op9 ut mireris. Nã qđ Cicero in alijs reprehendit: in hoc ipſe pſæpe peccat. Litigat eni de uerbo: rẽ negligit: quamq̃ ne de uerbo quidem recte ſentit. Nam ꝙ uoluptas non oĩs ſit turpis: imo ſæpe etiã honeſtiſſima: cũ alia plæraq; eius ſcripta: tũ epiſtolarum libri infinitis in locis liquido declarant. Præterea ſi bonũ ẽ ſcđm Ariſtotelẽ: qđ oĩa appetũt: num min9 oĩa quæ ſenſu mouent: natura appetũt uoluptatem? Qđ aũt ẽ ſecũdũ naturã: num id bonũ nõ ſit? Nã de animi uoluptate: quæ ab honeſtis actiõib9 pficiſcit: quæq; ex cõtẽplatione ueritatis & dei capit maxima: num eam quiſq̃ neget eẽ bonũ: & maximũ quidẽ bonũ? At referti ſũt grauiſſimorũ philoſophoꝝ libri: Ariſtotelisq; in primis ſubtiliſſimis & firmiſſimis quæſtionibus: quib9 & probat prudentiſſime: & laudat egregie uoluptas. Qua de ipſa pluribus ad te ſcriberẽ: ſi eſſem ocioſus. Sed cui eſſe ocij quicq̃ poſſit inter arma bellorumq; fragores? Atqui dabit tempus: ut ſpero: quo & tibi ſatiſfaciã: & alios nõnullos iſtiuſmõi imprudẽtia una mecũ liberabo. Nũc ignoſce breuitati meæ. Vale ex Bononia pridie Kal. ianuarias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Thomæ ſarcanenſi ſal.

e Go mi Thoma dilectiſſime ſum Florẽtinæ reipu. iã obſtrict9 annuo munere. Itaq; aliã nullã cõditionẽ poſſum amplecti. Quid eni dedecoroſius: q̃ uel eſſe uel haberi leuẽ? Nã fidẽ min9 ſeruare hoĩs ẽ nõ iniuſti ſolum: ſed impij. At ſcio nõ modo Reuerẽdiſſimus pater cardinalis tuus id ab me factum iri nollet: ſed nec etiam tu qui ſpecu-

lum es imagoq; & probitatis & grauitatis. Vale ex Bononia pridie kal. ianuarias. M.cccc.xxviij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

d Amnas tu Auriſpa cõſiliũ meũ: qđ noli eã cõditionẽ admittere: quã humaniſſimus cardinalis Bonoñieſis Nicolaus: uir ſanctiſſimus mihi proponit: ſcribiſq; futurũ: ut me pœniteat mei inſtituti: ſi maluero Florentinis q̃ magnanimo iſti principi Nicolao marchioni gratificari: addiſq;: ut mihi ante oculos ponã & manuelẽ noſtrũ chryſolorã doctiſſimo℞ uiro℞ oĩm hui⁹ tẽpeſtatis principem: dũ uixit: & alios nõnullos eruditos ac diſertos hoĩes: quorum nemo diuti⁹ potuit agere Florẽtiæ ꝓpter uarias quorũdam inſidias: quorũ iuidẽtia terra cæluq; uexat̃. At ego tibi paucis reſpondeo. Et oim primũ maximas tibi & ago & habeo gratias: ꝙ amiciſſime cõſulis rebuſ meis. Sed qd mihi faciundũ ſuades? Nũ ut alicui⁹ utilitatis gratia: qđ honeſtũ ẽ: negligã? An es oblit⁹ nihil apud me minus habere põderis: q̃ rei pecuniariæ rationẽ? Fidem dedi reip. florentinæ: quã certe iuiolate cõſtãterq; ſeruabo. Nec ulla patiar utilitatis ſpecie meæ initia hæc iuuentæ cuiuſquã leuitatis noĩe accuſari. Inuidentiũ autẽ morſus animi grauitate atq; magnitudine me facile uitaturum ſpero. Quod ſi min⁹ mihi diu licuerit: operam dabo: ut aliorũ id culpa factũ iudicetur: non mea. Vale ex Bononia kalen. Iannarias. M. cccc.xxviiij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Arretino ſal.

n Vlla ego i culpa ſum Leonarde arretine: ꝙ ad cõſtitutum tempus ad uos nõ ierim. Scis enim urbẽ hanc non obſideri modo ab eccleſiaſticis uiribus: ſed die noctuq; acerrime oppugnari. Hi primo qui reipublicæ præſunt: mihi abeundi nullã dabant facultatẽ. Qui ubi ab me multis fatigati: tum precibus: tum etiã q̃nq; conuitijs expoſtulatiõibuſq; eã ceſſere: tũ legatus apoſtolic⁹ q Martini põtificis maximi uicẽ i caſtris gerit: Dominic⁹ capranicus tuti itineris lr̃as petẽti mihi nl̃lo pacto i hanc diẽ tribuit Itaq; haud ſcio: qd ipſe ſim factur⁹. Verſor ꝓfecto in maximis aĩ curis: nec qd conſilij captur⁹ ſim: noui. Niſi fortaſſe

mihi iucũdũ putes aſpectũ quotidianũ gladioꝝ ac ſeuicie cũ alijs laq̃is gulæ frãgunť:alij obtrũcãtur:alij ſcĩdunť i partes:alij defodiunť:alij trucidanť. Quid pluribus? Oia humano cruore madẽt. Iure ne:an iniuria:nõ eſt meũ iudicare. Nã in ciuitate factionibꝰ ſeditionibuſq; ardẽti nihil ẽ tã iniuſtũ:tam impiũ:qđ minꝰ deť & pietati & iuſticiæ. Hac i re unũ remediũ dari poſſe itelligo:ut publicis ueſtræ reip. litteris cõtendať ab hoc legato apoſtolico:ut me ad uos libere ac tuto ire patiať. Tuũ igiť fuerit id ꝗprimũ curare. Qđ ſi feceris:fore certo intelligo:ut propediẽ iſtic mutuo colloquio & quotidiana cõſuetudine nobis inuicẽ uti liceat. Vale decus litterarũ & eloquentiæ:meq; ut facis:ama. Ex Bononia idibus februarijs. M.cccc.xxviiij.

Franciſcus Philelfus Gabrieli mauro ſal.

u Ibil mihi fuit iucũdius tuis litteris Gabriel mi cariſſime:quibꝰ humanitatẽ tuam ac morũ ſuauitatem bonitatemq; ingenij ita repræſentas:ut te corã aſpicere:alloqui & cõplecti uidear. Non poſſum mihi non lætari:qđ ſtudijs olim meis ac lucubrationibꝰ in te adoleſcente inſtituendo:id me uideam cõſecutũ:ut florentiſſimu s ſenatus tuus talẽ ſit uirũ te habiturus:qui & ampliſſimæ patriæ futurus ſis ornamento:& amicis adminiculo atq; uoluptati. Incũbe igitur pro uiribus:teq; amplificãdæ gloriæ totum dede. Nõ multos habiturus eſt uobiliſſimus ſenatus tuus ſimilis tui. Noui acrimoniã ingenij tui:noui magnitudinẽ animi:noui cõſilium:noui probitatem. Nihil habet tua reſpu. te uno continentius:nihil moderatius:nihil ad omnis præclaras actiones:aut ſplendidius. aut ſtrenuum magis. Sed quid ego fruſtra ſim longior:qui ita uidear te adhortari:quaſi nõ per te ſatis ſis:qui & ꝓuidẽdo:& cõſultando & agendo nulli rei deeſſe poſſis? De fratris tui Dominici moribus quæ ſcripſiſti:nõ potui nõ dolere. Sed tu fer oĩa moderate:ætas enĩ fortaſſis eius animi acerbitatẽ aliquando ad maturitatem aget. Qđ ſi ſecus accidat:tu teipſo contentus eſto. Ego qđ ſcire uis:bene ualeo cum uniuerſa familia:migraturus breui Florentiã:ubi honorifice & cõmode ſum futurus. TitumLiuium meũ cõmendo tibi. Vale

ex Bononia pridie Kal. marcias. M.cccc.xxviiij.

Franciſcus Philelfus Leonardo arretino ſal.

i Erunt ad me tandē litteræ ex caſtris a legato apo/
ſtolico: quib⁹ tuto hinc ad uos ire ꝑmittit̄. Itaqꝫ ad
triduū aut quatriduū bonōia abibo Foꝝ Corneliū uerſus:
ita eīn q̄ Immolā appellare libet. Nā illud iter longe tutius
eſt hoc tpe ꝓpt̄ hoſtiū caſtra: quæ a reliquis ptib⁹ urbi ad/
iacēt: q qđ recta Florētiā agit. Intellexi deniqꝫ: qđ i cauſa fu
erit: ꝙ hæ litteræ ante hūc diē mihi negatæ ſūt. Cōſpirarāt
nonnulli ciues ac ſacerdos quidam ex ordine æternitatum
pro Martino pontifice maximo cōtra hāc rempu. Et quia
legatus credebat certo urbe ſe potiturū: nolebat me hinc
abire. Sed ea conſpiratio & detecta eſt: & de cōiuratorib⁹
omnibus ſupplicium ſumptum. Quare legatus ſpe ſua fru
ſtratus: ultro litteras ad me miſit. Tu me inclytis principi/
bus iſtis tuo more & cōmendatū & carū reddito: tibiqꝫ in
primis. Vale ex Bononia pridie nonas Apriles. M.cccc.
xxviiij.

Franci. Philel. Frāciſco barbaro ſal.

e X Immola haſce litteras ſeptimo idus Apriles ad
te dedi: cū eſſem poſtridie Florētiā petitur⁹. Quid
eīn diuti⁹ Bononiæ expectarē in tanta gladioꝝ ipunitate?
Me plurimū miſeret illius afflictæ urbis: quæ omni facino/
ri: omni imanitati eſt: diritatiqꝫ expoſita: Ibi quicquid cuiq̄
collibuerit: licet. Nullus eſt clemētiæ: nullus commiſerati
oni locus. Quare & ſi nihil mihi metuēdum erat: quippe q
omnib⁹ eſſem chariſſimus: tamen oīa metuebā in tanta ci/
uium cæde. Spero mihi florentiæ fore ſecūda oīa: ſiquidē
loc⁹ erit doctrinæ & innocētiæ. Qua in urbe cū fuero ſcri/
bam ad te pluribus. Nūc ex itinere ꝓlixiori mihi eſſe nō li
cuit. Vale ex Immola. vij. Idus Apriles. M.cccc.xxviiij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

e Ripui me tandē ex Bononiēſi naufragio: quo tota
urbs perit: petoqꝫ Florentiā: quo ſum & honorifice
& pulcherrimis quidem præmijs publice accerſitus. Itaqꝫ
nō mireris: ſi in præſentia paucis tecū egi: hæc enim ex iti
nere ſcripſi tibi. Cū Florentiæ mihi per ocium dabit̄: pluri
bus tecū agā. Interea tēporis rogo te per humanitatē tuā

perq; meã in te obſeruentiã : ut memineris mei : librorũq; meorũ q̃ diligentiſſimã curam geras. Vale ex Immola. vij. idus Apriles. M. cccc. xxviiij.

Franciſcus Philelfus Marco lypomano philoſopho atq; iureconſ uto ſal.

Q Vod me antea tuis humaniſſimis litteris monuiſti. ut me ex Bononiẽſib⁹ fluctib⁹ in tutũ aliquem portum reciperem : id tandem cum primũ licuit : feci. Proficiſcorq; florentiã. Hæc enim ex itinere ſcripſi tibi. Scio : maluiſſes ꝑ tua ſingulari erga me beniuolẽtia : apud uos eſſem q̃ optime de me meritos. Et idem ego maluiſſem. Quod ſi ea manſiſſet me conditio : cuius gratia ex Thracia ad uos ſolueram : a uobis nunq̃ abijſſem. Quo factum ẽ : ut neceſſitatem ſequar : non uolũtatem. Vale ex Immola. vij. idus apriles. M. cccc. xxviiij.

Franciſci Philelfi Epiſtolarũ liber ſecundus.

Frãci. Philel. Antonio luſco ſecretario apoſtolico ſal.

G Ratulatio tua Antoni luſce non debet mihi nõ probatiſſima uideri : nã & uir es optimus : & mei certe amantiſſimus. Haud enim oblitus ſum : & quæ mecum olim Vicentiæ : cum eſſem conſtantinopolin nauigaturus : locutus es : & quantam mihi beniuolentiam oſtendiſti. At meam rurſus erga te obſeruãtiã animaduerto te memoriter meminiſſe. Itaq; maximas habeo tibi gratias : quod me tanq̃ in principijs animi tui inter honeſtima amicitiæ monumenta ſeruare uolueris. Mihi autem non poſſum non iure optimo lætari : cum intelligo me nõ fruſtra te meis omnib⁹ ad probitatẽ actionibus perinde atq; calcem propoſuiſſe : ad quam dirigendi ſint oẽs : non bene loquendi ſolum : ſed etiam beneuiuendi cogitatus ac ſtudia noſtra. Quod autem me hortaris : ut romanã curiam petam : cũ ea ſit ſola eruditionis & eloquentiæ domicilium : ad idq; omne ſtudium tuum atq; operam polliceris : & conſilium probo : & adminicula tua omnia libẽter

amplector. Verum nõdum menſis præteriȷ̃t: poſteaq̃ Florentiam ueni. Quare neceſſe eſt: ut conſtitutum annuum tempus integre abſoluã. Quod ubi fecero: ſi mihi tua opera & gratia honeſtum locum aqud pontificem maximum proponi intellexero: confeſtim in urbem aduolabo. Nam hic quantum mihi augurari iam uideor: inter Scyllam charybdinq́ʒ nauigabo. Quo fit: ut quib⁹: aut rudentibus malum: aut anchoris nauim muniam: haud facile queam hinc prouidere. At ego ingenuum ociũ malim: q̃ periculoſum negocium. Nam hæc urbs non multominus q̃ Bononia factionibus diſſidet: quin eo periculoſius: quo acutiora uidẽtur mihi hominum ingenia & ad nocendum procliuiora. Vale ex Florẽtia. xiij. Kal. Maias. Anno a natali chriſtiano M.cccc.xxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

q Vod ſcire cupis: nihil te cælabo. Florentia me plurimum delectat. Eſt enim urbs: cui nihil deſit: neq́ʒ ad ædificioꝝ magnificentiã atq́ʒ uenuſtatẽ: neq́ʒ ad ciuium dignitatem & amplitudinem. Adde: quod uniuerſa in me ciuitas conuerſa eſt. Omnes me diligunt: honorant omnes: ac ſummis laudibus in cælum efferunt. Meum nomen in ore eſt omnibus. Nec primariȷ ciues modo: cũ per urbem incedo: ſed ipſæ etiam nobiliſſimæ fœminæ honorandi mei gratia locum cedunt. Tantumq́ʒ mihi deferunt ut me pudeat tanti cultus. Auditores ſunt quotidie ad q̃dringentos: uel fortaſſis etiam amplius: & hi quidem magna ex parte uiri grãdiores & ex ordine ſenatorio. Quid multis? Omnia mihi ſecunda lætaq́ʒ ſunt. Cæterũ quo me fortunatiorẽ eſſe animaduerto: eo magis mihi metuo ab inſidiȷs inuidentium. Nicolaus Nicolus & Carolus arretinus quotidie me publice audituri adeunt una cum aliȷs ciuibus. Et Nicolaus quidem: quantũ in hãc diẽ animaduertere potui: homo eſt loquacior: ſed nõ admodmm uafer: quippe q effutiat facile ac temere omnia. At Carolus ὥσπέρ ϛύγηός ὤμ χάι μίσ ἀμθρώπόσ. Triſtis eſt ſemper: ac loquitur nihil. Videturq́ʒ monſtri quippiam intus alere. Et ſunt: qui mihi dicant eum cauendum: eo

eſſe magis: quo magis ſilet: id eñ nõ a modeſtia atq; uere cundia ꝓficiſci: ſed ab inuidentiæ uulnere. Ego tñ in portu nauigo. Leonardus aũt arretinus mihi uæhemẽter afficitur: quẽ eo puto rerum meaꝝ ſtudioſum magis fore: qđ aduentu præſentiaq; mea maximo ẽ leuatus onere. Nam & Nicolaus & Carolus: qui ante aduentũ meũ illi plurimũ detrahebant: ab omni eiuſmodi calũnia maledictoq; deſtitere mea cauſa: ut exiſtimat deterriti: qđ uidiſſent ab me Leonardũ publice: & grauiter: & ornate: & pleno ore laudatũ. Coſmus medices ut humanitatis plurimum præ ſe fert: adiit me ꝑhumane: nec id ſemel: ſed iteꝝ atq; iterum: dixitq;: ſiqua mihi in re opus foret opera ſua: ne de ſe mihi deeſſem unq̃: nam ſeſe mihi defuturũ nunq̃. Pallas Stroça ſplendidiſſimus eques auratus oib⁹ in rebus mihi ſemper adeſt. Honoriq; & cõmodis meis oibus nõ ſec⁹ ſtudet: ac ſi eſſem filius. Ambroſius monachus uir diſertiſſimus: & ſi me amare uidet plurimũ: tñ nõ poteſt mihi nõ ſuſpect⁹ eẽ καί γαρ ἐπαίνουν τον ἡμῶν ὡσ χρή τον ἀρρητίνον λεονάρδων ἐφ' ἄλλου καί διάσκαλωσ τον ἀνδρά. Quæ quidẽ oratio οὐκ εἶναί μοι δοκεῖ ἀνδρόσ ἱερέωσ καί ἀγαθοῦ. Haberẽ tibi ſcribere alia: & quidẽ plura: quæ nunc cõſulto prætereo. Tu ſi quid habes de rebus oriẽtalibus: fac ut ſciam. Theodora te ſalutat. Vale ex florentia pridie Kal. Auguſtas. M.cccc.xxviiii.

Franciſcus Philelfus Marco cãnetulo equiti aurato ac iureconſulto ſal.

n E uidear oblitus amicitiæ noſtræ: in illudq; ꝓuerbium incidiſſe: quo dici ſolet: Qđ abeſt ab oculo: id quoq; abeſſe a corde: uolui uerbis paucis te adire: quæ ſi diligent cõſideraueris: iudicabis nõ abſurdũ eẽ cõſiliũ meum: & ſi admonitio ẽ potius: q̃ cõſiliũ. Qui eñ cõſulat iuuenis uiro graui & ſapiẽti? Videm⁹ tñ fieri ſæpe uſu: ut qui ludo calculorũ interſunt: & ſi ſpectatores ſũt: nõ colluſores: nõ nihil acutius uideãt: q̃ ii quorũ ẽ ludus. Quis enim ignorat uæhemẽtiore animi affectu plærũq; accidere: ut mẽdacio cedat ueritas honeſtaſq; turpitudini? Quo maiore qs dignitate pollet: eo redditur inſolentior: ſi minus recta utitur

ratione. Ac prudētia quidē ē: qua recta rō definit᷑. Hæc uero ita ſine uirtutū moraliū adminiculis eſt manca: ut uirtutes reliquæ nullæ ſunt ſine prudētia. Nec pōt quiſq̄ bene uti bonis iſtis: quæ uel corpori: uel fortunæ tribuūtur: niſi uir bonꝰ fuerit. Et uir quidem bonꝰ nunq̄ abutat᷑ neq̧ honoribꝰ: neq̧ diuitijs: nec ullis oīno iſtiuſmodi cōmodis: etiam ſi id facere ipune quiuerit. At abſolua uirtute q carue-rit: & cogitet ob licentiā: & dicat: & faciat ſecus oīa: q̄ par ſit. Quo fieri uidemus: ut iſtiuſmodi hoīes & ſe tandē perdant & patriā. Ego ſane mi Marce nihil huiuſmodi de te uereor: noui em̄ moderationē animi tui egregiāq̧ prudē-tiam. Sed cū mecū memoria repeto: quæ tū anno ſuperiore perpetrari apud uos uidi: tū deinde abſens: & audiui: & audio quotidie: nō debeo nō metuere & tibi & tuis: ne aliquādo nimia iſta licētia & uobis oībus: & Bononiēſi reip. magnā ſit cladē iportatura. Quid em̄ p deū imortalē adeo ciuili cruore pfundimini? Vos nō alienis modo (q̄q̄ nemo debet alienꝰ duci: qui ciuis ſit) ſed ne ſanguie quidem coniunctiſſimis parcitis: q̄nquidē eodem ordine habetis oēs quos ulla uel minima animi offenſione oderitis. Offenſio aūt iſtiuſmōi oīs nō ab æmulatione uirtutis: quæ charitatē mutuā: nō odiū parit: ſed ꝙ tua bona cum uenia dictū uelim: ptim ab auaricia: ptim ab ābitiōe manat. Quæ duæ pniciosiſſime peſtes in ciuitate iura diuina oīa hūanaq̧ peruertunt. Haꝝ uos inq̄ ſtimulis agitati: p omnē impietatem facinoris inter uos digladiamini. Et ita in oēs ueluti debacchamini: ut ditionē eccleſiaſticā in truculentā imanemq̧ tyrannida mutaueritis. Nolite obſecro p tātā impotentiā: diritatēq̧ aīoꝝ latius ferri. Cohibete iā tādē odium recordatione ciuilis ſocietatis: Inijcite frænū iræ: pturbationi rō dominet᷑. An illd᷑ fortaſſis eſtis obliti: Mihi uīdictā & ego retribuā? At illud ſaltē memineritis: hodie mihi: cras tibi. Nec em̄ uos latet quanta mutabilitas ſoleat eſſe fortunæ. Quonā clauo: quo robore rotā eiꝰ ita ſiſtatis: ut uobis perpetua ſit futura? Quo magis alludit: blandit᷑: fauet: eo fallit de iprouiſo magis: nocetq̧ acerbiꝰ. Præterea qbꝰ iaſon ille phæræꝰ: aut leon: aut phalaris: aut clearchꝰ: aut Nero

uel mortu⁹ nõ eſt odio? At clæmētia. G. Iulij Cæſaris: Iuſti-
cia Traiani: pietas Antonini: grauitas Alexādri ſeueri in
dies magis magiſq; laudat. Quæ ab me fidēti⁹ nũc ſcripta
ſũt Marce uir clariſſime: hæc amici oẽs tui: quos florentiæ
ꝑmultos habes: & loquunt: & ſentiũt. Sed hæc a me pluri
bus fortaſſe: q̃ oportuit. Nec eñ ipſe docendus es: q & iu-
recõſult⁹: & uir ſapiētiſſim⁹ docere alios cõſueuiſti. Cæte-
rũ uis amoris: ut hæc audacter ſcriberē: eſt me cohortata:
quæ ſcio: ꝓ tua ſingulari prudētia in bonã ptē accipies. Va
le ex Florētia. iij. nonas Decẽbres. M. cccc. xxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Lamolæ ſal.

q Vod fieri certior ab me quæris: qd ipſe de me ſta-
tuerim: hoc ē mãſur⁹ne ſim florētiæ in proximum
annũ: an alio cõceſſurus: quid tibi reſpondeam: haud ſatis
ſcio. Delectat me certe urbs: delectant ciues: delectat etiã
cælũ ipſũ: qd ad præclara dexteraq; ingenia uim plurimã
habet. Cæterũ terrēt me ciuiles diſcordiæ: quas hic nõ mi
noris: q̃ Bononiæ uigere: & indies iualeſcere magis anim-
aduerto. At in ciuitate ſeditioſa quæ quies: quæ tranquilli-
tas ulla cuiq̃ eſſe queat? Quin eo mihi magis hic: q̃ Bono-
niæ ciuiles diſcordiæ metuēdæ ſũt: qd Boniēſes tui ſibijp-
ſis nocent: peregrinis aũt fauent oẽs: At florētiæ ſecus oĩa.
Accedit ad hãc difficultatem: qd mihi paratæ ſũt priuatæ
quædã illorũ iſidiæ: q uteꝝ hic doctũ neminē uellēt quo ipſi
inter luſcos oculatiſſimi uiderent. Itaq; oĩno hinc mihi alio
tandē migrãdũ ē: ſi uelim & mihi & reb⁹ meis ſalubrit eſſe
cõſultũ. Sed qm̃ tēporũ ē habēda rõ: nũc mihi uelificandũ
eſt pro uētorũ flatib⁹. Quo fit: ut in ꝓximũ quoq; annum
hic futur⁹ ſim. Vis aũt peſtilentiæ: qd noſſe uis: iã ꝓpe oĩs
cõtabuit. Vale ex florētia Kal. Nouēbrib⁹. M. cccc. xxx.

Frãciſ. Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

m Ouerũt mihi riſum litteræ tuæ: qb⁹ Macrobiũ atq;
dionē quos cõmodato accepas: repetēti reſpõde-
ris eos me tibi dediſſe dono: quo tpe Cõſtantinopoli ſum
ꝓfect⁹ ad regē Romanorũ Sigiſmundũ. Et ita niteris ora-
torie mihi ꝓbare tuũ cõmētũ: ut niſi iuuenis admodũ eſſē
me putarē oblitũ mei. At uereor: qm̃ ſenectutē attigeris:

ne ipſe obliuioſus ſis fact⁹: nã ſunt q ſenectuti imbecillitatẽ memoriæ aſcribant. Ego em̃ memorit⁹ memini: cum eſſem triremẽ ꝓpe incenſurus: petiſſe te: ut duos illos codices ad reditũ uſq; meũ ex pãnonia tuæ fidei cõmẽdarẽ: tutius em̃ eos apud te futuros: q̃ domi. Cũ uero Cõſtãtinopolin reuertiſſem: tu aberas in Italia. Qđ ſi poſteaq̃ in italiã redij illos ſeri⁹ repeto: nolo ob id putes me eẽ oblitũ mei. Quare te rogo: ut eos iure poſtliminij uti ſinas. Qđ tũ feceris: cũ liberi ad me reuerterint. Vale ex Florentia pridie Idus Septembres. M. cccc. xxxi.

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

c Vm memoria mecũ repeto magnitudinẽ atq; crebritatẽ tuoꝝ erga me meritoꝝ: nõ poſſũ nõ plane itelligere me carũ tibi oĩ iucũdũq; fuiſſe. Eſſe aũt hoc tpe haud ſane aĩaduerto: adeo em̃ me ſuſpẽſũ & ancipitẽ uſq; tenet tuaꝝ intercapedo lr̃arũ: dũ nihil oĩno reſpondes: ut aĩm a me tuũ alienũ quodãmodo factũ exiſtimem. Quæ mea calamitas ſi forte accidiſſet: id qđ mĩme oĩm uelĩ: nullo neq; errato meo nec itẽ tuo accidiſſe certo ſcio: ſed inuidoꝝ dũtaxat & obtrectatorũ malignitatẽ ac pfidiã in cauſa fuiſſe nõ debeo nõ exiſtimare: nã ut inquit Sophocles. προσ τοη ἔχομθο φθοηό ἔπει. Quare cũ hi uiderẽt me tua ſingulari beniuolẽtia atq; charitate palã gloriari: & eã ducere pinde atq; cuiuſdam fœlicitatis loco: nõ potuerũt hoĩes pditiſſimi ꝓ peſtifero ſuo aĩ liuore nõ uæhemẽtiſſime dolere. In idq; maxĩe elaborarũt: q̃tũ uideor uidere: ut σμίχροσ ἐγώ μεγάλού σού χορίσ σφαλέρομ πύρ γού ρυμα πέλωμε μετα γάρ σου μέγαλού βαίόσ αρί Δέ Δρώμ. Quæ qdẽ inſidiæ inuidentiũ quãta me ſollicitudine atq; moleſtia affecerint: potuiſti ex alijs nõnullis ſupiorib⁹ noſtris litteris liqdo pſpicere. Qđ aũt hoc tpe aliud ad te ſcribã: habeo nihil: niſi ut te rogẽ atq; obteſter: ne obtrectatorib⁹ & maliuolis aures patefacias: ſed illũ me & eſſe & ppetuo futurũ erga te Philelfum arbitreris: q nulla unq̃ animi gratitudine didicit a quoq̃ ſupari. Nã qu alis in te ſemp fuerim: iã pridẽ & pſpectũ habes & cognitũ. Vale ex florẽtia nonis Ianuarijs. M. cccc. xxxi.

Franciſcus Philelfus Ioanni Lamolæ ſal.

n E aut te aut alios: quos huc diſcēdi gratia uēturos ſignificas: ancipites teneā: ad proximū mēſem iulium maxio cū toti⁹ hui⁹ ciuitatis cōſenſu ac ſtudio cōduct⁹ ſū præmio aureū trecenoꝝ quinquagenoꝝ in ſingulos annos ꝑ toto triennio: cui⁹ quidē ſtatuti tpis initiū ē quintodecimo Kalēdas nouēbres. Qđ tpis curriculū: faciat deus optim⁹ maxim⁹: ut cū mīma iuidoꝝ i me moleſtia liceat ꝑcurrere. Vale ex Florentia. Kal. Anguſtis. M.cccc.xxxi.

Franciſcus Philelfus Nicolao arcimboldo iureconſulto ſal.

e X qua die te bononiæ primū uidi: cū legat⁹ præſtātiſſimi Mediolanēſium ducis philippi Mariæ illac iter faceres: tāta me tibi beniuolētia deuinxiſti: ut oīa me tua cauſa facturꝝ libēter ultroq̄ receperī. Et tu itē cōtra mihi oīa tua ſtudia: & officia es pollicit⁹. Itaq̄ tēpus obtulit: ut ipſe anteuertā: cū anteuerti libenti⁹ uellem: quippe qui honeſta in re opa tua opeq̄ uti uelim. Qui meas tibi litteras reddidit: iuuenis eſt ſenēſis Aeneas Siluius noīe: boneſta natus familia: mihiq̄ chariſſim⁹: nō ſolū ꝙ annos duos me⁹ auditor fuit: ſed etiam qđ ad ingenij acrimoniam dicēdiq̄ leporem attinet moribus eſt ut urbanis & cultis. Cupiditate autē ductus uiſendi Mediolani ad uos uenit. Quid multis? Hominē tibi tāto ſtudio cōmendo: ut maiore nequeā. Quicquid in hunc uel officij: uel opis cōtuleris: in meipſū collatum exiſtimabo. Adhortationem autem illam tuam neq̄ ſum oblitus: nec obliuiſcar quidē. Quin hac ipſa de re meus Aeneas iſte tecū uerbis meis quædam cōmētabitur Vale ex florentia nonis nouēbribus. M.cccc.xxxi.

Franciſcus Philelfus Antonio panhormite ſal.

e Go mi Antoni mallē iſtic eſſe: ubi quietior mihi: ut exiſtimo: uita offerret̃: q̄ florētiæ: ubi oīa ſūt tumultuaria: plenaq̄ inuidiæ. Ad qđ animi cōſiliū cum multi me hortant̃: tum Guarynus noſter imprimis. Sunt mihi Mediolani amici nonnulli: ſed Guarnerius Caſtellio: & Nicolaus arcimboldus: & Aloyſius crottus omniū primi. Cum iſtis igit̃ uelim: de re mea aliquid cōmēteris: & qđ ipſi hāc

in ſententia dixerint: ad me & q̄ primũ: & q̄ diligentiſſime pferendũ cura. Nã ſi honeſta mihi conditio fuerit oblata: eam non detrectabo. Vale ex Florentia. iij. idus Iulias. M. cccc. xxxij.

Frãciſcus Philelfus Nicolao Cardinali bononiẽſi ſal.

t Homas ſarçanẽſis uir p̱human⁹ & erudit⁹ amplitudinis tuæ ſecretari⁹: pater clemẽtiſſime tuo noĩe litteras ad me dedit: q̄bus qđ mihi erat ſole: ut aiunt: clari⁹: nõ amice min⁹ q̄ eloquẽter oſtẽdit: quãta ſit tua erga me charitas: dein monuit: ut tibi ſignificarem: q̄ me Florẽtia delectat. Præterea ſi qua in re tua opa opeq̨ uti uelim: ſcriptorio calamo ne parcam. Te enim paratũ ſemp̱ fore ut mihi benefacias. Et habeo tibi: & ago ĩmortalis gratias pater hũaniſſime: qđ ex qua die primũ Bononiæ me uidiſti: ac tuã excepiſti in clientelã: te mihi patronũ ſemper: te patrẽ: te beneficũ præſtiteris: & id quidẽ nullis meis de te meritis: ſed ſola tua manſuetudine atq̨ benignitate. Imitatus tu ſane eũ: cuius crucẽ pro ſigno geris: Chriſtum optimũ: maximũ: qui ut cunctis mortalib⁹ benefaceret: ſibiipſi nõ pepercerit. Nunc ad ea: quæ uerbis tuis mihi Thomas tuus ſcripſit: Et de florentia primũ. Quem Florẽtia minus delectarit: is certe nulla bonitate floret. Eſt enĩ eiuſmodi ubrs Florẽtia: cui tanq̄ pandoræ cuiq̄ dij omnes: ut ad poetas redeam: ſinguli bona ſingula dono dederint. Nihil enĩ huic urbi deeſt: qđ ad hũanã accedat fœlicitatẽ. Cæterꝝ inter roſas etiã ſunt ſpinæ: & in terra nihil ẽ tam ex omni p̱te perfectum: qđ non aliquid habeat: qđ offendit. Equidem uniuerſæ ciuitati ſum chariſſim⁹. Meq̨ uiri omnes boni ac præſtantiſſimi ciues & colunt: & faciũt plurimi. Nec ẽ mihi apud Florentinos optandũ quicq̄ qđ ſperare nõ liceat. Vix primarij ipſi ciues in reb⁹ etiã maximis plus habẽt auctoritatis: q̄ ipſe ego. Omẽs mihi gratificari ſtudent: obſequunť omẽs. Nihil ab me neq̨ mea: nec amicoꝝ cauſa fruſtra petiť. Cæterũ quo magis ualeo apud Florentinos uel auctoritate: uel gratia: eo magis mihi cauendũ eſt: ne quid magni mali inuidia mihi aliq̄n pariat. Sunt enim aliq fucati litteris quos mea præſentia iccirco plurimũ turbat: quod

ſperent:ſi ipſe abeſſem:ſeſe in maiore aliquo precio futu/
ros.Itaq; dignitati meæ clam ſemp̄ inſidiant̄: Qui &ſi mihi
nihil obeſſe poſſunt:metuēdū ē tn̄.Nā ingenia florentina
acerrima ſunt:& in oēm ptē ſtrenua.Quid multis? Niſi ad
huc in ꝓximū annum publico docēdi muneri eſſe obſtri/
ctus operā darē oino:ut inuidiæ cederē:& in aliquē tutio/
rem portū ex huiuſmodi fluctibus me reciperē.Nā quanq̄
uniuerſa me florētina reſpu.& diligit plurimū: & facit ma
ximi:ea tn̄ ē hoīm natura:ut nō min⁹ pauci atq; ībecilli no/
cere poſſint:q̄ uniuerſa manus potētiorꝝ ꝓdeſſe cuiq̄.Mi
ſerent̄ ſane oēs:& pmoleſte ferūt:ſi cui bono uiro inferat̄
īiuria.Succurrit aūt nemo.Nec id de pegrinis ſolū uſu ue/
nit:ſed de ipſis etiā præſtātiorib⁹ ciuibus. Sūt qui ſicarios
parauerint:p quos Nicolaū Guçanū uirum primariū in re
publica interimerēt.Detectis inſidijs:nō modo nullum de
his ſupplicium ſumptū eſt : qui ſicarios inſtruxerunt : ſed
tentatū poti⁹:ut Nicolaus ipſe plecteret̄:qui & uir grauiſſi
mus eſſet:& in republica potentiſſim⁹.Nā ſicarij ferunt̄ in
ſtructi a duob⁹ ſoderinis fratrib⁹ Nicolao ac Thoma iuue
nibus prōptis & audacib⁹:quorꝝ pater fuerat:ut uulgo di/
cit̄:machinatore & auctore ipſo Nicolao : publico iudicio
obtruncat⁹:qm̄ eſſet inſimulat⁹ inijſſe cōſiliū:neſcio qd̄:ad
uerſus rempu. Qui ergo ipſe minus mihi metuēdū putē:
qui & iuuenis ſim:& pegrinus:& nullarū uiriū : cum uideā
uirum tantis frætū clientelis:tantis opibus:tantis factioni/
bus in ultimū prope periculū adductū:qm̄ aduerſus ſontis
cauſam pſequeret̄.Nā alteri⁹ factionis princeps dicit̄ Coſ/
mus medices : uir ut ſcis florentinorū omniū pecunioſiſſi/
mus.Eoq; mihi res uidet̄ p mutua aīorꝝ odia irritamentaq;
ꝓceſſiſſe:ut nobiliſſima hæc ciuitas nō admodū longe ab/
eſſe poſſit in tantis ꝓcellis ac fluctibus a triſti & miſerabili
naufragio. Accedit ad hāc mali ſuſpitionē:ꝙ hi qui liuore
me atq; odio inſequūt̄:ipſius Coſmi utunt̄ ueluti patroci/
nio.At Coſmus q̄q̄ uidetur amantiſſim⁹ mei:eiuſmodi tn̄
uirū eſſe aīaduerto:q & ſimulet & diſſimulet oia.Eſtq; uſq;
adeo taciturn⁹:ut ne ab intimis qdē familiarib⁹ ac domeſti
cis queat intelligi.At laurētius huius frater ingenio eſt &

aperto:& leui:cui Coſmus &ſi uir ẽ grauiſſimus :tamen ut
audio:nequaq̃ audet aduerſari. Ego aũt neutrã pendeo in
ptẽ. Aeque oĩbus morẽ gero. Illudq; Ciceronis ſtudioſiſſi-
me tueor:nõ oportere pegrinũ in aliena republica eſſe cu-
rioſũ. Cæterũ qm̃ in naui obnoxia naufragio nemo põt tu-
to nauigare:ego hinc q̃libentiſſime abfuerim. Duo in ita-
lia loca ſunt:quorũ alterutrũ nõ inuit⁹ optarẽ: Mediolanũ
& Romana curia:ſiue enĩ apud pontificẽ maximum :ſiue
apud inclytũ ducẽ Philippũ mariã mihi honeſtus daretur
loc⁹:eũ nõ modo nõ reijcerẽ:ſed cæteris oĩbus iucundiſſi-
me præferrẽ:atq; amplecterer. Tenes tu pater reuerẽdiſ-
ſime & ſtudia mea oĩa:& cõſiliũ:& uolũtatẽ. Quantũ mihi
prodeſſe poſſis:nõ ſum ignar⁹. Quãtũ etiã uelis:iampridẽ
expertus ſum. Quæ cũ ita ſint: clemẽtiã tuã rogo etiã atq;
etiam:oroq;:ut huic meo deſiderio conſulas. Quicqd ipſe
de me ſtatueris:indubitato pſequar. Operãq; dabo:ut tua
de me opinio te nũq̃ fallat. Nã neq; fidei unq̃ deero : neq;
induſtriæ:neq; diligentiæ. Valeat q̃diutiſſime integritas
ſanctimoniaq; tua pater clementiſſime: Tibiq; certo pſua-
de me ita eſſe in poteſtate tua:ut omĩa de me tibi polliceri
quæas. Ex Florẽtia. x. Kal. Octobres. Anno a natali chriſti
ano. M.cccc.xxxij.

Franciſcus Philelfus Thomæ Sarçanenſi ſal.

u T tuis me humaniſſimis monuiſti litteris:ſcripſi ad
reuerẽdiſſimũ cõem patrẽ Cardinalẽ tuũ:imo me
um:imo noſtrũ:quæcũq; honeſte tutoq; ſcribi a me pote-
rãt. Sed tecum loquar apertius:quæ tu pro noſtra uetere
ſummaq; amicitia itaq; accipies : tractabiſq; ut magis in rẽ
meam conductura iudicabis. Nemo florentiæ fuit unq̃:ut
publice oẽs prædicãt:in quo uno ita:ut ĩ me uniuerſa ciui-
tas conquieſceret. Omnium in me oculi & ſermones con-
uerſi ſunt. Omẽs me magniducunt. Omnes laudibus tol-
lunt ad cælum. Nemo eſt neq; ex præſtantioribus ciuib⁹:
neq; ex ipſa plebe : qui non mihi gratificetur omnia. At
ipſe quo uideor beatior : eo mihi metuo magis. Quod ut
mihi accidat: duo ſunt in cauſa:tum ipſa inter ſe ciuium ſe-
ditio:quæ & maxima eſt : & periculoſiſſima:ut ex meis ad

Cardinalem litteris potuiſti intelligere: tum inita inuidoꝝ aduerſus me cõiuratio. Nicolaum Nicolũ noſti: hic loquacior eſt: & leuior. At Carolus arretin⁹ ut eſt uerſuto occultoqꝫ ingenio: & eo plane improbo: ita mihi clam maxime inimicus. Is apud Medices plurimũ põt. Vereorqꝫ: ne illoſ obtrectationibus ſuis & maledictis aduerſus me exhulcerarit. Idqꝫ ut credã: plurimæ ſũt cõiucturæ. Quare mihi tutum non eſt inter huiuſmodi uerſari inſidias. Proinde Cardinalem hortare: ut q̃ celerrime põt: cõſulat rebus meis. Tu rem paucis tenes. Vale ex Florentia Kalen. Octobres M. cccc. xxxi.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

q Vo in ſtatu poſitæ ſint res meæ: nõ eſt difficile iudicatu. Vniuerſa hæc ciuitas factionibus tumet. Nec diu abeſſe põt: quin pariat maximi quippiã mali. Præterea noſti: q̃ mihi aduerſi ſunt. Vbiqꝫ gẽtiũ malim eẽ: q̃ florẽtiæ. Vale ex Florentia. iij. idus decembres. M. cccc. xxxij.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

n Oſti iamprideẽ: quanta mecũ familiaritate atqꝫ beniuolẽtia iũctus ẽ Antoni⁹ capanorẽſis. Qui quãq̃ ſua ꝓbitate & innocẽtia tibi debeat eẽ chariſſim⁹: tamẽ ut mea etiã cauſa aliquid cumuli accedat ad priſtinã tuam in eum benignitatẽ: te etiã atqꝫ etiam rogo. Vale ex florẽtia iiij. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxij.

Franciſcus Philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

m Ihi polluce meo uæhemẽter eſt opus. Itaqꝫ rogo te ut eũ ad me ire q̃primũ cures. Nã illũ tibi tantiſper uſui dedi: donec abs repeterẽ. Quare fac: ne ſecundũ hac de re ad te ſcribam. Vale ex Florẽtia. iiij. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxij.

Franciſcus Philelfus Ambroſio monacho ſal.

l Itteræ mihi tuæ ſemꝑ gratiſſimæ fuerũt: & in præſentia: q̃ antea longe gratiores. Indicant eñ dilucide: ab quibus mihi cauendum ſit. Verũ utar equidẽ more meo: ut & nemini noceam: & laceſſitus iniuria me uirum eſſe meminerim. Vale ex ædibus noſtris Florentiæ. xiij. Kal. Februarias. M. cccc. xxxiij.

II

Franciſcus Philelfus Thomæ ſarçanenſi ſal.

q Lacuerũt: quæ ſcripſiſti mihi uerbis reuerẽdiſſimi cõiſq; patris Cardinalis. Nec alid quicq̃ habeo: qd reſpõdeã: q̃ maturato opus eẽ. Nam hic oia ſunt turbulenta: & mihi nequaq̃ tuta. Cauſam tibi iamprid ẽ ſignificaui. Cura igitur: ne fruſtra mihi ſcripſiſſe iudiceris. Vale & me clæmentiſſimo patri Cardinali & cõmendatum: & carum reddito. Ex Florentia. xiij. Kal. Apriles. M.cccc.xxxiij.

Franciſcus Philelfus Karolo Arretino ſal.

ſ Vnt nõnulli: qui me monuerint: ut mihi a te caueã. Moliri em̃ te mihi: neſcio quas ĩſidias: ut qui eruditione & probitate nequeas: facinore mihi noceas. Sũ equidem id miratus: qd neq; deũ metuens: nec hominũ famã: tanto ſceleri te obnoxiũ ſis facturus: præſertim cum nullã habeas iuſtã aduerſus nos cauſam. Nõ em̃ mihi uitio dandum eſt: ſi te doctior exiſtimor magiſq; diſertus: ſed ingenio ignauiæq; tuæ: qui ſi ita litteris & bonarũ artium diſciplinæ operam dares: ut exercẽdo fœnori & flagitio: eſſes me fortaſſe multo ſupior. Nam qd iactites ijs anchoris te munitũ ut nullos fluctus: nullos turbines pertimeſcas: uidi ego pſæpe tantũ eſſe uentorũ impetũ: ut nullæ anchoræ: nullũ robur: nulla alia munimina ſatis ſint: quæ ualidiſſimas etiã nauis tueant: quo minus obruant fluctuũ uorticibus: ac patiant deniq; naufragium. Itaq; prudenti⁹ feceris ſi rationi malueris: q̃ perturbationi parere: quarũ altera excutit ex hominũ mentibus tenebras inſaniæ: perturbatio uero lucẽ ſapientiæ. Tu de me Karole nihil habes: qd iure quæas expoſtulare. Nã neq; publice: neq; priuatim nocui tibi unq̃. Quin ut ſcis: nonnunq̃ es a me pulcherrime laudatus: ul tũ maxime: cũ a quibuſdã grauibus integerrimiſq; uiris eſſem cõmonefact⁹ te mihi moliri inſidias. Id enim iccirco ab me factũ ẽ: ut aliquãdo te puderet tui: atq; reſipiſceres. Sed quantũ poſſum augurari: tanta eſt uis morbi quo inuidẽtia te excruciat: ut nullis neq; humanitatis neq; admonitionis remedijs ad ſanitatem redeas. Me tñ nullæ tuæ mouebũt iniuriæ: quo min⁹ pgã ſilis eſſe mei. Vale florẽtiæ ex ædibus noſtris idib⁹ Aprilib⁹. M.cccc.xxxiij.

LI

Franciſcus Philelfus Nicolao nicolo ſal.

eGo te Nicolae Nicole uel ex uſqꝫ Conſtantinopo/
li ex Chryſolora ſocero meo ſapientiſſimo clariſſi/
moqꝫ uiro: quo eſſes ingenio: qb⁹ morib⁹: ad unguẽ didice
ram. Cũqꝫ poſtea ĩ Italiã reuertiſſem: eadẽ ac etiam plura:
tũ ex Guaryno ueronenſi: tũ ex Ioanne auriſpa uiris pru/
dentiſſimis & apprime eruditis audierã. Nec deſtiti tñ ea
præſtare oĩa: quib⁹ te mihi ſumma beniuolẽtia deuincirẽ.
At nullis meis nec officijs: nec meritis potui te alium red/
dere: q̄ eſſes & iã factus: & diuturna conſuetudine confir/
mat⁹: quippe q tibi magnæ laudi ducas: ſi præſtare id quæ
as: ut uiri omnes docti & boni tua opa & induſtria Floren/
tia extrudant. Itaqꝫ gloriaris & Chryſolorã Florẽtia eẽ a te
expulſũ: & Guarynũ: & Auriſpã ambos turpiter eiectos.
Reliquũ eſſe Philelfum unũ: quẽ aut breui exulem facies:
aut male afficies. Quid iſta ſibi tua uelit oratio nõ ĩtelligo.
Nõ eñ eiuſmodi ſũt nerui tui: ut mihi quicq̃ poſſis incom/
modare. Nã qđ ad Florentiã attinet: ego mea ſpõte inui/
diæ cædere inſtitui: non minis tuis: qui nullaꝝ es uirium:
nulliuſqꝫ auctoritatis uir: nõ metu potentioris cuiuſpiam:
cui⁹ opibus audaciaqꝫ inſanis: ſed ut uiuã ipſe mihi liber cũ
muſis. Vides tu ſane: niſi penit⁹ mentis luminib⁹ capt⁹ es:
q̄ unus Philelfus uniuerſæ ciuitati carus eſt & piucundus.
Nihil neqꝫ priuatim nec publice petit᷑ a me fruſtra. Si lapi/
des ipſi loqui poſſent: oẽs ĩ meas laudes linguas ſoluerẽt.
Mihi gratificant᷑ oẽs: quæcũqꝫ optarim: obſequunt᷑ oẽs: in
ſeruiũt oẽs. Quis uir bonus & grauis cuiq̃ aduerſet᷑ bñ ꝓ
merito: ꝓmereriqꝫ aſſiduiſſime ſtudẽti? Velim mihi dicas
qđ eſt erratũ aduerſus te meũ? Nõne oĩb⁹ in reb⁹ tibi uſqꝫ
morem geſſi? Quid habes: qđ mihi des crimini? Nũ ſinis
te uirum iã decrepitũ: & reꝝ hũanaꝝ callẽtiſſimũ ſeduci a
uerſuta maleficaqꝫ uulpecula Carolo arretino? Nõne aĩad
uertis aliqñ deprauatũ ꝑditiſſimi hoĩs corruptũqꝫ ĩgeniũ?
An pateris eũ uti te ueluti inſtrumẽto quodã furoris ſui?
Reſipiſce: reſipiſce tandẽ: Cõſidera ãnos tuos. Quamdiu
nobiſcũ futurus es? Qđ ſi nullũ putares fore diuini iudicis
uel præmiũ uel ſupplicium: hominum tamen de tua uita

atq; moribus exiſtimatio tibi uerenda eſſet. Ego qđ in me erit ut nunq̃ præſtiti: ita tibi præſtabo nunq̃: non modo inimicitiarum: ſed ne minimæ quidem uel ſimultatis uel indignationis materiam. Vale Florẽtiæ ex ædibus noſtris idibus Aprilibus. M.cccc.xxxiij.

Franciſ. Philelfus Thomæ Senecæ ſal.

q Vod te mihi tam ſubmiſſe per litteras commendaris: tibiq; ut ignoſcerẽ: petieris: minime opus erat. Nec enim te latet æquanimitas mea: & q̃ ferre pfacile con ſueui hominũ iniurias: præſertim eorum: qui ſuæ non ſũt ſpontis. Ego idem erga te ſum futurus: quem es iampridẽ ſæpe numero expertus: hoc eſt & humanus & liberalis. Quare quocunq; in officio mea opera uti uolueris: ſenties eam tibi nuſq̃ defuturam. Tu ſi potes: aliquando tecum habita: atq; reſipiſce. Vale ex Florentia. xv. Kal. Maias. M. cccc.xxxiij.

Franciſcus Philelfus Cincio Romano: apoſtolico Secretario ſal.

q Vam mihi ſpem iampridem in urbe Roma coram recepiſti: ut eam mihi perducas ad finem: te etiam atq; etiam rogo. Nunq̃ mihi crede: intermorieť apud me officium tuum. Noui bonitatem animi tui: noui integritatem: benignitatem præſens expertus ſum. Scio: nõ falles opinionem de te meam. Reliquum ẽ: ut cœpta perficias. Vale ex florentia pridie Kal. maias. M.cccc.xxxiij.

Franciſcus Philelfus Coſmo medici ſal.

i Mpium illud eſſe hominũ genus arbitror Coſme medices: quorum artibus atq; dolis labefactatur ac ſoluitur iucundiſſimum humanæ beniuolentiæ & amiciciæ uinculum. Nam ſi ex omnibus animalibus homo ad ſocietatem maxime natus eſt: quis illũ nõ putet ab omni naturæ inſtituto hũanitateq; alienũ: q aĩoꝶ charitate cõiunctos: qua ſine ſocietas eẽ nulla poteſt diiũgere ſepararEq; conatur. Cum primũ Florentiã ueni: nõ expectaſti tu tantis opibꝰ: tanta amplitudine uir: ut te & iuuenis: & pegrinꝰ

& paucis admodũ cognitus adirem prius: ut par eſſe cēſebam: idq; facere inſtitueram: ſed anteuertens pro tua ſingulari modeſtia pbenigne me adiiſti: nullũq; prætermiſiſti munus neq; optimi: neq; beneficentiſſimi uiri. Ego item contra: quicquid in me erat uel obſeruantiæ uel ſtudii: id omne detuli tibi. Neq; ſum ulla in re paſſus unq̄ deſiderari abs te officium meum. Id certe probāt cum alia permulta mei erga te beniuolentiſſimi animi documēta: tum plæraq; ſcripta mea: quibus clariſſimũ nomen tuũ imortalitati apud poſteros cōmendaui. Quid enim maius munus prodire in te potuerit: perſeuerauit ſemp æquis: ut ita dixeri: lancibus citro ultroq; beniuolētia noſtra: donec ob peſtilentiæ uim: qua uniuerſa hæc ciuitas cœperat laborare: Veronā tuēdæ ualitudinis gratia cum tota familia cōceſſiſti. Vtinam ea oīs morbi contagio Florentiæ muris tanq̄ labyrintho quodam ſeſe occluſiſſet: neq; lōgius peſtiferum uirus ſuum emiſiſſet. Sed longe ſecus uidere uideor accidiſſe. Duo enim te ſunt ſecuti: quoꝝ animus omni eſt peſtilentia peſtilētior: Nicolaus Nicolus: & Carolus Arretinꝰ. Horum tu conſuetudine uſus: minus tibi cauens: ea es peſtiferi morbi contagione uſq; adeo interceptꝰ: ut iam tuæ ſpontis haud eē uidearis: ſed perinde atq; in poteſtate poſitꝰ aliena: ea ſi minꝰ facias: at aſſentiaris oīa quæ aſſentatores leuiſſimi: ac facinoroſiſſimi nebulones uoluerũt. An es oblitus Coſme medices: quæ mihi olim reſponderis ante tuā in urbem Veronam profectionem: quo tempore apđ te quererer & de Nicolao Nicolo & de Carolo Arretino: ꝙ mihi clam detraherent: quod multa aduerſus me confingerent: quod nihil aliud ſtuderent: nihil molirentur accuratius q̄ mihi incommodare atq; nomē obſcurare meum? Ad ea tu ſane leniter reſpondiſti ac ſubridens: non oportere inquiens mirari me: nec ægreferre Nicolai Nicoli detractionem: eo enim eſſe hominem ingenio: ut neminem doctum uirum relinquat intactum mordacitate ſua: quiq; ne ſoli quidem ipſi parceret: utpote qui & Manuelem Chryſoloram ſapiētem & ſummũ illum uirũ barbam pediculoſam adhuc ſemper nominet: & Ambroſium monachum:

cui magis affectus eſt:q̄ propriæ animæ:attonitum ꝑ cōtu
meliam uocet:In Leonardū autem Arretinum qualem ſe
præſtiterit:ipſius Leonardi in eū inuectiua teſtimonio ē.
Quid em̄ cōmemorē aut Guarynū:aut Poggium:aut Au-
riſpam:quos quotidie maledictis inſequit̄.Quo quis do-
ctior eſt:aut eloquentior:aut eruditior:aut melior uir: eo
magis Micolai conuitijs & opprobrijs ē obnoxi⁹. Quare
tibi ſubdidiſti:nō modo nō eſt dolendū:ſed lætandū poti-
us:ꝙ in Nicolai maledicentiam incideris.Nam quāto is te
magis uituperabit:tāto apud grauis illuſtriſq; uiros lauda-
bilior ſis futurus.De Carolo aūt qđ expoſtulas nollem ti-
bi materiam expoſtulandi datam:idq; magis ei⁹ q̄ tua cau-
ſa.Nam ut tibi ille nihil obeſſe poſſit:cum nullam in ciuita-
te auctoritatem habeat: ita ſibi plurimum nocuerit:ſi Ni-
colai ueſtigia imitabitur.Hæc tu mecum familiariter & ꝑ-
humane locutus es. Meq; es hortatus:ut omni in re & te
& tuis rebus omnibuſq; non ſecus atq; meis uterer. Te
enim omni in re ſemper affuturum mihi. Id quod tu certe
facere nūq̄ deſtitiſti: ante eā ſcilicet:quā modo dicebam:
Veronēſem ꝓfectionē.Te uero abſente ab urbe:ſum oīa
in republica:quæ uolui:& facile: & honorifice conſecut⁹.
Vbi aūt florētiā reuertiſti iidē Nicola⁹ & Carolus maiore
quadā audacia aduerſus me agere ſunt aggreſſi. Nam tu-
orum & Clientium: & neceſſariorū muniti factione:tātū
efficere potuerunt:ut publica doctorū omniū ſalaria dimi
nuerent̄:opinati ij ſane:ſi mihi quoq; ex publica mercede
ſubtraheretur:fore: ut ipſe neceſſario cogerer abire Flo-
rentia:ut qui ſine magno ſalario uir: qui parcere pecuniæ
nunq̄ didicerim: Florentiæ pro dignitate uiuere nullo pa-
cto poſſem. At hic uidere tu Coſme perſpicue potuiſti: q̄
uniuerſa ciuitas me diligeret:Diminutionē illā conſtitutæ
pecuniæ doctores oēs tuoꝝ opera aſſenſi ſunt:ſiue id arte
ſeu uero fuerit factū:Solus ipſe rei indignitatē nō admiſi.
Qui mihi incōmodaſſe arbitrabant̄: læti atq; exultantes
per urbē ferebant̄.Putabant hoīes ſtultiſſimi uoto ſe poti
tos:neſciētes eē uirtutē deniq; apud oēs uenerabilem: &
eam eſſe uim eloquentiæ:quæ in liberis ciuitatib⁹ plurimū

ſemper ualeat. Nondum ſecundus præterierat menſis: ex quo per dominos & collegia: quæ uocatis: doctorib⁹ præmia fuerant diminuta: cum ipſe ueni in ſenatū: ubi cū pro re mea orationem habuiſſem: & moderatā & ſimplicem: conſurrexere nonnulli familiares: & amici tui: & quidam etiam ſanguine coniūcti: in quibus erat Iulianus medices: Auerardi patruelis tui filius. Hi ſane omēs aperto Marte contra poſtulata mea perorarunt: quantū potuerunt acri⁹ magiſq; appoſitæ. Tum ego coactus ea neceſſitate: quā mihi res atq; ratio afferebat: nulla item circūitiōe uſus: ita egi cauſa meam: ut non modo qui erant pro repu. & decoro: ſed tui etiam fere omēs pro me occulta ſuffragia reddiderint. Nam cū omnes in eo ordine ſint ſeptem ac triginta in reddēdis ſuffragijs: pro mea cauſa fabæ nigræ trigintaq̄ttuor ſunt repertæ. Qui quidem bene ſentientiū animus ac fauor &ſi mihi fuit honorificus: cauſam tamen præſtitit inimicis: ut ſe magis ad nocēdum excitarent. Non multo enim poſtea ambiendo: rogando: quærendo: incuſando: monendo: adhortādo: per omne humilimæ ſubmiſſionis mun⁹ tantū ſibi apud tuos ſtudiū uēdicarūt: ut ſimulatiōe utilitatis publicæ uiri quattuor: ut ſcis: declarati fuerint: quibus præcipuū ius eſt permiſſum ad moderandā publicam omnem impenſam. Ii uero omnium primum ſalaria quæq; litteraturæ & diſciplinæ: ut rem inutilē & indignā omnino abrogarūt: cū dicerent nō eē tēpus diſcendi: ſed belli gerendi. Quæ quidē res &ſi oībus bonis ciuib⁹ uiſa ē indigna: tñ quia aīaduerterēt: eā ꝓbari atq; laudari a tuis oībus: quieſcebant etiā ipſi: ue intuēda reipu. dignitate aliquid paterent᷑ indignū. Solus hic Philelfus in tā florenti: tam magnifica urbe inuentus eſt: qui cauſam non publicā min⁹ q̄ priuatā ac ſuā & ſtrenue amplecteret᷑ & fortit᷑: Nā ꝓuocatione uſus ad ſapiētes ciuitatis: qui uocant᷑: abrogatio ea omnis ſapientib⁹ ipſis pro uſitata a priſcis uſq; annis cōſuetudine demādat᷑ publico decreto. At ij: ut erant uiri grauiſſimi atq; optimi: re mature & q̄ diligentiſſime cognita: ꝙ quattuor illi uiri de impenſa ſtudij litterarū diſciplinarumq; liberaliū abrogarāt: uanū eē atq; fatuū decernētes:

nõ me ſolũ:qui prouocaram: ſed etiam reliquos doctores omnis priſtinæ dignitati atq; emolumentis cum ingẽti totius ciuitatis læticia ac plauſu reſtituerũt. Tum inuidẽtiũ animi ardentioribus irarum ignibus inflãmati: non clam ut antea: ſed palam: & tanq̃ aperto Marte in aciem prodeuntes dictitare minitariq; cœperũt non oportere poſthac uti magiſtratuum adminiculis aut alicuius obtentu iuris ſed armis potius & cruore: cum ſubderent turpe eſſe principem ciuitatis ab homine peregrino totiẽs ſuperari. Ad quem uocant illi principem ciuitatis Coſme medices? Si te unum illi non uocant: quem alium poſſint: intelligo neminem. Nam & uiri nobiles cæteri ſemper mihi fauerunt: ac fauẽt & populus uniuerſus me plurimũ diligit. Tui uero: ſi per te licuerit: non modo mihi non ſint aduerſi: ſed maxime omnium propitij: id quod ex oculis ſuffragijs quandoq; patuit. Quod ferrũ autem cruoremq; minentur: nulla ratione adduci poſſum: ut credam te paſſurum: ut quiſq̃ potentia tua frætus tantum ſcelus: tãtum facinus audeat machinari. Nam ſine conſenſu tuo pugna ſit aquilæ a graculis inferenda. Non enim iſtos pluris factur[9] ſim: q̃ pygmæos Hercules. Ad hæc uelim tecũ animo uolutes: quid in Nicolao & Carolo præcipuũ uides: quapropter abs te mihi præferendi ſũt. Num ingenium: num doctrina: num eloquentia: num morum elegantia: num uitæ integritas? Quod ſi non ita frequẽto ædis tuas: ut iſti quotidie faciunt: id occupationibus meis dato. Scis enim publico docendi muneri ſatis me facere oportere. Præterea pudor uitæ paraſitum me eſſe non ſinit. Non blandiri: nõ adulari: non aſſentari unq̃ didici. Si quid me uelis facere tua cauſa: modo me feceris de tua uoluntate certiorem: factum puta. Nihil profecto fruſtra iuſſeris. Et prius q̃ ueniſſem Florentiam: diligebam te plurimum. Et Florentiam poſteaq̃ ueni in hanc uſq; diẽ nullũ prætermiſi unq̃ officiũ amoris ſũmi erga te mei. Itaq; rogo te atq; obſecro: ne patiaris cuiuſq̃ inuidentiam plus apud te ualere: q̃ meam in te & fidem: & obſeruantiam. Vale Florentiæ ex ædibus noſtris Kal. Maijs. M.cccc.xxxiij.

Franciſcus Philelfus Ambroſio monacho ſal.

d E re mea te multũ habuiſſe ſermonẽ cũ uiro clariſſimo Coſmo medice: & eũ de me amiciſſime ſentire uæhemẽter gaudeo: præſertim cũ tibi ut ſcribis: ſanctiſſime receperit mihi nõ mõ nõ eẽ formidandũ mali quicq̃: ſed ne cauendũ quidẽ. Nõ em̃ poterã nõ ſubuereri: neq̃d aduerſus me inſidiarũ inſtrueret. Ve℞ miror: quid laurẽtius coſmi frater: quotiens in me incidit: ſemꝑ obliquat faciẽ: ſalutatuſq; a me: reſpõdet oĩno nihil. Sed qm̃ Coſmi fide debet mihi certiꝰ eẽ nihil: aliorũ mores ferã æquo aio. De diogenis aũt laertij uerſibꝰ qđ perurbane expoſtulas: ne mihi ſuccẽſeas: rogo. Nam ꝑtim occupationibus meis: partim animi moleſtia ob cõtinuas inuido℞ in me inſidias factũ ẽ: ut uerſus illos latinos facere: ut iuſſeras: diſtulerim in hanc diẽ: Sed gerã ꝓfecto morẽ uoluntati tuæ: idq; prope diẽ. Diodorum ſiculum ad te dedi. Vale florentiæ ex ædibus noſtris. vi. nonas Maias. M. cccc. xxxiij.

Franciſcus Philelfus Bornio ſalæ iurecõſulto ſal.

e T te & uniuerſam familiã tuã: imo noſtrã ualere ꝑbelle: libenter accipio: atq; deũ oro: ut ita q̃diuitiſſime habeas. De me aũt qđ ſcire cupis: in freto nauigo ſiculo inter ancipites æſtuãtiſq; ꝓcellas: & turbulẽtiſſimos fluctus. Exiſtimarã Bononiã ſolã ciuilibꝰ factionibꝰ diſſidere. Sed florentia longe magis diſcordijs ac ſeditionibꝰ feruet Vtinã huc aut ueniſſem nunq̃: aut abire liceret ꝓ dignitate. Sed neutrũ mihi integrũ eẽ uideo. Nunciꝰ mihi fuit impedimẽto: quo minꝰ tibi potuerim oĩa explicare. Ignoſce: ac Vale. Ex florẽtia. v. nonas Maias M. cccc. xxxiij.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

a Ccepiſſe te mihi nõ cõmode eẽ florẽtiæ: ita ẽ ſane ut accepiſti. Idq; qđ recte augurarís: nulla mea culpa. Ad uos aũt redire nõdũ mihi ẽ ĩtegrũ. Cũ licebit: te faciam meis litteris certiorẽ. Nã totũ hũc annũ id qđ ꝑmoleſte fero: obſtrictꝰ ſum reipu. florẽtiæ. Occupationes meæ faciũt: ut tecũ hoc tꝑe longior eſſe nequeam. Vale ex florentia. v. nonas Maias. M. cccc. xxxiij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

I I

l Audari abs te uiro amiciſſimo eodē& ſapiētiſſi-
mo & optimo cōſiliū meū qđ me tādē ex urbe Flo
rētia tanq̃ ex officina ſicariorum eripuerim nō de-
beo non lætari. Ac feci id ſane tēpeſtiue: Nam ſi ad reditū
Coſmi medicis in tāta gladiorū ĩpunitate cōtinuiſſem me
Florentiæ: actū eēt & de muſis & de Philelfo: Si eñ qua tē
peſtate minus uiriū habeat Coſmus: impune ſicarius ē pa-
ratus qui me trucidaret: quid factū tum foret: quo tempo-
re eiectis oībus uiris optimatib⁹: oē ius reipublicæ ad unū
Coſmū delatū eſt. Sum autem nūc Senæ inter humanos
atq; bonos uiros: Apud quos mihi conditio pro temporū
fortuna ſatis honeſta eſt. Soluunť eñ mihi quotannis ex
ære publico aurei quĩquageni ac treceni: quadringēti quĩ-
quaginta in hunc annum mihi Florentiæ fuerant conſtitu
ti: ſed malo minorem pecuniā quiete & ſine uitæ diſcrimi-
ne: q̃ multo maiorem inter gladios & uenena. Væ urbi illi:
quæ tāto ampliſſimoꝝ ciuiū ſplendore orbata eſt. Quod
aūt me hortaris: ut ad uos me recipiam: cōſiliū de me tuū
& probo & laudo: id qđ etiā ſequar: cū honeſte fieri a me
poterit. Nunc eñ haud licet: Nā bienniū Senēſib⁹ ſum ob
ſtrictus. Vale ex Sena pridie Kal. Februarias. Anno a chri
ſti natali. M.cccc.xxxv.

Franciſcus Philelfus Leonardo arretino ſal.

I Apus Caſtelliunculus auditor & familiaris me⁹ re-
nunciauit mihi tuo noīe abitionem iſtinc meam &
permoleſte tuliſſe te: quoniā priuatus eſſes iucundiſſima
noſtra conſuetudine: & rurſus probare: quia iſtic eſſe non
poſſem ſine certiſſimo uitæ periculo: adeo quoſdam aīad-
uerteras ĩuidiæ flāmis aduerſus me indies magis magiſq;
æſtuare. Vtrūq; certe qđ mihi ſignificaſti: præ ſe fert pſpi-
cuum argumentū ſingularis tuæ beniuolētiæ erga me. At
ego ſane mi Leonarde: quāq̃ libenter agebam florētiæ cū
ob alias plæraſq; cauſas: tū etiā propter te eruditiſſimū &
optimū uirū: tñ eo magis æquo aīo florentia careo: quod
inter iſtos flores multæ uiperæ deliteſcūt: & eæ quidē ue-
nenoſæ ac peſtiferæ. Nec eñ te latet: quāta moderatione
animi: quanta etiam patiētia ſemper tulerim inimicorum

inſidias. Itaq̃ ne ſemp̱ impendenti naufragio ſubiacerem: ex iſtis quotidianis & turbulentiſſimis fluctibus in ꝓximã Senæ urbis ſtationẽ hanc me recepi: ubi tãdiu futur⁹ ſum donec aliquis ſecundior flatus in tutiorẽ portũ aliquẽ me cõuexerit. Nam ne hic quidẽ ſatis tuto me agere poſſe uideo propter iſtorũ propinquitatẽ: quibus uitã meã odio eẽ aĩaduerto. Sed hac de re ſatis. Tu uelim me facias certiorem de omni tuo ſtatu. Vale ex Sena. iij. idus Apriles. M.cccc.xxxvi.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

e T recte quidẽ tu mi Alberte & peramice facis: qđ de me nũq̃ deſinis aliquid cogitare & agere: quod honorificũ mihi & fructuoſum ſit. Conditio: quam mihi ꝓponis nomine tuæ florentiſſimæ reipublicæ: talis eſt: ut ea non modo nõ improbem: ſed & probẽ potius & laudem. Cæterũ breui reſpondebo tibi. Vale ex Sena pridie idus Apriles. N.cccc.xxxvi.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

ſ Ilentium tuũ tam diuturnũ tanq̃ inuſitatũ ſuſpicionẽ mihi affert: neſcio quã. Itaq̃ ſi tibi bñ eſt: ut & opto & uolo: ſcribe ad me q̃primũ: quo tecũ una gaudeã. Sin ſecus ẽ: id qđ minime omniũ uelim: ſcribe etiam mihi quo tibi cõſilio ſaltem prodeſſe poſſim. Vale ex Sena pridie idus Apriles. M.cccc.xxxvi.

Franciſ. Philelfus Ioanni franciſco gallinæ ſal.

c Vm ſupioribus dieb⁹ ſplẽdidiſſimus eques aurat⁹ Petrus Michael Senenſiũ legatus iſtinc Senam reuertiſſet: Barnabas human⁹ ac modeſtus iuuenis: qui cum illo Mediolanũ petierat: mihi uerbis tuis renũciauit: bono ut eſſem aĩo ac fiducia. Fore eñ: ut ad pauciſſimos uſq̃ dies tua & humanitate & opera: qđ maxime ſemp̱ cõcupieram atq̃ exoptarã: tãdẽ aſſequerer. Pergratũ eñ eẽ deſideriũ ſtudiumq̃ meũ magnanimo iſti inuictiſſimoq̃ principi. Fuit profecto mihi huiuſmodi nunci⁹ iucundiſſimus. Expectaui igiť cõpluſculos dies: rurſuſq̃ expectarẽ: ſi uel per inimicorum florentinorumq̃ inſidias: uel per calamitates temporum liceret. Sed uides tu: quãta arte quibuſq̃

conatibus hi perditiſſimi & facinoroſiſſimi homines:q flo
rentiæ tyrannida nūc gerunt:cū aliȷs uiris optimatibus ꝓ
ſcriptis omnib⁹:tum mihi imprimis uitā eripere moliūtur.
Qđ eo facili⁹ ſibi factu fore arbitrant̄:quo propter loci ꝓ
pinquitatem me oportuniorem habent: in quem deſæui
ant. Mouet me ſecundo loco non minus aeris inclæmen
tia:quæ indies magis atq̧ magis cū multoꝝ pnicie & inte
ritu increbreſcit:incrudeſcitq̧. Fuerit igitur humanitatis
tuæ:ut quod mihi iampridem hac iter faciēs coram rece
peras:nuperq̧ uel nixius confirmaſti:iam tandem perſol
uas. Nam quanq̄ munificentiſſimus iſte princeps q̄pluri
mis abundat & prudentibus & eruditis uiris:tamen fide
li & innocenti deeſſe nemini poteſt apud eum locus. At
qui ſi is unus eſſem qui pro uoluntate iter capere atq̧ ex
pedire poſſem: aduolaſſem ad uos iam pridem. Sed quæ
aliȷs uoluptatē afferre cōſueuit:familia mihi hoc tempore
ſollicitudini eſt. Nam neq̧ hanc deſerere debeo:neq̧ me
cū ſine certa ſpe poſſum adducere. At ne dubitē quidē: ſi
quid accuratius elaboraris futurum:ut & q̄primū & recte
huic meæ pientiſſimæ uoluntati tuo beneficio mos gera
tur. Id autē æque te uelle pro tua humanitate ac poſſe ex
ploratiſſimum habeo. Proinde reliquum eſt: ut curriculo
tranſigas:oīnoq̧ cōficias quod cœpiſti. Hac una re me ti
bi ſummo & īmortali munere deuinxeris:& animum in te
meum nō ingratum experire. Pudet me profecto hac de
re pluribus ad te ſcribere:ne de tua uel beniuolētia in me:
uel beneficentia erga omēs diffidere uidear. Sed quæ me
urgent:intelligis. Rogo te etiā atq̧ etiā:ut quicquid in me
officiȷ collaturus es:es autē plurimū:breui id conferas:&
cūprimū facultas datur. Facultatē uero nō minus conſiliū
& iuduſtria q̄ aut tempus offerat:aut locus. Et hac de re ſa
tis. Erit cū hiſce litteris ſatyrica quædam exhortatio uerſi
bus a me ſcripta ad inclytū iſtū principem pro Genuenſi
bus & exulibus Florētinis. Hanc uelim:cures is:aut intel
ligat:aut ſaltē uideat. Nec em̄ dubito: quā uiderit:daturū
etiā operā:ut intelligat. Vale ex Sena idib⁹ Aprilib⁹. An
no a Chriſti natali die. M.cccc.xxxvi.

Franciſcus Philelfus Antonio panhormitæ ſal.

t Erentiũ: quē eſſe apud me uoluiſti: illi ad te dedi: cui tu ꝑ litteras dari iuſſeras. Lucretiꝰ: quē tantopē flagitas: ſi meꝰ eſſet: cõtinuo ad te iret. Sed de re aliena irrequiſito dño: nihil mihi agendũ exiſtimo. At non requiſiui modo: uerũetiã rogaui: atq; oraui dominũ eiꝰ Codicis: ut ſineret me in re ſua liberalē eſſe. Saxei eſt capitis ac plane inexorabilis. Nullo pacto induci põt: ut Neapolin Lucretius nauiget: ueritus ne qui ob poculũ amatoriũ furuerit: rurſus ſirenis parthenopes uenefico interceptus: inſaniat. Vale ex Sena. iij. idus Octobres. M.cccc.xxxvi.

Frãciſ. Philelfus Petro perleoni ſal. dicit.

q Vas unas dediſti ad me litteras: eo iucundiꝰ lectitaui: quo diutius eas deſideraram. Et ut quæ tibi ſecꝰ ac uolueras: acciderunt mœrore me affecerũt: ita quæ ex ſententia cõtigerũt: mirificã mihi uoluptatē attulere. Deꝰ tibi cœpta indies magis magiſq; ſecũdet. Tu interim facito: ne tibi ipſe defuiſſe uideare. Dicteria Plutarchi ad Traianũ Cæſarem: quæ in latinũ uertimus: propediem dabo ad Ioannē Corneliũ hominē clariſſimũ. Et cũ his orationē quoq; & acrem & longiuſculã mittã ad te: & quidem talē qualem nõ poggius modo: ſed Coſmus etiã ipſe medices multo magis doliturus ſit. Nũc uero ad id: quod petis. Cupis tu quidē a nobis ſcire: an lachryma aſpirationē admittit. Reuocas nos ad grãmaticos. Mos tibi tñ gerēdus eſt. Si uim naturæ rõnēq; attendimꝰ: nulla conſonãs in latinis dictionibꝰ aſpirat᷑. Fecit tñ doctiſſimorũ hominũ cõſuetudo: idq; iãpridem: ut quorũdã uerboꝝ cõſonãtes aſpirationē reciperēt: ut inchoare: pulchrũ: ſepulchrũ: lachryma. Et id ſane ob eã rē factũ exiſtimo: quo eiuſmodi cõſonans uæhemētiꝰ ſonet. Tametſi inchoare ſi a chaos deſcendit. id qđ nõ ab re dictũ a quibuſdã puto: ab ſua ipſius origine aſpirationē ſeruat. Quod autē mones dictitare iſtic quoſdam nõ lachryma eſſe apud. A. Gellium: ſed latrina: & ita quodã in codice legiſſe te: profecto codex iſte latrinarius quiſpiã eſt. Nam hi omnes quotquot in tuſcia ſunt Gellij codices: habent lachryma nõ latrina: qui & emendatiſſimi

ſũt:& iſtorũ omniũ:ut ita dixerim:parẽtes. Præterea duo me ad hãc rẽ plurimũ mouẽt:qđ & Romæ in quodam ue/tuſtiſſimo monumento:& in illo meo:quẽ noſti:de natura deorꝝ antiquiſſimo Ciceronis codice lachryma & cũ aſpi/ratiõe & per.y.tenue ſcriptũ aduerti. Quo fit:ut etiã græ/cũ eſſe nomẽ:hoc ẽ a græco ductũ qđ illi δάκρυον uocãt nequaq̃ dubitẽ. Quod autẽ.d.in.l.mutata ſit:nihil eſt qđ miremur. Nã &.l.in.d.& rurſum.d.in.l.plærũq; mutari in uicem cõſuerunt. Quippe & μελέτειν meditari dicimus. & allido pro adlido.& mediuſfidius pro eo qđ ẽ ꝑ Iouis fi/lium. Videmuſq; apud uetuſſimos latini eloquij auctores nonnũq̃ lachruma pro lachryma uſurpari. Nec id ea ratio ne:qua optumus & maxumus: pro optimus:& maximus dicit̃:ſed potius ut fuga ꝓ φυγά.tu pro τύ.mus pro μύς ſus pro σύς.thus pro θύς.& id quidẽ dorienſiũ more:q pro.y.proferre.u.cõſueuerunt:q̃uis placuerit & Varroni & Priſciano nomẽ hoc non a græco:ſed a latino uerbo qđ tundo ẽ deriuari:cupientibꝰ ijs quidem:ut exiſtimo:blan/dius hac uia latinis uti: quibus admodũ gratificari uolue/runt:quaſi noſtris etiã armis ius noſtrũ tueri poſſimus. Si/quis autẽ miret̃ quur lachryma aſpiret̃:cũ δάκρυον ſit in aſpiratũ: repetat memoria ipſe ſecũ etiã ἄγκυρα καὶ τρό παιον καὶ πύθιος apđ græcos nõ aſpirari. At anchora: & trophæum:& phythius apud nos uulgo aſpirãt̃.Idemq; & in horchus:& in lurcho intueri licet.ὄρχος enim nunq̃ aſpirant græci:nec itidẽ λάρκος:qđ ẽ cophini genus:un/de lurcho deductũ eſt.Fit id inquã ſæpe: ut ualentiꝰ ſonet dictio.Nec in cõſonantibꝰ ſolũ:ſed in uocalibꝰ quoq; inue/nias idem obſeruatum.Sic mihi dictũ ẽ:ſic ahenũ:ſic hallu cinari:ſic honus:ſic honuſtus:qđ tñ ꝑmulti uolũt nõ ab ho nus:ſed ab honos deſcendere:ſic helluo & helluari:quod ab edo manat:ſic uæhemens qđ ex uæ & mens cõponi ar/bitror:tametſi uæhemens eo quidã dictum uelint:quo ue/hatur eminẽtius.Permultaq; huiuſmodi inueniri licet:qui/bus eruditiſſimorũ uſus:qui ipſe rationem facit:aſpiratio/nem ſuo quodam iure addiderit.Itaq; non eſt mirãdũ tra/here & uehere aſpirari.Fit em̃ non ſolũ differentiæ cauſa:

ut quibuſdã uidetur:ſed etiam magis ut augmento ſpiritꝰ
ſonantius proferantur:ſicuti etiam in prehẽdo:uehemẽs:
aha:uaha:ohe:& in ſimilibus patet.Nã cohors a cohortã/
do dicit̃:nihilum uero ex ni & hilum compoſitum ẽ. Sed
de his hactenus. Quod de ſtatu noſtro certior fieri cupis.
Nos hic ualemus recte: Et cõmode. Sane & honeſtiſſime
agimus.Id unum eſt : quod uirtutem ocioſam eẽ nõ ſinat.
Quotidie puccini homines impuriſſimi per ueneficos ac
ſicarios uitæ noſtræ inſidias tendunt.Ego autem non mo/
do intrepide me conſtanterq; defendo: ſed omni etiã cu/
ra:& induſtria molior:efficioq;:ut ꝑmagno ipſi detrimen/
to ꝑnicieq; premant̃:ac extremo cõficiãt̃ exitio. Id quod
breui diuina benignitate futurũ ſuſpicor. Qua in re illud
eſt:qđ me unice perturbet: Venetos iuſtiſſimos ſanctiſſi/
moſq; uiros quibus omnia iure debeo:puccinorum ſocios
appellari:ſiqua fortaſſe rationi & cõſtantiæ cũ temeritate
& furore:ſi fidei cũ perfidia:ſi pietati cum ſcelere eẽ ſocie/
tas ulla poſſit. Vale ex Sena idibꝰ ſextilibꝰ.M.cccc.xxxvij

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

n Eſcio quo tandẽ iure te adeo offirmaris :ut contra
omne uel amicitiæ:uel humanitatis ius meos mihi
libros ac ueſtis nõ reſtituas. Tuæ em̃ iuſticiæ fuerat:q te iu
ſtinianũ cognomines:ut quæ apud te depoſueram :tuæq;
fidei cõmendaram:mihi pro tua fide:tuaq; innocẽtia reſti
tueres.Quare te & hortor & moneo:ne me diutius uana
ſpe ludas:ne iniuria me afficias:ne me ueteris amicitiæ no
ſtræ obliuiſci cogas. Vale ex Sena idibus ſextilibus.M.
cccc.xxxvij.

Franciſ.Philelfus Lapo florentino ſal.

p Etis a nobis:q apud Homerũ uerſus ille intelligat̃
quo Agamemnon ueluti cõuitio a Calchante acer/
bius laceſſitus reſpõdet βόύ λομέγώ λάομ σοομ έμμέ
μαί ἤ απόλέσθαί.Dicis enim Ambroſium monachũ ita
interpretatũ : uolo ego populum ſaluum eſſe:aut populũ
perire. Et inepta hæc ſane interpretatio ẽ & falſa. Subdis
Carolũ codrũ interpretatũ aliter : quippe qui ab Ambro/
ſio diſſentiens ita expoſuerit : uolo ego populum ſaluum

eſſe:aut meipſum perire. Et ĩepte is rurſus & praue. Errat autem uterq;. Ac ne id quidem mirum. Non enim ij ſunt qui græce orationis ſignificationem:proprietatẽ:differẽtiam:elegantiam teneant. Et ut reliqua omittam:is omnis error eſt inde:quod illius dictiōis η ſignificata nõ norunt. Significat enĩ uel:ſignificat an:& hæc quidem uulgo. Significat itẽ q̃: pro ut eo in comparatiuis aduerbijs utimur: & quemadmodum apud nos q̃ ſignificat interdum & nõ: ſic etiam hoc loco ἤ cum tenui ſpiritu & accentu graui ſignificat: & non. Reſpondet enim Agamemnon uelle ſe populi ſalutem & non perniciem atq; interitum. Quod quidem ſi minus Philelfi auctoritati ſtare decreueris:& apud Ariſtarchum: & apud Ariſtotelen & apud Porphyrium commentatores in Iliada eoſdemq; diligentiſſimos doctiſſimoſq; uiros perdiſcere plane quæas. Quæris ſecundo loco: an ἀέι aliud q̃ ſemper ſignificet. Nam eoſdem Ambroſium & Carolum affirmare eam dictionẽ aliud prorſus nihil q̃ ſemper ſignificare. At inueniſſe te plærunq; apud Thucydidem eandem ipſam dictionem ἀέι: quæ eiuſmodi ſignificatum recipere nullo modo poſſit. Recte tu quidem dubitas: ſignificat enim non ſolum ſemp:ſed quandoq; diu:ut Homer⁹. εχώμ χοτομ έμμέμέσ αίέι. Et Sophocles ἐλελόιποτα χέιμόμ τομ ἀέι βιοτόμ έξεπιστάσό hoc eſt diuturnam ſenectutem: diuturnam uitã. Quandoq; autẽ ſignificat uſq; unde. Tuchydides ĩ procemio όύτώσ μέμ ουμ μοί Δέυρ ἀέι τέιμέι λαγοισ. Quas equidem eaſdem ſignificatiões inuenias uſq; apud nos habere. Vale ex Sena pridie nonas Septẽbres. M.cccc.xxxvij.

Franciſcus Philelfus Ambroſio monacho ſalutem.

r Edditæ mihi ſunt litteræ tuæ: quas uidi libenter: & legi libentiſſime. Quod autem ſignificas meas ad lapum litteras Florentiæ interceptas: incidiſſe in manus tuas: & in ijs lectitaſſe te meam in exponendis dictionibus quibuſdam græcis ſententiam: quam minime

repræbendas:ſed meum in te cõuitium ægerrime tuliſſe. Fateor litteras a me ſcriptas: & eas dictiones expoſitas. Qđ aũt cõuitiũ putas:cauillũ fuit:quo ꝓpterea ſũ uſus:ut aĩaduerterẽ:ꝗ æquo aĩo laturus eſſes: qđ uel iure ac uero dici mordaciꝰ in re poſſet. Non igiť uitio des:ſi ego ſũmis iniurijs:& cõtumelijs laceſſitus:familiaribꝰ iſtis tuis & orationibꝰ & ſatyris par pari:ut diciť:retulerim. Qđ aũt polliceris te meũ & eẽ & fore:gaudeo. Nulla in re deſiderabis officiũ meũ. De Coſmi medicis in me aĩo nibil ẽ:qđ minus credam. Mam ꝗ me ſit exoſus:iãpridẽ exptus ſum. Iſtiꝰ in me beniuolẽtiã pbilippus ſicariꝰdeclarat. Itaq; de recõciliãda gratia mibi poſtbac uerbũ nullũ facito. Scis ipſe ueneniſq; utatur:Ego autẽ ingenio & calamo. Vale ex Sena Kal. Octobribus. M.cccc.xxxvij.

Franciſcus Pbilelfus Ambroſio monacbo ſal.d.p.

p Aucis reſpõdebo tuæ ꝓlixiori epiſtolæ. Ego amicitiã Coſmi medicis nolo:inimicitias cõtemno. Nã & infenſi animi ſimulata beniuolẽtia nibil eſt pernitioſius: & ego ita prudẽtiæ armis muniui me:ut nullas inſidias ptimeſcã. Vale ex Sena. v. idus Decẽbres. M.cccc.xxxvij.

Franciſcus Pbilelfus Mediolanẽſiũ ac ligu℞ principi Pbilippo mariæ anglo. Sal.d.p.

ſ Vnt qui Alexandrũ regem Macedoniæ magnum illum eo magis laudandũ cenſeant:quod alium neminem neq; uiderint:nec audierint:nec legerint:quẽ ulla cum illo liberalitatis ac munificẽtiæ:uel magnitudine:uel ſplendore cõparandum eſſe arbitrenť. Et profecto nulla omnino alia uirtus eſt:quæ magis ſũmis uiris ſingularem bominum beniuolẽtiam paret:ac ſeruet:ꝗ oportuna quædam & eximia benificentia. Qđ quidem propterea fieri exiſtimo:quia tanta ſit præſtantis buius diuinæq; uirtutis raritas:ut uix tandem rariores pbœnices putem:ſi quis tãdem pbœnix eẽ poſſit. Atqui quãto aliquid in bonis rariꝰ ſit:tanto ẽ pulcbriꝰ:tanto admirabilius:tanto carius. Cogitanti igiť de te mibi & ĩmortalis tuas inauditaſq; uirtutes aĩo uolutãti:nõ ſolũ Alexander ille oĩm litteris atq; ſermonibꝰ celebratꝰ plane abſolere: ſed oĩs etiã bumani generis

memoria:oĩs ætas uidet̃ indigna:quæ cũ ulliꝰ tecũ excel/
lentiæ laudibꝰ conferat̃. Vt em̃ reliquas uirtutes tuas quæ
multiplices ſane & obſtupendæ ſunt omnes:in præſentia
omittã:quantum hac iſta illuſtri munificẽtiſſimi regaliſqꝫ
animi tui præclaraqꝫ uirtute mortal' cæteros ſuperes:atqꝫ
longiſſime ante eas:ſatis ſuperqꝫ teſtant̃ inclyti Aragonũ
reges:& tot præterea ac tanti illi:& ex utraqꝫ Hiſpania:&
ex Italia:& e Sicilia principes inuictiſſimiqꝫ duces:quos ad
Caietam nuꝑ una fœlici illa & maritimi:& terreſtris prœ/
lij formidabiliqꝫ uictoria in triũphum egeras:ĩmo cum in
triumphũ agere nõ ſecus poſſes:q̃ deberes:nõ modo nõ
egiſti:ſed ijs honoribus:& ſplẽdidiſſimis muneribꝰ cumu/
laſti:quibꝰ nihil eẽt illuſtrius:nihil magnificẽtiꝰ:nihil deni/
qꝫ regalius. Adeo ut qui ſeruitutẽ ꝑpetuã iure optimo me/
tuiſſent:non modo ſe liberos tua benignitate:ſed multo
maioris potẽtioriſqꝫ factos intellexerint:q̃ unq̃ antea fuiſ/
ſent. Quis igitur fuerit ita ſaxeus:ita ferreꝰ:ita oĩs humani
tatis atqꝫ ſenſus expers:qui minus ijſce te laudibus proſe/
quendũ exiſtimet:quæ & inuſitatæ ſint & apprime ĩmor/
tales? Sed quid nũc præterita:quid aliena cõmemoro:ea
præſertim quæ & multa dicendi uolumina expetũt:& de
quibus nulla gens:nullæ litteræ:nulla poſteritas contice/
ſcet? De meipſo habẽdus ẽ ſermo:hoc ẽ de præcipua faci
litate erga me tua liberalitateqꝫ ſingulari. Redditæ em̃ mi/
hi ſunt ad tertiũ Idus quintiles ꝑbenignæ litteræ tuæ:qui/
bus tum debitam meã erga te fidẽ atqꝫ obſeruantiã magni
facis:mirificeqꝫ extollis. tum ut ad te ueniã:ac munificẽtiã
tuam præſens experiar:q̃humaniſſime inuitas:q̃ſtudioſiſ/
ſimeqꝫ hortaris. Quæ res quãtã mihi attulerit uoluptatẽ:
uel fœlicitatem potius:non facile expreſſerim. Viſus ſum
em̃ deũ teſtor:tuis litteris deũ aliquẽ audire. Pro quo tuo
tam benefico:tam excelſo erga me animo:quid referam:
quid pollicear:nihil habeo. Nã meã fidẽ & pietatẽ iãpridẽ
dedicaui tibi:ac deuoui. Itaqꝫ ſi uitã:ſi animũ tibi meũ dedi
tum eẽ aĩaduertis:quid ẽ qđ hoc tp̄e uel te:uel beneficen/
tia tua dignum recipere ab me quæas? Ni fortaſſe illud de
ſideraris:ne patiar tantam hanc iſtam & tam excellentem

benignitatẽ tuã:ubi ea minꝰ utar:fruarq; :periturã in uen-
tos. Qđ ingratitudinis teterrimũ crimẽ ne unq mihi obij-
ciẽdũ ſit:utar equidẽ iſtiuſmodi tua benificẽtia:ac fruar &
libenter & tempeſtiue. Nam quid mihi gratius poſſit diui-
nuſue cõtingere: q̃ uel tua uti benignitate :uel tuo aſpectu
frui:quem æque atq; numen aliqđ in terris colo. Cum pri-
mũ igiť licuerit ꝑ eas occupatiões :quibꝰ publico munere
ſum obſtrictus:ibo ad te. Vale ex Sena idibus quintilibus
M.cccc.xxxviij.

Franciſ. Philelfus Ioanni palæologo regi & im-
peratori Romanoꝝ ac ſemper Auguſto. ſal. d. p.

g Ræce priꝰ reſpõderã græcis litteris tuis. Nunc lati
ne tibi locuto per litteras latine reſpõdeã :neceſſe
eſt. Vellẽ equidẽ liceret mihi obire qđ iubes. Nã nihil eſt
apđ animũ meũ antiquiꝰ q̃ tuæ obſequi uolũtati. Cui nihil
eſt qđ poſt deũ nõ debeã. Tua in me multa cũ apđ te Cõ-
ſtantinopoli agerẽ:& maxima beneficia nulla unq̃ deletu-
ra eſt obliuio. Quibus me muneribꝰ nõ donaſti? quibꝰ ho-
noribus nõ ornaſti? Veꝝ qđ fieri non põt :qui ab me fiat:
ignoro? Sum annuo munere Senenſibꝰ obligatus. Si ante
cõſtitutã diẽ decederẽ:fidem meã deſiderarẽt?ſibi uerba
data dicerent. Qđ ais daturũ te operã :me fide Senẽſes li-
berent. Nõ ẽm exiſtimare te futurũ :ut hi tam pio unionis
quã uulgo noiant:operi aduerſenť :quin potius cum mea
iſtic præſentia ob interpretãdi munus tam uæhemẽter ſit
opus : nec alius quiſq̃ ad rem tantã ſatis idoneꝰ reperiatur
acceſſum iſtuc meũ facile & æquo aio patiantur:ſoluerent
me fide fortaſſis : & abire Senenſes paterenť. Nec petẽti
tibi aduerſari auderẽt. Ego aũt hoim aios & in cute:& intꝰ
noui. Arte me uſum uel occultis iudicijs inſimularẽt: Aut
cupiditatis : aut leuitatis accuſarent. Quare noli obſecro
rex optime:& imperator maxime:quod multis meis ꝑma
gniſq; laboribꝰ & fidei mihi:& grauitatis nomẽ ab ineunte
ætate uendicaui:id breui maxia cũ labe amittã. Adde etiã
qđ nec iſtic quidẽ eſſe ſine uitæ periculo unq̃ poſſim. Nam
hi qui nunc florentiæ tyrannida gerũt:ſunt mihi uæhemẽ
ter infenſi. Idq; nullam ob meã culpam:ſed ob id dũtaxat:

qđ me uiris optimatibus quos patrio ſolo exterminarũt: affectum impuriſſimi homines norant. At quãtũ Coſmus medices factionis princeps reliquiq; puccini apud Eugenium ualent & opibus & gratia: poteris cũ uoles: nõ obſcure perdiſcere. Itaq; ut & ſalutis: & incolumitatis meæ ratiõne habeã: te nõ uelle modo: ſed etiã iubere nõ ſum neſcius. Qđ hortaris: Ioannẽ mariũ filium ad te mittam: faciam id quidem nequaq̃ inuitus. Quid enim mihi optati⁹ cedere poſſit: q̃ meum dilectiſſimũ filiũ uel hoſpitio tuo: uel diſciplina uti: qui omniũ Chriſtianoꝝ principum & dignitate ſis maximus; & uirtute primarius. Vale mi Auguſte. Et me illum fore tibi perſuade: quo cum uoles: pro tuo iure omnib⁹ in rebus uſurus ſis. Ex Sena. xij. Kal. Septembres M. cccc. xxxviij.

Franci. Philel. Eugenio qnarto ſũmo põtifici ſal.

m Eus erga te animus & integerrima fides pater ſanctiſſime eẽ tibi debet ꝑmultis argumẽtis iãpridẽ & ꝑſpecta & cognita. Quare ſi hoc tp̃e minus præſto: qđ iubes: nõ mutatæ meæ in uolũtati: quæ eadem eſt quæ ſemper fuit: ſed neceſſitati potius dato. Nõ enim te fugit: quo eſt in me animo & Coſmus ipſe: & factio Coſmiana. Sine maximo meo uitæ diſcrimine diutius iſtic uerſari nõ poſſem. Qđ autem mones tuæ fidei credam me: credo equidem. Scioq; tua fide: tuaq; ſanctimonia nihil innocentius: nihil conſtantius. Verũ inimicorum proditorumq; perfidiam iampridem expertus ſum permagno meo cũ incõmodo. Patere igitur obſecro: ut bona tua cum uenia uitæ meæ ac ſaluti conſulam. Non enim in tanta erudítiſſimoꝝ: & diſertiſſimorũ hominũ copia: qui & græca latine: & latina græce ꝑpulchre interpretent̃: tibi deeſſe poterũt. Vale ex Sena. iij. Nonas Septembres. M. cccc. xxxviij.

Fraciſcus Philelfus Senatui & populo peruſino ſal.

e T hũanitatẽ erga me ueſtrã uæhement̃ amplector: & liberalitatẽ maximi facio. Doleo aũt & ꝑmoleſte

fero qđ his tēporib⁹ litteræ mihi ueſtræ redditæ ſint: qb⁹ iam alijs fidem dederam. Hāc uero inuiolatā ut præſtem: & ipſe cogor: & uos idētidē uelle non dubito. Qđ ſi tēpeſtiue ueſtræ ad me litteræ aduolaſſent: eſſem profecto deſiderio ueſtro: incredibili mea cum uoluptate obſecutus. Ornaſſemq; ueſtram iſtā ſplendiſſimā iuuentutē pro uirili pte non modo eloquendi: ſed etiā uiuendi laudatiſſimis artibus. Quoniā igitur honeſtatem cauſæ intelligitis ignoſcite mihi: ſi minus hac in re expectationi ueſtræ reſpōderim. Valete ex Sena idibus ſeptēbrib⁹. M.cccc.xxxviij.

Franciſcus Philelfus Senatui & populo bononienſi ſal.

i Ngratus certe ſim: ſi tota uobis & litteris & nūcijs inuitatus: ut pulcherrimis & ampliſſimis propoſitis præmijs apud uos annuū oratoriæ: ac philoſophiæ tradēdæ mun⁹: q̄ apud alios hac tēpeſtate obire malim: igratus ſim inq̄ ac ſummope accuſandus: ſi min⁹ uobis in amore reſpondero. Animaduerto em̄ non ſine incredibili quadam beniuolētia aduentū uos meū tam mirifice cupere. Nō em̄ is ſum: cuius in urbem ueſtrā aduentu acceſſio ulla nobiliſſimo laudatiſſimaꝝ omniū artiū diſciplinarumq; gymnaſio iſti ueſtro fieri quæat. Sed quantum intelligere cōiectura poſſum: meā ergo uos ueſtrāq; rēp. pietatē: uel ex eo uſq; tēpore uobiſcū repetitis: quo iam anno undecimo & ampli⁹ primū Bononiæ docui. Ac profecto nihil in hanc diē mihi bononia gratius: nihil iucūdius uiſum ē. Nec me recēs hæc inuaſit opinio. Idētidē em̄ iudicari ſemper. Sed reip. iſti⁹ ueſtræ uæhemētiores ꝓcellæ: turbulētiſſimiq; fluct⁹: qui p id tēporis cōtinuo ſūt ſecuti: inuitum me iſtinc renitentēq; eiecerunt. Verent̄ muſæ naufragiū: quietē amāt: oderūt tēpeſtatē ac fragorē oēm. Quāobrē cū pacata uos rep. tranquillaq; ciuitate uti intelligo: & ueſtræ gratulor: & meæ lætor fœlicitati. Habeoq; immortali deo ſempiternas gratias: q͏ meis de uobis optatis fortuna tandem reſponderit. Quæ res facile me induxit: ut ueſtro deſiderio ſatiſfaciā. Propediem igitur ad uos ueniam ea animi ſententia: ut futur⁹ tam diu apud uos ſim: quoad

per Philippũ mariã anglum cui ſponſione fidei ſum obſtri
ctus:mihi licuerit. Valete ex Sena idibus ſeptẽbribus.M.
cccc.xxxviij.

Franci.Philel.Antonio panhormitæ poetæ ſal.

b Ononiæ hoc ſemeſtri futur⁹ſum:hoc ẽ a Kal.lanu/
arijs ad Kal. quitiles:tametſi ante Kalẽ.lanua. Sena
decedere nõ poſſum. Decreuerũt aũt nobis Bononiẽſes
in id tẽporis ducatos quadringentos quinquaginta :quod
præmiũ antehac nemini unq̃ nõ bononiæ modo:ſed neq̧
uſq̃ in italia cuiq̃ datum ẽ.Id q̃d tibi pro noſtra beniuolẽtia
uoluptati fore certo ſcio : quippe qui amicorũ cõmoda &
honores tua cõmoda honoreſq̧ eſſe ducas. Poſtea uero
ad cõſtitutã Kalendarũ quintiliũ diem bononienſibus reli/
ctis:cõcedam Mediolanũ ad noſtrũ illũ diuinũ principem
Philippũ mariã anglũ.Is em̃ me ſuis ornatiſſimis:& munifi
centiſſimis litteris ad ſe deuocauit.Quare ſiquid me uis fa
cturum:in te eſt.Tu me optimo regi Alphonſo cõmenda/
to.Vale ex Sena.idibus Septẽbrib⁹.M.cccc.xxxviij.

Franciſcus Philelfus Rhaphaeli fuſcherario ſal.

t Vam in me ſingularem beniuolẽtiam magnifacio.
Quod aũt hortaris:propediem ad uos eam:ueniã
enim nõ mediocriter ab oibus expectatus. Hortaris tu q/
dem:ut aiunt:equũ lidum in campum.Quare & ſi Senen/
ſes deceſſioni meæ moleſti ſunt:faciã tñ:intelligas : quãtũ
apud me pondus tuæ amiciſſimæ litteræ habuerint. Vale
ex Sena idibus ſeptẽbribus.M.cccc.xxxviij.

Franciſcus Philelfus Lapo Caſtelliunculo ſal.

n On poſſum tuã diligentiã nõ probare & fidẽ pie/
tateq̧ erga me.Mones:inſidias caueã:eẽ em̃ quoſ/
dam:quos mei nois ſplendor offendat:& iccirco mihi exi/
tiũ machinari.Ego aũt quãq̃ nõ ſum ignarus:q̃d uulgo di/
citur apud græcos Το ἑιμαρμ ερόμ ἤξειμ nihil tñ omitto.
q̃d meæ ſalutis intẽeſſe putẽ. Nã prudẽtis cõſilio fieri poſ/
ſe cẽſeo:ut ois uis neceſſitatiſq̧ fatalis :aut repellat̃:aut di/
uertatur:aut leuius ſaltẽ offendat. Tibi autem gratias ha/
beo :quod omni in re te mei ſtudioſiſſimũ præſtes. Vale
ex Sena pridie Kal.Octobres.N.cccc.xxxviij.

Frãciſ. Philelfus Leonardo Arretino ſal.

q Vanq̃ ſcio meos oĩs familiares uľ nulla mea cõmẽ- datione tibi eſſe cõmẽdatiſſimos: nõ tamẽ omittã: quin abs te petã: atq; cõtendam: ut ſi me ames: lapũ noſtrũ pdoctum & perdiſertũ uirũ quibuſcunq; rebus poteris ita tractes: ut intelligat meã apud te cõmẽdationẽ plurimum ualuiſſe. Vale ex Sena pridie Kal. Octob. M. cccc. xxxviij.

Franciſcus Philelfus Leonardo arretino ſal.

q Vicquid ſaxolus pratẽſis auditor noſter uerbis ti- bi meis expoſuerit: ſic habeto ac ſi coram ipſe tecũ loquerer. Nihil eſt enim dicturus tibi: quod ab me non di- cendum acceperit. Vale ex Sena Kalen. Octobribus. M. cccc. xxxviij.

Franciſci Philelfi Epiſtolarum Liber Tertius

Frãciſ. Philelfus Frãciſco Sphortiæ impatori ſal.

q Vod antea inſtituerat conſilium magnani- me Impator feſtinat hoc tempe neceſſitas. Nã cũ ab humaniſſimo ſocero tuo Philip- po Maria diuino principe eſſem nup orna- tiſſimis litteris ut ad ſe irem: q̃ liberaliſſime inuitatus: & id me facturũ ipſe recepiſſem: decreuerã equidẽ anteaq̃ Mediolanũ concederem: & te uiſere & patriã: quo beniuolum in ſe alter: altera gratum me eſſe experiret. Etẽ patriæ oĩa debeo: ab qua genituſ altus: educatuſq; ſim. Tibi uero ob præſtantẽ animi tui pbitatẽ inauditãq; magnitudinẽ iampridẽ incredibili qua- dã beniuolẽtia obſeruãtiaq; afficior. Sed mea hæc aĩ ſentẽ tia turbatur his rumoribus ac nuncijs: qui de tua in Tho- lentinatis meos ira obſidioneq; afferuntur. Nunciatur enim uulgo te infeſto agmine ingẽtiq; rerum omnium & formidabili apparatu proceſſiſſe in Tholentinatem agrũ. Eoq; igni ferroq; uaſtato obſidere oppidum: atq; ipſis ciui bus non captiuitatem & ſeruitutem modo: ſed omnẽ con tumeliam cædemq; minitari. Quæ quidem ipſe audiens ſum æque miratus: ac dolui. Qui enim fieri poteſt: ut tan- ta & tam eximia uirtus tua quicq̃ audeat uel perpetrare: uel moliri: quod nõ ſolũ ab animo magno elatoq; abhor-

reat:uerum etiã iniquum ſit & tetrum & imane? Nũquid ludibriũ illis necemq; miniteris:qui & forti animo:& inuicto patriã ſalutem dignitatemq; tueant? At eos oĩs qui ſe pro patria deuouiſſent:in magnis uiris habendos eſſe uniuerſa canit antiquitas. An id facturus es:quoniã tibi Tholentinates aduerſi ſunt: tuoſq; uæhementiſſimos conatus pertinacius remorant? At nõ ſolũ quid tibi cõmodum ſit: ſed qd illis conueniat:debes conſiderare. Nam quoꝝ fidẽ putes in te certam fore: ſi eos pfidos in ſe fuiſſe cognoris. Quod ſi apud barbaros etiã uirtutem interdum uenerabilem extiſſe accipimus:quid tibi faciundũ ſit:cogita:qui ad laudem:qui ad gloriã natus ſis. Es ne oblitus longe magis arte atq; beneficentia:quã aut minis aut etiã ui & parari & conſeruari regnũ. Quibuſnam rebus Cyrus a Medis imperiũ ad perſas tranſtulit:Nõne induſtria:& animi magnitudine? Quibus Alexander ad gangen uſq; penetrauit: Nonne prudentia:ac benignitate. Quibus tandẽ. G.Iulius Cæſar orbis terræ principatum adeptus eſt: Nonne cõſilio:& clæmentia? Nam Romulus q̃diu humanum ſeſe:& mãſuetum præſtitit:quaſi numen in terris eſt habitus. Cũ primũ imperioſius uoluit rebus uti:ab ijs in illum ſæuitum eſt:quibus carior eẽ iucũdiorq; debuerat. An ultio te delectat:qđ aliquid fortaſſis aduerſus te:id qđ tamẽ haud conceſſerim:Tholentinates conati fuerint? At ulciſci fœminarũ philoſophi:nõ magnanimi principis:nõ Frãciſci Sphortiæ eſſe uolunt. Audi quæſo ſapientẽ illum Macedoniæ regẽ Philippũ Alexãdri patrẽ:q cũ urbes græciæ:quæ malo in eũ aĩo eẽ uiderent: atq; nouis reb9 plærũq; ſtuderẽt: quidã cõſulerẽt præſidijs eſſe cõtinẽdas:reſpondit:malle pulchrũ ſe longũ tẽp9:q̃ herum breue appellari. Intelligebat eñ rex prudẽtiſſim9 ea eẽ tutiſſima præſidia munitiſſimaſq; arces:quæ in hoĩm beniuolẽtia charitateq; fundatæ ac firmatæ forẽt. Nam aduerſus iuſtum idemq; commune omnium odium nullæ uires eſſe: nulla ingenia ſatis poſſunt. Quare idem Philippus eos qui amarius Athenienſibus utendum eſſe conſulerẽt:inſanire dicebat: qui hominem:qui ad gloriam omnia agendo patiendoq; referret:

gloriæ theatrũ iuberent amittere. Non em̃ quoniã ſe libe/
ros Athenienſes: q̃ ſeruos mallent: dignos rex præſtãtiſſi/
mus cenſebat: in quos grauius aĩaduertẽdũ eſſet. Merito
is igiť optimoq́ iure a Theophraſto tradiť: non ſolũ gene
re & dignitate regia: ſed etiã cũ fortuna: tum moribus ma
ior cæteris regibus: ac moderatior extitiſſe. Idẽ qm̃ popu
lorũ ingenia moreſq́ callent: admonebat nõ abſurde Ale/
xandrũ filiũ: ut & blande ſeſe utendũ Macedonibus gra/
tioſeq́ præſtaret: quo multitudinis ſibi uires compararet.
Capiunť inquã animi populorũ nõ minis: non terroribus:
nõ ui: ſed cũ alijs nõnullis humanitatis officijs: tũ blãditijs:
maxime quibus cum minus apte Scipio ille poſterior Af/
ricanus olim utereť: repulſam habuit conſulatus. Itaq́ ſi
quid prærer uoluntatẽ tuã princeps inclyte Tholẽtinates
auſi fuerint: tuũ eſſe duco nõ modo nõ ulciſci: ſed & igno/
ſcere potius: & eoꝶ tibi aĩos mãſuetudine: facilitate & be
neficijs deuincere. Sin aũt nihil fuerint auſi: quid tibi faciũ/
dum rear: intelligis. Nunquid es oblitus: quid romanis pri
uernatiũ legatꝰ ille reſponderit: cũ a quodã triſtioris ſentẽ/
tiæ auctore interrogareť: quã pœnã meritos Priuernatis
cenſeret: eam nihil ueritus inquit: q̃ ij merenť: qui ſe liber/
tate dignos cẽſent. Rurſuſq́ ubi cõſul mitius ſubdidiſſet:
Quid ſi pœnã remittimꝰ uobis: qualẽ nos pacẽ uobiſcum
habituros ſperemꝰ? Tunc idẽ legatus eadẽ animi uultuſq́
cõſtantia: ſi bonam inquit dederitis: & fidam & perpetuã
ſin malam: haud diuturnã. Quibus quidẽ ferocioribus di/
ctis: nõ modo non ſunt ad iracundiã ultionemue incẽſi ro/
manorũ animi: ſed priuernatis potiꝰ oĩs dignos iudicarũt:
quibus ciuitas dareť. Intelligebant ſane uiri ꝑmagni illi &
ſapiẽtes tãtã eſſe uirtutis uim: tantã maieſtatẽ: ut in hoſti/
bus quoq́ gratiã mereret̃. Num metui tu fortaſſe q̃ diligi
malis? Optime natura prouiſum ẽ: ut metũ ſemꝑ odiũ cõ/
ſequať. At diligi & amari nunq̃ poſſis: niſi & iuſtiſſimum te
beneficentiſſimũq́ præſtiteris. Iuſtus uero ac beneficꝰ eẽ
nequæat: qui aut alijs ultro nocuerit: aut modum rebꝰ ſuis
ſtatuere: uel noluerit: uel neglexerit. Quare te Franciſce
Sphortia ꝑ magnitudinem animi tui præclaraſq́ uirtutes

oro:atq; obteſtor:ut irã hãc iſtã omnẽ:ſi quã tãdẽ in Tho/
lentinatis meos iram cõceptã habes:mitiges:ac places. Et
omnẽ deniq; pturbationẽ: quæ conſilio prorſus rationiq;
aduerſat᷑:pſternas:atq; abiicias. Nemo ſcit aliis impare q
ſibi ipſe nõ põt. Nulla uictoria maior ẽ:nulla illuſtrior:q̃ ſe/
ipſum uincere. Violentũ nihil eſt diuturnũ. Principat⁹ ille
& firm⁹ ſane & ppetu⁹ eẽ cõſueuit:quẽ tũ pbitatis egregi
um æq̃tatiſq; exẽplũ peperit: tũ pgrata placabilitas animi
munificẽtiaq; munierit. Quis illud Alcamenis dictum nõ
iure laudarit: qui cũ a quodã rogaret᷑:quonã pacto regnũ
optie qs ſeruauerit:ſi multi:ait:lucrũ nõ fecerit. Nam neq;
certe magni ẽ animi admirari diuitias:ſed ſũmi poti⁹ uiri ẽ
oĩa:quæ uel corpori:uel fortunæ ſubiecta ſũt:infra ſe duce
re. Animus em̃ nobis diuinus ẽ ideq; ſempiternus. Cæte/
ra uero mortalia quæq; ſunt:& ad breue tpis curriculũ du
ratura. Rationi ſemp:nõ cupiditati parendũ eſt. Illa enim
oſtẽdit imprimis: quãtũ nos reliquis aĩantib⁹ antecellim⁹.
Nihil recte geri põt:qđ cupiditatis gerat᷑ ductu. Is ſolus in
magnis uiris habendus eſt:qui qđ deceat:qđ oporteat:fa/
cit. Qđ ſiqs a me quæſierit:quid facere oporteat bonũ pri
cipem:facile cõſtãterq; reſponderim:nõ qđ temere uulg⁹
ſolet:& amicis benefacere:& malefacere inimicis:nam id
tyrãnorũ ẽ pprĩũ:ſed qđ prudẽtiſſime Ariſto ille lacedæ/
monius:qđ ſapientiſſim⁹ Socrates aliq̃n cõſueuit:tum ami
cis benefacere:tũ inimicos reddere amicos. Buſyris: Ariſ/
totimus: Phalaris:non amicis ſed inimicis ſoliti ſunt male/
facere. At iſtos iſtorumq; oĩs ſil'es:inter impios immaniſq;
tyrãnos reponim⁹. Auguſt⁹ uero & .G. Iulius Cæſar cæte/
riq; hmõi q in amicos benigni: & in ipſos inimicos clæmẽ/
tiſſimi extitiſſent: diuinos honores meruere. Nõne Chri/
ſtus Ieſus humani redẽptor generis etiã p iis orauit:a qui/
bus tradit⁹ morti eẽt? Quib⁹ certe ipſis uel rõnib⁹ uel exẽ/
plis &ſi facile adducebar nihil de te tali ac tanto principe
aduerſus meos Tholentinatis uerendũ eſſe: qđ a ſapĩa &
grauitate:qđ a iuſticia & æquitate:qđ a moderatiõe & mã
ſuetudine:qđ ab aĩo excelſo ac benefico alienũ fuerit:me/
as tñ partis eſſe cenſui:ut & p mea in te fide:& p ea:quam

patriæ charitatẽ debeo: qd tibi optimũ factu exiſtimarẽ: qñ qdẽ præſens corãq nõ poterã: litteris ſaltẽ oſtẽderem: ſic eñ nõ ut mihi mens fuerat: ſed ut neceſſitas atq tẽpus tulit: & uiſere te quodãmodo ac tecũ loq ſum uiſus. Tu uellim: quæq ab me dicta ſũt: in bonã ptẽ dicta interpreteris. Nõ eñ me tua min⁹: q̃ patriæ cã: ut hæc tã familiarit ad te ſcriberẽ: hortata ẽ. Nã & amo te unice: & delector mirifice tuis laudib⁹: quas ne qua nõ dicã infamiæ: ſed ne ſuſpitionis quidẽ labe pollui patiare: ſũmis precibus abs te peto. Vale princeps florẽtiſſime: & ſi qd in me eſſe aĩaduerteris: qđ uel uſui tibi aliqñ uel uoluptati futurũ putes: id oẽ tibi deditũ deuotũq intellige. Ex Sena pridie nona Octobres Anno a natali Chriſtiano. M.cccc.xxxviij.

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

i Gnoſce breuitati litteraꝝ meaꝝ. Nã repentina tabellarij abitio nõ ẽ paſſa: ut tecũ longior fueri. Qđ aũt a d rẽ attinet: uera tibi renũciata ſunt de mea ad philippũ ducẽ abitiõe. Nõ eñ Senæ ſine pículo eẽ poſſum ꝓpẽ ſicarios florentinos: qui nulla mea culpa meæ uitæ inſidiãtur. Verũ anteaq̃ ꝓficiſcar Mediolanũ: ſum Bononiæ cõpluſculos mẽſis actur⁹. Inde ad te dabo & crebriores & lõgiores lr̃as. Vale ex Sena idib⁹ octobrib⁹. M.cccc.xxxviij.

Frãci. Philel. Catoni ſacco iurecõſulto & oratori ſal.

r Edditæ mihi ſũt litteræ tuæ Cato mi dilectiſſime: nõ Senæ: ſed Bononiæ: quo uenerã ad. xvij. kal. Februarias. Vt maturẽ ad uos aduẽtũ meũ nõ ẽ in me: ſed in principe iſto noſtro: q ſi fecerit: ut id mihi facere liceat p Bononiẽſis: qb⁹ obſtrict⁹ ſũ: ad Auguſtũ uſq: cõtinuo te uidebo. Vale ex Bononia idib⁹ Februarijs. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Aeneæ ſiluio. ſal.

e T bñ ualere te: & ſecũdiorẽ iã tibi aſpirare fortunã: lætor maiorẽ in modũ. Qđ aũt ſcire cupis: qd in cauſa fu erit: ut relicta patria tua Sena: ubi & pacatiſſime agebã & cõmode: inter diſcordiarũ Bononienſium digladiatione s me receperim: dicã tibi. Qualis quãtoſq inuidẽtiæ æſtu s florẽtiæ paterer: præſens ipſe olim coramq uidiſti. At l udus erat: qđ per id tẽporis patiebar incõmodum ad

eas erumnas : quas quaſi alcides quidã:ꝑferre poſtea ſum
coactus.Nã poſteaꝗ nulla aut iuris:aut æqui ſimulatiõe ꝑ/
ditiſſimoꝶ hominũ rabies nocere mihi potuiſſet:ad arma
concurſum eſt. Paratoq; ſicario ære nõ paruo:mane cum
in publicã illã:quã noſti: Academiã docẽdi gratia ꝑgerem
ex occultis inſidijs in me nihil tale neq; cauẽtẽ : neq; cogi/
tantẽ impetus factꝰ ẽ.Erat ſicariꝰ togatus florẽtini mercato
ris more:ne poſſet agnoſci :q educto repente lõgiore gla/
dio:qui toga tegebať:cuſpidẽ mihi direxit in pectꝰ. Tranſ
fodiſſetq; me oĩno:niſi dextera manu facto pugno i eiꝰ pe
ctus ilico magna ui irruiſſem. Itaq; a ꝓpoſito loco ictus ille
aberrans in ſiniſtrum brachium me percuſſit oĩmi illæſum
uulnere. Elãguerat ẽm ictus :qm̃ ille a me reiectus pugno
paululum eſſet amotꝰ. Qui rurſus ſublato gladio :quo me
acie feriret in caput:in faciẽ me ꝑcuſſit. Qui fuerit ſicarius:
notũ ẽ:a quibus autẽ conductus &ſi nihil habeť certi:infa/
mia tñ in medices repit & Coſmum : qm̃ nõ ſolum eius fa/
ctio mihi ſemper aduerſareť : ſed etiã Laurẽtiꝰ frater apte
multa aduerſus me ageret. Paucis poſt menſibꝰ ob ciuilis
diſcordias idẽ Coſmus in carcerẽ primo cõiectus eſt :dein
relegatus ad Venetos ſine alia ꝓrſus ulla ciuiũ offenſione.
Et ita ciuiles diſcordiæ tantiſꝑ quieuere:donec in poſterũ
annum ijs pecunia corruptis qui ſumma reipu.præerant
Coſmꝰ in urbẽ reuocať. Tum iura diuina oĩa hũanaq; cõ/
fundunť.Optimates oẽs alij relegãť:alij ꝓſcribũť.Hic di/
reptiones:latrocinia:cædeſq; ſequunť. Quæ ipſe intuens
aĩaduertẽſq;:quãto cum ꝑiculo i tanto florẽtiæ naufragio
forẽ:q antea in ſũma:ut ita dixerim:malachia naufragꝰ ex/
titiſſem:ſubduxi me:& ab imĩnentibus:tantoꝶ fluctuum
uorticibꝰ in Senẽſis tuæ reip.tãꝗ in portũ aliquẽ maxime
oportunũ deuolaui.Hic autẽ cum & tranqllæ & honorifi/
ce uitã agerẽ : neq; de re florentina ulla mihi prorſus cura
eſſet præter humani cõmiſerationẽ ingenij:mẽſe decimo
ex quo florentia deceſſerã:nulla mea neq; culpa:neq; cul/
pæ ſuſpitione : tantum potuit inimicorum coniuratio :ut
ipſe quoq; inter proſcriptos ciuis optimatis ꝓſcriberer: id
qđ ut accepi uniuerſæ ciuitati fuit moleſtiſſimum auditu.

Quin ĩ ꝓximũ inde ãnũ miſſus ẽ Senã: ut me interimeret:
idẽ ille ſicari⁹: q ab eadẽ ornat⁹ cõiuratõe in faciẽ mihi uul-
nus inflixerat. Hic philipp⁹ ẽ uocat⁹: patria nat⁹ caſale flu-
minẽſi: & pr̃e Thoma: & auo Bruno: q etiã ipſi ambo notiſ-
ſimi habiti ſunt ſicarij. Aberã ꝑ id tp̃is ad petriolanas balne-
as: idq̧ nõ tã ulla mea uł neceſſitate: uel delectatiõis quidẽ
grã: q̃ diuino quodã cõſilio: ut certo puto. Nã eo ſũ ꝓuect⁹:
ſola uiſendi cã. Solet. n. plærũq̧ oĩpotẽs de⁹: quo de pſeue-
rãtib⁹ ĩ malignitate facioroſiſq̧ hoĩb⁹ aliq̃n ſuppliciũ ſumat
certaſ q̃ſdã eaſq̧ occłtas pare uias ad uĩdicãdũ. Cũ eiuſmõi
ergo tp̃e ſicari⁹ philippus Senã ueniſſet: neq̧ me uſq̃ uide-
ret: adit præclaꝶ in philoſophia uiꝶ ac medicũ prudẽtiſſi-
mũ Petꝶ Ioãnetũ: q ex patria Bononia pulcherrimis præ-
mijs accerſit⁹ medicinã docebat: ut nũc etiã docet in ei⁹ ur-
bis publico ſtudio. Ex quo quærit: & q̃ ĩ uicinia ipſe habita-
rẽ: & ubi docerẽ: & quot mecũ ducerẽ comites: & quantũ
ualerẽ gratia apud ciuis. Ad quæ ille: ut eſt uir callẽtiſſim⁹
æque atq̧ acerrimo ſtrenuiſſimoq̧ ingenio: inſpecto hoĩs
uultu & cõſiderata uerboꝶ temeritate: ſingillatĩ ea rñdit:
quæ mihi uſui fore arbitraret̃. Eodẽq̧ die litteris me de ea
re oĩ cõmonefecit. Quare Senã ubi cõtinuo reuertiſſẽ:
ex illoq̧ liquidi⁹ rẽ oẽm corã didiciſſem: mox adeo præfe-
ctũ præſidij: quẽ capitaneũ uocãt: Honofriũ tifernatẽ co-
gnomento uirilẽ: hoĩem ſubdolũ & fallacẽ. Huic rẽ ipſam:
ut habebat: expono: & oĩa ſicarij ſigna do: qualia & a Pe-
tro Ioanneto didicerã: & ipſe quoq̧ dũ illũ ĩter ambulãdũ
obuiam habeo: agnoſco. Rñdet cõtinuo ueterator ille &
fraudulẽt⁹ latro: Grates habeo ſempit̃nas mi pater obſer-
uandiſſime Philelfe ĩmortali deo: qui mihi cãm præſtitit:
quo tibi aliquo officio meo rẽ dignã gratificarer. Nam iã-
pridẽ cupiebã occaſionẽ offerri mihi morẽ gerẽdi tibi. Ho-
minẽ actutũ cõprehendã: cõprehenſũq̧ torquebo: ita ut
uel cõcoctũ cibũ oẽm ei eruã e ſtomacho. Quẽ ſi cõſcium
cuiuſpiam aduerſus te ꝑpetrandi facinoris offendero: uita
priuabo. Sin min⁹ offendero: miſſũ faciã inquiẽs: aberraſſe
me in ſe capiũdo: nõ eñ illũ eſſe quẽ quærebã. Fateor eq-
dẽ mi Aenea uel ex ijs uerbis me ilico de hoĩe ſuſpicatum

mõſtri neſcio q̇d. Cæterũ q̃m ſatis mihi de ſicario cõpertũ
uidebat᷑: egi hoĩ grãs de optima erga me uolũtate. Capit᷑
ſicari⁹ eodẽ ueſpi. Captus torquet᷑: & mei interimẽdi cã ſe
miſſũ cõfitet᷑. Idq; Honofri⁹ cõtinuo palã facit. Sed ab quo
miſſus foret: reticeſcit. Nec ſicariũ plectit. Sed differt aĩad
uerſionẽ: mõ aliã cãm obtẽdẽs: mõ aliã: at uerĩſilẽm nullã.
Interea tp̄is increbreſcit: nõ ſolũ apd̄ me: ſed apd̄ nõnulloſ
grauiſſimos ciuis tuos: Honofriũ tifernatẽ cõmutaſſe phi-
lippũ ſicariũ cũ prætura florẽtina. Nihil ẽ em̃ apd̄ florenti-
nos uſq; adeo ſecretũ atq; arcanũ: qd̄ min⁹ q̃ primũ effluat:
ita ſũt oẽs tãq̃ rimaꝝ pleni. Quot rumorib⁹ fuerat diuulga
tũ: ipſi⁹ tãdẽ rei euẽt⁹ approbat. Nã paulopoſtea florẽtiæ
prætor declarat⁹ ẽ: Honofri⁹ tifernas. Sed redeo ad ſicariũ
Mulctauit hũc Honofri⁹ libris quingẽtis. Erãtq; multo an-
tea paratæ pecuniæ qb⁹ ille carcere liberat⁹ remitteret᷑ flo
rẽtiã. Et qd̄ ridiculoſi⁹ fuerat: in ſnia: quã ĩpudẽtiſſim⁹ latro
aduerſus ſicariũ tulerat: dicebat illũ ad id facinoris ꝑpetrã-
dũ fuiſſe corruptũ grãdi pecunia & magna remuneratiõe
ab quo aũt ab qbuſue corrupt⁹ fuiſſet: ſubticuerat. Cæteꝝ
lõge ſe ſua de ſceleratiſſimo ſicario liberãdo fefellit opinio
Nã ego iĩuriaꝝ agẽs ꝓuocatiõe ſũ uſus ex tuæ patriæ inſti
tutis ad prætorẽ. Itaq; ea oĩs cã ab Honofrio latrone deuo
luta ẽ ad Iacobũ Cõſtãtiũ ſiculũ ex Meſana: q̇ uir inocẽtiſ-
ſim⁹ & grauiſſim⁹ ea tẽpeſtate prætorẽ gerebat Senæ. Hic
ſi potuiſſet cãm ex integro cognoſcere: nõ obſcure patuiſ
ſet: & q̇ fuiſſet auctor florẽtiæ uulnerãdi mei: & a quo idẽ
ſicari⁹ miſſus Senã eẽt ad me interimẽdũ. Nã florẽtiæ quo
q; patuit de ſicario: patuit de licitatore cõductoreq; ſicarij.
Is em̃ fuit hõ ĩpuriſſim⁹ ac nequã Hieronym⁹ brochardus
imolẽſis. Sed q̇ fuerint facinoris auctores: q̇ mercedẽ quã
pepigiſſent ſicario diſſoluerint: in obſcuro ſunt: cũ tñ no-
uere plures Laurẽtiũ medicẽ una cum Nicolao & Carolo
frequẽtare pſæpe ſolitũ oĩm ſcelerũ officinã infames ædis
Hieronymi brochardi p id tp̄is: quo ſicari⁹ eſt conductus.
Ideq; Laurentius medices hieronymũ cõiectũ ob id ſcele-
ris in uincula carcere liberauit: & ab oĩ pœna tutat⁹ eſt in
maxia etiã toti⁹ ciuitatis offenſione: quæ tota eam iniuriã

publicã ſuãq; ducebat. Sed uis magnitudoq; pecuniæ longe plus potuit: ac polluit: q̃ leges: q̃ eq̃tas: q̃ oẽ iuris piiq; ul' officiũ: uel ſanctitas: uel decoꝶ. Sed redeam⁹ ad prætorẽ. Is inquã Iacob⁹ cõſtãtius cũ nõ poſſet ex inſtitutis patriæ tuæ eã de integro agitare cãm: quã præfect⁹ cognorat: ſed augere pœnã dũtaxat: qđ potuit ſolũ eã Philippo ſicario dextrã abſcidit publico iudicio quæ me florẽtiæ uulnerarat in faciẽ: obtrũcaſſetq; hoiem quo nece ſua reliquis ſicariis eẽt exẽplo imanitatis ſuæ: niſi ego id factũ iri ꝓhibuiſſem: utpote q maluiſſem uiuere illũ uitã iutilẽ atq; dedecorosam: q̃ p expeditã mortẽ liberari animi cruciatu. Vt eñ magni ẽ animi paruas ſuaſq; iiurias obliuiſci: ita iuſti & ſapientis de publico humani generis hoſte dignã aliquã capere ultionẽ. Cũ igit' neq; pacatæ: ut audis: nec itẽ cõmode agerẽ Senæ: uiderẽq; quãto cũ uitæ piculo int' gladios uenenaq; uerſarer: nõ. n. defuere: q etiã domi auſi fuerũt me ueneno pdere: Bononiã eo cõſilio me recepi: ut paucos poſt mẽſis Mediolanũ petã: futur⁹ apđ unicũ noſtræ tẽpeſtatis ſolem Philippũ mariã principẽ ſane oĩm: q aut ſũt: aut fuerũt: aut futuri ſunt munificẽtiſſimũ & optimũ. Apud hũc eñ nulle mihi iimicoꝶ artes: nullæ inſidiæ oberũt. Totus ero cũ muſis: tot⁹ cũ amicis: totus mecũ. Qđ aũt me hortaris: ne deſeram ipſe me: ne cædam malignitati fortunæ. Hortaris tu q̃dẽ & amice & recte. Iãpridẽ animũ meũ noſti. Nõ is certe ſũ: q me neſciã uirũ eſſe. Itaq; bono ſis aio: ꝑ me licet. Nunq̃ me ignauiæ accuſabis: nec item inſolẽtiæ. Quin horatianũ præceptum illud i uniuerſa tuebor uita: Omne tulit punctũ qui miſcuit utile dulci. Tu uero quod ad te attinet: facito me de omni re tua ſtatuq; certiorem. Vale ex bononia. v. Kal. Apriles. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni tuſcanellæ ſal.

d E me qđ flagitas ſcire: ad ꝓximas ſtudii uacatiões: quas uocant: Mediolanũ ſũ petitur⁹ eo q̃dẽ cõſilio: ut ſiquã mihi nobiliſſim⁹ ille princeps ſpẽ litteris maximã pollicet': re ipſa inuenero: apđ neminẽ malim: q̃ apđ eũ uitã agere. Sin ſecus offendero: ad Venetos me recipiã. Nã nihil incertius: q̃ Bononiæ res ſecũdæ. Quãto eñ fortuna

blādius uidet aſpirare:tāto magis aduerſi uētorū flat⁹ metuēdi ſūt. Vale ex bonōia idib⁹ Aprilib⁹. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

n On uanū extitiſſe me ſomnij cōiectatorē:res ipſa liquido oñdit:Ioannē mariū filiū fugiſſe ab me:noſti. Quo aūt cū neſcirē:ubi pnoctē:quæ diē fugæ uigeſimaqnta ſubſecuta ē:eēm uidere uiſus eū placētiæ agere iter milites quoſpiā:poſtridie ei⁹ diei inſcēſo equo cū duobus famulis uerſus Placētiā iter capio:quo cū ad biduū puenio: incido nō lōge a porta urbis in Floriū quēdā Mediolanenſem cognomto Nouatinū:q cū fili⁹ Mari⁹ una eqtabat. Florius cū primū me uidiſſet:equo deſcēdit. Et me honorifice ſaluato:dixit putare ſe nullā mihi feciſſe iniuriā:qđ meū filiū eripuiſſet ex pditoꝝ quorūdā militū manib⁹ eo:ſane cōſilio:ut eū ageret ad Antonellū Arcimboldū:qui mihi ob clariſſimū iure cōſultū Nicolaū arcimboldū fratrē ſuū meiꝗ amātiſſimū:uæhement foret affect⁹:ob idꝗ nō ſec⁹ fili⁹ me⁹ ei carus futur⁹ eēt atꝗ mihi patri. Egi hoi grās:ut par erat:filioꝗ recepto Placētiā ſū ingreſſus:paulo ſupra meridiē:ea mēte:ut reliquū ei⁹ diei:qm̄ forē ex itinere fatigatus:cōſumerē in Cauponula quo diuerterā. Venit ad me ueſpi ſalutatū Petr⁹ platea q ea i urbe ꝓ inclyto Mediolanēſiū duce Philippo maria ciuitati præeſt. Qui ubi multa mecū & familiarit & phūane locut⁹ ē:quæſiuit:q̄ hora uellē i poſteꝝ diē Mediolanū petere:cui cū rn̄diſſem nō eſſe me p id tpis Mediolanū petituꝝ:ſed bononiā poti⁹repetiturū:& ad ꝓximas dein uacatiōes ſtudij ituꝝ Mediolanū: inſtitit ille mltis rōnib⁹ ne pri⁹ Bononiā reuerterer:q̄ iſſem ad Philippū mariā ducem & uiſendi & ſalutādi gratia: ab quo certo futuꝝ ſciret:ut & libent excipet:& honorifice. Quare cū eius uerbis colligerē optere me oīno ire ad pricipē:neceſſitatē in uolūtatē uerti. Itaꝗ nudiuſterti⁹ Mediolanū ſecunda hora noctis ingreſſus ſum itinere facto per agrū Ticinēſem. Hodie nō multo poſt meridiē adiui princ ipem:ab quo tanta cum humanitate ac tā honorifice ſum exceptus: ut me oblitū mei pene reddiderit:nō tn̄ qđ ob eam rem inſolentior factus ſim: q̄ ante hæc conſueuerim.

Quin potius cũ tantã me honoratione indignũ exiſtimo: facit: ut mecũ ipſe cogitẽ: quid nã facere me oporteat: ut quã habet de me opinionẽ ea ſe non fallat oĩo. Cæterum & hæc & alia plæraq; oĩa propediẽ una cõmẽtabimur. Vale ex Mediolano. vi. nonas Maias. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Aloyſio Crotto ſal.

q Vo diutius hic ſum: eo ſerius ad uos redibo. Itaq; rogo te: ut ab humaniſſimo noſtro pricipe mihi facultatẽ abeundi exores. Nam hic a me agit̃ nihil: & familia mea me abſente non poteſt Bononiæ non agere incõmode. Vale Mediolani ex Cauponula ceruiæ idib⁹ Maijs. M. cccc. xxxviiij.

Frãci. Philel. Gerardo Lãdriano cardinali Comẽſi ſal.

a Dhortationẽ tuam pater modeſtiſſime libẽter admitto: & ſi mihi habẽda ratio ẽ nõ fidei min⁹: q̃ grauitatis. Quo fit: ut æque nolim iiuſticiæ accuſari: atq; leuitatis. Bononiẽſi reip. ſum obſtrict⁹ annuo docẽdi munere. Cui me ſatiſfacere oĩo oportet: ſi uolo is eſſe: qui debeo. Itaq; rogo te atq; obteſtor: ut mihi iã tandẽ abeundi ueniã impetres: ne dũ apud uos grauitatis laudẽ cupio: habear apud Bononienſis & iniuſtus: & leuis. Non enim te fugit fundameutũ iuſticiæ fidẽ eſſe: qua ſublata: oẽ iuſticiæ munus corruat: neceſſe ẽ. Vale Mediolani ex cauponula ceruiæ. x. Kal. Iunias. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Raphaeli fuſcherario ſal.

q Vod diuti⁹ diſtulerim meũ ad uos reditũ: nulli culpæ mihi aſcribitote: Nã ego iãpridẽ hinc ſoluiſſem ſi liber eſſet padi trãſit⁹. Sed cũ id ſine litteris ducalibus nemini liceat: atq; eas in hanc diẽ exorare nequiuerim: factũ ẽ ut ſerior fiat mea hinc abitio. Quid aũt ſit in cã: non intelligo. Quotidie mihi a principe rñdetur q̃primum ſe mihi morẽ geſturũ. Sed hm õi q̃primũ nondum uſq̃ apparuit. Qui apđ principẽ & auctoritate ualẽt & gratia: me monẽt ne ſim ĩportunior. Nõ em̃ temere fieri. Itaq; meijpſi⁹ ſũ neſci⁹. Nõ deſiſtã tñ oĩs obtũdere: q pricipi aſſiſtũt: donec liberã abitionẽ ĩpetraro: Interea uero tpis cõmẽdo tibi faĩliã meã: ſiqdẽ arbitraris me functuꝝ egregie meo erga te officio Vale ex mediolano pridie Kal. iunias. M. cccc. xxxviiij

Francíſ. Philelfus Alberto çancario ſal.

e Go mi Alberte ad triduũ hinc ſoluam & ꝑpulchre qdem & ꝑbenigne ab hoc humaniſſimo principe: tum donatꝰ: tũ honoratus. Litteras tuis occluſas meæ dilectiſſimæ Chryſolorinæ cõtinuo reddito. Vale ex Nediolano. v. idus Iunias. M. cccc. xxxviiij.

Frãciſcus Philelfus Guarnerio Caſtellioni iurecõſulto ducaliqꝫ ſenatori ſal. plu. dicit.

ſ I Mediolani pridie non ruri fuiſſes: cũ iſtinc eſſem Bononiã reditur ꝰ: pluribꝰ tibi corã reſpondiſſem: qđ nunc paucis feci. Erã em̃ iam fere aſcenſurus equũ. Petieras em̃ ab me tu quotupliciter eſſentiam putarẽ accipi oportere. Ad qđ tibi cũ eſſem reſponſurus: accerſitꝰ a principe: omĩ meo ſermone interpolato: ex oculis tanq̃ euanuiſti. Accipe igit̃ rem cõpendio. Eſſentiã: quã & όυσιάμ uſian græci & latinorũ eruditiſſimi ſubſtãtiã noiant: tribus modis accipiẽdã exiſtimo. Nã & materiã & formã: & qđ ex utraqꝫ cõſtat: ſubſtantiã dicimus. Horum autẽ triũ materia quidem quam ύλημ hylen græci dicũt: ẽ potẽtia: quæ a græcis uocat̃ Δύμάμισ dynamis: forma uero qđ ειΔόσ: idos grece noiat̃ ẽ perfectio: quæ ab Ariſtotele dicta eſt nouo nomine εμτέλεχειά: entelechia. Qđ autẽ conſtat ex utroqꝫ: uocamus hoc quiddã: & qđ iam cõpoſitũ eſt. Ego iam iter ingredior. Vale. Et me noſtro inclyto principi aſſidue redde cõmendatiſſimum. Ex Placentia pridie idus Iunias. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Alberto çancario ſal.

e St a te ſane prudenter factũ: qđ mihi ex itinere fatigato lac coagulatũ miſeris. Egebã em̃ iſtiuſmodi refrigeratiõis genere. Itaqꝫ nõ minꝰ te laudãdũ exiſtimaui perinde atqꝫ egregium coagulandi artificem quendam: q̃ Ariſteus fuerit a priſcis arcadibꝰ laudatus. Is em̃ cum in arcadia late regnaſſet: quo ſibi maiore beniuolentia arcadas deuinciret: ꝑmulta: ut erat princeps nõ ſomnolentꝰ: & obtuſus: ſed acri ſtrenuoqꝫ ingenio: & excogitauit & adinuenit: quæ ad cõem hoĩm uel utilitatẽ: uel uoluptatẽ accederent. Quare is omniũ primꝰ cũ apum atqꝫ mellis: tum etiã

lactis uſũ ad coagula iuenit:& hoībus tradidit: q̄uis mellis auctorem Naſo affirmet liberũ patrē extitiſſe. Tuum rus igit̃ nō poſſũ nō amare:cuiꝰ cōſuetudine id te uideo aſſecutũ:ut ad urbanas lauticias ruralē fœcunditatē adiũgas. Nā cũ lac ſolũ ex oībus cibis ad hoīs naturam ſit ſatis: tum idem coagulatũ delectat etiā plurimũ. Qđ aũt ſcire uis:qd egerim apud excellentiſſimũ principē Philippũ Mariam: cũ in præſentiam ueneris:oīa narrabo tibi. Vale ex Mediolano.xvi.Kal.iunias.M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Frederico cornelio ſal.

q Vem nũciũ de tuo fauſto fœliciq; cōiugio nũc primũ audiui.Is me ꝓfecto plurimũ delectauit. Neq; eñ te latet:q̄ ego ꝑſæpe tecũ ſermonē multum habuerim præſens:& q̄ frequēter etiā abſens te ſcriptis meis:tũ blādiꝰ:tũ ſeueriꝰ ad cōiugiũ ſum hortatꝰ. Qđ certe faciebā nequaq̄ inductu patris tui grauiſſimi:& clariſſimi uiri: ut tibi tu perſuadere uidebaris:ſed qm̄ tibi bene eſſe cuperē. Nā cũ duo ſunt uiuēdi genera lege cōſtituta: alterũ cælibatꝰ: alterũ matrimonij:qui horꝝ neutrũ adamarit:haud ſatis in magna uerſat̃ laude. Feciſti igit̃ recte:qđ & paternæ uolũtati morē geſſeris: & tuæ florentiſſimæ reipu.cōſulueris: quippe q in filijs ꝓcreandis ſeminario reipu.ſatiſfacies:& ordinē illũ ſenatoriũ reddes etiā ampliorē. Cæterꝝ quæ tibi præcepta ſeruanda cenſeā:paucis accipe. Et omniũ primũ hoc unũ tibi aīo inſideat:uolo. Cætera ſacramēta eſſe hũana lege moreq; cōſtituta:at mr̃imoniũ ſolũ diuino ore & inuētũ eſſe & īperatũ:atq; id quidē nō in Aegypto per Vulcanũ: nō in attica ꝑ Ceropa:nō Romæ per Romulũ: ſed in horto illo delitiarũ:ubi primis parētibꝰ præcepit deus oīpotens ut creſcerent ac multiplicarent̃ terrāq; replerēt. Qđ aũt & deo auctore & in paradiſo:& in noſtris primis parētibꝰ inuentũ ē ſacramentũ & tanq̄ lege ſancitum: quāta cũ animi integritate & īnocētia nobis tuendũ ſit:uides præſertī cũ triplicia illa bona matrimoniũ præ ſe fert: quæ maxīe expetunt̃ in uita:honorē:utilitatē:uoluptatē: ut eñ in ſocietate ciuili nihil eſt adulterio neq; turpiꝰ:neq; ꝑniciosius:ita cōiugij ſanctitate nihil honeſtius:nihil unde

maiora emolumēta bonaq; ꝓueniāt. Quot adulterijs iuo luti uel pr̄imonia cōſūpſerūt: uel patriā ꝑdiderūt: uel perierūt ipſi? At in cōiugij fœlicitate oia ſunt ſecura: oia fructifera: oia plena iucunditatis. Qui amor uel diuturnior: uel dulcior: q̄ q uirū uxoreq; cōiunxerit? Quæ amicitia uerior eſſe quæat: q̄ quæ mutua & corpoꝝ & aiorū beniuolentia cōiuges deuixerit? Tu mihi ex oī hoīm ætate tria: aut quatuor: aut ad ſūmū qnq; amicoꝝ paria in mediū referas: qui amicitiæ ſibi nomē uēdicarint: qualis extitiſſe græci uolūt: Theſeū & Perithoū: Oreſten & Pyladē: Achillē & Patroculū: & Phythiā & Damona: & ultimos Epaminundam: & Pelopidan. At horū nemo ſe amici cā interemit. Quid em̄ morte horribili⁹? At uir clariſſim⁹. T. Gracch⁹ tanta ē amoris uel ſanctitate: uel uæhemētia cōiugale munus ꝓſecut⁹ ut ultro ip̄e mori ſuſtinuerit: quo uxor Cornelia ſuperſtes foret. Quid em̄ meminero Quintū Planciū: q cum primū audijſſet uxoris obitū: pectus ſuū tranſfixit gladio. Cunq; domeſticoꝝ interuētu ne qđ ꝑpetrare eſſet aggreſſus: pficere potuiſſet: paulo poſt qđ uulnus fuerat alligatū: ſciſſis faſcijs ſoluit: & eo imiti dextra cōſtantiq; diuulſo mortē ſibi cōſciuit. Et. M. item Planci⁹ ob horeſtiliæ quoq; uxoris obitū: quæ illū ſociorū claſſē ſexagita nauiū in Aſiā reducētē ad Tarētū uſq; ꝓſecuta: morbo ē oppreſſa: int̄ ei⁹ oſculādæ ungēdæq; officiū: tātū potuit cōiugal' amoris charitas: ut diſtricto gladio incūbēs uitā deſeruerit. Nec minoris uires cōiugalis amor oñdit in portia Marci Catonis uticēſis filia: quæ ubi primū accepit M. Brutū uirū ſuū apud philippos uictū atq; interēptū: ardētis carbones hauriēs: qm̄ ferri ꝑtās oīs ſurrepta eēt: e medio ſeſe ultro ſuſtulit. Vt aūt cæteras nobiliſſimas fœminas breuitatis grā miſſas faciā: quis lacedæmonias illas nō maiorē in modū admiret: ſummiſq; laudib⁹ ꝓſequi ſtudeat: quæ exorato a cuſtodibus in carcerē aditu ad uiros minias: extremo ſpiritu alloquēdoſ quos Lacedæmonij noctu morti deſtinarāt: ꝑinde atq; regnū affectātis: cōmutatis cū illis ueſtib⁹ uelatiſq; capitib⁹ ꝑ doloris ſimulationē: eos abire paſſæ ſunt: ſeſe ultro morti exponētes. Quid Eliſſa Dido: Nōne ut extincto uiro fi

dē pudicitiāq; ſeruaret: i ardētiſſimū rogū ſe ꝓiecit. Nā Artemeſia regina carū uiri mauſoli obitū tāta tulit acerbitate ut nō cōtēta illud ædificaſſe monumētū Alicarnaſſi i ꝑpetuā illi⁹ memoriā: qđ inter ſeptē orbis terræ miracula nobiliſſimū numerat: uez etiā ex ei⁹ caluaria facto poculo ſe uiri ſepulchrū & haberi & eē uoluit: utpote quæ illi⁹ corpus in puluerē uerſū paulatim totū ebiberit: & aſſiduis flætib⁹ doloreq; cōfecta ꝓ tabē e uita diſceſſerit. Sancta ē ꝑfecto peneq; incredibilis mr̄imonialis beniuolētiæ charitas: quā qui caſte īpolluteq; ſeruarint digni habēdi ſūt: de qb⁹ nulla poſteritas cōticeſcat. Nā utilitas quāta ꝓueniat ex cōiugio: qd attinet prædicare? Vt em̄ ē prudētis patriſfamilias augere quotidie ſubſtātiā ſuā: quātū honeſtas patit: ita diligētis atq; frugi matriſfamilias mun⁹ ē eā domi & dirigere & tueri. Qđ ubi fit: p̄rimoniū in dies magis atq; magis amplificat. Et ē ſane matrimoniū uiri mulieriſq; cōiunctio ꝑm legē ob ꝓcreādos liberos. Nō em̄ ad laſciuiæ illecebras titillātiſq; uoluptates inſtitutū ē mr̄imoniū: ſed ut regn̄ationi generatio præparet ob eā ſcilicet rōnē mr̄imoniū noiatū: qđ iccirco mulier debeat uiro nubere: ut mr̄ fiat. Debet inq̄ dec⁹ mr̄imoniale id officij præ ſe ferre: ut & rē domeſticā regat: & liberos ſuſcipiat. Nā hinc ſubſiſtit hūani generiſ ꝓpagatio amicabiliſq; ſocietas. Et cōiugij qdā bona triplicia eſſe uolūt: fidē: ꝓlē: ſacramētū. Atq; fidei qdē ē: ne præter copulā cōiugalē: aut cū altera cōcubat aut cum altero: ſed ut æque uir ſua uxore cōtētus ſit atq; uxor uiro: qđ tū certe fiet: cū pari ſe charitate ꝓſequent. Ad quā quidē rē haud ſcio: an uxor longe q̄ uir debeat eſſe propenſior. Nā ſi pudorē mulier pudicitiāq; amiſerit: quid reliqui habeat in ſe boni: non intelligo. Quā me delectat Tertiæ Hæmyliæ Africani ſupioris uxoris præcipua illa fides & egregia charitas: qua in uirū uſa ꝓhibet. Hæc em̄ non modo æquo animo pertulit uiri adulteriū in ancillulā dum eſſet in uita: ſed eam quoq; poſt illi⁹ obitū libertate donatā liberto ſuo in matrimoniū dedit. Quāta uero æquanimitate ſplēdidiſſimū cōtinētiæ exemplū Liuia Tiberij atq; Druſi mater erga uirū Auguſtū fuerit: & græce & latine decantant

historiæ. Volutabať enim Auguſtus per oēm incōtinen
tiæ fœditatem. Qđ ſi pari fidei ſanctitate ſe coniuges ada/
marint: nulla huiuſmodi labes matrimoniũ polluat. In pro
le uero aliud eſt matris: aliud patris officium. Debet enim
liberos mater cũ charitate ſuſcipere: benigne alere: religi/
oſeqꝫ educare. Pater aũt illud meminiſſe duo eſſe hominũ
genera: alterũ doctum & urbanum: alterum indoctũ & ru
ſticum: & hoc quidem pecudũ eſſe ſimillimum: illud uero
nō diuinũ minus: ut ita dixerim: q̄ humanũ. Eſt igiť officiũ
boni patris filios iȷs inſtituere diſciplinis: quæ libero homi/
ne dignæ ſunt: quo non indocti & ruſtici: ſed & doctiſſime
eruditi elganteſqꝫ uideanť. Velim hac in re mi frederice
ad teipſum oculos mentemqꝫ cōuertas. Teqꝫ ac cæteros
æqualis tuos diligentius deſpicias: conſidereſqꝫ: quantum
inter te & illos interſit. Nonne cũ aliquid more tuo loque/
ris & grauiter & diſerte: te omnes taciti admiranť ac ſeſe
ignauiæ inertiæqꝫ accuſant: qđ nihil ſciant: qđ quid a ſe dici
& qui dici oporteat: ignorant? Itaqꝫ aliȷ parentes iucuſant:
qui nullā geſſerint curā ſui: aliȷ ſeipſos accuſant: ꝙ temp⁹
per ſecordiam & deſidiā labi paſſi fuerit. Quo fit: ut & ho/
noreris ab æqualibus tuis: & a maiorib⁹ natu mirifice lau/
deris. Tuum igiť fuerit: cum primum a matre liberos ac/
ceperis: eos erudire iȷs artibus: quibus & ſapiant recte: &
bene perpoliteqꝫ loquanť. Non enim te præterit: quātam
uim habeat copia ornatuſqꝫ dicendi: ſi ab ingenio ꝓficiſci
tur & compoſito & bene morato. Qđ aũt ad ſacramentũ
attinet: ea cōiugibus cura uel maxima eſt adhibēda: ne di/
uortiũ fiat: ne dimiſſus dimiſſaue cā prolis alteri coniuga/
tur. Sanctũ inquā & impollutum matrimoniũ eſſe debet.
Qđ ut in omni uita mutua dilectione tueamur: illud ē præ
ceptum nobis aſſidue memoria repetendum: nec maritũ
habere poteſtatē ſui corporis: nec item uxorē ſui eſſe ar/
bitriȷ: ſed utrũqꝫ alteri pari quadam charitate obſtringi ad
ꝓcreandā prolem: cum neutri liceat continere ſeſe: ubi al/
teruter nolit. Quo quidem iure & hic uxorat⁹ & hæc ma/
ritata non recte modo ſed & latine & eleganter dicitur. Ita
inq̄ cōiugatos eſſe oportet: ut ſui ſimiles gignāt. Et id ſane

fit nō ſolū hominum inſtitutis: ſed naturali etiam quadam lege. Sic em̄ & arbor arborē generat: & ſeges ſegetem: & animal ex ſe animal. Itaq; omni eſt opera diligentiaq; ſtudendum: ne quid in præcellētia maritali: non agatᷣ modo: ſed ne cogiteᷣt quidem: qd̓ ab eius decoro deoq; abhorreat: ſed omnia & pudice geranᷣt & pie. Idq; eo magis curandum eſt: quod in bene conuenienti coniugio ſitum ueluti ſeminarium eſt quoddam florētiſſimæ & pacatiſſimæ reipublicæ: & eius quidem reipublicæ: quæ cenſeᷣt optima. Scimus em̄ tria eſſe genera adminiſtrādæ ciuitatis: populi: optimatiū: regis: ſecūdū triplicē ſocietatem rei domeſticæ. Heri & ſerui: patris & filij: uiri & uxoris. Et hæc quidē ſocietas regiā: quæ præſtat cæteris repræſentat. At patris & filij eā: quæ dicitur optimatium. Nam populi principat⁹ æque habet: atq; heri & ſerui. Et ueſter quidē reipublicæ ſtatus ita ex optimatibus conſtat: ut a regio differat nihil. Eum enim dignitatis locum dux apud uos tenet: quem apud Lacedæmonios rex ſolebat. Sed hac de re alias. Nec illud mihi uidetur prætereundum: qd̓ apud lacedæmonios Lycurgi legibus cōſtitutū legimus. Is enim cū eos qui nubere uoluiſſent ſpectaculo itereſſe gymnicis ī ludis prohibuiſſet: addidiſſetq; præterea eam īgnominiā: ut honore illo atq; obſeruātia: quæ a iunioribus præſtabatur in cōſeſſu ſenioribus: priuarentur. Lege tamen cauit: ne uir una cum uxore in eodem cubaret lecto: & id quidem: quo plurimum diei cum æqualibus una eſſet: ac noctis quieſceret totas: cū ſponſa uel ad procreandos liberos & clam cōgredereᷣt & cū pudore. Quod ea etiam ratiōe Lycurgus conſtituit quo & corporibus melius ualerēt: utpote quæ nimio coitu langueſcūt atq; ægrotant: & amor coniugalis aſſidue recētior reddereᷣt: & part⁹ ipſi robuſtiores fierēt. At ipſe tecum rem hanc nō ita ad unum reſeco. Sed illud ſane te admonitum uelim: nimium iſtiuſmodi cum uxore cōgreſſum: non ſolū eſſe pernicioſum & ad iuircs & ad bonam ualitudinem: uerūetiā ad procreandos mares. Nam quo eſt ſemen calidius: eo eſt ad maris filios procreandos accommodatius. Quare uſu fieri uidemus: ut ſenes magis

q̃ iuuenes gignant mares. In cauſa uero id eſſe puto ꝙ ſenes rarius coeunt q̃ iuuenes. Hinc fit: ut qđ natura in iuuẽtute potentius eſt: id nimio ueneris uſu reddatur frigidius: & ob eam rem ad marium procreationem imbecillius. Sed hæc tu pro tua prudẽtia moderabere. Cæterum tibi maiorem in modum gratulor: quod eam duxeris uxorẽ cui nihil deſit ad cõiugij dignitatem. Duxiſti enim puellã tum probam & pudicam: tum etiã pulchrã ac nobilem & cum dote nõ uulgari. Quo fit: ut uix ſciam utri magis gratulandũ cenſeã ſponſæ ne: an tibi. Nam & ipſe in tua republica uirtutis præſtãtia cedes nemini: & bonitate formæ non mediocriter uiges: neq; deteriore Cornelius es genere q̃ illa Contarenea: nec min⁹ q̃ illa opulenta. Efficiat igitꝰ deus optimus maximus: ut proprium ſit uobis matrimoniũ ueſtrũ ac idẽ fœcũditate liberorũ & iucundũ & fœlix. Vale ex Ticino idibus Octobrib⁹. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Aloyſio Crotto ſal.

a D ſextũ idus octobres Ticinũ huc perueni: ut ex noſtro Catone ſacco eloquẽtiſſimo iurecõſulto accepiſti. Itaq; p tuas litteras certior fieri cupio: quid facere me oporteat. Nam ego hinc prius pedem nõ mouebo: q̃ cõſiliũ tuum audiero. Vale ex Ticino. xvij. Kal. nouẽbres. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal.

q Væ tibi ex Bononia ob ſubitã abitionẽ meã reſpõdere nõ potui. Nam cũ inde ſoluerẽ: redditæ mihi ſunt litteræ tuæ: nũc ex Ticino uerbis paucis reſpondi tibi. Petis eñ: q̃ ratiõe ſcurræ ſint apđ græcos βωμολόχοι bomolchi nominati. Et item qui apud nos ſunt: quos græci ὀλέχινους olechinus uocãt: & quæ loca eẽnt: q Athenis κύκλοι. Cycli hoc eſt circuli appellabantur. Bomolochos proprie illos græci dicebant: qui ſub aras in ſacrificijs ſedere conſuerunt: ita noĩatos ab ara: q βωμός bomos uocãtur: λόχειν Lochin: quod inſidiari ſignificat: quoniã ad aras inſidiarentꝰ: utpote qui cũ aſſentatiõe efflagitarẽt.

Quamobrē & qui ſacrificijs ſuſcipiunť:tibicines & uatici/ nium profitentes bomolochi uocabātur. Ex huiuſce autē rei tranſlatione:Bomolochi etiā ij dicti ſunt:qui apti ac faci les atq̧ ijdem humiles:omnia lucri gratia perferrent iocā/ do cauillandoq̧. Et hi quidem apud nos ſcurræ appellan/ tur. Homines ſane inepti atq̧ contēnēdi:qualis eſt hoc tē/ pore apud florentinos Nicolaus Nicolus & Poggius Bam balio: qui ut ſumptuoſioribus cœnis interſint:a nullo ſeſe ſcurrilitatis genere continent. Qui uero a græcis Olechi/ nus eſt appellatus cruſtis & ſpinis tectus:petriſq̧ aſſuet⁹: hūc noſtri remorā uocant: aquatile animal admodū bre/ ue:in quo tāta ineſt tamen naturæ uis:ut nauim pernicius iter facientem eius carinæ inhærens ad nixuſq̧ retineat: ac remoretur: ob eamq̧ rem & a græcis Olechinum & a noſtris remorā nominatum. Habeturq̧ iſtiuſmodi animal amatorijs ueneficijs infame liteſq̧ atq̧ iudicia diciť remo/ rari: grauidarum flux us ſiſtit utero: ac partus ad puerpe/ rium continet. Et id tamen in cibum addi prohibetur: ut Plinius refert. Huic ſpina eſt parua: & oua amara ad quīq̧ numero: at ora in medio corpore atq̧ in terrā uerſa. Præ/ terea Olechino pedes eſſe Ariſtoteles aſſeuerat: utpote cui pēnæ pedū inſtar locatæ ſint: quanq̄ alij ſunt qui dicant eos ſpinis uti pro pedibus: & ita ingredi: ut in orbem uol/ uanť. Itaq̧ detritis ſæpe aculeis inueniri. Nā quoniā futu/ ros maris æſtus ſæuiciamq̧ præſaginat: hos correptis ſe la pillis operire: ut eo pondere ſtabiliať mobilitas: & ita ſpi/ nas uolutatione atterere. At mutianus muricem eſſe tra/ dit purpura latiorem: cui roſtrum neq̧ aſperū eſt: neq̧ ro/ tundum: neq̧ in angulos prodit: ſed ſimplicem concham eē autumat: quæ uno latere ſeſe colligat. Trebius uero ni/ ger. L. Luculi familiaris ſcribit hunc piſcem haud eē pede longiorem: neq̧ digitis quinq̧ craſſiorem: cuius ea ſit uis: ut & nauis uentorum flatibus plenas ſiſtat: & in ſale ſi fue/ rit aſſeruatus: aurum quoq̧ qui in altiſſimos deciderit pu/ teos: ubi admotus ſit: extrahat. Huius etiam Lucanus me/ minit libro ſexto ſuæ pharſaliæ: inquiens: Non puppim re/ tinens euro tendente rudētes. In medijs olechinus aquis.

Huius meminit Theophraſtus libro quarto de huiuſmo-
di animalib⁹: ubi dicit echinorũ tris eſſe ſpecies: ex quibus
Olechinos & magnitudine & craſſitudine cæteros præ-
ſtare. Et eſt ſane Olechinus: quẽ meminim⁹: dictio quadri-
ſyllaba. At echinus dictio triſyllaba: eſt ſuauis eſu: & paulo
minor Olechino. Cui⁹ etiam Iuuenalis meminit inquiens:
Oſtrea callebat primo deprẽdere morſu. Et ſemel aſpectu
dicebat littus echini. Præterea echin⁹ apud græcos ſigni-
ficat terreſtre id aĩal: cui ẽ apud noſtros hæricio nomẽ: qđ
ipſũ ab hærendo deductũ eſt: & æque ſpinis hirſutus ẽ atq̃
maritimus echinus. At circuli quos quæris ad poſtremũ:
Loca erãt Athenis: ut Dinarchus cõtra Calleſchrũ oſtẽdit
ubi aliqui ueniebãt. Id autem nomẽ tractũ ẽ a circulari cir-
cumſiſtentia uendẽdorũ. Quare menãder in ephesio ait:
Itaq̃ ego mihi uideor ꝑ deos immortalis in circulis uidere
meipſum indutũ currere circũ: ac uenire. Habes a me pau
cis: quæ petieras. Vale. Et Leonardum noſtrum arretinũ
eruditiſſimũ & eloquentiſſimũ uirum noĩe meo ſaluere iu
be. Ex Ticino Kal. nouẽbribus. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni ferufino iurecõ-
ſulto & ducali iuſticiæ conſiliario ſal.

n Iſi te & amem: & plurimi faciã: ſim apprime ingra-
tus: utpore q̃ dilucide ꝑſpiciã mea tibi omnia curæ
eſſe. Conſilium autem inclyti noſtri principis nõ admitto
ſolum: ſed etiã laudo: ut par ẽ: proboq̃ uæhementer. Itaq̃
tantiſper hic manebo: donec per eius litteras intellexero:
ad quod ſim tempus ad uos iturus. Nam habitam eſſe di-
ligẽtem rationem rei meæ pecuniariæ: ut mihi plurimum
conducit: ita uoluptatis plurimũ affert: uel ea rõne qđ ne
cogitante me quidẽ princeps non ſapiens minus: q̃ muni-
ficus ac benignus: ita de me conſuluit: ut nõ ſim in exigen
da pecunia uſurus alienis ſuffragijs: ſed conſtitutis tẽpori-
bus ex certo loco mihi ſatiſfactũ eat. Quare ut ei meis uer
bis gratias habeas ĩmortalis: te maiorẽ in modũ rogo. Va
le ex Ticino. iij. idus nouẽbres. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Antonio brixiano ſal.

u Eſperi mihi redditæ ſunt lr̃æ tuæ: itaq̃ cras ad uos

ibo. Nam ante id tempus hic ſoluere non licuit: cum mihi in hãc diem nullus ſit equus. Itaqȝ ignoſce breui meæ huic moræ. Vale ex Ticino. v. Kal. decẽbres. M. cccc. xxxviiij.

Franciſus Philelfus Catoni ſacco iureconſulto ſal.

h Ortare Chryſolorinã meã ne miret̃: ꝙ hic diutius q̃ arbitrabar: expecto. Nam ita eſt opus facto: quo nobiliſſimo huic principi morẽ geram: & id quidẽ in reb⁹ non paruis aut contẽnendis: ſed & maximis & præclaris. Itaqȝ ut bono aio ſit: domũqȝ bene gerat: eam pro tua prudentia etiã atqȝ etiã q̃ diligẽtiſſime adhortare. Vale cũ pudiciſſima uxore tua. Ex Mediolano pridie nonas decembres. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Honofrio Stroçæ ſal.

q Vod fortaſſis apud uos nõdum increbruerit: ego apud hũc præſtantiſſimũ principem philippũ Mariam ex illis ethruſcis turbulentiſſimiſqȝ fluctibus tanq̃ in trãquillũ atqȝ ſecurũ reliquæ uitæ portum me recepi. Vbi omnia mihi affatim ſunt oblata: quæ non ſolum ad emolumenta: ſed ad dignitatem attinẽt. Vtinam mihi liceret tecũ oĩa libere cõmẽtari: quæ & ipſe uellem: & tua noſſe intereſſet. Sed temporum eſt habẽda atqȝ hominum ratio. Nec enim me latet: ubi locorum es: & quã tibi cauendum ſit. Itaqȝ feram æquo animo deſiderium meum. Cæterum illud unum non reticebo principem hunc meum & patri tuo clariſſimo uiro & tibi & uobis omnib⁹ optare: oĩa pro uoluntate ueſtra: atqȝ nihil magis cupere q̃ in omnibus rebus uobis peregregie prodeſſe. Tu ſiquid eſt: quod a me uelis: fac ut ſciam: & factum puta. Vale ex mediolano nonis decembribus. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Antonio brixiano ſal.

r Enunciabis principi noſtro: quæ mihi mãdarat: nõ minore diligentia: q̃ fide me perſecutum eſſe: ſperoqȝ futurum: ut ad paucos dies certi aliquid afferatur. Id cum erit: continuo ad uos ibo. Interea temporis nullum officum prætermittã. Vale ex Ticino. v. Idus Decembres. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

t V ſemper aliquid petis. Inſeruis autẽ raro. Quid hominis ſis ignoro. Petis a me Diona pruſaenſem quem equidem dabo ad te propediem ea lege: ut eum aliquando patiaris ad nos redire. Ibit em̃ codex ille ad te mutuo: non dono. Quamobrem facito: ut ex cõmodo tuo nihil mihi tandem incõmodes. Tuſcanellam noſtrum opto bene ualere. Vale ex Ticino Idibus decẽbribus. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Petro Ioanneto philoſopho ac medico ſal.

r Ogo te maiorem in modum: ut meum Virgilij codicem: ac item commentatorem Seruium cures q̃primum Bononiam perferri: & Alberto Zancario communi amico nomini meo reddi. Id quod in hanc diem nõ feciſſe te non poſſum nõ mirari. Nec enim debes oblitus eſſe: & quid mihi: cũ iſtinc abirem: corã receperis: & quid poſtea ad te ſcripſerim. Fuerit igitur officij tui: ne diutius litteris meis ſolliciteris. Idq; ut facias: abs te non peto ſolũ: ſed etiam contẽdo. Vale ex Ticino. xv. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

l Itteras meas ad Petrum Ioannetum illuſtrem philoſophum ac medicum ut ei reddendas Senæ diligenter cures: etiam atq; etiam a te peto. Facitoq;: ut per tuas quoq; litteras intelligat deſiderari officium ſuum in reſtituendis mihi codicibus meis & Virgilij & ſeruij. Tu rem omnem tenes: uerum quod peto: eo ſcribito accuratius & grauius: quod uereor eius liberos eſſe in cauſa: quo minus mei codices ad me ierint. Nam ille & uir bonus eſt: & amicus. Mea hic omnia & ſecunda ſunt & læta. Nam & huic nobiliſſimo principi ſum cariſſimus & cæteris omnibus: qui auctoritate & dignitate ualent: admodum iucundus. Vale ex Ticino. xv. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Catoni ſacco iure cõſulto ſal.

i Nſtituerã hodie redire ad uos: ſed iuſſu principis ante diẽ tertiũ hinc mouere pedem nõ licet. Itaq; monebis uxorem Chryſolorinã: ne quid miret᷑: turbet᷑ue ꝙ minus ad diem conſtitutũ iſtuc reuerterim. Principi eñ parendum eſt. Vale ex Mediolano pridie kal. Ianuarias. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Petro Michaeli equiti aurato ac iureconſulto ſal.

c Vm idoneus eſſet oblat⁹ nũcius: cui meas ad te litteras darẽ: uiſus es admonendus: id quod fortaſſis haud ignoras: te apud hũc humaniſſimũ principẽ noſtrũ ualere auctoritate plurimũ. Itaq; tibi opera dãda eſt: ut hñ promerearis. Qđ ſi feceris: ꝑmagnũ es fructũ cõſecutur⁹. Reliqua tu coram ex hoc iſto nuncio cognoſces. Non eñ omnia cõmittenda ſunt litteris. Vale ex Mediolano pridie kal. Ianuarias. M.cccc.xxxviiij.

Franciſcus Philelfus Catoni ſacco iurecõſulto ſal.

h Eſterno ueſperi cũ uniuerſi aulici ꝑmagnaq; nobilitas eẽt in arce principis Cæſarei huius noſtri in cœnaculo: cui eſt uiridi cognomentũ: celebrata eſt annua illa pompa cõmendandi trũci Vulcano: principe ipſo nõ præſente modo: ſed ſolenne etiam feſtum imprimis agitante: ornanteq;. Hoc aũt mane: qui primus eſt Ianuarij dies: cũ primũ illuxiſſet: oẽs in eandẽ arcẽ & in idẽ cœnaculũ conuenimus: & inde perpauci: quorũ ipſe numero ſũ aſcript⁹ in cœnaculũ ſum⁹ accerſiti: qđ nobiliũ appellat᷑. Hic tãdiu expectauimus: donec prandiſſet princeps. Prandet enim ſemper in aurora: aut etiam aliquãto prius interdũ. Nam qui pauciſſimi eſt ſomni: antelucanũ tẽpus nunq̃ eũ offendit in lecto. Amota uero mẽſa: cõtinuo donata ẽ uniuerſa nobilitas aulicíq; oẽs: quotquot in utroq; cœnaculo operiuntur uarijs munerib⁹ ꝓ dignitate cuiuſq; & gratia apud principẽ. Dona ſunt oĩa anuli aurei cum gẽmis aut piropis aut adamantib⁹. Ego pulcherrimo anulo cũ adamante in pyramidẽ ſurgenti donat⁹ ſum: & eo quidẽ nõ mediocris precij. Hunc: qui precioſior ſit: & melior: in auri metallis

inueniri uolunt: Eſſeq́ꝫ primũ omniũ repertũ in his metal/
lis: quæ in æthiopia ſunt inter Mercurij delubrum: quem
græci ερμηνμ hermen uocant: & Meroen inſulã: qui maior
nõ ſit cucumeris ſemine: habereq́ꝫ tãtã ĩ ſeſe uim: ut iuxta
magnetẽ poſit⁹ ferrum ab eo abſtrahi nõ patiatur: aut ab/
ſtractũ ad ſeſe rapiat: ac tanq̃ auferat. Sũt præterea adamã
tes alijs in locis reperti: ut in India qui æque ſit magnus ac
nucleus auellanæ: cui ſilis eſt: qui naſcit̃ in Arabia: ſed ali/
quãto minor. Reperit̃ etiã adamas in Macedonia in Phi/
lippico auro olim inuẽt⁹: qui cucumeris ſemini ẽ par ma/
gnitudine ut alter ex ante dictis adeo paru⁹ ẽ: ut milij ma/
gnitudinẽ nõ excedat: a quo etiã nomen accepit: quippe
qui cencros ſit appellatus. Habet̃ alter in Cypro: qui colo/
rem aureũ repræſentãs: in medicamine plurimũ ualet. Eſt
etiã adamas cognomĩe ſiderites: qđ ferrei ſit ſplẽdoris: cæ
teris adamãtium generibus põderoſior: ſed diſſimili natu
ra: utpote qui & frangat̃ ictibus & adamãte alio pforetur
eo: qui cyprius ẽ. Et cũ precioſior adamas & igni ſit & fer/
ro indomitus adeo: ut adamas appellet̃: cedit tamẽ hirci/
no ſanguini: hoc enim ſi recẽs calidusq́ꝫ fuerit: macerat⁹ &
ictib⁹ tandẽ cedit & incudibus. Volũtq́ꝫ in adamante tãtã
ineſſe uim: ut & uenenis uim auferat: & lymphatiões me/
tusq́ꝫ uanos ambigat atq́ꝫ expellat ex hominũ mẽtib⁹. Sed
hæc de adamãte fortaſſe pluribus: q̃ oportuit. Cætera cũ
uenero: inter nos cõmẽtabimur. Nã ego mihi uideor for/
tunatiſſimus ꝙ huic me diuino principi ſentiam eſſe cariſ/
ſimũ. Plura eñ ſunt: quæ nõ recte litteris cõmittant̃. Cras
ad uos redibo. Vale ex Mediolano Kal. Ianuarias Anno a
natali Chriſtiano M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Bornio ſalæ iurecõſulto ſal.

d Eſideriũ de me tuũ me nõ ĩiuria plurimũ delectat.
Eſt eñ plenũ amoris præcipui erga me tui. Sed ue
lim: ſcias mutuũ eẽ amorẽ noſtrũ planeq́ꝫ ſingularẽ. Nõ.n.
magis me deſideras: q̃ deſideraris a Philelfo. Dij malefaci/
ant factióibus ueſtris: quibus diuina oĩa humanaq́ꝫ cõfun/
dunt̃. Iam iterũ ad uos iui: eo ſane conſilio: ut a uobis nũq̃
decederẽ. Sed neſcio qua uel hominũ peruicacia uel fatali

aſtro ſit factũ: ut bis inciderim in atrociſſimas ueſtræ reip. procellas atq; tempeſtates. Muſis inter arma nuſq̃ bñ conſultum eſt: ſed Bononiæ longe periculoſius. Itaq; habẽda nobis fuit ratio & dignitatis & quietis. Ego iuſſu principis mei adhuc ago Papiæ: ad paucos dies Mediolanũ petiturus cum uniuerſa familia. Vbi omia mihi parata ſunt & ad cõmodum & ad dignitatẽ. Vale ex Ticino. iij. idus Ianuarias. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

i Am mihi integrũ non eſt: ut tuo utar conſilio. Sum enim huic excellẽtiſſimo principi obſtrictus: nõ ſolum fidei ſanctitate: quã præterire non licet: ſed maximis etiã beneficijs: quibus ſi abuterer: poſſem iure ingratitudini obnoxius fieri. At emori malim q̃ ulla uel minima iniuri nota infamiæ. Itaq; rogo te per indiſſolubile amicitiæ noſtræ uinculum: ut me dignitatis meæ rationẽ habere patiare. Nam quo pacto me amicitia tua dignũ iudicares: ſi forem iniuſtus? Quod ſi iuſticiæ fundamentũ eſt fides: patere æquo animo: ꝙ promiſſa atq; cõuẽta inuiolatæ ſim ſeruatur⁹. Mors ipſa dũtaxat nos ab hoc principe abſtrahet. Et meum in te amorem nulla neq; fortuna: nec temporũ mutabilitas labefactabit. Vale ex Ticino pridie Kal. Februarias. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Aloyſio crotto ducali ſecretario ſenatoriq; ſal.

o Pportune me redditæ ſunt exoptatiſſimæ litteræ tuæ. Nam hic diutius eſſe non poteram nõ moleſte ferre. Nõ enim te latet: quo fuerim cõſilio ex urbe Sena primũ: deinde ex Bononia a nobiliſſimo pricipe accerſitus. Veniam autem cum uniuerſa familia omniq; ſupellectili Mediolanum intra quatriduum. Miſi enim iſtuc: qui ædis mihi cõduceret. Vale ex Ticino. iiij. idus Februarias. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

u T ſcias: quẽ in locũ miſſur⁹ poſthac ſis tuas litteras: ego nudiuſtertius cõceſſi mediolanũ cũ uniuerſa

familia rebuſq; meis omnibus. Eſtq; aduentus meus cum ab hoc præſtantiſſimo principe: tum ab uniuerſa repu. exceptus periucunde adeo: ut unus Philelfus omnibus ſit in honore. Mirabile dictu eſt: q̄ ſum honoratus ab omnibus. Bene cœpta ſecundet deus. Qd' ſi fiet: nemo me uno neq; fortunatior: neq; beatior. Vale ex Mediolano idibus Februarijs. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal.

f Cribis mirari te: quid ſtoicis philoſophis in mentem uenerit: ut cum in ijs quæ corpori ſunt fortunæq; tributa: ſelectionem poſuerint: minus ea neq; bona uoluerint: neq; mala appellari ſed altera cōmoda: altera iucōmoda: & ut ipſi appellant ἀδιάφορα adiaphora: hoc eſt indifferentia: quod & bene uti illis quis poſſit & male. Poſſem hac de re tibi rationes nonnullas oſtēdere: quas tum ob temporis anguſtias: tum ob occupatiōes meas in præſentia miſſas facio. Sed eam tu unam minime negaueris. Quod ſua natura bonum eſt: eo meliorem hominem reddit: quo magis creſcit in cumulum: id quod de omni uirtute tam actiua q̄ contemplatiua licet intelligi. At commoda tam corporis q̄ fortunæ tanto reddunt homines ad maleficium promptiores: quanto fuerint ampliora: Alios opes ingentes ſuperbos reddunt: alios incontinentis. Ita regni magnitudo in tyrannida contumeliāq; excedit. Idem de corporis uiribus atq; pulchritudine. Idem de ijs omnibus dici poteſt: quæ uel fortunæ: uel corpori tributa ducuntur ſplendida. Velim: mihi aliquem ex his uirum bonum oſtendas hoc tempore: qui uel formæ præſtantia cæteros antecellunt: uel diuitijs ſunt & potentia alijs ciuibus ſuperiores. Pudet me dicere quod uerißimum eſſe in omnibus fere animaduerti. Et dicam tamen: Non modo uir opibus abundans non eſt bonus: ſed & ſuperbus & contumelioſus. Pulchri omnes laſciui ſunt & muliebres. Vale ex Mediolano kalen. Aprilibus M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Antonio panhormitæ ſal.

i Am ditior factus es: id qđ ea coniectura aſſequor: quod te ſuperbiæ obnoxiũ facias. Nam dum nihil reſpondes homini amiciſſimo tot a me litteris inuitat⁹: qd aliud eſſe rear in cauſa: q̃ ſuperbiam? At ne illud te lateat: uelim: in quo plus eſt fortunæ: in eo minus eſſe uirtutis. Quare tibi cauendũ eſt: nedũ pecuniis diligenti⁹ inuigilas neglig ẽtiorẽ te præſtes circa ingenii ꝓbitatiſq; præſtãtiã. Vale ex Mediolano pridie idus Maias. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Leonardo iuſtiniano ſal.

a Dbortionẽ tuã & ſi bonã in partẽ accipio: eiuſmodi tamen eſt: ut ea hoc tempore utẽdum nõ ſit. Nõ es eñ neſcius decere prudentẽ uirũ tẽporis habere rõnẽ. Itaq; rogo te: ne quid poſt hac eiuſmodi ad me ſcribas: qđ iure quæat reprehendi. Præterea cũ oĩbus in rebus: tum ĩ promiſſis ſeruanda eſt cõſtantia. Quid enim leui hoĩe magis cõtẽnendum? Ingenium tibi meũ iampridem cognitũ eſſe oportet: quippe qui & intus me noris: non minus q̃ in cute: ſeruata fide: nihil ẽ: qđ tua cã facturus non ſim. Vale ex Mediolano. Kal. Maiis. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

q Vod afficiaris maximo deſiderio uiſendi mei: habeo ſane exploratiſſimũ uel ex ea coniectura: q̃ de meipſo facio. Qui eñ nõ deſiderẽ te & uiſere: & cõplecti: & exoſculari: qui cum uetere eaq; ſumma beniuolẽtia ſum coniunctus. Accedit præterea uirt⁹ tua & doctrina & eloquentia & merita citro ultroq; collata: quibus plane fit: ut noſtra utrinq; memoria nullo nec locorum nec temporũ interuallo extingui quæat. Cæterum quãdoquidẽ quod uelim⁹ fieri neqt: id uelimus qđ quæat: neceſſe ẽ. Vtendũ igitur nobis eſt mutuo ſcribẽdi officio: ut quod lingua nõ poteſt: arundinis præſtet uiciſſitudo. Id & facillimum eſt utriq; noſtrum & iucundum imprimis. Et quo initium detur huiuſmodi muneri: peto abs te: ut me facias certiorẽ de rebus oriẽtalib⁹: maximeq; de Turcis: ſi quid habes noui. Vale ex Mediolano. iii. Nonas Iulias. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Ioanni Cornelio ſal.

p Lacuiſſe tibi meos de exilio libros plurimũ lætor: Nam probari abs te ſcripta mea tãto & tanta grauitate & ſapiẽtia uiro non poſſum mihi non magnæ laudi ducere. Adhortatio uero tua qua mecum uteris ad abſoluendum id operis eiuſmodi eſſe tibi perſuade: quæ mihi plurimũ addat honoris ad mei animi inſtitutum. Eo enim maiore cum ſtudio nauabo: quod mea ſponte ſum aggreſſus: quo uideo me tibi rem facturum gratiſſimam. Quare in aliquod infeſtũ numen mihi impedimẽto fuerit: breui perficiã: quod occepi. Vale ex Mediolano pridie nonas Iulias. M.cccc.xxxx.

Frãciſ. Philelfus Andreocio petrucio ſal.

q Vod abſentis mei perpetua recordatione imaginẽ præ te feras: ſic em̃ ſcribis: nõ poſſum equidẽ nõ lætari. Affers em̃ argumentũ minime obſcurũ egregie cuiuſdam beniuolentiæ in me tuæ. At ego quo item aio in te ſum: debes ex teipſo coniecturã facere. Et fieri ſane nullo pacto natura poteſt: ut nõ æque ametur: qui uere amat. Itaq; tibi debes indubitato ꝑſuadere te mihi eẽ cariſſimũ: idq; cum ob hanc iſtam cauſam: qđ me amas: tum etiam ꝙ ea uirtute uiges: ut dign⁹ ſis: qui ameris ab oĩbus. Deſiderare autem te præſentiã meam hoc ſane in te eſt. Nã ſi Mediolanũ uiſere inſtitueris qđ eius rei te: cum iſtic agerem: aliquando facturum affirmabas: & præſens præſentẽ uidebis Philelfum tuum: & multa cognoſces: quæ abſens attingere nunq̃ poſſis. Itaq; tuum erit: ut cum primũ tibi facultas dabit᷑: huc uenias. Quod ſi feceris: magnã mihi crede: uoluptatem conſequere. Vale ex Mediolano nonis Iulijs M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

t Otus es in librorũ mercatura: ſed in lectura mallem. Qđ ſi faceres: longe melius & tibi & muſis cõſultũ eſſet. Quid em̃ prodeſt libros quotidie nũc emere: nunc uendere: legere uero nunq̃? Ego quos uendam: habeo libros nullos. Emerem potius: ſi pecunijs abũdarem. Quinetiã in hac pecuniarũ difficultate: ſi qđ op⁹ õnderis

quod precio dignũ cenſeam: enitar emere: etiam ſi ſeruire me oporteret. Declarabis igit̃ p litteras: q libri tibi & quales ſunt uenales. Quod ſi feceris: intelliges me nulla præmii inopia. Sum em̃ apud eum principem: apud quẽ ægere poteſt nemo. Vale ex Mediolano. viij. idus iulias. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Ioanni tuſcanellæ. ſal.

d E quintiliani declamationib⁹ quid ipſe ſentiã: paucis accipe. Equidẽ Quintiliani inuẽtionem uæbemẽter pbo. Eſt ea em̃ & acuta & prudẽs. Sed oratiõis eius filũ mihi ſane nõ placet: ſapit em̃ hiſpanitatẽ: neſcio quam, hoc ẽ barbariã plane quãdã. Nullam habet elegãtiam: nullum nitorem: nullam ſuauitatẽ. Et quæ non præcipua modo: ſed neceſſaria ſũt in oratore: neq; mouet dicẽdo. Quintilianus: neq; ſatis docet: nec delectat. Sed uidet̃ ſomnolẽtus quiſpiam & incõpoſitus. Tenet fortaſſe Quintilianus: quantum ex eius ſcriptis aĩaduertere poſſumus: nonnulla commoda præcepta artis rhetoricæ. Multa cõmemorat: multa colligit. Sed ita ſui diſſimilis eſt: ut quæ alios docet: ipſe ignorare uideatur. Verum cõcedamus illi doctrinam ſi ita libet oĩo: Mouẽdi tñ delectandiq; uim nullam habet. Quæ quidẽ duo qui oratori ſubtraxerit: non oratorẽ illũ: ſed aratorem demonſtrabit. Vale ex Mediolano. vi. idus Iulias. M. cccc. xxxx.

Franciſci Philelfi Epiſtolarũ liber Quartus

Franciſc⁹ Philelfus Rainaldo Albiçio eqti aurato ſal.

q Vo nihil tibi ac cæteris optimatibus florẽtinis neq; optati⁹ poterat in hac tẽpo℞ calamitate neq; melius contingere Rainalde Albiçi: mittit hic hũaniſſim⁹ princeps me⁹ philipp⁹ Maria uobis auxilio i ethruriã ad recuperãdã patriã inclytũ & ĩuictũ impatorẽ Nicolaũ peruſinũ cognomẽto picininũ cũ exercitu firmiſſimo ac reb⁹ oĩb⁹ ornatiſſimo. Id autẽ mea potiſſimum opera atq; diligẽtia effectum eſſe non te latet. Nunc uero tui eſt officij id curare: ut nihil temere factum poſſit a quoq; exiſtimari. Hoc autem una re facillime cõſe-

quaris:ſi ſtudueris:ut qui tecũ futuri ſunt(Nam de te uno ut es animo ingenti & moderato :nihil uerendũ ſuſpicor) nihil agãt aut ſuperbe aut iracunde:quin poti⁹ ab omni iniuria:ab omni maleficio ſe contineant. Et q̃q̃ ſcio te prudẽter oĩa curaturũ:quid tamen ipſe ſentiam:exponam paucis. Quoniam præcipuus corporis uigor poſitus eſt in capite:ab ipſo primũ capite initium ẽ ſumendum. Hoc enim percuſſo:penitus membrorũ quæ reliqua ſũt nullus eſt futurus labor. Nã exciſa radice:cõtinuo corruit tota arbor. Suſpicor eñ aliquos fore :qui priuatæ rei poti⁹ q̃ publicæ rõnem habẽtes:uelint alij ab alio uel oppido : uel municipio rem aggredi:ab quibus ego uæhemẽter diſſentio. Recupata eñ florẽtia:oĩa quæ reipu. florentinæ parent: ſine ulla ui:ſine ullo oĩno labore q̃primũ redibũt ad ſanitatem. Quod ſi ſec⁹ initium fiat :permulta interea temporis poſſint accidere:quæ rem ueſtram omnem conſiliaq; perturbent. Itaq; omnium primum prope ipſa urbis mœnia ducendas copias arbitror : quo & amici atq; boni ciues animum reſumant : & ĩimici ac perditiſſimi hoſtes patriæ inopinato metu perculſi:audaciam omnem conſiliũq; amittant. Quod ſi feceritis:permagna undiq; auxilia continuo ad uos confluent. Quis enim ambigat & Bononienſes :& Lucenſes ex hac parte:ex altera uero tum Senenſes:tum etiã Peruſinos uobis auxilio fore. His enim oĩbus factio Coſmiana maximo eſt odio. Vos autem cum uirtute gratiaq; ueſtra:tum auctoritate & gratia huius præſtantiſſimi principis incredibili beniuolentia ꝓſequunẽ. Nulla ſecordia utẽdũ eſt:nulla neglĩgẽtia. Eo eñ ẽ utendũ:ut hoc tpe de ſũma rerũ decertãdũ ſit. Oĩa ſũt ſecũda uobis :& inimicis aduerſa. Niſi uobis uos defuertis : actũ eſt de oĩbus illis ĩpijs patriæ parricidis. Sentite quæſo :uobiſcũ oẽs. Tollatur e medio oĩs aĩoꝝ offenſio: ſi q̃ in ullis exulib⁹ inter ſeſe priuatim ẽ reliqua. Cõmunis uobis oĩb⁹ Coſm⁹ ẽ hoſtis: & idẽ patriæ nõ ſec⁹ ac uobis infeſt⁹ & inimic⁹. Si hunc e medio ſuſtuleritis: & uoſmetipſos & uniuerſam patriam iugo teterrimo liberabitis. Vale ex Mediolano. v. idus Iulias. Anno a Chriſti natali die. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Sal.plu.dicit
Senatui & populo Florentino.

e Tſi uereor uiri florẽtini aliquos fore:qui ꝑturbati one quapiam potius impotẽtiaq; animi:q̃ ulla rõne ducti:cum primũ philelfi nomen manũue inſpexerint:haſce litteras legendas diſſuadeant:malintq; ſuæ ipſoꝶ cupiditati:q̃ florẽtinæ reipu.uel quieti:uel cõmodis inſeruire:nolui tamen quæ uobis ueſtræq; inclytæ ciuitati maiorem in modum cõductura exiſtimaſſem:præterire ſilentio. At qui multo ſecus ij certe ſentirent:ſi nõ tam ſibi q̃ patriæ ſe natos uellent: quanq̃ ne ſibi quidem nati ſunt:cum patriæ charitati nõ cõſulunt. Nam ſi uobiſcum uos egregiam illã & ſingularem meam erga ueſtram rempu.obſeruantiam atq; pietatem repetere diligent̃:& q̃uerissime iudicare inſtitueritis:plane inuenietis eũ eſſe Franciſcum Philelfum qui de illuſtri ciuitate ueſtra ſit q̃optime meritus. Quod ſi præſens omni opera:omni induſtria: omni deniq; mente cogitationeq; ſtudebam nõ priuata mõ:ſed etiã publica fide ac beniuolẽtia id moliri:id agere:id præſtare: ut omẽs perſpicue intellegerent me unum ex oĩbus imprimis exiſtimandũ:qui Senatui ac populo Florentino nõ ſecus atq; imortali deo afficerer:nolim:arbitremini me ingeniũ cum aere mutauiſſe. Etenim poſteaq̃ iſtinc deceſſi Senam primũ:deinde Bononiam:Ticinũ poſtea:& demũ Mediolanum:aliud profecto nihil tantopere curaui:elaborauiq;:q̃ ut & ciuis ueſtros aliquo ſemper officio ꝓſequerer: & nomen Florẽtinum ſummis laudibus apud omnes efferem. Nec me cuiuſq̃ iniuriæ aut inimicitiæ a meo priſtino & obſeruantiſſimo in uos animo retrahere ſane potuerũt. Meminerã enim ijs me apud uos honoribꝰ ac præmijs ſex annos affectum:q̃tis antea unq̃ neminem. Aiaduerteram ſæpenumero adeo me & auctoritate apud uos omnis & gratia ualuiſſe:ut nihil unq̃ in urbe ueſtra fruſtra uł petierim:uł deſiderarim. Cum alias ſæpe:tum maxime ꝑ id temporis quo inuidorum coniuratione ac perfidia ſum per occultos ſicarios uulnere illo tetro dehoneſtatus:q̃ & bonis omnibus & uniuerſo populo carus eſſem & periucũdus:

liquido cognoui. Quis enim magiſtrat⁹ alius ipſe per ſeſe alius per ſuos ad me nuncios non plane oſtẽdit q̃ ægre & ꝓmoleſte ferret illã in me omnẽ iniuriã? Nonne ipſe octo/uiri quos cuſtodiæ nominatis: qbuſq; reip ub. tutela ois ac ſalus mandata ẽ: & bis & iterũ ierunt ad me: quo fierẽt ex meipſo certiores: quoſnã habere ſuſpectos: qui id in me facinoris perpetraſſent? Et cum ipſe iјs de rebus eloqui nihil uellem: quippe qui id ſine aliqna publica turbatione in lucẽ proferri nullo pacto poſſe cenſerem: nõne publicam ei mercedẽ decreto publico ſtatuerũt: qui aut patratorẽ facinoris uiuũ enecatũue dedidiſſet: aut qui fuerãt uel auctores: uel cõſciј detuliſſet. Quin etiam plæroſq; admotos quæſtionibus: & uariјs cruciatib⁹: quo rem indicarẽt: acerbiſſime afflictos obliuiſci nũq̃ potero. Quid multis? Quæcunq; in me beneficia collata Florentiæ ſunt: quæ & plurima fuerunt & maxima: ea omnia & cõmuni: & una: & cõſentiẽti: & eadem omniũ optimatiũ populiq; mẽte collata ſunt. Iniuriæ uero quãtũcũq;: aut illatũ: aut optatũ eſt: id paucorũ eorũq; improborũ ac proditorũ inuidiæ ſemꝑ dedi. Sed unum illud & cũ iſtic aderam: maximi ſemper feci: & abſens perpetua memoria prædicationeq; præ me tuli: nihil unq̃ Florentiæ a me temptatũ: quod non ex ſententia modo: ſed etiã cumulatius atq; fœlicius: q̃ fuiſſem optare auſus: conſecutus non fuerim. Itaq; merito uos uiri Florentini optimoq; iure amo: colo: admiror: ueneror. Et quas referre non poſſum: ingentis habeo uobis ꝓ ſummis & ĩmortalibus ueſtris erga me beneficiјs & ſempiternas gratias. Atſi minus regratitudinẽ animi mei poſſum: nonne ſaltẽ uolũtate eam declarem uobis? Teſtor autem deum ipſum: quæcunq; dicturus ſum: eo me conſilio: ea fide: eo deſiderio: ea pietate dicturum: ut reb⁹ ueſtris: quas & præcipites & breui: quod omen diuia benignitas auertat: perituras intueor: & q̃tutiſſime: & q̃optime proſpiciatur. Quare uos per ſalutẽ: ꝑ incolumitatem reip. ueſtræ rogo: & ſupplicibus oro precibus: ut omni perturbatione uacui: quæ a me fideliter pieq; dicent᷑: q̃diligentiſſime attendatis: cognoſcatis: iudicetiſq;. Qui hominũ cœtus primũ

ad ciuitatẽ urbẽq; uocarunt: nihil uident̃ mihi tantope cu/
raſſe: q̃ ut mutua ciuis beniuolentia & charitate coniũge/
rent atq; deuincirẽt. Sciebãt em̃ amoris ui ac uirtute om/
nia nõ ſeruari modo: uerũ & augeri & illuſtrari. Itaq; non
abſurde Orpheus ille in argonauticis quicũq; tandẽ is fue
erit: quẽ tñ uetuſtiſſimũ poetarũ fuiſſe conſtat: cũ loquere
tur de ſũmo deo: eũ eſſe amorẽ uoluit: quẽ ideo phaneta
nominauit: qđ omniũ primus ubi apparuiſſet: oĩa quæ cõ/
diderat: crearatq; ipſo dũtaxat amore atq; concordia æter
ne manſura perduraturaq; oſtendiſſet. Quare & mundus
ipſe quæq; in mundo ſunt: ſolo amoris uinculo & conſtãt
& conſeruant̃. Nihil eſſe diuturnũ põt: qđ ſimultati: quod
odio: qđ diſcordiæ ſit obnoxium. Nonne illi primi impuri
angeli quos dæmonas appellauit antiquitas: ſatis nobis ac
ſuper exemplo ſunt: quantũ ærũnarum ac miſeriæ in mali/
uolẽtia & ſeditione ſit poſitũ. Sed qd ſupna & cæleſtia me
moramus? Mortales mortalia meminerimus. Proinde &
inferiora loquamur & noſtra: ut Aegyptios: ut Aſyrios: ut
Medos: ut Perſas omittamus: quid hebræorũ regnum ut
ultima hæc ſcelera impietatẽq; conticuerim: totiens euer/
tit? Nonne ciuiles diſſenſiones? Macedonũ uero imperiũ
quid aliud perdidit: q̃ inteſtinæ inimicitiæ? At lacedæmo
nij q̃diu Lycurgi legibus paruerũt: & principatu floruerũt
& gloria. Cum primũ contemptis Lycurgi & æquitatis le/
gibus cœperunt priuatæ magis: q̃ publicæ utilitati & digni
tati cõſulere: per omẽs reipu. ꝓcellas atq; naufragia liber/
tatem pulcherrimã continuo amiſere. Quid Atheniensiũ
ciuitate illuſtrius? quid præclariꝰ? quid deniq; glorioſius?
quid ſplẽdidius? Hæc bonarũ oĩm & laudatiſſimarũ artiũ
inuentrix ac parens. Hæc belli paciſq; diſciplina domi: fo/
riſq; inſignis. Hæc & dignitate: & opibꝰ in uniuerſũ terraꝵ
orbẽ: præpollẽs atq; admirabilis: ubi ad id magnitudinis ac
uirium aſcendiſſet: ut nulla re prorſus ad fœlicitatẽ egere
uideret̃: nõne mox: poſteaq̃ partiũ ſtudia fouere: factiões
cõplecti: peſtiferas æmulatiões ambitioneſq; ciuium alere
cœpiſſet: repẽte ac præceps in obſcurã & ſordidã ſeruitu/
tem corruit? Nam de romanis quis eſt: qui neſciat eos alia

nulla cauſa:q̄ contrarijs inter ſe uolūtatibus:& ſtudijs pe-
rijſſe funditus? Siue enim incipiamꝰ a dominatu regio ab
ipſo uſq; Romulo repetentes: ſiue poſt exactos reges ſe-
natus ac populi principatum conſideremus: intueri licet
quantis ij ſemper in tempeſtatibꝰ ac fluctibus iactarentur:
quantis laborū & calamitatū præmerent̄ molibus ob in-
feſtas inter ſe mentes atq; cōtētiones. Nam ubi aliud uel-
le plæbei: aliud optimates cœperūt: & aliud populus ſen-
tiret: aliud ſenatus: cum alij plæriq; ſuperiores firmā florē-
temq; rempu. loco mouerūt: tum & Mariꝰ & Sylla radici-
tus propemodū euerterunt: & Pompeius & Cæſar: quan-
tum i fortuna fuit: interemerūt. Etem̄ q̄d ea ſeruata fuerit:
inauditæ illi Cæſaris clæmentiæ benignitatiq; dandum ē:
qui ea moderatione & animi magnitudine ē uſus uictoria
ut perſpicuum reddiderit omnibus ſe longe pluris feciſſe
ſemper patriæ ſalutem atq; dignitatem: q̄ ſuam. At ubi ad
unius quaſi dei imitationem atq; exemplum: qui omnia
gerit ſua illa ſumma prouidentia immenſaq; maieſtate:
omnia regit: omnia moderatur: reſpub. ad unius optimi
principis arbitrium fœlicioribus quibuſdam auſpicijs per-
ueniſſe uidebatur: continuo rurſus per ciuilis tempeſta-
tes fluctuans miſerabile naufragium paſſa eſt: & ita paſſa:
ut ex illo romani imperij faſtidio obſtupendaq; magnitu-
dine præter nomen aliud nihil extet: nihil appareat: & il-
lud quidem quantulūcunq; eſt: quod certe perexiguum
eſt: nequaquam apud romanos: aut italos: ſed quod &
probro: & dedecori maximo ducēdum eſt: apud exteras
& barbaras nationes. Ob diſcordia malorum & miſeriaꝝ
omniū dux & cauſa. Quid enim & aliena: & uetuſtiſſima
conſectemur? Non abunde & domeſticis & noſtris exē-
plis uti poſſumus? Quid autē altius repetamus oportet?
Quotieus uiri florentini ueſtra florētiſſima iſta ciuitas te-
terrimū tulit ſeruitutis iugum ob iſtiuſmodi inter uos diſ-
cordiarum procellas ac turbines? Vt em̄ antiquiora miſſa
faciamus: Num farinatæ hubertbi gebellinæq; factionis?
Num alborū & nigrorū: quos appellarunt: uos cœpit obli
uio? Quod ſi minus reliqua memineritis: Senam petite:

Bicbernam ingrediamini: licet ingredientibus ſeſe uobis Martinella campana illa bumilis & abiecta oſtendet ad dexteram. Et ne inter uos mutuis odiorũ ignibus æſtuetis: q̃ potuerit altis uocibus obſecrabit: atq; obteſtabit̃. Idẽ ſuperioribus e locis pendentia atq; captiua uexilla ueſtra: quæ puluere ac ſordibus iam deficiunt: admonebunt. Verum quid Senam: quid Bicbernã: quid peregrinas urbes ac locos petere opus eſt? Habetis in prætorio ueſtro cõſpicuũ monumẽtũ obſcuræ & truculẽtiſſimæ ſeruitutis depictã: ducis Athenarũ imaginẽ. Quid depictã: quid imaginẽ dixi? Habetis inquã fundamenta quæ iecit: robuſta & muniſſima ꝑpetuæ ſeruitutis. Quæ ſi intueri: & depoſitis animorum turbulentiſſimis motibus: conſiderare uolueritis: intelligetis profecto: & antebac profuiſſe nunq̃ Florentino populo: & bac tempeſtate: ni prudẽtia & grauitate ueſtra in medium q̃primum conſulueritis: q̃maxime obfuturas ciuiles diſcordias atq; inimicitias. Quid enim per immortalem deum contra uos arma ſumitis? Quid præcipites ac furentes in perniciẽ ueſtrã & exitiũ ruitis? Nũ adeo aduerſo: adeo boſtili: adeo inimico & infeſto numine præmimur: ut cum maxime perimus: tum ſeruari maxime ſecundiſq; rebus uti exiſtimemus? An minus quæſo aĩaduertitis uiri florentini iam res ueſtras ad triarios rediiſſe: & tanto quidem in periculo uerſari: quanto ex omni nominis florentini memoria nunq̃ antea. Vellem equidem: ea mibi liceret eloqui: quæ pro mea fide: ſi uolo is eſſe: qui debeo: ne loqui quidem poſſum. Facerẽ ſane: perſpiceretis: & id quidẽ luce clarius: ad id diſcriminis uos redactos qđ ubi obſtinatius in ſentẽtia ꝑmanſeritis: & duriſſimũ ſit: & extremã uobis calamitatẽ allaturũ. Sed quãdoquidem & ipſe loqui probibeor: & uos ea eſtis ingenii acrimonia: eo uſu: præſtantiq; prudẽtia: ut uel nobis reticentibus: ſi diligentes & induſtrii eſſe animaduerſores ſtatueritis: impendentẽ ruinã uobis ex ipſo iſto rerum præſentium fragore baud difficile prænoſcere poſſitis. Reliquũ ẽ: ut quæ uel monere: uel bortari: uel orare ſine repræbenſione uos poſſum: paucis expediã. Duo nobis faciunda cenſeo uiri

florẽtini: quo rectiſſime & pacatiſſime uobis ueſtræq; ciui
tati conſultum ſit: ut & ciuis ueſtros uiros optimatis: quos
exules agitis: in urbẽ recipiatis: & cũ hoc diuino principe
Philippo Maria anglo in gratiam redeatis. Quæ quidẽ ita
inter ſe apta: ita cohærẽtia: ita cõnexa ſunt: ut alterũ recte
fieri ſine altero nequeat. Etẽ q̃diu ornatiſſimũ ac prima/
riũ ciuitatis ordinẽ extorrẽ agitis: ſolliciti ſemper ſitis: ne/
ceſſe eſt: quippe qui nõ ſitis ignari ualere uiros optimatis:
& prudẽtia & magnitudine animi: & auctoritate & opibꝰ.
Itaq; facile intelligũt: quibus ſit artibus utendũ & ad patriã
recuperandã: & rem & dignitatẽ. Nam & ſi magnanimo/
rũ eſt uirorũ iniuriæ obliuiſci: iniuriã tamẽ uel ulciſci: uel ꝓ
pulſare humana iura diuinaq; ꝑmittũt. Nõ em̃ hi uiri ingẽ
tiſſimis animis ſplendidiſſimiſq; ingenijs quos longiſſimꝰ:
ut noſtis: rerum uariarũ & maximarũ uſus diu ac multum
per omnes fortunæ uices exercuerit: atq; inſtruxerit: uel
metu perculſi: uel inſcitia: aut imperitia retardati ſe in ociũ
conferant: & æquo animo indignitatẽ patiãtur: præſertim
cum plane dilucideq; perſpiciunt tantũ de ſe ponderis ac
beniuolentiæ cũ apud alios principes & reges: tum apud
Philippũ Mariã cõcitatũ eſſe: ut nõ tam de ſe ſibi: q̃ de uo/
bis dubitandũ ſit. Non em̃ uiri optimates uos oderũt: ſed
miſerent̃ potius: qđ ad id difficultatis ueſtras res quas ſu/
as etiam ducũt: redactas intueant̃: ut breui ultima pernici
em paſſuras metuant: ni ſaniore cõſilio propediem utami/
ni. Videtis quas ſecum uires: quas copias: quos exercitus
in agrũ florẽtinũ duxerint. Quo aũt eos imꝑatore Philip/
pus hic munierit: non uos fugit. Eſt enim is Nicolaus pici/
ninus: qui oĩs & imperatores & duces huiuſce tempeſta/
tis bellicis laudibus mirifice ſuperet: & cũ omni uetuſtate
haud iĩuria cõparari quæat. Huiuſmodi certe hoĩes admi/
rabilis ac diuina uirtus Philippi Mariæ reddere conſueuit
qui ſempiternæ illiꝰ ꝓuidentiæ miniſter: & perinde atq; ſe
cunda natura quædã ex improbis probos: & ex bonis op
timos plane efficiat. Vigebat mediuſfidiꝰ ſuopte ingenio
atq; induſtria Nicolaus eximia quadam cum ueſtris auſpi/
cijs militaret & incredibili ꝓbitate. Vbi uero huius diuini

principis conſuetudine & diſciplina eſt uſus: facile decla-rauit: declaratq; indies tãtũ ſe rei militaris & diſciplina: & uſu: & ſollertia inter mortales excellere: quantum omni laudatiſſimarum omnium uirtutũ genere atq; ſplendore Philippus hic ſupra hominem proxime accedit ad deũ. At quibus uiri optimates præſidijs ſunt auxilijſq; fræti: ea nõ contra patriam: ſed pro patria compararunt. Eſt enĩ his iſtis innocentibus & fortiſſimis ueſtris ciuibus: quos ſolo patrio eieciſtis: charitate patria nihil carius: nihil antiquius. Qui ſi exilium ſuum patriæ conducturũ arbitrarentur: modice: æquiſſimoq; animo patria carerent. Sed cum manifeſto cernunt per huiuſcemodi naufragiũ ſuũ ciuitatis florentiæ nõ modo miſerabilẽ iacturã: ſed etiam extremam ſummerſionem atq; interitum: ut & ſe patriæ & patriam priſtinæ libertati dignitatiq; reſtituant: omni ope: omni opera moliunt. Cui enĩ obſcurum ſit: quibus hominibus uos talis ac tãtos uiros in præſentia parere oportet: qui florẽtinum populum omni pecunia exhauriunt: diminuunt dignitate: ſpoliãt gloria: libertate priuant. Hæc dolent uiri optimates: hæc ingemiſcunt: hæc querunt. Nullo in uos odio ſunt affecti: nulla ſimultate. Et iniuriã & contumeliam omnem obliti ſunt. Miſerentur ueſtræ calamitatis: & ob eam quoq; rem tanq̃ ſuarum obliti iniuriarum uos diligere iam incipiũt. Nihil uerentur magis: q̃ ne peruicacius obdurueritis: quæ ſola uos cauſa poteſt perdere. Nam ſi ſerius ueſtros ciuis in urbẽ reuocaueritis: non eſtis neſcij: quantum detrimenti & florentinum ſolum & in primis municipia ipa: & oppida ſuſceptura ſint. Quis enĩ hoc tẽpore militibus legem tradat? Quis eorũ licentiam coerceat? Nullus dux: nullus imperator: nulla auctoritas uim militarem cohibuerit. Nihil ſanius eſſe puto: nihil utilius factu: q̃ omnes militaris copias q̃primum ex ethruria dimittere. Id uero alia re nulla facturi eſtis: q̃ ſi ciuibus uos ueſtris: hoc eſt uobiſipſis & patriæ: & deo ĩmortali e ueſtigio & pie reconciliabitis: decreuerunt enim uiri optimates nunq̃ iſtinc firmiſſimum & ualidiſſimum exercitum amouere: niſi quauis uia recupata patria. Pacate uobiſcũ

niuere ac tranquille uolunt. Quare ne horum lenitatē cō/
tempſiſſe uideamini: prouidete. Illud autē ſcitote: ſiquis
etiam caſus: nam uaria eſt fortuna belli: aut ſanius conſiliū
ex ethruria præſentem uel imperatorem: uel exercitum
ad inſubres reuocarit: tamen non multo poſt uel hunc eū/
dem: uel fortaſſis etiam nō minorem imperatorem & ex/
ercitum certe longe robuſtiorem patiemini. Scitote etiā
illud nullam uobis cum exulibus optimatibus neq; firmā:
neq; tutam pacem aut concordiam eſſe poſſe: niſi eadem
cum Philipppo Maria futura ſit. At hæc una uobis maxi/
me conducit: neceſſariaq; eſt. Nam ſiqua in ueſtris animis
de receptis optimatibus ſuſpicio reſederit: quoniam his
acerbius fortaſſe: q̄ ius faſq; poſtularat: uos uſos cenſeatis:
quāuis nihil de ijs omnino uerendum ſit: noui horum le/
nitatem ac manſuetudinem: ſed ſiqua reſederit ſuſpicio:
hunc eſtis ſemper eum ſponſorē habituri: cuius fides om/
ni uobis certitudine certior eſſe exploratiorq; debeat.
Quis em̄ aut ē: aut fuit unq̄ hoc uno principe iuſtior: ueri/
or: innocētior: cōſtātior: grauior? Nam q̄ ē excelſo atq; in/
uicto animo: quanta humanitate clæmētiaq; pollet: q̄ ſe in
omnes liberalem & munificentiſſimum præſtat: ne mor/
tui quidem ignorant. Etenim de religione & diuini cultus
obſeruantia neminem eſſe inter mortalis uideo: qui ſit cū
Philippo Naria conferendus. Quo in hunc animo Euge/
nius ſemper fuerit: quibus hunc iniurijs perſæpe laceſſe/
rit: quibus detrimentis affecerit: & uobis eſt perpulchre
cognitum & reliquis non ignotum: Quā hic nunc Euge/
nio par pari referre poſſet: modo uellet: qui minus ſentit:
lapideus eſt. Quod eo magis facturus credebatur: quod
baſilienſi concilio omni ſubſidio & ope ſemper affuerat:
ac fauerat. Verum id homines non conſiderant noſtrum
hunc diuinū principem tantiſper Baſilienſi conſilio fauori
præſidioq; fuiſſe: dū aīaduerteret Chriſtianæ reipublicæ
& cōi eccleſiæ emolumento atq; amplitudini patres illos
pſpicere. Nā cū primū eos priuatæ ſiml'tatis cupiditatiſq;
rōnē habere itellexit: ob idq; ad ſciſſurā eccleſiaſticā nefa/

riũcꝫ ſciſma om̃i conatu: oĩ ſtudio cõſpirare ac ueluti cõiu-
rare: mox ab incœpto ſeſe auocauit: & alios quoſcunq; po
tuit: ab eo qđ breui futurum aſpiciebat: ĩminenti facinore
inſaniacꝫ retraxit. Videmus tandẽ ſeu id iure ſiue iniuria
factũ ſit: pontificẽ alterũ fœlicẽ: quẽ eo conſilio atcꝫ mente
rem tantã admiſiſſe fatent omnes: quod minime futurũ
dubitaſſet: ut ſe gener hic q̃cupidiſſime ſequeret. Id quod
etiã alios Chriſtiani nominis principes continue facturos
ſentiebat. Sed Philippus Maria nulla neceſſitudine: nullis
precibus: nulla ingentiſſimorũ munerũ ac præmiorũ ſpe
induci potuit: ut amantiſſimo & benemerẽti ſocero in hãc
diem obſequeretur: intelligit em̃ primam ſibi neceſſitudi-
nem eſſe cum deo: nec plus cuiq̃ debere q̃ deo. Nec ulla
eſſe aut munera aut præmia cum uirtute deocꝫ cõparãda.
Vtinam eximias huius ĩmortaliſcꝫ uirtutes & cognouiſſe-
tis iampridem principes Florentini: uel iam tandem ſta-
tuatis cognoſcere. Nam ſi malucritis huius diuini uiri
beneficentiam & incomparabilem animi magnitudnem
experiri: q̃ id præſtare aſſidue: ut uel inuitus & præter in-
genium inſtitutumcꝫ ſuum bello præmere uos cogatur:
experiemini profecto necꝫ tranquillius ad quietem: ne-
cꝫ ad dignitatem pulchrius: necꝫ ad ſtatus reipublicæ di
uturnitatẽ perpetuitatẽcꝫ tutius: necꝫ ad facultates utili9:
necꝫ ad coroborãdas uires aut fœlici9 aut meli9 prouideri
ueſtris reb9 a uobis potuiſſe. Nõ modo em̃ firma uobis in-
ter uoſipſos & diuturna pax atcꝫ cõcordia p hui9 magnani
mi & iuſtiſſimi uiri auctoritatẽ ac fidẽ futura ẽ: ſed etiã nul-
lum externũ bellũ: nulli mot9 ĩpendeãt: q ulla uos nõ dicã
calamitate aut detrimẽto afficiãt: ſed ne inuadẽdi qdẽ flo-
rentini agri poteſtatem habeãt: uidetis em̃ quib9 finitimis
principib9 ac populis circũdati: ſepti: uallati eſtis: iſtos om
nis cũ Philippo ſentire: uel oĩs potius ſub Philippo eẽ. Ea
ſunt cũ Philippo Maria alij amicitia: alij ſocietate: alij clien
telis iunctis iuncti: ut nihil malint: q̃ quod Philippo gratũ
iucundũcꝫ fore animaduerterint. Namq; bello etiam ma-
ritimo adoriat uos nemo. Quis em̃ ambigat Alphonſum

regem omniſq; gottbalanos nihil omnium tantopere op/
tare: q̄ ut ſibi ea facultas offeratur: ille dies illuceat: quo
quas immortalis debent: ſempiternas huic nobiliſſimo
principi gratis referant? Quibus nunc claſſibus: quibus ui
ribus in mari Tyrrheno Alphonſus pollet: non ſentitis
modo: ſed coram aſpicitis? Nec uos ueteres cum Philip/
po Maria inimicitiæ: ſi quæ fuerint: a tanto bono deterre/
ant. Sua huic fide nihil eſt antiquius: nihil conſtantius: ni/
hil ſanctius. Qui quoniam eſt ad decus & ad gloriā natus:
non minori laudi dandum arbitrat̄ eos ſibi beneficijs ſuis
amicos reddere: qui fuerint inimici exiſtimati: q̄ amicis ip/
ſis benefacere. Vt enim Eugeniū omittam cuius in hunc
iniurias nemo diligētius q̄ uos nouit. Alphonſum regem
certe meminiſtis: cuius etiā potentiſſima claſſe quandoq;
eſtis aduerſus Philippum uſi. Is cum illuſtri illa atq; formi/
dabili ad Caietam & nauali & terreſtri pugna cum tot ſuis
& fratribus & propinquis: cum tot imperatoribus: tot du
cibus: tot principibus: tot maximis clariſſimiſq; uiris: tan/
to: tam potenti: tam firmo ornatiſſimoq; exercitu & pro/
ſtratus: & uictus & captus eſſet: quis ueſtrum nō credidit:
ſi uerū fateri uultis: illū nō in carcerē: nō in tenebras: non
in uincula cōiectū iri: nō ꝑpetuā paſſurū ſeruitutē: ſed per
extremas potiꝰ ærūnas: per oēm cōtumeliā & ludibriū ul/
timo etiā ſupplicio cū ſuis oībꝰ affectū iri. Et iure id quidem
euenturū credebatis. Sūt em̄ qui apud uos nihil aliud cu/
rent: ſtudeāt: moliant̄: q̄ ꝑ bonoꝝ detractiones atq; calum
nias id afficere: ut & ꝓbi qui ſunt: īprobi & humanitatis:
manſuetudinis: benignitatiſq; cultores: inhumani: crude/
les: ſordidi: & qui uobis & populo Florētino amici ſunt: &
laudū ueſtrarū ſtudioſi: hi plane inimiciſſimi & infeſtiſſimi
uideant̄. At qua Philippus humanitate Alphōſum exce/
perit: q̄ liberaliter munificeq; tractarit: q̄ magnifice regali/
terq; dimiſerit: nulla poſteritas cōticeſcet. Cū alijs in rebꝰ
ꝑmultis ac maximis eximiā Philippi inauditāq; uirtutem
admirari ſoleo: tū in hac una imprimis: ꝙ nulla dominandi
cupiditate a ſplendidiſſima illa animi magnitudine unq̄
abduci potuit: ut de ſe quicq̄: quod īuictiſſimo ac ſummo

principe indignum foret: exiſtimari poſſet. Reges uicerat Philippus Maria potẽtiſſimos & maximos: ꝑmagna certe uictoria & oim ſane: quas aut uidimus: aut audiuimus: aut legim⁹: clariſſima. Sed multo magis glorioſius eẽ reor: qđ ea uictoria uſus ẽ: qua non ſe minus uiciſſe iudicaret ꝙ hoſtes. Etenĩ irã cohibere: qua nihil cõſuli recte põt: & inſolẽtiam ſupbiãqꝫ uitare: ꝙ uictoria potiſſimũ ſolet afferre: un⁹ hic: qui oĩa ſp̄ clæmẽter facit: oĩa manſuete: oĩa iuſte: omia moderate: oĩa deniqꝫ ſapient̃: & ſũmi principis mun⁹ arbitrat̃ & ſuũ. Quo factũ eſt: ut nõ cæteros modo mortal: ſed qđ lõge pluris faciundũ ẽ: ſeipſum eqtatis & miſericordiæ ac beneficẽtiæ laudib⁹ mirifice ſuparit. Quãti uero huius laudẽ æſtimari oporteat: uel ex eo intueri licet: qđ Alphõſus ipſe: ut ẽ nobiliſſimo gratiſſimoqꝫ aĩo: eam ſe putat ex ſua captiuitate gloriã aſſecutũ: qua ſibi nullã offerri poſſe illuſtriorẽ in uita: nullã clarorẽ & dicat: & præ ſe ferat: nõ eñ uidet ſolũ & Sicilia ſeſe: & Sardinia nõ eſſe ſpoliatũ: ꝗs Philippo inſulas ad cæteras difficilioris conditiones debebat ultro: ſed etiã opib⁹ auctũ: & his ab eodẽ ſe honeſtatũ honoribus intellexit: ut longe ſatius ac meli⁹ ſibi fuiſſe cognoſceret uinci ꝙ uincere. Et qđ liberaliſſimũ Philippi ingeniũ obſtupendãqꝫ uirtutẽ merito debet in cælũ extollere: ne port⁹ quidẽ Lunæ: qui nũc Veneris cognomẽtũ accepit: nobiliſſimũ oppidũ: aut ilicẽ caſtellũ munitiſſimũ ſibi ab eo ipſo Alphonſo reſtitui paſſus eſt. O ingentiſſimo uirorũ aĩo. O ignotã diuinãqꝫ cõſtãtiã. Nõ alit: nõ incendit Philipp⁹ inimicitias: uerꝫ & ſedat & extinguit poti⁹. Haud eñ dominandi cupiditate ducitur: ſed haberi ſe ſociũ: ſed amicũ: ſed obſequentem: ſed munificũ: & uincere magis ꝙ uinci officijs cupit atqꝫ ſtudet ſp̄. Nã qđ eſt op⁹: aut Alphõſum regẽ: aut aliũ quenꝗ poti⁹: ꝙ uoſipſos in medium referam⁹? Quoties ſi uoluiſſet Philippus: qđ ueſtra pace ſit dictũ: potuiſſet uobis rebuſqꝫ ueſtris oĩbus ꝓ ſuo iure & uoluntate uti? Sileo reliqua. Et Lucẽſem mõ: & Immolẽſem cladẽ nõ eſtis obliti. Quo quidẽ utroqꝫ tpe ſi Nicola⁹ piccininus cũ uictore illo ualidiſſimoqꝫ exercitu in agrũ Florentinũ uertiſſet iter: actũ ſane fuiſſet de re ueſtra. Nullus era

uobis impator:nulli duces: nullæ copiæ. Ciuili ſimultate
ardentiſſimiſq; odijs inter uos per oẽm tumultũ ac furorẽ
diſſidebatis. Quare cum Nicolaus ſe rei accingeret:quiq-
pe qui finẽ diuturni belli cũ maximo ſui principis incremẽ
to & gloria in manu ſe habere perſpiceret: tum continuo
Philippus a cœptis reuocat:& uos ad pacem:ad amicitiã:
ad ſocietatem ſecum ineũdã hortatur:monet: rogat etiã.
Quid hac humanitate benignius:quid tanta manſuetudi-
ne illuſtrius?quid huius animi magnitudine celſius?Non-
ne ſatis ſuperq; declarauit Philippus uobis non modo pa-
tria libertate priuare uos nolle:ſed maximis etiam ac plu-
ribus beneficijs uelle amplificare?Conſueuit hic:ut liqui-
do noſtis:nõ auferre alijs libertatẽ:ſed ut eſt unus omniũ:
q̃ ſũt:aut fuerũt: futuriue ſunt:excelſo liberaliſſimoq; aío:
& ciuitates alijs & prouincias cõdonare. Nolite igitur uiri
magnifici aduerſus hũc tã mitẽ:tã piũ:tã benignũ:tam ma
gnanimũ:tã diuinũ principẽ cũ ueſtro etiã maximo detri-
mẽto atq; ꝑnicie armis cõtendere potiꝰ:q̃ beneficiũ expe-
riri. Redite iã tandẽ cũ philippo in gratiã. Hæc una res uo
bis nõ diuturnã ſolũ ſecurãq; quietẽ allatura eſt:ſed & pu
blice & priuatim rebus ueſtris incremẽti & dignitatis plu
rimũ. Diligebat hic antea Florẽtinũ populũ ductus quadã
ingenij bonitate & ſua. Eius aũt prudentiã ac uirtutẽ corã
expertus nõdũ erat. Sed poſteaq̃ ueſtros ciuis optimatis
ꝑ illã iſtã reip. ueſtræ ſæuiẽtẽ fortunã ꝓpius uidit: didicit:
tractauit:incredibile eſt dictu: quãta beniuolẽtia & chari-
tate nomẽ florẽtinũ cõplexꝰ ẽ. Qua quidẽ una re motus:
id ẽ:ut ueſtrã florentiſſimã ciuitatẽ præcipuo quodam &
egregio beneficio afficiat:ſtudioſiꝰ curat hoſce præſtãtiſſi
mos ciuis ueſtros in patriã reducere:hoc eſt uoſmetipſos
uobis reſtituere. Vos aũt ne ꝑtinacius aduerſemini:& ro-
go & oro. Nullũ ẽ eñ pulchriꝰ ſpectaculũ ciuitate concor-
di ac ſibi bñ cõſentienti. At auditꝰ certe alius iucũdior nul-
lus. Quæ ciuitas aut prudẽtius aut ſatiꝰ cõſulit rebꝰ ſuis: q̃
quæ ſimul & uniuerſa cõſulit? Quæ faciliꝰ:quæ aptiꝰ:quæ
perfectius quicq̃ agit: q̃ quæ ſimul cum ciuibꝰ cunctis agit?
Atq; uno eodemq; conſilio erratur aut nunquam aut raro.

Quibus ſunt res ſecũdæ ſuauiores: q̃ ciuibus cunctis idem uolentibus? Quis res aduerſas leuius tolerant: q̃ qui communi conſtantia tolerant: & tanq̃ aliquod bonus ferunt? Vel quibus potius accidunt rarius res aduerſæ q̃ qui inuicem prouident: inuicẽ cauent: inuicẽ propulſant ingruentem fortunã? Quæ alia ciuitas carior ciuib⁹ eſſe põt: quæ hoſpitib⁹ honoratior: quæ amicis utilior: quæ formidabilior inimicis: q̃ quæ priuatũ nihil ducit in bonis: qđ a publica ſalute: dignitate: emolumẽto: potẽtia: trãquillitate abhorret? A quibus fidelior q̃ a ſuis laudatio proficiſcit̃? A quibus uituperatio aut uerior aut firmior? Conſentiẽtẽ & bene conuenientẽ populũ & mortales uerent̃: & ĩmortales amant. Seditioſum uero inter ſeq; diſſidẽtem & de⁹ odit: & homines contẽnunt. Quæ urbs: quantus ager: quanta hominũ multitudo populũ reddit ualentiorẽ q̃ ciuilis cõcordia? Quot eñ ſunt ciues in ciuitate concordi: tot oculi opes illius & amplitudinẽ intuent̃: tot aures audiunt: tot linguæ admonent: tot deniq; mentes conſiderant: intelligunt: curant. Ea nauis: quæ gubernatoris & nautarũ concordia regitur: & ipſa ſeruatur: & uectores atq; bonus ſeruat. Quod ſi ipſi inter ſeſe gubernator & nautæ diſſentire: & contraria uelle cœperint: ubi uæhementior aliqua uentorum uis incubuerit: & nauis repẽte: & quæ in naui ſunt: pereãt: neceſſe eſt. Et currus item: qui tum perito utatur auriga: tum equis munitus conſentiẽtibus ſit: & in certamine ac ludo ſupare: & in prœlio ſeruari atq; uincere conſueuit. Sin hi turbari tumultuariq; inuicẽ aggrediant̃: eo periculũ diſcrimenq; maius eſt: quo & ptinacior fuerit auriga: & equi robuſtiores. Eodẽ modo ciuili cõcordiæ huiuſmodi oĩa conducũt uis pecuniarũ: hominũ multitudo: honores: gloria: uires. In diſcordia uero & ſeditione ciuiũ hæc omnia & detrimentoſa admodum ſunt & peſtifera. Quid hæc autẽ prolixior mea ſibi uelit oratio principes florentini: non obſcure debetis animaduertere. Priſtina ueſtra illa erga me & maxima beneficia: ut hæc pro mei animi gratitudine piaque in uos fide tam familiariter uos monerem hortata me ſũt. Vos uero &ſi nulla ex parte dubito

facturos omnia ſapienter: omnia moderate: omnia matu- re: ne tamē ullis fortunæ blandicijs credatis gubernacu- la reipublicæ: & oro & obſecro & obteſtor prudētiam ue- ſtram. Solet enim fortuna nonnunq̄ uerſutius ijs blandiri: quos & odit maxime: & imanius pditū iri ſtudet. Nulla eſt ſpes certior: nulla fiducia firmior: nulla diuturnior: q̄ quæ in deo fixa fundataq; fuerit. Quāobrem ſi ſpem fiduciāq; ueſtrā pro ſingulari eximiaq; ueſtra prudētia atq; grauita te in diuina clæmētia & benignitate collocaueritis: perſpi cue mihi uidere uideor breui futurū: ut belli formidine ac periculo ſoluti omni diſcordiarū incēdio: omni odio: om- ni ſimulato: omni deniq; cōtētione depoſita: atq; interem- pta & publice & priuatim fœlicē: atq; fortunatā agatis ui- tam. Valete uiri excellētiſſimi. Ex Mediolano. xvi. Kal. Iu- lias. Anno a natali Chriſtiano. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Coſmo medici ſal. plu. d.

a Riſtides Atheniēſis cognomento iuſtus: cū legat⁹ una cū Themiſtocle: qui cū ei erāt inimicitiæ: mit- teret. Vbi ad atticæ fines uentū eſt: Vis ait o The miſtocles: noſtras hic inimicitias relinquam⁹. Nam ſi uide bit: eas rurſus cū reuerterim⁹: capiem⁹. Et pie ut ſemp Ari ſtides: & q̄ prudentiſſime monuit. Intelligebat em̄ utilitati publicæ nullo ſane pacto per eos conſuli poſſe: qui pri- uato inter ſe odio diſſiderēt: at par eē priuatā cauſam pu- blicæ ſemper cedere. Quo ipſo ductus conſilio ſext⁹ Liui us ſalinator uir indubitato & illuſtris & magnus non dubi tauit præter ingeniū & cōſuetudinē ſuam cum eo redire ī gratiā: a quo grauiſſimā accepiſſet iniuriā. Nam hunc Ne- ronis teſtimonio imprimis afflictum & in exilium actum legimus. Quare cū reipublicæ ſuam cum Nerone collega concordiā nō mediocriter conducturā exiſtimaſſet: facile ſuo uæhementiori ingenio & iræ acerbitati moderatus ē. Qua quidē manſuetudine ſingulariq; prudentia effectum ſcimus: ut p Aſdrubalis interitū ac pœno℞ ad Metaurum cladē lætiori fortunæ romanorū pmagna fieret acceſſio. Cum his igit̄ de rebus mihi tecum agēdū eſſet: quæ & ad publicā pertinēt & ad tuam utilitatem: ut uel Salinatoris

imitarer ingeniũ: uel idẽ te monerẽ: ꝙ Themiſtoclẽ Ariſti des: operæ preciũ duxi. Quid de nobis homines Coſme arbitrent̃: te latere nõ debet. Nã te qualẽ in nos præſtiteris: publica proſcriptio declarat. Me autẽ haud æquo aĩo infinitas in me tuas iniurias contumeliaſq; tuliſſe non obſcure potuiſti perſpicere. Itaq; inimici uulgo non abſurde exiſtimamur. Quo uero es etiã in me aĩo: meli⁹ nemo nouit: ꝗ ipſe tu. At ego ſi quid irarũ cõceperã aduerſus te: ſatis mihi uideor id omne uel euomuiſſe: uel cõcoxiſſe. Nã mediusfidius te nunꝗ odi. ſed indigne me affectum abs te anxie patiebar. Verum utcunq; res habet: cum Florẽtinæ ciuitati: tũ præcipue tibi utiliſſimum fore arbitror: ut inuicem uel tantiſper redeamus in gratiã: dum ea quæ amiciſſime ab me pientiſſimeq; dicunt̃: & audias attentiſſime & aĩo tranquillo conſideres: ac iudices. Quæ ſi ꝓ tua prudentia & æquanimitate feceris: haud quaꝗ uereor futurũ: ut & Philelfum ſis nunꝗ poſthac exoſus: & ipſe immortalem gloriã conſequaris: Et florẽtinus populus perpetuo bene ſit perbeateq; uicturus. Quas publicas litteras dedi proxime ad Senatum & populũ florentinũ: ſcio te & uidiſſe: lectitaſſeq; diligẽter. Quæ publicæ ſum hortatus: eadem te & hortor & moneo. Nam ſi ad cõe omniũ cõmodum atq; emolumentũ priuatim ea ſunt cuiꝗ conductura: tibi ſunt uel ꝗmaxime. Quo eñ locupletior fortunatiorq; es: eo tibi magis ſtudendũ eſt: ut permultos habeas amicos: & inimicũ neminẽ. At ꝗdiu uiri optimates patrio arcent̃ ſolo: nunꝗ poſſis pacato ſecuroq; eſſe animo. Intelligas eñ neceſſe ẽ: non exules modo omnis: ſed etiã quotquot iuſti & fortes uiri in urbe retenti ſunt: tibi eẽ metuẽdos. Nam alij moueant̃ incõmodo reip: alij indignitate cauſæ. Nõnulli propinquitate: neceſſitudine: amicitia: clientelis. Plæriſq; etiã opes tuæ inuiſæ ſint. Quaq; ui qbuſq; artib⁹ molianť: ut per cauſæ honeſtatem te perditum eant: quippe qui & iniquum & impium eſſe dictitent te nõ æquo iure cum ciuibus uiuere: ac tui unius cauſa tãtã clariſſimorum & optimorũ ciuiũ multitudinẽ extorrẽ agi. His certe cogitatib⁹: his curis: his ſi uerũ fateri licet: moleſtijs & terrorib⁹ ſollici

tari te nõ ſum neſcius. Nõ es em̃ obtuſioribꝰ quibuſdã ſen/
ſibus: ſed cũ ingenij acrimonia intelligis: quãtũ uis: tũ rerũ
uſu permultaq; peritia nihil ẽ: qđ minꝰ calleas. Sed utinam
uel naturæ uel fortunæ bono uti malles: q̃ ſupra ciuẽ appe
tere. Id em̃ & tibi: & patriæ plurimũ cõduceret. Nam & ip
ſe omnibus cariſſimus fores: & patriæ tantũ naufragiũ nõ
intuliſſes. Verum plæriq; omnes: qui & animi magnitudi/
ne: & ingenij uigent acrimonia: in eo ut plurimum morbo
ſunt: ut pares non facile admittant: ſed quaq; ratione præ/
eſſe oĩbus & tanq̃ dominari uelint. Hinc & priuatæ & pu/
blicæ ſimultates oriunt̃: hinc peſtiferæ factiones: hinc ſedi
tiones: hinc tandẽ ciuilia bella cũ ingenti patriæ calamita/
te: exitio: interitu manant. At qui illud quoq; quis negarit
oĩs: qui ſe metui & odio eſſe ſciunt: eos uel inuitos agere
multa per iniquitatẽ: per iniuſticiam: per ſæuiciã. Nam qui
ſe ſupplicijs dignos norunt: ea ne patiant̃: per omnem ani
mi furorẽ: per omnẽ imanitatẽ diritatemq; prouidere. Hi
autẽ ignorare uident̃ mihi nullũ metũ diuturnũ ẽẽ poſſe.
Non ſibi ante oculos ponunt Ariſtotimum: nõ Phalarin:
non Neronem. Nemo diu impunitate lætatus eſt. Nullus
eſt firmior prĩcipatus: nullus ſtabilior: nullus diuturnior:
q̃ qui per iuſticiæ & æquitatis officia in ciuium beniuolen/
tia & charitate cõquieuerit. Satis magnꝰ ẽ: ſatis potẽs: qui
honore ſe dignũ & admirandũ præſtat. Es tu Coſme natu
ra lenis: facilis: affacilis. Hanc ſi ducem ſequi: q̃ ĩproboꝝ cõ
ſilia malueris: & uiues bene: & morieris melius. Nã & præ
ſentes ac uiui te ſummis honoribꝰ ꝓſequent̃: & oĩs poſte/
ritas admirabitur. Habes amplam expeditamq; pecuniã:
qua ſi tu ad bonos ac præſtantis uiros uel ſeruãdos uel ac/
cerſendos in urbẽ uti: nõ aũt ad mulctandos exilio ꝓſcri/
bendoſq; inſtitueris: nemo te fortunatior futurꝰ eſt: nemo
beatior: nemo deniq; ĩmortali deo hominibuſq; gratior.
Vt em̃ multa corpis habitudo prodeſſe ijs admodũ ſolet:
qui nulli ſunt ægrotationi obnoxij: ualitudinarijs uero uæ
hemẽter obeſſe: ita mea quidẽ ſentẽtia argenti & auri ma/
gnitudo ſi uirũ bonum: ſi iuſtum: ſi bñficũ: ſi magnanimũ
nacta fuerit: & illi: & cæteris magno uſui eſt. Qđ ſi apđ eũ

diuerterit: qui bonitatis iuſticiæq; expers & ſordidus ſit ac nulli⁹ roboris: cum illi: tũ etiam aliјs detrimẽtoſa eſt plane q; funeſta. Qualis tua tibi uita eſſe debet Coſme medices: cum omnis fortunas tuas uides in alea? Non eñ hi ſolum: quos per ciuilis contentiones tibi eſſe inimicos reris: tibi ſunt metuẽdi: ſed iſti magis quibus te carum unice & admirabilẽ opinaris. Non eñ te diligunt: ſed nũmos tuos. Nã ſi ulla te charitate cõplecterent: nõ te ad rapinã bonorũ ciuiũ: nõ ad pniciẽ: nõ ad uaſtitatẽ: nõ ad cædem exhortarent. Intelligunt homines callidiſſimi: q̃diu optimatium odio laboraueris: in ſua te ptãte neceſſario futurũ. Quare ſemp aliquid a te capiũt: aliquid poſcũt: aliquid expectãt. Quicquid aũt improbe: flagitioſe: facinoroſe: impieq; patrarint: te auctorẽ totius ſceleris: te principẽ: te ſigniferum ꝓfitent: ac tuis ſe opibus tuent. Quæ ubi diutius ferre nõ poteris. Non eñ tantã ſcelerũ ac nequiciarũ licentiã æquo animo perferas: libidinem atq; furorem ſuum in te armabunt: tuas pecunias ſitient: tuis ſe nũmis ingurgitare omni arte: omni fraude: & omnibus deniq; inſidijs molientur. Te malorũ omniũ cauſam eſſe dicent. In caput tuum per omnẽ uim & cõtumeliam coniurabunt. At qui oẽs inimicitiæ difficiles ſunt: & permoleſte. Nullus eſt adeo imbecillus inimicus: adeo infirmus: qui nõ ei grauis in tempore eſſe poſſit: qui & potentiſſimũ ſeſe & firmiſſimũ cenſuerit. Nam aut agendo: aut dicendo: aut excogitando durius quippiam calamitatẽ importet. Odij fructus nunq̃ dulcis eſt: nũq̃ utilis: quin omniũ poti⁹ maxime pernicioſus: maxime amarus. Nullum eſt onus grauius: nullũ moleſtius q̃ inimicitias ferre. Nam & ſecũdas res turbare: & aduerſas augere conſuerunt. Excubat inimicus ſemp: inſequit ſemp: inſidiat ſemp: e mori mauult: q̃ nõ ulciſci. Amicitia uero atq; concordia & publice: & priuatim ſemper prodeſt. Nec ea quicq̃ eſſe pulchrius quæat: neq; ſuauius: neq; melius: neq; diuinius. Qui enim aptius: expeditius: certius bona ipſa adipiſcunt q̃ amici mutuis inuicem utentes ſubſidijs? Qui mala quæ ſunt: facilius euitant: q̃ qui amicos ſocios habent. Quibus ærũnæ minus accidunt q̃ ijs qui amicos

habent doloris ærũnarũq; participes? Quibus eſt ſecũda fortuna ſuauior: ꝗ his qui non ſibi dũtaxat lætant̃: ſed alijs quoq; gratulant̃? At ego nũꝗ illum fortunatũ appellarim qui per bonorum uirorum fletum ac luctũ fortunatus ſit: nec ille mihi fœlix uideri queat: cuiꝰ læticia mœrori ſit pluribus. At ne lætet̃ quidẽ in dolore multorũ: ſi ſapit. Meminerit eñ eos omnis: qui ſua cauſa mœrent: aliud nihil: ꝗ de ſuo exitio dies noctiſq; cogitare. Mortalẽ aũt nullum oĩno eſſe cõtemnẽdũ. Neminẽ eñ eſſe: qui aut homini: aut rei: aut ſaltẽ famæ nocere nequeat. Quare nemo eſt laceſſendus iniuria. Nulliꝰ prorſus hominis in ſe odium cõcitãdũ. Prudenter eñ monuit Braſidas: qui ubi muris: quẽ in Caricis corripuerat: morſũ excepiſſet: ob idq; illũ dimiſiſſet: cõuerſus ad circumſtantis ait: Nihil adeo paruũ eſt: qđ ſi audeat adorientibꝰ repugnare: non ſe ſaluum reddat. Vides inquã uiros optimatis: quos urbe eieciſti: eo eſſe aio: ut emori malint ꝗ patria orbari. Itaq; nũꝗ ceſſent oĩa moliri ad reditum. At ego dicis: in urbe ſum. Et tu modo relegatus eras ad Venetos. Noli nũc ob iſtas fortunæ blandicias fieri inſolentior: optimatiſq; deſpicere: quin potius illud Archidami lacedæmonij dictum crebra memoria tecum repete. Is eñ cũ poſt cheroniæ pugnã a Philippo rege aſperiorẽ accepiſſet epiſtolã: ita reſcripſit: Si umbrã tuam metiri uolueris: haud nũc eã maiorẽ iuenies: ꝗ eſſet ante uictoriam. Quo maiorem uictoria elationem affert: eo magis diminuit cõſiliũ. Recte eñ idem Archidamus: qui cũ a quibuſdam quo tempore prœlio arcadas ſuperaſſet: laudibus efferret̃: melius inquit foret: ſi eos prudentia potius: ꝗ uiribus uiciſſemus. Qđ tantũ innocentiſſimorum ciuium numerũ Coſme urbe expuleris & ipſe urbe potiare non tam tibi prudentiæ dandum eſt: ꝗ tuæ uel pecuniæ uel fortunæ: uel Ioãnis illius uitelleſci potius hominis perditiſſimi doloſis adhortationibus nefarijſq; inſidijs. Quod ſi tua opera hi reuocati in urbem fuerint: ac patriæ reſtituti: tũc magnum te profecto uirum & ſapientem: & beneficum appellabo. Te unũ eſſe confitebor: qui omni uirtute polleas: qui & diligendus ſis: & obſeruãdus ab omnibus

Tum plane uiceris uiros optimatis: cum teipſum uiceris. Depone iam tandem Coſme: depone: ſi ſapis uel extigue potius omnẽ animi tui ardentiorem excandeſcẽtiam: flãmaſq; iracundiæ. Satis es ultus: ſi quid ulciſcendum exſtimaras. Noli diutius tentare fortunam: quæ tum maxime fallere: cum maxime obſequi conſueuit. Iam aliquando proſpice uel tibi: uel poſteritati tuæ. Inquire teipſum propius: & acutius inſpice. Non eñ alterũ Coſmũ habituri ſũt medices. Si malueris patriæ exules ciuis reſtituere: q̃ id puicacius expectare: ut patriam ipſi priſtinæ libertati dignitatiq; reſtituant: tum eris ſane aduerſante nemine in republica princeps: tum pater patriæ appellabere: tum omnes te colent: omnes admirabũtur. Et ne dubito equidem: ut es ingenio acerrimo: hæc eadem uideri tibi. Sed illud forſitan uereare: ne optimatiũ huiuſmodi reſtitutio tibi calamitoſa futura ſit. At uide: q̃ tibi recte conſultum uelim. Permagna Romuli romanorumq; in Sabinos iniuria contumeliaq; fuerat. Inter eoſdẽ uero & pax tandẽ & beniuolentia exorta eſt maxima. Tibi ac tuis liberi ſunt nonnulli: abũdant & exules filijs. Quæ ſuauior neceſſitudo: quæ firmior: quæ diuturnior eſſe poſſit: q̃ quæ coniugijs cõſtat ultro citroq; conſtitutis? Præterea qđ ſecũdo loco litteris ſupioribus publice ſum hortatus: nulla re alia tum public⁹ florẽtinæ ciuitatis: tum etiã tuus tibi ſtatus ſolidior: durabilior: iucundior: melior: fœlicior futurus eſt: q̃ ſi omni cura induſtriaq; ſtudueris idq; q̃primũ: ut huius diuini principis Philippi Mariæ angli & beniuolentia uos & ſocietate muniatis. Quanta hinc ad te Coſme utilitas: quanta dignitas: quantus honos ſit peruenturus: nequaq̃ ignoras. Nõ enim neſcis eũ eſſe Philippũ: qui cum alijs omnibus præclaris ingentibuſq; uirtutibus nemini omnium cedit: tum & prudentia & gratitudine: & munificentia cunctis mortalibus antecellit. Itaq; ſi tua potiſſimũ opera intellexerit rebus ſuis acceſſionem factam: eſt te profecto apud ſe habitur⁹ omniũ primũ. Is inquã te officijs proſequetur: quæ & tibi & populo florentino maximum ſint emolumentũ ornamentumq; allatura. Solebam equidem Coſme: cum

iſtic eſſem: ueſtrorum quorundam hominum imperitiam demirari non mediocriter: qui ſi quando: ut fit: in re bellica Philippum acceperant incommodo quopiam uel leuiter urgeri: continuo geſtiebāt: exultabant: præ nimia lætitia tanq̃ apud ſe eſſe non poterant. Tum ipſe mecum: dij boni: quid inſaniunt florentini? quid publicæ ſupplicationes: quid publici plauſus: quid publici ignes uolunt? Cum Philippi lætant̃: nonne & ſuo: & proprio lætantur incommō. An Philippus perire poſſit: quin una pereāt Florentini? Num qui philippum uicerint: Florentinos incolumis fore patiantur? Et profecto Coſme ueſtra omnis belligerādi cum Philippo ratio perſtulta mihi: quod pace ueſtra dixerim: uideri ſolet: quippe qui deteriore conditione uictores q̃ uicti futuri ſitis. Quæ em̄ ad uos ex uictoria utilitas peruētura eſt? Num urbs: Num ager: num quicq̃ nummorum? Nam ut ſileam: ad quantam rerum inopiam atq; egeſtatem per belli diuturnitatem redigamini. An futuꝝ ignoratis: ut per uictoriam pulcherrimā rempu. pulcherrimam amittatis? Victis autem durius nihil timendum eſt: q̃ ijs uos muneribus & honoribus cumulatum iri: quibus & duces & imperatores: & reges cumulatos audiſtis. Nōne igitur uobis ſanius conſuleretis: ſi indubitata uictoria cum maximo rerum ueſtrarum incremento potiamini cū Philippo Maria: q̃ oīno cum alijs uictoribus uinci? Quod ſi rebus ueſtris contenti ocium q̃ negocium malueritis: facile uniuerſæ Italiæ diuturnam pacem ueſtra cum Philippo ſocietate tanquillamq; quietem parietis. Verum ne uos delectet tarda deliberatio. Non enim te præterit Coſme medices incredibilis ac prope diuina hui⁹ diuini principis uel ſapientia: uel animi magnitudo. Vt enim affinitates ꝓpinqtateſq; tacuerim: q̃ ceteris uniuerſis ac maximis potētatib⁹ carus piucunduſq; ſit: q̃ apud oīs ualet & auctoritate & gratia: non es ignarus. Quamobrem matura Coſme: dum licet: Accingere huic tam honeſto: tam neceſſario: tam utili: tam ſancto: tā pio operi. ſuccurre patriæ: ſuccurre amicis: ſuccurre & tibi & tuis. Oblatam occaſionem arripe. Noli quæſo: expectare: ut iure optio dici quæat: nō

uoluntate Coſmus:non animi iudicio:ſed neceſſitate & rebus aduerſis non tam ducitur:q̃ cogit᷑.Id autem una re facillime uitabis:ſi omni perturbatione liber te rõni ſubmiſeris. Vale ex Mediolano.iiij.nonas Iulias.anno a natali chriſtiano.M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Kyriaco Anconitano ſal.

q Vod & gratularis mihi:teq; ꝓpediẽ apd᷑ nos futurũ denũcias:dici nõ poſſit:quãta me tuis litteris uoluptate affeceris. Vtrũq; eñ ſũmæ beniuolẽtiæ argumẽtũ eſt. Facito igit᷑ ſi me amas: ſicuti certe amas:ut te uti q̃primũ fruiq; affatim poſſimus.Interim autẽ rem mihi pergratam facturus es:ſi ad qd᷑ tẽpus naues onerariæ ſint iſtinc Biçantiũ ſoluturæ:per te certior factus fuero:quo ul᷑ tibi uel noſtro ſplendidiſſimo ſcalamonti dem aliquid litterarum ad Mariũ filium. Quod autẽ placere tibi oſtẽdis. πέρι σμιμθέωσ χάι σμύρμησ.ea per ç & nõ per ſ ſcribi:& idem Ptolemæum ſenſiſſe in ſuo de orthographia libro.Ego quidem neq; tibi: neq; Ptolemæo ipſi aſſentior: quicunq; is tandem aut alteruter Alexandrin⁹: aut Aſcalonites:aut Epithetes cognominatus: aut alius quiſpiam fuerit:qui ſe grãmaticũ profiteri uoluerit.Id eñ ratio prohibet:quæ iſtiuſmodi conſonantium numerum ſimul eſſe non patitur:Id quod etiam apud Priſcianum in primo de octo orationis partibus intueri licet. Quare quæ tu epigrammata iſtiuſmodi characteribus ſcripta inueniſti:litteris atticis(ut aiunt)ſcripta eſſe fatendum eſt:uel ante arcadas potius:quos χάί πέρι τού ήλιού χαί της σέλήμησ extitiſſe fabulantur. Mihi tamẽ & epigrãmata tua & quæ ſcripta abs te ſunt:iucundiſſima fuere. Vale ex Mediolano.v.idus quintiles.M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Andreocio Petrucio ſalutem

n Imis lautus fact⁹ es:qui nos iã tædio habeas.Exiſtimo te urbani iſtius quem minime bellum ſacerdotaria uxor belli filiũ uocat: cõſuetudine uti cœpiſſe: ob idq; noſtratia hæc contemnere. Verum caue:te ſolũ ſolus offendat.Noſti hominis iſtius tũ uires: cum exul

ab octaua Marius bibit: tum etiam mores. At officij tui eē arbitror: modo tibi per Vrbanum liceat: aliquid obſtre/re litteris: quo de te ac tuorum omnium ſtatu bonaq; ua/litudine certior factus: mecum ipſe tacitus gaudeam. Tu interim puccinis te credas: nolim: ne ruentes inſaniẽteſq; & in ruinā te trahāt: & in inſaniā. Omnino eñ ſi credis ui/ctores breui futuri ſumus: id qđ ex Landucio noſtro acci/pies. Vale ex Mediolano. iij. Kal. Sextiles. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal. dicit.

f Verunt mihi tuæ litteræ piucundæ: & Ioannes an/dreas iucundiſſimus. Δοκεῖ γάρ μοι καὶ μέτριος μεάμισχόσ χάι σοι φίλοσ ἐμ πρώτοισ ύ πάρχώμ χάι γάρ ἐπάιμεισ ἐάτέχμώσ χαι θαύμαζει. Fuit ergo no/bis cum tua: tum etiam ſua ipſius cauſa chariſſimus. μέούσ γαρ χάλθσ εὑρέιμ χαι μετρίοισ ουράλιόμ. Quem me/dicum ad uictorinum meũ daturus ſim: non intelligo. Nā neq; litteras abs te ullas accepi: nec mihi ullus eſt medic⁹: nec item futur⁹ ſit: opto. οὔτε γαρ ιάτρόισ ούτε ιέρεῦσι χρῆσθαι ἐπιθυμώ. Quid de libris noſtris: & euripide: & mathematicis ſcribas: neſcio. Eos uelim ac etiā uæhemen/tiſſime rogo te & oro propediem ad me des. Flaccum & Ciceronem noſtri eruditiſſimi uictorini dedi Ioanni An/dreæ. Id quod ut facerem: ſignificaſti litteris. Conſul/tum uero tuum uel noſtrũ potius nondum ſatis conſului. Quare ne inconſultũ me abiens dimittat: breui prouide/bo. Platonis aut leges: aut rēpu. libenter uiderim: aut ſal/tem. Τά Τού σώχρατούσ ἀπό μνημομεύματα Τά χάΤά ξεμοφώμτά. Quod ais: immo cauillaris. Τούσ ξιφηρέισ μέμ χάλώσ ἔχειμ Τόμ φιλέλφόμ λέχάχώσ ούχέςιμ ούΤώσ μήλάμώσ ἀλλάμόμώ μάλλομ ό φιλέλφοσ μέμ εὐδαιμώμ όι λέ ξιφηρέισ ἐχειμόι χάι Τώόμτι αὐΤό χέιρέσ χάθυπέρβολήμ χαχόλάιμομέσ. A Ma/rio noſtro quotidie litteras expecto: quas cum accepero faciam te quod tantopere ſcire deſideras: & ad quod tem/pus eum expectemus: & de omni re alia certiorē. Vale ex Mediolano. v. Kal. Octobres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Catoni iu/
reconſulto & oratori ſalutem.

a Vdio iſtic eſſe preſbyterũ quendam Cremonen/
ſem Iacobum Caſſianum: qui multũ ac diu huma/
nitatis artib⁹ operam dederit: tam&ſi uel qua eru/
dicioẽ: uel quid omnino hominis ſit: ignoro. Illud certe nõ
placet: quod libros meos ſuæ fidei cõmiſſos: nec reddide/
rit mihi: nec uerbum fecerit. Nam Victorinus feltrẽſis eĩ
doctor: uir ut noſti: integerrimus idemq; doctiſſimus & mi
hi uetere familiaritate cõiunctus: litteras ad me dedit: qui/
bus miratur: quod nihil ad ſe ſcripſerim: poſteaq̃ & libros
mathematicos: & euripidis tragœdias iſti Cremonenſi Ia/
cobo ad me dediſſet. Itaq; mi Cato rogo te maiorẽ in mo/
dum: Iacobum iſtum q̃primũ conuenias: & ab eodem li/
bros meos expoſcas: recipiaſq; una cũ ſaxoli litteris ad me
Paucis tenes: quid facto ſit opus. Is autem Iacobus philo/
ſophiæ philoſomatus quiſpiã ſtudet ut aiunt. Vale una cũ
uxore fœmĩa pudiciſſima. Ex mediolano. iiij. K. Octobres.
M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Iacobo Caſſia/
no Cremonenſi preſbytero ſal.

u Ictorinus feltrenſis doctor tuus ac idem eruditiſ/
ſimus uir mihiq; amiciſſimus monuit me ſuis litte/
ris duos tibi meos dediſſe ad me codices: quorum
altero euripidis tragœdiæ: altero mathematicoꝝ libri cõ/
tinerentur. Quos cum arbitretur pluribus iam menſibus
mihi redditos eſſe: mirari ſe ſcribit: quid nihil ab me litte/
rarum ea de re acceperit. Itaq; te etiam atq; etiã hortor
meos mihi libros q̃primũ reddendos cures. Quod ſi for
taſſe neminẽ habes: cui tuto rem committas: habeo iſtic
hominem familiarem & uirum optimũ: Catonem ſaccũ:
clariſſimũ & iureconſultũ & oratorem & philoſophum.
Huic igitur iſti meos libros reſtitues: quo & officio tuo:
& Victorino doctori ſatiſfacias: mihiq; pro tua liberalita/
te morem geras. Vale ex Mediolano. iiij. Kal. Octobres.
M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelſus Kyriaco Anconitano ſal.

D quintum idus Quintiles dedi ad te litteras: qui
a bus ſuauiſſimæ tuæ ad me epiſtolæ reſponderam.
Miratus autẽ ſum: quid poſtea nihil ad me ſcripſeris: præſertim cum ſcire admodum cuperem ut tum ſignificaram: ad quod tempus honerariæ naues Biçãtiũ eſſent traiecturæ. Num fortaſſe moleſte tuleris: ꝙ quæ nomina. σμιρθῶνσ χάι σμύρμη όυδιά Τόυ.σ.άλλαδιά Τόυ.ζ. προτόυ.μ. ſcribenda affirmabas: non ita ſcribenda eſſe oſtenderim. Inhumane profecto faceres: ſi aſſentatorem Philelſum tuum: q̃ tibi amicum malles. Nam quod ait Terentianus ille Soſia: hoc tempore obſequium amicos: ueritas odium parit: habeat id quidẽ locũ inter adoleſcẽtes & ſtultos. Inter uiros autem & prudentis nihil ficti: nihil ſimulati: neq; dicendum: nec ſentiendum cenſeo. Quod ſi æque prudentia ac eloquentia es præditus: quid eſt: quod minus uelis q̃ me aliud de te loqui: aliud ſentire: & laudare aliud: probare aliud. Id em̃ inani cuipiam gloriæ tibi aſcribendum foret. Quod quidem crimen q̃ longiſſime abs te abeſſe nõ ſum neſcius. Τιγόυμ άιἐι σιώπάσ. Scribe obſecro q̃ primum aliquid uel quibus malis characteribus. Nec me fructu dulciſſimæ noſtræ conſuetudinis priuatũ uelis. Vale cum meo ſplendidiſſimo Scalamonte. Ex Mediolano. iiij. K. Octobres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelſus Georgio Carrecto iureconſulto ſalutem:

On poſſum te nõ ingratitudinis accuſare: ꝙ rebus
n meis tamdiu pro uoluntate uſus & libertatis meæ
obliuiſcaris & officij tui. Facis profecto inhumane. Ac mihi iam ſtomachum mouere incipis. Non enim puto aut in legibus inueniſſe te aut in alio quopiam iure id uni licere tibi: quod nemini bono licet. Præſta te oro: & bonũ tandem & gratum uirum. Vale ex Mediolano. iiij. Kalen. Octobres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelſus Franciſco barbauaræ ſal. dicit plurimã

u Ix dici quæat mi humaniſſime Franciſce: quanta me uoluptate affecerit heſternum a te munuſculũ. Qđ &ſi ipſũ ex ſeſe me plĩmũ delectauit: eo tñ lõge gratius iucũdiuſq; fuit: qđ abs te datũ. Intelligo enĩ me nulla mea fruſtratũ ſpe: quippe qui plane perſpiciam te talẽ ac tantum uirum: cuius familiaritatem atq; beniuolentiam iampridem unice deſideraui: & familariter mecum agere: & in amore mihi affatim reſpodere. Gratulor igitur facillimo iſti tuo humaniſſimoq; ingenio: gratulor modeſtiæ: atq; bonitati: gratulor beneficentiæ: lætor autẽ fœlicitati meæ: qui qđ ſemp optarã: me uel nullo meo labore nõ ſolum aſſecutum iam uideo: ſed q̃ cumulatiſſime aſſecutũ. Ego uero quid aliud amicitia noſtra dignũ tibi referre poſſim: habeo certe nihil: niſi ut te & rogem & orem: tibi quod facere indubitato potes: etiã atq; etiam perſuadeas eum eſſe Philelfum ac ſemper fore: quo poſſis omĩ in re uel peculij iure uti. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. iiij kal. Octobres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Thomæ Bononienſi ſal.

n I mihi iter intercepiſſet tertiana febris: cui ipſi de superiq; omnes ad quartanã: ita cõtinuã quoq; ac perennẽ inferant: ut q̃celerrime radicitus eã perdant: ueniſſem equidẽ ad te q̃primum ut æque tibi corã gratularer: atq; mihi mirifice ſum lætatus: qđ pro tua ſingulari uirtute maximiſq; meritis: in eo te loco humaniſſimus princeps noſter cõſtituerit: qui & excelſus eſt & illuſtris imprimis. Gratulor igiť abſenti abſens. Ac precor ĩmortalẽ deũ: ut qđ certo ſpero. Illud Biantis dictũ: Magiſtratus uirũ demonſtrat: clare in te eluceat: hoc eſt ut non meæ & amicorũ ſolum: ſed omniũ expectationi probitas tua integritaſq; reſpondeat. Nemini enim dubitandũ ẽ te indies magis atq; magis apud noſtrũ principem & auctoritate & gratia cariorem fore. Facies autẽ pro amicitia officioq; tuo: ut cum quid ocij nactus fueris: memineris noſtri. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. iiij. Nonas Octobres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Thomæ Bononienſi ſal. di.

q Vod tibi exiſtimauimus nõ iniucũdũ fore: opima ſpolia imortali deo quæ de hoſte ĩfeſtiſſima: febre illa tertiana uoueram⁹: nudiuſterti⁹ detulim⁹: & nõ illa quidẽ in ferculo: ut ioui Romulus: ſed in bona ſpe bonaq; fiducia. Neq; enim ferculorum mihi nec uaſorum copia eſt. Nolim tamen putes adeo me redactũ ad inopiã ut ſiquid ex iſto ueſtro delicato & lautiſſimo aucupio ad me pro tua munificentia dederis: nullum habeam ferculum quo id cõmode ſim excepturus. Quod ſi quæſieris: q̃bus armis: febris armis furoriq; reſtiterim: non equidem æſculapij aut Apidis: ſed fere par pari retuli. Eam illa mihi moliebatur ſitim qua propediẽ conficerer. Id ego aĩaduertẽs eiuſmodi ſane inedia hoſpitẽ accipio: ut quod eſt in attico prouerbio: longe ad coruos tranſire: q̃ meo hoſpitio uti mallet. Itaq; liberatus oĩno uideor edaciſſima & moleſtiſſima hoſpite: quã uel cũ ægritudine audio ad amiciſſimos noſtros optimoſq; uiros Marcolinum barbauarã: & Dominicũ ferufinũ ex itinere diuertiſſe. Quos uelim moneas: non bonũ uultum hilaremq; faciem impudenti illi petulantiſſimæq; beluæ oſtendant. Sed ab ſeſe potius q̃ primum: q̃ diligentiſſime: q̃ fortiſſime abigant. Et ſi nolint inedia: & ueneno utantur & ſanguine. Vale: & me noſtro diuino principi unice commenda. Ex Mediolano. vij. idus Octobres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus: Antonio peſſinæ ſal.

c Vm erã abſens: erã apud te ſemp. Me diligebas: me prædicabas: me colebas: me oĩbus amicitiæ & familiaritatis officijs ꝓſequebare. Nũc autem præſens: neq; uideo te uſq̃: nec audio. Num quod oĩbus fere ĩ rebus accidit: noſtri præſentia: tuã de nobis opinionẽ minuit? Nam quid eſt per ĩmortalẽ deum: ꝙ ita obmutueris: ut nec audias: nec loquare? Quid de tua taciturnitate ſuſpicer: neſcio. Nam ſi tuæ occupationes te mihi uiſendum prohibent: at litteris ſaltẽ quippiam obſtreperes. Vale ex Mediolano. v. idus Octobres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Blaſio Axæretenſi Vicecomiti ſalutem dicit.

f Olent nonnulli tamdiu amicos colere: quoad eorum uel præſentia uti: uel officio frui quæant. At ego huiuſmodi homines uel aſſentatores potiꝰ nihil charitatis: nihil omnino humanitatis præ ſe ferre cenſeo. Declarant enim ſe non tam amicos coluiſſe: q̃ priuati proprijq; cõmodi habuiſſe rationem. Illorum igitur mores perinde atq; ingratos & plane barbaros deteſtari conſueui ſemper. Nihil em̃ amici recordatione mihi ſuauius eſſe poteſt. Quod cum in alijs ſemper: tum in te uno imprimis expertus ſum. Nam incredibile dictu eſt: quãtũ me tenet deſideriũ tui: de te dies ac noctes cogitare nõ deſino. Tu abſens mihi: ſemper es præſens. Iucundos noſtros dulciſſimoſq; ſermones crebra memoria mecũ repeto. Hac una re abſentiæ tuæ deſideriũ lenio. Hac una re oblector ac lætor. Quod ſi quid ad me litterarum dederis: exiliã ſane: gaudeo: exultabo: triumphabo. Quid abs te uelim: intelligis. Vale ex Mediolano idibus Octobribꝰ. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Franciſco piccolpaſſo Mediolanenſium Archiepiſcopo ſal.

q Vod ruri te contineas: quo tempore propter ſubeuntem iam hyemem urbs maxime colenda eſt: non poſſum non mirari. Nam ſolitudo iſta quid tibi iucunditatis afferre poſſit: non intelligo. Quod ſi ociũ q̃ negocium te malle dixeris: at memineris non te ad ociũ ſed ad negociũ: hoc eſt: non tibi: ſed bonis omnibus natũ. Quare cum ab uniuerſa ciuitate deſideraris: tui fuerit uel officij uel benignitatis relicta iſta ſolitudine ruſtica: te q̃ primum urbanum fieri. Quod ut facias: etiam atq; etiam rogo. Vale ex Mediolano pridie idus Octobres. M.cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Kyriaco Anconitano ſal.

d D quartum Kalendas Octobres meis ad te litteris ſum miratus: quod nihil iamdiu ſcripſeras. Videbatur enim argumentum id quoddam eſſe mutati animi erga me tui. Id quod nõ moleſte ferre nõ poterã. Nunc autem cum tua mihi epiſtola & diſerta: & perſuauis

reddita eſt: quæ ubi ad. iiij. Nonas Sextiles iſtinc iter arri-
puiſſet: uix tandẽ ſero ad nos. xiiij. Kal. Nouembres per-
uenerit: facile mihi intelligere uiſus ſum uel temporũ dif-
ficultatem: uel nuncij fortaſſe negligentiam. ἢ σχέδόν
καὶ ἀπιςίαν eſſe accuſandam. Non enim erat occluſa.
Quæ quidẽ exoptata & dulcis epiſtola tua ſi mihi ad qđ
tempus debuerat: reddita fuiſſet: recte conſultũ foret ma
rio noſtro: qppe καὶ ἱμάτιά πάρημον καὶ χρήματά
καὶ ἄλλά τιμά αὐτῷ ἀναγκαῖά ἐλάβεμαν διά σού:
quæ ſane adhuc integra apud me ſunt. Reliquũ eſt ut me
oportune cõmonefacias: & ad quod tempus nauis alte-
ra ſit Conſtantinopolin traiectura: & cui⁹ ductu. Præterea
ταύτά τα προειρημένά πράγματα cui daturus hic ad
te ſim: quo perferẽda cures πρὸς τομὴ με τερὸν παῖδα
μάγρόν. Et de his ſatis. Clariſſimi dignitatis militaris ui-
ri Rainaldi Albiçij conſiliũ non poſſum equidẽ non pro-
bare. Rogo: & oro imortalem deum: ut eum incolumẽ
reuehat: ac reddat nobis. Nam cũ eius ætatem annoſq;
conſidero: uereor: ne maris tædiũ ac labor eius ſenectu-
tem obruat. Velim meo nomine uxorẽ eius Alexandrã
adeas: & iſti omne meũ officiũ: pecuniam: opem & pol-
licearis & deferas. Vnice eñ Rainaldo meo affectus ſum:
ut & ſapientiſſimo & fortiſſimo: & optimo: & amiciſſimo
uiro. Tu autẽ cũ mihi poſthac quippiam ſcriptitaris: ne
obliuiſcaris: uelim: ueterem conſuetudinẽ tuam. καὶ γὰρ
νῦν οὔτε ἐπίγραμμα μοὶ οὔτε ἄλλοτι νεώτερον
ἐπέςειλας. Vale ex Mediolano. xiiij. Kal. Nouemb res.
M. cccc. xxxx.

Franci. Philelfus Petro
Michaeli Militaris dignita-
tis uiro ac iurecõſulto ſal.

Va in me plurima officia & beniuolentiã ſingularẽ
nllã unq̃ apđ me delebit obliuio. Nã & amabo te ſp
& illuſtres ac præclaras uirtutes tuas q̃ſi ppetu⁹ ali
qs bucciator: prædicabo: diuĺgaboq; apđ oẽs. Ingrat⁹ ſane

ille mihi uideri ſolet: qui non pleniore quodam ore de abſentis q̄ de præſentis amici laudib⁹ loquat̄. Atqui præſentem laudat: & ſi recte atq; uero id agit: aſſentationis tamen crimini apud plæroſq; uidetur obnoxius. Exiſtimatur eñ id non tam ex animi ſentētia: q̄ alicuius uel ſuſcepti: uł ſperati cōmodi gratia cumulatius facere: q̄ par ſit. Sed ne qđ in alijs probare non ſoleo: in eo ipſe in præſenti peccauiſſe cenſear: qui te per litteras quaſi coram laudē: hac de re ſatis ac ſuper. Nam quod ab me tibi debetur: melius fieri: q̄ dici uolo. Scire admodū cupio: quid iſtic apud uos geritur. Non eñ te latet: q̄ ſummopere Senenſis reipu. quietē tranquillitatemq; percupio. Quare cum aliquorū hominū ſeditiones audio & conatus peſtiferos: doleo eqdē æque ac debeo. Imprimis autē de Vrbano bellua. huic bello dicere uolui: certior fieri uolo. Increbruit enim apđ nos præſtantem iſtum ac pudicum uirum & ciuem optimū mori decreuiſſe. Id ego miratus ſum ualde. Nam quo pacto moriatur: qui nunq̄ uixerit. Verum ſiquā aliam mortem oppetere fortaſſis inſtituerit: q̄ impuri & obſcœni homines ſuiq; ſimillimi cōſuerunt: uelim ſuas res geſtas memoratu dignas ad me perſcribat: quo eius nomen imortalitati cōmendem. Et ut intelligas ſiquid etiā in hoc dicendi genere Philelfus ualet: orationē funebrē ad te dedi: quā ſuperioribus dieb⁹ habuim⁹ i Thodeſchini ſepultura. Hāc aūt ſi Vrbani ſacerdotaria iſta uxor audierit: nō uereor fore: ut cornigerū uirū ſuū nō hortet̄ modo: ſed etiā agat continuo ad interitū. Vale ex Mediolano. xiij. Kal. Nouēbres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Auguſtino dato ſal. dicit.

LItteræ: quas heſterno ueſperi a te accepi: īceſſu ut aiunt: teſtudineo uſæ ſūt. Nā ꝓfectæ abs te ad xv. Kal. Sextiles: uix noſtras fores: xiiij. Kal. Nouembres tādē pulſauere. Monebis igit̄: ne tam negligenter poſthac iter faciant. Vereor tñ ne tuſcis delectatæ ficis aut etiam æmilianis: ꝓpterea ſeri⁹ ad nos ierint: q; accepiſſent horū ficoꝝ copiā nō eē inſubrib⁹. Caſtigabis igit̄ & ita iſtitues: ut tibi malint: q̄ gulæ obſequi. Grata fuerūt: quæ ſcripſiſti oia.

ἐν πρώτοις δὲ ὅτι καὶ τοῖς σοφίσμασιν ἀτέχνως οὐ σπουδάζεις καὶ ταῖς ἀρίσταις φιλοσόφων μεθόδοις τε καὶ παιδείαις κομιδῆ σπουδάζεις ἐπαινῶ σου τὴν φρόνησιν. Miratus ſum autem: ꝙ quas a te noſtras illas epiſtolas expectabam: non modo non miſeris: ſed nec etiam omnino de ijs uerbum feceris. Dato igitur ſi me amas: qđ certe facis: iſtas ad me ſtatim omẽs. Hac re nihil mihi potes hoc tẽpore præſtare gratius. Cauſam ſcripſi ad te prius. Vale cum parentibus tuis omniqꝫ familia. Ego atqꝫ mei oẽs ualemus recte. Ex Mediolano. xiij. Kal. Nouembres. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Catoni ſacco iurcõſulto ſal.

b Odie mihi redditæ ſunt litteræ a Theodoro gaçe: uiro ſane tũ ingenio: tum facũdia ſingulari: ac plane digno: quẽ nõ modo diligamꝰ: ſed etiã amemus. Quid uelit: intelligo. Rem quantum erit in nobis: ex ſentẽtia cõſequet̃. Sed tua & ope: & opera opus. ẽ At de his poſtea. Ego libros noſtros uæhement̃ expecto. Facito: ſi me amaſ e ueſtigio ad nos aduolent. Cum Theodori epiſtola nullas tuas accepi litteras. Caue: ne te poſthac uel negligẽtiæ uel moroſitatis accuſaturus ſim. Vale ex Mediolano. viij. Kal. Nouembres. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Gerardo Landriano Cardinali Comenſi ſal.

f Eciſti mihi rem ꝑgratam: qđ Philonẽ meũ imo noſtrũ ex Auriſpa recuperatũ ad me dederis. Qđ autem Moſei uitã: quã idem Philo & copioſe & elegant̃ apđ græcos & græce ſcripſerat: in latiuum ab me tãtopere uerti poſtulas: & audiui libenter: & obtẽperabo libẽtiſſime. Itaqꝫ factum puta: qđ iubes. Nulla te tua de meo erga te animo fallet opinio. Iam operi me accingo. Vale ex mediolano. iiij. Ka. Nouembres. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Philelfus Micolao puteo Cremonenſi ſal.

e T ſerius reſpõdi tuis ad me litteris: & breuius fortaſſe ꝗ uelles: quorum alterũ aduerſæ illi ualitudini dato: qua duos circiter mẽſes: ulꝑ ĩtercapedinẽ:

laborauimus: alterum publicis meis ac priuatis occupa‑ tionibus: quibus prope obruor. Legi autem tuas litteras libenter qui mutuam inter nos adoleſcentiæ noſtræ be‑ niuolentiam: conſuetudinem: diſciplinam complexus es. Quod autem mirificis me laudibus extuleris: id ſingula‑ ri quadam & exuberanti amoris abundantia abs te facti‑ tatum exiſtimo. Nam neqꝫ uir amiciſſimus ſimulqꝫ mode‑ ſtiſſimus aſſentaris: nec iſtiuſmodi mihi eſt de me opinio. Reliquũ eſt: id tibi perſuadeas: quod & recte & uero po‑ tes facere: te mihi eſſe cariſſimũ: & eo magis indies fore: quo te animaduertero non obliuiſci Philelfum tuum. Va‑ le ex Mediolano. iij. Kal. Nouembres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Franciſco piccolpaſſo
Mediolanenſium Archiepiſcopo ſal. dicit.

d E Phœnice quid ſentiã: auē loquor: ſupioribꝰ diebꝰ corã cõmeutatus ſũ tecũ: deinde inueni nouiſſime apud græcos huiuſmodi auē tpibus claudij Cæſa‑ ris ueniſſe in Aegyptum poſt ſexcenteſimum quinquage ſimumquartum ætatis annum: & ubi ipſa ſibi pyram uel ambroſiano loquendi more thecam: hoc eſt loculum ex Caſia & myrrha cõſtituiſſet: diem obijſſe: ac demũ ex eo uerme: quē uulgo prædicãt: reuixiſſe: & cõtinuo reuolaſ‑ ſe: unde modo ad ægyptios deuolarat. Ad hæc cum ſan‑ ctiſſimi & eloquẽtiſſimi uiri Hieronymi nudiuſtertiꝰ epi‑ ſtolas paſſim lectito: in eam incido quæ ad præſidiũ in ſcri‑ pta eſt. Hanc autem cẽteſimã decimãnonam inter epiſto‑ las numerari puto: ubi cum alia plæraqꝫ Hieronymus per pulchre complexus eſt: tum de ipſo phœnice longe plura commemorat: q̃ Ambroſius. Ego tamen ſentẽtiam non‑ dum muto. Verum quæ uoluptati fore tibi exiſtimaui: uolui tibi mecum eſſe cõmunia. Nam neqꝫ in ægypto: ne‑ qꝫ in arabia illiuſmodi auem uſq̃ uiſam arbitror: quippe quæ mea ſententia nulla ſit. Cuperem iam ruris tædium: aut ſaltem ſacietas te cœpiſſet: quo ad te ſalutatum & cõ‑ mode: & frequenter accederem. Nam quo magis te ruri

contines: eo maiore tui deſiderio crucior. Idꝗ cum mul/tis: uel potius cum bonis omnibus. Vale ex Mediolano Kal. Nouembribus. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Catoni Sacco iureconſulto ſal. dicit.

ſ Vauiſſimæ tuæ litteræ mihi per q̃ſuauiſſimæ fue/rũt. Quod autem ais apud Senatũ noſtri diſertiſſimi Theodori gaçæ mentionem habitam fabulæ. Nunq̃ Philelfus didicit uerba dare non modo amicis: ſed ne inimicis quidem. Nulla mihi prorſus ſpes eſt: ut uir iſte publica pecunia ob id muneris donetur. Cauſam diebus proximis ad te ſcripſi. Scribis me a Theodoro tris ad meã unam epiſtolam litteras accepiſſe. Non tris dũtaxat: ſed mille & amplius litteras accepi. Nam unis illis quas litteras ad me dedit: permulta elementa perſcripta ſunt. Quare non tris poſthac: ſed ternas dicito: ſi & Priſcianum: & Tullium: q̃ & Bartholum & Baldũ ſequi malueris. Ego inquã cum binas ad Theodorum noſtrum litteras in hũc diem dederim: unæ tantum ſunt mihi ab eo redditæ. Tu autẽ de tuis litteris multa quidem dicis. At Philelfus tibi non credit. Nam neꝗ negociando me: neꝗ ociando ſuperes in ſcribendo unq̃. Proinde ſi te negligentiæ aut uolupta/tis accuſari uolueris: & amiciſſimi & diligentiſſimi homi/nis officio fungere. Quod Euripides noſter tuam biblio/thecam egredi nolit: nequaq̃ miror. Repperit enim fortaſ/ſe: quibus oblectet. At ſi πάιΔεράςησ ad nos redierit: ilico eiјcietur foras. Quod te illi ſocum comitemꝗ polliceare: gaudeo: modo ſeuerinum quoꝗ cum cenſerino ne negli/gas. Nam quod aduolet Euripides: nequaq̃ moneo: quo/niam ſi altius fortaſſe humilia exoſus tolleretur: periret igni. Quæ tibi debeo: perſoluam. Quare ne me in forum protrahas: uelim. Vale & me tuæ pudiciſſimæ uxori com/mendato. Theodoro noſtro ſalutem dicito. Ex Mediola/no pridie nonas nouembres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Iacobo Caſſiano preſbytero ſal.

n
On tam mibi moleſtum fuerat: ꝙ ſerius meos mibi libros reddēdos curares: q̄ in præſentia & iucundū eſt imprimiſq; ſuauiſſimū: ꝙ tam modeſte tāq; ꝓbumane litteras ad me dederis: qb⁹ te nō modo expurgaris: ſed totum ſane meū & eſſe & fore oſtenderis. Quare cum tuam excuſationem tum multo magis teipſum nō inuitus admitto. Itaq; uel uictorini noſtri: uel tuiȷpſius cauſa oīa de me tibi potes affatim polliceri: quæ & uſui tibi: & bonori futura ſint. Et de bis ſatis. Venit iſtuc nuper ut ſcis: Theodorus gaçes: uir certe & diſertus & eruditus: quē & ſi certo ſcio: nō amabis ſolum: ſed cumulatiſſime amabis: tamē mea etiam cauſa: uelim ita ames: ut nulla prorſus fieri queat ad amorem acceſſio. Hoc erit mibi tam gratum: q̄ quod omniū maxime. Vale ex Mediolano. xvij. Kal. decēbres. M. cccc. xxxx.

Franci. Pbilelfus Catonī ſacco īurecōſulto ſal.

m
Irū eſt qđ uidi ſomnians. Dici mibi a Minerua ſum uiſus nocte ſuperiore. Cato in te tu⁹ aliqd monſtri alit. Nā ꝙ libros tuos neq; dedit ad te abſens: neq; reddidit præſens: neq; adueniēs uerbū fecit: aliud nibil eſt niſi ꝙ alteri cuipiam neſcio cui: maluit iniuſte: q̄ tibi iuſte gratificari. Vale ex Mediolano. xvij. Kal. Decembres. M. cccc. xxxx.

Franciſcus Pbilelfus Simoni Arigoni ſal.

q
Vam epicuri de uoluptate ſentētia te delectat: tuæ ad me heſternæ litteræ & ꝓdices facile declararūt Nā alteris animi: alteris corpis uoluptatē ꝓſecut⁹ es. Ego autem & ſi utriſq; nō mediocriter ſum delectat⁹: litteris tamen longe magis: quæ non ſolum in me laudando ſingularem tuam erga me beniuolentiam: & eximiam pietatem præ ſe ferre uiſæ ſunt: ſed ingeniȷ tui facundiæq; præſtantiā perpulcbre referebant. Itaq; & benignitati tuæ & diſciplinæ æque gratulor: atq; tuo amore mibi plurimū gaudeo. Teq; etiam atq; etiā bortor: ut ueluti cumulatiſſime facis & uirtutis: & doctrinæ ſtudiȷs te totum dedas: ac dedices. Euades enim & in clarum & in eruditiſſimū uirū. Me autem tibi totum aſcribe: uel abſq; munuſculis tuis

Vale Mediolani ex ædibus noſtris.viiij.Kal.Decembres. M.cccc.xxxx.

Frãciſcus Philelfus Catoni ſacco iurecõſulto ſal.

e T tuæ mihi litteræ primũ:ac deinde libri:quos abs te tãtopere expectabã:redditi ſũt. Vtraq; ſane res uoluptati mihi ꝑmagnæ fuit: at illud perq̃maxie ꝙ meis illis ſupiorib⁹ unis litteris e ſomno te excitaſſe ſum uiſus. Non em̃ oportet hominẽ amiciſſimũ ĩ amicitiæ officio dormitare. Cato mi ſuauiſſime nihil ẽ te mihi ſuauius:nihil cari⁹. Facito:ſi me amas:ut certe amas unice: nũq̃ poſthac Mediolanũ petas: inſcio Philelfo hoſpiteq; & tui amãtiſſimo. Miror:ꝙ Theodor⁹ noſter nihil reſpõderit ad meas litteras:quas ultimũ a nobis accepit. Quæ ad peſſinã noſtrũ ſcripſit & legi & ꝓbaui. Veꝝ & ſi nihil ẽ:qd' min⁹ ſperem:q̃ ꝙ ipſe cupit:& ego ĩprimis opto:curabo tñ ſedulo: ne ulla ex pte officiũ meũ deſideratur⁹ ſit. Et de hac re ſatis. Nos iſtic iniuriola quadã urgemur. Pricipis lr̃as ad tuos iſtos ſatrapas lectitabis:monebiſq;: ne uel oratori uel ſatyro ſtomachũ moueant. Vale cũ pudiciſſima coniuge farciminibuſq; tuis. Ex mediola. pridie Kal. Decẽ. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Simoni Arigoni ſal.

e T ſuperbia a me nihil alieni⁹ & gratitudĩe apd' me nihil antiquius. Quare cum tuis ad me officij plenis:hũaniſſimiſq; litteris rñdeo:non modo ſupbiæ crimen effugio:ſed etam nomẽ gratitudinis mihi perpulchre uendico. Mirifice amplector amorẽ tuum. Ac tua humanitate facillimiſq; moribus & modeſtia ſingulari delector plurimũ. Ingenij uero tui uiuax præſtanſq; dexteritas maiorẽ in modũ pergrata mihi & periucũda ẽ. Video em̃ te tua illuſtri laude eã mihi laudẽ allaturũ :quæ pulcherrima ſit & maxĩa. Nõ em̃ iſtiuſmodi tuus ornatus :quo in litteris uteris:mediocrẽ de te tuaq; facundia ſpem quãdam pollicet'. Itaq; te etiã atq; etiã hortor:ut oẽm operã diligẽtiãq; tuã eloquẽtiæ & humanitatis ſtudijs:ſicuti facis:accõmodes. Magna em̃ anim⁹ me⁹ de te præſagit. Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris. vij. idus Decembres. M.cccc.xxxx.

Franciſcus Philelfus Matroniano braſchæ ſal.

q Vod me tuis litteris nõ mediocriter extuleris: fecisti tu quidẽ ꝓhumane & amice poti⁹ q̃ uero. Non ẽm is ſũ: q meipſũ nõ norim. Sed tu illud uerissimũ eẽ liq̃do declaraſti: qđ uident̃ poetæ fabulari: amorẽ oculis carere: æque ẽm amic⁹ falli de amici iudicio: atq; de iimici inimic⁹ plærũq; ſolet. Nã & hic odio: & ille amore nimio affect⁹ ueritatẽ ne q̃d intcrnoſcere: facile tñ patior erratũ tuũ: quippe quẽ longe malim amicũ mihi: q̃ ſecus. Verũ illud de me tibi pollicearis. Licet: te mihi eẽ cariſſimũ: & eo fore indies cariorẽ: quo te familiarius uti potero. Munuſculum autem tuum &ſi nequaq̃ deſiderabam: non potui tamen nõ uæhement̃ ꝓbare uľ Epicuri ſentẽtia: Nihil ẽm in eo ad uoluptatem defuit. Et amplũ erat & ſuauiſſimum. Nolim tamen poſthac tam grandi ære obruas Philelfum tuum. Nam hæc Satrapis & regibus: non pauco uiliq; cõtentis ac philoſophis dono mitti conſuerunt. Vale Mediolani ex ædibus noſtris Kal. Ianuarijs. M. cccc. xxxxi.

Franciſcus Philelfus Alberto Sancario ſal.

n On te præterit: quanta mihi cum Rhomæo pepulo uiro nobili & prudentiſſimo iuriſconſulto & familiaritas eſt: & inueterata beniuolentia. Hũc uelim: nomine meo adeas: & quæ proximis litteris ad te ſcripſi: ei diligenter coram exponas: addaſq;: quantum ꝓ tua prudentia conducturum ad rem cenſueris. Vale. Ex Mediolano. iij. Idus Ianuarias. M. cccc. xxxxi.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

q Vod pluribus hortaris: libenter agerem: ſi liceret. Sed nihil apud me licet: quod honeſtati aduerſetur: Plurima ſunt & maxĩa hui⁹ in me principis beneficia. Itaq; nunq̃ patiar me ingratitudinis accuſari. Præterea nõ eſt cõſtãtis & grauis uiri quotidie mutare ſedes. Vale. Ex Mediolano. x. Kal. Februarias. M. cccc. xxxxi.

Franciſcus Philelfus Ioanni Cornelio ſa.

q Vam mirifice deſiderem te uiſere atq; coram alloq̃: breui cognoſces. Id aũt quur mihi tantopere cordi ſit: q̃q̃ potuiſti iampridem intelligere: is tamẽ qui tibi litte-

ras reddidit:uerbis meis exponet:quid uelim: quicq̃ fa/cto ſit opus.Putaui enim nõ tibi moleſtũ fore:ſi antiquum hoſpitem eadem:qua ſoles:hoſpitalitate uenientem exce/peris.Vale.Ex Mediolano Kal.Februarijs.M.cccc.xxxxi

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philo/ſopho ac medico ſal.

a Vdiui quæ ſcripſiſti omnia:& Barbari noſtri conſi lium laudo & non minus tuum.Illud tamen malim effectum iri:quoad eius fieri poſſit.Eſſet enim mul to res tutior.Ipſi tamen uideritis:quid facto ſit opus.Vale Ex Mediolano.xij.Kal.Martias.M.cccc.xxxxi.

Franciſ.Philelfus Liberio bonarello eqti aurato ſal.

e S tu quidẽ pietatis laudãdus: qđ uel mortui patris memoriã colas.Exiſtimo eñ me iccirco abſ te ama ri:quod ſcias: q̃ carus fuerim patri tuo grauiſſimo & clariſſimo uiro.Nam ille me:quoad uixit.cũctis beniuo/lentiæ & benignitatis officijs ꝓſecutus eſt: quare cũ Ioan/nes marius filius tuã in ſe facilitatẽ & liberalitatẽ expoſuiſ/ſet:mirifice ſum lætatꝰ. Videre enim ſum uiſus me ueluti redijſſe in ſucceſſionẽ non tam amiſſæ:q̃ intermiſſæ beni/uolẽtiæ.Nam qđ in patre amiſiſſe exiſtimarã:intelligo in te filio recuperaſſe.Itaq̃ mihi plurimũ gratulor:ꝙ tam mi/rifice abs te diligar.Vt aũt intelligas:q̃ tibi in amore reſpõ deam quod uelis:periculum facito: totus enim ſum tuus. Vale.Ex Mediolano idibus Martijs.M.cccc.xxxxi.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

b Vmaniſſimã excuſationẽ:q̃ i ꝓxia es uſus epl'a:nõ i/uitꝰ admiſi.Noui eñ occupatiões tuas & priuatas:& publicas.Sed ſũ miratꝰ:qđ de libris noſtris ne unũ qdẽ fe/ciſti uerbũ.Itaq̃ rogo te:ut ad ea:quæ modo ſcripſi tibi:di ligen̄t rñdeas. Vale.Ex mediola.x.Kal.Apriles.M.cccc.xxxxi.

Franciſ.Philelfus Hieronymo bellãti ſal.

u Ereor idẽ accidiſſe tibi:poſteaq̃ petieris Baſileã:qđ trito ꝓuerbio uſurpari ſolet: qđ diſtat ab oculo:di/ſtat a corde.Nam cũ plura hinc abiens es pollicitꝰ:nõ mo do es conflatum nulla ex parte diſſoluiſti:ſed uerſuram fa cis longe maiore fœnore.Nobis aũt nõ modo de lucro in

epiſtolario munere ſatiſfactũ abs te nõ ẽ:ſed de uino quoq; nõ parũ diminutũ. Quæ tibi abeunti mandauim⁹ noſti. Tuũ igit̃ fuerit: ne fruſtra officiũ tuum poſtulaſſe uideamur. Hugolino parmenſi ornatiſſimo equiti aurato: ac iureconſulto ſalutem meo nomine dicas: uelim: eundemq; cõmoneas: ut cautior ſit: nedum exteris nationibus blandiri cupit: & illis tacito animi iudicio nõ probet̃: & ab ſuis iure uituperet̃: Non eñ uidet̃ eiuſdẽ hominis cenſorẽ gerere: qui cenſendus ipſe ſit. Præterea qui ſe præſtat in ſuos ingratum: qualis in alienos exiſtimet̃? Quare ut probe uiuit: ita & ſentiat & loquat̃ probe. Non eñ par eſt paucorum flagitia uniuerſis populis ac principibus uitio dare. Sic eñ & germanos bibulos: & francos inceſtos: & Hiſpanos prædones: & Britannos edaces appellabimus: quoniam eorũ pauci: quidã aut in potũ: aut in prædã & ſanguinẽ maxime alacris: aut in cibum intemperantis ſe gerunt. Sic alia aliјs crimina aſcribemus. Vel dicat obſecro quiſpiam: ubinã gẽtium reperiant̃: qui uel animi: uel ingenij magnitudine atq; præſtantia: qui religione: qui ſanctimonia: qui bonarũ artiũ ſplendore: qui omni deniq; uirtutũ ac laudum genere cũ Italis cõparari quæãt? Et ait Hugolin⁹ meus & imperiũ italiæ & pontificatũ ereptum: quaſi Romanorum & Italiæ minus ſit uel imperatores: uel pontifices & diligere quos uoluerint: & reijcere quos uoluerit. Aut ſe Romanorũ imperatorẽ profiteant̃: quem Roman⁹ populus: quem Italia improbarit. Aut ueniat in Italiã iſte fœlix totuis etiam terrarum orbis uiribus adiutus: ſi noluerit Itali: ſi unus Philippus maria gener aduentum eius probibuerit. Itaq; iterũ atq; iterum uerba penſitet Hugolinus. Nec tam loqui cõſueſcat: q̃ recte loqui. Vale: Ex Mediolano pridie Kal. Apriles. M.cccc.xxxxi.

Franciſci Philelfi Epiſtolarũ Liber Quintus.

Franciſcus Philelfus Catoni Sacco iureconſulto & Oratori ſal. plu. dicit.

Ideo te eſſe admodum ocioſum: utpote q̃ a legum ac iuris ciuilis ſtudio tantiſper uenia exorata: donec conſtitutæ uacationes

præterierint: te oblectandi gratia: ut es homo uoluptarius: ijs quæſtionibus obtuleris: quæ & iucundæ ſunt: & homine urbano minime indignæ. At ego nequaq̄ reſpondebo tibi: ut Ariſtoteles: aut Plato: ſed ut Philelfus. Siquid uero acutius uolueris: tuam iſtam Academiam conſules. Sequar autem ordinem propoſitarum a te quæſtionū. Et primū tu quidem petis: quid cauſe eſſe putem: ꝙ hebræi omnes natura fœtent. Vtrum hebræi omnes: ut tu ais: fœteant: an id minus: nihil compertum habeo. Sed quid in cauſa eſſe quæat: ut nonnulli malum odorem: & plærique bonum de ſe præbeant: poteſt utrūque: in alijs natura ī alijs more accidere. Nam qui cibo ſunt aut potu inferiores: ij male concoquant neceſſe eſt. Ex concoctione autem mala: aut morbi manant alij atque alij: aut per ſudorē ea reſoluitur. At iſtiuſmodi ſudor: quem fœtulenta emiſerit concoctio: neceſſario odorem habet concoctioni ſimillimum. Ex illiuſmodi autem humore: ſiue is intrinſecus per cutē emerſerit: ſeu in ſuperficie ſit membrorū: triſtis ſane odor exhalatur. Nec in hebræis id offenſionis magis accidit: q̄ in omnibus: qui uiuunt incontinenter: ſiue cibi ac potus incontinentiā: ſiue etiam aliter: ſed fortaſſe eo magis in hebræorum genere: id uſu uenit: qđ plærique oēs mēſarij ſunt fœneratoriā exercentes: & ita nullis exercitati laboribus. Quo fit: ut nimio ocio quieteque marceſcētes: tetrum de ſe odorē emittāt: ſit neceſſe. Contra aūt qui ſobrie tēperāter que uitā agūt: ſeque perſarū more aſſidue exercent: aut equitando: aut ambulando: aut aliter ingenue. Hi certe nō modo cū male olent: ſed bn̄ potius. At ſunt ſane: q natura delectāt odore ſuo: ut de Alexandro Macedonū rege legit᷑: cui⁹ etiā ueſtimēta: quæ eius corp⁹ cōtigiſſent: gratū odorē exhalarēt. Id uero ob aliā nullā fiebat rōnem: q̄ ob maximum calorē corporalis illi⁹ tēperamēti. Quare nō ē mirādū: ſi qn̄que Alexander in irā adeo exardeſceret: ut eos etiā quos habebat cariſſimos īterimeret. Qđ tū maxīe accidebat: cū ad naturæ feruorē uini æſtus ī potu accederet. Nā ex non adulterato naturæ calore cū alia bona & utilia permulta: tū ſuauiſſim⁹ odor gignit᷑. Quæ quidem res uel ea

ratione probari poteſt: ꝙ & caſiæ: & cinnama: & thus & cætera huiuſmodi odorifera pigmẽtorũ genera nõ niſi in Arabia & calidiſſimis regionibus oriunt̃. Quod ſi hi: q ſũt calido corporis tẽperamẽto natura bene olent: ij neceſſario olent male: qui frigido ſunt & humido: ut de pituiticis licet intueri. Quo in genere populi ſeptẽtronales fere ſũt omnes qui ad frigiditatem & humorẽ temperamenti ubi uitæ quoq; ac uictus incõtinẽtiã adiunxerit: omni ſũt nauſea tetriores. Quod autẽ petis ſecundo loco: qua ratione fieri cenſeam: ut autumnali tempore appetentiores ueſcẽdi ſimus: q̃ alijs anni temporibus. Ad id quoq; quid ſentiã: nõ ambigã tibi oſtendere. Sunt qui arbitrent̃ id accidere copia atq; uarietate illorum fructuũ: qui per id tẽporis ex arboribus manãt: ut ſunt mala: pyra: pruna: caſtaneæ: molluſcæ: ficus: uuæ: ſorbula: muſpula: cæteraq; huiuſmodi ꝓpe innumerabilia pomorũ: nucũ atq; bacarũ genera. Nãq; iſtiuſmodi eſculentorũ illecebris guſtus delectatus ut ſtomachum ueluti ad ea admittenda inuitat: ita ad cõcoquẽdum reddit ardentiorem: quibus etiam humectatus uenter: quod ſuſceperit: & facili⁹ deijcit & celerius. Vnde ſtomachus onere uacuus aſſidui⁹ appetit impleri. Eam uero rõnẽ nitunt̃ cõfirmare ex ægrotãtiũ cõſuetudine: qui per hmõi fructuũ eſum recuperãt ueſcẽdi appetitũ. At huiuſmodi mihi cauſæ autumnalis edacitatis minime ꝓbantur. Pyrorũ eñ & ficuũ: & uuarũ ſimiliũq; fructuũ eſculenta & humectant ſtomachũ: & frigidiorẽ efficiunt. Id autẽ ut cõcoctioni detrimentoſum eſt: ita etiã comedendi appetitũ aufert. Itaq; alia mihi cõmodior occurrit & probabilior ratio Autũnũ æſtas anteceſſit. At p æſtatẽ intimus ille calor noſter & propri⁹: quo naturalit̃ alimur: diſpergit̃: fitq; imbecillior ac rarior. Idẽ ĩ autũnũ cogit̃ rurſus: receptuſq; penitus intra corpus propter eius denſitatem atq; refrigerationẽ exteriorẽ uim ſuam roburq; reaſſumit. Præterea cũ p æſtatẽ magis utimur potu q̃ cibis: item humidiorib⁹ ob caloris magnitudinẽ: natura in autumnali tpe mutationis cupida cõtrarium quærit. Itaq; nos maiore afficit fame: ſicunq; alimentum corporis reddit temperamẽto. Quid ue

V

ro in cã rear eſſe:ut Cygni in anima efflanda & ſonoriꝰ ca/
nant & dulcius:dicam audacter:qđ ſentio.Neqꝫ me hoc lo
co deterrebit ab animi iudicio Platonis auctoritas: apud
quē diſputat Socrates.Cygnos iccirco in morte ſonantius
canere ac melius:q̃m tum maxime ꝓuideant imortalitatē
animorũ.At ipſe id puto natura fieri:quæ ſtudioſa conſer/
uandæ ſui:uitales,omnis ſpiritus per corpus diſperſos cō/
trahit ad cor:tanq̃ ad arcē uitalis præſidij ac roboris. Sed
ubi natura fruſtra diu multumqꝫ luctata:neceſſitati parere
tandē cogit̃:ſpiritus illi deſerta cordis ſtatione:emergen/
tes impetu quodã intrinſecus per anularis illos longiſſimi
colli ambitus ad os ipſum:ſonũ quēdam pleniorē efficiunt
muſici cantus ſimillimũ.Ad poſtremũ autē quæſitũ ē a te:
quid remedij afferre quæat:quo minus qs ebrietate ſupet̃
in liberiore cõuiuio:quod græci συμπόσιον ſympoſion
nominãt.Et ad iſtud quoqꝫ facilis eſt reſpõſio.Druſus ger/
manicꝰ Tyberij Cæſaris frater:ut erat uir & liberalis & gra
tioſus:iſtiuſmodi tuo conuiuij genere delectari ſolitus tra/
ditur.Conuiuis autem reliquis ebrietate correptis:ſolus
medicus uino ſuperior eſt inuentus:cũ is tamē longe ma/
gis q̃ alios qſqꝫ ſeſe potu obrueret.Sed poſteaq̃ ē aĩaduer/
ſum conſueſſe medicum anteaq̃ bibere inciperet:ueſci ſꝑ
quinqꝫ aut ſex amaris amygdalis:ubi id facere eſt a Dru/
ſo prohibitus: mox poſt paruum etiã potum ebrietati cō/
ceſſit.Potes igitur etiam tu:quãdocunqꝫ uel germanos uľ
burgundiones tuos:qui & ipſi quoqꝫ ex germania olim ꝓ/
fecti:in Gallia conſederunt:iſtiuſmodi cõuiuio acceperis:
ſolus uideri ſobrius:ſi uolueris per huiuſmodi amarorum
eſum amygdalorum uino iter prohibere in uenas. Quod
ſi huiuſce rei quæſieris rationem:ea mihi uidet̃ eſſe:ꝙ uis
amaritudinis naturaliter deſiccat:atqꝫ conſumit humidita
tes.Itaqꝫ ex omnibus liquoribus amarus maxime guſtum
offendit(ut ait Plato)utpote q̃ liguæ uenulas:quæ & mol/
les ſunt:& rariores contēdit:humiditatibꝰ ex ariditate re/
ſolutis.Videmus etiã hulcera:amaris medicamentis exte
nuari ac purgari. Sed hæc phyſicis relinquamus & medi/
cis.Vale nonis Aprilibus.M.cccc.xxxxi.

Franci. Phileſ. Danieli ueturio patricio ueneto ſal.

c Vm indignũ exiſtimarẽ: ut qui præſentia eſſem à te diiũctus: nõ æque ſermõe litterario quãdoq; cõiũgerer: ut beniuolẽtia & obſeruãtia ſemper ſum: hæc uel paucis ad te ſcripſi: ac ne id qdẽ: qđ noui quicq̃ acciderit: ſed ne fortaſſe neglĩgẽtia q̃piã id accidiſſe opinareris: hoc ẽ: ne propter nouos quotidie amicitiæ amicos ueteres: eoſq; beneficos oblit⁹ poſſem a quoq̃ iudicari. Ego te mi Daniel & amaui ſemper & colui: quippe qui multiplicis tuas præclaraſq; uirtutes admiratus ſim: & admirer: ac tuã uel humanitatẽ: uel officiũ in meis honoribus atq; emolumentis perſpectũ uſq; habuerim & cognitũ. Itaq; tibi: uelim: pſuadeas ita me tuũ eſſe ac fore: ut alium quenq̃ omnium maxime. Neq; fieri unq̃ poſſe incrementis ullis blandicijſue fortunæ: ut ueteribus amicis nouos aliquos anteponam. Id tam&ſi pro tua prudentia latere te non debet: uolui tamen: ut mea etiam confeſſione atq; teſtimonio liquidius teneres. Vale ex Mediolano. v. idus Apriles M.cccc.xxxxi.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

c Ommẽdaui te per litteras Ioanni argyropulo preſbytero erudito ac diſerto: & amice & diligenter. Quãtũ aũt cõmendatio de te mea ꝓfuerit: fac: ut certior fiã. Solet ẽm qñq; uir iſte nõ min⁹ leuitatis moroſitatiſq; præ ſe ferre q̃ diſciplinæ. Sed tu uteris: ſi ſapias: prudentia tua: teq; & hominis ingenio accõmodabis & tempori. Litteratura tibi ex eo cõparãda ẽ: nõ mores. De Mario filio quæ ſcripſiſti: ex alijs quoq; didicerã. Fruſtra nitimur inuita Minerua. Tu hortare adoleſcẽtem aſſidue: ut facis: nõ minus ad morũ integritatẽ & elegantiã: q̃ ad litteras. Cũ iſtic eſſem: diu multũq; ſtudui: quæſiuiq; diligenter comparare aliquid mihi ex Apollonij erodianiq; ijs operibus: quæ ab illis de arte grãmatica copioſe fuerãt & accurate ſcripta. Nihil uſq̃ potui odorari. Nam a magiſtris ludi quæ publcæ docent: plena ſunt nugarũ oĩa. Itaq; neq; de cõſtructione grãmaticæ orationis: neq; de ſyllabarũ quãtitate: neq; de accentu quicq̃ aut perfecti: aut certi ex

iſtoꝝ præceptis haberi pōt. Nā lingua æolica: quā & Homerus: & Callimac⁹ in ſuis operibus potiſſimū ſunt ſecuti: ignorant̄ iſtic ꝓrſus. Quæ aūt nos de hmōi rationibus didicimus: ſtudio noſtro diligentiaq; didicimus: quāuis mini me negarim nos ex Chryſolora ſocero adiumenta nōnulla accepiſſe. Sed noſtro: ut ita dixerim: marte ad calcem quoad eius fieri potuit: puenim⁹. Quare non mediocriter me iuuaret: in uiros illos quos modo memineramus: incideres: quo ſitim hāc oēm nō leuarē ſolū: ſed ſedarē oino. Tu de tuis rebus oībus litteras ad me dato aſſidue. Vale. Ex Mediolano. idibus Aprilibus. M.cccc.xxxxi.

Franciſcus Philelfus Nicolao cebæ ſal.

q Vi grandē pecuniā opinat̄ ꝓdeſſe plurimū bonis artib⁹ utpote quæ oēm amoueāt neceſſitatē: plurimū fallit̄ mea ſnīa. Quid em̄ ꝓdeſſe quæant: quæ quo maiores ſunt: eo hūana ingenia reddūt deteriora? Id aūt ita eſſe tu pſpicuo es exēplo: qui quo tpe eſſes pauper: etiā inter maximas animi occupatiōes atq; labores corpis: ſemp aliqd: uel ſcribebas: uel lectitabas. Et quicqd ocij ſurripere a negocijs poteras: id oē ad rerū cognitionē & laudatiſſimarū artiū ſtudiū cōferebas. Itaq; tuo ipſe ingenio præſtantiſſimiſq; moribus delectat⁹: qua tēpeſtate mercaturæ gratia ꝓficiſcebaris in Mediā ac Perſida: tibi tanq̄ ſuauiſſimū uitæ comitē eum Ciceronis codicē dono dedi: q de quæſtionib⁹ tuſculanis inſcriptus eſt. Tu aūt nunq̄ prætermittebas inter moleſtiſſima etiam negocia tua uſq; aliquid ad me ſcribere & te & amicitia noſtra dignū. Nūc autem poſteaq̄ pecunioſior factus es: neq; reſpōdes unq̄ ab me perſæpe litteris ꝓuocatus: neq; lectitandis libris ut audio: operā ullā indulges. Sed tot⁹ es in lucro. Itaq; nō poſſum nō odiſſe diuitias tuas quæ nō modo mihi te: ſed ipſi etiam tibi abſtulerunt. Niſi fortaſſis una cū pauptate & facilitate abs te oēm humanitatemq; abdicaueris: factuſq; ſis ſupbior. Quid em̄ aliud opiner cum nihil rn̄deas? Qđ ſi aliud eſt i cauſa: cui neceſſe eſt inſeruire te: fac: ut ſciam: quo uel ignoſcā tibi: uel miſerear tui. Vale. Ex Mediolano. iiij. Kal. Maias. M.cccc.xxxxi.

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

u T ſunt res hūanæ mutabiles oēs ac fragiles & caducæ: Theodora Chryſolorina mihi dilectiſſima uxor:& tibi mater indulgētiſſima ad ꝓximū quintū Nonas Maias:q dies erat Mercurio dicatꝰ hoc ipſo anno:qui eſt a natali Chriſtiano quadrageſimus primus ſupra milleſimū naturæ deoqꝫ conceſſit:id quod mihi adeo acerbū fuit:ut in uita nihil potuerit accidere acerbius. Scio me tibi fletus ſingultuſqꝫ nūciare. Nam ne ipē quidē potui me a lachrymis cōtinere. Cæterū qm̄ ea lege neceſſitateqꝫ nati ſumus:ut oēs aliqñ moriamur: æquo aīo tantum hoc uulnus feramus: neceſſe ē. Tu fac:ad nos q̄primū reditū matures. Nam nihil eſt:ꝙ iſtic diutiꝰ tēpus teras:qñquidē in litteraꝝ ſtudio quarū gratia Cōſtantinopolin es ꝓfectꝰ. non modo non proficis:ſed etiā quæ ab nobis abiens didiceras:amiſeris uſqꝫ adeo ſtudioſum te diligentēqꝫ præſtitiſti. Vale. Ex Mediolano pridie Kal. Iunias. Anno a natali Chriſtiano. M.cccc.xxxxi.

Franciſcus Philelfus Catoni Sacco iurecon. ſal.

q Vis te non amet:atqꝫ magnifaciat Cato: quē uideā nihil omnino uelle ignorare? Sunt nōnulli ordinis tui homines:qui Bartholū modo Baldūqꝫ legerint: quos certe minime cōtēno: ſunt em̄ ad emungēdas pecunias uel extorquēdas potius licitatores minime uulgares: ij aliud nihil curēt:neqꝫ pluris faciant diem: q̄ noctem. Sed tu ut es uir & acutus & grauis: nullis tenebris delectaris. Sed uerſaris ſemper in apertiſſima luce ingenij atqꝫ ueritatis. Nihil tibi obſcurum:nihil reconditū:nihil anceps:nihil ambiguū pateris. Quæris ab me duo ex prima quæſtione M. Tul. Ciceronis:primū quid ſibi uir ille eloquentiſſimus uoluerit:apud quē ubi eſſet propoſitū mortem uideri malum:cōtinuo ſubdiderit perinde atqꝫ neceſſario cōſequēs: ſi malū ergo miſerum. Ais enim id uideri tibi non ſatis docteqꝫ neqꝫ acute dictum. Sunt em̄ plæraqꝫ mala in homine: neqꝫ tñ eius ponderis ſunt:ut miſeꝝ efficiāt. Num illū uiꝝ dicemus miſerū:inquis:qui ſūma uirtute præditꝰ & primarijs corporis atqꝫ fortunæ bonis pollens: ſi aut interdū ex

pedibus laboret: aut in maximis diuitijs uel equū: uel bo/ uē amiſerit? Nā hæc etiā mala ſunt: ſed nō talia: quæ tali at/ q; tanto uiro miſeriā importet. Petis ſecūdo loco: qd Cle/ pſydra ſignificet. Nam eius quoq; uerbi mentionē fieri eo dem in libro. Paucis ad iſta tibi reſpōdeo: & de Clepſydra primū: hoc em̄ uerbum ē græcū: qd a Clepto compoſitū eſt & hydor. Clepto autem furari ſignificat ac uelo. Deſcē dit enim Clepto a Calypto: id quod ſignificat uelo: & inde apocalypto hoc eſt reuelo: unde habet' apud Ioannē apo/ ſtolum apocalypſis: quo uerbo reuelatio ſignificatur. Nā ꝓpriū furacis hominis eſt: qui Cleptes dicit': uelare & ab/ ſcondere: quæ clam & per inſidias ſurripuerit. Clepſydra uero duo ſignificat: & fontem & horologiū. Eſt enim fons Athenis in arce illa Mineruæ quondā: nunc beatæ Mariæ uirgini conſecrata. Is per alueū ſubterraneū latentēq; flu/ ens ſtadia uiginti: ſurgit tandē in riuos ad uicū phalereum Erat præterea uas quoddā uitreū: qd æqualib⁹ dimēſioni/ bus ſignatas horas oſtēderet: ad cui⁹ etiā fundū erat fora/ men: qd aquā aptū emitteret: & ita horæ p aquæ diminuti/ onē quot eſſent: uideri poterāt. Itaq; nō abſurde ſiue de fō te accipias ſiue de horologio: recte Clepſydra noīatur: q aquā aut uelet: aut furet'. Cæteꝝ i pria Tuſculana eā ꝓ ho rologio intelligi oportere: haud ē ambiguū. Vocata ē aūt hora ab ὡρός horos: quo uerbo urina ſignificat': aīaduer/ ſū.n. in ægypto phibēt: quo tpe ſacrificiū quoddā eēt faciū dū: hoſtiā imolādā q̄ter ac uigeſies æqualib⁹ inter ſe ſpatijs mixiſſe. Et ita hora nomē accepit ab horos. i. urina: qd idē etiā huros dicit'. Et illud quoq; ambigēdū nō ē duplicit' di/ ci diē & natura: q noctē unā cū die dimetiēs: quattuor atq; uiginti horas cōplectit': & arte: q integrū hūc diē i duas di/ uidēs ptis ex duodenis cōſtat horis: qua dimēſiōe & roma ni uſi ſunt & hebræi. Ad alterā uero tuā quæſtionē qua Ci/ cerone uideris & obtuſitatis & inſcitiæ accuſare: illd cēſeo rndēdū: n̄ tibi: quē nihil ab re quærere ſolitū aīaduerti ſed tuis iſtis ſophiſtis: q cū oīa noſſe uolūt exiſtimari: nihil ſciūt oio. In oī & facultate & arte & ſcīa. Principia quædā ueluti fundamēta cōſtitui ſolēt: qbus cōceſſis: quæ inde manant

facile confirmantur. Academici quorũ auctor fuit Plato: & peripatetici item: quibus & nomen: & initium dedit Ariſtoteles Platonis diſcipulus: triplicia bona in hominis uita eſſe uoluerunt. Prima animi & ea ſane cæteris omnib⁹ potiora. Secunda corporis: quæ tanto ſunt q̃ animi deteriora: quãto corpus animo eſt inferius. Tertia fortunæ: quæ quo minus in noſtra poteſtate: eo cæteris bonis minoris ſunt faciũda. Præterea in ſingulis huiuſmodi bonis eas differentias eſſe uolunt: ut alia alijs præſtare arbitrentur. At ſtoici quorum princeps fuit Antiſthenes Socratis auditor condiſcipuluſq; Platonis id ſolum ac ſummum cenſuit bonum: quod honeſtum eſſet. Quæ uero uel ad corpus: uł ad fortunam pertinerent: neq; bona appellauit exiſtimatiue: nec mala: ſed indifferentia: quod & bene ac ſecundum uirtutem ijs uti poſſemus & male atq; uitioſe. Ob eã q; rem: tum commoda: tum incommoda nominantur. Nec parum & nimis: nec plus & minus: nec exceſſum & defectum ullum inter animi bona ſtoici eſſe uolunt: ut cũ quid dicatur bonum: id conſtet omni bonitatis & ratione & numero: & item malum: quod omni ex parte & abſolutiſſime malum ſit. Cum ſolo igitur bono ſtoici humanã fœlicitatem definant: q̃ rectiſſime Cicero ſtoicos ſecutus cum propoſitum eſſet mortem uideri malum: reſpondit: ſi malum: ergo miſerum: id quod & ad propoſitionem & fortaſſis ad ueritatem aptiſſime ſubtiliſſimeq; conſequit̃: quanq̃ iccico fortaſſis ipſe nõ ꝓbas ꝙ podagra tibi nõ malũ modo: ſed ſummũ etiam malum eſſe uideatur. Quod ſi teipſum collegeris: aliter ſentias. Vale. Ex Mediolano. iiij. Nonas iunias. M.cccc.xxxxi.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal.

d E tua in peloponeſum: quã inſtituiſti ꝓfectione: accipe ſententiã meã. Fuit olim peloponeſus in uniuerſa græcia & uiris & opib⁹ pollẽs: nũc ijs uacua prorſus. Nã ꝓpt̃ cõtinuas barbarorũ incurſiones incolarũq; ignauiã adeo eſt bonis exinanita oĩbus: ut præter unum Georgium gemyſtũ uirũ certe & doctũ & grauẽ: & diſertũ: nihil inuenias dignũ laude. Principes enĩ illi palæologi ipſi

quoq; inopia preſſi ul'ſuis ſūt ridiculo ac prædæ. Itaq; præ/ter unū gemyſtū cætera illic oia cōmiſeratiōis ſunt plena. Accedit q lingua etiā ipſa adeo ē deprauata: ut nihil oino ſapiat priſcæ illius & eloquentiſſimæ græciæ. Mores uero barbaria omni barbariores. Quare ſi me audias: non pelo/neſus tibi ſed Thracia hoc ē noua Roma Cōſtātinopolis petēda ē. Illic eñ & uiri eruditi ſūt nōnulli: & culti mores: & ſermo etiā nitidus. Qd' eo tibi magis faciūdū cenſeo qd' neſciā: quāta ſit tibi Georgij gemyſti futura copia: ſi pelo/neſum petieris. Eſt eñ iā admodū ſenex: quiq; magiſtra/tum gerit: neſcio quē. Cæterū Conſtantinopolin petitur⁹ poteris: ſi uidebit': ad uirum ex itinere tātiſper diuertere: donec præſens ipſe coramq; diiudices & regionem & ui/ros. Vale. Ex Mediolano. vi. idus Iunias. M. cccc. xxxxi.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

n Emo te uno accipiēdo facilior. Te rurſus nemo diffi cilior dando. Tu me liberalitatis plurimū laudas. Et hāc uirtutē extollis oratione: ac recte tu qdē. Cæterū quā ipſe uirtutē tāti facere uideris: cur eā min⁹ amplecteris? Es tu ſane librorũ officina. Sed ex tua iſta taberna libraria nul lus unq̄ prodit codex: niſi cū quæſtu. Quid tandē adeo te libris ingurgitas? Quibus utinā ut par ē: utereris. Ego pe/tij abs te Strabonē geographū excribēdi gratia: cū mihi li brarius eſſet domi. Reddita mihi ſunt a te uerba cū aſſen/tatione pmulta: Ad rem aūt nihil. Petis a me nūc Sextum Empericū eius excribūdi gratia: gero tibi morē. Sed ea cō ditione ne mutuū tibi iure doni aſcribas. Quare fac: ut ad me meus redeat codex: cū ſuo apud te officio functus fue rit. Vale. Ex Mediolano. iiij. idus Iunias. M. cccc. xxxxi.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

a Dhortationē tuā nō inuitus audiui: quippe qui no/rim eam pficiſci a beniuolētiſſimo ī me aio. Itaq; ha beo tibi gratias. Verū illud quoq; animo uelim: te/cum uolutes: non eſſe in eius poteſtate: qui nauiget euxi/num: ire ſæpe quo uelit: ſed qua uenti traxerint. Vale. Ex Mediolano pridie kal. Apriles. M. cccc. xxxxij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

ſ ſi poſſem tuo uti conſilio: nihil omniũ mallem. Sed qđ te nõ latet: temporis habẽda eſt ratio. Quod q minus facit: is certe prudẽs eſſe nõ poteſt. Cætera tecum is cõmentabit᷑: qui tibi litteras reddidit. Nã quicqd expoſuerit: id ab me totum profectum exiſtimato. Vale Ex Mediolano pridie Kal. Apriles. M.cccc.xxxxij.

Franciſcus Philelfus Catoni ſacco iureconſulto ſal.

p Puto Mariũ filiũ diem prope apud te fore. Nã eũ expecto quotidie. Debet eni ſoluiſſe ex Thracia: eſtq; remigaturus per Padum. Cum iſtuc appulerit: aut ipſe tu ei conſule de equo: aut me facito q̃primum certiorem: quo equum iubeam aduolare ad uos. Vale. Ex Mediolano idibus Maijs. M.cccc.xxxxij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

n Nolo: tibi unq̃ pſuadeas Alberte Zancari eo me eẽ ingenio: ut ſimul cum loco animum quoq; imutẽ. Quinimo etiam cum ſum Mediolani: uideor uſq; Bononiæ agere: adeo me iſti⁹ florẽtiſſimæ ueſtræ urbis memoria tenet. Quid igitur de te putas: cuius ſuauiſſimi facillimiq; mores ſemper habitant mecũ die noctuq;? Quod ſi min⁹ frequenter meæ litteræ ad te aduolant: id uel occupationibus meis dato: uel tibi fortaſſe ipſi: qui negligentior factus es. Nam ſi ſæpius ad me ſcriberes: cogerer etiam ipſe uim afferre meis: quibuſq; negocijs: ne te fruſtra ſcripſiſſe iure queri apud me poſſes. Itaq; poſthac quid tibi faciundum ſit: tenes. Velim: me certiorem facias de omnibus rebus tuis. Nam quanq̃ uarij iſtinc rumores afferunt᷑: ego tamen ea certiſſima eſſe arbitror: quæcunq; a te accipio. Non enim ipſe es: qui aliud dicas: aliud ſentias. Proinde ſi de te me uelis tranquillo eſſe animo: fac: liquido intelligam: quo in ſtatu uerſaris: q̃ uiuis & tibi & tuis. Idq; ut facias: te etiam atq; etiã rogo. Nam de rebus tuis non poſſum non eſſe ſollicitus. Vale. Ex Mediolano. xiij. Kal. Ianuarias. Anno a natali Chriſtiano. M.cccc.xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Tuſcanellæ ſal.

n Non eẽ te oblitũ & doctoris & hois amiciſſimi: gaudeo maiorẽ in modũ: tibiq; habeo gratias: qđ hois

gratiſſimi officiũ præ te fers. Qđ cupis certior fieri: quo in ſtatu ſint res meæ: uerſor eqdẽ apud hũc meũ hũaniſſimũ pricipẽ atq optimũ & honorifice & i maxia animi quiete. Vnũ mihi mõ moleſtũ ẽ: q ethruſco poti⁹ delectat ſmõe: q̃ litterario. Itaq neceſſe ẽ ea ſcribã: quæ iubet. Cætera mihi belle ſũt oia. Vale Ex mediola. v. Kal. Ianuarias. M. cccc xxxxiij.

Frãciſ. Philelfus Guarnerio Caſtellioni iureconſulto ducaliq ſenatori ſal. dicit plu.

e T leporẽ: & capos: & pdices: quos dono miſiſti mihi cũ uidi libent: tũ iucũdiſſime accepi. Nã & ingenium delicationib⁹ fouet abſoniis redditurq acuti⁹: & accipere a te dona tali tãtoq uiro nõ fit ſine laude mea. Recte ẽm Horati⁹: o & præſidiũ & dulce decus meum. Quãquã ego: ut ingenue tibi fatear: quod ſentio. Lautioribus iſtiuſmodi eſculentis non admodũ uti cõſueui: non q guſt⁹ mihi ſit ruſticanus aut agreſtis: ſed qm̃ uideor didiciſſe: quo habitius eſt corpus: eo ingeniũ reddi craſſius. Quis aũt neſcit iſtiuſmodi quibuſq cibis corpora effici lautiora? Itaq ſi me amas: leuioribus munuſculis mecũ age: peponib⁹: prunis perſicis: malis: pyris: uuiſq: ac ficub⁹: ne deterionẽ efficias: quem meliorem debes. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. iij. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Leodryſio Cribello ſal.

q Vod græca oia te delectãt: ul ea aſſequor cõiectura: qđ meis libris uteris p tuis ex illo uidelicet trito peruulgatoq puerbio: Τά Τῶμ φίλῶμ κόιμά. Sed tu eo plus facis: qđ mea ita ducis tua: ut mihi in iis nullũ ius reliquum eẽ uelis. Me⁹ Diodor⁹ iam annos duos ẽ apud te. Nec tot litteris repetitũ ire ad me pateris. At iſto mihi uæhemẽter ẽ op⁹. Quare fac: eat ad me q̃primũ: rediturus ad te: cũ uoles. Qđ ſi fotaſſis tenet i fœnore: fac me certiorẽ: quo pecunias ad te dem: ne peat. Vale ex mediola. iij. Kal. ianua: M. cccc. xxxxiij.

Fran. Phil. Saxolo patrenſi ſal.

q Ollucẽ: quẽ petis: libẽtiſſime ad te darẽ: ſi penes me foret. Sed hoſpitat iãpridẽ apud Harpyiã: hoc eſt apud Ioannẽ noſtrũ Auriſpam: qui ea cõditione libros accipit mutuo: ut reſtituat nunq̃. Dabo tñ ad eum litteras:

curaboq; uel humanitate uel iurgio: ut pollux redeat do‑ mum: quem deinde continuo tibi mittam. Vale. Ex Me‑ diolano: iij. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Guiniforto Barçiçio ſal.

e T ſanctũ eſt præceptũ & euangelicũ: ne alteri faci amꝰ: qđ nobis fieri nolumꝰ. Id pſæpe legiſſe te cer‑ to ſcio: es eṁ totus ſimilis tui. Quo fit: ut magis mi‑ rer nõ idem a te obſeruari: qđ didiceris: Scis eṁ ab Ariſto‑ tele quoq; uſurpatũ nõ ſatis eſſe uirtutẽ ſcire: niſi etiã boni ſimus. Quid hæc ſibi uelit oratio: non te præterit. Tuũ igi‑ tur fuerit ita moderari tibi: ut nihil quæſiſſe uidearis: quod ipſe grauiter ſim laturus. Eſt mihi tecum a patre tuo erudi tiſſimo illo optimoq; uiro familiaritas: quæ tibi ſanctæ atq; inuiolate tuenda eſt. Vale ex Mediolano. iij. Kal. Ianuari‑ as. M. cccc. xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Bornio ſalæ iurecõſulto ſal.

q Vid egerim in cauſa amici tui: ex eodẽ ipſe debes iam coram accepiſſe. Nam eſt a me nihil ſane præ‑ termiſſum quod ad eius uel rem: uel dignitatẽ pti‑ nere ſim arbitratus. Et ut mea fert opinio: lõge plus ẽ apđ hũc meũ clæmentiſſimũ principẽ mea opera conſecutus: q̃ uel optare fuiſſet auſus. Tu ſi quid eſt aliud: qđ a me tua cauſa fieri uelis: id ſi ſcripſeris: non ſcripſeris fruſtra. Vale. Ex Mediolano. iij. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxiij.

Philelfus Philelfus Antonio Metello ſal.

c Ommẽtationũ Florentinarũ dedi ad te libros tris. Nam pluris nondũ ædidi: & ne id quidẽ mea cul‑ pa: ſed iſtorũ potiꝰ: ab quibus princeps inducitᷣ: ut alia mihi inſcribenda iubeat: quæ iudoctos potius: q̃ uiros doctos & grauis ſint delectatura. Vale Mediolani ex ædi‑ bus noſtris. iij. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxiij.

Franciſ. Philel. Antonio Raudenſi Theologo ſal.

q Vid ego ſentiã de iјs: quæ abs te iu Lactantium fir‑ mianum ſcripta ſunt: dicam equidem brruiter: nec tibi mentiar. Petis eṁ ut audacter tibi aperiam iudicium meum de iјs: quæ in firmianũ Lactãtiũ ſcripſiſti. Obtem‑ perabo uoluntati tuæ: id qđ etiã ſi minꝰ eſſet abs te petitũ:

minime ſubticuiſſem. Nō ē boni uiri reticere ueritatē: præſertim eam: quæ deprauata ſi fuerit: nocere pluribus pōt. Vellem equidē pater optime: ab omni iſtiuſmodi ſcribēdi genere te cōtinuiſſes: neq; cū inſanienti candido decēbre deſipere ipſe uoluiſſes. Id certe fuiſſet & ordinis & dignitatis tuæ. Quæ em̄ p̱ imortalē deū pbanatica ratio te commonuit: ut p̱inde atq; infeſto quodā atq; inimico afflatus ſpiritu: in uirū illū doctiſſimū atq; diſertiſſimū: tā inſolenter tā inſolenter: tā iniuſte: tā impie inueberen̄s: ut non res ſolum pene innumerabilis: conſulto male interpreteris: ſed nomen etiam uiri deprauare ſtudueris: utpote quē Lactēſium pro Lactantio nomines? Nā de reb⁹ ipſis q̄d loquar: quas uel pueris notas: dum corrūpere laboras: te omnib⁹ eruditis & grauiſſimis uiris ridulo præbes. Pudet me profecto ea in medium proferre: quæ a te non inepte min⁹ q̄ perperā notata ſunt atq; reprebenſa. Rogo igit̄ te ut bac in re Aurelium Auguſtinum imiteris. Retractauit ille uir æque ſapiēs ac ſanctus: quæ imprudēter errauit. Retracta etiam tu: ſi tibi conſtas: quæ ſciens uolenſq; male ſcripſiſti. Quod ſi feceris: non modeſtiæ & uerecundiæ minus q̄ ſapientiæ laudabere. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. iij. Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxiij.

Franciſcus Pbilelfus Saxolo pratenſi ſal.

q Vid interſit inter ςρατεία ſtrateia penultima ſyllaba p̱ ei dipbtbongon ſcripta & cū accentu acuto: & ςρατία ſtratia penultima ſyllaba ſcripta ſine dipbtbōgo: & ultima ſyllaba accētuata: expediā breuiter. Quā nos expeditionē dicim⁹ in re militari: eā græci ςρατείαν ſtrateiā nominānt: Nam ςρατιά ſtratia ſine dpbtbongo in penultima & cū accētu in fine exercitū ſignificat. χιλίαρχος chiliarcbos uero ad uerbū millenarius eſt: ſed in romanis biſtorijs p̄ tribuno militū ita ſemp accipit̄: ut Δημάρχος demarcbos pro tribuno plebis. Vale. Ex Mediolano. iij Kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxiij.

Franciſcus Pbilelfus Franciſco barbaro ſal.

n On eq̄dē ignorabā fore: cū Kyriacū Anconitanū tibi eſſem commēdatur⁹: ut diceres agi ab me acta

quippe cui uir ipſe ſine ulla etiã mea cõmendatione cõmẽdatiſſim⁹ſit cũ uirtute ſua: quæ haud eſt uulgaris: tũ ea diligentia: qua in ſuſcitandis mortuis unus omniũ primus utit᷑. Quẽ eñ unq̃ hmõi laborẽ ſuſcepiſſe aut audiuimus: aut legimus: ut ex uniuerſo prope terraꝶ orbe quicquid i ullis uſquã lapidib⁹ notatum litteris aut græcis: aut latinis unq̃ fuerit: id reportarit ad noſtros. Verum eo is tibi hoc tempore gratior eſſe debet: qđ ad te barbarũ refert non nulla pulcherrima Epigrãmata: quæ apud barbaros Aſiæ populos repperit. Ex quib⁹ ipſis habent᷑ plæraqꝫ memoratu digna. Quare hunc hominẽ ita tibi cõmendo: ut intelligas mihi quoqꝫ eſſe cariſſimũ. Vale. Ex Mediolano. iij. Kal. Ianuarias. M.cccc.xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Leonardo Iuſtiniano ſal.

K Yriacus Anconitan⁹ cũ Venetias peteret: a me petijt ut ſe tibi per litteras cõmendarem. Id feci eo libetius: ꝙ nõ eſſem ignar⁹ hoiem tibi fore nõ iiucũdum: præſertim ꝙ ferat ſecũ nõnulla priſcæ uetuſtatis monumenta & eulogia: & epigrãmata: & alia plæraqꝫ ſcripta: quæ ex lapidibus uetuſtiſſimis in Aſia Græciaqꝫ collegit. Hunc igit᷑ uirũ: ita uelim: & uultus hilaritate: & ſermonis comitate excipias: ut eos ſoles quos dignos exiſtimas: ab quib⁹ tuũ ſplendidiſſimũ nomẽ per orbẽ terræ lõge lateqꝫ prædicet᷑. Nũq̃ eñ quieſcit Cyriac⁹: qui eã ſibi ducit quæſtuoſiſſimam mercaturam: ſiquid ab primis illis uſqꝫ arcadibus: quos ante ſolem & lunã extitiſſe fabulant᷑: memoria dignum inuenerit: in Italiãqꝫ aduexerit. Quid ſit opus facto: intelligis. Vale. Ex Mediolano. iij. Kal. Ianuarias. M.cccc.xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

e T ipſe bene habeo: & te ex litteris tuis bene ualere audio. Itaqꝫ utriqꝫ noſtrũ & gratulandum iuxta & lætãdũ ẽ. Id qđ ut q̃diutiſſime fieri liceat: uæhementer opto. Vale ex Mediola. iij. Kal. Ianuarias. M.cccc.xxxx.

Frãciſ. Philel. Ioannocio manetto ſal.

c Ommunis ille familiaris noſter me corã monuit tuis uerbis: ut a barbadoris mihi cauerem: qm̃ occulti

neſcio quid conſilij habent cum ijs hominibus: qui mihi ul nullo errato meo infeſti ſunt. Habeo tibi gratiam mi Ioannoci: qui nulla fortunæ incõſtantia deterreris: quo minus mihi ſemper bene conſultum cupias. Cæterum eſto bono de me animo. Nam ita munitus ſum: ut nullæ hominum inſidiæ mihi poſſint incommodare: quippe qui & prudentiæ utor armis: & apud eum ſum principem: qui uel dormiẽtibus nobis: omnia rimetur: omnia cuſtodiat: adeo ut nullus omnino ſit locus inſidijs. Conſilium tamẽ tuum nõ modo non contemno: ſed facio plurimi: amplectorq; libẽtiſſime. Et operam dabo: ut re ipſa intelligas nihil fruſtra ſcripſiſſe te. Vale. Ex Mediola. iij. Kal. Ianuarias. M.cccc. xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Iacobo cõſtãtino eqti aurato ſal.

u Nas tandem aliqñ litteras tuas accepiſſe me duco equidẽ miraculi loco: putabã eñ te nullũ iam eſſe: qđ tãdiu nihil pro tua priſtina conſuetudine mecũ obſtreperes. Cæteꝝ ita ſolent plæriq; omẽs fortunati qui lætiſſimis in rebus nõ amicorũ modo: ſed ſui ipſorum obliuiſcunt'. Qđ aũt mihi fortunã meã gratularis: id tibi licet facere merito. Sũ eqdẽ apđ ſapiẽtiſſimũ munificẽtiſſimũq; huius tẽpeſtatis principẽ: & eundẽ optimũ ſane uirũ ducem hunc Mediolani Philippũ Mariã. Petis ut huic te & notum & cõmendatũ faciã. Id mihi facillimũ factu eſt. At faciã certe. Verũ mihi declares uelim: quæ tibi ſit mens: q cogitatꝰ tui: quo intelligã: quid tibi agendũ ſit. Hæc a me ſunt nõ temere ſcripta. Si te mihi penitus recluſeris: potero tibi fortaſſe conſiliũ dare nõ inutile. Vale ex Mediolano pridie Kal. Ianuarias. M.cccc.xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

d Eſiderare te litteras meas æquo aĩo facileq; patior. qppe qui exiſtimẽ abs te amari me plurimum. Miror tñ qd ſerius adeo mihi ſcribis. Cauſam reijcias: ſcio: in occupationes tuas. At debes me quoque arbitrari minime eſſe ocioſũ. Itaq; officiũ meũ aut tibi nõ ẽ accuſandum: aut tuũ tibi minime probandũ. Vale. Ex Mediolano pridie Kal. Ianuarias. M.cccc.xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Bornio ſalæ iureconſulto ſal.

p Eriucũde fuerũt mihi litteræ tuæ uel pbreues: fuiſſentq; longe iucundiores: ſi atticũ te q̃ Laconicum maluiſſes. Cæterũ ne ſis me quoq; breuitate ipſa ſuperior Vale. Ex Mediolano pridie kal. Ianua. M.cccc.xxxxiij.

Franciſcus Philelfus Pallanti Stroçæ equiti aurato ſalutem.

c Vm nihil nos inter nos ſimus aliud cõmentaturi q̃ de muſis & lrĩs: neſcio qd nobis uerẽdũ ſit: quo minus priſtinã illã noſtrã & familiaritatẽ & beuiuolẽtiam mutuis litterarũ officijs repetamus. Sane plurimum me delectat: q͛ te totũ philoſophiæ ſtudio deditũ audio. Quid em̃ magno uiro dignius? quid illuſtrius? qd etiã iucundius: q̃ aſſidue animum alere bonis artib⁹? Quæ fortunæ appellant̃ bona: fluxa oĩa caducaq; ſunt. Solum animi bonũ: quod in uirtute poſitũ eſt: & in rerũ incõmutabiliũ totiuſq; naturæ pſpiciẽtia reddit humanũ genus & imortale & beatũ. Itaq; nõ poſſum nõ maiorẽ in modũ laudare inſtitutũ nobiliſſimũ tuæ pacatiſſimæ uitæ. Tibiq; uæhementer gratulor: æquanimitatẽ tuam prudentiſſimũq; cõſilium: qđ aliqñ te totũ tibi uendicaueris uacuus omni ſtrepitu & faſtidio ambitionũ ciuiliũ & hũanarũ ſollicitudinũ. Vtinã idem mihi liceret hoc tẽpore: qđ tibi uni. Quaten⁹ tamen licet: ipſe etiã uiuo mihi. Et quicquid ab officio ſurripio mihi ocij: id totũ philoſophiæ dedico. Meq; ad ſcribendum conuerti totum: quo nõ præſentibus modo: ſed etiã poſteris natus fuiſſe uidear. Vale. Ex Mediolano Kal. Martijs. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſ. Philelfus Iacobo Conſtantio equiti aurato ac iureconſulto ſal.

f Vm eqdẽ ſuauiſſimas tuas litteras ſuauiſſime oſcular⁹: utpote quas refertas ad me dediſti cũ tuis ſuauiſſimis ſalibus: tum exuberanti quadã erga me beniuolentia. Quod autẽ cauillaris me: quoniam opulẽtior factus ſim: oblitum eſſe tui: uideo te q̃ urbaniſſime iocari mecũ. Nam quo pacto obliuiſcar tui: quẽ & Senæ primo: & dein Bononiæ: cum utraq; in urbe prætorem urbanum

gereres:nõ modo ſtudioſiſſimũ mei:ſed qđ tuæ erat hũa/
nitatis obſeruãtiſſimũ eſſe aĩaduerterim. Qđ autẽ ais me
opulentũ factũ:rides tu ſane ingeniũ meũ:quẽ noris a nul/
la re magis alienũ q̃ a cumulandis pecunijs. Nec me latet
eſſe nõnullos:qui mihi uitio dent meũ hũc rei pecuniariæ
cõtẽptũ:præſerti ꝙ exiſtimẽt diuitias in oẽ uitæ genus ex/
pedire plurimũ:cũ eſſe eas dicãt ornamenta pacis & ſubſi
dia belli. At ego mihi bellandũ nunq̃ cenſui:nec item uo/
lo:ni fortaſſe cogar reſpondere laceſſitus. Sed huiuſmodi
belli genus non enſe gerit̃:nec iaculo ſed lingua & arundi
ne. Ad id nullis diuitijs ẽ opus. Nam in pace mihi ea uidẽ/
tur pulcherrima ornamenta:quæ ingenij ſplendor:quæ
magnitudo uarietaſq; doctrinæ:quæ dicendi copia:maie/
ſtaſq; præſtiterit. Huiuſmõi ego ſtudijs delector plurimũ
Iacobe Conſtanti:quorum diuitijs me cuperem:opulẽtũ
iure poſſes appellare. Voluntate certe proxime accedo.
Cæterũ illud tibi auſim affirmare nihil oĩno eſſe uel ad uir/
tutem:uel ad optimas diſciplinas contrarium magis:q̃ di/
uitiarum opũq; magnitudinem. His enim mortales ad libi
dinem:ad inſolentiã:& ad multa uitioꝝ genera impellun/
tur. Quorũ queq; mihi dederis ex omni hoĩm memoria q̃
& ditiſſimus idẽ fuerit:& uir optimus. Poſſim ego tibi in/
numerabilis prope in mediũ afferre:quos magnitudo pe/
cuniæ ad extrema ſcelera impulerit. Itaq; ſiue ſerio loqua/
ris ſeu ioco:ego ita memet inſtitui:ut nulli pecuniario
quæſtui unq̃ ſeruiam:ſed dominer potius. Tu certo ſcio:
de te tibi multo ſecus inſtituiſti. Nam qui uoluptarius fa/
ctus es:pecunijs multis carere non potes:quo tuo iſti la/
tiori uentri obſequaris. At nobis qui uilioribꝰ utimur obſo
nijs:nulla opꝰ ẽ pecuniarũ copia. Paucis em̃ cõtẽti ſumus:
pluriſq; lactucã & pyrũ facimꝰ:q̃ cinama ac çucharꝝ. Nullo
delectamur mulſo:ſed aut aqua perſæpe mera:aut uino:&
debili & dilutiſſimo:id qđ ſi nondum uictus noſtri memo/
riã amiſiſti:meminiſſe ꝑpulchre debes. Sed hæc inter nos
iocati ſimus. Tu uelim:me commonefacias:ad quod tem/
pus es Neapolin petiturus. Nam conſilium iſtud tuum nõ
poſſum non plurimum probare. Es enim apud eum regẽ

futurus: qui cum nulla uirtute uacat: tũ benignitate ac mu
nificentia cedit nemini. Vale. Ex Mediolano pridie idus
Iunias. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio
philoſopho ac medico ſalutem.

a Ccuſabis me negligẽtiæ: qđ eqdẽ ꝑmoleſte ferrẽ: ſi
cuiq̃ me noſſem indiligentiæ obnoxiũ. Nã q̇s alius
me uno in amicos diligentior? At nulle meæ iãdiu
litteræ tibi ſunt redditæ: quaſi aliquid tu mihi ꝑdiu ſcripſe
ris: cui uicem ipſe minꝰ reddiderim. Noli igitur ea torque
re in me tæla: quæ iure optimo retorqueant̃ in te. Cæteꝝ
iſtiuſmodi deſideriũ tuũ non difficulter me expletuꝝ pol
liceor: quatenus per tẽporũ conditionẽ mihi licuerit. Id tũ
fiat: ſi ꝯis ſermo noſter: omnis ſcribendi cõſuetudo de mu
ſis futura ſit: & de ijs rebus: quæ nihil habeant cõmune cũ
publicis actióibꝰ. Ego qđ ſcire poſtulas: bene ualeo: meaq̃
fortuna contẽtus ſum. Pauca appetenti: pauca etiam ſatis
ſunt. Quotidie mutare cælũ hominis eſſe duco & incõſtã
tis & moroſi: præſertim ubi id ab re fiat. Vale ex Mediola
no Cal. Iulijs. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

n Oui ex ipſa uſq̃ Conſtãtinopoli eſſe tibi recõditos
nõnullos Theophraſti libros: & eos maxime qui
πέρι φύτων inſcribuntur. Hos ego mihi excribi cupio.
Eſtq̃ mihi cõmode paratus librariꝰ græcꝰ. Itaq̃ rogo te: ut
codicẽ illum mittas ad me q̃primũ: rediturũ item ad te ꝑ
pediem. Noli: obſecro: ullam excogitare cauſam aut cõfi
ctam: aut ueriſimilẽ: qua frætus: mihi minꝰ morem geras:
ne ipſe item cũ meo aliquo uolueris uti officio: par pari re
ferre cogar. Vale. Ex Mediolano. xv. Cal. Auguſtas. M.
cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal.

n On idẽ eẽ τό ψεύδος λέγειν καί τό ψεύδεσθαι
ſextus empericus libro primo de grãmatica aptiſſi
me docet. Nam ψεύδεσθαι: hoc eſt mentiri tum exiſtima
mur: cum id dedita opera facimus in alterius fraudem at
q̃ detrimentum: cui mentimur. At ψεύδος λέγειν: hoc

eſt mēdacium dicere: etiam ad eius utilitatem: cui dicim⁹ mendacium: fieri a nobis poteſt: id quod & parentes in filios: & medici in ægrotos obſeruare plerūq; conſuerunt. Multa enim quandoq; dicunt: quæ norunt non eſſe uera: & dicunt tamen: ut illis uel admouitione uel exemplo: uel ſpe aliqua proſint. Præterea mentiendo non ipſi fallimur: ſed ſtudemus alterum fallere in eius detrimentū. At dum mendacium dicimus: tum etiam ipſi fallimur: dū nos uera loqui arbitramur. Vale. Ex Mediolano Nonis Auguſtis M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Leodryſio Cribello ſal.

m Iror: quid tibi in mentē uenerit ut ex Papia litteras ad me dederis: quib⁹ petis: habeā ne quicq̄ exploratum ac certū: cuiuſmodi legem tuliſſet Otho imperator de conſeſſu ordinis equeſtris in Theatro: & quæ item fuerit lex iulia: & quæ ſcatinia. Quid enim te nō mirer: qui cum habeas iſtic iureconſultorū Homerum Catonem ſaccum: nō ex iſto potius: q̄ ex Philelfo quæſieris de iſtiuſmodi legibus? Cæterū ut tibi morē geram: nō Otho Cæſar imperator: ſed. M. Otho tribun⁹ plebis legem tulit: nequis in ordine equeſtri ſpectatur⁹ ſederet: niſi ſeſtertia quadringenta milia poſſideret. Qđ cui contingeret: quiſquis is tandem eſſet: ſiue ingenuus: ſiue libertus: ei liceret ī gradu quartodecimo inter equites ſpectaculo intereſſe. Ad quadrigēta aūt ſubintelligi oportet milia antiquo more. Nam quadringentorum ſeſtertiorū poſſeſſio in romana republica fuiſſet inopia: cum ſeſtertia cētū cōplectant̄ libras argēti trigita: cū ſeſtertiū cōtineret ex ære ſignato libras duas ac ſemis. Legē uero Iuliam ſanxit. G. Iuli⁹ Cæſar: qua cauebat̄: ne liceret adulteriū ꝑpetrare. Sed deprehēſi q fuiſſent ī adulterio: iis ſupplicio dederēt̄. Qđ uero loco ultio abs te petit̄. Lex Scatinia a Scatinio lata ē cōtra puerorū cōcubitores: q uocant̄ ἀρσενοκοῖται arſenecocoetæ. Hos. n. graui ſupplicio afficiebat. Nos tū pædicatores tū pædicones appellam⁹: iſtiuſmodi homines flagitioſos: & impuros: ac plane ſceleratos. Vale cum Catone noſtro Ex Mediolano. vij. idus ſeptēbres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Franciſco Scalamonti
equiti aurato ſal.

c T de horologij inuētore:& unde nomē accepit:re
ſpōdebo tibi:qđ didici lectitādo.Habet̃ i ſacris lit/
teris:nō ægyptiorū inq̄:ſed hebræo℞.Nā ægyptij
ſacras litteras uocabāt:quib⁹ per quædā aīalia ac ſigna uer
ba ipſa ſignificabāt:utpote uerbi gratia:anguillā pingētes
& inuidū intelligebant & inuidiā:ea rōne:qđ anguilla cum
alijs piſcib⁹ nullā habet cōionē: ſed ab eis ſemp ſeorſum ſe
continet:& ſub leporis figura auditū:qm̄ lepores ſint acer/
rimi auditus:habet̃ inq̄ apud hebræos libro regū quarto:
Achaç omniū primū horologiū inueniſſe. At his ægyptij
nequaq̄ aſſentiunt̃:qui ut hominū genus ob cæli temperi/
em ab ſe ortum cœpiſſe uolunt:ita etiā cum alias pulchras
artis & diſciplinas:tum horarū rationē repertam eē:quip/
pe qui aſſerant hoſtiā:quæ imolāda foret:quater ac uicies
paribus inter ſeſe diſtātijs meiere animaduerſam: & inde
unius integri diei tēpus in horas quattuor ac uiginti fuiſſe
diſtributū:qđ & diem ſcilicet complecteret̃ & noctem:Cæ
terum a probatiſſimis traditur auctoribus Hermē trimegi/
ſtum cū eſſet olim apud ægyptios ſacrū aīal quoddam Se
rapidi dicandū cōieciſſe id in diem totū duodecies feciſſe
urinam pari ſemp interpoſito tpe:& inde hunc horarum
ordinē:conſtituiſſe.dimenſum ſcilicet diem in horas duo/
decim ac noctē eodē modo.Id aūt eo uidet̃ ꝓbabilius:qđ
hora ab ωρόσ oros qđ urinā ſignificat:nomen habet. Sūt
præterea:qui acutius rem uelint inuentā:dicūt enim cæli
quadraturā in duodecim partis pro ratione muſica diuidi
& inde horarū manaſſe rationē. Aquā em̄ quæ tenuiſſima
cauerna deflueret:cū per totū diē excepiſſent:hanc maio
res noſtri in duodecim ptis diuiſerunt:ex quibus quidem
partibus nume℞ horis īpoſuerūt.De Halcyone autem qđ
requiris:ea nata eſt patre Mænolo & matre Canabe:nup/
ſitq; Cyeci:quæ quidem auis uitā agitat circa littus:eiuſq;
pulli auferunt̃ a fluctibus:& ut ferūt: dies quattuordecim
circa hyemalis uerſiōes quieſcit:dicta aūt eſt halcyon:qm̄
in mari cōcipiat. Nam ἅλσ hals.ἁλόσ halos ſalum:hoc ē

mare ſignificat:& χυέιμ cyein cõcipere:& ob hãc rõnem
aſpirat̃ in prima ſyllaba:& ſcribit̃ p y tenue. Vocat̃ etiam
halcyonis. De pane aero paſtorũ deo duplex apđ græcos
habet̃ fabula. Nam alij dicũt eũ eẽ natũ matre Penelope
Vlyſſis uxore:& patribus ꝓcis oĩbus:ob idq; Pana eſſe no
minatũ. πάμ pan enim omne ſignificat. Alij uero conten-
dunt eũ natũ eſſe ex Penelope & mercurio cõuerſo in hir
cũ. Et hæc hactenus. Tu uelim me facias certiorẽ de omni
tuo ſtatu:id qđ ꝓximis tuis litteris te prætermiſiſſe miror.
Scis eñ tua mihi oĩa curæ eſſe. Quod ſi de me queras:mi-
hi perbelle eſt. Nam principi huic meo uniuerſæq; & aulæ
& ciuitati ſum cariſſim⁹. Vale ex Mediolano. iij. Cal. Octo-
bres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Olçinæ ſal.

Oanni Saburgadæ ſcribæ regio dedi ad te dono
i quattuor opuſcula: quæ iã pridẽ ex græco ĩ latinũ
conuerterã eloquiũ:duo Xenophontis Socratici:
alterũ de repu. Lacedæmoniorũ: alterũ de regis Ageſilai
laudib⁹:& duo itẽ ex Plutarcho Cheronenſi:quoꝝ altero
Lycurgi uita:altero uita Numæ pompilij cõtinet̃. Ea uero
cũ certior fact⁹ fuero tibi reddita eẽ:mittã cõtinuo tibi do-
no ſecũdũ:quẽ edidimus de exilio librum:ubi de infamia
diſſeruimus. Nũc enim terti⁹ nobis liber uerſat̃ in manib⁹:
qui de pauptate inſcribit̃. Interea uero temporis ꝙ Ioãnes
ipe Zaburgada meo noĩe tibi corã expoſuerit:id ut cures
plurimũ cupio: atq; te rogo. Vale ex Mediolano pridie
Cal. Octobres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Saxolo pratenſi ſal.

Olim mireris:ſiquãdo ſeri⁹ reſpondeo tuis litteris.
n Id eñ nõ fit negligẽtia ulla mea:qua mihi nihil ẽ in-
imicius:ſed occupationib⁹ maximis:quibus ita ob-
ruor interdũ:ut uir ſim penes me. Nunc ad ea:quæ petis:
Artemiſius eſt apud Macedonas menſis maius. Ad hæc
hyperides orator nõnunꝗ Artemiſium uocat dianæ ſimu-
lacrum:nam artemis diana eſt. Præterea euboeæ promõ-
torium Artemiſium nominari oſtẽdit Demoſthenes in ea
oratiõe:quæ pro Cteſiphõte habita ẽ. τέχμη βαμάύσοσ.

techne banauſos ē:quā nos artem ſordidam appellamus σύνεσισ ſynesis ꝓprie calliditas eſt.ἀγχίνοια anchione uero uerſutia.Διάνοια dianoia intellectus eſt & intelligentia:quā Cicero quandoq; cogitationem interpretat̄:quaſi cogitando intelligamꝰ. Vale.Ex mediolano.iij.calē.Octobres.M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Nicolao arcimboldo ducali ſenatori ac iureconſulto ſal.

e Go ſingularē ingenij tui acrimoniā ſummāq; prudentiā cū ſemp ꝓbaui:tū maxīe ſum hoc tpe admiratus:cū eo in legatiōe ad Venetos uti collega nolles:quē noras hoīem eē leuiſſimū:& tñ ubi principis uolūtatē noſti:te Paulū hæmyliū admittere collegā Varronē haud recuſaſti.Cæterū eo fortunatior Paulo:qđ Varronē ridiculo habitū redderis:egiſti oīa ꝑ uolūtate & uſu principis.Optandū de te principi eē uideo:qđ Agamēnon ſibi ducebat de neſtore. Si talis:qualē te omēs eſſe iudicāt:haberet uiros decē Frācīſcus Sphortia:& de uenetis actū eſſet:ut ita loquar:& de omni Italiæ ditione.Laudo moderationem animi tui:laudo prudētiā:laudo bonitatem:quibus tu frætus uirtutibꝰ:tantā es in hāc diē laudē cōſecutus ut in hac uniuerſa gallia ciſalpina anteriorē in hoc uitæ genere habeas neminē.Gratulor igit̄ tibi tot uel naturæ induſtriæ tuæ bona. Mihi autē q̄meritiſſime lætor:cui talis amicꝰ cōtigerit:quo nemo ē nec melior nec ſapiētior.Vale.Ex Mediolano.iij.calē.Octobres.M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Scæuæ corti ducali ſenatori ac iureconſulto ſal.

n Iſpectū haberē & exploratū animū erga me tuū:nō tā multos pſæpe tibi cōmēdarē.Sed cū aīaduerterim nūq̄ iſſe fruſtra meas ad te litteras:nō ſū ueritus etiā hoc tpe tibi cōmendare iſtiꝰ hoīs cām:q tibi reddidit meas litteras.Qđ eo facio maiore cū fiducia:ꝙ mihi uideor intelligere uirum bonum & permodeſtū iniuria trahi per fora:ut qui pecunia ſit inferior:ab eo opprimatur:q ſolis opibus ſit ſuperior. Cæterum noui innocētiam tuam

& animi magnitudinem. Scio non patieris litteras meas fuiſſe uulgaris. Vale. Ex Mediolano Cal. Octobribus. M. cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Bornio ſalæ iureconſulto ſal.

a Ccuſare negligentiæ meæ uideris: ꝙ iādiu ad te nihil ſcripſerim: quaſi tua ſit diligētia ſingularis: q uix unas reddideris litteras poſt meas ad te denas. Ita ꝗ tibi cauendũ ē: ne tua in te retorqueant iacula: quibꝰ iure confodiaris. Qđ ſi fieri ab me nolis: cura: æquior in me ſis: litteras tamen tuas uľ perbreuis legi perlibēter: ꝙ in ijs lectitādis agnoui ueterem tuam urbanitatē. Vix dici quæat: quantũ me teneat deſiderium & uidendi & amplectendi tui. Quod nobis cum locoꝝ interuallũ auferat: reddat id ſaltem litteraꝝ uiciſſitudo. Vale. Ex Mediolano Nonis Octobribus. M. cccc. xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Alberto Sancario ſal.

a Nteuertis tu quidē mi Alberte: ut qui negligētiæ accuſandus: mihi obijcias indiligentiā. Numeres: uelim: quot ad me litteras dederis: poſteaq̃ a uobis Nediolanum ſolui. Quod ſi meas ex tuis ſcrinijs erueris: intelliges: uter noſtrum magis ſit accuſatione dignus. Nec eſt mihi moleſtum tamē: ꝙ mearum epiſtolarum tenearis deſiderio. Diligis enim me: quem quoniam corā uidere amplectiq; non licet: quæris iſtiuſmodi ſolatij genus ex litteris noſtris: quarũ ſi uelis crebritate uti: id facillime conſequeris: ſi minus ipſe obmutueris. Quādo em̃ fruſtra ad me ſcribis: quo minus tibi continuo reſpondeā. Cæteꝝ utcunq; res habeat: ſcribam ad te perſæpe: uel ad ſacietatem uſq;: quotiens ocium dabitur. Vale. Ex Mediolano Nonis Octobribus. M. cccc. xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Guarnerio caſtellioni ducali ſenatori ac iureconſulto ſal.

q Vod & proximo anno: ac itē ſuperiore mihi pollicitus es: tuæ fuerit hũanitatis præſtare deniq;. Scis em̃ me nihil petijſſe. Nūc aũt poſtulo: ut qđ ultro te facturum obtuleras: effectũ reddas. Qđ ſi præſtiteris: habebo tibi gratiā nō mediocrem. Vale Mediolani ex ædibus no/

ſtris.vij.idus Octobres.M.cccc.xxxxiiij.

Frã.Philel.ſa.di.pl.Aloyſio crotto ducali ſecretario.

q Vantũ tibi debeam: memoriter memini. Non em̃ mediocris ẽ bñficẽtia in me tua: at amor certe ſingularis: quẽ ſi æquauerit bñficiũ: tm̃ debere tibi exiſtimabo: ut referenda gratia me inferiorẽ futurũ putẽ. Et ita imortale erit bñficiũ tuũ. Id aũt tũ præſtiteris: cum me deceptũ fuiſſe nõ patieris. Num ſi animaduerteris me ob imperitiã florinos: quos uocant: in cõuentis ꝓ ducatis accipere: pati debes errantem labi e uia? Scis em̃ uniuerſam pene Italiã aureos nullos ducatos appellare præter Venetos. Nam reliqui nũmi aurei apud cæteros fere omnis & principes: & reſpublicas florini uocant. At ueſtri iſtiuſmodi florini ſunt ſemiducati. Ego me falli nullo pacto uelim. Cura igitur apud iuſtiſſimũ principem ut dolus ille malus tollat̃ e medio. Quod ſi ſecus fiat: propediem conſulam & rei & dignitati meæ. Vale Mediolani ex ædibꝰ noſtris idibus Octobribꝰ. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Ioannifranciſco
Gallinæ ducali ſecretaro ſal.

e T ſi noui ea te eſſe integritate ac bonitate naturæ: ut malã omnẽ maliciam nõ ſecꝰ atq; teterrimã peſtem aliquã abomineris: nolim tñ ea ratiõe decipiaris: q aliqui uelint prudẽtes uideri: qui nõ ſint. Nemo em̃ prudẽs põt eſſe: qui idẽ nõ ſit & iuſtus & omni morali uirtute præditus. Intelliges ex collega tuo uiro grauiſſimo & optimo Aloyſio crotto: qua temptẽt aduerſus me uti uerſutia hi: qui ducalium prouẽtuũ totiuſq; ducalis ærarij curam gerunt: ignorantes illi quidem: ut uidetur: ſtomachũ meũ: qui nihil admittit indignũ aut ineptũ. Tu igitur q ab uſq̃ Sena & noſti me: & dilexiſti: diligiſq; egregie: cura: ne mihi ulla fiat iniuria. Nam ego illã nullo pacto ſum platurꝰ. Nõ te latet: q̃ ego ſum alienꝰ ab omni auariciæ ſuſpitione. Cæteꝝ cõuẽta mihi atq; ꝓmiſſa ſine ulla diminutione ſeruari uolo. Id ni factũ fuerit: me cõuentis oĩbus ſolutũ exiſtimabo. Vale Mediolani ex ædibus noſtris Idibus Octobribus. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Antonio peſſinæ ſal.

b Eri dedi binas litteras:alterā ad Aloyſiū Crottū:
Alteras ad Ioānē frāciſcū gallinā:quas puto legiſſe
te. Tuū fuerit curare:ut Senatus rei meæ hoc ē ut
iuſticiæ q̄primū ꝓſpiciat. Quod ni effectū cognoro:eodē
utar uerbo:quo ad philippum.L.Craſſus. Si ego tibi Phi/
lippe ſenator nō ſum: nec tu mihi conſul. Tenes animum
meū. Num adeo me abiecero:ut admiſſurus ſim florinel/
los pro florinis:id eſt argenteos ſedecim in ſingulos flori/
nos pro argenteis duobus ac triginta? At noſtrates:dixe/
ris:ita loquunt᷑. At noſtrates nō ita ſentiunt. Ego illos flori
nos intellexi:atq̄ intelligo:quos uos ueſtro more ducatos
nominatis: cum uniuerſa Italia ſolos ducatos appellant.
Venetos nūmos aureos. Et ita etiam intellexi munificen/
tiſſimum principem atq̄ ſtatuiſſe certo ſcio:uel inuitis har
pyis iſtis:qui mentem nobiliſſimi principis deprauare mo
liunt᷑. Vale Mediolani ex ædibus noſtris.xvij.Ka:Nouē/
bres.M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus ſal.plu.dicit Ioanni anto/
nio Rembaldo ducali cubiculario.

n On imerito ſapiētiſſim⁹ noſter princeps te unū ex
omnib⁹ cubicularijs plurimi ſemp & fecit & facit.
Nouit.n. bonitatē tuā:nouit grauitatē:nouit con/
ſtantiam:nouit fidem:atq̄ obſeruātiā erga ſe. Video alios
nōnullos:qui loquūtur ad gratiam:q ſe duci ſeſe uel prece
uel præmio nō difficulter patiūt᷑. Te uero eū eſſe fatentur
oēs:apud quē nil ſit ueritate antiquius. Nihil in te fictū eſt:
nihil ſimulatum. Omia refers ad iuſticiā & ad principis de/
cus. Et tum maxime officio fungi putas: cum nil aut agis
aut loqueris:qd iure poſſit a quoq̄ accuſari. Quo uitæ mo/
rūq̄ inſtituto cum apud principem ſummā tibi compara/
ſti beniuolētiā: tū apud cæteros oīs laudē imortalē. Intel/
lexiſti quo dolo mecū agebat᷑. Rem oēm:ut habeat:renū/
ciaſti principi:qui ut eſt aīo ſplendidiſſimo munificentiſſi/
moq̄: & iuſticia ſingulari:nō eſt paſſus ſub figmento alicu
ius ſui emolumēti publicam atq̄ ſuam deludi fidem. Quis
igit᷑ te nō diligat:amet:atq̄ ꝑpetuis laudib⁹ tollat ad cælū?

Meruiſti tu certe de me ꝗ optime. Itaq; uelim: tibi pollicearis eum eſſe Philelfum: quo de uno om̃ia tibi poſſis & recipere & ſpõdere: quæ præſtari queãt ab aĩo ingenuo atq; gratiſſimo. Vale & me præſtantiſſimo noſtro humaniſſimoq; principi accuratiſſime cõmendato ac dedito. Mediolani ex ædibꝰ noſtris. vi. Kal. Nouẽbres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Bornio ſalæ iurecõſulto ſal.

q Vas ab me orationes petieras ad te dedi. Seriꝰ uero: qm̃ ijs carebã. Hoſpitabãt̃ em̃ apđ amicũ iãdiu. Nã neq; meoꝝ ſcriptoꝝ minus: q̃ nũmoꝝ ſum liberalis. Quare iniuſte ij agunt oẽs: qui abutunt̃ benignitate mea. Nõ em̃ omnes ſunt Bornij: quo quidẽ uno gratũ magis uidi alium neminẽ. Vale ex Mediolano. v. Kal. Nouẽbres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſalu.

m Acrobij codex de ſaturnalibꝰ is mõ ẽ Mediolanũ allatꝰ: quẽ ante meã in Thraciã nauigationẽ Vicẽtiæ cũ agerẽ amiſi: puto em̃ meminiſſe te uiꝝ illum clariſſimũ Leonardum Iuſtinianum dediſſe ad me litteraſ: quibus & a te plutarchi æthica: & ab me Macrobij ſaturnalia peteret cõmodato. Vterq; codex datus ad eum eſt: per ſcribam præfecti præſidij Vicentini tabellario cuidam ducalis dominij: qui certe illos nunq̃ reddidit Leonardo. Quin uerſutus & callidus ueterator fabellam excogitauit inquiens: cum ex equo deſcendiſſet apud cauponulã neſcio quã bibendi gratia: equũ ſe inde fuga ſurripuiſſe i proximas ſiluas: quem poſtea cum eſſet perſecutus: uix illum tandẽ inueniſſe amiſſis illis codicibus: quos ephippio alligarat: putare tamẽ eos furto ſurreptos. Hos ſi rem memoria tenes: multum de libris laborauimus fruſtra: cum nihil odorari potuerimus: in cõmunem tandem acti ſentẽtiam: quod ſcriba ille: cuius fidei eos credideramus: fraude non uacaret. Quæſiui ex hoc hoĩe: unde eum ſibi codicem cõparaſſet: reſpõdit emiſſe ex publico librario quodã: quem uulgo uos bidellũ appellatis: eſſe autem eius tabernam librariã euntibꝰ ex riuo alto ad forũ diui Marci ad dexterã

Tuum igit̃ opus fuerit quærere ex eo librario: quo pacto ille codex ad ſe deuenerit. Ita enim fiet fortaſſis: ut uterq; ſublatos libros nobis uendicemus. Id tu ne habeas neglectui: te plurimũ rogo. Vale. Ex Mediolano. iij. Kal. Nouẽbres. M. cccc. xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Ioãnocio manetto.

q Vam doleo uir amiciſſime: qđ nobis uti non liceat litterarũ uiciſſitudie ꝓ noſtra cõmuni ſnĩa. At liceret mihi ſane: ubi eadẽ tibi licẽtia ſcribẽdi eẽt. Non ẽm is eſt princeps me⁹: q mihi quicq̃ præſcripſerit: utpote q norit meũ ſcribẽdi genus totũ eſſe ingenuũ: nihilq; cõtinere: qđ reprehẽdi poſſit. Nõ ẽm curamus: quæ ad bellum: ſed quæ ad pacẽ attinẽt. Totum noſtrũ ſtudiũ eſt cũ Muſis & cũ ijs artibus atq; diſciplinis: quæ ſemotæ ab oĩ armoꝝ ſtrepitu: ad bene ꝑtinẽt beateq; uiuendũ. Quin ij mihi deſipere uident̃: qui ſe ĩmiſcẽt ambitioni & auariciæ: q̃bus potiſſimũ uitijs publici principatus redũdant omnes. Quæ ẽm requies illis dat̃: qui alijs malũt: q̃ ſibi uiuere? Vt igit̃ cætera omittã: quæ uel tyrãnida ſapiũt uel imperium: cupio ex te diſcere: q̃ belle uales: & quæ tibi cum libris reliqua ſit familiaritas. Nã ego huiuſmodi ſtudijs ſi unq̃ antea: tũ maxĩe hoc tp̃e delector. Vale ex Mediolano. iij. Kalẽ. Nouembres. M. cccc. xxxxiiij.

Fanciſcus Philelfus Kyriaco anconitano ſal.

r Eddita ſũt mihi quattuor pulcherrima epigrãmata: quæ nuꝑ ex Peloponeſo in italiã aduexiſti. His ego ſum ita delectat⁹: ut nõ uerear te rogare: ne unq̃ ceſſes ab iſtiuſmodi mercatura: quæ & ꝑutilis ẽ: & doctis omnib⁹ ꝑiucũda. Qđ aũt intelligere ex me petas: quid antiqui philoſophi ſenſerint de partib⁹ animi: repetã paulo alti⁹. Nã aliter eum partiti ſunt: qui ab italica philoſophia: aliter qui ab Ionica fluxerunt. Duo ẽm eſſe philoſophiæ principia te arbitror nõ latere: alterum Ionicũ: alterũ italicũ. Pythagoras igitur ſamius italicæ princeps philoſophiæ dupliciter animũ diuiſit: tum altius: tum propinquius ac dilucidius cũ primũ dixiſſet: duaſ eſſe animi ptes: alterã rõnalẽ: alterã irrationabilẽ: deinde etiã alia ẽ uſus ſecũdo loco diuiſione:

cũ diceret animũ diſtribui in tris partes: quarum altera in ſe haberet rationẽ: altera uero quæ ea careret: diuidebat i duas ptes: quarũ una cõtineret Τομ θύμομ thymõ: hoc ẽ eo loco animoſitatẽ. Nam θύμόσ thymos plura græce ſignificat: animoſitatem autẽ pro iracundia accipiebat. In altera autem parte Τημ ἐπιθυμιάμ epithymian. i. cupiditatem collocabat. At Democritus atq; Epicurus in ptes duas animũ ſeparaunt: poſuerũt eñ rationẽ inhærentem ac fixã in Thorace: quæ uero pars rõne uacat: eã diſperſam eſſe noluerunt per omnem corporis concretionem: quam σύμχριϭιμ syncriſin uocant. Quinetiam ea corpora: quæ ſenſu carent: Democritus uoluit aliqualis animi habere pticipationẽ. Et hi quidẽ omẽs ex italica fuere philoſophia. At ſtoici: qui auctore Socrate ionicam profitẽtur philoſophiam: cui principiũ dedit Thales mileſius: cõſtare hominis animũ uoluerunt ex octo partibus. In ijs enim poſuerunt hos ſenſus quinq;: uiſum: auditũ: odoratũ: guſtum: tactum: & ſexto loco partem uocalem: ſeptimo uero eã ab qua eſt ſemen. Octauã autẽ partem eam ſtatuerũt: quæ intellectu & rõne imperat omnib⁹ hiſce partibus ſeptẽ. Sed Plato Socratis auditor eadem eſt uſus tam primo q̃ ſecundo loco animi partitione: qua Pythagoram uſum didicerat. Nam & in partem habentẽ rõnem humanũ animũ diſtribuerat & in partẽ: quæ eſſet rõnis expers. Rurſuſq; eũdem ſeparauit animum in tris partes: utpote q mẽtẽ atq; rationem in capite collocarit: animoſitatẽ uero uigoreq; iracundiæ: qui proprie eſt ipſe Τύμόσ thymos: quem modo memineram in corde: & cupiditatẽ quoq; ſubter præcordia. Mens igitur ipſa: quæ prima eſt ea uis atq; ptãs ani mi quã græci Δύμάμιμ dynamin uocant: in capite tanq̃ in arce imperat: ut regina primæq; dignitatis: eſtq; contẽplatiua. Nam ea parte & uigemus: & intelligimus: & ſapim⁹. Sed altera uis animi cui Plato ſecundam tribuit dignitatẽ: ut eſt in pectore conſtituta: præſtat: ut agamus: quæ ipſa mens atq; ratio imperarit. Vis autẽ illa: quã inferius poſitã oſtendimus: præſtãtiorib⁹ illis poteſtatib⁹ obtẽperat. Nec illud certe prætereundum reor: exiſtimaſſe Platonẽ

per omnis artus animum meare corpuſq; uniuerſum:atq;
ſingillatim per membra oĩa tanq̃ per inſtrumenta quædã
uim ſuam uirtuteq; oſtendere. Præterea ad eundẽ animũ
referri oĩa:quæcunq; occurrũt ſenſibus. Quæ aũt a ſenſibꝰ
referuntur:eſſe alia atq; alia. At Ariſtoteles Platonis diſci
pulus:illum em̃ annos uiginti audierat: ac princeps ſectæ
peripateticæ in haſce partis animum ſecuit. Eas enim eſſe
duas dicebat:quarũ altera uolebat rõnem cõtineri:alterã
uero uacare rõne. Rurſus aũt quæ haberet in ſeſe rationẽ
illã quoq; in duas diuidi ꝑtis: quarũ altera ita cõtẽplemur
ea quæ ſunt:quo ad ipſa principia ſecꝰ habere nõ poſſunt:
ut parte altera:ea contẽplamur:quæ habere aliter poſſũt:
cũ ad ea quæ alia ſũt genere:partes quoq; aliæ ſint genere
neceſſe ẽ. Alterã uero harũ partium Ariſtoteles ſciẽtificã
uocat:alterã ratiocinatiuã:cũ rõcinari aliud nihil ſit:q̃ con-
ſultare. De ijs em̃ quæ habere aliter poſſunt:conſultat ne-
mo. Sedẽ uero mentis atq; rõnis in cordis penetralibꝰ eſſe
uoluit. Ad hanc aũt mẽtẽ Ariſtoteles docet ea referri oĩa:
quæ ſinguli ſenſus nunciãt:ab eadẽ de ijs fieri iudiciũ:quæ
ſentiuntur:atq; examinari cuiuſmodi ea ſint:quæ uarie oc-
currunt ſenſibus. At ea in parte:quæ ſua natura rationis ẽ
expers:appetitum Ariſtoteles poſuit:qui ſi a ratione ſe re
gi gubernariq; patiat᷑:multarũ eſt uirtutũ capax:earumq;
moralium. Nam mores huius partis ſunt qualitates. Sin a
perturbationibꝰ auertat᷑:diſtrahaturq;:fit officina uiciorũ
omniũ. Et hæc ſunt ſane:quæ mihi hoc tẽpore de animi ꝑ-
tibus occurrebãt. Cũ plus ocij dabit᷑:longior tecum ero.
Vale. Ex mediolano pridie Cal᷑. Nouẽ. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

Dhortatio tua mihi maiorẽ in modũ ꝓbari debet:
a utpote quæ ab optĩo aĩo manat:meiq; amãtiſſimo.
Veꝝ qui mare ingreſſus in uæhemẽtioris fluctꝰ in-
ciderit:nõ quo uelit:ſed quo ingruentiũ uentoꝝ flatꝰ tra-
xerint:nauigare cogitur: uel inuitus. Itaq; ex tẽpore con-
ſilium capiat᷑:neceſſe ẽ. Vale. Ex Mediolano pridie Calẽ.
Nouembres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Normano albiçio ſal.

t V me obtundis litteris tuis. Quare mihi iraſci non debes: ſi minus ſæpe tibi reſpondeo. Nam ea petis: quæ præſtari non poſſunt. Prudentius tibi conſulueris: ſi pr̄is uiri grauiſſimi ſapiētiſſimiq; malueris: q̄ tuo uti cōſilio. Neſcio tibi aſſentari mi Normane. Homo ſum libero īgenio. Nihil ſimulati præ me fero. Dum tibi mauis q̄ patri obſequi: omnibus es ridiculo. Vale ex Mediolano pridie Kal. Nouembres M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Rainaldo Albiçio equiti aurato ſal.

p Vto iampridem te uel ab uſq; Florētia: cum apud uos agerem: cognouiſſe haud obſcure eo me eſſe īgenio: ut uerbis paſcere didicerim neminē: illoſq; longe minus: qui mihi iure ſunt diligēdi. Itaq; ne inani alaris ſpe: nihil hic eſſe uideo: quod faciat in rem tuam. Rem paucis tenes. Aliunde tibi conſulas: oportet. Nec uelim: tibi perſuadeas me tua cauſa laborē ullum aut fugere: aut fugiſſe. Sed ita res habet. Vale ex Mediolano pridie Kal. Nouembres. M.cccc.xxxxiiij.

Fanciſcus Philelfus ſal. dicit plu. Antonio Petrucio equiti aurato.

n I plurimi faciam amorem tuum: ingratus ſim. Intelligo enim ex proximis tuis litteris: quod tamē dubitaui nunq̄: me tibi eſſe cariſſimum. Quod autem me hortaris animum inducam: ac ſi opus eſt: cogam: ut ad uos redeam. Quod ſi facere decreuero: te operam daturum polliceris: ut apud uos ſim & q̄commodiſſime & q̄honorificentiſſime. Hortaris tu quidem & amice & perbenigne. Atq; habeo tibi gratias: qui liberaliſſimi amici fungaris munere. Cæterum non mihi licet ullam accipere conditionem uł maximam. Nam humaniſſimus hic princeps ita me tractat: ut nulla mihi relinquat̄ querendi cauſa. Itaq; rogo te: ne moleſte feras: ſi rationem habeo: tum conſtantiæ: tum dignitatis meæ. Vale. Et uirum optimum: Gynū bellantem nomine meo ſaluere iube. Ex Mediolano pridie Kal. Nouembres. M.cccc.xxxxiiij.

Franci. Philel. ſal. di. plu. Frāciſco Scalamōti eq̄ti aurato

e Gi de prætura Mediolanenſi apud hunc nobiliſſimum principem amice & accurate: feciq; intelligeret: & qui eſſes: & quanti faciundus. Non difficulter ſe perſuaderi paſſus eſt. Delectatur enim uiris doctis clariſſimiſq; ingenijs. Itaq; nobis ſpem dedit nō uulgarem. Iuſſit enim nomen tuum referri in commentarios. Quantum mihi uideor intelligere: noſter breui futurus es. Interim ea para: meditare: cogita: quæ noſtro huic magnanimo principi uoluptati: tibi uero futura ſint honori. Et ut magis armatus ſis: delectatur hic princeps ijs hominibus: qui quemadmodum tu: aſtra ſapere uidentur: ſi forſan quicq̃ ſapiunt aſtrorum potius q̃ raſtrorum. Vale. Ex Mediolano pridie kalen. Nouembres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Rainaldo albiçio equiti aurato ſal.

q Væ mihi ſit ſententia de re ueſtra Rainalde albiçi dicam ſane haud obſcure. Nimiam uideo in uobis omnibus uiris optimatibus negligentiam: qui tanq̃ ſperetis ſecunda omnia uobis dormitantibus pro ueſtra uoluntate optatiſq; euētura: nullo utimini: non modo cōſenſu inter uos: ſed ne conſilio quidem. Nam quem exiſtimetis rebꝰ ueſtris affuturum: ſi uobiſipſis uos defueritis? Et uigilandum eſt: mihi crede: & paranda omnia: quantū in uobis ſit: quæ ad uictoriam ſpectant. Atq; ut uno uerbo omnia perſtringam: nihil eorum faciundum eſt: quæ facitis: ponite ante oculos inimicos ueſtros: illoſq; in obeūdis negocijs imitamini. Id ſi feceritis: breui futurum ſpero: ut & patriam teterrima oppreſſam ſeruitute in priſtinam libertatem dignitatemq; uendicetis: & uobiſipſis per q̃optime conſulatis. Quod ſi ſecus feceritis: & illi male: & uobis omnibꝰ miſerrime ꝓſpicietis. Vale. Ex Mediolano pridie Kal. Nouembres. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſci Philelfi Epiſtolarum Liber Sextus

Frāciſcus Philelfus Vladiſlao Hungariæ Regi ſalutem plurimam dicit.

e Go te rex Vladiſlae cũ adire ſcribẽdo inſti/
tuiſſem:nõ poteram equidẽ nõ ſubuereri:
ne a quibuſdam exiſtimarer imprudẽtior:
quippe qui dicturi uiderẽtur non eſſe mei
neq; muneris:nec etiã dignitatiſ ad ea ſum/
mum regẽ adhortari:quæ uel imprimis re/
galẽ magnitudinẽ præ ſe ferunt. Nam qui ad decus & glo/
riam natus:altus:educatus oĩa ſupra hominẽ & mediteris
& moliaris & facias:nunq̃ poſſis: ut opinor:ullis meis uel
monitis:uel adhortationibus quaſi equus Lydus in cam/
pum ad ſplendidiſſimæ laudis curſum uæhementius inci/
tari. Sed ego certe neq; te moneo admirabili prudẽtia pri/
cipem:nec adhortator accedo: q̃nquidẽ ultro pro diuina
benignitate ad ſummi honoris calcẽ qui humanæ fœlicita
tis & teſtimoniũ eſt & præmiũ:ul'eas:uel puenias potius.
Quid em̃ per ĩmortalẽ deum aut pulchrius ad humanæ:
aut fructuoſius ad diuinæ gloriæ gradum tibi contingere
potuiſſet: q̃ qđ ipſa dies & deus obtulit præclarã de Tur/
cis uictoriam gente barbara & ĩmani? Qui patriciis relictis
auitiſq; gurguſtijs ubi ſeſe per omnẽ turpitudinis fœdita/
tem dies nocteſq; polluerent:horrentibus illis Caucaſi ua/
ſtiſq; rupibus tamdiu ac multum in uniuerſum prope ter/
rarum orbẽ ſunt aduerſus chriſti nomẽ per omne ludibri/
um & contumeliam debacchati. Quas em̃ ciuitates:quos
populos:quas deniq; remotiſſimas nationes quiſq̃ afferat:
quæ turcorũ ĩmanitatẽ obſcœnaq; flagitia per omne ſcele
rum omniũ genus minus uel tulerint:uel pertulerint? Ob/
dormierat neſcio quo pacto excelſum illud & inuictũ ro/
bur uirtuſq; Chriſtiana. Ac tantus terror uniuerſas mẽtes
inuaſerat:ut etiam ſine prœlio uinceremur:& quicq̃d eru/
beſcendi hoſtis libidini aut furori collibuiſſet:non pati ſo/
lum:ſed perpeti quoq; poſſe uideremur. Ob temporũ ca/
lamitas miſerabiliſq; fortuna. Ad tantũ miſeriarũ deuentũ
erat:ut ignobile illud atq; agreſte Turcorũ uulgus ex hu/
millimis paſtoribus ac famellicis & fugitiuis ſcytharũ ſer/
uis longe lateq; in populos Chriſtianos & reges imperita/
rent:indieſq; magis atq; magis ita ſuũ propagarent ĩperiũ:

ut iam uix ſexaginta milia paſſuũ abeſſent ab Italia. Itaq̃ nõ abſurde fortaſſis audaciſſim⁹ iſte & petulãtiſſim⁹ amoratus iactare uino obrut⁹ inter capaciſſima illa pocula conſueuit ſe tẽplo ſanctiſſimo diui Petri ꝓpediem pro ſtabulo ganeoq̃ uſuꝝ. Cõſiderabat eñ latro callidus ac peſtifer Chriſtianos principes: qui & auctoritate ualerẽt & uirib⁹: mutuis inter ſe odijs atq̃ diſcordijs laborare: cõtẽdere: digladiari: alios uero præter quæſtũ curare nihil: nonnullos ignauia corripi: negligentia plures detẽtos intercipi. Inter quas ille noſtras calamitates iactabũdus atq̃ exultans nõ deſperabat breui futurũ: qđ ſecũ ipſe per omne facinus ac nequiciã aĩo uolutaſſet. Sed noluit certe dñs deſerere tandem ſuũ gregẽ efferatis rapaciũ luporũ morſib⁹ tam miſere laniãdũ. Audiuit fideliũ flet⁹. Vt clæmẽs: miſericors: benignus: nõ ſolũ ærũnas leuare: ſed extremã oĩno præſtare opem auxiliumq̃ afferre dignatus eſt. Quare ſuos in te oculos coniecit. Tua eſt præclara indole delectatus. Dilexit probitatem uitæq̃ ſanctimoniam. Te unũ delegit ex omnibus Chriſtianis principibus: qui ſuum populũ ꝓſtratum erigeres: ſuſtineres: tuereris: qui impuriſſimos hoſtes ſuos trepidos tandem palantiſq̃ auerteres: fugares: proſterneres: cõprimeres: interimeres: qui in omnẽ poſteritatem per imortalem nominis ſplendorem te omnibus gẽtibus admirandum redderes. Quæ quidẽ ipſa rex præſtãtiſſime cũ mecũ ipſe cogitarem: uideremq̃ maximis tuis laudatiſſimiſq̃ conatibus tam tẽpeſtiue atq̃ ſalutifere chriſtum optimũ maximũ proſpexiſſe: non potui equidem ꝓ mea erga te fide ſingulariq̃ obſeruãtia nõ gratulari ul'tuæ uel chriſtianæ fœlicitati: quo tuo ductu tuiſq̃ ſecũdiſſimis auſpitijs ea futura ſit: cui non modo accidere aduerſi nihil quæat: ſed cũcta potius affatim bona curriculo contingãt. Mihi uero pluri lætor: quẽ ſupnus rerũ omniũ imperator & conditor tuorũ parentũ regalib⁹ illis ac ſanctiſſimis nuptijs iccirco uoluit intereſſe: quo te inde natũ ad cõmunẽ chriſtianæ reipublicæ libertatẽ ac dec⁹ aut coram intueri aut ſaltẽ & crebro & uno: & eodem omnium ſermone tuas res clariſſime geſtas audire atq̃ gaudere aliqñ liceret. No-

uit em̄ uel Iulian⁹ iſte innocens ac ſanctus uir uiuētis huius Chriſti Apoſtolus: ſic em̄ iure appellare licet ſummū pontificē Eugeniū: qua tēpeſtate orator ſum miſſus ab imperatore Cōſtātinopolitano Ioanne Palæologo ad Romanorum imperatorē Sigiſmundū ueniſſe etiam me inuitatum ad nuptias. Et quod incredibile mea cum uoluptate in mētem redit: id uidi per ſomnū prima illa nuptiarū nocte: qđ nunc uigilans loquor. Videre enim uidebar dormiēs pulcherrimū quoddam aſtrum ſole etiam ipſo longe maius atq; illuſtrius: quod cælitus delapſum in regiæ iſti⁹ ueſtræ eminētiore culmine conſediſſet: unde circunquaq; emiſſis ſplendidioribus radijs ubi altius ſeſe luce mirabili ſuſtuliſſet: incredibili celeritate in Macedonicū primo: deinde in Myſum Olympum: uniuerſamq; Aſyam peruadere feſtinaret: ac tantū undiq; fulgorē effunderet: ut æque ſolē: atq; ille lunam ſua præſentia obſcuraret. Aliaq; permulta uidere ſum uiſus: quæ curioſiore narratione perſequi non licet. Sed qđ ad rē attinet: reuelaſti ꝑfecto mihi tu rex florentiſſime ingentibus tuis cœptis ſplendidiſſimiſq; uirtutibus meā omnē tam longinqui ſomnij ueritatē: docuiſtiq; haud fruſtra ſomnia uel imitti: uel emitti. Nam ſeu diuino iuſſu quodam reuelent̃ extrinſecus dormientibus nobis: quæ aliqñ futura ſunt: ſiue ea ſit humani animi natura atq; uis: ut tū maxime uigeat: ſapiat: intelligat: cū ſenſib⁹ corporis ſomno ſeruientibus ac pene uinctis: ſe ipſe ueluti ſolutus in libertatē uendicat: & tanq̄ per rariorē corporis nebulam illa quæq; cernere iā incipit: quæ perſpicua olim & luce omni lucidiora ei futura ſūt. Quæ quidē res ſicui fortaſſe dubia ſit: mihi ſane eſſe nullo modo poſſit: cui re ipſa ſomniū omne iam aperit̃. Tu em̄ rex Vladiſlae nuptialis illius aſtri imaginē repræſentas. Tu ueluti cælit⁹ miſſus es qui & Iſtro iam ꝑ diuina cōmiſeratione: & uniuerſa Thracia helleſpōtoq; ſuperato q̄primū ſis ꝑ illuſtrem perditiſſimorum hoſtium cladem atq; internicium in Myſiam illam Turcorūq; emporiū purſam ꝑuētur⁹. Tu non diu poſt: ut ſpero: ægyptijs Syriſq; oppreſſis: patefacies cūctis chriſti fidelibus ſanctā ciuitatē. Tu quaſi nouus aliquis Alexan-

der ad Gangẽ uſq; uł ad illos potius uſq; Gangaridas quos Alexandro metui fuiſſe legimus: cum tua ſempiterna glo ria penetrabis. Nam quid ego te Alexandro comparem: qui omni uirtute illo ſis & melior & ingentior? Quanq̃ em̃ Alexander cũ primũ arma cœpit mouere non in hoſtes & barbaros: ſed in amicos & græcos: eandẽ ætatem ageret: qua nunc tu es: annos em̃ uiginti natus erat: illũ tamen ui tia permulta comitabantur: te uero uirtutes plures. Erat Alexander ebrius: Vladiſlaus ſobrius. Impudicus ille: Tu pudiciſſimus ac plane temperans. Agebat Alexander oĩa temere: Tu conſulto oĩa & prudenter: Vtebat̃ ille ad res gerẽdas audacia duce & iracundia: Tu fortitudine & clæ mentia. Præbebat ille ſeſe uel in amicos iniuſtum: Tu neq; in tuos nec in alienos quicq̃ uł agis uel meditaris ſine iuſti cia. Ille ingratitudini ſæpenumero ſe fecit obnoxium: Tu unus omnium es gratiſſimus. Quod ſi Alexãder infinitis flagitijs atq; ſceleribus inquinatus totam prope Aſiam ne multo quidem cum milite ſubiugauit: quid de tot tuis tan tiſq; uirtutibus ſperãdũ fuerit: qui nulli uel libidini: uel ani mi impotentiæ ſeruias: ſiſq; innocentiſſimus? Præſertim cũ ad florentẽ firmiſſimũq; exercitũ Chriſtũ habeas tecũ ꝓpugnatorẽ atq; uexilliferũ. Et quib⁹ cũ tibi pugnãdũ ẽ? Nũ aduerſus gallos: aut Britãnos? an aduerſus præpoten tes atq; inuictos italiæ populos? Sane aduerſus Turcos: aduerſus paſtores & fugitiuos: q nullo iuſto Marte oĩa ꝑ latrocinia furtaq; moliũt̃. Nihilo tñ min⁹ barbara iſta atq; abiecta natio cõtẽnẽda oĩo nõ ẽ: ſed curãda oĩa diligẽter. Nã ut ait poeta: Et neglecta ſolẽt incẽdia ſumere uires. Id qđ cũ in alijs q̃ plurimis uerꝫ eẽ aĩaduertim⁹: tũ ĩ re turco rũ ĩprimis. Cũ em̃ diuti⁹ iſti cõtẽnũt̃: ꝓ nihiloq; habẽt̃ boſ phorũ urbẽ ad helleſpõtũ ipſi⁹ etiã Iuſtiniani ĩpatoris tẽ porib⁹ clãdeſtinis latrocinijs duce latronũ Bochamo cœ perũt diruperũtq;. Et cũ mox fugati ſeſe intra caucaſi cau tes recepiſſent: rurſus Heraclio imperante emerſerunt in Perſida: unde Machometum perditorum omnium perdi tiſſimum atq; nequiſſimũ: cuius nũc impiam ſectam ob ne quiciarum illecebras maxime omniũ amplectãtur latroci nãtẽ illũ eiſdẽ latrões artib⁹ turpit̃ expulerũt. Indeq; ſcm̃ ẽ

ut ſenſim atq; paulatim ꝓgredientes : dum nemine ꝑinde atq; cōtempti repugnantē offendūt : in intimis hadriatici ſinus regionib⁹ cōſederint: late oia longeq; turbātes: prædantes: populantes : uſq; adeo chriſtianorū principū uirt⁹ obdormierat: elanguerat: contabuerat. Itaq; diuina quadā prouidentia factū reor: ut in tātis humanarū mentiū tenebris ipſe in lucē ueneris ad ſalutē & lucē chriſtianoꝝ. Quare ꝑge: ut facis: Vladiſlae rex fortiſſime. Vtere tāto & tam grandi bono: quod tibi cælum oſtendit & ſydera. Permulta iam de Turcis in hanc diē ſplendidiſſimaq; trophæa ſtatuiſti. Iā tota metuit te barbaria atq; contremiſcit. Quicqd habebant aut roboris aut ſpei impuriſſimi hoſtes oēs noīs Chriſtiani: id omne in latrociniis inſidiiſq; turcoꝝ collocarant. Horum autem tot milib⁹ per tot tamq; diuerſa prœlia abs te nuper interemptis : quid reliquū ſeu uirium ſiue fiduciæ ſit aut turcis : aut cæteris iufidelibus: quem latere poſſit: eſſe certe arbitror neminem. Mirū profecto ē quantam de tua animi magnitudine inauditaq; conſtantia apđ Chriſtianos omnis & ſpem: & fiduciam concitaueris. Iam de trophæis: quæ uocant: nullus ſermo: nulla mētio ē. Extremum illum optatumq; triumphum quotidie omnes expectant: per quem liceat cunctis impune ac ſecure non ægyptū & palæſtinā ſolum: uerumetiam uiſere locos omnis ac gentes: ad quas olim uox euangelica ꝑuenerit. Itaq; uniuerſi populi regeſq; chriſtiani pro tua incolumitate atq; uictoria deum orant: & unus omniū maxime chriſtianiſſimus princeps meus Philippus Maria anglus: q te dignitatis & amplitudinis gradu nō ſec⁹ ꝓfecto q̄ patrem & colit & ueneratᷣ: ſed amoris charitatiſq; affectu æque atq; filium carum habet & periucundū. Qua hunc uoluptate affici exiſtimes: quotiens audit ſuis de te optatis reſpondere fortunam? Ita mediuſfidius delectatur ac geſtit rebus tuis omnibus proſpere geſtis: ut nihil apud eum lætius increbreſcere poſſe putem. Te regum ſydus appellat. Te chriſtianæ reip. propuguaculum nominat. Te chriſti uocat & ultorem & lumen. Quot quotidie pro te preces ad deum habet? Quā aſſiduis ſupplicationibus : illiſq; pientiſſimis

ꝓ te uno huius principis iuſſu templa oĩa celebrant᷑. Quã obrem cum & deo te rex Vladiſlae intelligis hominibuſq; cariſſimum: cum in te uno chriſtianorum omniũ ſalutẽ cõ/ ſtitutam eſſe animaduertis: tuum fuerit: ut quarũ rerum labores ac diſcrimina maxima cũ tua ingenti laude ſuſce/ piſti: earũ pulcherrimã palmã expectatũq; triũphũ ne re/ linquas. Quin age adiutore atq; duce Chriſto Ieſu inuade impiam illam teterrimãq; barbariã. Tibiq; perſuade non minorem tibi operam dandam eſſe: ut ratio tua pugnandi oĩs cum diuina uoluntate conueniat: q̃ ut exercitus omnis tu⁹ & ordinẽ obſeruet & modũ. Nã cæleſtẽ opem fruſtra fieri uidemus: quã humana actio aſpernet᷑. Itaq; nõ modo ut uincas: tibi cõſiderandũ eſt: ſed quomõ uincas: cum ijs euẽtus maxĩe ſit in laude: quẽ optima cõſultatio anteceſ/ ſerit. Vale rex inuictiſſime. Ex Mediolano Nonis Nouẽ/ brib⁹. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus Petro candido leuco decembri ſanitatem.

i Nter maxĩa innumerabiliaq; mala: quæ triſtis indi dia præ ſe fert: id eẽ boni aĩaduerto: qđ nemini ma/ gis nocet q̃ ſibi. Itaq; tua te torqueri inſania nõ mo/ leſte fero: Vale & aliquando reſipiſce. Ex Mediolano. v. idus Februarias. M.cccc.xxxxv.

Franciſ. Philel. Antonio Raudenſi theologo ſal.

q Vo ſignificato accipi cõueniat quotuſqſq;: & ſi non dubito noſſe te: tñ quoniã id a me reqris: paucis ac cipe. Idẽ ſignificare puto quotuſquiſq; in ſingulari numero: quod nomẽ numerale quot. Vt quotuſquiſq; eſt qui aliter ſentiat: pro eo quod dicimus: quot ſunt qui aliter ſentiant. Nam qui dicũt quotuſquiſq; idem ſignificare qđ aliquis: uæhementer errant: id quod ex Cicerone omniq; uetuſtate licet intelligi. Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris idibus Nouembribus. M.cccc.xxxxv.

Frãciſ. Philelfus Aloyſio crotto ducali ſecretario ſal.

p Lacuiſſe plurimũ hũaniſſimo noſtro pricipi epiſto lã illã ad regẽ Hũgariæ Vladiſlaũ uæhement᷑ gau/ deo. Quod aũt eius noĩe me hortaris: ad Philippũ

ducem Burgundiæ ut ſcribam:q̃primũ effectũ dabo. Va/
le Mediolani ex ædib⁹ noſtris.xv.Kal.Ianuarias. M.cccc.
xxxxv.

Franciſcus Philelfus Catoni ſacco ac iurecõ.ſal.

n Vnq̃ te das ocio Cato ſacce. Ac facis tu quidẽ &
prudẽter & bene. Quid em̃ eſt magis alienũ ab ho
minis natura uita ocioſa & ineriti:cũ illđ nobis de/
beat eẽ ꝓpriũ natura:ut ſemp uel agamus aliquid:uł circa
ueritatis perſpiciẽtiã uerſemur? Sed iam ad ea:quæ petis
uenio. Quæris em̃ quæ ratio platonẽ adduxerit: ut animi
ſedem locarit in capite:cum eã eius auditor Ariſtoteles ĩ
cordis penetralibus eſſe uoluerit? Demõſtrãt mundũ ma/
themaci eſſe orbicularem:quæ quidẽ figura præſtat cæte
ris figuris omnibus:cum hæc ſola ſuis partibus ſimilatur.
Cũq; mundus circumferatur:eius quoq; partes circũfe/
runť. Qua ratione ductus Plato uim mentis atq; rationis
in capite eẽ uoluit. Is em̃ ad totius mundi exemplum ani/
mum diſtribuit trifariã. Nã ut mũdi ſũmitatẽ ac etiã prin/
cipem:qui & gubernat & regit:& moderať omnia: cæle/
ſti inſigniuit domicilio:ita ſummam hominis partem:quæ
caput eſt:menti rõniq; tribuit. Deinceps poſt cælũ perin/
de atq; in media regione angelos dæmonaſq; ſubiecit:qui
pro cæleſtis regis ĩperio & agant: & exequanť imperata
oĩa. At hoĩes in terra poſuit:qui pareant:& ĩpata obeãt.
Ad quarũ rerũ imaginẽ tum quiddã in nobis:quod agen/
dis ſtudeat: collocauit in medio:tũ pubetenus atq; infra
tertium illud poſuit genus:qđ regitur:atq; adminiſtratur.
Quæ quidem ultima hæc duo appetitus ſũt ſpecies: quas
tñ rationi ipſi Plato docet naturaliter obedire. Et ita mens
in capite præſidet:quã primã uim animi dignitatemq; eſſe
uult & eã cõtẽplatiuam:qua intelligimus ac ſapim⁹. Quæ
uero ſecũdæ ẽ dignitatis:eã uim ita cõſtituit in pectore:ut
per eã agamus:quæ iuſſa ſunt. Sed quæ uis tertia inferius
eſt poſita:ea ſuperiorib⁹ paret dignitatib⁹. Animũ præter
ea putat Plato p oĩs meare artus:& corpus uniuerſum:per
mẽbraq; ſingillatim tanq̃ inſtrumenta uim ſuam trãffunde
re. Que autẽ ſenſibus occurrant:ut ſunt alia atq; alia:ea in

ſentiendo referri ad animũ oia. Vt igiť paucis oia complectar: Plato uim mentis atq; rõnis: quaſi principem locauit in cerebro. Lõgius enim abeſt ea pars corporis a colluuione ac ſordibus. Iracũdiæ uero animoſitatiſq; uæbemẽtiam qui θύμος uocatur a græcis in corde: at cupiditatẽ ſubter præcordia ſtatuit. Cuius quidem & ordinis & ſapientiæ Virgilius familiaris noſter minime ignarus pulcherrime cecinit in primo æneidos libro inquiens: Celſa ſedet æolus arce ſceptra tenẽs: mollitq; animos & tẽperat iras. At quare noiatum deũ exiſtimẽ: & quæ ſit eius ſecũdum priſcos illos philoſophos definitio: rurſus paucis accipe. Stoici qui ſũt grauiſſimi inter omnis philoſophos & acutiſſimi iudicati: diuinam ſubſtantiam ita definiunt. Diuina ſubſtantia eſt ſpiritus intelligilis igneus: qui forma carẽs: tum in ea quæ uelit: mutať: tũ rebus omnibus ſimul aſſimilatur. Vt autem deus appellareť: huiuſmodi cauſam inuenio. Cum ſydera ſuſpicerent homines: quæ & curſu uterẽtur perpetuo: at currere diciť græce θέειν thein: eſſeq; eadem in cauſa: ut ij contẽplerenť: id qď diciť θεωρεῖν theorin: Iccirco cũ aſtra cætera: tũ maxime & ſolẽ & lunã deos noiauerũt: q̃q̃ ſunt nonnulli: q deũ dictũ arbitrenť Δέος deos: quo noie timor ſignifiať: qď deus ſcilicet timendus metuẽduſq; ſit: ijs uidelicet: q ut ſunt aio deprauato: diuinam ſubſtãtiã neq; uerenť: neq; uereranť: quippe quã eſſe nullã putẽt. Ex quorũ numero te nõ eſſe exiſtimãdũ: quæſtiones tuæ dilucidum præbẽt argumentũ. Vale. Ex Mediolano idibus Februarijs. M.cccc.xxxxv.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Franciſco barbaro

q Vem ego hac tẽpeſtate putẽ ex græcis hoib⁹ græcos cæteros doctrina eloquẽtiaq; præſtare: quæris a me rem pfacilẽ iudicatu. Honos alit artis. Cicero noſter inqt: oẽſq; incẽdimur ad ſtudia glía. Quẽ inquã honorẽ nũc putes apď græcos ꝓpoſitũ bonis artib⁹ atq; diſciplinis in tanta græciæ toti⁹ iopia? Legi ad hippodromũ Cõſtãtinopoľ in marmoreis q̃buſdã lapidib⁹ ſub pulcherrio illo obeliſco uerſ⁹ quoſdã ad ptẽ ãteriorẽ obeliſci latĩos: ad poſteriorẽ ãt græcos & utroſq; heroicos: & itẽ utroſq; admodũ ieptoſ

qui quantũ ex iis poteſt intelligi: impreſſi atq; inſculpti in lapidibus illis fuerant Theodoſio ſeniore imperante: cui Arcadius atq; Honorius filij in regnum ſucceſſere. Quod ſi in ſecundiſſimis rebus illius orientalis imperij litteræ & bonæ artes negligebantur: quid nunc exiſtimãdum ſit in tanta græcorum calamitate & ſeruitute? Cæterum ut ad quæſita reſpondeam: unus Theodorus gaçes mea ſen/tentia cæteris græcis omnib⁹ & litteris præſtat & eloquẽ/tia: non hac inquã libaniana garrulitate: ſed eloquentia illa priſca: qua & Demoſthenẽ: & Aeſchinem: & Lyſiã: cæteroſq; illos nobiliſſimos oratores uſos legimus. Eſt præte/rea uir grauis & bonus: ac plane dignus: quem diligas. Vale ex Mediolano pridie Kal. Martias. M.cccc.xxxxvi.

Fran. Philel. Baueriæ philoſopho ac medico ſal.

d Ebes nõ eſſe oblit⁹: q̄ me ſemp Boetij opera delecta rint: cum in omni facultate atq; diſciplina: tũ ea ma/xime: quæ ſcripſit in dialecticis: in quib⁹ ipſis mihi uiſus eſt excelluiſſe plurimum. Quæ igitur noua tantus uir de Syllogiſmis cathegoricis hyppotheticiſq; præcepta adinue/nit: ea mihi excribi cupio. Itaq; a te peto: cõtendoq;: ut eo/rum librorum copiam facias mea cauſa eruditiſſimo atq; diſertiſſimo iureconſulto Bornio ſalæ. Is enim librariũ ali/quem parabit: qui huiuſmodi prouinciam ſit obiturus. Vale ex Mediolano. iij. Nonas Martias. M.cccc.xxxxvi.

Franciſcus Philelfus Thomæ Senecæ ſal

q Vod pudorẽ tuũ accuſes: nequaq̃ ẽ op⁹. Nã tam & ſi tuæ me litteræ plurimũ delectãt: delectaruntq; ſem/per: quippe quæ ab homine erudito & ipſo quidem mei amantiſſimo proficiſcantur: tamen cum ſiles etiam: mi/hi es cariſſimus. Scio em̃ te mecum nõ libenter ſilere neq; ſponte: ſed ob eam fortaſſe rem: quod uel locus aliquis: uel fortuna quæpiam ſcribere prohibuerit. Fuerunt autẽ nunc mihi eo tuæ litteræ ſuauiores: quo ſunt deſideratæ diuti⁹. Quod uero cupis pro noſtræ amicitiæ munere im/mortalitatis nomini per nos commendari: id q̃q̃ in te eſt: cuius eruditio eſt illuſtris: faciam tamen quod petis nõ in/uitus. Sed tu uelim interea loci de morte dũ nõ ĩprudenẽ

cogitas : te uiuum eſſe memineris. Facitoqꝫ: ne tuas prius
ſarcinulas colligas: q̄ te uidero: nã uidebo te iucundiſſime
Vale ex Mediolano Nonas Martias. M. cccc. xxxxvi.

Franciſcus Philelfus Fraucíſco ochæ ſal.

Artholomæus catias nouarieſis iuriſcõſultꝰ me nu
b per cõſuluit: quē idoneū ipſe cenſerē: qui nouarie/
ſem adoleſcētiã bonis & litteris: & moribꝰ inſtitue/
ret. Itaqꝫ tu mihi continuo ueniſti in mentē. Audiuit uir il/
le de te libenter: petijtqꝫ: q̄ primū curarem certior a te fie/
ri. Velles ne Nouariæ ludum aperire. Volūt enim ij ciues
eiuſmodi uirum: qui & grammaticam ſimul & rhetoricam
doceat publice. Tu igitur ſi rem probas: oſtēde mihi pro/
pediem : quantum nūmorum tibi conſtitui uelis pro hu/
iuſmodi annuo munere. Vale. Ex Nediolano pridie Kalē.
Maias. M. cccc. xxxxvi.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

Vam illã orationē Ioanni caimo iampridē dedi ad
t te: qua de quid ego ſentiã: ſentio em̄ optime: ex ijs
quæ antea tibi ſcripſi: debes intellexiſſe. Cupio cul
tellos turcos: nõ qui a turcorū officina in Italiã nauigarint:
ſed quos opifices genuēſes turcos imitati fabricarint: fal/
catos illos atqꝫ ſubcuruos. Noſti: quos dicã: qualis ſcilicet
iſtic emi: cum adeſſem. Mihi res tua cordi eſt: id qđ breui:
ut ſpero : liquido cognoſces. Vale ex Mediolano idibus
Maijs. M. cccc. xxxxvi.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio
philoſopho ac medico ſal.

E quid rerū mearū lateat te hominē amiciſſimū &
n uirū optimū: proxĩa nocte hora ſeptima morte mi/
hi ſublatꝰ eſt dilectiſſimus mihi filius Olympus fla/
uius: qui mihi natus ex uxore ſecunda Vrſina hoſnaga ma
trona pudiciſſima: adeoqꝫ formõſa: ut horæoſyna dici poſ/
ſet: nõdum menſem nonū implerat. Itaqꝫ naturæ imbecil/
litati cõſentiens : non poſſum non eſſe in luctu: præſertim
qđ ex omnibꝰ liberis meis erat is pulcherrimus : & præ ſe
ferebat imaginē indolis cuſdam egregiæ. Vale. Ex Medi/
olano. vij. Kal. Iunias. M. cccc. xxxxvi.

Franciſcus Philel. Pallāti Stroçæ eqti aurato ſal.

u Ix dici quæat: q̄ me delectarint proximæ tuæ litte-
ræ. Nullū. n. officiū omiſiſti neq; boni uiri neq; ami
ci hominis. Monuiſti & prudēter & bene. Sequar
equidē cōſiliū tuū. Moderaborq; mihi: &ſi non abſurde iā
bilis excādeſcebat. Is em̄ ſum: qui iiuriam ferre poſſim: cō-
tumeliam uero nullo pacto poſſim: nec etiam uelim. Nam
iniuriam ferre prudentis hominis moderatiq; duco: cōtu-
meliam uero & ſtulti & fatui. Faciam igitur quod hortaris.
Tibiq; uelim perſuadeas neminem omniū amicorum eſſe
hac tempeſtate te uno mihi cariorem. Vale. Ex Mediola-
no. v. idus Ianuarias. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Bernardo Iuſtiniano.

c Vpio oīno uos uiſere ad reſurrectionē dominicā:
quo & tuo reliquorūq; amicorum mutuo cōſpecto
frui co lloquioq; liceat: & certa honeſtatis lege quæ mihi
iſtic negocia ſunt: cōponantur. Quare ſi me amas: da ope-
ram: tu tuta mihi ad uos pateat acceſſio: ne publicæ princi
pum ſimultates: ſi quæ tandem eæ ſint inter ueſtram no-
ſtramq; rempublicam: priuato obſint officio. Præterea ut
ſcis non minus ſum Venetus: q̄ Mediolanēſis. Vtraq; em̄
ciuitate donatu ſum. Vale ex Mediolano Kal'. Februarias.
M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus ſal. plu. dicit Scæuæ
corti equiti aurato ac iureconſulto.

t Abellarium ad te in germaniā ꝓficiſcentē nō ſum
paſſus ire uacuū meis litteris. Ex quarū delectatio-
ne poteris facile coniectare: quāta me priuaueris uolupta-
te: qđ eidē tabellario Mediolanū modo repetenti nullam
ad me epiſtolam dederis. Et feciſti profecto pace tua dixe
rim: inhumane & illiberaliter: quod cum ad alios ſcribe-
res: hoīs amiciſſimi ſis oblitus. Sed quo maior eſt beniuo-
lentia noſtra: eo fortaſſis exiſtimaſti magis licere tibi uti
mecum ſilētio per litteras: præſertim in iſtis germaniæ ni-
uibus: quarum frigore digiti quandoq; ſtupeant: ac rige-
ſcant. Itaq; ignoſco excuſationi tuæ: modo iſta poſthac uti
nolis. Quare fac: ut erratum cumulatiſſime reſarcias: ope-

ramq; des :ut aliquid noui reportes in italiam tecũ : quod muſarum noſtraq; interſit. Non enim fieri poteſt : quin epiſcopus æneas uir doctrina : & eloquētia ſingulari egregium aliquid inuenerit in tot ac tam plenis & puluerulentis bibliothecis germaniæ. Vale. Ex mediolano pridie id⁹ Februarias. M.cccc.xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Guiniforto Barçiçio iureconſulto ſalutem.

q Vod ad principem Marchionem ſcripſerim : non te latet. Quid autem ea in re decreuerit : noſſe cupio. Rogo igitur te ut quoniam non medocriter noſtra intereſt : quæ ſit iſtius mens principis : q̃primum intelligere cures pro uirili parte : efficiaſq; ne diutius nobis expectandum ſit. Erit hoc mihi pergratum. Vale. Ex Mediolano idibus Februarijs. M.cccc.xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Antonio trebano ſalutem.

a Ntonius Florentinus fictor & excuſor egregius æque tempeſtate noſtra atq; praxitelen apud priſcos memorãt copanue aut phidian aliquem & te diligit plurimum : & mihi eſt cariſſimus. Itaq; a me petijt : ut te in familiaritatem beniuolentiamq; acciperem : quippe qui mei ſtudioſiſſimus ſis. Cupere enim ſe non ſecus ſuos amicos omnis fieri meos atq; ipſe eſt. Quare ut & homini amiciſſimo & humanitatis officio ſatiſfacerem : iccirco haſce litteras ad te dedi : ut tibi perpetuo teſtes eſſent ſingularis dilectiõis erga te meæ. Vale. Ex Mediolano. iiij Kal. Martias. M.cccc.xxxxvij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Petro Thomaſio philoſopho ac medico.

e Xpectabã quotidie tuas litteras : quib⁹ de ijs omnibus fierẽ cumulatiſſime certior : quæ mea intereſſe cenſeres. Tamẽ cũ interim iſte nũci⁹ ad te iret : nõ eum ſum paſſus meis litteris uacuum proficiſci. Te autem ut uel hac in re meo exemplo uti uelis : etiã atq; etiam rogo. Vale. Ex Mediolano. iiij. Ka. Martias. M.cccc.xxxxvij.

Franciſcus Philelfus ſalutem dicit pluriam Franciſco Barbaro.

Eque tuam humanitatē laudo: atq; tabellariorū ac
a cuſo uel negligentiā uel perfidiā in reddendis litte
ris meis. Intelligo cauſam: quare nihil reſpōderis:
cū quid eſſes reſpōſurus: ignorares. Reliquū ē: ut qđ tuis
litteris q̄ amiciſſime polliceris ac recipis: & diligenter per
ficias & q̄ primum: hoc erit mihi tam gratum: ut imortali
bus beneficijs me tibi obſtrictum fore profitear. Vale. Ex
Mediolano. iiij. Cal. Martias. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

Vanq̄ minime futurū dubitabam: quin abs te mihi
q litteræ ꝓpediē redderent: tamē cū exiſtimaſſem
nequaq̄ tibi fore ingratū: ſi publicus tabellarius ali
quid item litterarū mearū ad te deferret: ſcripſi rurſus: ea
dem ſcilicet: quæ antea. Itaq; uelim cures: ut ad reſurrecti
onē dominicā pateat mihi tutus ad uos acceſſus. Vale. Ex
Mediolano. iiij. Cal. martias. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Bornio ſalæ iurecōſulto ſal.

Em mihi feceris admodū gratā: ſi a doctiſſimo phi
r loſopho ac medico Baueria Boetij cōmētarios in
porphyrium & itē in Ariſtoteles prædicamēta at
q; in eū librū: cui titul⁹ ē. περὶ ἑρμηνείας peri hermenias:
tantiſper mutuabere: dū excribāť: id qđ fiet q̄primū. Non
em̄ mutuū peto fœneratoꝝ more: ut meū fiat tuū uel tuū
meū: ſed ut cōmodet eos nobis cōmētarios: intra mēſem
enim redibunt Bononiā ad te: quo bauerię noſtro reſtitu
as. Vale ex Mediolano. iij. Cal. Martias. M. cccc. xxxxvij

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

Itteras tuis hiſce occluſas cōmuni amico & erudi
l tiſſimo iureconſulto Bornio ſalæ reddito perq̄ ce
lerrime: eūq; hortare: ut ſepoſitis paulo cōuiuijs ac
muſicis homini amiciſſimo inſeruiat. Vale ex Mediolano
pridie Cal. Martias. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Nicolao quinto
Eccleſiæ romanæ pontifici maximo.

Eſciam: qđ optati⁹ in uita mihi pater beatiſſime Ni
n colae quinte pōtifex maxīe: quid iucūdius cōtige
re potuiſſet: q̄ ꝙ diuia benignitate te ſacroſanctæ

breuiter. Petrus perleo ariminenſis fuit: ipſe quoq nõnullos annos florentiæ primo: dein etiã Senæ auditor meus. Vir bonus ẽ: idemq perdoctus ac facundus: mihiq cariſſimus: qui Genuæ oratoriã docet: ut ſcis. Iſtic qđ publicũ eſt præmiũ conſtitutũ: per q̃ difficillime diſſoluit. Abſurdum eſt profecto quẽq̃ poſſe bene docere & ſimul pugnare cũ ægeſtate. Oportet eñ ingeniũ hominis eruditi: ſi uelit ſuo fungi officio: uacuũ eſſe mercẽnaria omni cura. Tuæ igit̃ uł prudẽtiæ fuerit: qui litteratiſſimus & habearis & ſis: uł beniuolentiæ erga me: quẽ noſti & tui & Fręgoſorũ oĩm laudis ſtudioſiſſimum eſſe: operam dare: ne cogat̃ Petrus perleo noſter ob inobſeruatã publicã fidẽ iſtinc diſcedere ac proficiſci Venetias: quo eũ noui frequenter accerſi honeſtiſſima conditione. Tu rem tenes. Dabis operã: ſi me amabis: ne fruſtra uidear ad te ſcripſiſſe. Clariſſimũ ducẽ Ianũ cũ uniuerſis Frægoſis & ſaluere: & magnos eſſe indieſq magis fore uæhementer opto. Vale ex Mediolano. xv. Kał. Iulias. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Bornio ſalæ iurecõſulto.

e Rat natalis me⁹ cũ hæc ſcriberẽ tibi ad octauũ Kał. Auguſtas: agebamq ætatis annum unum & quinquageſimũ: qui natus eſſem anno a natali chriſtino milleſimo trecenteſimo nonageſimo octauo. Quod idcirco uolui ne te lateret: quo ad oĩa quæ ſcripſeras reſpon derẽ. Habes ætatẽ meã: quã ſi noſſe uoluiſti: ut mihi uxorem aliquã forſitan dares: nihil ẽ qđ labores. Non eñ hæc ſunt tẽpora: quibus de re uxoria ulla ineunda ſit ratio cum nec mihi ſit integrũ hinc decedere: & hic nõ ego ſolũ: ſed uniuerſa ciuitas in extrema rerum omnium difficultate ſit poſita: imprimiſq rei frumentariæ: cuius indigentia tanta eſt: ut permulti inedia iam perierint: pereãtq quotidie. Et feles & canes & imunda oĩa eſu cõſumpta ſunt. Atq mirabilis tamen eſt ciuitatis huius conſtantia: ut emori oẽs malint q̃ dominium quenq̃ admittere. Quid ergo facturi ſint Mediolanenſes? Nihil habeo: quod tibi reſpondeã aliud: q̃ quid non facturi. Ni deus ipſe prouiderit: uidere uideor breui fore: ut prodigioſa audias ꝑmulta. Ego de me quid

actur⁹ ſim:neſcio. Neceſſe fuerit:ut ex tẽpore alia atq; alia cõſilia capiã:quæ cuiuſmodi ſint futura:augurari nequeo. Vale Ex Mediolano.viij.Kal. Augu.M.cccc.xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

e Go mi Auriſpa ĩ ſyrtib⁹ nauigo:unde ſine maximo periculo erũpere non licet:& inter nauigandũ ne fluctib⁹ obruar:at pereã naufragio:plurmũ eſt metuẽdũ. Si qd habes:adiuua me cõſilio tuo. Nã quid agam: incertus ſum. Vbiq; gẽtiũ hoc tpe q̃ Mediolani eſſe mallẽ: Vbi neq; ſine maximo periculo eſſe poſſum ꝓpter ciuilis ſeditiões:nec etiã hinc abire ab his ꝑmittit̃:in quorũ poteſtate ſunt oĩa. Adde difficultates rei meæ familiaris. Quare mihi omnia ſunt aduerſa. Nihil oĩno cõſilij mihi relictũ eſt. Tu qui nauigas in portu ſi quod mihi adiuuamentum afferre potes:ne differ. Vale ex Mediolano.vi.Kal.Auguſtas.M.cccc.xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Blondo flauio ſal.

q Væ a me ſcire uis de illo diuino principe Philippo Maria:non eſt narrandi locus. Sed unũ uelim:tibi certo perſuadeas:neq; eſſe neq; fuiſſe unq̃ uirũ alterum:uno.G.Iulio excepto:quo nihil hominũ natura ꝓduxit profectius:qui ulla uirtutis laude cum Philippo Maria illo cõferri poſſet. Vellem:mihi liceret ois illius laudes ſingillatim in mediũ referre. Sed quoniã hæc ſunt tempora mihi tacẽdũ exiſtimaui. Quã cuperem:una eſſe poſſemus. Vale Ex Medio.vi.Kal. Augu.M.cccc.xxxxviiij.

Frãciſcus Philelfus Georgio plato iurecõ.ſal.

a Dmonitionẽ tuã & probo:& plurimi facio:utpote quã norim manare a beniuolẽtiſſimo ĩ me animo: Cæterum uelim illud tibi eẽ exploratiſſimũ:ita me mihi uitã inſtituiſſe:cũ antea ſemper:tũ præcipue hac die ut nihil obijci quæat meis moribus:cuius redditurus non ſim q̃ rectiſſimã rationẽ. Nec ſum adeo curioſus ĩ ueſtra republica:ut a quoquã poſſim iure accuſari. Ego tot⁹ uerſor cũ libris. Meq; domi contineo:non modo:ne loquar quicquam:quod mihi ſit incommodum allaturum:ſed ne audiam quidem. Itaq; admonẽdus non ẽ:qui & ſecũ habitat:

nec aliunde pendet: quã ex ſeſe: ni fortaſſis mihi metuis a cãdido decẽbre: homine natura maledico & inimiciſſimo bonis uiris & eruditis omnibus. Is ſi quid inſidiarũ tetẽderit: da operã: ut coram accerſar. Id ſi feceris: facile omẽs dilucideq́ intelligẽt nefarios dolos: ac fraudes teterrimi nebulonis. Tibi autem gratias habeo immortalis: quod nihil prætermittas: quod mea intereſſe arbitreris. Vale ex Mediolano. vi. Kal'. Auguſtas M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni philoſopho ac medico ſal. dicit plu.

d Electatũ eẽ te duob⁹ ijs libris Hippocratis: altero de flatib⁹: altero de morbis: ſiue id malis: de paſſionibus corporis: hoc eſt περὶ παθῶν peri pathon: quos ex græco in latinũ cõuertim⁹: plurimũ lætor. Nam laudari abs te doctiſſimo philoſopho ac medico prudẽtiſſimo lucubrationes meas nõ mediocri mihi aſcribo laudi. Quod autem me hortaris ad cæteros Hippocratis libros interpretãdoſ obſequerer tibi ꝓfecto perlibẽter: ſi id mihi facere liceret. Sed uſq́ adeo ſum aĩo occupato: ne pturbato dixerim in hac tẽporũ ꝓcella: ut uix ſim apud me. Qđ ſi deus qſpiã ſecũdi⁹ flauerit: nullo erit ad eã rẽ opus adhortatore. Vltro eñ accingar: quo noſtris hoĩbus ꝓſim. Interea tpis ſine me habere eoꝝ rõnem: quib⁹ ꝓpius urgeor. Vale ex Mediolano. v. Kal'. Auguſtas. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſ. Philel. ſal. di. pl. Leonello æſtẽſi Marchioni.

ſ I tibi corã narrare poſſem præſtãtiſſime prĩceps Leonelle: quantũ me tibi debere putẽ: qđ nullis meritis de te meis ultro me iuitaris ad tuæ celſitudinis hoſpitium atq́ familiaritatẽ: intelligeres profecto: q̃ ſit apud me egregia uirtus tua: quamq́ admirabilis peneq́ diuina. Non eñ expectaſti: ut te litteris anteuerterẽ ac rogarẽ: ut me intra regalis tuos parietes exciperes: dignũq́ redderes beniuolẽtia tua. Sed id diu mihi atq́ multũ aggredi cogitãti ſponte occurriſti: teq́ ipſum liberaliter perbenigneq́ obtuliſti: ac nullum prætermiſiſti officium humaniſſimi ſapientiſſimiq́ principis. Et quod a Platone ſcriptum legimus: non obſcure confirmaſti: beatas illas fore reſpublicas: quæ aut

a ſapientibus: aut a ſapientiæ ſtudioſis adminiſtrarentur. Nec em̄ ignoramus inter regē & tyrānum illud intereſſe: quod hic oīa refert ad utilitatē ſuā contempto diuino omni atq; humano iure. At rex ſecus oīa: qui iuſticiā atq; pietatem ante oculos ſemper ferens: ſibi oīa uult cum ciuitate eſſe cōmunia: ſuum atq; proprium nihil ducens quod a publica utilitate dignitateq; ſeparet. Dignus es tu profecto: qui q̄diutiſſime ſis in uita: & non minus uniuerſæ Italiæ: q̄ tuo iſti pacatiſſimo atq; fœliciſſimo potentatui domineris. Totus es ad laudem & gloriam natus: cuius uniuerſa uita plena eſt honeſtatis: plena ſapientiæ. Faciat de⁹ omnipotens: ut mihi aliquando liceat uti atq; frui: quod mihi beneficium q̄ beneficentiſſime alacerrimeq; ꝓponis. Nūc enim ea ſunt tempora: ut aliud nihil queam non modo deliberare: ſed ne reſpondere quidem. Vale ex Mediolano. v. Kal. Auguſtas. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni philoſopho ac medico ſal.

q Væ mihi ſcripſerit nobiliſſim⁹ princeps tuus: imo noſter: quidq; ipſe pro tempore reſpōderim tecū ipſe cōſiderabis. Nā ego in præſentia mei iuris nō ſum. Itaq; omnia ſunt accōmodanda tempori. Tu uelim: interea modereris: & cōponas oīa pro ſingulari tua prudētia. Meū animū habes in manu. Nec loqui apertius q̄cq̄ licet. Cum licuerit: id qđ nō longe abeſſe potuerit: aperiam tibi mentem meā. Es em̄ unus: cui crediturus ſim omnia. Vale. Ex Mediolano. v. Kal. Auguſtas. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

q Vid tibi reſpondeā: haud ſcio. Nec auſim efferre: ſi quid etiā ſciam. In ſcylleo æſtu nauigam⁹. Niſi de⁹ aliqs opportune reflauerit: ultimū naufragium patiemur. Vale ex Mediolano. v. Kal. Auguſtas. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſ. Philel. Bornio ſalæ iurecoſulto ſal.

f Viſti tu in me ſemp & liberalis & comis: nullūq; unq̄ liberalitatis officiū & comitatis prætermiſiſti. Eundem quoq; in hunc iſtum te fore exiſtimo: cui meas ad te litteras dedi. Eſt enim & homo perpulchre doct⁹ ac diſert⁹

& uir prædit⁹ elegãtiſſimis morib⁹. Quaꝓpt̃ officij tui fuerit id præſtare: ne quã ſpẽ ab me habet de te receptã: eam falſã extitiſſe itelligat. Vale ex medio. v. Kal. Auguſtaſ. M.

Franciſcus Philel. Ioanni Auriſpæ ſal.

q Vid ſupbiæ me accuſas: qđ tibi reſpõdeã nihil: q̃ſi ea ſint tpa: ut cuiq̃ liceat loq: qđ ſentit? Itaq; malo abs te ſupbiæ accuſari: q̃ ſtulticiæ. Nõ ſũ em̃ uſq;adeo obtuſioribus ſenſib⁹: ut qd me aut deceat: aut dedeceat: nõ itelligã. Te igit̃ rogo: æquo aĩo feras ſilẽtiũ meũ. Nã cũ licuerit: te obtũdã ꝓlixitate orõnis. Vale ex medio. pridie Cal. Aug.

Frãciſcus Philelfus Angelo actiolo eqti aurato ſal.

n Ihil eoꝝ i hãc diẽ uideo abs te cõfectũ: quæ mihi: tũ corã antea: tũ poſtea p litteras tã liberalit̃ recepiſti. Ac nõ poſſũ ſane nõ admodũ mirari: qđ ne reſpõdes tu quidẽ: ni fortaſſe uelis me tuũ interp̃tari ſilentiũ: qđ nihil mihi recepis: neq; hic præſens: nec poſtea ſcribẽs: ſed qđ uerba nõ tã feceris q̃ dederis. Id ſi ita ẽ: utar illo Terentiano: par pari referto. Vale ex Mediola. iij. Nonas Auguſtas. M.

Frãciſ. Philel. ſal. dicit plu. Petro Medici Coſmi filio.

p Ræcipuũ tuũ in me amorẽ & expert⁹ ſæpe ſũ præſens: & audiui abſens. Faciſq;: ac feciſti ſemp ꝓ officio gratiſſimi diſcipuli & uiri optimi. Nã de tua erga me uoluntate cũ ab alijs pmultis: tũ ex Angelo actiolo: ſplẽdidiſſimo eqte aurato: & ueſtræ familiæ ſtudioſiſſimo egregie accepi. Reliquũ eſt: ut Achillis: qđ fabulant̃ iaculo utamini in ſecũdo ictu. Qđ ſi factũ cognoro: haud patiar ulla me beneficij iuriſq; magnitudine ſupatum iri. Vale ex Mediolano. iij. Nonas Auguſtas. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Lampugnino birago ſal.

i Audo bonitatẽ ingenij tui: qui ætate iãdudũ ingraueſcẽs: des operã græcæ litteraturæ iſtis diſſimillimus: qui litteratiſſimi haberi uolũt: græcis litteris ignoratis oĩno. At ſua ſe plurimũ opinione fallunt. Nemo em̃ mea ſnĩa latin⁹ ſit optim⁹: ubi græca ꝓrſus eruditiõe careat. Prudẽter igit̃ tibi cõſuluiſti. Quare quicqd a me poſtulas: id totũ in tua eſſe ptãte poſitũ exiſtimato. Nã & libris tibi & doctrina nũq̃ ſum defutur⁹. Vale ex ædibus no

ſtris Mediolani Nonis auguſtis. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Aloyſio Crotto.

b Ieronymi quas petieras: Auguſtiniq; epiſtolas ad te dedi cõmodato. Quare ubi eas ꝑ tua uolũtate lectitaueris: cura ad me redeãt. Qđ aũt quæris qd de utroq; ſentiã: & quo ad doctrinã: & quo ad eloquẽtiã: breuiter accipe. Omniũ primũ de rebus diuinis nõ ẽ meũ iudicare: ſed eccleſiaſticæ dignitatis auctoritatiſq;. Cæterum puto utrũq; uero pulcherrimeq; diuinarũ rerũ omniũ ſciẽtiam tenuiſſe. Sed quo ad reliquas oĩs ptes philoſophiæ Auguſtinus uiſus eſt lõge tũ acutior & peritior: tũ etiã ſubtilior. Dialecticus Auguſtin⁹ fuit egregius & idẽ phyſic⁹ atq; mathematicus. Huic Hieronymus plurimũ præſtitit dicendi elegantia potius q̃ doctrina: id qđ ex utriuſq; oratiõe licet intueri. Græcã litteraturã Hieronym⁹ perpulchre calluit: Auguſtinus minus pfecte. Ille hebraice quoq; habet̃ eruditus: & Auguſtin⁹ illius linguæ ignarus oĩno. Vita horridus Hieronymus: Auguſtinus autẽ mitis. Quod ſi ex ijs duobus unus effici potuiſſet: nihil natura abſolutius ædidiſſet. Vale ex ædibus noſtris Mediolani. M. cccc. xLviiij.

Franciſci Philelfi Epiſtolarum Liber Septimus.

Franciſcus Philelfus Senatui & populo Florentino ſalutem dicit plurimam.

c Vm inclytæ ueſtræ & excellentiſſimæ reipub. principes Florẽtini egregiam illam atq; ſingularẽ bñficẽtiã: qua cũ iſtic aderã: a uobis pulcherrime ſũ ornat⁹ nõ min⁹ ſuaui q̃ aſſidua recordatione mecũ repeto: nihil ẽ qđ malle me debere intelligã: q̃ & oĩbus in rebus & apud oẽs mortales id ꝑ uirili pte præſtare: ut gratitudinẽ animi mei certo aliquo argumẽto recognoſcatis. Quare cũ alias ſemp: tũ maxime hoc tpe qd ꝑ ueſtri noĩs amplitudine ſũmoq; ſplendore mihi ſtudẽdũ cenſerim: ubi breui oratiõe oſtendero: facile iudicabitis bñficiorũ in me ueſtroꝝ memoriã nulla neq; tẽporũ lõgitudine nec fortunæ uarietate apud animũ meũ interijſſe. Quibus em̃ in reb⁹ cumulatiores ſim uobis gratias relatur⁹: q̃ ſi ad ſplendidiſſimũ laudis

mun⁹: dũ uos ad decus & gloriã natos cohortari prexero: præcipuã in me quandã ſi nõ prudentiã: fidem tñ & pietatem intueamini. Memini qb⁹ ſex annis pulcherrime apđ uos agerem: nulli⁹ rei magis pplm floretinũ: q̃ dignitatis ratione habere ſolitũ. Quare cũ uel de pace: uel de bello ageret: tũ cõſilia oia: tũ decreta ad dignitatẽ ſemp referebant. Qui ꝑfecto bene moratæ reip. mos iure mihi laudãdus uideri debet. Nihil eñ nec utile in uita nec iucũdum cenſendũ eſt: qđ honeſtate uacet. Oia quæ aut corpis aut fortunæ ducũt cõmoda: & fragilia ſunt planeqꝫ inania ubi minus ad decus relata fuerint. Itaqꝫ ut oĩs uirtus fructifera eſt: & uoluptatis plena: ita nihil in bonis aut expetẽdis ponẽdũ eſt: qđ a uera laude diſcedat. Quo fit: ut ſi uos laudis qđ eximiæ uirtuti debetur: ſtudioſi imprimis uniuerſæ italiæ paci trãquillitatiqꝫ cõſuletis: & ꝑ cõſuetudine ueſtra facturi ſitis & ornatiſſimum ĩmortalitatis nomen aſſecuturi. Quo tpe uobis eſt renũciatũ de obitu Philippi Mariæ angli qui fuit un⁹ oĩm ꝑfecto q̃diu uixit: noſtræ ætatis principum atqꝫ regũ fortiſſim⁹ atqꝫ ſapiẽtiſſim⁹ quidã uir. Haud dubito: qn animũ oẽm a reꝝ bellicaꝝ ſtudijs ad pacis ociũ cõuerteritis. Nã & ueſtro ingenio mites eſtis atqꝫ phũani: & ueſtræ florẽtiſſimæ reip. nõ belli: ſed pacis artes cõducere cõſueuerũt. Nec eñ unq̃ bella ſuſcipitis bellãdi cupiditate: ſed ut pacate poſſitis cũ dignitate uiuere: nec etiã cũ primũ illi optio principi bellũ intuliſtis alia uos rõ ulla mouit q̃ hmõi honeſte pacis cõſiliũ. Cũ. n. quo illi⁹ conat⁹ tẽderẽt neſciretis: & Imola atqꝫ Forũliuiũ & flaminijs captæ urbes haud iniuria uobis ſuſpitionẽ ei⁹ animi non mediocrẽ afferrẽt: qñ ille tñ nihil alienũ appeteret: ſed pti ecclïæ Romãæ quã braci⁹ igẽti aĩo uir munitiſſimo firmiſſimoqꝫ exercitu nitebať opprimere: pti reb⁹ ſuis cõſulere cupiẽs: qppe q uereret hõ prudẽtiſſim⁹ Bracij incremẽta ĩ pniciẽ ſuã & exitiũ emanatura: quã ipſã ſuſpicionẽ priceps callidiſſim⁹ Nicolaus æſtenſis admodũ cõfirmarat: his rõnib⁹ motus Philippus in flaminiã miſerat uires ſuas: tum ultro uos: ut eſtis uni omnium cautiſſimi: nulla ne minima quidẽ iniuria laceſſiti: armis obuiã ire aggreſſi eius conſilijs: quæ reb⁹

ueſtris detrimẽtoſa fore exiſtimabatis: diuturni: maximi: calamitoſiſſimi belli fuiſtis auctores. Qua quidẽ in re non modo accuſandi nõ eſtis: ſed tolerandi potius. Nam cũ qd ille animo uerſaret: uos lateret: uideretiſq; urbes finitimas in illius ꝑtãtem actas: nec eſſetis obliti: q̃ ancipiti: & periculoſiſſimo bello cũ eius patre Ioanne Galeacio clariſſimo & potentiſſimo principe dimicauiſſetis: prudentiæ ueſtræ munus eſſe duxiſtis prius occurrere eiuſmodi conatibus q̃ pati: ut magis indies magiſq; inualeſcerent. Quanto aũt in diſcrimie utrinq; uerſata deinde res fuerit: uniuerſa nõ modo nouit: ſed etiã ſenſit Italia. At ubi maximus & optimus ille dux naturæ uel intempeſtiue cõceſſit: ac uiri Mediolanenſes ut ſunt excelſo atq; inuicto aĩo: in libertatem ſe uendicarunt: continuo declaraſtis & id quidem certiſſimis argumentis nihil eẽ uobis & ueſtra & Italiæ pace neq; optati⁹ nec iucũdi⁹. Nullo em̃ pacto fieri põt: ut ſiquã præpotẽtẽ Italiæ aut urbẽ: aut regionẽ belli fulmen inuaſerit: quieto ipſi aĩo eſſe poſſitis. Itaq; pacis & tranqllitatis bono qđ ſplẽdidiſſima hæc potẽtiſſimaq; reſpu. maxime omniũ affectabat: oĩ opa & induſtria ſtuduiſtis: & ita ſtuduiſtis: ut quãtũ in uobis fuit: nullæ diuturni ardẽtiſſimiq; belli ſcintillæ relinquerẽt. Cũq; diuino etiã cõſilio quodã fieri uideret: ut q honeſtã pacẽ minus admitterẽt: duriſſimis euẽtis pugnæ ꝑſæpe affligerent: iam eo loci deducta res erat: ut nõ min⁹ q̃ Mediolanẽſes cæteri quoq; pacem expeterẽt. Qđ cũ ſedulo fieret: ac iam propediẽ tẽpeſtas oĩs ꝓcellaq; belloꝵ turbinẽ oẽm amiſſura uimq; putaret: ecce repẽte ĩfœlici neſcio quo ſydere ĩopinati qdã turbulẽtiſſimiq; fluctus inſurrexere. Franciſcus em̃ Sphortia magno & elato aĩo uir atq; rerũ bellicaꝵ glĩa cunctis noſtræ tẽpeſtatis ducib⁹ lõgiſſime antecellẽs a Mediolanẽſib⁹ quoꝵ copijs exercitibuſq; præerat: ſeſe abduxit: & ita fato neſcio quo abalienauit aĩm: ut quæ in hoſtes cõſueuerat: ĩ hoĩes amiciſſimos: & optime de ſe meritos infeſta arma cõuerterit. Nec me ſane dubitatio ulla tenet tm̃ illũ: & tanta laude uirũ nõ tã libidine dñandi: quæ nõnullos ſæpe tranſuerſos agit: q̃ hoĩm quorũdã minime ſibi amicoꝵ inductu a priſtino iſti-

tuto in hmōi ſuſpitionē incidiſſe. Putat em̄ Mediolanēſes cū Venetis aduerſus ſe machinatos inſidias. Sic igit̄ ſuauiſſimū Italicæ pacis ociū tādiu multūq; deſyderatū: quo tpe poſtliminiū feciſſe credebat̄: mox deteriore cōditiōe tāq̄ ſedibus ſuis extruſum duriſſimis bellorꝝ catenis præmit̄. Huic aūt tātæ & tā acerbæ rerꝝ difficultati qb⁹ mihi remedijſ occurri poſſe uideat̄: paucis dicā. Quid Frāciſc⁹ ſphortia aduerſus hāc præualidā ampliſſimāq; rēpu. aut ſperare poſſit: aut deſperare: nemo eo melius nouit. Quid rurſus Mediolanenſes de illius conatib⁹: aut metuendum ſit: aut audēdū: neſcij certe nō ſunt. Ad hæc ea utroſq; prudentia eē puto: ut neq; uelint: qđ nequeāt cōſeq: nec qđ quæant: nolint. Sed animis pturbatis recte iudicare nūq̄ licet. Nam uel cupiditate: uł ægritudine ita diſtrahunt̄ interdū: ut ſui cōpotes eē non poſſint. Quinetiā tātæ qn̄q; puicaciæ ſeſe mortales obnoxios faciūt: ut ſciētes uidēteſq; præcipites ruere q̄ ad ſanitatē redire malint. Pluſq; ualet qn̄q; amicorū apta & ipſi pmotioni accōmodata prudēſq; ſuaſio: q̄ fortiores ullæ firmioreſq; rōnes: quæ ſe intēpeſtiuas obtulerint. Itaq; unos omnium uos aptiſſimos iudicaui principes florētini: q tātā hāc & tā illuſtrē præclarāq; puinciā pro ueſtra in utrūq; & Mediolanēſem populū & frāciſcū Sphortiā ſingulari beniuolētia ſuſcipetis. Ea em̄ ē ſapīa: eo rerum hūanarꝝ uſu: ea pitia ut nihil oio nō modo ad ſuadēdū ſed ne ad pſuadēdū qdē uos quæat præterire: qđ mortales reliqui oēs norint. Quare & hortādo & monendo: ac etiā ſi uſui fuerit: accuſando: orādoue facile apud hoies amiciſſimos: oia quæ uoletis: cōſequimini. Nā cū utriq; ſint exiſtimaturi uos ut amice & prudenter: ita etiā fideliter atq; p officio reb⁹ ſuis cōſulere: facile ſint in ueſtrā ſentētiā ituri. Qđ & ſi uobis facillimū factu futurꝝ ē: tn̄ ſi difficillimū quoq; laborioſiſſimūq; foret: ueſtri muneris ac laudis ducere debetis: quicqd honeſtū ſit: a uobis curari oportere. Nam cū ad uirtutē nati oēs ſim⁹: nihil poſſum⁹ ſine reprehenſione omittere: qđ decus aliquod præ ſe ferat. Quid autem pulchri⁹: qd laudabili⁹: qd imortalitate digni⁹: q̄ inimicitias tollere: q̄ bn̄facere: q̄ iniuriā ppulſare. Nōne ſatis uiri boni

laceſſunt̃ iniuria: cũ inferť cuiq̃ iniuria uel ignoto? Homo em̃ hoïs cauſa natus eſt. Nec ille human⁹ ducẽdus ẽ: q hũa nitatis officium neglexerit. Qď ſi gratiã inter hoïes uobis amiciſſimos recõciliabitis: quãtã etiã uniuerſæ Italiæ grãm ſitis: nõ obſcure ex præſentib⁹ incõmodis cõiectare uobis licet: Quod em̃ circũquaq; ſtrenui & pecunioſiſſimi uiri: q ſubſtãtias ſuas aut in mercatura: aut in uectigalib⁹ haberẽt occupatas: ob hãc bellorũ calamitatẽ decoxerunt? Nec id in Italia ſolũ: ſed p oẽm fere Europã. Nã cũ ꝓpť belloꝝ aut periculũ: aut metũ: & nõnũq̃ etiã detrimẽtũ reſpõderi cõ/ uẽtis nequeat: neceſſario fides apď mercatores: apud mẽ/ ſarios: apud publicanos concidit: id quod nõ ſolũ calamita tem multis: ſed ignominiã quoq; affert latinis oĩbus. Siqs em̃ uir latini noĩs q uel in Gallis: uel in Germanis uľ in Got/ thalanis mercatoriã menſariãue exercet: uel aliud qcq̃ qď ad rem pecuniariã pertineat: apud exteras nationes agit: coactus turbationũ italicarũ difficultate: fidem ad cõſtitu/ tum tps quib⁹ debeat: præſtare nequerit: uni⁹ aut paucoꝝ culpa uniuerſo latinoꝝ nomini aſcribiť. Neq; em̃ pauci ſũt hoïes itali qui ad Britãnos & Gades uſq; & per uniuerſum ꝓpe terraꝝ orbẽ diuerſis in negocijs pecunias tũ ſuas: tũ alienas hñt implicatas: quas ubi explicare ꝓpter haſce ca/ lamitates facultas nõ erit: decoquant neceſſe eſt: quæ cer/ te res nõ decoctoribus modo: ſed locupletiſſimis quoq; & illuſtrib⁹ italiæ ciuitatib⁹ non mediocre detrimẽtũ atq; de dec⁹ allatura ẽ. Nec em̃ uni⁹ urbis ciues magna ulla rei pe/ cuniariæ iactura affici poſſũt quo min⁹ reliquæ etiã clariſſi/ mæ italiæ ciuitates eodẽ præmãť incõmodo: cũ inter ſeſe inuicẽ & cõtrahũt & mercanť. Huic aũt tali tantoq; detri/ mẽto atq; turpiſſimæ famæ notæ aliud remedij nihil affer/ ri poſſe intelligo: q̃ ſi dederitis opam: ut uiri uobis amiciſſi/ mi mutua iter ſe odia armaq; deponãt: malitq; æquo & bo no q̃ cupiditatis facib⁹ parere. Quis enim audeat in italia ullas belloꝝ flamas excitare: ubi primariæ ãpliſſimæq; ur/ bes: & un⁹ Frãciſc⁹ Sphortia tãt⁹ & tãta ꝓbitate princeps inuicẽ cõſenſerint? Nã neq; fugere uos põt: quãto i piculo tota nutet italia. Videtis quæ gẽtes in ea cõſederit ob ite/

ſtina inter nos odia: quæ tãq̃ ex aliq̃ ſpecula noſtras diſcor dias obſeruãtes nihil aliud expectãt: moliunť: agunt: q̃ ubi laſſos & pecunijs exhauſtos aiaduerterit: inopinatos nos opprimãt. Quapropť ut ueteri ueſtro inſtituto: q dignitatem & gl'iam maxime oĩm adamãtis: ut cõi utilitati: ut totius italæ ocio ac trãqllitati ꝓſpiciatis: hãc talẽ tãtãq; rem principes florentini dĩno ductu auſpicijſq; ſuſcipite. Legatos ueſtros ingẽti uirtute & prudẽtia uiros: tũ ad mediolaneñ. tũ ad Frãciſcũ ſphortiã mittite: q utroſq; ita ſuis aptiſq; rõnib⁹ nõ ſolũ hortenť ac rogẽt: ueꝝ etiã ſi op⁹ fuerit ꝓ iure mutuæ beniuolentiæ uel moneãt ul'incuſent: ut q̃primũ oĩ aioꝝ relicta cõtẽtione in mutuã priſtinãq; gratiam redeãt: ne cũ pnicatius inuicẽ dimicãt: & ipſi pditũ eant: & Italiæ uniuerſæ naufragiũ parant. Nam quantũ uos quoq; religionis chriſtianæ rõ ad hoc tã illuſtre tanq; ſalubre cõſiliũ excitare & inflãmare debeat: qd attinet dicere? Videtis eñ iã aduentare ſacratiſſimos annui iubilei dies: quem ab ipſa uſq; tũ habraæ: tũ Moſei tẽpeſtate figura dĩna qnadã mẽteq; cõſtitutũ Chriſt⁹ optim⁹ maxim⁹ redẽptor noſter: cũ ex hac uita in cælũ aſcenderet: indulgentiarũ largitate diſpẽſandũ reliquit miſtris ſuis: imprimiſq; Romanæ eccleſiæ ſũmo põtifici. Qua ex re ſi nulla etiã utilitas eſſet emanatura: oĩ tñ cura atq; labore ſtudendũ foret: ne tãtæ religiõis uenerationi cõiq; læticiæ iniuria ulla fieret. Quãta uero cũ ad italos oĩs tũ uel maxĩe ad uniuerſos ciuis ueſtros ſint ex hmõi celebritate puẽtura emolumẽta: debetis ex ſupiorib⁹ tpb⁹ meminiſſe. Itaq; ueſtri officij & ſapientiæ eſſe puto id q̃tũ in uobis fuerit præſtare: ne tot illi & tã locupletes atq; opulẽti ppl'i trãſalpini ab italiæ acceſſu ob hũc belloꝝ turbinẽ ꝓhibeanť. Valete Ex Mediola. idib⁹ Auguſtis a natali Chriſtiano. M. cccc. xxxxviiij.

Frã. Phi. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

n Eq; hic eẽ licet ſine pĩculo: nec alio ire pmittiť. Itaq; lupũ teneo aurib⁹. Cõſiliũ tñ tuũ non mõ laudo: ſed etiã ꝓbo. Sed qd agã: qñ hæc ſũt tpa? De⁹ bñ uertat. Vale ex Mediolano. Kal'. Septembribus. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Ioannocio Manetto ſal.

t E ſemp oibus in reb⁹expertus ſum amiciſſimũ. Siq unq̃ in re tua mihi opera opus fuit: nũc eſt maxime Galeacius chremenſis tibi coram exponet: quid abs te uelim. Quẽ nolis fruſtra ad te miſſum: tam peto abs te uæhementer ut uæhemẽtius petere nihil poſſim. Vale ex Mediolano pridie idus Nouẽbres. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

q Vi tibi reddidit meas lit teras: tãta mecũ beniuolẽtia iunct⁹ ẽ: ut maiore nemo eẽ poſſit. Quicqd is tibi noie meo dixerit: id ita exiſtimato: ac ſi a meipõ corã audires. Vale ex Medio. idib⁹ſeptẽbrib⁹. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

h Aec negocia qb⁹ fluctib⁹ agitent: ſcio te nõ latere. Quid aũt mihi boni priuatim ſperãdũ ſit in tãta rerũ omniũ calamitate: & ip ſe intelligo: & tu potes aĩaduertere. Itaq ſiqd habes cõſilij: id ut doceas: rogo. Nam mihi uix ullũ relictũ ẽ: præſertim cũ hinc abeundi facultas non det. Vale ex mediola. xij. Kal. Octobres. M. cccc. xLviij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

u Ix narrari quæat: quantis in malis tota hæc ciuitas fluctuat. Nec reliquũ ẽ: qđ expectet præt ultimũ naufragiũ: id qđ lõge abeſſe nõ põt. Bacchat ĩ oĩa mucro. Nec hũanis: nec diuis parcit reb⁹. Scripſiſſem tibi plib⁹: ſed neſcio q̃ hæc recte ſunt lr̃is cõmiſſa. Tu ſiqd mihi cõſilij potes afferre excogita. Nã mihi nullũ ẽ relictũ ĩ tãta impunitatis licẽtia. Vale ex Medio. idibus O ctobrib⁹. M.

Frãciſ. Philel. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

q Vod rẽ meã oẽm Venetoꝝ legato Leonardo Venerio clariſſimo uiro cõmẽdaueris: gaudeo: tibiq ago gr̃as. Valet em̃ is apđ hoſce ciues & auctoritate: & gr̃a plurimũ. Qꝫ q̃ futurũ puto: ut mihi ꝓdeſſe nõ admodũ poſſit: ita ſũt omĩa iã debilitata & pdita. Paſſim atq cateruatim moriunt inedia. Mihi uero ſiquid etiam peculiolæ alicunde abradi poſſet: tamen non eſt: unde ſatis panis parari quæat. Qui mihi ob inuidiam nocere moliunt: me Sphortianum eſſe inſimulant. Quare in diſtributione panis qui uicatim emẽdus ſingulis dat: negatur plærunq

mihi tanq̃ hoſtis ſtudioſo. Itaq; neq; hic eſſe ſine uitæ peri/
culo ulla poſſũ arte: & abeundi ptãs oĩs ſublata eſt. Neſcio
quãtũ mihi prodeſſe poterit Lenardus in tanta malignita/
te tẽporũ. Meliuſcule tñ mihi ſperandũ uideo: ꝙ huic uiro
cariſſim⁹ fact⁹ ſum: q̃q̃ etiã ipſe: ut mea fert opinio: non hic
eſt ſine periculo: ita ſunt oĩa tẽpeſtatũ ꝓcellarũq; pleniſſi/
ma. Vale ex Mediolano Cal' decẽbrib⁹. M. cccc. xxxxviiij

Franciſcus Philelfus Antonio metello ſal.

u Tinã mihi liceret te uidere: tecũq; loqui corã. Aut
ẽm me tu in tuã: aut ego te in ſentẽtiã meã agerẽ.
Illud aũt hortari te ac monere nõ dubitabo cũ om
ni in re: tũ etiã nõ min⁹ in loquẽdo moderationẽ ſeruandã
eſſe. Verbũ alatũ fingit Homerus: qm̃ & emittat' celerit' &
nõ facile reuocari emiſſum quæat. Prudẽs es. Quid hæc ſi
bi uelit oratio: nõ ignoras. Hic indies oĩa habẽt miſerabili/
us. Quod petis: curabo diligentiſſime. Vale. Ex Mediola/
no pridie idus Decembres. M. cccc. xxxxviiij.

Franciſ. Philel. Blaſio axeretẽſi mediolanẽſiũ prætori ſal.

u Enirẽ ad te quotidie: niſi me id facere ꝓhiberet gla/
diorũ metus: quibus aſſidue uideo urbẽ uniuerſam
coruſcari. Nã in armorũ fragore: ut ſcis: uerba legũ
exaudiri nõ ſolẽt. Itaq; patere obſecro: me tãtiſper habere
ſalutis meæ rationẽ: donec alicunde lætior dies illuxerit.
Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris. Cal' Ianua. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

c Onſiliũ tuũ facio certe plurimi: tũ qđ ẽ prudẽtiſſi/
mũ: tũ ꝙ beniuolentiſſimũ tuũ erga me animũ præ
ſe fert. Quid aũt agẽdũ mihi ſtatuerim: ex iſto co/
ram accipies: q tibi reddidit meas litteras. Tu interim cu/
ra oĩa dililigẽter. Nã quãtũ erit iu me: oĩo obſequar uolun/
tati tuæ. Vale ex Mediolano. iij. idus Ianuarias. M. cccc. L.

Franciſcus Philel. Ioãni Amideo iurecõſulto ſal.

t Vus ille familiaris quotidie me obtũdit. Rogo te:
des operam: ne mecũ uaticinet'. Nã ut ait ille apđ
poetã dauus ſũ: nõ œdip⁹. Habeat ſibi ſapiẽtiã ſuã. Nã hoc
tpe nihil eſt oĩm min⁹: qđ uelim: q̃ uaticinari. Deus norit:
qđ futurũ ſit. Illud mihi uaticiniũ ẽ certiſſimũ. Petrũ Can/

didũ ſp inuigilare:ut mihi icõmodet:cui⁹ inſidioſa maligni tate:ne incaut⁹ opprimar:tuũ fuerit ꝓuidere. Noſti eñi in geniũ:noſti flagitiũ facinoroſiſſimi hois. Vale Mediolani ex ædibus noſtris pridie Nonas Februarias. M.cccc.L.

Frã. Phi. Blaſio axeretẽſi Mediolanẽſiũ prætori ſal.

u Erſari uideo arma undiq;. Quid tãt⁹ tumultus ſibi ue lit:nõdum ſatis intelligo. Tu ſiqd habes:qđ me ſcire oporteat:fac ut q̃primũ intelligã. Nã animus præſagit:ne ſcio qd deus bñ uertat. Ego me interea domi cõtineo. Va le ex ædib⁹ noſtris Mediolani. v. Cal. Martias. M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Nicolao cebæ ſal.

n Vlla noſtra ratio:nulli humani conat⁹:nullæ terrenæ uires cæleſti queunt aduerſari iperio:ſiue id fatũ:ſi ue neceſſitatẽ:ſeu aliud quicq̃: qđ ſupra nos ſit: appellari oporteat. Noſtra ſane inferiora hæc oia uana ſũt nulliuſq; momẽti:ubi min⁹ diuino adminiculo auxilioq; nitanť. Cũ primũ diuin⁹ ille princeps Philipp⁹ Maria angl⁹ uitã deſe ruiſſet:cœperũt mediolanẽſes hi ciues cõtẽpto ꝑ oẽm cõ tumeliã ac ludibriũ pricipis uni⁹ iperio:adamare ãplectiq; libertatẽ. Cui⁹ ſtatuẽdæ initia ſecũda ſane fortunatiſſimaq; fuere. Nã boꝝ optatis Venetos aduerſantis trib⁹ deiceps cladib⁹ affecere. Placẽtia prio:quæ ſe ultro illis tradiderat: ui capta ac direpta: dein claſſe eorũ maxia & oibus rebus ornata apud Caſalem cognomẽto maiorẽ ſupata & capta magnaq; ex pte in Pado & tormẽtis & igni perdita:ad po ſtremũ eodem anno maximis eoꝝ copijs & firmiſſimis ad Carauagiũ fuſis fugatiſq; intãta & militũ & ducũ:ac princi pum captiuitate & præda:ut de ipſo etiã Venetorũ iperio actũ uidereť:ni Mediolanẽſes ipſi deſipere uoluiſſent. Cũ a Franciſco eñ Sphortia quẽ unũ ſuis exercitib⁹ præfece rant:ſibi metuiſſent:ne ijs ꝓpter Blãcã Mariã Philippi fili am regnũ ſoceri tãq̃ hæreditario uxoris iure foret p⁹ tãtã uictoriã occupatur⁹:cœpe de pace clã tractare cũ Venetis ꝑ Henericũ quẽdã pãicarolã:q patria mediolanẽſis merca turã Venetijs exercebat. Veneti ut uiri ſunt prudentiſſi mi:tã&ſi quæ ꝓponerenť:nõ detrectabãt: tñ cõſultata re diligenti⁹ cũ Franciſco Sphortia maluerũt:q̃ cũ Nediola

nēſiū rep.agēda cōtrahere.Nā etiā is certior fact⁹cū de hu iuſmodi occultis cōſilijs:tū de aīo Mediolanēſiū erga ſeſe: cōuenit cū Venetis honeſtis q̄buſdā cōditionib⁹: ut tādiu ſibi auxilio eſſent & milite & re pecuniaria:quoad eius urbis ditione potiret᷑. Id eē̄ Veneti ſuo imperio tutius fore duxere:q̄ pati urbē potentiſſimā eādē q̄ inſolētjē in proxima regione excreſcere alti⁹:præſertim cum intelligerent unū Franciſcū Sphortiā mediolanēſib⁹ oib⁹ incredibili eē odio. Quib⁹ reb⁹ ita cōſtitutis ac firmatis:miſſus ē a frāciſco Benedictus Nurſinus: qui nō modo erat egregi⁹ medicus:uerūetiā uir prudēs ac diſertus. Is cū primo multa de mediolanēſibus noie ſui principis in cōtione publica quæſtus ē:tādē in eam ſentētiā perorauit:ut oſtēderet & lege & æquo & bono urbis huius imperiū:oēmq̄ eam ditionē: quā Philippus poſſederat:ad uxorē Blācā mariā ad ipſūq̄ Frāciſcū:quē Philipp⁹ adoptauiſſet: ptinere:& ita ea quæq̄ repetere. Cui cum nihil ꝓ poſtulatis reſpōſum eſſet:ad Franciſcū rediјt re infecta:& ita magnū piculoſūq̄ bellum a Venetis i Mediolanēſes cōuerſū ē. Quod inde difficultates malaq̄ emerſerint:prolixū eſt difficilimūq̄ narratu. Oēs & urbes & oppida: & municipia:& caſtella breui ad Franciſcum defecerūt. Ager Mediolanēſis fere oīs ferro igniq̄ uaſtatus. Præter urbis ſuburbia tenebatur nihil ad poſtremū exhauſta æraria oīa. Rei frumētariæ in urbe nihil. Extrinſec⁹ iportari nihil poterat ꝓpter hoſtiū copias: quæ ad ipſas uſq̄ portas oēm aditum ꝓhibebāt. Nobilitas oīs ab urbe aberat:alij alio cōfugiētes. Ptās oīs ad plebem redacta ē. Si q fuerāt aīo ſeniore q fuerūt admodū pauci:ij obtruncati oēs. Cū eo difficultatū redacta res foret:ut paſſim fame cōfecti ciues inter ambulandū caderēt:q̄nquidē neq̄ feles:neq̄ canes:neq̄ ulla īmūda aīalia eſui reliqua iā eēnt:ob idq̄ diuti⁹ deditio ad Franciſcū differri nō poſſet: Veneti cū mediolanēſib⁹ ſocietate inita & auxiliaris copias ex agro Mediolanenſi trans adduam ire iubēt:& omni pecuniarum ope Franciſcum deſtituūt: pauloq̄ poſt per Paſcalē Malippæriū eidē nunciāt:ut ab omni ui atq̄ iiuria in Mediolanenſes abſtineat:id ſi facere recuſaret:bello in

dicto ꝓ bono æquoq; & ꝓ cõmuni Italiæ pace ac trãquilli-
tate. Quã aiorũ mutationẽ cũ Frãciſc⁹ ægre & permoleſte
ferret: p mľtaq; fruſtra quæreret: ac ꝓficeret nihil: ad ſuſti-
nẽdũ Venetoꝝ bellũ iuxta: atq; ad inferẽdũ mediolanẽſi-
bus accingit. Cæteꝝ cũ rẽ negligẽti⁹ Veneti gerũt: utpo-
te q ſperarẽt fortaſſe mediolanẽſem populũ extrema coa-
ctũ inedia eis urbẽ dedituꝝ: in eã eẽ tãdẽ aliqñ uẽtũ neceſ-
ſitatẽ: ut nocturno tumultu facto in turbulẽta ſeditiõe nul-
loq; hoĩm cõſilio. Franciſc⁹ Sphortia: q apud uicũ mercatũ
ſe cũ octo cohortib⁹ in ſũmis rerũ oĩm difficultatib⁹ cõtine-
bat: ſpõte ĩ urbẽ a pplo ipſo accerſiret. Ex qb⁹ quidẽ reb⁹
manifeſto colligi põt iferiora noſtra hæc oia nullo noſtro
cõſilio: ſed occultiore ui quadã admĩſtrari. Hæc aũt geſta
ſũt noctu: quinto Cal. martias: cuius ꝓximo die Frãciſcus
Sphortia ĩ urbẽ except⁹ ẽ. Vale ubi ubi es: nã ubi eẽs igno-
rabamus. Ex Mediolano. iiij. Cal. Martias. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

Leonardus Iuſtinianus uir clariſſim⁹ pater tuus non præſentẽ ſolum: ſed futurã etiã gloriã eãq; imortalem animo meditat⁹: te in quo ipſe uicturus eſſet: & pecunia muniuit & diſciplina: quarũ altera præſentib⁹ uitæ neceſſitatib⁹ pro dignitate ſubuenires: quãtũ uel tua: uł amicoꝝ: uel reipu. intereſſet: altera mortuus, quoq; uiuere poſſes in uiuis. Rẽ pecuniariã tibi maximæ curæ eẽ & certa: & una omniũ uoce mihi aſſidue nunciat. Atq; iſtud quidem prudẽtiæ eſt. Qđ aũt ſapiẽtiæ mun⁹ ducũt: id q̃q̃ tenes egregie: quotidie tñ nequaq̃ colis. Quid em̃ aliud debeo cõiectare: cũ totiẽs meis litteris ĩuitat⁹ nihil reſpõdes? Quare ſi uel paternæ & inſtitutionis & gloriæ: uel tuiipſi⁹ non es oblitus: ſcribe aliquid: ut quem in cute uiderim: intus quoq; indies magis magiſq; perſpiciam. Vale ex Mediolano pridie Cal. Ianuarias. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. ſcribis ducalibus

Quod ſcire ex me petitis: q auctor ſcribi debeat: breui accipite. Cũ alij nonnulli litteratiſſimi uiri: tum Priſcianus grãmaticus locupletiſſimus teſtis ẽ eũdem eſſe apud nos auctorem: qui græce dicat αὐθέντης

Romanæ eccleſiæ præfectũ didicerim. Iã tandẽ em̃ cũ pu/
blice: tũ priuatim eruditis oĩbus optimiſq; uiris tuo fauſto
atq; fœlici ductu pulcherrime conſultũ & ad rem: & ad di/
gnitatẽ aĩaduerto. Nam qui ſola uirtute: ingeniiq; præſtã/
tia: atq; doctrina incõparabili: & eloquẽtia ſingulari ad ſũ/
mi pontificatꝰ maieſtatẽ ſublatus es: ꝓbitatis diſciplinæq;
fautorẽ fore te: qui dubitet: eſſe puto neminẽ. Itaq; ut de
reliquis cõticeſcam: nõ poſſum mihi nõ uæhementiſſime
lætari atq; gaudere: cũ memoria mecũ repeto ſupiora illa
tempora: iam em̃ anni prope uiginti præteriere: quibꝰ ab
ineunte iuuenta uſq; cũ Bononiæ primum docuiſſem: tua
familiaritate: qui eandẽ ætatẽ ageres: ſuauiſſime uſus ſum.
Non fieri em̃ poteſt: quin una cũ ætate ingens ac mirifica
tua illa creuerit erga me charitas: quando quidẽ quoq; me
gratia diligebas: ea nulla ex parte diminuta ſint. Nam mea
erga te fides & incredibilis obſeruãtia acceſſionẽ indies
magis magiſq; ſuſcepit: & ita ſuſcepit: ut nihil ad cumulũ
præter ſolũ deſideriũ poſſit accedere. Etem̃ qui pro uiribꝰ
colit: nihil amplius in eam rem quæat: q̃ ſupra uires aut de
ſiderare aut optare. Quare hoc unũ ẽ: qđ in tanta mea ac
tã mirifica animi uoluptate: quã ex hac iſta tua ad ſummũ
pontificatũ creatione cõcipio: me quodãmodo offendit:
qđ maiore aut pietate aut ueneratiõe te ꝓſequi nequeo.
Quid em̃ uel audeã ſupra hominẽ: uel ſperẽ? Fruſtra uero
quicq̃ optare dementis eſt. In te igit̃ amando colendoq;:
non tã acceſſio a nobis eſt: q̃ ſtabilitas cupienda. Hãc autẽ
ſempiternã fore: tuæ ſanctitatis merita ni præſtiterint: nul/
lũ certe meũ præſtare poſſit ſtudiũ. Nã cũ permagna ſit fa
cta & omni ex parte ĩcomparabilis in dignitate diſparitas
adeo: ut ſĩlitudo nulla poſſit adduci: eadem nunq̃ ſit amici/
tia: ni tu: qui Chriſtũ ĩgeris in terris: Chriſti quoq; huma/
nati ſecutus exemplũ: ex iſto tuo excelſo atq; diuino ſolio
in noſtrã humilitatẽ tuum cordis intutũ per ſuperiorẽ illã
ac tuã animi mãſuetudinẽ ita demiſeris: ut ſeruata etiã illa
mathematica (ut aiunt) inter plus minuſq; ꝓmerẽtes pro/
portione quadã me non minꝰ diligas: q̃ a me ipſe diligeris.
Hoc em̃ ſi feceris: nõ ſolum ꝙ fucata gẽtiliũ: ſed ꝙ uera &

indubitata æterni dei ſapientia præcipit: & ſimilē amiciti/
am noſtrā: & eandē oīno: quæ fuerit: ad ultimā uitæ calcē
conſeruabis. Et ne maximis occupationib⁹ tuis uel intēpe/
ſtiuior accedā: uel importunior: iam de bis ſatis. Nam reli/
qua ſi ſanctiſſimus ille ſpiritus diui Nicolai Cardinalis Bo/
noníenſis tibi quondam patris dum erat in uiuis: nunc ue/
ro ſanctimoniæ tuæ filius: cui noſti me cariſſimum extitiſ/
ſe: altiorib⁹ melioribuſq; intentus obſequijs: ingerere me/
moriæ tuæ diſtulerit: ea quæ mea interfuerint: omnia tibi
pater ampliſſimus mediolanēſis Cardinalis: Heneric⁹ uer
bis meis coram exponet. Bene in Chriſto ualeat ſanctitas
tua: cui me etiā atq; etiam cōmendo ac dedo. Ex Medio/
lano uigilia reſurrectiōis dominicæ. Anno a natali Chriſti/
ano. M. cccc. xxxxvij.

Frācíſ. Pbilel. Ioanni Tuſcanellæ aplīco ſecretario ſa.

g Ratulor fortunæ tuæ mi Tuſcanella iuxta atq; uir/
tuti: qđ locū nact⁹ es ornatiſſimū apud Nicolaum
quintū pontificē maximū. Qđ aūt me inuitas in ro
manā curiā: tuūq; omne polliceris ſtudiū: libēter audio ad/
bortatiōes tuas: modo intelligā: ex teipſo ne loqueris: qđ
ad me ſcribis: an iuſſus a pontifice. Si me bac de re feceris
certiorē: nō obſcure aīaduertā: quid me facere oporteat.
Vale ex Mediolano idibus Iulijs. M. cccc. xxxxvij.

Franciſ. Pbilel. Catoni ſacco iurecōſulto ſal.

q Vid tibi i mētē uenerit: nō poſſum augurari: qđ ex
meipſo cupis intelligere: quot annos ſim nat⁹. Nū
fortaſſis ullā mibi paraueris uxorē: quæ q̄ ſum cor/
pore firmo robuſtoq;: uelit ītelligere? Nā ferrū ē: qđ amāt:
ut eſt apud Iuuenalē. At mibi uxor ē: tam&ſi eā ægrotans
ægrotationē: quā qđ uæbementer doleo: nunq̄ ſit euaſu/
ra. Patiť em̄ tabē eiuſmodi: ut buius uita diuturna eſſe nō
poſſit. Vxorē tn̄ tertiā ducere mibi nō ē in aīo. Vtcūq; tn̄
babet poſtulatio iſta tua: obſequar uoluntati tuæ. Natus
equidem ipſe ſum anno a natali chriſtiano nonageſimooc
tauo ſupra annū tricenteſimū ad milleſimū: die quinto ac
uigeſimo iulij: & id quidem mane circiter ortū ſolis. Quo
die litteras baſce ad te ſcripſi: meus natalis agebatur. Itaq;

initium dedi quinquageſimo ætatis anno: ualitudine uſq; proſpera:& acerrimis ſenſibus pro diuina benignitate: ac firmiſſimo toto corpore. Vale mi dulciſſime Cato. Ex Mediolano octauo Kal'. Auguſtas. Anno a Chriſti Natali die milleſimo quadringenteſimo quadrageſimoſeptimo.

Frãciſ. Philel. ſal. di pl. Ioãni ferufino iurecõſulto.

q Vod me dolore pœnæ cõficit: ac macerat: acerbiſſimũ tibi hæc litteræ & luctuoſiſſimũ afferãt nuncium. Proxima eñ nocte: quæ idib⁹ auguſtis ſucceſſit: hora ſecunda ſplendidiſſimũ illud principum dec⁹ atq; lumen Philppus Maria Anglus Mediolanenſium dux: cũ uentris profluuio aliquot dies diſſolueret': naturæ deoq; conceſſit. Totá ciuitas eſt in flætibus: ſenioq; conficitur. Neq; quid cõſilij capiat: ſatis nouit. Tumultuaria ſunt omnia. Nam neq; auditũ fuerat adhuc tm̃ principem ægrotatione detineri ulla: cum repente clamor ſublatus eſt eum uita exceſſiſſe. In hac tamen rerum omnium perturbatione uidentur omnes publicã libertatem appetere. Quid ſecuturũ ſit: augurari neſcio. Væhementiſſimæ mihi uident' procellæ tempeſtateſq; impendere: præſertim ꝙ hoſtes potentiſſimi ſint in ipſis fere portis: & hic in tam repentino infortunio paratũ ſit nihil. Ni deus ipſe ꝓuiderit: maxime fluctus naufragiaq; ſequet'. Vale ex Mediolano. xviij. Kal'. Septembres. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Ioanni Auriſpæ.

n On iniuria mihi rebuſq; meis metuis amiciſſime Auriſpa. Nam hic omnia ſunt turbulẽta. Poſt obitum illius nobiliſſimi principis Philippi Mariæ: q unus iure meritoq; potuit cum omni hominum memoria de gloria certare: mira hic facta ẽ mutatio in animis huius populi. Præter paucos ex ordine nobiliũ: ita ſunt omnes ad laxam quãdã & diſſolutam libertatem incenſi atq; inflammati: ut nihil magis oderint: q̃ unius Philippi illius nomen. Ego libentiſſime Romam concederem: ſi daretur abeundi facultas. Vale. Ex Mediolano Kal'. Septembrib⁹. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

b Reui ad te ibo Romã petitur⁹:niſi ab iJs fuero ipe-dit⁹:q nouæ huic præſũt reipublicæ. Quas litteras tuis alligatas acceperis:cura q̃ diligẽtiſſime redditũ iri. Nã id te facere mea plurimũ intereſt. Vale. Ex Mediolano. iij. idus Septembres. M. cccc. xxxxvij.

Frãciſ. Philel. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

q Vos duos hippocratis libros in latinũ cõuerti eloquiũ: alterũ de flatib⁹: alterũ de paſſiõib⁹ corpis dedi ad te: ut ꝓximis litteris petieras. Hos cũ legeris ꝓ tuo arbitratu: cura ut ad me redeãt. Scio eñ nõ facies: ut mei qdã amici antehac apđ uos cõſuerũt: q quos libros mutuo potius: ut uidet: q̃ cõmodato & ad conſtitutũ tempus accepiſſent: ita uerterũt in uſum ſuũ: ut apud dñm ius nullũ relictũ uideat. Sed hæc tecũ iocatus ſim. Noui enim bonitatem & integritatem animi tui. Vale ex Mediolano idibus Octobribus. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Iamolæ ſal.

r Ecce facis mi Iamola: qđ nullũ tibi relinqs dubium. De muſis qđ quæris: tibi paucis reſpondi: utpote q eſſem minime ocioſus. Sunt qui muſas denoiatas putẽt pinde atq ὁμόυ όυσάσ homu uſas: præſunt enim orationi: una eñ utẽtes cõueniẽtia: quam αρμόνιάν harmoniã uocant: & ſimul canũt: & ſimul tripudijs exercent: nec unq̃ inuicẽ ſeparãt. Nã tam&ſi eaꝝ quæq ſuã uim habet: ut alia in aſtronomia: alia in geometria: & alia ĩ alijs diſciplinis: in unaquaq tñ eaꝝ muſas oĩs ĩuenias. In Aſtronomia eñ atq geometria facile reperias & carminũ & hiſtoriæ pulchritudinẽ atq dignitatẽ. Et eodẽ modo in cæteris artibus & ſcientijs. At alij muſas nomẽ duxiſſe arbitrãtur a μώσάι: qđ ut noſti: quærere ſignificat: quærendo enim diſciplinas adipiſcimur. Ob quã ipſã rẽ eas priſci nominũ ĩuẽtores muſas appellauere: qđ artis ſint doctrinæq præbitrices Qđ aũt Ioue illas dicãt memoriaq natas: nil dicũt abſurde: cum oporteat uirum eruditum ac doctum intelligẽtia memoriaq uigere. Sed uis intellectiua a Ioue eſt: ut reminiſcẽdi a memoria. Vale. Ex Mediolano pridie Nonas Nouembres. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Matthiolo peruſino philoſopho ac medico ſal.

t Vme neglig̃etiæ uideris accuſare cũ nulla unq̃ diligẽtia uti cõſueueris:niſi circa rẽ fortaſſe pecuniariã:cũ aliquẽ ægrotũ ſanãdũ acceperis:cui cũ ꝓmiſeris:receperis:ſpoponderiſq̃ futurum:ut intra octiduum omni aduerſa ualitudine liberet̃:in menſis traducis duos & amplius:uerbis hominẽ lactans:pecunijſq̃ emulgens. Sed hæc tecũ iocatus ſim:cum tu ſerio facis oĩa quæ referantur ad quæſtum. Verũ hæc medicis uobis legitima ſũt: ut uel celeriter hominẽ perimatis:uel ægrotatiõe diuturna cõficiatis. Ratio ueſtra oĩs refert̃ ad lucrum. Et accuſas me neglig̃etiæ:qui unus omniũ ſis neglig̃etiſſim⁹. Vale ex Mediolano. xv. Kal̃. Ianuarias. M. cccc. xxxxvij.

Franciſcus Philelfus Iacobino picheto ſal.

ſ Vm ego tua cauſa Lactantiũ aliunde mutuat⁹:quẽ intra quindecim dies promiſiſti rediturũ ad dñm. Tu eum codicẽ penes te habes iam prope annum Faciſq̃ mihi nõ mediocrẽ iniuriã:cũ tua cauſa ludere uideor uiꝝ optimũ mihiq̃ amiciſſimũ. Prudẽti⁹ tibi cõſulueris: ſi Lactantiũ dederis ad me q̃primũ:ut eũ tãdem remittam ad dominũ. Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris Kal̃. Ianuarias. M. cccc. xxxxviij.

Franciſ. Philel. ſal. dicit pl. Antonio petrucio eq̃ti aurato

q Vam nouiſſimis litteris tuis mihi conditionẽ ꝓpoſuiſti:quo redirẽ ad uos:ſi id mihi facere eſſet iam integrũ:eã libẽter acciperem. Sed cũ ob alias multas rationes ea mihi uti non licet: tũ præcipue ob nouum huius reip. ſtatum:quo tẽpore nemo eſt ſui iuris. Breui tñ futurum puto:ut tibi ex mea ſententia reſpondeam. Vale Ex Mediolano pridie idus Ianuarias. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Galeacio Cremenſi ſal.

a Liunde mi Galeaci tibi conſule. Nam hoc tempore qd aliud tibi conſulã:nihil habeo. Vale. Ex Mediolano idibus Ianuarijs. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philel. Catoni Sacco iurecõſulto ſal.

n Eſcio ſane:qd tibi ſim reſpõſurus ad ea:quæ multa

ſcripſiſti nō amice minus ꝗ iucunde:& pro tua conſuetu-
dine. Sed uides:i quæ tempora inciderim⁹. Itaqꝫ ignoſce:
tū breuitati litterarū: tum etiā qđ nō liceat apertius loqui.
Sed mittā aliquē ex meis ad te:ex quo mentē oēm meam
cognoſces. Vale ex Medio. idib⁹ Ianua M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus ſalutē dicit plu.
Beſſarioni Cardinali nicæno.

e Am Homeri Iliada :quā uir eruditiſſim⁹ Theodo-
rus gaçes excripſit mihi & eā quidē magna cū im-
penſa atqꝫ ſumptu:facio tāti: ut ne Crœſi quidē in-
gētibus illis admirabilibuſqꝫ theſauris cuiꝗ ſim ceſſur⁹. Te
aūt pater reuerēdiſſime maiorē in modū miror:qui me cū
ab uſqꝫ Conſtantinopoli noris uel in publico diſcēdi ludo:
ubi poſt obitū mei ſoceri Chyſoloræ fuimus apud Chry-
ſococem condiſcipuli:mores arbitreris cum ætate mutaſ-
ſe. Vt qui unus omnium liberaliſſimus eſſe cenſerer: beni-
gnitatem illam cum auaricia commutarim. Donare didici
ſæpe permulta:at uendere nihil unquā:præſertim libros:
quibus ſane preciosius nihil duco. At hunc Homeri codi-
cem tam carum habeo:tam iucundum: ut uix quicꝗ in ui-
ta magis. Itaqꝫ ignoſce hac in re mihi. Siquid aliud tibi poſ-
ſim gratificari:iuſſeris nihil fruſtra. Vale ex Mediolano. x.
Cal. Februarias. M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

q Væ hic gerantur: neqꝫ auſim:neqꝫ debeo ſcribere
tibi. Scis enim non decere incolam in aliena repu.
eſſe curioſum. Omnis mea conſuetudo hoc tem-
pore eſt cum libris. Itaqꝫ ſemotus a popularibus fluctibus:
ne peream naufragio:inſtitui tamdiu in huiuſmodi portu
me continere :donec alicunde ſecūdus aliquis uent⁹ aſpi-
ret. Vtinam mihi liceret ad uos ire. Quod quoniam face-
re prohibeor:modice feram neceſſitatem. Vale ex Medi
olano Cal. Februarijs. M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoui ſal.

n Vgaris tu quidem: cum neglig ētiam mihi obijcis:
quaſi tibi mores mei ſint incogniti. Nam quē unum
uidiſti unꝗ ꝗ me diligentiore? At quid uelis: ad

te ſcribam in tanto rerum omnium turbine: Itaqꝫ ſine me temporum habere rationem. Tibiqꝫ perſuade tuam rem omnẽ nõ ſecus: atqꝫ ipſius meam mihi cordi eſſe. Vale ex Mediolano. viij. Kal. Martias. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Franciſco patricio.

q Va ipſe in re tuo uelim uti officio: Galeacı⁹ Cremẽ ſis iſte: qui meas tibi litteras reddidit: diligenter co ram exponet. Tuus autem mihi animus exploratiſſimus eſt. Amas eñ obſeruaſqꝫ me egregie. Nec potes oblitus eſſe: q̃ ego te ſemper dilexerim. Nam tua tum doctrina: tum dicendi elegantia teſtimonium facit. Quod cũ ita ſit: reliquum eſt: ut re ipſa intelligam: q̃ etiam hoc tempore tibi ſum cordi. Vale Ex Mediolano pridie Kal. Apriles. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Auguſtino dato ſal.

a Ccipies ex Galeacio iſto Cremenſi: qui meas pertulit ad te litteras: quæ uelim abs te curatũ iri. Nõ enim ignoras: quantum diſcipuli præceptoribus debent: quos nõ ſecus ac parẽtes colere uenerariqꝫ oporteat. Quod quoniam minime ignoras: tecum longior eſſe nolui. Vale ex Mediolano pridie Kalen. Apriles. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philelfus ſal. dicit plu. Angelo actiolo equiti aurato.

q Væ petenti tibi: Philippo Maria duce adhuc uiuo receperam de Coſmo medice: ea ſeruaui omnia. Quæ uero tu mihi neqꝫ petenti: neqꝫ cogitanti es pollicitus: nuſq̃ apparẽt. At nouit Coſmus & egregie quidem mecum actum eſſe nullo iure. Quod ſi extrema affectus iniuria: omnia tibi cõdonaui: quid facturus ſit Coſm⁹: apud quem unũ tu poſſe uideris omnia? Aut igitur ꝓmiſſa perfice: aut tibi debeo nihil. Vale ex mediolano Kalen. Aprilibus. M. cccc. xxxxviij.

Frãciſcus Philelfus Guarnerio Veronenſi ſal.

ſ Trabonẽ geographũ: quẽ ab me petis cõmodato: darẽ ad te q̃primũ: ſi penes me foret. Sed eum ab uſqꝫ Cõſtantinopoli cũ alijs meis permultis libris mihi ad

Leonardũ Iuſtinianũ uirũ clariſſimũ & tibi æque amiciſſimũ: atq; ipſe mihi: ea ſcilicet lege: ut mihi cũ primũ in Italiam reuertiſſem: bona fide reſtituerit. Nũc illo uita functo: libri oẽs ſũt apud eius filiũ Bernardũ: uirũ optimũ patriq; ſimillimũ. Tu rem tenes. Vale. Ex Mediolano: iij: Nonas Auguſtas. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

t E uno mi Auriſpa nemo eſt ĩ accipiẽdo liberalior: in dando autẽ nemo rurſus auarior. Quare ne ꝑdig⁹ iure poſſim a quoquã iudicari: qđ a me petis ad te nõ ibit. Vale ex Medio. x. Kal. Septẽbres. M. cccc. xxxxviij.

Franciſ. Philel. Beſſarioni Cardianali Nicæno ſal.

e T ſi mihi uidebar ſatis ad ea tibi antea reſpondiſſe ad decimũ Kal. Februarias: quæ de Homeri Iliade ad me ſcripſeras pater ampliſſime: tñ quia litteras meas forſitan nõ accepiſti: repetã eadẽ paucis. Idem mihi de libris accidit: qđ homini auaro de pecunijs ſolet. Is em̃ aut dat nunq̃: aut ibi dat: unde plus accepturũ ſe ſperat. Ego nullo precio eiuſmodi codicẽ ſim daturus: quo æque delector atq; dilectiſſimis meis liberis. Cõmutaturus autẽ quo pacto: cũ nullũ exiſtimem hodie in ulla diſciplina codicem repiri. q poſſit cũ eo cõparari. Itaq; rogo te: atq; mirũ ĩ modũ & oro: & obſecro ne me priues uoluptate mea: quã tantam habeo in huiuſmodi Ilide cõſtitutã: ut in ea mihi ſummũ fere bonũ collocarim. In cæteris aũt reb⁹ oĩbus me utere ꝑ tuo arbitratu. Vale ex Mediolano idib⁹ Octobrib⁹. M. cccc. xxxxviij.

Frãciſcus Philelfus Angelo actiolo eqti aurato ſal.

g Audeo equidẽ mirũ in modũ Petrũ Medicẽ Coſmi filiũ ita meas partis amplecti tueriq;: ut ſcribis. Nouit em̃ Petrus ab ſe uſq; adoleſcente & ingeniũ meũ & mores: præterea dilectionẽ erga ſe plane ſingularẽ Quid igiť facturus ſit pater ſi diligentius conſiderare inſtituerit prudentiſſimũ iudiciũ optimi filij? Qui perturbationes animi appellauere morbos: q̃ rectiſſime eas noiauiſſe arbitror. Sunt em̃ profecto morbi: quib⁹ correpti qui fuerint: ſui iuris eſſe nõ poſſunt: præſertim ſi in eos inciderint

medicos:qui nō curādi:ſed exaſperandi peritiā didicere. Non te præterit Coſmū quibuſdā uti familiarib⁹:qui mihi ſemp cū florētiæ agerem:fuerūt infeſti:idq̧ nulla mea culpa:ſed ſua dūtaxat aduerſus me inuidentia. Quādiu Coſm⁹ iſtiuſmodi hoib⁹ auris præſtiterit: recte de me iudicare nūq̄ poterit.Itaq̧ admonēdus mihi uidet̃:ne cui credat magis q̄ ſibi:hoc ē rōni & ueritati.Id ſi fecerit:nullus ꝑturbationi loc⁹ relinquetur.Reliqua tu ꝓ tua ſingulari prudētia bonitateq̧ moderabere. Vale ex Mediolano.iij.Nonas Nouembres.M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Petro medici Coſmi filio ſal.

a Ngelus actiolus:ornatiſſim⁹ eques auratus:q te uero amat:fecit me ſuis litteris certiorē:id qđ erat mihi clari⁹ omni luce:te mei eſſe ſtudioſiſſimū nihilq̧ uſq̄ prætermittere:qđ uſui mihi atq̧ bonori futurum putes. Quæ quidem ipſe legēs mirifice ſum lætatus:cum intelligerem te omnibus palam facere plus reſidere in te officij:q̄ illorū inſimulationis:q recte ſapere nunq̄:neq̧ didicere:neq̧ uoluere.Satis enim a tua uſq̧ adoleſcentia noſti me.Deus ijs malefaciat:quorum fraudibus atq̧ inſidijs factum eſt:ut qui animo ſemper fuerimus coniūctiſſimi tanto locorū diiungamur interuallo.Nam ego te mi Petre cariſſime eadem ſum uſq̧ beniuolētia uel abſens proſecut⁹ qua cū iſtic eſſem:cōſueui.Scis em̄ me non mentiri:cū me docētem adoleſcētulus audires:quantum ipſe tibi & ſuadendo & monendo & docendo:adhortandoq̧ prodeſſe ſtuderem: nullūq̧ unq̄ locū feciſſe reliquum ubi meū ullū deſiderare poſſes officiū.Equidem puto nihil magis obfuiſſe mihi q̄præcipuū:meū erga te ſtudiū cum animaduerterent perditiſſimi quidā homines fore aliquando:ut cū adultiorē ætatem dignitatēq̧ euaſiſſes:& auctoritate & gratia ualerem apud te omniū maxime. Quare rerum cauſa eas in me flamas odij excitarunt:quas ni tua prudētia bonitateq̧ extinxeris:indies magis atq̧ magis exæſtuabunt. Cui tātæ indignitati ut moderator curatorq̧ occurras:te etiam atq̧ etiam rogo. Vale.Ex Mediolano.iij.Nonas nouembres:M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Antonio panbormitæ ſal.

c Vm idoneus eſſet oblat⁹ nūci⁹: cui tuto litteras ad te darem: uolui certior fieres de rebus meis: quas pro noſtra ſūma atq; mutua beniuolētia: ſcio nō ſecus te ducere: ac tuas: quāti me faceret carūq; baberet diuin⁹ ille dux Philippus Maria: noſti peregregie. Quo extincto: quod ſine lacbrymis meminiſſe nequeo: apd' bos ciuis ſubito eſt exortū incredibile quoddam publicæ libertatis ſtudiū: cui⁹ initia pulcberrima extiterunt. Nam quādiu conſenſione ſunt uſi res geſſerunt & præclaras & maximas. Sed ubi relicta ratione publicæ utilitatis & gloriæ ad ambitionem & auaricitiam animum conuerterūt: permagnæ ſunt inter eos diſcordiæ ſubſecutæ. Hinc enim gabellinæ: illinc gelpbæ emerſerūt factiones: quæ inter ſeſe mutuis odijs æſtuantes: in ardentiſſimas flamas breui exurgant: neceſſe eſt. Videre uideor borrenda propediem emanatura incendia: quæ diuina atq; bumana omnia concremabūt. Itaq; uellem me binc tempeſtiue ſurripere. At quo me recipiam: nondum ſatis intelligo: ita mibi uidetur uniuerſa prope Italia eodem boc igni conflagrare. Quare te rogo: me adiuues cōſilio tuo: qd mibi faciūdū magis cōducat. Eſt eñ mibi familia nō parua: eaq; delicata: quā bic relinquere nec poſſum: nec uolo. Quo autem boneſte ſim cōmodeq; acturus: non ſatis babeo exploratum. Vale ex Mediolano idibus Nouembribus. M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Gregorio arrigio iurecō. ſal.

n Ibil ad ea tibi poſſum: quæ a me quæris reſpōdere: præterea qd a me tibi quærēdū ē? Nū es oblit⁹: qd' apud Ciceronē familiarē noſtrū perſæpe ī officijs lectitaſti: nō licere incolæ in aliena repu. eē curioſo? Nā q̄q̄ ex peregrino ita ciuitate a diuino illo duce Philippo Maria donatus ſum: ut ad omne ciuitatis & munus: & bn̄ficiū borū mibi nemo ſit præferendus: quorū primi maiores illi Mediolanū cōdiderūt: tn̄ mibi ratio ē babēda: quod ciuis ſim nomine inquilinus & nō bic ex maioribus meis natus. Inſup ſatis debet apud te & rumoribus: & nūcijs increbreſcere: quomodo poſt proximā Carauaginā uictoriam bæc

habeant negocia. Ego ubiq; gentium mallem hoc tempo/re: q̃ hic eſſe: adeo futuras tẽpeſtates: ne dixerim naufra/gium: perhorreſco. Et hoc unũ attigiſſe me pœnitet. Sed mortuo ſim locutus. Vale ex Mediolano idibus Nouem/bribus. M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Georgio Lam/pugnano iureconſulto ſalutem plu.

n I te plurimũ amem: cui norim iãpridẽ me eẽ cariſſi mum: & dicendus ſim: & habendus ingratus. Facit igit̃ præcipuus meus erga te amor: ut quæ mihi in mentẽ ueniũt non ignores. Video te grauiſſimũ ſubire di/ſcrimẽ: qđ tãto ſubijciaris reip. honeri. Nã tame&ſi patriæ deeſſe nõ debes cum extremo etiã uitæ periculo: amplu/ſtre tñ moderate eſt gubernandũ: neq; aduerſis uẽtorum flatibus nitendum contra. Quod qui minus cõſiderat uæ/hementioribus ſurgentibus fluctibus: ſeſe naufragio obij/cit. Vtinam te nũq̃ negocijs hiſce publicis dedidiſſes: quæ plena ſunt procellarũ. Sed quoniã nõ ẽ eiuſdẽ tuto emer/gere: qui ſe ultro fluctibus ĩmerſerit: quod unũ facere tibi licet: modorare curſum nauigationis tuæ: quo cẽſearis ab omnibus portũ malle: q̃ pelagus petere. Noli factioſus: no li ſeditioſus uocari ciuis. Id tibi facile cõtinget: ſi nullam in partem iudicatus propẽſior fueris. Stude cõmuni omniũ paci. Diſcordias: quãtũ in te fuerit: prohibe. Factionũ ſedi tionũq; principes ſuam ipſi peſtem ſibi atq; perniciem mo liuntur. Pone tibi ante oculos Spuriũ meliũ. Pone Satur/ninum. Pone Gracchos. Pone etiã ex græcis cum Themi ſtoclẽ & Alcibiaden: tũ alios permultos: qui dum ſupra ci/uilem moderationẽ appetiuiſſent: miſerabilẽ exitũ habu/erunt. Illud tibi uelim grauiſſimũ ſapientimũq; dictum mẽ/ti aioq; inhæreat: ne qd nimis: & itẽ illud: Tempus cogno/ſce. Hæc ſi curaueris: errabis profecto nũq̃: tibiq; ac tuis oĩ bus proderis plurimũ & priuatim & publice. Hæc ut pau/cis te monerẽ: noſtra ſingularis beniuolẽtia eſt me adhor/tata: quæ tu ut in bonã ptẽ accipias: rogo. Vale Mediolani ex ædibus noſtris idibus Nouẽbribus. M.cccc.xxxxviij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Kyriaco Anconitano.

q Vod me donas ſæpenumero pͥpulchris quibuſdã epigrãmatis:habeo tibi gratias:idq; ut etiã q̃ſæpiſſime facias rogo te. Quod autem eulogium in Homeri ſepulchro inſculptum ad me miſiſti: ſubdiſq; id ſatis eſſe argumento Homerũ non Smyrnæum extitiſſe: ſed Chiũ:neq; probo ſententiã tuã:nec oĩno reprobo:præſertim cum & Acuſilaus libro tertio & Hellanicus in aglantide homeridas:quæ familia apđ Chios erat illuſtris:ab Homero poeta nomen duxiſſe tradiderint. Qnorũ opinioni aduerſatur libro ſecundo Seleucus:inquiẽs errauiſſe Crateta:qui putarit homeridas homeri fuiſſe poſteros. Nam illos hoc nomẽ accepiſſe ab homeris:hoc eſt obſidibꝰ:quoniam chiliæ quondam mulieres cum deſipiſſent in bacchanalibus:manum cum uiris conſeruere. Cunq; poſtea recõciliatis animis ὁμήροισ homerꝰ id eſt obſides inuicẽ ſpõſos ſponſaſq; dediſſent:qui ex ijs poſteri nati ſunt:eos homericas uocauere. Quod ſi ea legeris:quæ tum ab Herodoto & plutarcho:tum ab alijs nonnullis de illius poetæ præſtantiſſimi uita litteris ſunt mandata:neq; de eius patria:nec item de ætate:hoc eſt quo aut tempore natꝰ:aut mortuus:aut ubi ſepultus fuerit:quicq̃ certi inuenies. Tantum autem fuit & tam illuſtre ac preclarum Homeri nomen:ut permultæ etiam nobiliſſimæq; urbes eum ſuũ fuiſſe ciuem contenderint:ac ſepulchrũ eius oſtendant: Itaq; non abſurde id poſſit de illo dici:qđ Socrates de ſe reſpondere ſit ſolitus:Vt ſi quis quærat:cuias Homerꝰ extitiſſet:reſpondeat eum extitiſſe mundanum:ſi diuinum potius uirum q̃ humanũ. Vale ex Mediolano.xi.Kal.Decẽbres. M.cccc.xxxxviij.

Frãciſcus Philel. Aenico dauolo eq̄ti aurato ſal.

q Vo in ſtatu ſint res meæ poſt obitũ illiꝰ noſtri diuini principis Philippi Mariæ:potes tu mi ænice nõ coniectura modo aĩaduertere:ſed oculis pene ipſis corãq; intueri. Nõ eĩ obſcuri aut uarij eẽ queãt:qui ad uos quotidie & rumores & nũcij hinc pͥferunt:adeo ſũt oĩa tumultuaria atq; turbulenta. Nec longe abeſſe põt:quantum mihi augurari licet:quin hi ciues:ut mutuis feruẽt:æſtuantq;

odijs: inter ſeſe per oẽm cruoris imanitatẽ digladiẽtur: ni deus ipſe auxiliũ tulerit. Sed cõtineo ipſe me. Haud enim ſcio: q̃ hæc recte cõmiſerim litteris. Adiuua me prudentiſſimo tuo amiciſſimoq; cõſilio: ſi quid potes. Vale. Ex Mediolano. xv. kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Nicolao cebæ ſal.

q Vanq̃ reuertiſſes ne Genuã ignorabã: an adhuc te Maſſiliæ cõtineres: nolui tñ qui pecunijs nõ ſim ſolitus: in dãdis litteriſ exiſtimari parcior. Omniũ primũ intelligere ex te cupio: & q̃ belle uales: & quo in ſtatu ſint res tuæ. Nam iamdiu nihil de te audiebatur. De meis aũt rebus quid ad te ſcribere audeã in his tẽporũ ꝓcellis: cũ tibi ſatis cognitũ eſſe debeat: quæ hic gerantur? Quare cætera relinquamus gubernãda fortunæ: cuiꝰ temeritatẽ q ſequunt: fortunatiſſimi hac die cenſent. Nos ad mercaturã litterariã reuertamur. Antonio Caſſarino uiro ſiculo qui proximis annis Genuæ perijt: codex fuiſſe dicit: q oĩs Platonis libros contineret. Hunc mihi cõparari cupio. At argento: dixeris: opus eſt. Sed nec eum mihi a te petebã dono datũ iri. Nam tam&ſi pecunioſus neq; ſum: neq; me futurũ ſpero: habeo tñ amicos quoſdam: quos mihi opera mea tributarios reddidi. Horũ mihi æraria ſemper patẽt: &ſi difficulter ijs utor. At in iſtiuſmodi mihi cõparando codice uti nõ uerebor: illis etiã minime inuitis. Rem igit mihi facies ꝑgratã: ſi per te q̃primũ didicero: & cuiuſmodi ſit codex iſte: & qđ eius preciũ facito: hac in re: ſi me amas: te ſtrenuũ mercatorẽ extitiſſe iure poſſim affirmare. Vale. Ex Mediolano kal. Ianuarias. M. cccc. xxxxviij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

c Odicẽ illũ Antonij ſiculi illius Caſſarini: quo Platonis libros & ſcripta oĩa cõtineri accepi: habere uæhemẽter cupio. Qua quidẽ de re litteras etiã dedi ad Nicolaũ cebã uirũ ſane grauẽ: ac mihi ab uſq; Cõſtantinopoli ꝑfamiliarẽ: quẽ puto mea cã curaturum omnia: modo in hanc diem iſtuc redierit. Cæterũ uelim ipſe quoq; curam omnem adhibeas atq; diligentiam: ut is Codex iuſto precio noſter fiat. Fac igitur propediem ad me ſcribas indicẽ

librorū omniū ac item preciū:& q̄cq̄d ſcitu opus eē arbitrabere. Vale ex Mediolano.Kal'.Ianua.M.cccc.xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Antonio Bernaregio philoſopho ac medico ſalutem.

e S tu ꝑfecto mi Antoni cū in cæteris philoſophiæ partib⁹:tū in mathematicis diſciplinis & eruditus:& doctus.Quid igit' de ſolis magnitudine ſentias:audire ex te cupio. Video enim non idem inter omnes cōſtare: qui de eius magnitudine ſunt locuti: cum alij minorem.alij multo'maiorem ſunt opinati.At dixeris fortaſſe eos propterea non conuenire inuicem:quoniam hi humilius:illi altius ſolem locauerūt.Quaſi eadem ratione altitudo ſolis capiunda ſit:qua Thales mileſius pyramidum altitudinē ex earum umbra dimenſus dicitur. At hominū uiſus non eandem uim habet in omnibus:cum alij eo utūtur acriore:alij hebetiore.Cū etiā ſunt:qui cōtēdant ſolē & lunam non maioris eſſe q̄ appareant: & alij quoq; dicāt ſolem:quem ſuſpicimus:nō eſſe ſolis ipſius corpus:ſed ueluti ſimulacrum ſimulacri ſolaris.Præterea nec aut humilior:aut ſublimior ſol appareat ex atho Olympoue:q̄ ex infima ualle aliqua. Inſuper cum tanta in ſuo curſu celeritate ſol utitur:ut nullo cōſiſtat loco:cuius uiſus ſit tanta pernicitas:ut eum dimetiatur?Vt breuiter:quod uolo:cōcludam:nullam mihi rationem afferunt aſtrologi tui iſti:qua quieſcere poſſit animus de ſolis reliquorumq; aſtrorum magnitudine.Quare ſi quid habes tu certius:fac ut ſciam.Vale ex ædibus noſtris Mediolani Kal'.Ianuarijs.M.cccc.xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Philippo Mediolanenſi philoſopho ac medico ſal.

d Vm Italia tota ī armis ē:q̄prudētiſſimæ ac uero familiaris noſter Virgilius cecinit: Grauidā bellis armiſq; fremētem:ipſi ad manſuetiora nos ſtudia referam⁹.Memini cū nuper uiuo diuino illo principe noſtro Philippo Maria:eſſes Mediolani:uidiſſe apud te uetuſtiſſimum quēdā codicē: q medicorū pluriū ſcripta cōplecteret'. Vt cornelij celſi: & utriuſq; Sorani:& Apuleij & Democriti:

& quarũdã etiã mulierũ. Rogo igit͛ te in maiorẽ modũ: ut aut illum codicem ad me mittas: tantiſper apud me futuꝝ donec excribatur: qđ factũ iri curabo q̃primũ aut iſtic ipſe mihi cures excribendũ. Nam qđ mea cauſa impenderis: id omne pecuniarũ breui ad te ibit. Medicos uero iſtos lectitare uolo: nõ ut eorũ mihi præceptis utẽdũ cupiam: qui ſum ut noſti corpe bene compoſito: & ualitudine proſpera: ſed doctrinæ dũtaxat gratia. Vale. Ex Mediolano pridie Nonas Ianuarias. M.cccc.xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus Lapo piſa no Iureconſulto ſalutem.

q Vi tibi reddiderit meas litteras: eſt mihi iam multos annos perfamiliaris. Cuius fide ac beniuolentia erga me habeo exploratius nihil. Itaq; non ſum ueritus huic uni committere ea omnia: quæ abs te cuperem curatum iri. Quæcunq; igitur uerbis meis tibi coram exponet: ea uolo: non ſecus accipias: q̃ ſi ex ore præſentis mei emiſſa audires. Nec enim puto alio te nũc eſſe animo: q̃ tum eras: cum in arno de lunari meatu atq; natura tã facete cõmentabaris. Nam quanq̃ audio te ad rem nũmariam factũ paulo auidiuſculum: q̃ ſoleres: & ſi profuſus fuiſti: nunq̃ tamen quia operam a te exigo: non pecuniam: nihil eſt quod dubitem de tua benignitate: ni forſitan iuriſperitorum more: operam quoq; uenalem proponis. Effice quod uolo: ac Vale ex Mediolano idib⁹ Ianuariis. M.cccc.xxxxiiij.

Franciſcus Philelfus ſal. dicit plu. Petro Thomaſio philoſopho ac medico.

f Ranciſcus barbarus uir clariſſimus & ut ſcis: latine atq; græce eruditiſſimus: habet meos nonnullos græcos codices: quibus non poetæ ſolum & oratores hiſtoriciq;: ſed philoſophi quoq; atq; theologi cõtinẽtur. Et habet eos quidem ab illo uſq; tempore: quo ipſe agebam Conſtantinopoli. Nam cum inſtituiſſem breui repetere Italiam: libros illos ea ratione miſi ad uirũ amiciſſimum atq; optimũ: quo mihi ad reditũ ſalui forent. Quid ſit in cauſa: non intelligo. Nõ modo repetenti mihi libros

nõ reſtituit:ſed ne reſpondet quidẽ. Vereor:ne litteris ad ſe meis forſitan ob tẽporũ malignitatẽ interceptis:reſpondendi facultas ſublata fuerit. Te igit rogo:atq; obteſtor: ut barbarũ meũ uirũ humaniſſimũ adeas meo noie eumq; horteris:meos omnis codices ire ad me curet:uel ea ratione ut ſibi liceat:quẽ maluerit ex ijs codicibus:accipere dono:id me non modo non ferẽte grauiter:ſed loco etiã ſingularis beneficij ducente. Et ut hanc rem dilucidiorem teneas:habes iſtic phœbũ capellã iuuenẽ certe modeſtũ ac bonũ. Is uiuo adhuc Philippo Maria duce:ſcriba ſenat⁹ ueſtri cũ barbarũ ad eum principẽ oratorẽ pro more patrio ſecut⁹ eẽt:præſens corãq; audiuit:& me libros meos illos repetentẽ:& reſpondentẽ barbarũ:cũ primũ Venetias reuertiſſet: ſe mihi ſatiſfacturũ. Itaq; minimo ſane cũ labore cũ mihi morẽ geſſeris homini tui ſtudioſiſſimo:tũ iuſticiæ fungeris officio. Vale. Ex Mediolano. iij. Nonas Apriles. M.cccc.xxxxviiij

Franciſcus Philelfus Phœbo capellæ ſal.

p Etrus Thomaſi⁹ uir ſciẽtia uirtuteq; ſingularis qdã ẽ quæſitur⁹ ex te. Sine ullis etiã adhortatiõibus meis:quæ uera ſũt:minime reticeſceres. Verũ etiã mea cauſa ut ea:quæ perſpicue noſti:referas:te plurimum rogo. Nihil abs te peto:quod alienum ab officio cenſeas. Quid aũt magis officioſum:q̃ qđ uerũ eſt:loqui? Vale. Ex Mediolano. iij. Nonas Apriles. M.cccc.xxxxviiij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Nicolao fregoſo.

n I mihi bonitas hũaniſſimi tui igenij modeſtiſſimiq; mores ab ineunte prope adoleſcẽtia cũ me præceptore florẽtiæ utereris: cogniti admodũ forẽt:nõ auderem fortaſſe tãta cũ fiducia id a te poſtulare:qđ mihi gratiſſimũ ſis factur⁹ tibiq; honorificũ. Solẽt em̃ nõnulli:q ſe lætiore in fortuna uident conſtitutos: reddi inſolentiores. At nõ debeo eſſe neſci⁹ nihil tibi poſſe accidere hmõi: qui nulla fortunæ traharis temeritate:ſed ratione ſemper conſilioq; ducaris:nõ tu ſane ignarus uirtuti deberi omĩa: quæ ſi uera fuerit:nõ fucata:fortuna omni ꝓ famula utit. Sed ne uidear difficilius quicq̃ abs te petitur⁹:rem accipe

authẽtes. Hinc arbitrati ſunt aliqui iuniores in hoc nomi/ne.c.litteram ante.t.in eadem ſyllaba utranq; mutam ad/di non oportere: cum neq; apud græcos αὐθέντης authẽ tes eã recipiat. At ego idẽ ſignificare auctor qđ αὐθέντης facile concedo: ſed ab augeo id nomen deductum puto. Sicq; quoniam a ſupino auctu formetur: per.ct.eſſe ſcribẽ dum: & ita a priſcis uidemus obſeruatum. Nam ſi ab αὐθέντης deſcenderet.c.litteram auctor non reciperet: &.t.aſpiraretur. Valete. Ex Mediolano Kalen. Iunijs. M. cccc.L.

Franciſcus Philelfus ſalutem di. plu. Ambroſio iureconſulto.

u Voniam iampridẽ obduruit meus animus ad eas ærumnas omnis: quas affert inconſtantia mutabi/litaſq; fortunæ: Icirco æquiorem ĩ illos me præbeo qui nulla iniuria laceſſiti ſe mihi præſtant importunos atq; infeſtos: Nam ſi iniurias ſingulas perſequi uelim: mihi po/tius nocebo: q̃ alijs. Non omnes amici ſunt qui uidentur. Qui commoda emolumentaq; ſectantur: tamdiu ſunt ami ci: quoad utilitatis ratio coram floret. Si diſcedat utilitas: quæ amicitia manere poteſt? Idem poſſit de ijs iure dici: q uoluptatem ſibi propoſuerũt. Tamdiu enim ſe amicos in/culcant: donec perfruant optatis. Quod ſi quid triſtius ac cidat: nuſq̃ ſunt. Non igitur me perturbant: quæ de homi/nis leuitate ſignificaſti: eſt enim ſimilis ſui. At ago ſequar meum uitæ inſtitutũ. Equidẽ benefaciã ſemper. Iniurias ſi ꝓpulſare non potero: aut cõtemnã: aut perferã. Vale Ex Mediolano. Kal. Iunijs. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Mario filio ſal.

ſ I uim maieſtatemq; uirtutis uelimus conſiderare: neminẽ inuenias: qui eam aſſidue ſecutus nocteſq; dieſq; conſecut⁹ unq̃ fuerit. De hominib⁹ inquã lo/quor: non de deo noſtro Chriſto ieſu: qui & homo fuit & deus. Itaq; ut homo is & doluit & metuit: & lætatus eſt: & cupiuit: q̃q̃ omnia mediocriter. Sed talis perturbationum mediocritas non cadit in deum: qui nullo tangitur motu animi. Itaq; non abſurde priſci illi philoſophi eruditiſſimiq;

uiri:quotquot uel apud latinos:uel apud græcos uirtutis laudibus claruerunt:neminem habuerunt:quem uirtutis nomie uoluerint appellare. Quære Platonẽ: Quære Aristotelem. Sume e noſtris. M Varronem. M. Ciceronẽ. L. Annæum. Senecam. Vbi a uirtute quenq̃ noiatum inueniaś? Video quoſdam iuniores & apud noſtros uirũ uirtuoſũ: & apd' græcos ἀμΔρά ἐμάρετόμ andra enareton q modeſtius uir bonus diceret atq̧ ἀμὴρ ἀγάθὸσ inepto noie appellare. Aut ne in priſca quidem & doctiore ecclesia tale uſq̧ nomen reperias. Quod ſi poetas:oratores:hiſtoricos priſcos lectites:perſæpe boni uiri:at uirtuoſi nomẽ tibi nuſq̃ occurrat. Et ille quidem bonus dictus eſt mea ſententia:qui ad uirtutem adipiſcendã & diu laboret & multum: ἀπό Τόύ πόμόύ apo tu ponu. ſ. nomen ſibi uẽdicãs. Huiuſmodi aũt labore qui utatur:iccirco uocatũ exiſtimo uirum bonũ: φ in eo non uirtus:ſed quaſi aliquod uirtutis ſimulacrũ eluceat. Nullo enim humano labore:nullo ſtudio fieri poteſt:ut meram uirtutẽ quiſq̃ aſſequatur. Sed ſatis ſuperq̧ ſit: ſi quis induſtria & diligentia ſua q̃proxime ad uirtutem acceſſerit. Et quoniam petis:quibus eum uirtutibus præditum eſſe oportet:qui ſit uir bonus & habendus & appellandus:quid ſentiam paucis accipe. Duas eſſe reor animi partes:quarum altera:quam habem⁹ cum deo cõmunẽ:& ratiocinamur & intelligimus:altera uero quæ cõmunis eſt nobis cũ pecudibus:appetim⁹ atq̧ afficimur. Itaq̧ eſt alia moralis uirtus: nã mores ſũt qualitates partis illius appetitiuæ:alia rationalis:intellectualis alia. Ratione inquirim⁹:quid nos aut ſequi oporteat aut fugere. Nec ſine ratiocinatione callidi ac prudentes eſſe ullo modo poſſumus. Quæ uirtus in actione poſita circa ea conſultanda uerſatur:quæ nobis utilitatem afferant. Intellectu autẽ ad ſcientiæ cognitionem peruenimus: & quod eſt ſapientiæ proprium:diuinam eſſentiam naturamq̧ contemplamur. At moralem uirtutem eam dicimus cuius forma eſt ratio. Materia uero animi perturbatio:quam etiam tum paſſionem:tum affectionem uocant:& eandem quandoq̧ mor-

bum. Et q̄q̄ nemo eſt uir bonus iudicãdus: niſi idẽ ſit: quã-
tum humanum fert ingenium: totius uirtutis laude cumu
latus. Quis enim uirtute morali floreat niſi idem guberne
tur prudentiæ ductu ad quam morales omnes uirtutes re-
feruntur: & prudens eſſe nemo quæat: niſi ſapiens fuerit:
nam omnis recta actio a contemplatione manat: facit ta-
men cõſuetudo: ut eum maxime uirum bonum exiſtime-
mus: qui iuſtiſſimus ſit. Sed quoniam hanc rem omnem
in commentationibus florentinis cum de exilio loquere-
mur: diligenter ꝓſecuti ſumus: nihil eſt quod in præſentia
ſimus prolixiores. Verum te fili Mari monere: hortariq́
non deſiſtam: ita nomen uirtutis adames: ut eam nullam
eſſe putes: quæ omnibus: uel cogitationibus: uel dictis: uł
actionibus ſuis deum non ſolum intereſſe: ſed præeſſe no-
lit. Nam tum ſumus iuſtiſſimi & optimi: cum dei opera ma
xime imitamur. Vale ex Mediolano. Kalen. Octobribus.
M.cccc.L.

Frãciſcus Philelfus Ioanni Ame-
rino iuriſconſulto ſalutem.

q Vod ſcribis: dem operam: ut libros Ariſtotelis tibi
comparem: aut qui de re publica: aut qui de re fa-
miliari nobis præcepta tradunt: faciam & prope-
diem & diligenter modo librarium nactus ſim cuius in his
excribẽdis opera uti poſſim: id qđ ſpero nobis minime de
futurũ. Laudo autẽ præſtãtiã ingenij tui ſingularẽq́ uirtu-
tem quicq̄ quã es occupatiſſimus: nolis tamen pati earum
te rerum expertem dici: quæ ad bene beateq́ uiuendum
præcipue conducunt. Nam ſi ſeſe moderari & inſtituere
pulchrũ eſt: qđ moralis diſciplina facit: quanto ſit pulchri⁹
& præclari⁹ idem præſtare poſſe cũ de domo: tũ de ciuita
te uniuerſa cui⁹ fœlicitas oĩm fœlicitatẽ complexa eſt? Ac-
cedit ad rẽ ꝙ harũ diſciplinarũ cognitio eo ẽ tibi magis ne-
ceſſaria quo legũ & iuris ciuilis ſapiẽtia magis præſtas. Nã
qs audeat ſe iurecõſultũ ꝓfiteri his ignoratis fontibus un-
de leges omnes iuraq́ manarunt? Faciam igitur qđ iubes
& amice & recte. Vale ex Mediolano Kał. Octobribus. M.
cccc.L.

Franciſcus Philelfus Nicolao cebæ ſal. di. plu.

e T ſi nondum audiebam te Genuam reuertiſſe: poſteaq̃ ob aeris intemperiem tamdiu carere patria inſtitueras: quoad uis peſtilentiæ plane deferbuiſſet. Tamen cum accepiſſem: ciuitatem ſe habere melius: & iam prope plæroſq; omnis nobiliſſimos ciuis in urbem rediiſſe: iccirco ad te ſcripſi: ut tuis litteris ſuauiſſimis de te ipſo certior fierem: & ubi eſſes: & q̃ bene ualeres: itaq; mihi rem facies iucundiſſimam: ſi me q̃primũ leuabis omni ſollicitudine. Diſertiſſimũ perleonem noſtrum ſaluere cupio cum uxore & liberis: cultellorũ meminiſſe. Videt̃ mihi auarior fact⁹ q̃ ſolebat. Vale ex Mediolano. iiij. Nonas Octobres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſalutem.

e T litteras accepi & conuiuium. Quod iam tibi cælo gloriam quæras: non terra: & probo & laudo. Nam quemadmodum terræ gloria: quæ a cæleſti non ꝓficiſcit̃: tota inanis eſt: q̃tacũq; tandem ea ſit: ac plane nulla: ita profecto quæ in cælo eſt: radios ſuos quaſi ſol quiſpiam diſpergit in omnem terram. Scripſiſti profecto Chriſtiane: & ut uerus philoſophus. Nam qui ſe philoſophum auſit profiteri: qui Chriſti ignarus fucatæ cuiuſdam honeſtatis umbram ſtult⁹ ac fatuus perſequat̃. Nihil ipſe quidem honeſtum eſſe puto: niſi quod apud deum ꝓbatũ ſit. Hoc uero qui ſequitur: ueram nimirũ eum gloriam aſſequi credendum eſt. Et facis tu quidem recte atq; ſapienter. Non enim ignoras peregrinari nos ſemper ac ſeruire: q̃diu uiuimus. Itaq; dies nocteſq; oportere illius patriæ meminiſſe: ad quã cum longo poſtliminio redierimus: futuri ſimus tum liberi: tum glorioſi ciues: gloria nõ fucata: ſed ſimplici: ueraq;. Vale Ex Mediolano. iiij. Nonas Octobres M. cccc. L. 4 october.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal

a Nimaduerti ex tuis ad me litteris tibi fortunã: quã uocãt aduerſari. At tu ſi me audis: aio forti magnoq; ſis. Et prudẽtia utaris & patientia. Spereſq; fore: ut præ

ſtāti ingēti uirtuti nihil tādē neq; ad dignitatē:nec ad emolumentum deeſſe poſſit. Itaq; ut ad Battum ait Corydon apud Theocritum.

θάρσει φίλε βάττε τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.
ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιστοι δὲ θανόντες.
χὠ ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος ἄλλοκα δ' ὕει.

Quos quidem tris uerſus ita licet interpretari.
Fidere batte decet:melius cras forſan habebit.
Sperandum eſt uiuis:non eſt ſpes ulla ſepultis.
Nunc pluit:& clarus nunc iupiter æthere ſurgit.

Quare confide etiā tu propediem tibi meli⁹ fore. Quādiu uiuimus:nos bona ſpe duci conuenit. Nam poſt imbrē ſerenitas ſequi ſolet. Curabo qd' petis:q̄q̄ res noſtræ ſūt hac tēpeſtate ob uim diuturni belli anguſtiores. Vale ex Mediolano.iiij.Nonas Octobres.M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

u Ellem:eam mihi fortunā deus optimus maximus tribuiſſet:ut & mihi poſſem & amicis ſemp gratificari. Nō em̄ libros meos abs te peterem. Sed quoniam illis carere nō poſſum:rogo:ut reſtituere iam incipias. Vale ex Mediola.iiij.Nonas Octobres.M.cccc.l.

Franciſcus philelfus ſal.di.pl. Antonio Canobio.

n On iniuria ſemp ego te dilexi mi Antoni:quē unū aiaduerterim ab om̄i deſidia & inerti ocio alienū. Itaq; omne qd' tibi tēporis a tuo magiſtratu uacuū relinquit':id aut legēdo:aut audiēdo:aut quærendo aliqd dignū memoria cōſumis. Scribis candidū decēbrē cōtendere tecū ſolitū nihil uſq̄ ſcripſiſſe Ariſtotelē de animi immortalitate. Idq; mirari te:ꝙ talis ille tantuſq; philoſophus in tanto errore uerſatus fuerit. Quæ ipſe in tuis litteris legens:non potui nō ſurridere:ꝙ nebulo iſte Cādidus nitatur impietatē ſuā ſubdolo ac falſo confirmare teſtimonio. Nā & imortalē Ariſtoteles eſſe animū ꝓbat & diuinū. Audi primū:quæ maxim⁹ ille ſapiētiſſimuſq; philoſophus reliquit ſcripta hmōi uerbis in libro ſecūdo de aialiū generatione:inquiēs:Omēs animi neceſſario ſunt uirtute prius:q̄ actu. Neceſſe etiā eſt aut oēs non eſſe prius & fieri:aut oēs

antea exiſtere:uł alios eē antea:alios nō eē. Ac fieri aut in materia:& non ingredi i maris ſæmie:aut in materia uenire a ſæmine. Vel in materia uenire a ſæmie quidem:ſed in mare:uel extrinſec⁹ fieri oēs: uel nullū uel alios fieri:alios non fieri. Qđ fieri igiť nequaq̄ poſſit:ut animi oēs pri⁹ exiſtant:patet ex huiuſmodi rōnib⁹. Quorūcunq; eñ principioꝶ corporalis ſcilicet eſt opatio:hæc antea exiſtere ſine corpore minime poſſūt:ut incedere ſine pedib⁹. Quo fit: ut animi extrinſec⁹ ingredi nequeāt. Neq; fieri eñ pōt:ut ipſi per ſeſe:qui ſeparari nō poſſunt:ingrediant:nec item incorporeo ſæmie. Eſt eñ ſæmen ſupfluitas imutati alimēti. Relinquiť ergo mētē ſolā extrinſecus aduenietē ingredi:& eādē ſolā eſſe diuinā. Nihil eñ cū eius agilitate habet cōmune opatio corpalis. Oīs igiť uis animi uideť alius corporis eſſe pticeps:& eius quidē diuinioris: q̄ illa ſūt corpa: quæ uocanť elementa. Ex quibus quidem Ariſtotelis rōnibus ſatis intelligi pōt animi uim:atq; naturā & cæleſtem eſſe & diuinā:ac propterea imortalē. Audi eūdem rurſus in ijs libris:quos de aio & acute & ſubtiliter:& copioſe reliquit ſcriptos. Ita eñ ait: De mente aūt & ui contēplatiua nondū eſt perſpicuū:ſed uideť eſſe aliud genus animi. Et hoc ſolū pōt ſeparari:quēadmodū id qđ eſt ppetuū: adeo qđ corrūpi pōt. Docet inq̄ Ariſtoteles illud animi genus: per qđ cōtemplamur atq; intelligimus:cui mēti eſt nomē ſeparari poſſe ab altero illo genere: qđ dicimus ſenſitiuū: eſſeq; imortale atq; ſempiternū:at partē alteram ſenſitiuā & corruptibilē interituiq; ſubiectam. Hinc Homerus diſciplinarū omniū perinde atq; abundantiſſimus quidā fons: & Herculē:& Theſea tū locat in cælo:tū apđ iferos. Ita.n. malo q̄ in inferno loqui. Infernus eñ ſubſtantiue apud latinæ linguæ doctiſſimos nuſq̄ inuenias. At in ſacris libris eſt uerbum pro eo uſurpatum:quem ἅδην haden græci nominant. Senſitiuā igitur animi partem:quæ nobis cum pecudibus ē cōis:diſſolui humiq; remanere ſapientiſſim⁹ ille poetarū princeps oñdit:at alterā illā ptē:qua proxime ad deū accedim⁹:p ſeſe cōſiſtere:altiuſq; ſublatā euolare ī cælum:ubi ſempiternū æuū bñ beateq; tranſigit. At Cādidus

iſte tuus: cuiꝰ animꝰ ob flagitiorũ magnitudinẽ æternis tenebris eſt addictus. Hæc non credit: ob idq; Ariſtotelis auctoritate: quẽ nũq̃ legit: tueri autumat ſtulticiã ſuã. Sed qd miremur ita opinari Candidũ: cũ ne ullam quidem credat eſſe diuinitatem. Num ſi crederet deũ eſſe: uiueret ita: ut uiuit? Quare ſi ſapias: oẽm eiꝰ cõſuetudinẽ aſpernabere. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. iij. Nonas Octobres. M.cccc.L. 5 october.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

n Ibil eſt qđ hoc tpe aliud tibi reſpondeã. Nã hic princeps me cœpit ꝑhumaniter tractare: ſpemq; iã attulit fore: ut ſit in me ꝑbenignus. Qđ ſi fecerit: cælũ mutare nullo pacto uelim. Itaq; ex tẽpore cõſiliũ eſt capiundũ. Tu quæ mihi ſit mens: intelligis. Proinde quantũ ad rem attinet meã: moderaberis iſtic oĩa pro tua ſingulari prudẽtia. Cupio autẽ ex te certior fieri: quo ĩ ſtatu ſint res tuæ. Nõ tã de te ipſo quæro: cuius mores noui omnibꝰ eſſe cariſſimos: ſed de tuis. Vale ex Mediolano. iij. Nonas Octobres. M.cccc.L.

Franciſ. Philel. Aenico Daualo eq̃ti aurato ſal.

q Vod binis antea litteris ad te ſcripſi: centũ ſatyrarꝫ opꝰ ẽ ab me nuꝑ elucubratũ: qđ ĩ decadas decẽ diſtribuimꝰ æquali numero ſatyrarꝫ: quas iccirco hecatoſtichas noĩauimꝰ: ꝗ ſingulæ ſatyræ ſingulꝭ cẽtenis uerſibus cõſtẽt. Dederã ad te primã ſatyrã ſuꝑioribꝰ litteris: Vltimã quoq; in præſentia iõ uolui abs te legi: ut liq̃do cognoſceres opus hoc omne nomini Alphonſi regis eſſe ab me cõſecratũ. Reliquũ eſt ut a te certior fiam: quod ſit tuũ hac de re cõſiliũ. Mittã ne hmõi codicẽ ad regẽ: an ipſe afferam corã redditurus? Qđ cõſulueris: faciã: idq; q̃primũ. Præterea cuperẽ maiorẽ in modũ mihi cognitionẽ offerri rerũ ab Alphonſo geſtarꝫ. Nã ſiq̃n ociũ detꝛ: aliquid fortaſſis aggrediar. Tu uelim non uno exemplo ad me litteras des. Fit eñ plærũq; tabellarioꝝ uꝭ negligentia: uel ꝑfidia: ut fruſtra miſſæ uideanꝛ. Intercipiunꝛ etiã nõ nũq̃. Quoꝝ nequid accidat: exẽplis pluribꝰ mecũ age. Vale ex Mediolano. iij. nonas Octobres. M.cccc.L.

Franciſ.Philelfus Iacobo Caſſiano preſbytero ſal.

t Andiu inani ſpe ductus abs te ſum: ut mihi ipſe ſuc
cenſeam. Cōmodarā Victorino feltrēſi eruditiſſi-
mo & optimo uiro Proclū i Platonē cū Timæo lo-
cro & Areſtotelis dialectica cū egregijs cōmentarijs Ale-
xandriq; & Themiſtij. Cui⁹ Proclus utatur aut hoſpitio:
aut carcere: ſum plane ignarus: niſi etiā ipſe fortaſſis fuerit
a te coniectus in uincla & in ꝑpetuas tenebras. Dialectica
uero apud te eē: tua iāpridē ad me epiſtola teſtis eſt. At ea
in ſex uſq; menſes cōmodato petieras: cū iam anni quattu
or præterierint. Nec codicē mittis: nec quicq̄ ad eas litte-
ras rn̄des: quas dedi ad te hac de re creberrimas. Itaq; nō
mirari nō poſſū. Occurritq; mihi memoriæ te idē olim de
Euripidis tragœdijs & mathematicis libris: quos idem Vi-
ctorinus ꝑ te mihi reddēdos iuſſerat: egiſſe. Itaq; nō poſſū
nō moueri. Nam quantū uidere uideor: tibi ſum ludo. Fa-
cies aūt ꝓ officio tuo: qui & ſacerdos ſis & uictorini diſcipu
lus: & mei ſtudioſus: ſi & mea ad me dialectica dederis: &
aliqd de Proclo docueris. Volo em̄ oīno meos apud me li
bros: ne inanis ſemꝑ dominus exiſtimer. Vale ex Medio-
lano pridie nonas Octobres. M.cccc.L.

Franciſcus Philel. Aenico Dauolo eqti aurato ſal.

q Vod crebrius ad te ſcribo: facit amor erga te me⁹.
Cupio em̄ quotidie tecū eē: & cōmētari tecū. Præ
terea non ſatis ſcio: q̄ tuto litteræ ad te meæ cōmiſ-
ſæ ſint. Nā qui nūcij offerunt: nō eunt ad te: ſed petūt aut
Romā: aut Florentiā. Cuiuſmodi uero ij ſint futuri: q ex il-
lis locis Neapolin cōcedant: augurari nequeo. Quo fit: ut
eadē exēplis pluribus ad te ſcribā. Accipe igit & carmen
unū: qd de tuis laudib⁹ ueluti luſim⁹: & ultimā ſatyrā e cen
tum: quas regis Alphonſi nomini dicauimus. Quod autē
cōſiliū dederis de aduentu iſtuc meo: aut de mittēdo ſaty
rarū codice: ut antea tibi ſignificaui: libēter amplectar. Va-
le ex Mediolano nonis Octobribus. M.cccc.L.

Frā. Phi. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

n Ihil erat: qd ad ſe ſcriberē: & iā tuas litteras expecta
bam: quæ me facerēt de rebus oībus certiorē: quas

mea intereſſe duxiſſes. Cupio: meos illos libellos huic ta-
bellario ad me des: & cū his tuum claudiū. Ptolemæū de
harmonia: hoc erit mihi uæhemēter gratum. Quas ad me
dediſti arundines: libēter accepi. Atq; habeo tibi gratias.
Qui mihi cauſam eē nolueris: qua min⁹ quotidie ad te ſcri-
berē. Nuncio Τώ γράμμάθόφόρώ grāmathophoro pe-
cunias nullas ſoluito: neq; ꝓ libris: neq; pro litteris. Ipſe em̄
ſatiſfacturus ſum ſemp. Et ita eū cōmoneſeci. Vale ex Me
diolano Nonis Octobribus. M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

q Vo magis quotidie tuas expecto litteras: eo me
magis mea fallit ſpes. Mirorq; plurimū: quid ſit in
cauſa ut tabellari⁹ uacuus ſemp redeat litteris tuis:
cū ab aliis amiciſ frequētes reddat. Itaq; pro noſtra uetere
beniuolentia abs te peto: ut hoc me deſiderio tādē leues.
Quod ſi feceris: habebo tibi non mediocres gratias. Præ-
terea mea illa opuſcula: quæ tum pater tuus uir ille grauiſ-
ſimus atq; optim⁹: tum etiam ipſe tu uiſenda accepiſti: iſti
nuncio ad me des uelim: qui meā tibi epiſtolam reddidit.
Nam cū earū rerum nullum omnino mihi exemplū ſit: ui-
deor familiaribus quibuſdā non æque in ſe nunc liberalis
atq; antea conſueuerā. Vale ex Mediolano pridie idus
Octobres. M.cccc.L.

Franciſ. Philelfus Blaſio Axeretēſi equiti aurato ſal.

q Oſteaq̄ in tuū te caſtellū recepiſti: uideris ſane tu-
orum familiariū omnino oblitus. Ego autē & ſi tibi
gratulor: ꝙ ita beat⁹ ſis: monēdū tamen exiſtimo:
nequid ſupra hominē te poſſe arbitreris. Nā quāq̄ tibi cu-
pio oīa non eē ſolū: ſed magis etiā atq; etiam indies fore &
ſecunda & ꝓſpera: debes tn̄ nō eſſe neſci⁹: quanta eē plæ-
rūq; ſoleat icōſtātia mutabilitaſq; fortunæ: quā dicūt. Nec
itē ignoras in oēm uitæ uiciſſitudinē amicos eſſe iucūdos.
Ego aūt lætiorē tibi fortunā indies offerri uæhemēter op-
to. Vale Et plantas ficulneas ad me dato. Malo em̄ in præ-
ſentia cōcipienti ſolo: q̄ parturiēti poſtea cōmendare. Ex
Mediolano pridie idus Octobres. M.cccc.L ++ october ·

Franciſcus Philelfus Nicodemo trancbedino ſal.

e Geris ne an minꝰ egeris: qđ Frãciſcus Sphortia prĩceps noſter tibi abeũti mãdauit: ſcire uæhemẽter cupio. Itaqꝫ rem mihi feceris gratiſſimã: ſi ꝓpediẽ de re omĩ quã mea intereſſe credideris: ex te certior factꝰ fuero: quod ut facias in maiorẽ modũ te rogo. Litteras q̃s tibi ad regem Alphonſum dedi: ut q̃ diligentiſſime reddi cures: ſummopere abs te peto. Vale ex Mediolano idibus Octobribus.. M.cccc.L.

15 octo:

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

a Vdio te functũ Maſſiliæ magiſtratu & eo quidem nõ mediocri tua cum laude: id qđ me plurimũ delectat. Tua eñ laus omnis noſtra eſt. Reliquum ẽ: ne tempꝰ uacuum labi patiaris: quod eo magis facere debes: quo melius tibi & uxori familiæqꝫ conſulas. Quare da operam: ne iſtinc fruſtra tibi tempus terat᷑. Si renatus rex te carum habet: ut ſolet pro humanitate & munificẽtia ingenij ſui: eũ cunctis in rebus ſequaris: iubeo. Quod ſi ſecus fortuna tulerit: te i Italiã recipe: & ibi malis eſſe ubi aliquo numero ſis: ut inquit Cicero q̃ iſtic: ubi ſolus ſapere uideare. Expecto mathematicũ illđ opꝰ: de quo ſcripſiſti ad me antea. Et ſi quid græcorum librorꝫ offenderis. Cura ut ualeas: teqꝫ ab iminenti peſtilentiæ morbo quoad poſſis: incolumem reddas. Vale ex Mediolano. vi. Kaľ. Nouẽbres. M.cccc.L.

27 octob:

Franciſcus Philel. Blaſio Axeretẽſi equiti aurato ſal.

q Vid tãdiu ruri tenearis: ignoro: præſertim cũ neqꝫ ficus ruri: neqꝫ uua: neqꝫ pomorꝫ quicq̃ offenditur. Sed caſtaneæ te fortaſſe delectant: quæ qm̃ ſpiritꝰ ſunt pleniſſimæ: ne lateri tibi noceant caue. Nam ſi ijs utaris familiariꝰ: uẽtris crepitũ nũq̃ uites. Ego plãtas ficulneas indies expecto. Vale ex Medi. iiij. Kaľ. Nouẽb. M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Thomæ frægoſo ſal. di. pl.

n On poſſum ꝓfecto nõ mirari: qđ non modo petẽti mihi tã ſæpe Mediolanẽſia noſtra cõuiuia quæ tibi legẽda cõmodarã: nõ tãdẽ reddideris: ſed ne rñderis quidẽ creberrimis epiſtolis meis. Nam & ocium tibi nonnunq̃ datum intelligo. Quo etiam ſi uacaſſes: officio

te fungi oportuit: & librarijs minime cares: qui tum mihi tuo nomine reſponderent per epiſtolas: tum cõuiuia ipſa ſi te forte delectaſſent: facile trãſcriberẽt: qđ ſi librarij quoq́ꝫ & notarij defuiſſent: at nummis abundabas abundaſq́ꝫ. Quare fuiſſet uel liberalitatis uel officij tui nõ tamdiu ſilẽtiũ egiſſe: præſertim cũ ſatyro: qui nihil ſolet humanis ĩ rebus intactũ relinquere: quod uel uitio: uel laudi dandũ cẽſeat. Accedit ad rem beniuolẽtia erga te mea: quã eẽ maximã noſti. Quapropter etiã atq́ꝫ etiã te rogo: ut me tuum perpetuo fore patiare. Nam ſi neq́ꝫ mea mihi cõuiuia reſtituis: neq́ꝫ reſpõdes quicq̃: obſeruantiã erga te meã nõ ſolũ negligis: ſed etiã cõtẽnis. Vale ex Mediolano pridie Kal'. Nouembres. M.cccc.L. 31 Octob.

Franciſcus Philelfus Nicolao frægoſo
Genuenſium præfecto ſal.

q Antã mihi iucũditatẽ afferat tua oĩs dignitas: ſcio te nõ latere. Nã amorẽ erga te meũ haud nũc primũ intelligis. Quid em̃ te nõ ſemꝑ amarim: quẽ ab ineunte ætate ſemꝑ magnũ ac præſtantẽ uirũ foro cognoſſem? Nulla certe ex parte me de te mea fefellit opinio. Magni ſũt fundamẽta uirtutis: qb⁹ qui ſolide nitiť: mirabili incremẽto cũ die auct⁹ ſurgit in gloriã. Ieciſti tu qdẽ mi Nicolae pulcherrima laudis fundamẽta adhuc puer: quib⁹ ꝑpetuo quodã (ut ita dixerim) ꝓbitatis pariete ſic in hãc uſq́ꝫ ætatem reſpõdiſti: ut cunctis in rebus pro tua prudẽtia fortunam obſequẽtẽ habueris. Nã fortuna ſiqua tãdẽ ea ſit nũq̃ inertibus: nunq̃ ignauis fauet: ſed induſtrios & ſtrenuos homĩes planeq́ꝫ prudẽtes ad res maximas ſemꝑ uel comitatur uel ſequiť. Tu igiť uirtutis gradib⁹ per egregia deinceps facinora ad genuẽſem præfecturã nõ difficile es euectus. Hãc uelim ita exiſtimes te adeptũ: ut nullo fortunæ obſequio potuiſſe intelligas: niſi uirtutis ductu ac præſidio uſus es. Qđ cũ ita ſit: reliquũ ẽ: ut qb⁹ artib⁹ hãc es dignitatem aſſecut⁹: eiſdẽ quoq́ꝫ ſuſtineas atq́ꝫ tueare. Nõ em̃ ſolũ ornatu & oratione atq́ꝫ honore: ut docet Ariſtoteles cæteris eũ præſtare optet: q illuſtri ſit loco excelſoq́ꝫ cõſtitut⁹: ſed multo etiã magis tot⁹ uitæ moꝝq́ꝫ grauitate & cõſtã

tia. Nã quanti faciunda ſit ueſtit⁹ elegãtia & magificẽtia: oſtẽdit Solon: quẽ in eo genere gallum Crœſo prætuliſſe accepimus. Quæ ſit in dicendo ſeruãda dignitas: quæ maieſtas: nõ paryſatis mõ Artaxerxis mater: ſed norunt etiã hiſtriones & uniuerſa theatralis turba: qua nihil humilius: nihil abiectius. Tyranni præterea non min⁹ q̃ reges honorant. Eo enim aſſentatores confluũt: ubi plurimũ tum ineptæ fortunæ: tum leuitatis & ſtulticiæ abũdare aduerterint. Nec eos pudet modo quid cõmodi ſe adepturos putent præſtare omne famulat⁹ obſequiũ. Vt aũt huiuſmodi hominũ colluuio arcenda a nobis eſt: ita doctiſſimorũ grauiſſimorũq; uiroꝝ conſuetudine aſſidue utendũ: quo eoꝝ prudẽtia uel inſtituti: uel confirmati meliores indies ſim⁹. Et qđ Theophraſtus Alexandrũ monuiſſe tradit: libri q̃ plurimi comparandi ſunt: quo ſcriptis horũ admoniti quæ amici principib⁹ dicere uerent: quid ſequendũ aut non ſequẽdũ ſit: teneam⁹. Sic em̃ cũ alia multa: tũ etiam qui ornatus: quæ oratio: qui honos nobis cõueniat: nõ ignorabim⁹. Sic ad Porſenam qui occidendum acceſſit: eum offendiſſet hmõi nugis cæteros antecellere: fortaſſe nõ re infecta rediſſet ad ſuos. Nec darij mater Hephæſtionẽ pro Alexãdro adoraſſet: ſi aut exteriore corpis cultu aut uerborũ faſtu: ant honorationis inſolentia maiorem Hephæſtione uidiſſet Alexandrũ. Laudatur a ſapientib⁹ non Ageſilaus rex modo: ſed uniuerſi Lacedæmonij: qđ & amictu admodum uili: & ſermone breui ac ſimplici: & ueluti quadã uitæ uictuſq; atq; moꝝ æqualitate uterent. Itaq; ingenti illo uulnere a. M. Attilio regulo pculſi Carthaginẽſes: nõ Crœſũ non Sardanapalum: non Xerxem aliquem: ſed Lacedæmonium Xanthippum ſuis afflictis reb⁹ præficientes e uictis uictores euaſerunt. Sola quidẽ uirt⁹ ẽ: quæ nullis hmõi ornat⁹ inſignib⁹ & inſignis ẽ & ornatu omni ornatior: quæ nullis decorata uerbis ſeſe ipa decorãdã oñdit: quæ ſi a nemine etiã honoret: cũctis ẽ honorabilis. Virtutẽ ergo ipſã mi Nicolae ſi tuo ſp comitatu contubernioq; dignaberis: ſi hãc tibi ſociã ſi ſodalẽ aſſumes: ſi cũctis hãc tuis actionibus non modo intereſſe: ſed præeſſe uoles: nulli te unq̃ errato

facies obnoxiũ. Verũ ita uelim uirtutẽ abs te coli: ut eã nullam eẽ ducas: quæ deo uacet. Nã quæcũq; a priſcis illis uel ſapiẽtibus: uel ſapiẽtiæ ſtudioſis uirtutũ noĩbus appellant nequaq̃ uirtutes ſunt: ſed ueluti adumbrata quædã ſimulacra uirtutũ. Nam uera & incõmutabilis uirtꝰ ſapiẽtia eſt: quæ nihil fictũ: nihil ſimulatũ admittit: ſed ad ueritatẽ cæleſtiũ rerũ tota deũq; refert. Oĩs autẽ ſcia hæc inferior: & ſciẽtiæ partes: quas actiuas & moralis uirtutes dicimus: ita uirtutẽ ſapiũt: ſi ſapiẽtiæ ſe coniunxerint. Nam ſcientia oĩs hmõi quæ ſapiẽtia & manca eſt & debilis nullorũq; neruorum. Quẽ em̃ prudẽtẽ dixero: quẽ iuſtũ: quẽ liberalẽ: quẽ forti & magno aĩo uirũ: quẽ deniq; modeſtũ frugi: temperantem: q principem atq; reginam uirtutũ oĩm quã ſapiẽtiã dicimꝰ: ignorarit? Nihil igit̃ tibi agendũ arbitror: quod nõ tecum antea diu ſis multumq; meditatus. Nulli autem cogitatus tui ueritate & deo uacare debent. Hoc præſente atq; arbitro & conſideranda tibi & dicenda: & agenda ſunt omnia. In cunctis autẽ & uerbis & rebus fides ſeruanda eſt. Huic enim uni quæ iuſticia minus nititur: iuſticia eſſe nullo pacto poteſt. Homo uero iuſticia uacuus ſimilis eſt immanium belluarum. Nulla re alia Ariſtides & dictus eſt & exiſtimatus uir optimus: niſi ꝙ iuſtiſſimus haberetur. Eandem ſibi cum de ſe opinionem. M. Cato apud Romanos comparaſſet: ingentem eſt laudem aſſecutus. Et quoniam ut monere Bias conſueuit: magiſtratus uirum demonſtrat: danda tibi eſt opera ut non minus ipſe dignꝰ magiſtratu exiſtimeris: q̃ te magiſtratus. Sunt enim nonnulli: qui nulla uirtute fræti cum in aliquem dignitatis gradum aſcenderint: ſuperbiunt ilico: & ita cunctos inſolentiſſime dedignantur: ut ſeipſos dedignari uideãtur. Quare ut facilitatem: imprimis amplectare: te non ſolum hortor: ſed etiã rogo. Nam qui ſe difficilem adeuntibus præbent: plærunq; in nomen moroſitatis incurrũt. Et reſpõdẽdum eſt omnibꝰ & bene reſpõdendũ: ne aut cõtumelioſi: aut ſupbi iudicemur. Quã ſit non modo negligentia & deſidia in magiſtratibus & præſidibus: ſed ocium etiam fugiendũ: ſatis eo monemur exẽplo: quo anus illa paupercula

Philippũ regē nō inſulſe cauillata eſt. Nam cū eēt huic cō/
trouerſia apud regē quā is ſæpe multumq; rogat⁹: ut audi/
ret atq; iudicaret: reſpondit ſe ocioſum nō eē: tūc anus ex/
clamauit: inquiēs: Noli te igit̃ regē eſſe. Qđ quidē dictum
Philipp⁹ ut erat uir prudētiſſim⁹ admirat⁹: nō illā ſolū: ſed
alios quoq; cōtinuo audiuit: & ſollicitudine liberauit. Qua
re tum labore indulgendū: tum grauitati ſtudendum eſt:
quæ tūc maxime ſeruet̃: ſi lenitate ſeueritas cōdiat̃. Nam
cum lenitas nimia lenitudinis nomen ſubit: tum imodera/
ta ſeueritas in ſæuiciā labit̃. Nec admodū exhilaratā faciē
probo: nec item ſupra modum triſtem: ſed talē ſane: quæ
ueluti mixtam Lælij & Scipionis quam tradūt: faciem re/
præſentet. Vocem neq; comicam neq; tragicā uelim: ſed
quæ inter contentionem ac ſermonē media quædā ſit. In/
ceſſum etiā ipſum ad mediocritatē referri cupio ne aut ui/
atorum: aut pompā agentium ſimiles ſimus. Ea cōſtantiæ
ratio eſt habenda: ut idem ſemper uelle: non ſemp facere:
aut dicere contendamus. Id aūt maxime tuebimur: ſi re℞:
hominū: locorū: ac temporū diſcrimen habuerimus: ſi cal/
lidi: diligentes: prudenteſq; fuerimus. Cū aliæ multæ illu/
ſtreſq; uirtutes requiri in principibus & magiſtratibus ſo/
lent: tum innocentia & abſtinētia nō uulgares habentur.
Quid em̄ turpius: q̄ uenalem habere rēpublicā? Quid fœ
dius q̄ qđ iuſticia debet: & mercede fiat: & præmio? Alij
corrupto argento uim afferunt legibus. Alij aut ducti pro/
miſſis rei cōcupitæ: aut tetra libidine occæcati ſe iniuriarū
licitatores faciūt: quos ꝓpulſatores ultoreſq; oportuit. Et
qui non manus & oculos ſolum: ut Pericles monebat So/
phoclen: abſtinentis habere debeant: ſed mentem etiam
& cogitationem omnē: hi per omnē auariciæ & incōtinen
tiæ labem ac dedecus uolutant̃. Vt autē cauēdum eſt: ne
metu fracti qđ rectum eſt: deſeram⁹: ita quoq; nos cōuenit
turbulētiſſimos iracundiæ indignationis ſed mot⁹ cohibe/
re. Iratus enim nunq̄ recte iudicet. Quam quidem ſenten/
tiam ſecutus Ariſtides uillicum qui deliquerat: punire ira/
tus noluit. Et Alexander Macedo quos per iram amicos
interemiſſet: ita doluit: ut uix ab ſe manus abſtinu erit. Nō

igitur abſurde Aiacem poetæ ferũt præ iracundiæ uæhe-mentia in inſaniam actum. Quamobrem non ego illũ for-tem dicendum putem: qui agẽdis in rebus comite ira uti-tur: ſed audacem potius ac plane inſanum. Nam furentes & inſani homines agunt quandoq; multa nõ ratione & cõ-ſilio: ſed quadam caſus temeritate: quæ ſpecie quapiã for-titudinis laudantur a ſtultis: a prudentibus enim grauiſſi-miſq; uiris non modo non laudantur: ſed uitio eis dantur. Cum ad pœnam accedimus: ita iuſticiæ faueam⁹: ut miſe-ricordiam exoſi minime cenſeamur. Atq; opera dãda ẽ: ut quantũ in nobis ſit: nulla detur cauſa puniẽdi. Accidit em̃ quãdoq; idq; in urbibus factionũ plenis: ut magiſtratuum ac principum uel ſuaſione: uel confidentia multi multa & ipſi perpetrent per iniuriam: & aliis perpetrãdi cauſam af-ferant. Delinquentes aũt ita ſunt plectẽdi: ut nulla id odii acerbitate: ſed lege: ſed æquo & bono fieri uideat̃. Curan-dumq; eſt maxime: ne ſeditiones fiant in ciuitate: ne ſimul-tates inimicitiæq; alantur: quæ tum potiſſimum ſolẽt acci-dere: cum non æquo iure cum ciuibus utitur: cum non ea-dem bonis aut præmia aut commoda redduntur. Impro-bis uero pœnæ aut detrimenta. Quæ quidẽ errata in fa-ctionibus uigẽt maxime. Nam homines factioſi quo ſe po-tentiores efficiant: concordiam tollunt: pacem quietemq; perturbant: & rerũ publicarum ſtatum funditus euertũt. Hæc autem horumq; ſimilia nunq̃ recte ſeruemus: niſi no-biſcũ ipſi ante cõueniam⁹. Pareat igit̃ in nobis rõni appeti-tus: libido uolũtati cedat. Perturbationũ omniũ uæhemẽ-tiores mot⁹ ſi tollere omnino non poſſum⁹: ſedare ſaltẽ mi-tigareq; ſtudeam⁹. Nam quo pacto alios moderet̃: q ſeip-ſum nequit? Nũ qd̃ in aliis uituperam⁹ laudem⁹ in nobis? Qui alios puniam⁹: ſi nobis ignoſcimus? An ignoram⁹ eã eſſe ſubiectorũ priuatorumq; naturam: ut magiſtratuũ & principum facta imitentur? Si alios iuſtos & bonos uolu-lumus: ne mali ipſi iniuſtiq; uideamur: nitendum eſt. Ciui-tatum fœlicitas a bonitate principum proficiſcitur. Vbi iu-ſticiæ locus dat̃: ibi diſcordiæ loc⁹ eſſe non poteſt. Eſt em̃ diſcordia toti⁹ ſeditionis & belli ſeruitutiſq; fundamentũ.

Cōcordiæ igitᷣ qua una reſpublicæ & ſeruantᷣ & creſcūt: tū maxīe cōſulam⁹ cū præceptis iuſticiæ inſtitutiſqꝫ paruerimus. Iuſti aūt ſim⁹: ſi pietatē qua religioſiſſime deū colim⁹ præſentē ſemꝑ corāqꝫ habuerim⁹. Oīs eñ hūana iuſticia niſi a diuina manarit: quæ pietas ē: eā eē iniuſticiā ſūmā reor. Quis illū ambigat: q deū nō uereatᷣ: hoīes etiā contēnereᷣ? Quos aut contēnimus: quibus eos uel iniurijs: uel contumelijs afficere dubitemusᷣ? præſertim oblata impunitate. At uir bonus atqꝫ idē ſapiēs ſi nullus etiā neqꝫ deus nec hōſit metuēdus: flagitiū tn̄ & improbitatē abomīabitur: nec quid reliqui aut diſſimulent: aut ignorent: ſed quid ipſe de ſe ſentiat: cogitabit. Hæc tibi quanq̄ pro tua prudētia non ignota eſſe cenſebam: uolui tamē pro meo erga te ſtudio intelligeres eadem mihi quoqꝫ uideri: quæ ipſe per omnē uitā obſeruare didiciſſes: quo ueteris doctoris tui iudicio confirmatus: uirtutē atqꝫ ſapientiā cunctis rebus mortalibus anteponas. *Sic* enim non tam a præfecture ornat⁹ magiſtratu: q̄ præfecturam ornaſſe iudicaberis. Vale ex Mediolano nonis Nouēbribus. M. cccc. L.

Franciſ. Philel. Ciccho Calabro ducali ſecretario ſal.

d Ixiſti cū hinc eſſes abitur⁹ laudē: ad triduū fore: ut quas iuſſerat princeps pecuniæ mihi indubitato redderetᷣ. Quatriduū iam aduenit: & de pecunijs uerbū nullū. Itaqꝫ te rogo: ne iuſſa principis fruſtra tuæ fidei mandata uideantᷣ: q̄ diligentiſſime cures. Vale ex Mediolano. viij. idus Nouēbres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Ioanni calabro ſal.

q Vanti facias meū in te amorē: nō ſum neſcius. Itaqꝫ te rogo plurimū: ut qd̕ mihi uerbis principis ſignificaſti: factū iri q̄ primū cures. Id erit mihi tam gratū: q̄ quod gratiſſimū. Vale ex Medio. viij. idus nouēbrus. M. cccc. L

Frācíſ. Phil. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

d Eſideraui iamdiu litteras tuas: rurſuſqꝫ deſidero. Itaqꝫ ſi me amas: id quod eſt mihi clarius luce: noli cōmittere: ut te uel negligentiæ nomine uel obliuionis crimine accuſem. Vale ex Mediolano. viij idus Nouembres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

p Erſæpe litteras ad te dedi:quib⁹ qđ erat uel officij: uel humanitatis tuæ non petierā modo:ſed ſūmis te precibus obſecrarā. Quod autē nihil reſpōderis:aſcribo occupationibus tuis:quibus ut exiſtimo:impeditus :cum priuatis : tum publicis in rebus :nec nobis potueris:nec αύτῆ τῆ άθτημά ſatiſfacere. Accedit ad rem o Τού σύγγάμβρού σού φόμόσ:quo te nō mediocriter angi puto. Sed tu uelim omnia pro tua ſapientia modereris:operāq; des:quoad eius præſtari a te pōt:ut oēs intelligant:nulli eſſe Venetijs ſeditioni & ciuili diſcordiæ locū. Nec em̄ te latet Agathonis dictū ſolo uno priuari deū:īfecta facere:quæ facta ſint. Malū præterea malo accumlare non eſt prudentiæ. Itaq; & magnū te uirū & prudentem: & moderatum ut præſentibus poſteriſq; oſtendas:operæ preciū arbitror. Vale ex Mediolano. vij. Idus Nouēbres. M.cccc.L.

Frāciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

q Voniam tot⁹ pythagoreus fact⁹es:nihil peto:ut reſpōdeas quanq̄ loquēdi pythagoras:nō ſcribēdi ſilentiū iuſſit. Tuos filios ut & tui & aui ſimilis effici patiaris:rogo:petoq; ut meos mihi libellos reddi cures. Vale ex Mediolano. vij. Idus Nouēbres. M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

e Binis litteris tuis quas ꝓxime ad me dederas : poſteriores accepi:priores aūt miſſas audiui:ſed nuſq̄ uidi. De re tua nihil habeo:qđ ad te ſcribā. Nam ea ignaris etiā nobis tētata fuerat apud principem per tuum ariminenſem ſcribam:cui quod cuperes:litteris declararas. Reſpondit princeps :ut eſt mihi renunciatum:ſatis ſibi unum Philelfum eſſe:nec pati aut rem aut tempus impenſam aliam:præſertim non neceſſariam. Idem etiam ſenatus reſpondit. Quare cum inutilem futuram cēſuerim meam omnem ſuaſionem : ſilentium agere inſtitui. Neq; omiſi tamen:quin cū Nicolao Arcimboldo ſenatore grauiſſimo & ſapientiſſimo iuriſconſulto rem ipſam cōmentarer:qui idem quoq; ipſe reſpondit : qđ cæteros audieram

Doleo hanc temporum conditionem uobis oblatam. Tu uelim: prudenter conſulas rei tuæ βηϥγάριομ ώσ όιλασ αρχέι βόμώμιάσ γράψόμ πέρι σόύ προσ άύτομ. Vale ex Mediolano. vij. idibus Nouembres. M. cccc. L.

Franciſcus philelſus Ioanni euangeliſtæ fratri heremitano ſalutem.

n Ec inferre cuiq̃ ſum iniuriã unq̃ ſolit⁹: nec ferre contumeliã. Itaq; monẽdus uiſus es: ut cœptis abſtineas: ne & inanis conat⁹ tuos tacito cogitationis conuicio tandẽ accuſes: & mihi argumẽtũ afferas iure ulciſcẽdi. Qđ ſi priſtinã amicitiã noſtrã uolutare animo uolueris: nihil fruſtra tentabis. Præterea non te debet cœpiſſe obliuio: & quæ locutus: & quæ molitus fueris in principem noſtrum proximæ tyrãnidis tempeſtate. Nec ſi efferant ĩ lucem: te puto: pœniteat totius conatus tui. Nec longe fuerint arceſſendi teſtes. Nam & uicinia tua omnis & tui ordinis ſocij & ſodales: itẽ cõmãduconeſq; tui cõſtantiſſima teſtimonia aduerſus te ferãt. Paucis te admonui. Tu ne mihi ſtomachum moueas: caue. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. vi. idus Nouembres. M. cccc. L.

Franciſcus Philel. Mæmmo epiſcopo Croſſetano ſa.

d Ederam⁹ ad te ãno ſupiore duo illa prima lyrici noſtri opis carmĩa: qđ modo ſum⁹ aggreſſi. Ea quoniã tibi ut audiui: reddita nõ ſũt: iccirco rurſus mittẽda ſtatui: ut ĩtelligeres nullo neq; locoꝝ interuallo: nec tẽporum lõgitudine ceſſauiſſe amorem erga te meũ. Vale & ſi quid iſtic meũ eſſe noris: facito intelligã id tibi eſſe cariſſimum. Ex Mediolano. vi. idus Nouembres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelſus Dominico Mauro ſal.

u Ir quidam grauis ac ꝓbus qui nup a uobis reuertiſſet Mediolanũ: mihi neq; petenti: neq; cogitãti renunciauit te de me dignos diſſeminare ſermones. Id aũt ego de te minime ſum mirat⁹: qui ita loquaris: ut es & natus & altus: & educatus. Reliquũ eſt: ut nõ minus honeſte de te iure audeas: q̃ ꝓ morib⁹ tuis de philelfo tuo locutus es. Vale ex Mediolano. x. Kal. Decẽbres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelſus Petro Thomaſio philo-

ſopho ac medico ſal.
Eddita mihi ſunt una cũ litteris tuis opuſcula: quæ
r miſiſti. Et habeo tibi gratias. Reliquũ ẽ: ut cũ terti⁹
liber de exilio tibi reddit⁹ fuerit: eum ad me des q̃
primũ. Velim etiã q̃ diligẽtiſſime odoreris: qd de ſecundo
eiuſdem operis libro: quid de Mediolanenſibus cõuiuijs:
quid de ijs Hippocratis libris quos in latinum uertimus:
actum ſit. Nam hæc omnia ad Leonardum Iuſtinianum ui
rum patriciũ & de me optime meritum legendi gratia de/
deram⁹. Quare ut & hæc ſingula & Coſmianã orationẽ ab
illius ſummi uiri nobiliſſimo filio Bernardo petas: atq; mit/
tas ad me: te ualde rogo. Audio iſtic. D. M. petulantiſſime
de me loqui. Et ne id quidem miror. Raro fit enim ut im/
purus adoleſcens in improbum & flagitioſum uirum non
corruat. Iſtum tamẽ moneri cupio. Philelfo bilem ne mo/
ueat: ne quæ falſo alteri obijcit: uero in ſeſe ac liquido cum
agnorit: ſtulticiæ ſuæ pœniteat. Nam canis hic quod Dio/
genes dicere cauillariq; conſueuit: betis non ueſcitur. No/
uit autem ipſe: & qualis eſt: & qualibus natus. Ego nullius
opis diuina benignitate ĩ præſentia indigeo. Nam omnia
mihi apud hunc liberaliſſimũ principem ſecunda ſunt pla/
neq; fœlicia: quæ ſi leuiſſimus iſte nebulo conſiderare uo/
luerit: ſeſe inſaniæ arguet. Quæ iccirco ad te ſcripſi ut ho/
minẽ moneas: ne cũ detrahit bonis uiris ſuiq; diſſimilib⁹:
ſibi ipſe tandem iraſcatur. Vale ex Mediolano. x. Kal'. De
cembres. M. cccc. L.

Franciſ. Philelfus Baptiſtæ Sacchæ barocio ſal.
Ta uelim officio tuo uti: ut id mihi cõmodo ſit: nõ
i incõmodo. Quare ne mihi lõgius uerba des: huic
nuncio & epiſtolarum codicẽ: & Ariſtotelis parti/
culam ad me dato. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. x.
Kal'. Decembres. M. cccc. L.

Franciſ. Philelfus Baldo martyrello ſal.
q Vod iã pridẽ de Gaſpare librario ſuſpicabar: duct⁹
uel quadã φυσεώμομιάσ recondita ratione id p/
ſpicue tandem erupit in lucem. Quam mihi rationem fin/
git homo impudentiſſimus: quam lacernam blactit: Num

ego lacerna utor? aut uſus unq̃ ſum? Num petij? Num ꝓmiſi? Num meo nomine cuiq̃ dedit? Nõ eſt apud me chirographum eius: quo ratio noſtra omnis continetur? Sed miror ꝑfecto te: qui noris incõſtantiã & leuitatẽ hominis mẽdaciſſimi in Aeneidos codice: & mihi tamen ĩpedimẽto ſis: quaſi is nõ faciat: dum mea mihi nõ reſtituit: ſed patiatur iniuriã. Prudentius egeris: ſi hoĩs impudentiã acriter caſtigaueris. Vale Balbũ noſtrũ ſaluũ eſſe cupio. Ex Mediolano. vij. Kal. Decembres. M. cccc. L.

Frãciſcus Philelfus Facino forobronunciano ſal.

q Vod mihi abiens uerbũ nõ feceris: feciſti tu quidẽ inhumane: id qđ nõ tam moribus tuis qui ſunt humaniſſimi: dandum uelim: q̃ liberalitati calabri noſtri Cicchi: qui dum ui nũmorũ te obruit: facit oblitũ amicitiæ noſtræ. Quare peto abs te: eum ut roges meo noĩe: ne te nũmoſiorẽ efficiat: quo in amicos ſis diligẽtior: addaſq; ſe mihi gratiſſimam rem facturũ: ſi negociũ meũ confecerit apud principem: idq; & q̃primũ & ex ſententia noſtra. Quam ipſam rem ut etiã tu q̃diligentiſſime cures: maiorẽ in modũ a te contendo. Vale ex Mediolano. vij. Kal. Decembres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Ciccho Calabro ducali ſecretario ſalutem.

r Em meam ut apud principem cures: tãto ſtudio te rogo: ut maiore uix aliud quicq̃ poſſim. Non ea mihi cõditio eſt: ut morã pati liceat: id qđ tibi eſſe perſpicuũ non ſum neſcius. Noui præterea occupationes tuas. Quo fit: ut uel importuniorẽ me præbeam. Cedit eñ neceſſitati pudor. Itaq; uelim: oĩa ꝑ tua prudẽtia modereris. Vale ex Mediolano. vij. Kal. Decembres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Blondo Flauio ſal.

p Ercunctãti quotidie ſæpiſſime de te mihi tandem eſt renũciatũ te Ferariam cõceſſiſſe: habereq; perbelle. Quæ res me quanta uoluptate affecerit: conſiderari abs te malo q̃ dici a me: qui eo te amore cõplexus ſum: ut aliũ magis neminẽ. Quod aũt in hanc diem nihil ad me

ſcripſeris nõ mediocriter ſum miratus. Nõ eẽ es neſcius: q̃ mihi iucũdæ eſſe debeãt tuæ ſecũdæ res oẽs: quas æque mihi atq; tibi ſecundas ſemper iudicarim. Itaq; tuæ liberalitatis munus erit: ſi me feceris q̃primũ certiorem de omni ſtatu tuo: quẽ indies ab imortali deo magis magiſq; fortunari nõ ſolũ cupio: ſed etiã opto. Vale & clariſſimo philoſopho Nicolao Vario: & eloquentiſſimo uiro Guaryno ueronenſi ſalutẽ meo noĩe plurimã dicito. Ex Mediolano vij. Kal. Decembres. M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.

c Rretenſis quidã auceps qui noĩe tui principis accipitres ad Cæſarẽ hunc noſtrũ nuper dono tulerat: fecit me certiorẽ te modo e Romana curia Ferrariam reuertiſſe. Itaq; mei ſum officij arbitratus: ut te uiſerẽ meis litteris: & de omni meo ſtatu doctiorẽ facerẽ. Omnium primum quod tibi eſſe nõ ingratum exiſtmo: & ualeo ipſe quidem: & huic humaniſſimo principi ſum cariſſimuſ. Nummorum autem tantundem mihi nunc eſt: quantum antea ſemper: hoc eſt æque ac nihil πολύσοφίασ ἢ πόλυπλόυτίασ magis delector hoſpitio. Et hæc de me: Cupio nuncies uerbis meis noſtro amiciſſimo Blondo Flauio me poſteaq̃ a nobis abijt quædam ſcripſiſſe: quæ Caſpari ſuo uel noſtro potius non inutilia fore ſit putaturus. Hæc mittam ad eum: cum me docuerit: quem tandem in portum omnino ſe receperit. Itaq; uelim etiam ex te ſcire: & quid agat: & quo in ſtatu res ſuas collocarit: ſit ne in Romanam curiam profecturus: an iſtic futurus diutius. Idem quoq; ut de teipſo intelligam: facito: quo ſciam: quo in loco te ſint noſtræ litteræ offenſuræ. Præterea ſiqd noui es nactus: qđ maxime muſarũ interſit: cura ut norim: uel potius: ut id mihi cõmune ſit tecum. Vale ex Mediolano. vi. Kal. Decembres. M.cccc.L. 26 Novembr.

Franciſcus Philelfus Ciccho Calabro ducali ſecretario ſalutem plurimam dicit.

m E tuæ phumanæ amiciſſimæq; litteræ nõ modo recrearunt: ſed etiã mirifice refecerũt. Nec dubito: quæ ſcripſiſti: ex animi ſnĩa eſſe a te ſcripta: modo queãd-

modum ipſe benigne cupis:ita etiã reliqui iuſſa principis exequantur. Vale ex Mediolano.vi.Kalen.Decembres. M.cccc.L.

Frãciſcus Philelfus Ciccho Calabro ducali ſecretario ſalutem.

E re pecuniaria quid mihi ſperãdũ ſit:nõ ſatis intel
d ligo.Cõueni utrunq; Antoniũ & Boſſium:& Longum:quorũ alter pecuniã dicit nõdum eſſe allatã. At longus addit nihil etiam de ea mihi ſperãdum eſſe.Nã illam omnẽ deberi atq; decretam eſſe auunculo tuo Angelo Simonetæ.Itaq; te rogo:des operã:ne diuti⁹ res trahat.Vale ex Mediolano.vi.Kal.Decẽbres.M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Ioanni calabro ſal.

Eddidi tuas litteras Antonio longo:quibus is lectis
r mihi reſpõdit diligẽtiſſime ad ſeſe de me ſcriptũ: ac ſe cupere mihi admodũ gratificari:ſed nequaq̃ poſſe.Nam ſibi eiuſmodi pecunias eſſe nullas.Itaq; aliũde conſuli oportere:quoniã quicquid nummorũ ex papienſi illa ratione in hanc urbẽ afferetur:id omne conſtitutũ eſſe Angelo Simonetæ auunculo tuo.Tibi autem mi Ioannes habeo gratias:qui quantũ in te fuit:uoluntati meæ ſatiſfeciſti cumulatiſſime.Vale ex Mediolano.vi.Kal.Decẽbres. M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

Oſti eã eſſe ſapiẽtũ uiroꝶ ſentẽtiã nihil accidere p
n niciosius ſenectuti q̃ animi relaxationẽ.Ea eñ ingenij uis q̃ iuuentæ feruor excitabat:iam ſpiritali ſanguinis fomento ueluti tepeſcente paulatim hebet:ubi diligentia & perpetuo quodã ſtudio min⁹ acuatur.Itaq; non abſurde monent:qui præcipiũt eſſe in huiuſmodi ætate labores corporis minuẽdos ad augendos aũt animi.Quanq̃ haud ſcio:q̃ ocioſa uita conducat corpori.Videmus certe apud Homerum Neſtorẽ & animi & corporis uiribus æque delectari.Ego autẽ puto in omni ætate mediocritatem eſſe ſeruandam:& ita agendũ:ut nihil nimis:nihil parum.Intenſionem remiſſione cenſeo condiendam.At re-

laxari qui uelit: languidæ cuiuſdã pecudis ſimillimũ iudi/co. Quorſum hæc? Iampridẽ nihil ad me ſcribis uel q̃pluri/mis litteris prouocatus. Nihil eſſe in cauſa aliud opinor q̃ ſenium. Quare te rogo: ut & tui & muſarũ iam incipias re/miniſci. Mihiq; aliquid reſponde: ne uel ſenectutem in te accuſem uel obliuionẽ: uel negligentiã. Vale ex Mediola no. vi. Cal. Decembres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Aeneæ ſiluio epiſcopo ſe/nenſi ſalutem.

a Ccepi te Senæ declaratũ epiſcopũ: qđ & tibi: & ſe/nenſibus uæhemẽter gratulor. Vtriſq; eñ recte cõ ſultum puto. Nam & tu uiues in patria: uiues cum tuis: uiues tranquille: uiues cum dignitate: & Senenſes eũ pontificem ſunt adepti: qui ſit integerrimus: innocentiſſi/mus: doctiſſimus. Reliquum eſt: ut quando quidem libe/rale tandem ocium nactus es: ea bona: quæ tibi natura q̃af fluentiſſime largita eſt & obſerues: & colas. Vales inge/nio: eruditione: eloquẽtia. Hæc tibi ſunt oĩa excitãda. Cu/randũq; ut non tibi ſolũ ſed bonis omnib⁹: nõ modo uiuis atq; præſentibus: ſed uniuerſæ quoq; poſteritati natus ui/deare. Videre nonnullos conſueuimus: qui in paupertate frugi & induſtrij extiterunt. At ijdem ubi rebus lætiorib⁹ uti cœpiſſent: cum dignitate & opibus deſidiam etiam ad/miſerunt & negligentiam. Quod &ſi de te minime ueren/dum arbitror: facit tamen incredibilis amor erga te meus ut uel currentem adhortari audeam. Si cum eſſes & epi/ſcopus tergeſtinus & regis Romanorũ ſecretarius ac idẽ ſæpiſſime pro illo principe orator: tum ad pontificem ma ximum: tum ad Florentiſſimas orbis terrarũ reſpublicas ac dominos: ſemper aliquid egregium lectitabas: dicebas: ſcribebas. Quid te nunc agere oportet tanta leuatum la/borum mole? Noli obſecro pati: ut uel punctum aliquod temporis tibi uacuum labatur. Nõ parum prodeſſe pote/ris & tuis & alienis: ſi tuos grauiſſimos cogitatus acutiſſi/maq; inuẽta litterarũ monimentis cõmendabis. Pone tibi añ oculos põtificẽ noſtrũ Ambroſiũ: Aureliũ Auguſtinũ

Ioannem Chryſoſtomũ:utrunq; Gregorium qui cum ipſi quoq; eſſent epiſcopi & infinitis fere occupationibus obruti:quot tamen & quanta quamq; ſalutifera uolumina lucubrarunt? Quid enim aut magnum Baſilium:aut Euſebium:Hieronymum abbates meminero? quorũ pene infinitis elegãtiſſimiſq; libris & Italia pollet:& Græcia. Chriſtianiq; omnes mirifice iuuant? Sed lõgior ſum q̃ debeo: præſertim tecum pontifice prudẽtiſſimo. Vale ex Mediolano.vi.Kal.Decembres.M.cccc.L.

Franciſci Philelfi Epiſtolarum Liber Octauus.

Franciſcus Philelfus Renato regi ſal.plu.dicit.

i Oannes Marius filius cum nuper Mediolanum mei uiſendi gratia rediiſſet:cum aduentu ſuo cupienti & exoptanti mihi uoluptatem maximã attulit:tum eo iucundior fuit:quod ſe tibi cariſſimũ eſſe declarauit:& id quidẽ permultis erga ſe tuis ac pulcherrimis beneficiis. Quid enim adoleſcenti ad uirtutem uel nato uel contendenti fortunatius poſſit contingere: q̃ eius principis uti conſuetudine:apud quem uerſari non minus ſit honorificum q̃ fructuoſum? Vt enim nulla utilitas in bonis cenſenda eſt:quæ boneſtate careat:ſic in actiua atq; ciuili uita boneſtum id amplectendum imprimis arbitror: quod emolumenti rationem non aſpernetur. Nam illud boneſtũ:quod priſci philoſophi gloriã ſibi dũtaxat proponentes coluerũt:&ſi erat ampliſſimũ: tamen quia nullam habebat uim utilitatis admixtam: a ciuili uiuendi cultu:& ab oĩ reipublicæ adminiſtratiõe reiectum eſt. Quare cum uideo eẽ filio apud te meo & boneſtati ſimul & utilitati locum:non poſſum mediuſfidius non lætari: cum eius:tum etiã tua cauſa:cuius laudi uæbemẽter faueo. Ego tibi rex Renate non mediocriter ſum affectus: quippe quem audiam iis uirtutibus præditũ:quæ maxime ſunt in rege humanitate:munificentia:& ſtudio diſciplinæ. Nam quanq̃

ſæmina quædam uirtutis ſunt nobis natura inſita:ea tamẽ doctrina mirifice coaleſcunt:& ſpecioſiſſime effloreſcunt. Itaqͅ laudant᷑ a uiris ſapientiſſimis Cyrus. Alexander. Cæſar:qđ eſſent doctiſſime eruditi. Qđ ſi natura quadam omnes incẽdimur ad ſciendi cognitionẽ:quanto id magis nitere debet in regibus:qui ueluti quædam optimæ naturæ deiqͅ ſimulacra habent᷑ in terris? At humanitas cum delectat in oĩbus:tum in principibus & regibus maxime:q quo excellentiores ſunt inter homines:eo magis debẽt humanitate cæteris antecellere. Itaqͅ humanitatem tuam: mãſuetudinem:facilitatem:cum audio ab omnib⁹ prædicari: dignus mihi unus exiſtimaris:quẽ nulla hoim facũdia:nulla ſapientũ uirorũ ingenia:nulla monimenta litterarũ conticeſcant. Liberalitatẽ autẽ:& munificentiã tuam &ſi iãpridem & una:& uiua & eadẽ oĩm uoce atqͅ laudatiõe audieram celebrari:eam tamẽ cum ſum expertus in filio:te huiuſmodi eſſe ſtatuo: cuius uitã & incolumitatẽ debeãt ſapientes oẽs & eloquentiſſimi uiri tum uitã ſibi:tum etiã incolumitatẽ opinari. Et facis tu quidẽ recte: qui te benignũ & beneficũ ſemper uelis. Vix eſt eñ alia uirtus ulla: quæ munificentiæ præſtet in conciliandis hominũ ſtudijs atqͅ beniuolentia. Præterea quid aliud habent boni faſtigia principatuũ ac regnorum:quo illorum præſides cæteris hoĩbus uideantur beatiores:niſi ut his dandi & benefaciendi probatis uiris facilior ſit facultas? Quanto igit᷑ dandi atqͅ donandi munere diligentior fueris: tũ eo te magis principatu dignũ oſtẽdis:tũ cæteros oĩs aut rapis in amorem tui:aut ad te amãdũ facis ardẽtiores. His ergo tã præclaris regalibuſqͅ uirtutib⁹ cũ te ornatũ eſſe intelligo Rex Renate:æquiore patior animo abſentiam dilectiſſimi filij: præſertim cũ aĩaduerto filij utilitatẽ cum tua & utilitate & uoluptate cõiunctã eſſe. Nõ eñ is tibi parũ prodeſſe quæat ad græcæ diſciplinæ præceptionẽ:qua te iure delectari audio ac lætor. Reliquũ eſt:ut intelligas me totũ eſſe in filio. Quare quicquid in hunc humanitatis tuæ benignitatiſqͅ contuleris:id omne in meipſum abs te collatũ iudicabis. Vale Rex optime ex Mediolano. vi. Kalen. Decẽbres

a natali Chriſtiano.M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Thomæ fregoſo Sago-
næ præfecto ſalutem.

Vm Ioãnes Marius fili⁹ ad te iret:nõ ei potui nihil
c litterarũ dare:quib⁹ intelligeres te mihi facturũ rẽ
gratiſſimã:ſi meo etiã noĩe & libẽter & ꝑhumane:
ut bonos & eruditos ſoles: eũ exceperis.Nolim tñ huiuſ-
modi benignitatis officiũ uenale mihi propoſuiſſe uidea-
ris.Quare cõuiuia illa mea niſi ex uetere occupatiõe oĩno
aſcripſeris iuri tuo:ſi minus reddiſti meo noĩe Ioanni feru-
fino clariſſimo iuriſconſulto:aut Nicolao cebæ:q̃primũ ut
reddas rogo.Vale ex Mediolano.vi.Kal'.Decẽbres.M.

Franciſ.Philel.Baptiſtæ Schacæ barocio ſal.

Vod rebus meis utaris familiariter:nequaq̃ tibi ui-
q tio do.Nam ut græci dicunt:Τά Τώμ φιλώμ χόιμά
Sed quod ita utaris ut mihi ĩcõmodes:minime lau
do.Tu mea oĩa carmina ita habes apud te:ut eorum mihi
nullũ eſſe reliquũ exemplũ uelle uidearis.Itaq; qd' ſum car
minũ op⁹ aggreſſus:fruſtra aggreſſus uidear :ſi ita mihi te
familiarẽ præſtiteris:ut non tua tibi ſolum:ſed mea etiam
eẽ tua uolueris. Quod ne turpiter uſu ueniat:facito:mea
omnia carmina ad me q̃primũ redeant. Reliquiſti eñ eo-
rum apud me nihil. Vale Mediolaui ex ædibus noſtris.
vi.Kal'.Decembres.M.cccc.L.

Franciſcus Philel.Mæmo Gaçæ epiſcopo craſſe-
tano ſalutem.

Abriele mirabili:qui tibi has litteras reddidit:utor
g iam multos annos familiariſſime: & ſũma eſt mihi
cũ eo amicitia.Is noĩe ducis Sphortiæ it legatus ad
alphõſum Regem legatiõe libera. Quare cũ iſtac eẽt iter
facturus:non potui nihil ei dare ad te litterarũ:ut & te Ga-
briel: & tu Gabrielem noſſes.Vale ex Mediolano.iij.Kal'.
Decembres.M.cccc.L. 25 Novemb.

Franciſ.Philel.Baptiſtæ Schacæ barocio ſal.

q Vantũ uideor intelligere:mauis te Dauũ haberi q̃
Oedipoda:qui tamẽ uterq; dici poſſis.Carmina in-
quã mea mihi q̃primũ reddito.Quod ſi meæ litterarũ no-

tæ fortaſſe te delectant:tuis etiã ego cõtentus ſim. Quod ſi neq̃ mea ad me dederis:nec alia ratione ſatiſfeceris offi/cio tuo:iure mihi uel caſtigandus:uel apertius monendus uideare. Vale Mediolani ex ædibus noſtris pridie Kalen. Decembres.M.cccc.L. 30 Novemb.

Franciſcus Philelfus Galeotto Frumento ſal.

r Edditæ mihi ſunt ſuauiſſimæ litteræ tuæ:quas libẽ/ter accepi:diligentiſſimeq̃ perlegi.Franciſco Ale/ardo nobili & diſertiſſimo adoleſcenti habeo grãs imortalis:qđ eũ amet: cui ſe nouit eſſe cariſſimũ.Et Vero/nam & uniuerſam Veronẽſem nobilitatem maximi facio: delectorq̃ ei⁹ cõſuetudīe plurimũ.Sũt eñ natura Veronẽ ſes tui oẽs pħũani atq̃ liberales: & ad bonarũ artiũ ſtudia ita accõmodati:ut nulli hoĩm generi cedãt.Itaq̃ tibi mi Ga leotte:quẽ uideã mei amãtiſſimũ:nõ uerebor pſpicuã red/dere ſniam aĩ mei: quãuis mihi añ hãc diẽ nũq̃ ſis cognit⁹. Facito intelligã ſũmã toti⁹ rei:quo certi qđ offerať: ubi in/tellexero:poſſim nõ obſcure uolũtati tuæ gratificari:quã & eſſe & fore eandẽ mihi ptinaciſſime decreui.Nolim me tamen prudentiæ:minus q̃ ſapientiæ laudatũ iri. Vale ex Mediolano pridie Cal.Decembres.M.cccc.L.

Frãciſcus Philelfus Andreæ alamanno ſal.

q Vo te magis ĩ dies pſpicio:eo mihi hũanitas tua ĩ/genijq̃ fæcũditas dilucidior fit & clarior. Me tuæ ꝓximæ litteræ mirũ in modũ delectarunt:quippe quæ nõ min⁹ amoris plenæ ſummi erga me tui:q̃ diſertiſſi/mæ uiſæ ſũt.Illud aũt mihi moleſtũ fuit: qđ hæ puenerint ad me:quo tpis momẽto uir integerrim⁹ religioſiſſimuſq̃ ſacerdos frater Marian⁹ is q tibi reddidit hanc epiſtolam: erat cõtinuo deceſſurus ad uos.Itaq̃ non potui quod uo/luiſſem:ad ea reſpondere:quæ tũ de uirtute:tum de for/tuna locutus es.Sed reſpõdebo poſtea:cũ quid ocij nact⁹ fuero:&ſi hoc mihi uix unq̃ datur omnino.Interim te mo/neo atq̃ hortor:ut nihil exiſtimes humanis in rebus uni uirtuti auteponendũ.Hæc eñ ſola uiget:ſapit:eſtq̃ ĩmor talis.Reliqua oĩa & uana ſunt & fragilia:planeq̃ caduca. Qđ ſi tecum diligẽter aĩo uolutabis: tibi Salmacis datura

ſit ſpolia:non tu illi. Ariſtotelen de re domeſtica uæbemẽter expecto. Arretinus Ioãnes is qui tuas mihi litteras reddidit: renunciabit nomine tuo Τὸν ἄρρητιμόν χαρόλον eſſe amãtiſſimũ mei:id qđ ſũma cũ uoluptate audiui. Vale ex Mediolano.iiij.Nonas Decembres.M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Andreæ Alamanno ſal.

q Vod nudiuſſeptimꝰ reſpõdere oĩno tibi nõ potui: idq; ob nũcij ueIociorem abitionẽ: reſpondebo in præſentia minime auare. Idq; ſi minus fortaſſe ex ſentẽtia tua at amice tñ:& ut abritror:uero. Primũ aũt de me dicã:qđ abs te ultimo loco quæſitum ẽ. Cupis eñ ſcire quid agã:quæ ſit uitæ inſtitutio:& in quã philoſophoꝶ ſectam deuenerim. Si ad unũ hoc reſpõdero:qđ de phia ſcripſiſti:& inſtitutũ meũ & actionẽ uitæ facile cognoſcas. Cũ multæ ſint phõꝶ ſectæ:qppe quas alij nouẽ:alij decẽ exiſtimarũt:&.M. Varro oĩm latinorũ doctiſſimꝰ & græcoꝶ inferior nemine quinq; & quadraginta numero ẽ cõplexus: ego illã maxĩe diſciplinã ſequor:& ſecutus ſũ ſemp:quã ab Antiſthene ꝑfectã amplificauit Zeno:ꝑfecit Chryſippꝰ. Illud dũtaxat in bonis duco:qđ boneſtũ ſit. Honeſtũ autẽ ipſũ ſua ipſiꝰ ui atq; dignitate:nõ populari gloria definio. Vt autẽ ſentio:ita etiã & loquor & uiuo. Præter hoĩes impuros ac flagicioſos odi in uita neminẽ. Eos aũt omnis:qui præ ſe ferunt ulla ſimulacra uirtutis:diligere obſeruareq; conſueui. Huius autem uitæ inſtitutũ cum ad alia plæraq; digna laude: tũ ad ſatyras ſcribendas me compulit:quo ꝑ uituperationẽ improborũ hoĩm & laudationẽ innocentũ præſtantiſſimorumq; uirorum cunctos ad uirtutem capeſſendam hortarer:a flagicioq; auerterem. Quæ autem corpori ſunt:aut fortunæ:quam fabulãtur: tributa cõmoda tantum uł colenda:uel admittenda cenſeo:quoad eorum uſus uirtuti expediat. Nam neq; uirtutẽ incultam & ſqualidam neq; nitidam nimis & elegantẽ ꝓbo. Qua ductus ſnĩa:quæ mihi natura largita ſunt corpis ad ꝓbitatem adiumẽta:ſiq̃ tãdẽ largita ſint:ea quãtũ i me fuerit:ita tutatꝰ ſũ:ut nihil eoꝶ deſiderẽ:quæ aut ad dignitatẽ mẽbroꝶ: aut ad ſenſuũ integritatẽ attinẽt. Quæ uero extra corpus

poſita uirtutis ſunt adminicula: non tam ſequi ſtudioſe: q̃ ueluti hoſpitalit̄ admittere didici. Quo fit: ut qui minima fortuna contentus ſim: ea neq; abundem: nec etiam prorſus caream. Quin ea quo magis ab me ueluti negligitur: eo ſe magis præſtat obſequentē: & ita ſequit̄: ut interdum etiam fugiēti pudorem initiat. Nam oīs actio uitæ meæ inſtituto reſpōdet. Grādes in me opes: ingenteſq; pecuniæ florentiſſimarũ Italiæ ciuitatũ & munificentiſſimorũ principum muneribꝰ ſunt collatæ. At mihi quotidie eſt tātūdē: ac ſi nihil unq̃ collatũ fuerit. Et cũ nihil ſit: nihil tñ deeſt. Ita mecũ agitur diuina quadam benignitate: ut qui prope nihil habeam: uidear omia quodāmodo poſſidere. Satis me locupletem ſemp̱ opulentumq; fore duxi: ſi conſilia & cogitationes oīs ad uirtutē deũq; referrem. Quid em̄ deeſſe cuiq̃ poteſt: qui uirtute comite utatur ad deũ? Nulla ſane uidetur mihi neq; cenſenda uirtus neq; noīanda: quæ ad deũ tanq̃ ad ſummũ incōmutabileq; bonum non referat̄. Hanc ego potius q̃ quorundam ſtoicorum: qui humanam gloriam popularis illius & fucatæ boneſtatis nomine uenabantur: ſententiam ſequens: non quod ſtultis hominibus: ſed quod ſapientibus deoq; probatum iri putem: ita bonum iudico: ut aliud nihil ponam in bonis. Nec inanem gloriam huius mundi: ſed ueram illam ac cæleſtem mihi propono gloriam. Quare quid de me ſtulti uel ſentiant: uel loquantur: non tam negligo q̃ contemno. Neq; honorem facio pluris q̃ ignominiam: ſi ab improbis conferatur. Nullius inſani minas nec inſidias pertimeſco. Me in omnis impuros & perditos æque acerrimũ hoſtem præbeo. Bonos aũt: & honeſtatis ſtudioſos: atq; tui ſimiles unice diligo: & admiror. Et hæc quidem de me. Iam hinc tandē eatur in meſſem tuā. Ego ex tuis litteris: quas in hāc diem hinas ad me dediſti: totũ te uidere penituſq; inſpicere uiſus ſum. Tuo ſum ingenio non mediocriter delectatus. Nam & fœcundiſſima probitatis ſæmina: & eloquentiæ uim nō mediocrem in te natura ineſſe aīaduerti. Sed adoleſcētiæ feruor ita in te exæſtuat: ut perturbationũ ignibus neſcio quo pacto minorem te præſtes. Id autē uitio tibi dare non

auſim. Non eẽ me latet rationis uſum diem ſolere afferre atq; firmare. Neq; prudentes naſcimur: nec ſapientes. Alterum doctrina gignit: alterum longiſſimi uſus temporis & multarũ uariarumq; rerũ præbet experientia. Quãdiu augeſcunt ſenſus: augeſcũt etiam appetitus: qui uæbemẽtiore quodam impetu agitati: rationi quam ſequi ducẽ debent: reſiſtent atq; aduerſent̃. Quo fit: ut qđ factu optimũ ſequendumq; dictat ratio: id appetitus deprauatio perinde atq; malum aſpernetur: ac nolit. Hinc omnis incontinẽtiæ manat furor: qui nos præcipites ſcientis uidetiſq; agat in miſerrimam ruinam exitij. Quid inquam de te ſentiam: quid uelim intelligis. Video tibi propitiam admodum ac benignam adeſſe naturã. Innata habes plæraq; oĩa ad uirtutẽ adiumẽta. Dexteritate ingenij uales plurimum. Sed hæc ipſa uel innata item aliqua uis perturbationũ: uel deprauata quædã cõſuetudo: neſcio quonam pacto: quantũ uideor quidẽ ex tuis litteris conſequi: nõ parum impedit. Fateris quod honeſtum ſit: id eſſe ita bonum: ut aliud prope nihil exiſtimandum in bonis ducas. Deinde ſubdis te ita uiuere: ut ea ſola admireris: quæ plæriq; mortales: cum ſe illa maxime tenere arbitrant̃: præcipue in bonis admittunt: ac numerãt ij ſcilicet uel corporis uoluptate uel emolumento bonum definientes: quaſi uirtutis nomen & inane ſit: & caducum: & aliud nihil humano generi allaturũ præter laborem atq; ægritudinem. Hæc enim ſententia e tuis uerbis quibus in epiſtola uſus es: facile colligitur. Eoq; tandem omnis tua: quaſi ad optimũ quendam rerum omnium finem tendit oratio: ut tibi uoluptatẽ imprimis ꝓpoſuiſſe uidearis. Hãc ego ab humana fœlicitate nequaq̃ omnino reijcio: ſed ita in ea cenſeo ineſſe: ut fœlicitatem ueluti condiat: nõ efficiat. Nam de fœlicitate nõ idẽ ſenſerunt omnes. Sed hãc alij natura effici putauerunt: ut & magni & parui natura efficimur atq; alio alij colore. Alij diſciplina id contigere poſſe argumẽtant̃: eſſe eẽ ſcientiã quãdã fœlicitatis. Nã ſcire fœlicitatẽ idẽ opinant̃ atq; fœlicẽ eſſe: ut ſcire eloquentiã oratorẽ eſſe oſtendũt. Alij exercitationi cuipiã fœlicitatẽ dediderunt. Permulta enim ſunt: quæ

neq; natura ĩ nobis inſunt:neq; doctrina comparãtur:ſed exercitatione quadã cõſuetudineq; aſſequimur. Nec me latet quoſdã exiſtimaſſe fœlices hoĩes reddi diuino quo-dam afflatu:qualis dictos legimus & μύμφολήπτουσ & θεόληπτουσ: eos qui ab deo eſſent nymphaq; correpti. Ex quorũ numero fuiſſe tradũt Tireſian. Amphiaraũ. Calchanta:Lycurgũ:Numã põpiliũ:oĩſq; ſibyllas. Plæriq; etiã & fuerũt & ſunt: qui uim omnẽ fœlicitatis fortuna defini-ant. Nec differre quicq̃ inter ſe uolunt fortunatũ atq; fœli-cem hoĩem. Naturã ualere plurimũ ad fœlicitatẽ non ſum neſcius:quãdoquidẽ etiã ad uirtutẽ:qua ſine fœlix eſſe ne mo põt:uim habet non mediocrẽ. Sed ut oĩno boni nõ naſcimur:ita etiã nec fœlices. Perpulchrũ eſt uirtutem diſce-re:ſed lõge pulchrius longeq; præſtãtius rear uti uirtute. Non em̃ qui eã didicerit:cõtinuo fit uir bon⁹:niſi uſus qui-dam aſſiduus exercitatioq; acceſſerit. Nec ocioſam uirtu-tem ꝓbem:nec dormiñtẽ fœlicitatẽ:ſed uigilãtẽ poti⁹ & aliquid ſemper magnũ præclarũq; agentẽ. Nã quo pacto il lum fœlicẽ arbitremur:qui neq; intelligat:nec agat quicq̃ humano dignũ ingenio? Diuinũ aũt ſpiritũ qui ſuſcipiunt: ſiqui tãdẽ eũ ſuſcipiãt:nõ illos ſua:ſed diuina fœlicitate di-uinos iudico. Secunda fortuna quæ dicit̃:q fœlicitatẽ cen-ſent cõtineri:ſi idẽ fortunã dicũt:qđ numeris ſuis omnib⁹ cumulatã ꝑfectãq; prudẽtiã. Hi uirtutẽ maxĩe laudant. At in his infirmis fragilibuſq; reb⁹ quæ oĩ mutabilitati tẽporũ ſũt ſubiectæ:ſũmã fortunã ponere nihil eſt:qđ accedat ad ſtulticiã ꝓpius. Momentaneas aũt res huiuſmodi planeq; caducas ita oſtendis ꝓbari tibi:ut aliud nihil iucundius pu tes. Et erras tu quidẽ plurimũ:ſi ita ſentis ut loqueris. Qui de fœlicitate ſũt exquiſiti⁹ diligentiuſq; locuti:eã tribus in rebus poſitã crediderũt. Nã alij prudẽtiã ſũmũ bonũ eſſe dixerunt:eandem hi quidẽ prudẽtiã appellantes:quã ſa-piẽtiam:quæ tota in ueri inueſtigatione cognitioneq; cõ-ſiſtit. Alij uirtute actiuæ conſtare fœlicitatẽ:alij uoluptate putauerũt. Primũ illud fœlicitatis genus totum eſt animi: qui dum ueritatẽ cõtemplatur & deũ:reliqua oĩa pro nihi lo ducẽs ſeipſo cõtent⁹ eſt:nulli⁹ rei indigẽs planeq; beat⁹.

Qui actionis morũq; uirtutẽ adamarunt: ſe hoies eſſe meminerunt. Itaq; non animi ſolũ: ſed corporis quoq; habendam eſſe rationem ſuadent. Voluptatem duplicẽ eſſe ſcimus: alteram animi: alteram corporis. Cyrenaicus Ariſtippus uoluptate corporis ſummũ bonũ conſtare exiſtimauit: qua ipſa in re utranq; uoluptatem ſecutus eſt Epicur⁹: qui q̃uis improbetur a multis: uideo tamen ab illo eam uoluptatem maxime omniũ laudari: quæ ſit animi: quæ ſapientiam uirtutemq; conſequantur. Et quæ alia fœlicitas noſtra nobis Chriſtianis futura eſt: cũ deum coram præſentemq; uidere contẽplariq; licebit? nonne imenſum quoddam & infinitum gaudium? Id autem omne gaudiũ nonne uel iucũdius fiat uel cumulatius: cum animo corpus fuerit reſtitutũ? cũ homines omni ex parte puri defecatiq; reuiuiſcent? Nec em̃ aſpernat deus honeſtas corporis uoluptates: qui cum guſtaſſet: noluit bibere. Qui corpis ſuiq; oblitus ſolam animi uoluptatem ſequitur: is habet commune quiddã cum Pythagora & Socrate: quorũ alterũ in contẽplatione ſuperioris: alterum in actione inferioris uitæ maxima cum uoluptate uerſatũ accepimus: q̃q̃ quomodo corporis obliuiſci quæat non intelligo: qui uel ſeipſum noſſe. ul aliquid recte agere inſtituerit. Qui uero ita expetendam putat corporis uoluptatem: ut nihil habeat cũ uirtute coniunctũ: nihil cum ſapientia: is mihi non multum a languida quapiam & inerti pecude uidetur differre. Sed qui ita ſeſe parat: ut & animi perq̃ diligentiſſime perſequatur: & corporis item rectam uoluptatem non aſpernetur: Hunc eo maiore laude dignũ puto: quo illuſtrius eſt totũ curare hoiem q̃ alterã hois partem: ſiquidẽ neq; ſolus animus homo eſt: nec corpus ſolũ: ſed qđ certo cõſtet & animo & corpore. Quo quidem meo ꝓlixiore ſermone ſatis ſuperq; mi Andrea uideris admonitus: quid ego in epiſtola tua deſiderarim. Vidi abs te diſertiſſime uim naturãq; honeſtatis laudari: cuius etiã te ſtudioſum facillime declaraſti: deinde i illã cõmodorum uoluptatiſq; rationẽ neſcio quã ita delapſus es: ut uirtutem omnem quaſi contemnẽdam: deſpiciendam: & nihil omnino faciendam aſſereres.

Quæ quanq̃ te ſimulatione quadam potius ſcripſiſſe reor: quo me ad reſpondendum ueluti prouocares: uolui tamē ſenex & Philelfus: ut tu adoleſcens & alamannus ex me quoq; intelligeres: quæ tibi nō eſſe ignota crediderim: omnium primū eſſe a te ſtudendū ſic artibus animi: ut nullius omnino partis aut ignarus ſis: aut negligens: deinde corporis eam habendā curā: quæ animi naturæ dignitatiq; reſpondeat. Quod ſi feceris: ſicuti certe facies: non difficile futurum exiſtimo: ut totius hominis tuaq; uoluptate q̃ſuauiſſime ꝑfruaris. Vale ex Mediolano. vi. idus Decēbres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus Sphortiæ ſecundo ſal.

p Eto abs te in maiorē modū: ut qđ & mihi corā receperiſti: & ex ꝓximis meis litteris audire potuiſti: id apud patrē tuum præſtantiſſimū & munificētiſſimū principem q̃primū & q̃optime conficias. Hac mihi re neq; gratius quicq̃: neq; magis neceſſariū præſtare potes. Vale ex Mediolano pridie idus Decembres. M. cccc. L.

Franciſcus Philelfus. Sphortiæ ſecundo ſal.

p Etij abs te ꝓximis litteris ſecūdū: qđ etiā nūc tertiū & peto & te quoq; ſi pateris rogo: ut rem meā apud principem noſtrū munificentiſſimum patrē tuū ubi minus cōfeceris: ita conficias: ut mihi abiens corā recepiſti. In hūc diem neq; tu reſpondiſti quicq̃: nec ex alio ſum certior factus: quid egeris aut non egeris. Itaq; aut reſpōde q̃primū: aut equū mitte: quo uehar ad uos. Nam ſi ad uos uenero: facile futurū ſuſpicor: ne uacuus Mediolanū repetā: præſertim cum iam inſtet natalis Chriſtianus: qui principes ſolet ad beneficentiā exhortari. Vale ex Mediolano. xv. Cal. Ianuarias. M. cccc. L.

Frāciſ. Philel. ſa. di. pl. Facino forobronūciano.

u Ideo te nimis lautū factū: q nihil reſpōdeas ne amicis quidē. Deus malefaciat iſtis nūmis: quibus ita ſuperbus redderis: ut nos ſcilicet minores cōtemnas præ te. Quod ſi ſcires: tibi rem eſſe cū ſatyro: nō modo nō taceres: ſed eſſes loquacitate ipa loquacior. Si mihi equus eſſet: aduolarem ad uos q̃primū: ut quod uos amici

negligitis:ego præſens uel efficerem:uel conficerem. Vale ex Mediolano.xv.Kal.Ianuarias.M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus ſalutem dicit plurimã Nicodemo tranchedino:

q Vod & princeps noſter Frãciſc⁹ Sphortia tibi abeunti iuſſerat: & ipſe uerbis pluribus abs te petij: ſi minus in hanc diem conficere potuiſti:ut conficias tandem:cupio. Hac enim una re neq; grati⁹ mihi qcq̃ præſtare quæas nec etiam iucundius. Atqui beneficium illud quis non libenter conferat:quod is in quem conferamus:maximi ſit facturus: & eo tamen uſurus non ſit. Sic enim tum ſumus liberales:tum ex huiuſmodi noſtra liberalitate neq; moleſtiæ neq; incommodi quicq̃ accipimus. Tenes:quid uelim. Vale ex Mediolano.xv.Kal.Ianuarias.M.cccc.L.

Franciſcus Philelfus Façino forobronũciano ſal.

ſ I cõmode fieri abs te poteſt:huc hodie uenias:peto. Sum enim tecum quædã cõmentaturus. Quare uelim ne differas. Neq; cõmittas:ut te potius excuſandũ cunctationis q̃ laudandũ ꝑperationis oſtendas. Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris Kal.ianuarijs anno a natali Chriſtiano.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus ſal.di.pl.Ioãni Mario filio.

p Oſteaq̃ a nobis abijſti:de te nihil accepimus. Itaq; non poſſumus nõ uereri:nequid tibi qđ nolim⁹:acciderit. Nam hoſpes ille ad quẽ diuerteras nocte: cuius proximo die hinc ꝑfectus es:Mediolanũ modo ueniens renũciauit te cum es apud ſe hoſpitatus:uiſum eſſe e ſtomacho laborare: & de caupone quæſtum:apud quẽ prandiſſes. Quare uelim: me facias de te tuiſq; conſilijs q̃primũ certiorem. Nam ſi uales: quid iſtic tempus inaniter teras:neſcio. Sin minus uales:danda eſt opera:ne tua negligentia ſis peiore conditione. Vale ex Mediolano.v.idus Ianuarias.M.cccc.Li.

Franciſ.Philelfus Andreæ alamanno ſal.

c Vm nihil in hanc diẽ te uideo meis ad te litteris reſpõdiſſe: facile adducor:ut credã te τὴν ἠλόγην

ἐν πρώτοις ἀσπάζεσθαι: quam ipſe quanti faciundā putem: potuiſti ex proxima longiore illa epiſtola non difficile noſſe. Ignoſco autē tibi: quippe qui modo uxorem duxeris: cui oſequi te τὸν νεόγαμον: nō omnino abſurdū eſt: modo mediocriter omnia. Vale ex Mediolano. iiij. idus Ianuarias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Laurentio Gyni filio ſal.

n On poſſum officium tuum non accuſare: quod tādiu ſilentium egeris. Nec eñ mei oblitus eſſe debes: quem mirifice diligere cōſueſti. Nec etiā Pythagore⁹ factus es tam repēte: qui elocutionis ſtudio maxime omniū inſeruire didiceris. Nec te ſupbum factū eſſe puto: qui humanitate & māſuetudine nemini cedas. Itaq̧ niſi te iure accuſatū malis: facito propediem intelligā: qd̄ ī cauſa fuerit: ut tanto ſilentio te dedideris. Vale ex Mediolano idibus ianuarijs. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Auguſtino dato ſal.

n Vlla ratione adduci poſſum: quin credam te mei eſſe amantiſſimum: a quo ſis pulcherrime inſtitutus. Sed nō poſſum non mirari: quod nihil litteris obſtrepas: qui quotidie cū apud uos agerem: me pulcherrimis tuis ſuauiſſimiſq̧ epiſtolis ueluti laceſſeres. Nunc uero totus es mutus: qui quo es factus lingua ſolutiore: eo te loquaciorem eſſe oportuit. Vale ex Mediolano idibus ianuarijs. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Franciſco patricio.

q Vam de te Philelfus ſit benemeritus: eloquentiæ & eruditionis nomē: qđ es per oēm Italiā non mediocre neq̧ obſcurū adeptus: facile declarat. Quo fit: ut non neſcius eſſe debeas: q̄ te gratum eſſe oporteat. Quod enim maius in quenq̄ beneficium conferri poteſt: q̄ diſciplinæ & eloquentiæ: quib⁹ rebus non modo cæteris omnibus animantibus: ſed ipſis quoq̧ præſtamus hominibus: qui nihil ſupra hominem ſapiunt. Deſidero

igiť officiũ tuũ his in reb⁹:quib⁹ a nobis uel inſtitut⁹ es uel cõfirmatus:ni tacẽdi fortaſſe quã loquẽdi artẽ ꝓfiteri malis. Vale ex Mediolano idibus Ianuarij.M.cccc.Li.

Frãciſ.Phileľ.ſal.di.plu.Ioanni Simonetæ.

n Vnquã me de te mea fefellit opinio: q non minus me diligas:q̃ ab me amari te ĩtellexeris. Amor aũt erga te me⁹ quãt⁹ ſit:nõ re min⁹ q̃ opinione cognoſces.Emori malim q̃ iure ingratus iudicari. Beneficio affecti qui ſeſe ingratitudinis accuſari noluerunt:alij aurum & argentũ:alij margaritas & gẽmas:alij aliud fortunæ bonũ qđ diciť retribuere conſuerunt. Ego aũt beneficos didici quantũ & humanũ & meũ præſtare poteſt ingeniũ:ex hominibus deos reddere & ea ĩmortalitate donare:quã laudis gloriæq; æternitas afferre ſolet. Quid de me tibi ſperãdum ſit:liquido potes animaduertere. Tuũ aũt munus ẽ: ut qđ propediẽ fore ſignificaſti:id ita fiat:ut nõ in illud uetus ac Virgilij prouerbiũ incurriſſe uideať. Tarde uenere ſubulci.Nihil em̃ neceſſitate potentius. Vale ex Mediolano.x..Kaľ.Februarias.M.cccc.Li.

Franciſcus philelfus Mario filio ſal.

c Vm preſbyter iſte florẽtin⁹ q has tibi litteras reddidit:eſſet Finariũ reditur⁹:petijt ſiqd eſſet:qđ ſcribere ad te uellem:id fidei ſuæ diligẽtiæq; crederẽ. Itaq; ex eo audies mentẽ meã de rebus tuis eandem ſcilicet:quã ex ꝓximis litteris:quas redditas tibi arbitror: accipere potuiſti. Franciſcus ille Alexandrinus eruditiſſim⁹ medicus improbat uæhementer cunctationẽ tuã nõ ſolũ iſtic:ſed etiam Maſſiliæ.Hortaturq;:ut Renatũ Regem:q te plurimũ diligit:aſſidue ſeq̃ris. Sic em̃ & dignitatẽ ſimul & rem te nõ mediocriter aſſecuturũ.Quod ut facias :non ſolum probo:ſed etiã iubeo. Mariam nurũ & neptẽ Ioannam bene ualere opto Vale ex Mediolano.vij.Kaľ.Februarias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Sphortiæ ſecundo ſalutẽ plurimã dicit.

a Vdio Matthiam tuũ uľ noſtrum potius ex patria reuertiſſe. Quod cum & eius & tua etiam cauſa:q

hominẽ uehementẽ diligis:tum item mea nõ poſſum non
plurimũ lætari:quippe qui nequaq̃ dubitẽ iſtum ſecum at/
tuliſſe Strabonẽ:quẽ diſertiſſimus Blondus Flauius egoqꝫ
tam ſæpe ac multum non petiuimus ab eo ſolum:ſed ſum/
mo ſtudio petiuimus:orauimus:obſecrauimus.Nec enim
adduci poſſum :ut credam Strabonẽ eſſe Triuij coniectũ
in ſempiternas tenebras. Nã noui humanitatẽ liberalita/
temqꝫ matthiæ.Itaqꝫ rogo te:iſti nuncies uerbis meis iucũ/
dum eſſe mihi reditũ ſuum ad te. Verum multo fore iucũ/
diorem:ſi Strabonẽ ad Philelfum ſuũ q̃primũ dederit.De
re pecuniaria heri ſcripſi ad principem.Antonius hic lon/
gus lõgam mihi ſpem dat:quã ego quod ad noſtrũ Gaſpa/
rem erudiẽtiſſimum medicum ſcripſi:precio emere nullo
pacto inſtitui. Vale ſpes mea.Ex Mediolano pridie Kalẽ.
Februarias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus ſalutem dicit plurimam Lan/
celoto Cardinali leucoſiæ.

Vm te libertati tuæ ac priſtinæ dignitati reſtitutũ
accepiſſem:uix dici queat:quãta ſum lætitia gau/
dioqꝫ affect⁹. Nõ eñ potuerã nõ dolere te talẽ tan
tumqꝫ põtificẽ cõiectũ in carcerẽ:qui bonorũ omniũ inno/
centiumqꝫ uirorũ & perfugiũ eſſes & portus. Itaqꝫ ibi am/
pliſſimo patri maiorem in modum gratulor:mihi autẽ læ/
tor plurimũ:quod dolorem quẽ ex indigna tua captiuita/
te acerbiſſimũ conceperã:audita nuper iſtiuſmodi libera/
tio tua in maximã mihi uoluptatẽ uerterit. Vale ex Medi
olano. Kal̃.Februarijs.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Blaſio axeretẽſi equiti au/
rato ſalutem.

Am uer ẽ in limĩe.Itaqꝫ a te peto:ut q̃s hyeme plã/
tas illas ficulneas ad me dare ueluti peritior agrico
la noluiſti:nũc tandẽ dare incipias.Niſi fortaſſe q̃d
nolim:moleſte feras res ullas bonas fore tibi cõmunes cũ
alijs.Nam ſi pluribus rogari te cupias:non poſſum non ue
reri:ne uel inuidiæ:uel obtrectationis ſis accuſandus:quas
quidem ꝑturbationes indignas arbitror magnitudine ani
mi tui.Cupio item plantas prunorum damaſcenorũ.Vale

Ex Mediolano.iiij.nonas Februarias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Karolo regi francorum ſalutem dicit plurimã.

c Vm tuas ego res bellicas diu mecum rex Karole multũq; cogitaui: unus profecto uiſus es quẽ uniuerſa chriſtiana reſpublica tãtis ac tã diuturnis fluctibus agitata concupitæ exoptatæq; quietis atq; trãquillitatis auctorẽ ſit tandẽ habitura. Nam ſi uerũ ſine cuiuſq̃ inuidia fateri licet: poſteaq̃ impia & imanis illa ſceleratiſſima mahometi ſecta inualuit: nullum eſt uſq̃ hominũ genus: cui plus debeat chriſtiana religio q̃ inuictæ francorũ nobiliſſimæq; uirtuti. Cum reliqui enim fere omnes & reges & populi chriſtiani ignauo quodam animi torpore tã q̃ elanguiſſent: ſoli franci inuenti ſunt: qui ingenti animo & excelſo omnem barbarorum & infideliũ impetum non modo ſuſtinuerint: ſed repreſſerint: quid inquã repreſſerint? imo fuderint: fugarint: oppreſſerint. Nã italiæ uires q̃q̃ & ualidæ ſunt & maximæ: tamen quia neſcio quo infœlici fato inteſtinis ſeditionibus inimicitijſq; laborare didicere: neq; potuerunt omnino nec itẽ poſſunt oſtendere: quantũ ui prudentiæ & animi robore uigent: florent atq; antecellunt. Soli franci: Soli francorũ principes ac reges in omni chriſtianorũ numero auſi ſunt chriſtianæ utilitati ſemper & dignitati conſulere. Itaq; maiorem in modum dolendum erat: tantum inualuiſſe uim dæmonum: ut quæ una gens eſſet in noĩe chriſtiano: quæ ad pietatem & gloriã nata uideretur: ea tãdiu domeſticis cladibus exerceretur. Sed ſinit interdũ deus eos urgeri aduerſis rebus: quos habet carioris: idq; ut arbitror: non tam quo experiatur fidem & conſtantiam hominum: q̃ multo prius norit: q̃ futura ſit: ſed quo ijs detur ueluti promerendi materia cumulatior & illuſtrior. Quare cum Thobias: cum Iob: cum rex tolerantiſſimus ille dauid tantas ac tam intolerabilis ærumnas perpeſſi ſunt: quo ſe aduerſus deũ geſſere ſubmiſſioris: eo magis illos & ope ſua: & ſuis ſecundis rebus deus dignatus eſt. Sic eñ deus tũ maxime prodeſt: cũ maxime uidetur affligere: tum per huiuſmodi calami-

tates atq; cruciatus reſipiſcendi cæteris exemplũ offerri ſolet. Dolendum profecto erat bonis omnibus Rex Karole: quod chriſtianiſſimũ genus hominũ te rege pietiſſimo tamdiu: tam grauiter: tanta malorũ mole præmeretur. At ego cũ meipſum colligo: & mēte diligentius rem uoluto: facile uideor intelligere id omne diuino quodam conſilio factum eſſe. Oſtendere deus uoluit: ut opinor: nullam eſſe humanã potentiã: quæ propijs conſilijs atq; adminiculis: aut perpetua eſſe poſſit: aut diuturna: ſi diuino præſidio careat. Quamobrem iccirco paululum ueluti a francis ſecedere uiſus eſt: quo & per fideliſſimi populi flagella infidelibus cunctis minitaretur interitum: & cum te francis uenerabiliorē: tũ uniuerſis tuis ſuiſq; hoſtibus formidabiliorem efficeret: Tua certe pietate: ſed diuina quadam ope & auxilio factum eſt: ut eos omnis: qui perinde atq; ſtulti & amentes a te defecerant: ad ſanitatem tua cum gloria uideas redijſſe. Deo ipſo duce: imperatore: uexilifero non modo patritum atq; auitum regnum cum imortalitatis nomine recuperaſti: ſed longe id admodũ amplificaſti: ſtabiliſti: ornaſti. Nã ſi magna res eſt ferociſſimos anglorũ impetus ſuſtinere: quanto maior cenſeri debet anglos ſuperare: proſternere: interimere. Has autem tantis tantaſq; uictorias in rebus præſertim deſperatis & perditis exiſtimare debes neq; tuis: nec ullis humanis opibus te adeptũ: ſed diuina potius quadã mēte: quæ chriſtianæ ſuæq; reipublicæ diuturna ægrotatione morboq; cōfectæ tuo fœliciſſimo ductu: tuis ſecundiſſimis auſpicijs iantandem ſuccurrere medeneq; conſtituit. Quare te rex Karole etiã atq; etiã rogo & oro: ut quanq̃ neq; mei: neq; cuiuſq̃ conſilij: nullius admonitionis: nulli⁹ cohortationis indigeas: pacatis iam & cōpoſitis rebus tuis mentem atq; animũ tuũ oēm ita excites atq; armes in peſtiferos & impios hoſtes Chriſti: ut tãto tanq̃ ſempiterno bñficio ornat⁹ nō gratitudinis minus lauderis: q̃ cæterarũ uirtutum omniũ conſueſti. Duo ſũt infideliũ genera quæ populum chriſtianũ maximis detrimentis ærumniſq; affecerunt: quotidieq; afficiunt: turci & ſarrbaceni: quorum alteri parua ſeruorum

manu ægypto: Syria: iudæa tribus opulentiſſimis prouin-
cijs per noſtram negligentiam occupatis: Cyprum: Rho-
dum ac reliquas finitimas inſulas in dies magis magiſq;
populantur. Turci uero nulla ſua: ſed chriſtianorũ pecu-
nia conducto peregrino milite & eo quidem non admo-
dum multo id ſunt bellandi aſſiduitate aſſecuti: ut qui fugi
tiui ſcytharũ ſerui ex horrentibus illis cautibus uaſti Cau-
caſi in perſida ſeſe ac mediam mendici & famelici recepiſ-
ſent: nunc nemine (ut ita dixerim) repugnante intra ſinũ
hadriaticum non ita longe ab Italia conſederint: quin ſi ue
lint: ad paucas horas eo ſint traiecturi. Hos autẽ qui ſunt
quaſi quædam ſarrhacenorum propugnacula & ſi iampri
dem Chriſtiana uirtꝰ nõ difficile ſuperare ſubiugareq; po-
tuerat: tamen cum uel imparatius in eos uel imprudẽtius
itur: fit ut & prudẽtes illi & parati exiſtimẽtur. Hac una re
factum eſt: ut & rex Sigiſmundus annos natus quattuor
& uiginti incautius hoſtem non omnino incallidũ aggreſ-
ſus fugæ turpiſſimæ terga dederit: & Vladiſlaus rex ad-
modum adoleſcens cum annis ſuperioribus ſuum malu-
iſſet q̃ Ioannis uaiuodæ peritiſſimi ducis qui iam bis &
iterum turcos ingenti clade perculerat: conſilium ſequi:
cum non mediocri Chriſtiani exercitus detrimento inte-
rierit: & anno ꝓximo idem Ioannes uaiuoda qui antea ſæ-
penumero trophæa de turcis pulcherrima ſtatuiſſet: cum
eoſdem hoſtes adortꝰ fortiſſime: iam plane uertiſſet in fu-
gam: coactus fuerit per ſuorum militum inconſtãtiam Ge-
tarumq; perfidiam non ſine magno chriſtianorum uulne-
re ab eo bello diſcedere. Ita fit: ut uel imperatorũ inſcitia:
uel timiditate militũ uel diſſolutiore quodã hoſtiũ cõtem-
ptu: quos uici iãpridẽ & uenire ſub haſta aut mactari opor
tuiſſet: uictores ipſi inſolẽteſq; uideant. Eoq; ab ijs audaciæ
itũ ẽ: ut cæteris fere oībꝰ chriſtianis ꝓ nihilo habitis ſolos
ſibi metuendos ducãt & francos & italos: quos alteros ſæ-
pe mari: alteros uero quandoq; terra nõ ſine ſua maxima
pernicie pugnantis experti ſint. Sed quoniã non ignorãt
uires italicas hoc tempore ut antea ſæpe mutuis inter ſe
odijs ac bellis digladiari: ſoli ipſi franci ſunt reliqui: quos

formident:quippe quos audiant poſt tam multas præcla/
raſq̧ uictorias:quas de anglis germaniſq̧ ſunt adepti:quē
æque inter chriſtianos timeant:hoſtem habere neminē.
Vnde cum ſciant uirtutem francorum ocioſam natura eē
nō poſſe:& eoſdem præterea iuſtas habere cauſas ulciſcē
di:ſummū inde in ſeſe malum breui putant emanaturum:
præſertim eodē uno te rege fortunatiſſimo & belli duce
fortiſſimo:& prudētiſſimo caſtrorū īperatore:& uiro pla/
ne optimo & hominibus ſimul deoq̧ cariſſimo. Quæ cum
ita ſint:reliqua tria eſſe animaduerto:quæ oſtendam. Pri/
mū quod adeo id bellū neceſſariū eſt:ut nullo pacto præ/
termitti queat. Alteꝝ uero qđ ea res factu eſt admodū fa
cilis:ſi ratione & conſilio guberneť. Extremū autē erit:ut
probem:q̄ ingentem utilitatem hoc idem bellum ſua ſit
uictoria tibi chriſtianiſq̧ allaturum. Quid enim in hominū
uita magis neceſſariū cenſeri debet:q̄ aut id maxime om/
nium ſequi quod honeſtum ſit:aut id omni ope atq̧ ope/
ra aſpernari:quod afferat ſecum ullam turpitudiuis fœdi/
tatem? Non em̄ ad cibum ac potum:nō ad prurientē cor/
poris uoluptatē:quæ ipſa nobis cum pecudibus ſunt com
munia:ſed ad decus dignitatēq̧ nati ſumus. Iccirco nobis
mens data eſt immortalis ac diuina:ut immortalitati ſer/
uientes dei ſimus q̄ ſimillimi. Et quo pacto propius ad deū
accedimus q̄ per beneficentiam & iuſticiam? Tūc Deum
maxime imitamur:cū alijs benefacimꝰ:cum iuſti ſumus.
Quibus rebus eo eſt magis a nobis ſtudendum:quod nō
ſolum gloriam huius mundi:quæ quātacūq̧ eſt:tota ē bre
uis planeq̧ inanis:ſed multo magis cæleſtē illam atq̧ ſem/
piternam aſſequimur. Nec ille mihi iuſtus uideri ſolet:qui
noceat nemini:id quod etiam cum plæriſq̧ alijs animan/
tibus eſt nobis cōmune:ſed qui uel proſit cum poteſt:uel
propulſet iniuriam. Non enim ſolis nobis natura nos ge/
nuit:ſed his omnibus quos intelligentiæ uis ratiouiſq̧ uir/
tus immortali quadam forma inſigniuit. Atqui ut is abhor
ret a dignitate naturæ qui iniuſtus ſit:qui nihil opis:nihil
adiumēti conferat in humanum genus:ita hic admodum
præ ſe fert naturæ bonitatem:qui ad communem homi/

num ſalutem atq; ornamentum ſeſenatum meminerit. Quod ſi honeſtum eſt ob communis hominum utilitates nullos labores: nulla pericula fugere: quanto honeſtius & præclarius duci conuenit id facere non propter homines ſolum: ſed propter deum: propter ſaluatorem noſtrũ: propter Chriſtum optimum: maximũ. Qui nullo officio prouocatus ultro ſe noſtra cauſa morte dedidit. Dum ſarrhaceni: dum turci chriſtianis nocent per omnẽ iniuriæ contumeliam: cui demum nocent? Non immortali deo? Non humani generis ſaluatori? Non chriſto ipſo domino & redemp͞tori noſtro? Et quibus iniurijs: quibus contumelijs nocet nefa ria illa immaniſq; barbaria? Quibus certe nihil crudelius: nihil durius: nihil ſpurcitius: nihil abominabilius uel dici uel excogitari poſſit. Hominib⁹ & Chriſtianis & ſacerdotibus nõ pro calonib⁹ & lyxis dũtaxat: ſed pro iumẽtis etiam utuntur. His uehunt: his arant: his fodiunt: his abiectiſſima exercent omnia erubeſcẽdaq; miniſteria. Quod ſiqui ſe homines & chriſtianos reminiſcentes min⁹ æquo animo indignitatem tulerint: continuo torquentur per extremos corporis cruciatus: decoriantur: uerub⁹ ſuffiguntur: ſecantur: rota inſuuntur per acerbiſſimas membrorum omniũ fractiones. Ob miſeram. Ob infœlicem cõditionem chriſtianæ religionis? Hæc chriſtiani principes audiunt? hæc ſciunt? hæc ſentiũt? hæc miti animo fieri patiuntur? Nam quid ego dicam de ſpurciſſima & teterrima execrabilis intemperantiæ fœditate? quam ſi quis animo generoſior perpeti noluerit: aut defoditur: aut exciditur: Non his omnibus iniurijs ac probris Chriſtus afficit̃: quãdo quidẽ ob eius nomen chriſtianis inferuntur? Num decet chriſtianiſſimũ regem pati nomen chriſtianum tam tetro: tam horribili: tam deteſtabili dedecore ſcelerari? Nũ Lodouicus ille rex ſanctiſſimus qui primus regum omniũ chriſtianiſſimus dictus eſt: pateretur ſi uiueret: tam turpẽ contumeliæ notam inuri chriſtianæ dignitati: qui primum ut ſtaret cõuentis: ut iuſiurandum ſeruaret: ut illud quod honeſtum dicimus tueretur: exhauſit theſauros ſuos omnis: & quã anno ſuperiore cæperat cũ ingenti præda: Da-

miatã:hoc eñ nomine canopũ appellãt:reſtituit ſarrbacenis:deinde cõparato rurſus ex uniuerſa gallia Italiaq; & ſicilia exercitu ob eandẽ uim boneſtatis in africã traiecit eo cõſilio:ea mẽte:ut non mõ acceptã in ægypto calamitatẽ ulciſceret:ſed omnẽ ĩpuriſſimi mabometi ſupſtitionẽ tolleret e terra uiuentiũ:id quod facile effeciſſet:niſi peſtilẽtiæ ui correptus apud tyneta quã obſederat:una cum filio Lodouico Albaniq; Cardinali ac infinito pene chriſtianorum numero ex bac luce migraſſet. Hac etiã ratione Karolus ille gentilis tuus & rebus geſtis & cognomẽto magnus imitatus Karolum marcellũ auum:qui ſarrbacenos ad trecenta milia & amplius interemerat:ubi poſt captiuitatem deſiderij ultimi longobardorũ regis italicas res omnis cõpoſuiſſet:& ab Leone ſummo pontifice id quod antea cõſtituerat Hadrianus inſignibus ĩperij romani eſſet ornatus: cum primũ in ulteriorẽ galliã reuertiſſet:non tam contentus præſenti laude:quin maiorem quandã & clariorẽ animo meditatus robuſtis firmiſſimiſq; copijs Hiſpaniã petit Ea eñ per id temporis ſceleratis perditi mabometi ſectatoribus ſeruiebat. Tota erat in tetro ſarrbacenorũ & flagitioſiſſimo domĩatu. Diuturnũ fuit periculoſiſſimũq; bellũ. Multæ pugnæ:multæ utrinq; clades: euentus uarij. *Sed* tandẽ effectũ eſt diuina benignitate:ut prudẽtia & perſeuerantia imperatoris exercituſq; uirtute ijdem impij boſtes chriſti æque fuerint extrema calamitate preſſi:ut eiuſdem perfidiæ ſocij ad aſperũ montẽ afri ab eodem Karolo deleti ſunt. Nonne eadẽ fuit boneſtatis cauſa Lodouico pio buius Karoli magni filio:dum tanto cũ labore atq; periculo liberauit urbẽ Romã duriſſimo ſarrbacenorũ iugo:q ſultani ægyptiorũ ductu per nefariã quorũdã Romanorũ cõiurationẽ in italiã fuerant accerſiti? Nã quod alid deſiderium fuiſſe credimus frãcis illis reliquiſq; gallis:qui duce Gottbifrædo ubi in aſiã peueniſſent: ſarrbacenos apud damaſcũ pugna ſuparũt:apud antiochiã pſas:& turcos cõtriuerũt. Meſopotamiã oẽm recuparunt:ac rurſus ſarrbacenis ĩ ſyria ad iternitionẽ uſq; pfligatis marrbaq; ac barcba populoſiſſimis munitiſſimiſq; urbibus expugnatis ſanctã

ciuitatē uniuerſamq̧ paleſtinā quod Henerico tertio im/
perāte fecerat item Bohamūdus: erubeſcēda infideliū ſer
uitute liberarūt: poſſederūtq̧ mirabili cū chriſtiani nomi/
nis incremēto annos octo & octoginta ad Saladini uſq̧ tē/
peſtatē: qui non tam aut ſua aut turcorū quorum Amyras
poſtea factus eſt: uel prudētia: uel uirtute q̄ noſtrorū inſci/
tia atq̧ ignauia Guidonē & ipſum frācū hieroſolymorum
regē iniquo prœlio cœpit: & reliquis chriſtianis ad inter/
nitium actis Remandū quoq̧ optimū & fortiſſimū uirum
ac rerum bellicarū peritiſſimū uiuum ad ſe perductum ira
excandeſcēs gladio confoſſum occidit: & ita quod ſine la/
chrymis meminiſſe nō poſſum: terrā ſanctam Chriſtiq̧ do
miciliū ſpurciſſimi mahometi ganeo dicauit: & fuit is unus
Saladinus: qui tantā peſtem: tantā perniciem: tantum de/
niq̧ exitium ac pene interitum chriſtianæ reipublicæ intu
lit. Et ille quidē Saladinus fuit: qui & turcus & ottomanus
hac tanta & chriſtianis tam infœlici uictoria elatus: tātum
ſibi nomen & dignitatē peperit: ut & unus omniū primus
ex ottomana familia incredibili turcorū omnium conſen/
ſu rex: quē illi Amyram uocant: creatus fuerit: & ita in ani
mos illorum barbarorum influxerit: ut alium ſui generis
Amyram q̄ ottomanum quenpiam: in hanc diem patian/
tur neminem. Ex ea uero tempeſtate ubi ſanctam ciuita/
tem: omnemq̧ iudæam chriſtiani tāta clade amiſiſſent: &
Alexius comenus imperator conſtantinopolitanus latro/
cinādi turcis uberem iuſtamq̧ materiā præſtitiſſet: idem/
q̧ reliqui deinceps eiuſmodi nonnulli imperatores ſtudu/
iſſent: ita per noſtrornm ſecordiam & inertiam res turco/
rum mirabili incremento auctæ amplificatæq̧ ſunt: ut non
tam de recuperandis hieroſolymis ſperandum eſſe uide/
atur q̄ formidādū de amittēda Roma. Videmꝰ uniuerſam
fere aſiā a phœnicibꝰ & Medis ad Helleſpontū uſq̧ turco/
rum tyrānidi parere. In Europā uero ubi iā āno circiter cē/
teſimo helleſpōto ſuperato accerſiti ſūt a Theodoro cāta
cuçeno aduerſus generū ſuū quē & ſocer & tutor cōſtāti/
nopolitāo īperio ātea frauda ſſet: Ioānē palæologū admo/
dum adoleſcētē: dū ſimulāt fallaciſſimi latrones auxiliū ſe

laturos illi delyro ſeni: Callipolin & Cheroneſum primo: deinde totam prope Thraciã occupant. Myſos: Macedonas: Theſſalos omnis: Boetios: uniuerſam græciã: ætolos: Epyrotas: Illyricos: ad intimã uſq; dalmaciam omnia præmunt teterrima ſeruitute. Inſulæ pene omnes quæ a ſinu hadriatico ad mare ponticũ iacent: uaſtatæ iam plane & deſolatæ ſunt: & non modo nõ quieſcunt: aut ulla ex parte remittunt efferatæ belluæ: ſed quotidie magis atq; magis ut ſunt & prædæ & cædis auidi nũc Getas qui trãs Iſtrũ incolunt: nunc in accolas germanos & hungaros impetũ faciunt. Idq; aſſecuti iam ſunt aſſiduitate latrocinandi: ut reliquis fere omnib⁹ poſt terga ſuperatis chriſtianis: hinc Italiæ: illinc germaniæ regno tuo finitime terrori eſſe iam incipiant. Dum enim noſtri aut illos cotemnunt: aut negligunt: in hanc rerũ calamitatẽ ac dedecus non tam incidimus: q̃ deuenimus. Itaq; ſatis pſpicue intelligi puto: q̃ honeſtum ſit aduerſus eos bellũ ſuſcipere: quibus ſeruire nõ minus turpe & fœdum ſit: q̃ ærumnoſum & miſerũ. Quare ſi id eſt maxime natura neceſſariũ quod ſit honeſtum: nõ obſcure tibi perſuaſum arbitror Rex Karole eſſe tui & officij & muneris qui chriſtianiſſimus inter principes chriſtianos & dicaris & ſis: quiq; & iuſticia debeas oĩbus & benefaciendi ſtudio longiſſime præſtare: huic tantæ Chriſtianæ religionis ignominiæ ac probro q̃primũ cõſulere. Videmus a uiris ſapientibus quoſdam laudatos: qui propter inanem quandã huius mundi gloriam nõ tam quod honeſtum eſſet: q̃ quod honeſtũ uideret: ĩ uita ſecuti ſint. Qua ratione ducti &. L. Iunius Brutus: &. M. Manlius torquat⁹ filios cædi uirgis obruncariq; iuſſerũt. Et id quidẽ illi præſentes intuenteſq;. Phileni uero: & codrus: Curtius: ac decij ſeſe pro patria deuouerunt. Multiq; alij permulta feciſſe tradunt illius honeſtatis ſtudio: quã popularis fama glorioſam facit. Nã qui uerã gloriã ſectati ſint: nõ ex illa gẽtilitate: ſed aut ex uetere aut ex nouo teſtamẽto ſpectari cõuenit: quales Habrahã. Loth. Moſen fuiſſe legim⁹: quorũ ille ut eſſet apud deũ glorioſus: ne filiũ quidẽ imolare dubitauit. At Moſes ut in ſuos beneficẽtia uteret: cõtempta

omni mundana gloria: cum maiori utilioriq; populo præfici poſſet: ſupplici prece a deo petijt: ut ſeipſum potius q̃ iudæum populũ interimeret: uel ingratum. Loth uero ut ſodomorum perfidiam ab ijs auerteret: quos hoſpitio ſuſcepiſſet: ne filias quidem uirgines illorum libidini ĩmanitatiq; offerre atq; dedere ueritus eſt: cum aliter eam iniuriæ contumeliã propulſare non poſſet. Tu autẽ rex Carole patieris uniuerſum (ut ita dixerim) dei populũ obſcœnæ atq; ſpurciſſimæ turcorum & ſarrhacenoꝝ intemperãtiæ tam turpiter tam flagitioſe ſeruire. Nõ tibi potius optandũ eſt: ſi ſit opus: uel ingenti probitate & laude Lodouicum filiũ uel te etiam ipſum morti tradere pro ſalute populi Chriſtiani tandiu multumq; flagellati atq; contriti? Imitat⁹ ſcilicet nõ apoſtolos ſolũ reliquoſq; martyres: ſed Chriſtũ ipſum Ieſum: qui cum & deus eſſet & ſummi dei filius: pro ſalute humani generis mortẽ ſuam hominũ morti prætulit. An ſumus ignari ſaluum fieri poſſe neminẽ: niſi qui crucem ferat: quã ipſe tulerit? Quid: quod ea eſt huius belli facilitas: ut non tam de noſtra dubitandum: q̃ de infideliũ præda & nece ſperandũ certo ſit? Nã hoc erat illud: qđ ab me ſecundo loco dicendum propoſueram. Quibus in bello uincitur: ea numero tria eſſe puto: ĩperatoris præſtantiam: militum multitudinẽ ac robur: & pecuniariæ rei cõmodũ. Sunt enim nũmi perinde atq; nerui quidam rerum bellicarum. Quæ quidẽ omnia & nobis affutura: ſi talis ac tanta res ductu tuo imperioq; geratur: & illis defutura non eſt obſcurũ. Nam ut de ui nũmorum conticeſcam: quibus te atq; regnum tuũ mirabiliter affluere omnes ſciunt: is tibi exercitus ẽ: qui & magn⁹ & firm⁹: & q̃diutiſſime aſſidua militia ſumma cũ laude exercitat⁹ aduerſus maximas eaſdemq; omniũ maxime formidabiles anglorum uires: ne uniuerſum quidẽ hominũ genus pertimeſcat. Magnæ laudi datum eſt. G. Iulio Cæſari: qđ britannos difficili bello ſuperaſſet: qui & Liberũ & Herculem peritiſſimos duos & clariſſimos potentiſſimoſq; duces uertiſſent aliquãdo in fugam: & ab nemine ipſi unq̃ eſſent ſuperati. At eoſdem ab anglis nõ modo ſuperatos & uictos: ſed patrio

ſolo exterminatos oſtendit Gallia. Quanto autẽ angli ſint francis tuis inferiores: frequẽtes ꝑmagnæq; de ijs habitæ in hanc diẽ a te uictoriæ declararũt. Impatoris præſtantiã duabus rebus conſtare puto: prudentia & uirtute: quibus ipſis & auctoritas oĩs & euentus ꝓſperi pariunt̃. Nã ratio & cõſiliũ cũ oĩbus in rebus plurimũ ualet: tũ in bello gerẽdo maxime. Qui em̃ rei militaris & imperij ſit ignarus: recte agere nihil põt neq; pugnãdo neq; imperando. Nam ſiue quorũdã perfidia factũ fuerit: ſiue nutu quodã dei: qui quos amat arguit & caſtigat: quo ſeſe cognoſcentes erudi tiores fiant: ab uſq; puero in hanc ætatẽ iam ingraueſcẽtẽ ita belli ſemper uerſatus es: ut nullum te oĩno neq; militis nec imperatoris mun⁹: uſus nullus: rõ nulla latere quæat. Virtute aũt tanta es: quãta rex unq̃ alius neq; fuit nec eſſe poſſit. Quẽ em̃ te uno iuſtiorẽ: quẽ beneficentiorẽ aut uidimus: aut audiuim⁹: aut legim⁹? De hũanitate: de modeſtia: de facilitate tua qd attinet dicere: qui cũ cæteris oĩbus noĩs Chriſtiani principib⁹: & regibus dignitate: uiribus: & gloria antecellis: te infimis etiã oĩbus parem geras: quoſcunq; illuſtri aliquo ꝓbitatis ſimulacro præditos eſſe perſpicias. Quibus quidẽ artib⁹ per fœliciſſimos rerum exit⁹: quos prudẽtiæ uirtutis interuẽtu de⁹ ipſe præſtare cõſueuit: tãtã es auctoritatẽ adeptus: ut & deo tuiſq; cariſſimis & cunctis mortalibus non uenerabilis minus: q̃ formidabilis uideare. Quoniam igitur ea omnia tecum habes: quibus facilis uictoria paritur: quid eſt: quod te ab huiuſmodi bello remorari debeat? Nam hæc infidelibus ſecus ſunt omnia. Dicã primũ de ſarrhacenis: de turcis poſtea. Si de mahometo ipſo totius illorũ ſupſtitionis & ĩpietatis principe pauca antea ꝑcucurrero. Fuit em̃ mahomet⁹ cyrenaico genere nat⁹ anno a natali chriſtiano ſexcẽteſimo uigeſimoſexto: nulla parẽtũ claritudine cognitus: nullis opibus: ſolus prorſus & nullarũ uiriũ: nullorũq; neruorũ. Hic admodũ puer captus a ſarrhacenis q inſignes habent̃ inter arabas latrocinijs: uænijt Abdimonepli mercatori: q ſe Iſmaheliti co genere ortum diceret. Is qm̃ careret filijs: cœpit primo mahometũ tractare liberalius: qua qdẽ re factũ ẽ: ut Abdi-

moneplis fili⁹ diceret mahometus. Eratq; hō ille ſimulator diſſimulatorq;: uerſut⁹: rapax: & ipur⁹ & oī flagitio iprmis obnoxius: qui mox ubi adoleſſet: mercatoris illi⁹ pecunioſi famulus camelos agebat cū merci b⁹ per ægyptū: Syriā: paleſtinā: perq; alios peregrinos locos. Quib⁹ itinerib⁹ iterum atq; iterū repetitis: uſus ſæpenumero tū iudæorū: tū chriſtianorū conſuetudine nō tā diſcere q̄ deprauare ſtuduit: & uetus & nouū ſacrarū ſcripturaꝝ teſtamētū. Nam acumen ingenij in animo facinoroſo peiorē in partē omnia ſp interpretabat. Cū huiuſmodi miniſterio mercatori domino fidem falleret: redditusq; eſſet continuis furtis & ſuſpectus & inuiſus oībus: ex obſcuro ſeruo factus inſignis latro. Erat em̄ & aſpectu ferus & uoce terribilis: & gladiatorio quodā robore corporis metuendus: breui temporis currriculo & nūmos ſibi & ei⁹ ſceleris participes ſocios q̄plurimos cōparauit. Et ita apud gentes barbas in admirationem cū ueniſſet: generis Imabelitici uiduā eamq; locupletem Gardigenam duxit uxorem: quæ cum illius ægrotationem ægreferret: utpote ſæpenumero corruētis morbo comitiali: quē in ipſum nimia uinoſitate ac reliqua uitæ atq; uictus intemperantia inciderat: mox homo ueterator & perditus: ut ea ſe purgaret infamia: ſimulabat id propterea ſibi accidere: qm̄ ſplendorem angeli Gabrielis: quem mētiebatur ad ſe miſſum ab deo nunciū cōmentandi gratia uentitare: ferre non poſſet: nec eſſe morbū comitialē: ſed quā extaſin uocant. Huius autē uxoris opibus elatus homo furcifer ad imaniora facinora cōuertit animū. Itaq; & ſuo deprauato ingenio ad omnē audaciā promptus & Sergij Matthæiue dolo flagitioſiſſimi monachi confirmatus in tantā breui apud arabas omnes exiſtimationem uenit: modo ſe iudæū: modo chriſtianū ſimulans: cum nihil oīno ſani ſaperet: ut maximus dei nuncius maximuſq; propheta uulgo haberetur. Cum em̄ columbā quam ſpiritum ſanctū latro callidiſſimus eſſe qui ſecū loqueret iactitabat: aſſuefeciſſet in aure ſua paſci: ac taurū quendā ex occulto eius audita altiore uoce ad ſe feſtinare: & algoranū cornibus alligatum: ſic em̄ legi quam ſectatoribus ſuis tradidit:

nomē erat: cæteraſq; quas ipſe ante cū Sergio cōpoſuerat: fallaciſſimas ſcripturas ſibi ueluti deferre: & in ſuas manuſ a quib⁹ ſolis pabulū capere didiciſſet: tanq̄ deponere: faci le perſuaſit hoībus uentri & ſomno deditis ſuos omnis pe ſtiferos inſanoſq; cogitatus. Quibus inſidijs factum eſt: ut iam auderet: non latrocinijs ſolum: ſed apto marte aduer ſus Romanorum imperiū arma capere. Nam cum ex eius ſectatoribus nō mediocris numerus in Romanis legioni bus militaret: quo tempore Heraclius imperator ſtipen dia partiret̄ muneraq; ī milites: ſarrbacenis etiam ipſis ſti pendium petentibus reſponſum eſt a quæſtoribus eam diſtributionem non eſſe canibus conſtitutā. Nam ſarrba ceni ipſi quaſi carrbaceni apud arabas quoq; habiti erant infames. Itaq; irritati eo reſpōſo ſarrbaceni cum ilico in ara biam ad mahometū redijſſent: & illum & reliquos ſarrba cenos non difficulter ad defectionē bellumq; concitarūt. Qui facto ſtatim in ſyriam impetu non tam ſuis uiribus q̄ noſtrorū fræti negligentia Damaſcum petunt infeſtis ſi gnis. Qua quidem urbe terrore potius q̄ ui ſuperatis in cā po damaſcenis intra mœniaq; compulſis: confeſtim potiti ſunt: eamq; diripuerunt. Et qđ nihil arbitror monſtruoſiuſ accidiſſe humano generi: ea in urbe primū templū maho meto magnificū dicatū eſt: diuiniq; honores inſtituti publi ce: coactiq; damaſceni impudicū illius cultum & nefariā le gem accipere. Et quoniam nō ego Mahometi referre fla gitia quæq; ſceleraq; inſtitui: ſed ex ijs quæ ſunt prope mo dum infinita: quædam pauca ueluti delibare: reddit⁹ hac ille uictoria ſucceſſibuſq; ferocior: uidens nihil a Romano rum imperatore in ultionem illatæ contumeliæ parari ad uerſus ſeſe: ita dormitantibus chriſtianis bellū mouet ad uerſus finitimos perſas: a quibus ſibi maxime metuebat. Regnabat per id temporis in perſis Choſrohes: qui etiam ipſe: ut inſaniebat animo: diuinos ſibi honores præſtari uo luerat. Is cōductis turcis qui tributarij & tanq̄ ſerui ſcytha rum intra caucaſi clauſtra aſperrimaſq; cautes incolebant: ſarrbacenis occurrit. Concurritur undiq;. Initur pugna in genti & apparatu & animo. Vulnerant̄ utrinq; multi: capi

untur: occiduntur. Superatus tandem ingenti clade mahometus in fugam uertitur: deformi uulnere excepto in faciem. A turcis inquã bis ſuperatus eſt uulneratuſq; mahometus: a quorũ nunc poſteritate maxime colitur: quãq̃ non tam ſuperſtitione ducuntur turci q̃ illecebris & diſſolutiore uiuendi licentia. Nam uerſutus ille & callidus ueterator: quo facilius ĩperitos populos atq; rudis ad ſe traduceret: omne libidinis & uoluptatis genus ſua lege permiſit. Vini autem uſum iccirco prohibuit: quo facilius celaret ſuſpitionem illius morbi: qui ſe uiuo obrutum iampridem corripuiſſet. Nam uinum intemperantius ſumptum & gignit & fouet morbum comitialẽ intimo quodã ſuo uæhemẽtiſſimoq; ſpiritu. Is enim meatibus obturatis: quibus fit reſpiratio: uel mors continuo: uel morbus comitialis conſequatur: neceſſe eſt. Non igitur religione turci: quã nullam tenent: non ſuperſtitione: quã nullã pluris: q̃ religionem faciunt: quippe quibus nulla neq; dei nec animi cura ſit: nullus metus: nullus cogitatus: ſed diſſolutiſſima quadam uiuendi licentia: qui mahometi uires in perſide proſtrauiſſent: & in mahometi faciem inhoneſtũ uulnus inflixiſſent: eius ſe tandem ſectæ nefariæ ſocios addiderunt. Ipſe autẽ mahometus pluribus bellis geſtis: alijs: ſecundis: aduerſis alijs: poſteaq̃ annos in ſuis: uel erroribꝰ: uel ſceleribus uixiſſet quadraginta: ueneno perijt in arabia per Gardigenæ uxoris cognatos & ſuum quendã conſobrinum: quo tempore ab eorum inſidijs redijſſet: qui cum mercatorum camelis e ſyria iter faciebant. Sarrbacenos autẽ turci & ſi ſemper exoſi inſectatiq; ſunt: tamen ut mahometicæ ſuperſtitioni ſe aſciſcerent: hoc fuit in cauſa. Iam uniuerſa Africa parebat ſarrbaceniſ & magna ex parte aſia: cum turci non multo ſupra milleſimum annum a Natali chriſtiano cœperunt aperto Marte uæhementius eos urgere. Nam ubi eos diutius in Aſia eminere indignarentur: regem creant nomine Sabochum: qui de occupãda aſia continuo cogitans: quo id facilius aſſequeretur: ſe mahometi cultorẽ ſimulat. Idq; nõ tam dei q̃ hoim̃ metu: quos ſibi cupiebat cõciliare. Itaq; cõteſtatꝰ eſt illi Callipho

quē illi ueluti pontificē maximū uenerant̃:ſe de cōſtituta
mabometi religione nibil omnino mutaturū:cæterū nol/
le erubeſcendum ſarrbacenorum nomē in aſia excellere.
Quare breui cuncti illi ſarrbaceni qui arabes ſunt: a turcis
eijciunt̃ ex aſia redacti ij ſane ad priſtina latrocinia: quibꝰ
in banc etiā diē maxime oīm ſtudēt diſſipati atq; diſpſi:nō
p locos ſolū aſperrimos ægypto: Syriæ:& paleſtinæ finiti/
mos ſed p oēm africæ ſolitudinē:pulſis ꝓfligatiſq; ſarrbace
nis res turcoꝶ p Virogriſſam q poſt Sabocbi obitū regnū
excepit:non mediocre ceperunt incrementū.Is eſ̄ cū re/
liquū Aſiæ qđcunq; ſarrbacenis ſeruierat:ſubegit:tum per
multas præclaras urbes quæ romano parebāt imperio:ui
expugnauit cœpitq; in bytbinia. Succedit Virogriſſæ Ar/
cbotus ꝓpinquus: q primus ſubiugarat in Meſopotamia
urbē ampliſſimā Rbobain: deinde Seleucia & Laodicea
captis urbibꝰ & reliqua ꝓuincia in deditionē accepta: re/
gni ſedē Mendi cōſtituit ac regiū īduit diadema:eſtq; ſul/
tanus ſalutatꝰ.Et ne uidear oēm biſtoriā recenſere:confe/
ſtim admodū fit uel turcorū diligētia uel negligentia cbri/
ſti anorū principū:ut græcis ex uniuerſa Aſia eiectis:illi ad
belleſpontū uſq; omnia ſubiugarint:nec multo poſt in eu/
ropam traiecerint a cbriſtianis accerſiti aduerſus cbriſtia/
nos. Nam qđ modo dicebā cū Tbeodorus cantacuçenus
ægre & iniquo aīo ferret eo ſe ſpoliatū qđ imperiū circū/
ſcriptor occuparat:Tburcos in Tbraciā intulit aduerſus
Romanorū imperatorē Ioannē palæologū ſeniorē illū:ge
nerū ſuū & auū buius Cōſtantini imꝑatoris Manuelis filij.
Quæ una res q̄ calamitoſa:q̄q; funeſta & fuit & eſt cbriſti/
anæ religioni:non obſcure docent tot tantæq; prouinciæ:
quæ turcis in europa ærūnoſiſſimæ ſeruiunt.Et ut ſumma/
tim accipias rex Karole:quæ qualeſq; ſunt Turcorū uires
uix ad ſexaginta bominū milia exercitus oīs aſcēdit pedi/
tibus equitibuſq; conflatus.Viginti milia comparantur ex
aſia. Ad quadraginta milia ex ijs prouincijs quas ī europa
tenēt occupatas.Et ne bi quidē milites turci ſūt oēs:ſed in/
gens cbriſtianorū numerꝰ quibꝰ turcus ſuꝑbiſſime dn̄atur:
uel inuitꝰ in expeditionē agit̃.Et erāt ſane ſexaginta bomi

num milia: cũ nup anno uigeſimo tertio agebã in thracia apud Ioannẽ imperatorẽ Manuelis item filiũ. Nunc autẽ quãto minor eorũ ſit numerus: facilis ſit cõiectura: ſi ea clades cõſideret: qua & bis & iterũ ꝓximis annis ad internitionẽ uſq; ab uno Ioanne Vaiuoda redacti ſunt tot robuſti firmiſſimiq; exercitus. Nã quod audiamus ducenta & trecenta milia hoĩm cõplere turcorũ exercitus: ſint ſane non trecẽta milia: ſed quotquot Xerxes fert duxiſſe aduerſus græciã quinquies etiã decies cẽtena hoĩm milia: dũmodo ſint oẽs ruſtici & paſtores: nullis tecti: nullis muniti armis: quibus aut offendant: aut ſe tueant. Iãpridẽ turcorũ uires exhauſtæ penit⁹ exinanitæq; ſũt: quo tẽpore Maſſegeta ille Tomyris cognomẽto Tãberlanus Baiſeten cirycis patrem & hui⁹ mahometi ꝓauum amoratho nati cum quadringẽtis hominũ milib⁹: uicit: cepit: interemit. Itaq; turcorũ uires ita extenuatæ ſunt: ita fractæ: ut nullo pacto ambigendũ ſit de uictoria: quæ eo certior eſt futura: quo ad debilitatẽ exercitus accedit imperatoris infirmitas. Video laudatũ a ſapiẽtibus illũ atheniẽſem Chabriã: qui dictitare ſit ſolitus multo eſſe formidabiliorẽ ceruorũ exercitũ ductu leonis: q̃ leonũ ceruo duce. Quod ſi exercitus tu⁹ rex Karole tũ bis cõplet hoĩbus: qui & corporis robore & animi magnitudine leones oẽs atq; inſuperabiles dici poſſint: tum uno te duce imperatoreq; utuntur: qui cunctos mortalis fortitudine & ſapientia inferioris oſtendas: num dubites integer atq; ingens cum turcorũ reliquijs congredi: qui & ipſi quaſi cerui: timidi: fugaceſq; ſunt: & meticuloſiſſimo duci parent eidemq; ſtultiſſimo puero? Erat certe huius mahometi pater Amorathus: qui modo animam efflauit: & uerſutus & callidus rerumq; bellicarum ſcientiſſimus. Cuius unius peritia & conſilio factum eſt: ut fugatis etiam ad Barnam profligatiſq; turcis fere oĩbus e uicto uictor p effrænatã Vladiſlai adoleſcentis audaciã ĩprudẽtiãq; euaſerit: & anno item proximo ad quintũdecimũ Kal. Nouembres per Getarum ad ſe defectionẽ uehementi clade in triballis hungaros & bohemos a quibus acerrime urgeretur: affecerit. Omnis turcorum ſpes quæ in uno

Amoratho poſita erat & cõſtituta:nũc in ei⁹ filio mahome to nutat ac languet. Is em̃ ãnos natus uixdũ uiginti arma nũq̃ tractauit. Nec ſani quicq̃ aut didicit:aut audiuit. Tot⁹ eſt in potu:totus in uenere. Reliqui uero aut centuriones aut tribuni militũ:qui bellãdi gloria ducerent̃ inſignes: in illis plurib⁹ illuſtribuſq; uictorijs quas de turcis Ioãnes uai/uoda adept⁹ ẽ:oẽs ꝑpemodũ periere. Quæ cũ ita ſint:qd eſt per ĩmortalẽ deũ:qđ te rex Karole a tanta & tam certa uincẽdi ſpe retardare debeat? tanta præſertim oblata uel occaſiõe uel oportunitate. Nõ em̃ tempus ipſum dũtaxat poſt tot & tã illuſtris tãq; boneſtiſſimas uictorias tuas pa/catis iã & cõpoſitis rebus Galliæ te excitare atq; inflãmare debet ad hoc bellũ ſuſcipiendũ nõ facile min⁹ q̃ neceſſari/um in tanta imbecillitate turcicaꝶ rerũ:ſed etiã quã deus ipſe attulit locoꝶ ad turcos inuadẽdos cõmoditas. Deme trius palæolog⁹ Manuelis etiã ipſe ĩperatoris fili⁹ pelopo/neſiũ regno nuper eſt potit⁹ excelſo animo & ſumma uir/tute princeps. Is ut eſt uir chriſtianiſſim⁹ & iniurijs etiam maximis affect⁹a turcis nihil oĩm magis cupit:magis optat q̃ turcorũ interitũ. Eſt aũt peloponeſus regio adeo rebus oĩb⁹ munita:ut nihil eẽ quæat munitius. Circũdat̃ undiq; hinc Ionio inde ægeo pelago cũ aſperrimis & tutiſſimis ꝓ/mõtorijs. Iſthmo ſecernit̃ a cõtinente reliquo:quẽ murus perpetu⁹ atq; inexpugnabilis ab altero ad alterũ mare ſe/pit. Habet intus & fœcũdiſſimos colles & campos uberri/mos rebuſq; omĩb⁹ refertiſſimos:quas hominũ uictus cul/tuſq; deſideret. Vnius diei nauigatio te cũ uniuerſo chri/ſtianorũ exercitu ſecundis uentorũ flatibus ex ꝓmonto/rio tarẽtino in peloponeſum deuehat. Inde ĩ turcos æque facillimus tibi atq; tutiſſim⁹ pateat impetus. Nec patiatur Demetrius ſe tantæ laudis atq; gloriæ exptẽ fore:ſed ipſe quoq; in expeditionẽ & pugnã ꝓdeat cũ ſagittarijs decẽ milib⁹ & equitibus ad quadraginta milia. Qđ ſi e brundu/ſio uelis ſoluere. G. ſcilicet Cæſarem imitat⁹ in agrũ dyrra/chinum:ilico tibi obuiã fiat Harrianites uir bellicoſiſſimus & turcis inimiciſſimus:qui uniuerſis albanis dominat̃. Nã

q̄q̄ italiæ principes mutuis inter ſe odijs diſſideāt: nemo tamen futurus ſit: qui tibi in tanto & tam pio tanq̄ ſalutifero facinore audeat aduerſari: præſertim Nicolao quinto Romanorum pontifice maximo: cuius ſapientiam: grauitatem: innocentiam: ſanctimoniā: quaſi numen aliqđ uniuerſa colit italia. Ac fiet forte fortuna: ut ſpero: ut ipſi etiā italiæ principes depoſitis ſimultatibus & diſcordijs mutuis te uenientem non inuiti comitentur in opere tam ſancto: tam præclaro. Quod ſi unus ſolum Franciſcus Sphortia Mediolanenſium dux te comitari inſtituerit: id quod indubitato faciet: ſi pacari italiam ſenſerit: non modo turci & ſarrhaceni qui dicuntur: ſed uniuerſi hoſtes chriſtiani nominis ad ſanitatem redeant. Videmus enim hunc Frāciſcum Sphortiam tui profecto nominis ac generis amantiſſimum neſcio quo natum ſidere quibus educatum inſtitutis: qua dei benignitate fretum uſq̄ adeo anteire laudibus rei militaris uniuerſum fere hominum genus: ut nihil ſit tam magnū: tam difficile: tam inexpugnabile: quod nō & aggredi & ſuperare audeat ſibiq̄ ſubmittere. Itaq̄ proſtratis ac uictis omnib⁹ italiæ exercitibus: nullius ope: nullius auxilio huiuſmodi principat⁹ mirabili ſua diuinaq̄ uirtute potitus eſt: quo nullus in italia eſt præſtātior: nullus firmior: nullus formidabilior. Sin autem itinere malis in turcos q̄ nauigatione uti: iſtud tibi per finitimā germaniā & pannoniam eſt futurum. Facile te ſequantur & germani ipſi non inuiti & hungari: Ioanneſq̄ ipſe uaiuoda libētiſſime maioribus etiā copijs q̄ ſit opus. Sequanť triballi duce Georgio fortiſſimo & prudentiſſimo principe. Sequantur ij Getæ omnes: qui ad Iſtrū & Euxinū incolunt: eo pertinacius fidē ſeruaturi: quo ſuperiore anno cū defeciſſent ad turcos: ingenti numero ab illis ſunt interempti: q̄q̄ nullis tibi auxilijs opus eſt: nullo comitatu. Soli certe franci ſatis ſint ſuperq̄ futuri: quorū ferociā atq̄ impetū ne dicam nō ſuſtinere turci: ſed ne cōtra aſpicere quidē pferant. Nā ſuperatis & uictis turcis: de ſarrhacenis nullū eſt negociū. Nam qui uero ſunt ſarrhaceni: eos iampridē ab ipſis tur-

cis rege Sabocbo ex omĩ Aſiæ imperio in ſolitudines eie-
ctos oſtẽdimus ad priſtinaq; latrocinia redactos: nullis cer-
tis ducibus circũquaq; paſſimq; uagantes: nullo principa-
tu: nullis legibus. Qui autem bac tempeſtate ſarrbaceni
nominant᷑: quibus ægyptus paret & ſyria & paleſtina: bi
omnes ſimul cum ſultano ſerui ſunt uænales trãs mare eo
aduecti ad ſummũ uiginti milia. Nec ex una quapiam em-
pti natione. Sed alij ſunt Sauromatæ: alij ſarmatæ: alij got
tbi: alij alani: Nonnulli græci: plæriq; illyrici: & alij ex alia
gente ac lingua: qui primo ui coacti a patria religiõe rituq;
deficere deinde illecebrarum ueneficio deliniti mabome
tiſtæ non tam redditi ſunt q̃ ſimulati. Huiuſmodi uero ſer-
ui tria illa opulentiſſima regna ita iugo intolerabili ſubege
rũt: ut alij nemini q̃ ipſis aut arma ferre: aut equũ inſcẽde-
re liceat: neq; aliud liberale quicq̃ q̃ ul' agriculturam & pa-
ſtoralem uel mercaturam: uel tabernariã exercere. Quin
etiã præter calones aliud calciamenti genus induere ægy
ptijs & ſyrijs & ijs qui iudæam incolunt: nullum omnino li
cet. Itaq; omnes illi populi ita molles effæminatiq; ſunt: ut
uirile quicq; neq; ſapiant neq; uelint. Tantula uero ſeruo-
rum manus qui maiore ex parte chriſtiani extiterint: quid
ſit aduerſus te ul' conatura uel auſura: nõ intelligo: præſer-
tim cũ ſenſerint ſubiugatos turcos: qui ſũt ueluti ꝓpugna-
cula atq; munitiones mabometiſtarũ oĩm. Aduerſus illos
uero cũ trãſitũ: tũ etiã cõmeatũ paret ac præbeat non Ale
xius quiſpiã: ſed cõſtãtinus imperator: q etiã ipſe ut ẽ pio
& excelſo animo: cũ omnibus (ut ita loquar) reliquis illius
orientalis imperij: quæ confectis turcorum uiribus ualidiſ-
ſime ſunt futuræ: non ſolum in expditionẽ te comitabit᷑:
ſed libenter & magnifice comitabit᷑. Nomen autẽ conſtã-
tinopolitani imperij in uniuerſa Aſia & ſanctũ babetur &
uenerabile. Quapropter cũ perſpicue poſſis aĩaduertere
rex Karole ad belli buius neceſſitatem eiuſmodi cõficien-
di facilitatẽ accedere: ut nibil ſit de ſũma uictoriæ ambigẽ-
dum te fortiſſimi & omnibus rebus ornatiſſimi exerci-
tus ſapientiſſimo atq; optimo imperatore: utere obſecro

tanta hac reꝝ occaſione quã tempus tibi atq; deus attulit: nec patere ut hominũ culpa fractæ atq; interẽptæ hoſtiũ infideliũ uires reuiuiſcãt: recreent̃: inſtaurentur. Quod ſi honeſtatis ratio: qua nihil eſſe oportet apud animũ generoſum magnificũq; antiqui⁹: nõ oĩno eã uim habet: ut ſua nos ſpecie ad res maximas pulcherrimaſq; alliciat: præſtet id ſaltẽ uis & magnitudo utilitatis: quã ex hac tãta & tam pfacili uictoria nobis noſtriſq; poſteris cõparabimus. Nam cũ ipſe rex Karole maximũ & florẽtiſſimũ adipiſceris imperium: tum hi oẽs qui te ſequẽtur: ingentis ampliſſimaſq; opes conſequent̃. Videmus nullas eſſe reconditas adeo: longiſſimeq; poſitas: atq; inuias regiones: quas per ſũma terræ mariſq; pericula mortales ipſi cõparandi auri gratia nõ petere cõſueuerint: & quotidie petant. Nam ſi res geſtas perſei. Herculis. Liberi ex antiquitatis monimẽtis repetere uelim⁹: non magis eos gloria ductos q̃ utilitatis magnitudine excitatos longinqua aſperrimaq; bella quæſiſſe inueniamus. Quæ quidẽ una ratio græcos etiam illos potiuſq̃ ullus Helenæ raptus quem fabulant̃: armauit aduerſus Aſiam. Et Galli item ipſi cum ſuperatis alpibus ad padum conſederũt: & horum poſteri cũ inuaſerunt cluſinũ agrum ac ſemel & iterum aduerſus Romanos mouerunt arma: re nulla magis: q̃ emolumentis ĩpulſi ſunt. Sic Aeneas in italiam uenit: Antenor in Venetiam. Quot aut legimus aut audiuimus: qui copias egerint aduerſus ſcythas? Nam cum ſint omniũ gentium pauperrimi: libere ſinũtur uagari in campis: nullis urbibus: nullis mœnibus: nullis muniti ædibus aut tectis. At aduerſus aurum & argẽtum: aduerſus opes ampliſſimas facile animi hominum accerſuntur. Quod ſi quotidie Galli. Hiſpani. Germani. Itali. p oẽm contemptum atq; contumeliam uerſantur mercatores & tanq̃ mercennarij quidam ſerui adipiſcendæ utilitatis gratia inter opulentiſſimas turcorum ſarrhacenorumq; regiones: quanto maior futura ſit: quanto cumulatior glorioſiorq; utilitas: ſi id facere licuerit te uictore & domino? Vt enim maxima cõticeſcam & feraciſſima regna: quæ i Eu-

ropa turci premunt teterrima ſeruitute: ut de tam latis: tã uarijs: tam amœnis: tam abundantiſſimis rerum omnium regionibus: quæ coguntur in Aſia parere turcis: nihil prorſus loquar: tria illa dũtaxat ſeruorum regna ægyptus: Syria: paleſtina: de omnis generis diuitijs cum uniuerſo genere hominũ contendere non dubitent. Nam ægyptus ut Philo iudæus grauiſſimus teſtis eſt: ſola ex orbe terrarum hyemem non patitur. Sed tribus anni diſtributa temperataqꝫ tẽporibus uere: æſtate: autũno: neqꝫ niuem nouit nec moleſtam imbrium tempeſtatem. Per ſaluberrimi Nili uiciſſitudinẽ ſuis temporibus humectata atqꝫ demollita ultro fert omnia: quibus hominũ uita uel alitur: uel ornatur. Syria uero quanti ſit fæcunda: promiſſio diuina teſtata eſt. Nam promiſſionis terram quam deus omnipotens populo ſuo conſtituit: Iudæam eſſe ſcimus. Hæc autem Syriæ eſt pars. Quod cum ſua natura hæc tria regna cæteris omnibus orbis terræ regionibus anteeunt bonitate ſoli: accedit etiam chriſtianorum hominum frequentatio: qui quicquid aut argenti: aut auri: aut margaritæ & gẽmæ apud reliquas gentes & populos reperitur: eo important: quo aliquid inde illarum rerum exportent: quarum illi ſunt diuites & nos pauperes. Quanta igitur & ad te & ad chriſtianos omnis emolumenta ſint peruẽtura ex hac tua tam pulchra: tam facilis de turcis ſarrhaceniſqꝫ uictoria: tum dilucidius cognoſces: cum tot illorum & tam opulentiſſimorum regnorum magnificentiam atqꝫ amplitudinem animo tacitus metiere. Nec ẽ tibi præterea ſubuerendum: nequid aduerſus te tumultus in frãcia aut in reliqua tua gallia per anglos inſurgat: cum exercitum aduerſus infideles eduxeris. Nam neqꝫ ipſi angli ullo modo patiãtur ut ſunt homines religioni deditti: ſe tam piæ: tã ſanctæ: tam glorioſæ expeditionis expertes duci. Sed poſitis & ꝓſtratis cũctis ſimultatibus propter Chriſtum alacres te ſequẽtur: imitati ſcilicet maiores ſuos: qui ſemper francorũ regibus & ſocios ſeſe & comites aſciuerũt: quotiens aduerſus infideles bellatũ ẽ. Quin eo te magis angli admirabũtur:

uenerabūt̄q;: quo aīaduerterēt te q̄ſi e bellicoſiſſimo quo/
dā Romulo religioſiſſimū Numā redditū. Ad hæc habes
Lodouicū filiū cunctis animi uirtutibus gloriæq; ſplēdori/
bus q̄ſimillimum tui: quem ſiue regni præſidio: ſiue ducen
do exercitui præfeceris: & tuæ & chriſtianorū uniuerſæ
reipublicæ nō ſapienter ſolum: ſed etiam fœliciſſime pro/
uidebis. Age igitur Chriſto duce ac propugnatore rex Ka
role huic bello tam neceſſario: tam honeſto: tam glorioſo:
pro tua uel pietate uel beneficentia mentem omnem ani/
mumq; intēde. Noli pro tua iuſticia eos inultos pati: quos
uel tueri debeas uel ornare. Quod ſi nulla difficultas: nul/
lus labor deterrere te debet ab hoc pulcherrimo honori/
ficentiſſimoq; facinore: uide quæſo quid tibi faciēdum ſit
tanta ex hoc bello propoſita non facili ſolum: ſed ſperata
certaq; uictoria: præſertim quod ad mundanam & ad cæ/
leſtem gloriam plurimorumq; quoq; ampliſſimorumq; re
gnorum & ingentes opes in te ſint & clariſſima imperia p/
uētura. Bellum tibi omne futurum eſt cum agreſtibus in/
cultiſq; hominibus: cum latronibus: cum fugitiuis: cum uæ
nalibus abiectiſſimiſq; ſeruis: qui dum neglectui contem/
ptuiq; habentur: tanquam imbelles languidæq; pecudes:
non mediocris tenebras noſtra culpa chriſtianæ luci infu/
derunt. Hinc & Sigiſmundus rex audacia potius q̄ prudē
tia uſus comite per ingentem franciæ nobilitatis ſtragem
inauditumq; ludibrium eſt a Baiſeta illo turpiter ſupera/
tus: & rex Vladiſlaus in profligata uictoria per Amora/
thum perijt. Hinc Ianus rex cypriorū capta uaſtataq; pa/
tria in catenas ad ægyptiorum ſultanum tractus eſt. Hinc
Africa uniuerſa & magna ex parte Aſia ſeruit impuriſſi/
mis flagitioſiſſimiſq; barbaris. En ſentimus iam italiæ ger/
maniæq; ueſtibula teneri a turcis: pulſari fores: concuti:
irrumpi:. Nec excitamur: nec urgemur: nec impellimur:
ut nobis ſaltem ipſis poſteriſq; noſtris conſulamus? Quis
nos tantus uel ſopor uel ſtupor inuaſit: ut quaſi mentis
atq; ſenſus inopes uidentes ſcienteſq; perire: q̄ in tam fa/
cili tam illuſtri: tam ampla conducibiliq; uictoria & noſtrā

ulciſci & ſummi dei iniuriam malimus? Surge iam tandē Rex Karole: Te ipſum excita: hortare: compara. Vt reliquis chriſtianis principibus ac regibus dignitate præſtas: ita tibi omni ope atq; opera ſtudēdum eſt: ut abſolutiſſima uirtute his omnibus & uera gloria ſis ſuperior. Viciſti anglos: Recuperaſti patriam. Et pulchrum id certe fuit & laudabile. Iuſticiæ enim munus in teipſum tuoſq; contuliſti. Verum chriſtianus aduerſus chriſtianos arma ſumpſiſti. Sed quanto pulchrius erit & glorioſius: ſi idem feceris in turcos & ſarrhacenos: a quibus nō tua ſolum: ſed Chriſti patria ſpoliatus ſis? Quæ uetus tibi patria eſt? Nonne Troia quæ olim Teucria dicebatur? Ex hac enim Franco & Teucro profecti ſunt in pannoniam primum: deinde per ſuos poſteros in germaniam: demum in Galliam iſtam tranſalpinam fortiſſimi illi quidem & præſtantiſſimi auctores tui nominis & generis. At hoc tēpore pro Teucria & Troia Turciam uidemus appellari. Nam ij omnes qui teucri troianiq; dici conſuerunt: ab infami & efferata turcorum immanitate oppreſſi ſunt. Iidem turci hieroſolyma: uniuerſamq; iudæam tot patriarcharum & prophetarum patriam: intemeratæ Mariæ uirginis ſaluatoriſq; domicilium chriſtianis ac francis eripuerūt: & cum infinito pene Francorum numero Guidonem regem crudeliſſime trucidarunt. Heu nos miſeros atq; infœlices: Si tot uerberib⁹: tot exemplis admoniti reſipiſcere in uiamq; redire neglexímus: quæ nobis ſpes reliqua ſit futura: ſi beneficijs etiā prouocati diuinam miſericordiā benignitateq; contemnamus? Eſt igitur uel ſapientiæ uel officij tui Rex Karole: ut uel ultionis in turcos & ſarrhacenos uel gratitudinis erga deum ratione ductus: enſem quē tādiu ac multum in chriſtianas acies non iniuria diſtrinxiſti: eum in ſceleratiſſimos Chriſti hoſtes: ſic acuas & cruentes pro tua pietate: ut non diuus Lodouicus ille modo ac cæteri franci principes qui multi defuncti ſunt hac luce: immortalis tibi apud immortalem deum gratias ſint acturi: ſed deus etiam ipſe: qui extremis ſupplicijs inſectatur ingratos

id quod in Saulem: in iudæos qui Apidis uitulũ adorarãt: & in alios pmultos oſtẽdit: tua gratitudine delectat⁹ & uiuum & mortuũ ſempiterna gloria te amplificet. Hæc aũt nõ iccirco Franciſcus Philelfus liberius ad te ſcripſit: quod regali tuæ incõparabiliq; uirtuti quicq̃ diffideret: ſed ut ſuã erga te fidẽ obſeruantiãq; oſtenderet. Vale ex Mediolano. xiij. Kal. Martias. M.cccc.Li.

Franciſci Philelfi epiſtolarum liber nonus.

Frãciſcus Philelfus Sphortiæ ſecundo ſal.

Ortat me Sphortia ſecunde ſingularis tua benignaq; modeſtia: ut de his ad te ſcribere nõ uerear: quæ uel utilia tibi uel ſaltẽ nõ
b iniucũda fore iudico. Idq; eo libẽtius facturus accedo: qd' cũ tuæ meæq; ætati: tũ mutuæ noſtræ beniuolẽtiæ cõſentaneũ eẽ duxi. Permultis te munerib⁹ eiſdemq; præclaris tum natura inſigniuit: tum auxit fortuna: quam uocant. Quæ ſi diligẽti ſtudio ac ueluti arte quadã ad cumulũ uſq; perduxeris: nullius inops laudis ſis futur⁹. Quo patre nat⁹ es: nõ ignoras. Huius maximas incomparabiliſq; uirtutes niſi fueris egregie imitatus: quãto is patre Sphortia imperatore fortiſſimo ob rerum geſtaꝝ atq; regni gloriã habet illuſtrior: tãto ipſe Frãciſco Sphortia patre tuo principe optimo ac maximo in laude min⁹ excellenti quadã: obſcurior fuiſſe exiſtimabere. Nihil em̃ obtendas: quod incuſes. Nã ſi Africani ſuperioris filius patritis laudibus nõ reſpõdit: nõ ei ſed ualitudini culpa datur. At Sextus pompeij magni: & Marcus Ciceronis fili⁹: aliiq; nõnulli uiris nati præſtantiſſimis inter degeneres ideo numerant: qd' ſua ipſorũ culpa tales eſſe uoluerũt. Quod em̃ benignitatis genus: ut ad te redeam: natura tibi nõ eſt affatim elargita? Formæ præſtãtia polles plurimũ: qua ipſa dignitatẽ mẽtis atq; ingenij repræſentari par eſt: ſiquidem materia formæ quam dicũt:

non hæc illi prior accõmodatur natura. Et ea es integrita-
te ſenſuũ: quã rariſſimũ licet inueniri. Velocitas celerita-
ti congruit: leuitas atq; agilitas facilitati dexteritatiq;. Eo-
demq; modo alacritas acrimoniæ: facundia intellectui.
Hæc autẽ omnia: quæ corporis cõmoda appellant ſtoici:
talia ſunt: qualis eſt is: qui utitur. Nam ſi mens humana ſe-
quitur eam mentẽ: ad cuius eſt non genita: ſed creata ima
ginem: ita naturã: quã diuina mens peperit: ſequetur ars
hominũ atq; imitabitur: ut errore nullo quæat intercipi.
Nõ eñ natura: ſed malo erramus more. Nam cum mores
ſint qualitates eius animi partis: quæ ratione caret: tũ agi-
mur deuij malis moribus: cum perturbationibus obſecuti
rationis ductum aſpernantes erramus. Quid eñ aliud er-
ror eſt q̃ falſi alicuius pro uero approbatio? Siquidẽ ratio-
nem ſequẽtibus & recta & expedita oĩa ad ueritatẽ patẽt.
Sed quorſum hæc? Vt intelligas nõ mediocri tibi uitio da
tum iri: ſi in tanta uel naturæ: uel fortunæ fœlicitate nõ id
efficies tua etiã induſtria: ut dignus habearis: qui ſphortia-
nam gloriã non ſolum æques: ſed etiã ſi fieri poteſt: patrẽ
imitat⁹ ad auũ illũ q̃ pulcherrime ſuperes. Quod ut facere
poſſis ea tibi uia incedendum eſt: qua Alciden fabulantur
eum: qui poſtea Iunonis inuidia factus glorioſior Herculeſ
eſt cognominatus: Is eñ iſtam natus ætatem qua nunc tu
es: ubi ſeſe in ſolitudinẽ ſui fortaſſis colligendi & meditan-
di gratia recepiſſet: duas ſibi matronas offerri coram uiſus
eſt uidere: quarum altera ut ad ultimum cognouit: eſſet
ηδονη hedone: quam noſtri uoluptatẽ uocant: altera ue-
ro ἀρετή arete: quo nomine uirtus ſignificatur. Cumq; Al-
ciden illa blandius primũ adiret: ſtimularetq; omnib⁹ leno
ciniorũ illecebris: ſe ut ſequeretur: ſuo eñ ductu omnia ei
dulcia ſuauiſſimaq; futura. Quid enim imbecillitati adole
ſcentiæ ipſa titilanti uoluptate iucundius? Et uirtus con-
tra eundem a uoluptate tanq̃ a flagitio auocans: ut ſuis in-
hæreret ueſtigijs grauiter ſimul ſaluberrimeq; doceret ne
q; ullis aut laboribus aut periculis parceret: ſed decori ac
laudis gratia non modo nullas intolerabilis ærumnas: ſed
ne mortem quidem ipſam detractaret. Sic eñ fore: ut ex

homine & mortali immortalis atq; deus fieret: ea ſingilla/tim Alcides q̄plurimaq; alia uolutās aīo & oīa ſecū q̄diligē tiſſime cōmētatus: animi ſequi uirtutē: q̄ corporis uolupta tem maluit. Quo quidē conſilio factū eſt: ut & uiuus oīb⁹ carus iucundusq; fuerit: & mortuus diuinos honores ab uniuerſa gentilitate meruerit. Ac nullū profecto: ut mea fert opinio: uenenū eſt: quod in adoleſcētia cum uolupta/tis ueneno ſit comparādū. Hæc enim tum frangit corpus ac debilitat: tum animū ſui iuris eſſe non ſinit: quippe quē ad ſe pellicit per omnē turpitudinis fœditatem. Nec ſane aduerſum eam uoluptatem mihi habet̄ oratio: quæ inter animi bona poſt prudentiam & uirtutem tertia numerat̄ ab Ariſtotele: qua de quotidie dicere cōſueuim⁹: Magna me uoluptare litteræ tuæ affecerunt: Et tuarum uirtutum gloria incredibilem mihi uoluptatem attulit. Sed in eam loquimur uoluptatem: qua ſenſus titillans leuiter mouet̄: & per omne incontinentiæ genus petulantiſſime efferue/ſcit. Huiuſmodi igitur uoluptas mi Sphortia non ſecus ti/bi fugienda eſt: quam teterrima quædam lætiferaq; pe/ſtis. Impedit enim imo tollit penitus omnē recte uiuendi rationē: qua ſublata: nihil neq; boni agere nobis licet: nec ſani quicq̄ intelligere. Nihil eſt profecto in probato adole ſcente & Sphortia laudabilius pudicitia & continentia: quæ omnis effœminatos animi cogitatus latius uagari nō ſinit: perturbationesq; pruriētis aut amouet omnino aut compeſcit. Quid enim incontinēti adoleſcentia fœdius? quid etiam perniciosius? Nunquam is adſit rebus agēdis præſens: qui præſenti uacat temperantia. Hæc enim una eſt uirtus: quæ exiſtimationem ipſam & tuetur & ſeruāt. Itaq; nemo quæat recte conſultare nec diligentius quippi/am mente proſpicere: qui uoluptati ſe dediderit. Quare cibo & potu modice uti cōuenit. Inſana autem uenere ab/ſtinendum eſt pertinaciter. Nec ita ſomno conſentien/dum: ut Endymionis quem dicunt: ſimiles uideamur. Qđ uero deinceps admodum eſt cauendum: uidemus adoleſ centiam natura loquaciorem & tanq̄ impudentem: id qđ Lycurgus animaduertens ſtatuit apud Lacedæmonios:

ut adoleſcentes in publico conſeſſu niſi rogati nunq̃ loque
rentur: quod ipſum etiam quo minus inepte facerent: eos
ſeniorũ cõſuetudine aſſidue uti uoluit. Quid em̃ inepti⁹:
q̃ uel impudentia uel futilitas? Hanc uero in ea ætate: quæ
longo uſu peritiaq; cõcaluit: non facile inuenias: qualem
& Homerus Neſtoris & Ilionei Maro extitiſſe monent.
At in adoleſcentia quam non minus ab ἀδολεσχία adole-
ſchia quæ nugatio eſt: ductam exiſtimo: q̃ ab adoleſco: qđ
ea in ætate cum ſanguine ſimul perturbatiões quoq; effre
natius adoleſcãt: cum alia oĩa ĩmoderata in illa ſunt: tũ uel
imprimis quædam loquendi luxuries atq; impetus: quem
qui reprimere caſtigareq; didicerit: nõ mediocrem ſpem
laudis præ ſe fert. Decet em̃ plurimũ facere ꝓ officio ſpe-
ctatum adoleſcentẽ & minimũ de ſe loqui: & ea quidẽ lo-
qui: quæ documentũ præſtent intimæ cuiuſdam in̄natæq;
probitatis. Nam mentis habitum ſermonis cultus ſolet in-
dicare. Iccirco Pythagoras ſamius ſilentium indixit audi-
toribus alijs breuius pro ingenij captu: alijs diuturnius: ut
quiſq; tum loqueretur: cum ſapere didiciſſet. Et Ageſilaus
rex cum quis aliũ uel laudaret: uel uituperaret: nõ dicẽtis
minus q̃ laudati: aut uitupati uitã ac mores ex ipſa oratiõe
depræhendi affirmabat. Ad excandeſcentiã quoq; iſtiuſ-
modi ætas eſt ꝓcliuior: q̃ eo te magis cauere oportet: quo
patre eiuſmodi natus es: qui manſuetudine & clæmentia
omne genus hominũ anteit. Et q̃q̃ in omni ætate laudatur
humanitas: eo tamen in adoleſcentia magis: quo id ãnorũ
inſolentiores ſumus. Q̃ facilitas ab omnibus diligat̃: mo-
roſitatis odium facile declarat. Quis em̃ exoſus non ſit ac
ueluti execret̃ hoĩes aditu & cõſuetudine uitæ difficiles:
quiq; nũq̃ ſint certis nũq̃ eiſdẽ morib⁹? Nã de benignitate
quid loquar? qua q caruerit adoleſcẽs: eo caret oĩno mune
re: qđ eſt eius ætatis ꝓpriũ. Nec huiuſmodi comitatis ge-
nus in danda pecunia ſolum donandoq; poſitũ reor: ſed
multo etiã magis in præſtãda liberaliter opera. Argẽti em̃
& auri munificentia non magis eſt uiri boni q̃ diuitis. Sed
innocẽtibus uiris pijſq; adeſſe eoſdemq; ingenij ope opa
q; tueri & cõſulẽdo & loquẽdo: & deprecãdo: hiſq; oĩbus

adminiculis: quæ uel natua: uel fortuna: uel noſtra nobis induſtria diligentiaq; pepererit: & benefici uiri eſt & plane ſapientis. Quid præterea habent aliud uel principibꝰ nati uel ipſi principes ac reges: quo priuatos hoīes antecellant? Nempe id unū: dūtaxat: quod iјs numerandi facultas adeſt uberior. Itaq; Dionyſium ſeniorem doluiſſe tradunt: quod ab ſe dona Corinthiorum legati nollent accipere: tanq̄ per illos ſibi non liceret eo uti bono: quo reges uno cæteris uident̃ fœliciores. Quare cū is aliqn̄ ad filiū eēt ingreſſus: uidiſſetq; apud illum uim aureorū maximā argenteorumq; uaſorum: proh inclamauit pater fili in te rex certe non eſt: qui ex tanta uaſorum copia: quæ a nobis accepiſti: amicum tibi comparaueris neminē. Quid multis? Et beniuolentiam nobis apud alios beneficijs comparamus & laudem non uulgarem. Laude uero duci adoleſcentem non poſſum nō probare. Nam qui laudem amat: uirtutem quoq; amet: eamq; ſequatur: neceſſe eſt. Id uero eo facilius ſit facturus: quo ſtudioſior fuerit diſciplinæ. Nemo em̄ quod ignorat: amare poſſit. His autē diſciplinis tibi opera dāda eſt: quibus ſapere diſcas nihil abiectū: nihil humile: nihil non admirandum. Itaq; omnibus in rebus te ingenti atq; inuicto animo: ingenio uero ſplēdidiſſimo & acerrimo cupio ita præſtes: ut nihil agas: nihil loquaris: nihil deniq; cogites: qđ ſit aut uulgare aut excelſum minꝰ. Quod ut cōmodiꝰ cōſequaris: eorū te uelim cōſuetudine delectari: qui te meliorē poſſint uel reddere: uel oſtēdere. Nō em̄ affert paruā quandā laudationis uituperationiſue coniecturā īproboꝝ aut proborū hoīm familiaritas. Siqua nobis corporis cōmoda natura runt optima: non iјs abſurde: ſed pro dignitate ſemper utendū eſt. Cum Alexāder Macedo & leuitate & curſu ualeret plurimum: hortatus a patre Philippo in olympiā ut curreret: nequaq̄ obtemperauit: inquiens: Facerem equidē mi pater quod iubes perlibenter: ſi mihi cū regibus currendū foret. Et quoniā in ludi mentionē incidimus: eadē adoleſcentibus ſit ludendi: quæ iocandi ratio. Remittendi interdū ſunt animi a rebus ſerijs & laboribus: quo paululū ueluti recreati alacriores

redeant: unde diuerterant. Nec ſcurrarũ more iocari nos conuenit: nec item ludere: ut aleatores ſolent. Sed quẽad modũ ſermo noſter ſparſim ac raro eſt ingenuis ſalibus cõdiendus: ita rerũ gerendarũ tædiũ ac molem tempeſtiua liberaliũ ludorum atq; apta uiciſſitudine leuari decet. Et hi quidem ludi uidentur mihi maxime ꝓbandi: in quib⁹ uis dexteritaſq; ingenij corporis agilitati uiribuſq; reſpondeat. Huiuſmodi uero ludos paleſtra præbet: gymnaſiũ: ſtadiũ: diſcus: pila: iaculũ: arcus: ſcorpio: uenatio: troianũ agmen: & omnis deniq; meditatio militaris. Sed nullus mihi crede neq; ioc⁹ nec ludus aut pulchrior ẽ aut laudabilior q̃ diſciplina exercitatioq; uirtutis: cui ſi te totũ penituſq; dederit: & tibi honori maximo: & nobis omnibus quos tua ſpes alit: incredibili iucunditati futurus ſis. Id aũt hac una re facillime poteris & expeditiſſime cõſeq: ſi præſtãtiſſimũ & fortunatiſſimũ patrẽ tuũ principẽ noſtrũ cum dicendo: tũ agendo quaſi Ideam quandã intueri per omnẽ uitam effingereq; uolueris: quod ut facere cõtendas: te non ſolũ hortor: ſed etiã atq; etiã rogo & oro. Vale ex Mediolano. xij. Kal. martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus. Ioanni Auriſpæ ſal.

p Ollucem meũ uidere cupio. Nã eius mihi præſentia uæhemẽter ẽ opus. Quare ne iſtũ patiaris apud te diutius hoſpitari: maiorẽ in modũ abs te peto. Vale ex Mediolano. xij. Kal. martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Laurentio Vallæ ſal.

a Vdio te reliquiſſe Alphõſum Regẽ & eẽ Romæ. Nec dubito te nihil ꝓ tua prudẽtia feciſſe temere. Miror aũt cũ Alphõſo honorifice & ut accepi: cõmode tractareris: quid Romæ q̃ Neapoli hoc tẽpore uitã agere malueris: præſertim cũ non ſis neſcius quos fluct⁹ nauigaturus ſis. Nõ eñ ocioſum te eſſe patiantur: qui uiros bonos eruditoſq; inſequi uel abſentis cõſuerũt. Tibi autẽ ut omnia ſecunda ſint: plurimum opto. Vale ex Mediolano. xij. Kal. martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho medicoq; ſal.

s

l Itteras tuas ultimas quas ſcribis dediſſe ad nicolaũ
barbum Ferrariæ procõſulẽ:ut eas inde ad me da-
ret:nunq̃ uidi. Mirorq; quid in cauſa fuerit:qđ ea mihi ita
ut antea tuæ alteræ:quas eidem uiro cõmendaras:reddi-
tæ non ſint. Quare ſi uidebitur:rurſus quæ ſcripſeras:pro-
ximo tabellario cõmittito:ut quod maxime cupiebã:iudi
cium tuum non ignorem. Proſpiciat Deus paci italicæ ac
muſis:id quod tanto ſtudio atq; uotis opto:ut auidius ni-
hil poſſim. Ex iis libris de exilio quos ad uos dederam:ab
me duo deſiderantur:alter de infamia:alter de pauperta-
te:qui ſeu apud te ſint ſiue apud meum Bernardũ Iuſtinia
num:uelim eos pro ſingulari tua erga me beniuolentia di-
ligenter inquiras:inuentoſq; ad me mittas. Deſunt etiam
Mediolanẽſia illa conuiuia:& coſmiana oratio:& duo hip
pocratis libri:quæ quidem omnia ſi minus in hanc diẽ ha-
buiſti:repetas uelim ab eodem Bernardo:ut ad me ꝓpe-
diem perferenda q̃diligentiſſime cures. Quod ſi qui etiã
apud uos fuerint:quos noſtra iuuent:ob idq; iis diuti⁹ uti
uelint:fac ut libet:modo domini non omnino obliuiſcan-
tur. Vnum tibi bona fide polliceor:cum iſta primũ ad me
reuerterint:noua alia ad te dabo:quæ ut exiſtimo:iuuẽtu
tem ueſtrã nõ mediocriter delectabũt. Præterea alia mi-
hi in re tua opera opus eſt. Docet patauii medicinã Mat-
thæus peruſinus uir egregie doct⁹ ideq; diſertus. Is habet
iam annos cõpluris duos illos Hippocratis libros:quos iã
pridem ut noſti:in latinũ uerti. Hos ut nomine meo repe-
tas & ad me des:te plurimũ rogo. Vale medicorũ & ami-
corum decus. Ex Mediolano. xi. Kal. martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Franciſco barbaro ſal.

i Am pudet me repetere totiẽs libros illos:quos cũ
Conſtantinopoli agerem:ad te dedi. Video enim
ad id te nihil oĩno in hãc diem reſpondere. Nec ſa-
tis intelligo ſententiam animi tui. Non enim iccirco tace-
re te exiſtimo:quod meos mihi libros nolis reſtituere. No
ui enim & grauitatem & cõſtantiam tuam:noui fidem:no
ui integritatem. Ad hæc ea es altitudine animi: ea quam

græci μεγαλοπρέπειαν dicunt: noſtri uero magnificentiam recte nominent: ut nõ modo quæ aliena ſunt: nolis inuito domino: ſed etiam tua q̃ munificentiſſime in aliũ conferas: præſertim eum: quem tui eſſe obſeruantiſſimũ non ignores. Itaq; te mi humaniſſime barbare rogo etiam atq; etiã: ut meos mihi libros qui iam annos triginta hoſpitati apud te ſunt: cõtubernalis efficias: & id hac quidem lege: ut quem codicẽ ex omnibus magis adamaris: eũ tibi ꝑpetuũ eẽ. atq; tuũ uelim. Vale ex Mediolano. xi. Kal. martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Sphortiæ ſecundo ſal.

p Etijſti a me per litteras: ut te facerẽ certiorẽ: quæ me ſentẽtia ſit de huius noſtræ tempeſtatis lingua quam alij ethruſcã: alij uulgarem uocant: nonnulli ſermonis materni aut illitterati nomine appellant: ut tibi obſequar: & id quidem ſine ulla uel peruicacia uel contẽtione: quanq̃ ad rem hanc non inuitus ſolũ accedo: ſed etiam cum pudore propter uirum diſertiſſimum mihiq; amiciſſimum Leonardum arretinum: qui in epiſtola quadam ad Blondum Flauiũ uiſus eſt longe ſecus ſentire atq; ipſe ſentiam. Sed quoniã ipſi etiã amicitiæ ueritas eſt anteponẽda: ignoſcat Philelfo Leonardus mortuꝰ: qui uiuꝰ quoq; ignouiſſet: ubi quæ ab me dicerentur: probabiliora iudicaſſet: q̃ ſuiipſius dicta. Vt igitur ad rem ueniam: quoniam Italiam audimus deſcribi finibus latioribus: quibus non latini ſolum: uerũ etiã Græci: Ligures: Galli: & aliæ atq; aliæ gentes lingua moribuſq; diuerſæ continerent: omnẽ meum ſermonem de Romanis ĩtelligi uolo: ac de ijs: qui Romana lingua uterentur priſcis illis temporibus quibꝰ Plautus. Terentiuſq; poetæ: quibꝰ Gracchi & Cato quibus. L. Craſſus &. M. Antonius: quibꝰ. G. Iulius Cæſar &. M. Tullius Cicero floruerunt. Nulla inquã alia oratione uniuerſum Romanũ populũ uſum arbitror: q̃ ipſa illa: quam ſolet hic idem Cicero forenſem popularemq; appellare. Qua enim philoſophi oratione ſunt uſi: ea ab hac oratoria pleriſq; in locis pro rerũ materia plurimum differt. Nam ꝓpť noua planeq; inuſitata philoſophorũ inuẽta: inuſitatis itẽ

& nouis uerbis opus fuit: quod eius rei cum apud latinos
tum multo magis apud græcos uidemus factitatũ. Neqꝫ
ἄτομοσ atomos uſq̄ apud Demoſthenen aut Lyſian re/
periatᷣ neqꝫ ἐντελέχεια entelechia. At hæc apud peripa/
teticos: illa apud Democritios & epicureos oībꝰ eſt in ore.
Calliditatē ꝓ uirtute intellectuali poſuit Cicero: quā græ/
ci uocant σύνεσιν ſyneſin: quoniam melius nō habebat:
cum popularis ac forēſis loquēdi mos aliter fortaſſis inter
pretabatᷣ: adeo ut inter uirtutes urbanas uituperetᷣ callidi
tas: at bellicis in rebus laudetᷣ. Ad hæc poetæ quoqꝫ: nō lo
quor de comicis ac tragicis: q̄ toti erāt populares: alia qua/
dam locuti lingua multis in locis exiſtimati ſunt. Itaqꝫ hos
dicebat. M. Anto. orator ab ſe nequaq̄ attingi: q̄ppe quos
uidebat abhorrere a cōmuni & quotidiano loquendi uſu:
hic autē uſus erat eiuſmodi: quo æque indocti illitteratiqꝫ
utebantᷣ atqꝫ litterati & docti. Quod ut certo credā: cū alia
plæraqꝫ argumenta poſſunt adduci: tū illud imprimis. No
uimus hebræos & græcos: audiuimꝰ itē ægyptios: arabas:
aſſyrios: perſas: & eodē modo reliquas oīs nationes: quibꝰ
propria eſt ſuaqꝫ grāmatica: cum alio ſermone uti litterali
& alio uulgari. Litteralis limatior eſt fortaſſis & proprius
magis q̄ maternus: non alius tamen omninoqꝫ diuerſus:
quo ad dictionum uariationem: declinationem: enuncia/
tionem: deſinētiam. Vnde hieronymus Rufino uitio dat:
quod parentes quo nomine pater ſignificatur & mater:
non hos qui iampridē diem obierant: ſed reliquos ſangui/
ne cōiūctos uerbo ut ipſe cauillatur: militari hoc eſt latino
planeqꝫ uulgari appellarit. Et græci quoqꝫ ἀγαθὸν ἄνδρα
agathon andra quod bonum uirū ſignificat apud doctos:
pro uiro ſtulto uulgi conſuetudine accipiunt. Nec Roma
ni cum decreuerunt legeqꝫ ſanxerunt nemini omniū gen
tium apud ſe audiri per interpretem: hoc eſt ut peregrini
etiam omnes quibus cauſa apud ſe eſſet: latine loqueren/
tur: idipſum unq̄ egiſſent: ſi alius ſermo latinus eſſet: alius
uulgaris. Hinc autem arbitror emanaſſe: ut & Germani: &
Daciæ & Sarmaciæ: ij omnes populi chriſtiani: qui ſepten
trionales occidentaleſqꝫ ad oceanum uſqꝫ iacent: nō docti

mõ & litterati:ſed plane illitterati doctrinæq; oĩs exptes in genue loq latĩe ꝓ ĩueterata cõſuetudĩe q̃dã diſcãt:ob eã ut arbitror rõnẽ:ut cũ uenerit ĩ Italiã ac Romã:romão ẽmõe audiãt:eo q cerdõib⁹ ẽt apd̃ priſcos & piſtorib⁹ cõis erat. Veꝝ hi oẽs deprauate loquũt mľta atq; inepte qdẽ. Et ne id certe miꝝ. Nã arte nõ dũ adhibita & his præceptis:quæ a diligẽti doctrĩa ꝓficiſcũt:nõ admodũ mľtũ præſtam⁹ ĩfãtib⁹ ĩperitiſq; mulierculĩ. Et id ſane nõ ſolũ hac ætate uſu uenit:ſed apd̃ priſcos ẽt illos accidiſſe audĩm⁹. Quo factũ eſt:ut latinitatis uiciũ q̃ſi ꝓbro datũ ſit a Cicerone uiro eloquẽtiſſimo ipſi. M. Antonio:aduerſus quẽ legũt Antonianæ orões. Ad hæc fruſtra apd̃ Quirites & ĩ exercitu habitæ eẽnt:quæ adhuc extãt priſcoꝝ orões:ſi min⁹ eæ ab auditorib⁹ cũctis potuiſſent ĩtelligi. Nec ſatis ſcio: q̃ potuiſſent uoluptatẽ Plauti q̃s legimus:& Terẽtij comœdiæ afferre pplo:ubi ſunt pueri & mulierculæ:ſi min⁹ cognoſcẽt:quæ audiſſent. Nã qd̃ dicat cõueniſſe pplm̃ idoctũ ut ſpectaret nõ ut audiret:auditaq; ĩtelligeret:ſtultũ ẽ. Nõne ipe ẽt Cicero meminit uerſu una ſyllaba aut longiore aut breuiore recitato:exhilat:explodit? Nũ id accidere ĩ theatro potuiſſet:niſi quæ recitarẽt:canerẽtq; comœdiæ:fuiſſẽt a ppli cõſeſſu & auditæ & cognitæ? Latio inq̃ ẽmõe:q & uulgaris erat:& oĩb⁹ notus:eæ comœdiæ oẽs erãt ſcriptæ:& nõ comœdiæ mõ:ueꝝ etiã tragœdiæ quotidiana loquẽdi cõſuetudĩe lr̃arũ monimẽtis mãdabãt. Id uero ita eẽ declarat Cicero libro prio quæſtionũ tuſculanaꝝ hiſce uerbiſ. In terrã ẽm cadẽtib⁹ corpib⁹:iiſq; hũo tectis:e quo dictũ hũari:ſub terra cẽſebãt reliquã uitã agi mortuoꝝ. Quã eoꝝ opinionẽ cõſecuti magni errores ſunt:quos auxerũt poetæ. Freq̃uẽs.n. cõſeſſus theatri:ĩ quo ſũt mulierculæ:mouet audiens tã grãde carmẽ. Adſũ atq; aduenio acherõte uix uia alta atq; ardua ſpelũca ſaxis ſtructa aſpis pẽdẽtib⁹ maxis:ubi rigida conſtat craſſa caligo ĩferũ. Tm̃q; ualuit error:q mihi qdẽ iã ſublatus uidet:ut corpa cremata cũ ſcirẽt:tñ ea fieri apd̃ ĩferos fingerẽt:quæ ſine corpib⁹ neq; fieri poſſent neq; ĩtelligi. Si mulierculæ igit ĩ theatri cõſeſſu audiẽtes eos tragœdie uerſus mouebat aĩo uera eẽ arbitrãtes: quæ de

uita fūctis audiebāt:ītelligebāt ſane:quæ recitabāť :quæ ſi aliēa fuiſſent a cōi ac uulgari lĩgua quo pacto ītelligere potuiſſent? At ea nō grāmatice:ſed latīe referebāť. Nā lr̄atura plæriſq; ī locis obſcurior ē:at latinitas oīb⁹ nota. Qđ ni haberet ita:fruſtra monuiſſet Quintilian⁹ añ oīa acrē habēdā eē curā parētib⁹:ne uitioſus ſit ꝑmo nutricib⁹:ſed recte loquanť:cū puer eaꝝ uerba coneť effingere:q̄s primū audierit. Nō em̄ debere īfantē illi aſſueſcere ꝑmōi:q dediſcēdus ſit. Nā neq; debem⁹ eē neſcij :lōge difficili⁹ eē a iam e docto ī aliū ꝑmonē traducere:q̄ docere nouū. Itaq; idem monet oportere etiā p̄res eē loquēdi eruditiſſimos:& illđ idē de mr̄ib⁹ ſentiēdū. Itaq; recte Chryſipp⁹ optabat q nutrices eligi q̄tū res patereť:optimas iubebat. Idq; nō ſolū: quo ad moꝝ:ſed ēt quo ad ꝑmōis rōnē:cū pueros diceret eoꝝ eē tenaciſſimos:quæ rudib⁹ ānis pceperit. Qđ aūt de nutricib⁹ ac parētib⁹ Quintilian⁹ dixerat:idē quoq; de pædagogis præcipit:quos linguæ latinæ ꝑitiſſimos eſſe uult. Nā ſi nutrices:quæ bn̄ loquāť:min⁹ aliqñ cōtigerit:ſaltem ſit un⁹ pædagog⁹ aſſidu⁹:q latinitatis erudit⁹:ſiqua fuerint a nutricib⁹ aut uitioſe aut inepti⁹ præſente alūno dicta:cōtinuo ea corrigat :nec illi īſidere ſinat. Vt hac.n.tēpeſtate noſtra accidere quotidie uidem⁹:ut rariſſimæ nobis nutrices offeranť:quæ uulgari hoc ꝑmone italico utanť admodū exculto:ita apđ Romanos illos uſu uenire poterat:ut ī tāta barbaroꝝ multitudine:q ex uniuerſo terraꝝ orbe uarijs fortunæ caſib⁹ ī urbē īfluxerāt:latinitatēq; uiciarāt :nō facile eæ nutrices cōtigerēt:quæ merā incorruptāq; callerēt latinā locutionē. Ac miror ſane arretinū Leonardū noſtrū:cui uideať fieri nll'o pacto potuiſſe :ut ea lĩgua utereť uulgo oēs:q̄ ſcripſiſſe legim⁹ & oratores:& poetas. Adducitq; ſupellex exēplo inqens :Mulierculæ igiť illæ ac nutrices tuæ:ſi de ſupellectili recte dicēdū erit:ſupellex diceret. Rurſus uero ſi declinādū erit ita:ut poſſeſſionē gubernationēq; ſignificet:ſupellectil' dicēt. Et ſi poſcat ītētio:ſupellectilē uariabūt. Eædēq; cū pluraliť dicēdū erit : ſupellectilia uariato genere:ꝓnūciabūt & ſupellectiliū & ſupellectilib⁹. Si Leonard⁹ aut. M. Varronē diligēti⁹ lectitaſſet:aut mateꝝ

nã:aut uernaculã græco℞ liguã tenuiſſet:nũq̃ i id icidiſſet erroris.Græci.n.qb⁹ ligua deprauata nõ ſit:& quos ipſi tũ ſeqmur:tũ imitamur ita loquũt̃ uulgo hac ẽt tẽpeſtate:ut Ariſtophães comic⁹:ut Euripides tragic⁹:ut oratores oẽs: ut hiſtoriographi:ut phi ẽt ipi & Plato & Ariſtoteles. Litterati aũt hoies & docti⁹ & emẽdati⁹.Id aũt patet ex hiſce Platõis Ariſtoteliſq; libris:quos ætas ꝓxia:aut paulo ſupior ex græco i latinũ cõuertit:q certe ob eã rõnẽ plæriſq; in locis obſcuriſſimi ieptiſſmiq; ſũt:qm̃ ij ſint illos interp̃tati: q linguã uulgarẽ tenebãt:eã quæ & plebeia erat & deprauata:atq; corrupta ob pegrinorũ mercato℞q; mltitudinẽ: q quotidie Cõſtãtinopolin cõfluebãt:in orbẽq; recepti incolæ græciſq; admixti locutionẽ optimã infuſcarũt inquinarũtq;. Nã utri aulici ueterẽ ſermõis dignitatẽ atq; elegãtiã retinebãt:imprimiſq; ipſæ nobiles mulieres:qb⁹ cũ nullum eẽt oĩno cũ uiris pegrinis cõmertiũ merus ille ac pur⁹ priſcorũ græco℞ ſermo ſeruabat̃ intactus. Ve℞ quid dixi cũ peregrinis?cũ ne cũ ipſis quidẽ cõciuib⁹ullus dabat̃ huiuſmodi mulierib⁹ colloquẽdi loc⁹:cũ domo nunq̃:niſi noctu egrederent̃:atq; id qdẽ & raro:& eqtes:ac uelata facie deductæq; a domeſticis ac ſuis: dũ aut tẽplũ p religiõis celebritatẽ aliquã interdũ aut ſanguine cõiũctiſſimos uiſendi gratia peterẽt. Qđ aũt de Marco Varrone meminerã:ait ille ſexto libro de ligua latiua nouicios etiã ſeruos emptos in magna familia cito oĩa cõſeruorum noĩa recto caſu accepto per reliquos obliquos declinare. Si ſerui id cito didiciſſent:quid de ijs eſt credendũ:qui ſimul cũ lacte latinam biberant linguã? Et quod ait Leonardus noſter euangelia miſſarumq; ſolẽnia intelligi hoc tempore etiã ab ijs qui ſũt illitterati:equidẽ pernego:& illud etiã addiderim non ſatis latine aut litterate Leonardũ Poggiumq; noĩaſſe miſſarũ ſolẽnia:quẽ a græcis λϊΊούργιάι liturgie:hoc eſt ſupplices opationes aut oratiões opatiuæ:a noſtris uero celebrationes corporis Chriſti nominatur. Sed hac de re nũc ſatis multa:modo intelligas latinã linguam uulgarẽ fuiſſe:

nõ litteralẽ. Vale ex Medio. xv. Kal'. Martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Nicolao cebæ.

l Ibẽter audio te uirũ doctũ ac diſertũ mãdare littera rũ monimẽtis res: ut ipſe appellas: turcobyçantias. Sũt em̃ memoratu dignæ. Qđ aũt mei nomĩs oblit⁹ nõ ſis amice tu qdẽ facis & liberalit'. Nõ poſſum eqdẽ nõ lætari maiorẽ in modũ: cũ indies magis magiſqꝫ intelligo noſtræ beniuolẽtiæ amoriſqꝫ uim eẽ int' nos mutuã. Quaſi. n. diui naris: q̃ta mẽoria te cõplectar i ſcriptis meis referre par pari uoluiſti. Quid aũt de me ſcripſeris: ignoro. Nã ego de te nõ uero min⁹: q̃ amice & loq & ſcribere cõſueui. Et qm̃ cu piebã: atqꝫ pcupio: oib⁹ ſcriptis noſtris teſtatũ eẽ apud oẽs noſtrã amicitiã: nõ ſolũ apđ præſentes: ueꝝ etiã apđ poſte ros: iccirco abs te petierã: q̃ſcũqꝫ antea ad te dediſſẽ eplas aliȷs aliȷſqꝫ tpib⁹: eas ire ad me curares: quo redigerẽt' i co dicẽ. Ioãnes Mari⁹ fili⁹ cupit ad nos redire: ut uides: id qđ mihi eo ẽ iucũdius: quo ſpero ipſa die admonitũ: obediẽti orẽ nobis futurũ: præſertim cũ uiderit eo me eſſe ingenio: ut paterni iuris nihil ſim remiſſur⁹: & id quidẽ ad liberoꝝ utilitatẽ. Velim me facias q̃primũ certiorẽ: ſiqua nauis ſit hoc tpe Neapolin traiectura. Nã inſtituim⁹ petere Alphõ ſum regẽ: cui⁹ ſum litteris q̃liberaliſſime inuitat⁹. Quare cũ ei⁹ nomini noſtras cẽtũ Hecatoſtichas dedicarim: nã hoc noĩe a cẽtenis uerſib⁹ in ſatyras ſingulas: eas appellare uo lui: ad illũ ꝓpediẽ ſũ itur⁹: quo ipſe præſens atqꝫ corã hmõi ſatyrarũ codicẽ ei dono tradã. Nec erit præterea iniucun dũ mihi Neapolin uiſere. Nã ex uniuerſa italia ea ſolũ urbſ quã uidem⁹ a Marone noſtro nõ ignobilit' laudatã: reliqua eſt: uiſenda mihi. Itaqꝫ nauigatiõe q̃ itinere uti mallem. Eſt em̃ in ꝓximis æſtatis ardorib⁹ non mõ cõmodior minus q̃ breuior. Ad hæc ſiqd habes de turcis poſt Amorathi obi tũ: ſcire cupio. Nã qui mõ redeũt ex Germania a Frederi co Auguſto: aiunt expeditionẽ parare Turcum aduerſus hungaros. Vale ex Mediola. xv. Kaſ. Martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Guiniforto barçiçio ſal.

h Ieronym⁹ hindot⁹ fact⁹ ẽ gener me⁹. Huic cupio eẽ q̃ optie me & ad cõmodũ & ad dignitatẽ. Itaqꝫ ad pri

cipẽ Marchionẽ ſcripſi: eumq́ rogaui: ut Caſalis præturã meo bñficio in hũc cõferat. Quare a te peto: ut hãc rẽ q̃di/ligẽtiſſime & q̃amiciſſime capeſſas: efficiaſq́: q̃tũ in te fue/rit: ut deſiderio huic meo q̃celerrime ſatiſfiat. Qđ autem ſcripſi de Caſalis prætura: tu ſi qd meli⁹ ſentis: ad id incum/be. Hoc erit mihi tã gratũ: q̃ qđ gratiſſimũ oĩm. Rogo etiã te maiorẽ in modum: ut ꝓpediẽ mihi & ipſe reſpõdeas: & rñdedũ cures a pricipe de uniuerſo negocio. Vale ex Mediolano. xv. C. al. Martias. M. cccc. Li.

Frãciſ. Philel. Ciccho Simonetæ ducali ſecretario ſal.

IN dies magis atq́ magis mihi declaras ſingularẽ beniuolẽtiã tuã: quã & ſi iãpridẽ noui certiſſimis docu/mẽtis: tñ nõ eſt moleſtũ: qđ eã mihi quotidie aſſiduis bñfi/cijs tuis añ oculos ponas. Itaq́ habeo tibi atq́ ago gratias ĩmortalis: q̃s ſi alio merito min⁹ poſſũ: fide tñ & pietate cu/mulatiſſimas refero. Tibi igit̃ ita ſtatue me unum eẽ: q ita ſim tu⁹: ut magis eẽ nemo poſſit. Reliquum ẽ: ut qđ de me hũaniſſime cœpiſti: ꝑficias apđ principẽ. Nõ dũ. n. ſcio: qui mihi uita traducẽda ſit: niſi liq̃do cognoro: q mihi ſint ãnui ꝓuẽt⁹ cõſtituti. Nã hoc pacto pecunias poſcere mihi etiã ꝑ moleſtũ ẽ. Præterea nõ te fugit ãnũ iã præterire: poſtea/q̃ optim⁹ princeps noſter qđ mirũ ĩ modũ optabam⁹: hui⁹ urbis potit⁹ ẽ. Quid q̃tũcũq́ habuerim: noſti. Nulli hic mihi fundi ſunt: nullæ priuatæ pecuniæ. Tm̃ habere ſemp cõſueui: quãti principũ uel liberalitas uł prudẽtia me fecerit. Familia mihi ampla ẽ: & qm̃ fortaſſe: qđ uulgo faciũt: auariciã nũq̃ didici: nũmoꝝ inopia ſingularis. Quæ prædia mihi mediolanẽſis reſp. præmij loco dederat in aureũ duo mi/lia: ea ob mutatũ ciuitatis ſtatũ redierũt ad priſtinos dños. Ad hæc aurei mihi ſexcẽti & ampli⁹ ex ære publico debe/bant̃. Hos ait diu⁹ Ambroſi⁹: q publicæ mẽſæ præerat: nũq̃ ſe ſolutuꝝ: niſi cogat̃ a principe. Itaq́ ipſe etiã decoxit. Rẽ tenes. Vale ex Mediolano. xiiij. Cał. Martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

QVod uel abſentia tua ab urbe Genua tibi ẽ accuſan/da uel tabellarij negligẽtia ex illarũ exẽplo littera/rum quas ſeptimo idus nouembres ad te dedi: poteris in/

telligere. Videbo:qđ miſiſti:& amice & diligenť. Faciãq;
qđ petis.. Vale ex Mediola.xiiij.Kal.Martias.M.cccc.Li.

Frãciſ.Philel.ſal.di.pl.Angelo reatino iurecõſulto.

q Vod de meo negocio cũ Ciccho Simoneta uerba feceris:ẽ mihi gratiſſimũ:ſed eo grati⁹ futurũ:ſi breui & ut decet:qđ ꝑhumaniter Cicchus eſt pollicit⁹:cõficere ipſe perexit. Nullo eñ modo recte cõſultũ eſt reb⁹ meis tandiu tempus terere. Annus eñ præterit:poſteaq̃ optimus princeps noſter huius florẽtiſſimæ reipublicæ eſt potitus:q quanq̃ munificẽtiſſimus in me eſt:ego tamẽ adhuc de ſtatu meo incertus ſum. Et res mea domeſtica eſt adeo attenuata diuturnitate bellorũ & uictus caritudine: ut ad tenuitatẽ accedere nihil quæat. Nec pricipis glĩæ:nec laudi meæ conducit eſſe Philelfum aĩo ægro:qđ tãdiu ſit neceſſe eſt:quoad egere deſierit. Nam egeſtatẽ nimiã muſæ abominãť: qua læto eſſe nõ poſſunt. Vale ex Mediolano. xiiij.Kal.Martias.M.cccc.Li.

Franciſ.Philel.Gaſpari piſaurẽſi medicoq; ducali ſal.

e T ſi certo ſcio te mei & honoris & emolumẽti ſtudioſiſſimũ eſſe: nolui tñ exiſtimares qm̃ nihil ad te ſcriberẽ:me iccirco ĩ præſentia cõticuiſſe:qđ aureis illis nuper acceptis ſatis rei meæ cõſultũ ſit. Ego eñ(ut ita dixerĩ) accepi nihil. Nã q mihi nũerati ſunt nũmi:iis ego ꝙ æs alienũ cõflarã:nõ tã diſſolui q̃ leuaui. Quid.n.ſitiẽti tãtalo guttã roris? Expecto ſingulis horis ĩtelligere:qd de re mea ſtatutũ firmatũq; ſit. Nã hoc pacto diutius degere ſtultum ita iudico:ut nihil dici poſſit ſtultius. Video me humaniſſimo noſtro principi & carũ eſſe & piucũdũ ἀλλά τῷ πεινῶντι οὐδὲν ἡδύ. Itaq; fac intelligã ꝓpediẽ:qd mihi faciẽdũ cenſeas. Vale ex Mediolano.xij.Cal.Martias.M.cccc.Li.

Franciſ.Philelfus Andreæ alamanno ſal.

p Vtabã Karolũ arretinũ rediiſſe mecũ ĩ grãm. Ita eñ Ioãnes arretinus eius neceſſari⁹ tuis uerbis mihi renũciarat. At Matthias triuian⁹ q ab oppido patrio ad nos rediẽs iſtac iter fecit:uir & amic⁹ & ꝓb⁹ aliť ſentit de hoĩe q̃tũ ex iis potuit ĩtelligerẽ:quæ ſecũ Karolũ locutũ dicit. Putabã ætatẽ alios mores attuliſſe. Sed quãtũ uidere uideor

idē in nos eſt:q ſp fuit. Agat ut libet. Ego is ſum: q̄ & pacis & belli artes egregie calleo: q̄uis pace philoſophus magis delecter q̄ orator bello. Sed qm̄ dixit Carolus: ut idē mihi matthias retulit: ſe inueniſſe in noſtris ſcriptis quædā quæ ipſe nō ꝓbet: ſi de ijs loquit̄: quæ in eū ſcripſim⁹: recte qdē nō ꝓbat. Quis. n. ꝓbet: quæ in ſuū dedec⁹ ſcripta ſint: etiā ſi ea merito optimoq; iure in ſe ſcripta animaduertit? Qd̄ ſi circa litteras & diſciplinā erratum putat: uellem id oſtē-deret: quo uel me uel ſeipſum doctiorē efficeret. Nam qd̄ rogatus a Matthia ut quod inſimulabat: referret ī mediū: reſpōderit Carolus ſe nō meminiſſe: nō potui id audiens nō ridere: præſertim cum ſeſe memoriæ imprimis laudari uelit. Hæc iccirco ad te ſcripſi: ut Caroli erga nos uolunta tem nō ignorares. Neq; tu igit̄ nec ali⁹ qſq̄ poſſit iure Phi-lelfum accuſare: ſi nō infert: ſed ꝓpulſat īiuriā. Nicodemū aūt non poſſum non mirari: qui ut audio: nihil eorum ege-rit: quæ princeps iuſſerat. Vale ex Mediola. xij. Cal̄. Mar-tias. M. cccc. Li.

Frācíſcus Philelfus Nicodemo trancbedino ſal.

m Emini quæ nuper cū Nediolanū reuertiſſes: mecū de ijs locut⁹ es: quæ noſter optim⁹ princeps tibi in Ethruriā abeunti iuſſerat. Scio itē ea de re litteras rurſus a principe ad te datas: at Matthias triuianus familiaris no-ſter ac bonus plane uir cū iſtac iter faceret repetitur⁹ Me-diolanū: locutus eſt cū eo uiro: qui cū omnis res agit̄. Is ni-hil abs te ait audiſſe hac de re nec principis noīe: nec aliter prorſus. Itaq; nō poſſum nō mirari. Scis tibi rē eſſe cū ſaty-ro. Vale ex Mediolano. xij. Cal̄. Martias. M. cccc. Li

Frā. Phi. ſa. pl. di. Ciccho Simōetæ ducali ſecretario.

e Go te plurimū rogo at oro: ut rē meā iātā dē expe dias. Nihil. n. prudēti uiro ſtulti⁹ duci puto q̄ ſibi ac rebus ſuis neſcire cōſulere. Nec em̄ mihi ſemp pendēdū eſt. Ita eſſe ut ſum: neq; principi conducit: nec mihi. Vale Ex Mediolano. xij. Cal̄. Martias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

i Llis. M. Tullij Ciceronis orōnib⁹ quas a me cōmo-dato accepiſti: ut iā cupio. Itaq; eas ueli: ꝓp ediēa d me des. Nam iamdiu tuo hoſpitio uſæ ſunt. Quare facito

domũ repetãt. Vereor em̃ ne dñm ſint oblitæ. Qđ ſi tarda rint: extrude. Vale ex Medio. xij. Kal. martias. M.cccc.Li

Frãciſ. Philel. Blondo Flauio aplĩco ſecretario ſal.

g Audeo qđ ſcribis te meas añuertiſſe lr̃as: & ſi tuæ q̃tũ uideor itelligere: utũť adbuc iceſſu teſtudineo. Nõ dũ em̃ aduẽtarũt. Quare uide ne fides infido illo nuncio deſideranda ſit. Qđ aũt de ſtatu meo certior fieri uis: hic me priceps ſingulari beniuolẽtia ẽ cõplex⁹: cumulatq; quotidie maiorib⁹ bñficijs. Hieronym⁹ gener reliquaq; familia nr̃a bñ habet. De Strabõe nihil ẽ qđ laborem⁹. Amicus .n. ille eũ habere ſe pnegat. Iſtic ẽ apđ Auriſpã eiuſmõi Strabo geographus: & ut audiui: apđ Guarynũ ſiquẽ hẽre poteſ: cõmodato mitte ad me: & ad triduũ uſq; faciã qđ cupis. Te noſtro principi q̃diligẽtiſſime cõmẽdaui: q tũ iucũdiſſime de te audiuit: tũ rñdi pbũaniter & pbenigne. Vellem qđ ſcribis: uno eſſem⁹ atq; eodẽ loco: quo alť alťo frui aſſidue poſſem⁹. Nã cũ ſtudioꝵ & moꝵ ſiĩtudo: tũ cõſilio rũ cõicatio & cõuict⁹ aſſiduuſq; uſus amicitiã maxie nõ tuetur ſolũ: ſed auget & ſuauiorẽ efficit. Qđ te tãtiſp ad agriculturã cõtuleris: dũ uer adoleſcere icipiat: laudo: mõ pyri iſtæ quas inſeris: & cõſitiões uitiũ uberrimũ fructũ aliquẽ breui ſint allaturæ. Cum Italiã tuã om̃i ex parte exornaris: fac uideã. Vale ex Mediola. iiij. Kal. Martias. M.cccc.Li.

Frãciſcus Philel. ſal. di. pl. Sphortiæ ſecundo.

p Ollicit⁹ es nõ mõ nõ petẽti mihi: ſed ne cogitãti qdẽ te dono datuꝵ neſcio qd. Itaq; nolim te falli opiniõe tua: ut intelligas nihil eẽ mihi redditũ tuo noie nec itẽ alteri⁹ cuiuſq̃ in hãc diẽ. Quare facito: ne uel obliuionis accuſeris uel negligẽtiæ. Nã utrũq; crimẽ tua præclara indole eſt indignũ. Vale ex Mediolano. v. idus martias. M.cccc.Li.

Frãciſcus Philelfus Laurentio Gyni filio ſal.

s Vauis & pbũanas litteras ad me tuas incredibili cũ uoluptate plegi. Erãt .n. cũ ornatiſſimæ: tũ plenæ ſũmi amoris erga me tui. Qđ aũt florẽtiſſimæ tuæ reip. noie me inuitas: ac ueluti reuocas in patriã: uix dici quæat: quãtam ex iſta igẽti benignitate ueſtra læticiã gaudiũq; ſuſceperim. Quid em̃ mihi uľ iucũdius cõtingere uľ optati⁹ potuiſſet q̃ facultatem offerri ad uos redeundi: præſertim

cũ dignitate & cõmodo. Sunt ſane nõnullæ reſpu. in italia: quib⁹ ꝓ ſuis de me ampliſſimis meritis debẽt plurimũ: ſed quã magis uł a mẽ uel obſeruẽ q̃ inclytã Sencſiũ rẽp. nulla eſt. Nam ut honores omittam atq; emolumenta: quib⁹ me cum iſtic aderam: pulcherrime affeciſtis: uideo uos Senẽſes ea grauitate & prudentia cæteris hominibus antecellere: quã & laudare oẽs & admirari debeant. Quo fit: ut multo ante quæ futura ſint: proſpiciẽtes & conſulentes in rem q̃optime: pacatiſſime ſemp honorificẽtiſſimeq; uiuatis. Sitiſq; non tam moleſti: q̃ uenerabiles omnibus. Idq; aſſidue præſtatis: ut & boni uos ament: & mali etiam ipſi nõ minus uereantur q̃ metuant. Vt enim uetera omittã: quãta modo cum ſapientia q̃q; moderate e medio ſuſtuliſtis plumbini periculum. Nam cũ potentiſſimi fere omnes Italiæ principatus illius pulcherrimi munitiſſimiq; oppidi cupidine arderent: ſoli uos eſtis inuenti: qui & illi quod iam ſeruiebat: priſtinam libertatem peperiſtis: & uobis perpetuum ocium confirmaſtis. Non enim ſine ueſtro non mediocri incommodo perire Plumbinum potuiſſet. Hoc aũt apud uos facit ciuilis concordia: q̃ ut perpetuo nõ tueamini ſolum: ſed indies magis atq; magis amplificetis: uos uniuerſos ciuis ſapientiſſimos rogo atq; oro. Nemo profecto uobis obeſſe poſſit: ſi una ſemper uobiſcũ ſentiatis. Quod uero eodem publico humaniſſimoq; conſenſu me ad uos tãq̃ in patriam meã mihiq; cariſſimã accerſatis: maiorem in modũ & lætor & gaudeo. Vt autem ipſe tu dulciſſime Laurenti intelligas non ingrato hoĩ officiũ præſtari: Xenophon fili⁹ mihi dilectiſſimus te adibit: qui meo nomine & loquet̃ omnia: & componet. Nam ut ipſe mea eſt caro: ita ſecum defert mentem omnẽ & animũ meũ. Tu me præſtantiſſimis reip. principibus unice cõmẽda: atq; amicos omnis ſaluere iube. Vale ex Mediola. pridie Kał.

Franciſ. Philelfus Franciſco patricio ſal.

e X litteris Xenophõtis filij liquido cognoui: quod minime dubitabam ſingularẽ erga me tuã beniuolentiã. Lætor aũt uæhementer: qđ uetus illa de te mea me nequaq̃ fefellit opinio. Itaq; ut intelligas me ui amoris non

uinci abs te: decreui omnino ad uos redire: modo æqua id conditione fieri a me poſſit. Tuum igitur munus fuerit: ut qđ cœpiſti ſpõte: id etiã mea cauſa perficias. Xenophõ reliqua tecum cõmentabiť. Ego patrẽ tuum grauiſſimũ & optimũ uirũ bene ualere opto. Vale ex mediolano pridie Kal'. Apriles. M. cccc. Li.

Frãciſ. Philel. Antonio Michaeli eqti aurato ſal.

g Audeo eqdẽ plu⁎mũ: qđ nõ ſolũ ĩ rei pecuniariæ: ſed in amicoꝝ etiã hæreditatẽ ſuccedere inſtitueris patri tuo clariſſimo & ſapiẽtiſſimo uiro: q cũ mihi tãta familiaritas beniuolẽtiaq; fuit: ut maior cuiq̃ eẽ poſſet cũ nemine. Nam filius Xenophon litteris mihi ſignificauit: quãto ſtudio ac fide operã das: ut me coram ꝑpetuo uti atq; frui poſſis: imitatuſq; humaniſſimũ patris ingeniũ æque me diligis: atq; ille conſueuit. Itaq; tibi gratias habeo maximas. Vt aũt intelligas me tibi in amore nulla ex parte cedere: Xenophon filius q̃ ego decreuerim ire in ſententiam tuam: tibi coram exponet. Vale ex Mediolano pridie Kal'. Apriles. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

q Votiens accipio tuas litteras: totiẽs Leonardũ meum patrẽ tuũ uel potiꝰ noſtrũ clariſſimũ & præſtãti ſapientia uirum uideor coram aſpicere: eundẽq; mutuo & audire & alloqui. Quæ quidem res cum ſummã mihi afferat uoluptatem: facile debes intelligere: q̃ mihi moleſtum ſit: cum etiam bis & iterum inuitatus interdum nihil reſpondes. Ad reſurrectionem chriſtianam id quod hortaris: te uiſere inſtitui: modo id mihi facere liceat per principem. Quare quod facto fuerit opus coram una cõmentabimur. Vale ex Mediolano pridie Kalẽ. Apriles. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Aenico daualo equiti aurato ſal.

d Electarunt me profecto litteræ tuæ in maiorem modum. Erant enim non ſolũ ſcriptæ diſertiſſimæ: ſed certiſſimæ teſtes amoris illius mirifici erga me tui: quẽ iam tot ãnos dilucidius luce perſpexi. Itaq; habeo tibi gra-

tias immortalis: quod non modo ipſe me ſingulari beni-
uolentia complecteris: ſed omni ope atq; opera niteris: ef-
ficiſq; ut iſti quoq; ſplendidiſſimo regum lumini ac ſyderi
Alphonſo regi munere tuo ſim cariſſimus. Nam quod tã
perhumaniter tanq; perbenigne me inuitet: ad ſe ut eam:
non obſcure oſtendit: quã de me ſibi opinionem feceris.
At cauendum eſt mi Aenice: ne tantum mea cauſa bonus
ſuſcipias: ut id ſuſtinere tueriq; nõ poſſis. Facit enim perſæ
pe amor: ut quæ in amicis uel minima ſunt ſimulacra uir-
tutis: uel maxima uideantur. Quare moderate omnia de
amico & prædicanda ſunt & ſentiẽda. Nam neq; temere
nec inepte amorem cæcum finxit antiquitas. Fallit enim
hominum iudicia: quippe qui quod ineſſe in amico optat:
id quaſi inſit: tum palam prædicare: tum audacter recipe-
re cuiq; nõ ueretur. Sed utcunq; de me res habet: ne igno
res te homini non ingrato beneficium præſtitiſſe: ſi mihi
per meum humaniſſimũ principem licuerit: corã tibi oſtẽ-
dam breui nihil eſſe apud me antiquius beniuolentia tua.
Tu me interim diuo Alphonſo cõmendato. Vale Ex Me
diolano. v. Cal. Iunias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio phi
loſopho medicoq; ſal.

i Am menſes prope duo præteriere: poſteaq̃ nullæ
mihi tuæ litteræ ſũt redditæ. Itaq; ſum mirat⁹ & tuũ
& Bernardi Iuſtiniani ſilẽtiũ. Si mihi quicq̃ factur⁹ qđ gau-
deam maxime: cura: ut ꝓpediẽ litteras tuas q̃longiſſimas
lectitem. Vale Ex Mediolano. v. Cal. Iunias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

q Vod Senenſes reditũ ad ſe meum uæhemẽter cu-
piunt: gaudeo. Omniũ primũ tibi uidẽdũ eſt: quã-
ti faciant meũ reditũ: ut intelligas me nulla condi-
tione Senam repetiturum: niſi duplo maius mihi ſalarium
eo conſtituerint: quod antea præſtitiſſent. Vale Ex Me-
diolano. iiij. Cal. Iunias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Aenico dauolo equiti
aurato ſalutem.

q Vantam mihi uoluptatē attulerit tua illa ꝑgrauis diſertiſſimaq; epiſtola:quā nudiuſquartꝰ a te accepi:& ſi debes alijs litteris meis intellexiſſe:tn̄ quia fit interdum:ut litteræ nō reddant̄:iccirco eadem rurſum ab me ſignificatū iri exiſtimaui. Quanti ego ſemp̱ fecerim beniuolētiā tuā:iā totos ānos duodeci cognoſti.Itaq; amabā te atq; colebā plurimū ſolo egregiæ uirtutis tuæ īteruētu.Aliud beneficiū interceſſerat:nihil. Nunc autem cū uideo:quanta me benignitate proſequeris:potes facile coniectare: quātus cumulus acceſſerit ad obſeruantiam erga te meā:nihil eſt profecto:quod magis cupiam q̄ id præſtare:ut q̄dilucidiſſime perſpicias me unū eſſe ſemperq; futurum quo de uno ea tibi poſſis omnia polliceri:quæ de gratiſſimo & obſeruantiſſimo homine expectari conueniat. Aduentū autem meum ad Alphonſum regem maturabo ſimul atq; librarius ſatyrarū codicē quem cœpit excripſerit. Tu me interim & regi cōmenda & tibi. Vale ex Mediolano.iij.Kal'.iunias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Nicolao Cebæ ſal.

l Audo diligentiam tuam:qui fugitiua noſtra illa cōuiuia reuocaris ad dominū. Reliquū ē ut ea domū repetere ꝓpediē cures. Verū id tuto ac ſedulo Ioannes Mariꝰfiliꝰ inſtituit ad nos redire.Itaq; rogo te maiorem in modū:quo id cōmode filiꝰ facere poſſit:cures meo nomine apud urbis præfectum grauiſſimum & humaniſſimum uirū Nicolaum frægoſum mei:ut noſti iuſtis de cauſis amantiſſimum:ut publicæ fidei litteræ ad illum dentur: quibus ei cum uxore & filijs ac rebus & cum ſocijs ſex q̄tutiſſime facere iter liceat per Genuenſium locos:ſeu Sagona iter ſit habiturus ſiue quacūq; decreuerit. Nolim enim quoniā uerſatus eſt in eorū oppidis:quos ueſtra reſp.ducit in hoſtibus:quicq̄ ei manare inde poſſet incōmodi.Litteræ aūt mittendæ ſunt opera tua milleſimum q̄ociſſime: quod ut facias:te etiam atq; etiā rogo. Vale ex Mediolano.yi.idus iunias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Aenico dauolo equiti aurato ſalutem.

c Oepit Mediolani adeo peſtilētia incrudeſcere:ut nō poſſim mihi nō metuere. Itaq; nihil eſt:qđ omittam ad parandum iter ad te: modo librarius nō me fallat: ad ſecūdū uſq; menſem aut paulo amplius te uidebo. Vale ex Mediolano.iij.idus iunias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Andreæ alamanno ſal.

b Eſternis litteris tuis quas mihi reddidit frater tuus: qui Mediolani quæſtorem gerit:eo ſum magis delectatꝰ:quo minꝰ iam expectatæ ſe mihi q̄ ſuauiſſime obtulerunt.Nam cū tādiu diſtuliſſes officiū tuum:putabā tibi iuſto aliquo impedimēto non licere:quod uelles. Itaq; in eā plane ſentētiā eram adductus:ut crederem te nihil omnino reſponſurū. Verū tu elephātorū more eo conceptum partū diutius ferre animo uoluiſti:quo cū extuliſſes in lucem:foret is diuturnior.Fuit epiſtola tua non diſerta ſolū: ſed erudita & docta.Nam quod nuſq̄ totū de philoſophorum diſciplinis apud unū aliquē inuenias:non græcū:non latinū:non gentilem:non chriſtianū philoſophum:id non tibi modo:ſed omnibus quoq; mediocriter eruditis notiſſimū prædices:& id quidē contra ſocratis inſtitutū:qui ſcire ſe nihil diceret:facile declaras uł magnitudinē:uel fiduciam fœcundiſſimi ingenij tui: qui etiam quæ maxima ſūt de uirtute ac fœlicitate:minima iudices. Defēſio uero tua &ſi eſt acuta & perſubtilis:una mihi ratiōe ꝓbat magis:ꝙ te antea non ſerio:ſed ioco ad me ſcripſiſſe profiteris.Miror autem ſi ioco locutus es: quid me ſerio tibi reſpōdiſſe arbitreris. Quare uelim ita uerba mea interp̄teris:ut mihi tua cupis interpretāda. Nam ut inquit ille: Dauus ſum: non œdippus. Vale & œconomica mitte ex Mediolano. iij.idus iunias.M.ccccc.Li.

Franciſcus Philelfus Mariano ſacerdoti ſal.

q Vid in cauſa fuerit: ut poſteaq̄ hinc abijſti: nihil de his reſpōderis:quæ tuæ fidei ꝓ amicitia noſtra mandaram:non prius intelligam:q̄ ipſe tu me feceris tuis litteris certiorem.Quare ſi me nunc quoq; diligis:ut antea cōſueuiſti:a te peto:ne me longius teneas deſiderio tuarum

literarum. Vale ex Mediola. pridie idus Iunias. M.cccc.Li

Frāciſcus Philelfus Antonio panhormitæ ſal.

ſ lqua in re Xenophōti filio fuerit opus tua opa: ſcio te nihil eo℞ prætermiſſu℞ oīm: quæ mea intereſſe cognoris. Quis em̄ eſt cui q̄ tibi carior eſſe debeā? Nā ego te nō ſecus diligo amoq; ex animo ac fratrē: id qđ tibi niſi ex omni parte eſt cognitū: quid eſſe cognitū poſſit: nō intelligo. Vale cū pudiciſſima uxore tua pulcherrimaq; filiola. Ex Mediolano pridie idus iunias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Aenico daualo eqti aurato ſal.

x Enophon fili⁹ ad te uenit: ex quo mētē meā oēm intelliges. Quare qcqd tibi noie meo expoſuerit: ita accipe: ac ſi me corā loquētē audires. Verba em̄ filij patris ſunt oīa. Itaq; me totū in Xenophonte apud te eſſe exiſtimato. Te aūt rogo: ut idem in me ſis: qui fuiſti ſp: hoc eſt & facilis & humanus: & quātū ad regē attinet: pbenign⁹. Reliqua ex ipſo Xenophonte cognoſces. Vale ex Mediolano pridie idus iunias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Frāciſco barbaro.

qVærenti mihi litteras ad te dare: quas lectur⁹ libentiores: nullum ſane cōſentaneum muſis occurrebat argumētum. Nam quid aliud Philelfus dignius ſcribat ad barbarum q̄ de humanitatis ſtudijs? Ad hæc ſcilicet apud nos ſordent. De rebus uero bellicis: quas uideo quotidie impendere ardentioris: nō eſt mei muneris quicq̄ obſtrepere. Quod autem acceperim te ex pedibus laborare: nō poteſt mihi pro noſtra ſumma beniuolentia: non eſſe permoleſtum. Es enim indignus: qui quicq̄ patiaris quod nolis: præſertim cum ſis uita continentiſſima: ni fortaſſis iſte ſit morbus ab uſq; maioribus tuis hæreditarius. Nam podagra ut Hippocratis ſententia eſt: fit ex eo ſanguine: quē bilis ac pituita corruperit: & id quidem in uenis gracillimis: quibus corpus ut perneceſſarijs: carere nullo pacto poteſt. At ipſe tu nulli es bili obnoxius: qui unus omnium ſis moderatiſſimis morib⁹: ſed ne pituitæ quidem: qui nulla ſis nec igenij nec corpis craſſitudine. Quare cum iſtiuſ

modi offenſio a parẽtibꝰ in te inſit:fer æquo aīo hæredita/
tem. Vale ex Mediolano pridie idus iunias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Petro thomaſio philo/
ſopho medicoqꝫ ſal.

e Binis litteris tuis alteras accepi:quas idibus aprilibꝰ
ad me dediſti. Nam priores quas meminiſti:ex Va/
rone nondum redditæ mihi ſunt. Vix autem dici quæat:
quãta in his legendis uoluptate perfuſus ſum. Videre eẽ
te coram atqꝫ tecum loqui mihi ſum uiſus. Nam quamq̃
ſciebam me ex animo tuo minime excidiſſe: nõ poteram
tamen non ſubdubitare:ne quid tibi quod nollem:accidiſ
ſet. Nunc uero & hac me ſuſpitione opportune liberaſti:
& quid in cauſa fuerit ſilẽtij tui:oſtendiſti. Nam quod ego
ad Alphonſum regẽ non ierim:ut ſcripſeram:principis in/
hibitio effecit. Cuius iuſſis me parere neceſſe eſt uel inui/
tum:quanq̃ nihil eſt:quod nolim:quoad hũc uelle ſentio.
Abfui autem Mediolani: Cræmone primum:deinde Ti/
cini tãdiu agens:quo ad Mediolani peſtilentia deſeruerit.
Peto autem abs te: ut poſteaq̃ ſuperiores litteræ tuæ ad
me non peruenerunt:iteꝶ me ſi tibi uiſum fuerit:cur autẽ
minus uideatur?Nihil enim fruſtra ad me ſcribere unq̃ ſo
les:iterum me inquam: de ijs omnibus certiorem facias:
quæ antea ex tua & Bernardi iuſtiniani ſententia ſignifi/
cas te ſcripſiſſe. Ego res italicas uerſu heroico ſum aggreſ/
ſus:præſertim eas quæ Sphortianæ laudis interſunt. Itaqꝫ
pœſeos huius inſcriptio eſt Sphortias. In libros uigintiq̃t/
tuor uniuerſa materia diſtributa eſt. Ita enim mihi ſcriben
dum occurrit:ni dies ſententiam mutarit. Primũ librũ ab/
ſoluimus. Nunc ſecundum elucubramus. Quæram ex te
aliqua ad ueritatis argumentum: ſi tibi id facere licuerit.
Nolim enim errore duci: quod faciat:oportet: qui rumo/
ribus credit. Audio barbarum in podagram incidiſſe: id
quod doleo uæhementer. At proderit fortaſſis ad redeũ/
dum cum muſis in gratiã. Vale ex Mediolano pridie idus
Iunias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Saxolo patrenſi ſal.

q Vanq̃ hoc tẽpore mihi ocij nihil erat: ne tamẽ mea taciturnitas tibi moleſta eſſet: reſpõdi ad ea paucis: quæ petieras. Cercopes duo fuere: quorũ nomĩa Aeſchines Sardianus in iambis ſcripſiſſe traditus. Nam alter Andulus dictus eſt: alter Atlantur. Hos autem deceptores mendiciſq; extitiſſe apud Aeſchinem athenienſem in legatione patet: quos etiam Anaxagoras uenãdorum ſimiorum gratia in eas inſulas traieciſſe narrat: quæ a ſimiorũ nomine qui πίθηκοι pithecí appellantur: uocatæ ſũt pithecinæ. χέρκωψ cercops præterea & iocoſũ ſignificat: & eſt eorum ſimiorũ ſpecies: quib⁹ caudæ ſunt longiores. Quod autẽ petis idem ne ſignificet ὀϊόσει. & ὀϊόσ τέει certe nequaq̃ idem. Nã quod ſcribitur ſine τέοιόσει: uit a uolo ſignificat. Sed ſi ſcribat̃ cum τέοιόσ τέει ſignificat potes: id quod ex uſu legendi nõ obſcure aĩaduertes. De anno aũt proſcænio apud Plautũ: textus ille corrũpt⁹ eſt. Nannio enim ſcribi oportet. Fuit aũt Nanniũ illuſtris meretrix: quã & hyperides contra Patrocleum: & Apollodorus in ijs quæ ſcripſit de meretricibus: αἴγα hoc eſt caprã: ut ſcis: nominatã ſcribunt: ea ſcilicet rõne: qđ tabernarium quendã Tallum noĩe: id quod uirgultũ ſignificat: exederet. Virgultis em̃ capræ plurimũ delectãtur. Antiphanes uero iunior in ijs: quæ de meretricib⁹ reliq̃t ſcripta: Nannium dicit uocatã eſſe cognomine ꝓſcænium: qm̃ extrinſecus formoſiſſima uideret̃ inſtar ꝓſcæniorũ theatraliũ. Recte igit̃ Plautus uituperatorib⁹ occurrẽs oſtẽdit ſe primũ nõ eſſe: qui tragœdiã admiſcuerit comœdiæ: cum in Nannio proſcænio idem antea fuerit factitatum ab alio poeta: q̃ſq̃s tãdẽ ille fuerit ut patet ex ipſis uerbis: quæ tangunt̃ ĩ textu. Qui uero ille fuiſſet: certi habeo nihil. Vaticinari ãt nolim. Vale ex Mediolano pridie idus iunias. .M.cccc.Li

Franciſcus Philelfus ſal. di. pl. Nicolao arcimboldo ducali ſenatori ac iureconſulto.

n I tibi uiro integerrimo: & eruditiſſimo homini: & cũ rerũ meaꝝ oĩm: tũ meijpſi⁹ imprimis ſtudioſo gratificer oĩa: quæ præſtari a me queant: ſim plane ingrat⁹. Fa-

ciam igitᷣ:quod tantopere efflagitas:& id quidem nõ libẽ/ter minus:q̃ diligenter. Cæterũ noſti occupationes meas: quibus ſi uolũtatẽ meã cõparaueris :haud me cunctatiõis accuſabis. Studebo tamen:annitarq; manibus ac pedibus ut aiunt:ut diligẽtia oẽm ſuperet neceſſitatẽ. Vale Medi/olaui ex ædibus noſtris idibus Iunijs.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Donato actiolo ſal.

a Ccepi eſſe apud uos quoſdã priſcos de arte grãma/tica libros:quorũ uelim nomina ad me ſcribas. Nam quibus hoc tempore in publicis ludis græci utuntur libris: pleni ſunt ineptiarũ:ac plane tales : ut ad dediſcendũ ſint: q̃ ad diſcẽdum longe magis accõmodati. Tu fac:quod pe/to:ac Vale ex Mediolano idibus Iunijs.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Catoni Sacco equiti aura/to ac iureconſulto ſalutem.

a Iunt te mi Cato factum auariuſculũ: quod plurimũ miror. Nam cui parcis pecunias tuas :qui libros ne gigneres:uxorẽ mathuſalem tibi matrimonio iun/xiſti? Fratrine? At ille eſt longe te ſtultior:qui a tuo cõſpe/ctu nõ ſecus fugit:q̃ ſi baſiliſcum intueretur. Num te poda/gra iccico in auariciam agit :quod metuas fore : ne ſi leges docere & ius ciuile cogaris deſerere:ad pauperiem priſti/nam redigare : quaſi tibi non propterea iunxeris locuple/tem anum uxorem:quod nũmos liberis prætuleris. Viue igitur ut cõſueſti:liberaliter :neq; tibi pauperies metui ſit. Nullus enim uæhementior dolor uacat febre:quæ una te breui:ni ſapias:omni exuet cura. Vale ex Mediolano idi/bus iunijs.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Andreæ alamanno ſal.

d Emetrius ſguropulus iſtac iter factur⁹ in urbẽ Ro/mam:petijt a me:ut ſe tibi p litteras cõmẽdarem. Quod mihi tam facile eſt :q̃ qd' faciliimum. Modo intelligas eum eſſe Demetrium :qui cum grauitate ac ue/ro nihil habuerit cõmune unq̃. Ex librario nõ inepto:quã/tum ad formã litterarũ attinet:uult uideri philoſophus:id quod ex ornatu capitis longioreq; pallio tibi facile fuerit

iudicare. Nam neq; uitæ inſtitutis neq; doctrina ulla phi-
loſophi quicq̃ ſapit. Verum lingua eſt & celeri & expedi-
ta & ſuaui: ut græcorum nemini cedat. Voce quoq; & cla-
ra & ſonora. Rem omnem tenes. Ita tibi omnem cõmen-
do: ut illi adſis: & tecum habites. Vale ex Mediolano idi-
bus iunijs. M.cccc.Li.

Frãciſcus Philelfus ſal. pl. di. Benedicto nurſi-
no philoſopho ac medico ducali.

n On eſſe poſſum ſine permagna ſollicitudine animi
ac modeſtia ob hunc peſtilentiæ morbum: quo uni-
uerſa correpta ciuitas in aſſiduis innumerabilibuſq; fune-
ribus & dies couſumit & noctis. Neq; ſatis ſcio: quid conſi-
lij capiam. Nam ſine liberis uniuerſaq; familia hinc dece-
dere & inhumanum ſit & dedecoroſum omnino. Diutius
uero uerſari inter tot ac tantos ineuitabilium ſagittarum
ictus eſt hominis non minus diſſoluti: q̃ inſipientis planeq;
inſani. Præterea & quo ſim profecturus: & quo pacto: qui
& pecunijs caream: & ab omni fortaſſis urbe metu con-
tagionis excludar? Peto igitur a te mi Benedicte: ut tuis
me prudentiſſimis conſilijs adiuues. Vale ex Mediolano.
idibus Iunijs. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Angelo reatino iureconſulto ſal.

T princeps abeſt Mediolano: & peſtifer hic mor-
bus incrudeſcit indies magis atq; magis. Nec mihi
integrum eſt: maneam ne: an abeam: ita ſum & animo per-
turbato: & conſilij egens: in tanta præſertim rerum mea-
rum omnium difficultate & inopia. Accedit item ad ma-
lum: quod edicto principis cautum audio: ne quis Medio-
lano decedẽs in loca alia admittatur eius ditioni ſubiecta.
Rogo te maiorem in modum: mihi faciunda ut q̃primum
conſulas. Vale ex Mediolano idibus Iunijs. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Ciccho Simonetæ.

d Eus ijs uel mortuis ſit iratus: qui primi auro & argẽ-
to precium ſtatuerunt: ut qui caret alterutro: inuti-
lis (ut ita dixerim) habeatur. Quod nunc mihi uideo acci-
diſſe. Quanto uerſor in periculo atq; diſcrimine inter hæc

peſtilentiæ iacula: tute uel reticente me animaduertis. Si mihi adeſſent pecuniæ: permultos haberem fautores & ſalutis & dignitatis meæ. Sed quoniam illis careo: præter te unum uirum optimum & hominum mihi amiciſſimum cæteri omnes: alij negligunt: alij contemnunt. Nec tamen tibi perſuadeas: uolo me frangi animo: aut aliud quicq̃ humilius de me ſapere. Quin eorum potius miſereor: qui in hominis figura uitam pecudis repræſentant. Velim tamen pro noſtra amicitia: mihi conſulas: quæ ſit tua de rebus meis ſententia. Nam nec diutius mihi agere licet Mediolani propter inualeſcentem indies magis atq; incrudeſcentem peſtilentiæ uim & efferatam rabiem: nec alio ſecedere indigenti pecuniarum. Litteræ enim ducales nihil omnino mihi profuerunt apud hos ædiles: hoc eſt prouentuū ducalium magiſtros: quos uocant. Ni metuerem fore: ut offendam principis uoluntatē: abirem extra hanc Galliam ciſalpinam tutioris in locos. Vale & principem hortare ut meminerit mei. Ex Mediolano idibus Iunijs. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Iacobo bracello & Gottbardo ſal.

X Enophon filius: qui haſce litteras uobis reddidit: corā exponet: qua mihi in re ueſtra opa opus ſit. Nō autem ſum ignarus gratiſſimum uobis eſſe me ueſtra opera uti uelle: præſertim in re litteraria. Nam Ioannes Marius filius cupit ire ad me: quod ut commodius poſſit & tutius facere: iccirco publicæ fidei litteras petit: quoniam in eorum oppidis eſt uerſatus iā mēſes duos: quos ueſtra reſp. ducit in hoſtibus. Reliqua ex ipſo Xenophonte cognoſcetis. Valete ex Mediolano idibus Iunijs. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Nicolao Cebæ ſal. plu. di.

R Eſpōdi nudiuſtertius tuis litteris. Itaq; in præſentia breuitate ſum uſus: præſertim quod Xenophon filius iſtuc iret: qui tecum meo nomine uerba facturus eſſet. Venit enim ut Ioannem Marium fratrem comitetur Mediolanum: huic uelim: mea illa conuiuia ad me des. Vale ex Mediolano idibus Iunijs. M.cccc.Li.

p Vto audiuiſſe te inſtituiſſe Ioannem Mariũ filiũ ad nos reditũ facere. Quare petijt per litteras: ut Xenophonta Genuã qua iter facturus eſt: q̃primũ mitterem: quo ſe comitetur Mediolanũ. Reliqua Xenophon ipſe filius meis uerbis tibi coram narrabit. Ego Arrhianũ uæhement' cupio. Vale ex Medio. idibus iunijs. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſalutem.

c Vm cæteris in rebus me tuæ proximæ litteræ plurimũ delectarunt: tum eo me non mediocriter pturbarunt: quod publicæ fidei litteras ſignificabas iã ſupra ſecundum menſem miſſas ad me a Bernardo Iuſtiniano uiro patricio & mihi amiciſſimo. Fatebor tibi ingenue: quæ ante fuit opinio mea. Inſtitueram: ut ſcis: ad reſurrectionẽ chriſtianam ire ad uos. Itaq; me pararam: quotidie litteras ueſtras auidiſſime expectans. Sed ubi aduenit conſtituta dies: nec ego ex te: nec ex alio quoq; amicorum uideo qcq̃ epiſtolarum: cœpi mecum uæhementer ſtomachari atq; iraſci mihimet: qui omnino fruſtra amarem. Itaq; decreueram nihil poſthac amplius ad uos ſcribere. Sicq; diſtuli cõpluſculum temporis: ut noſti: deinde cũ refrixiſſet excandeſcentia: & amicitiæ uis rurſus cõcaluiſſet: non potui me continere: quin aliquid tecum obſtreperem. Nunc re quã ſcribis: diligenter cõſiderata: quid iudicaturus ſim: neſcio. Vnum aũt cupio: ut me facias q̃primũ certiorem: quinam ille fuerit cui Bernardus litteras ad me dedit. Reliquũ eſt: ut aliæ parentur publicæ fidei litteræ: quibus tẽpus duoꝶ menſium ſit præfixũ: atq; incipiat ad. xvij. Kal'. Septẽbres. Ad id enim tẽporis inſtitui proculdubio uos uiſere: id qđ me tuto facturum uolo: at nolim: mihi obeſſe poſſit: quod iandiu in his ſum: quibus cũ tam dura bella geſſiſtis. Sum autem iturus ad Alphonſum regem. Quare diuertam ex eo ad uos itinere. Vale ex Mediolano. x. Kalen. iulias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Aenico Daualo ſal plu. dic

s Vm certior fact⁹ a Gabriele mirabili: q modo iſtinc

Mediolanũ orator rediit dediſſe te ſibi alias ad me litteras circiter Kal'.februarias:quas ego uidi nuſq̃. Ne aliæ omni/no ullæ ex te mihi redditæ ſunt litteræ:præter eas quas ex puteolis ad.xvij.Kalen.maias ad me dediſti.Itaq; nihil tibi mirãdũ eſt:ſi nullũ a me reſponſum accepiſti. Nãc qd ſcri/pſeras:ſcire non potui.Ad proximas autem reſpõdi. Nũc autẽ habeo noui nihil.Satyrarũ codex aſſidue excribitur. Si prius nequiuero:ad auguſtũ ſaltem iter omnino ad uos capiam.Ante id temporis nullo pacto licet. Vale ex Me/diolano.x.Kal'.iulias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo parmẽ ſi equiti aurato ſalutem.

e Am mihi beniuolentiam ad Aprilem oſtendiſti: ut uidear mihi de te poſſe omnia polliceri. Quare cũ princeps noſter pecunias mihi in præſentia in dandas de/creuiſſet:Xenophonta filium ad te miſi:quem ut q̃primũ expediri cures:te etiam atq; etiã rogo. Erit hoc mihi tam gratũ q̃ quod omnium maxime. Noui modeſtiam & hu/manitatem tuam.Scio moleſte te laturum:ſi pluribus uer/bis abs te petam:quod tua ſpõte facturus ſis.Vale ex Me/diolano.iiij.Cal'.iulias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Catoni Sacco iuriſconſul/to & equiti aurato ſalutem.

x Xenophon fili⁹ coram tibi exponet:quid fieri abs te uelim.Tu autem facies:ſcio:quod ſemper con/ſueſti:& amice & recte.Ego ad auguſtum ſum ad Alphon ſum regem iter facturus ab eodem ſcilicet inuitatus.Reli/qua ex ipſo Xenophonte cognoſces. Vale ex Mediola/no.iiij.Calen.iulias.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Aenico daualo equiti aurato ſa.

q Vod modo.x.Cal'.iulias ad te ſcripſi:hĩc ad uos iter capiam ad proximũ ſextilem. Interea uero tempo/ris ſatyrarum codex quem regi dono daturus ſum: lucu/lentiſſime exaratur.Tu uelim operam des:ut regiæ fami/liaritatis litteræ quarum comitatu inter proficiſcendum utar:q̃primũ eant ad me. Audio iſtic eſſe Venetorũ ora/

torem: cui⁹ tu hac in re opera uti poteris: ea ſcilicet: ut iſti/
uſmodi litteras ad egregium medicum Petrum Thoma/
ſium qui Venetijs agit: & mihi eſt familiariſſimus: q̄ dilige/
tiſſime pferendas curet. Is em̄ eſt a me iā cōmonefactus:
ut eas litteras cum primū acceperit: mittat ad me. Tu me
interea diuo Alphonſo tibiq; cōmenda. Vale ex Medio/
lano pridie Kalen. iulias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Ciccho Simonetæ ſal. di. plu.

t Ernis litteris meis eſſe debes certior fact⁹: me neq;
Papiæ: neq; Mediolani rem pecuniariā quā decre
uit princeps: conſequi potuiſſe. Nam & Papienſes
& Mediolanēſes magiſtratus nullas ſibi pecunias eſſe re/
ſponderunt. Id autē quanto mihi incōmodo ſit: uel me re/
ticente cognoſcis. Itaq; tuæ erit hūanitatis ita ad hos Me/
diolanenſes ſcribere: ut intelligāt ſe ſua falli oportere opi/
nione: qui uolunt ſe plus poſſe q̄ principem. Vale ex Me/
diolano pridie Kalen. iulias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio medico ſal. di.

i Am quartū ad te ſcripſeram: poſteaq̄ nullæ mihi
redditæ ſunt litteræ tuæ. Poſtea uero nihil accidit:
qd̄ tua intereſſe arbitrarer præter incredibile deſi/
derium meū uiſendi tui: quod indies magis magiſq; auge/
ſcit. Hoc autē me leuare tui eſt officij. Vale ex Mediola/
no. xv. Kalen. Auguſtas. M.cccc.Li.

Frāciſcus Philelfus Aenico daualo equiti aurato ſal.

a Ppropinquat iam auguſtus: quod ad tempus me
ad uos uenturum antea ſcripſeram. Satyrarū co/
dex feſtinat ad calcem. Ego litteras regias: quibus
de antea ad te ſcripſi: uæhementer expecto. Vale ex Me/
diolano. xv. Kalen. auguſtas. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

q Væſiui diligenter: ut tibi quem cupis laboris ſociū
aliquē inuenirem. Nēmo hic eſt in præſentia: qui
iſtiuſmodi prouinciam uelit. Nec tamen dubito fo
re: ut cum melius res hic habuerint: non ſe aliquis offerat:
quem ad te mittam. Interim cura: ut ualeas cum ſponſa: &

ad me Arrbianũ biſtoricũ q̃primũ des. Ad bæc uelim di/
cas Nicolao cebæ bomini amiciſſimo uerbis meis: ut cu/
ret: ſi me amat: mea ad me conuiuia propediem dare. Cu/
pio enim illa mecum ferre in boc meo ad Alpbonſum re/
gem itinere. Si alius fidus nuncius non occurrerit: ſaltem
tabellarius mercatorũ deeſſe non poſſit: cui quicquid nũ/
morum promiſerit: ipſe libenter diſſoluam. Vale ex Me/
diolano. v. Kalen. auguſtas. M. cccc. Li.

Franciſcus Pbilelfus Petro Thomaſio medico ſal.

n On poſſum non ſubdubitare factũ eſſe: ut tot quas ad te dedi litteras: interceptæ ſint: quandoquidẽ iam ſextum ſcripſerim poſteaq̃ nulla mibi omnino uel perbreuis epiſtola tua reddita eſt. Deus interceptoribus malefaciat: qui me priuant iucundiſſimo fructu ſermonis tui: qui mibi omni melle eſt ſuauior. Itaq; uelim cures: ut omni ratione atq; arte fallentis fallas: ac me expleas deſiderio litterarũ tuaꝶ. Vale ex Mediolano. vij. idus Auguſtas. M. cccc. Li.

Franciſcus Pbilelfus Petro Tbomaſio medico ſalutem

a D ſeptimum idus Auguſtas cum iam meas litteras obſignaſſem: binæ mibi tuæ redditæ ſũt: quibꝰ diligentiſſime perlectis: reſpondi etiam tunc tibi q̃antũ opus fuit. Nunc autẽ abs te peto: atq; contendo: ac ſi pateris etiam atq; etiam te rogo: ut omni cura & diligentia operam des: ut quæ mea ſcis intereſſe q̃primũ conficias: boc mibi nec gratius facere potes: nec neceſſarium magis. Vale ex Mdiolano. xviij. Calen. Septembres. M. cccc. Li.

Franciſcus Pbilelfus Ioanni Mario filio ſal.

n E fruſtra ad nos eas: boc die Mediolanum egredimur petituri Cræmonam: Vbi tandiu futuri ſumꝰ: quoad bæc peſtilentialis morbi procella conquieuerit. Vale ex Mediolano. v. idus ſeptembres. M. cccc. Li

Franciſcus Pbilelfus Ioanni Mario filio ſal. di. plu.

c Vm beſterno ueſperi Cræmonã ueniſſemus: eſſe/

muſq; excepti minime inhumaniter:hodie ex urbe eiecti ſum⁹:ī cauſa hoc fuit. Erat mihi ſerua mercēnaria ex familia non ignobili aliprandа:nomine Antonia:& ea quidem puella nō inuerecūda. Hanc reliqueramus in cymba una cum Maria nutrice tua:ut tantiſper res noſtras aſſeruarēt: dum ædes concederemus. Nam cū Xenophonte ſororibuſq; tuis ac genero apud honeſtum cauponem interim diuerteram⁹. Dum poſt paratas ædes hodie cymbam repeto:quo & res & mulierculas agerem ad ædes: offendo Antoniam ſubita peſtilentiæ ui correptam animam efflaſſe poſitamq; in ripa:ibidemq; maximum hominū concurſum ac tumultum:non potui mihi non metuere in tāta hominum barbaria: ſed multo magis filiabus:quas una cum genero in urbe dimiſeram. Quid multis? Mihi in urbem regrediendi poteſtas adempa eſt:reliquis item noſtris ex urbe continue eiectis. Ruri nunc ſumus:quod in ſuburbio iacet:qua itur Mantuam. Vale ex Cræmona pridie idus ſeptembres. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Leodryſio Cribello ſal.

ſ I grato in me animo eſſe uolueris:ut & eē debes: & ipſe te futurū puto: curabis omnia quæ iſtinc decedens tuæ fidei mādaui:& amice & diligenter:imprimiſq; ne quid mihi detrimēti domi fiat. Nam te haud latet:quātus nunc furum numer⁹ propter abſentiā ciuiū Mediolani ubiq; noctu atq; die inſidietur: ut nullæ ædes ſatis aut clauſæ iſtis aut munitæ ſint. Quare tuæ fuerit curæ ac beniuolentiæ erga me:operā dare:ne quid nobis ſurripiatur abſentibus. Vale ex ſuburbano rure Cræmonenſi idibus Septembribus. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Matthæo Piſaurenſi ædili curruli.

q Vod ſcire cupis:q̄ me humane & liberalit̄ Cræmonenſes exceperint:accipies paucis. Me aduenientem uniuerſa ciuitas & uidit: & honorauit egregie. Sed ubi accidit ut mercennaria quædam mea ſerua peſtilentiali morbo correpta: uitam ſubito deſeruerit:tu-

multus ingens in urbe aduerſus me exortus eſt:quem plebeia inſania concitauerat. Nam qui uiri nobiles atq boni eam urbem inhabitant:nihil huiuſmodi non modo nō fecerūt:ſed ne temptauerunt quidem. Sum continuo cum uniuerſa familia urbe excluſus: & nō ſine magno quidem uitæ periculo. Vagabar in cāpo auxilij omnis atq opis expers. Nec quid conſilij caperē:ſatis mihi erat in promptu: uſq adeo erā animo pturbato in tam repētino inſanientiū hominū motu. Tandē ubi paululū plebeius ille furor ſedatus eſt:præſtātes quidā pauci atq boni ciues permodeſte me adierunt:meq hortati ſunt:ut modice ferrē atq æquo animo plebeiam illam ſtulticiam:quæ longe magis:q̄ mihi bonis omnibus ciuibus permoleſta extitiſſet. Breui autē fore ut illud omne erratum haud ignobili diligētia ſarciretur. Meq duxerunt in proximum quoddam ſuburbium: ubi rus ē ac uilla cuiuſdam ciuis perſecbetæ. Vnde eiecto uillico:mihi uilla una cum rure tradita eſt tantiſper incolēda: donec publica diligentia aliter meæ & rei & dignitati prouiſum fuerit. Cæterum in præſentia incōmodius agere nihil poſſem. Nam om̄ia mihi deſunt præter culices puliceſq & muſcas. Vale ex Cremonenſi rure Suburbano. xvij. Kal. Octobres. M.cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Sceuæ corti equiti aurato ac iureconſulto ſal.

Vm iſtac iter facerem Cremonam petiturus: me uæhementer hortatus es:ut Placentiæ q̄ Cremonæ: donec Mediolani peſtilentia ceſſaſſet: agere mallem. Nec em̄ uereri te aiebas multo cōmodius me ac melius apud Placentinos futurū:q̄ apud Cremonenſes. Quare cum uideam Cremonā eodem quoq acerbiſſimo morbo laborare:quo Mediolanum: ſciamq q̄ tibi homini amiciſſimo & carus ſum & periucundus:non inuitus cōditionem accipiam:modo per te fiam certior: ne ſpem precio ſim empturus. Itaq fac:propediem intelligā:quid me facere oporteat. Vale ex rure ſuburbano. xvi. Kalē. Octobres. M.cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

c T tuam erga me uoluntatem non laudare non poſ-
ſum : & iſtorum neglige͂tiam non deteſtari non de-
beo: qui nihil eorũ omnino agant: quæ tu ijs age͂da iuſſiſti.
Non enim ij ſumus: qui more ſcytharum ſolo utamur pro
lecto: præſertim tandiu: & ſine ulla noſtra culpa. Accedit
ad hanc difficultatem alia longe incommodior: quod ne
caupones quidem ulli nos dignos putant: quibus ullo nũ-
morum interuentu ea dent uænu: quibus ſine uitam du-
cere nequeamus. Aiunt enim Guilielmum neſcio quem:
homine͂: quantum uidere uideor circumforaneum ac pla-
ne barbarum ſibi iuſſiſſe non modo ne quid nobis uel mer
cede ulla exhibeant: ſed nec etiam uerbum nobiſcum faci
ant. Iſtum autem perditiſſimum Guilielmũ eiuſmodi ma-
giſtratui præfectum dicunt: cui talis poteſtas decreto pu-
blico data ſit. Itaq; te rogo: ut uel conſulas rebus noſtris:
quemadmodum nudiuſtertius mihi coram recepiſti: uel
quod admodum malim: mihi abeunti poteſtas fiat. Vere-
or enim ne qui Mediolano peſtilentiam fugimus: eã Cræ-
monæ repererimus in tanta rerum omniũ difficultate ac
tædio. Vale ex rure ſuburbano. xi. Kalendas Octobres.

Franciſcus Philelfus Chriſtoforo Marliano ſal.

Odie cum tibi primum facultas oblata fuerit: fac ſi
h me amas: ut te uideam. Sunt enim quædã mihi te-
cum cõme͂tanda. Præterea uacuus ne omnino ue-
nias: atrame͂ti aliquãtulũ tecum affer. Nam atramentariũ
meũ æque ſitit: atq; nos omnes. Xenophon filius petit abſ
te aliquantulũ uernicis. Vale ex ſuburbano rure. x. Kalen.
Octobres. M. cccc.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

V pio quædã cõme͂tari tecũ. Itaq; re͂ mihi ꝑgratã fa
c cturus es: ſi cũ quid ocij hodie nactus fueris: huc te
conferes: quando quide͂ nos ad te ire barbaria iſta
non ſinit. Arca illa noſtra cum libris eſt etiam nunc ſub Io-
ue. Vale ex rure ſuburbano. x. Kal. Octobres. M. cccc. Li.

Franciſcus Philel. Ioanni Iordani iuriſcõſulto ſal.

p Ræterierũt anni iam triginta & amplius: poſtea q̃
nec uerborum a me: nec litterarũ aliquid accepiſti:
nec ego item abs te: Idq; non alterutrius uoluntas
aut negligentia ulla fecit: ſed longiſſima locorũ interualla.
Nam cum tu adhuc patauij operam dares iuri ciuili: ego a
Venetis ſoluens in Thraciam nauigaui: quo græca ſapien
tia factus doctior maiori uel uſui uel ornamento latinæ lin/
guæ: futurus eſſem. Qua una re factũ eſt: ut mutua ſcribẽ/
di uiciſſitudine priuati iamdiu fuerim⁹. Nam poſt annũ ſe/
ptimũ ubi in Italiam reuertiſſem: &ſi eramus propinquio/
res: tamẽ cum temporũ quoq; difficultas nobis fuiſſet im/
pedimento: uterq; ſiluimus: Nunc uero cum propiores fa
cti eſſemus: tempuſq; ipſum nos mutuo ad ſcribendũ hor/
taret᷑: anteuertere q̃ anteuerti malui: quo intelligeres nul/
lo amoris officio me poſſe abs te ſuperari. Scire autem cu/
pio: q̃ belle ualeas: & quanta me beniuolentia proſequare.
Nam ego te nõ diligo ſolum: ſed ita amo: ut nihil ad cumu
lum addi quæat. Valeo autem pulchre. Apud Cræmonen
ſes uero ideo me recepi: quoniam Mediolani qua ipſa in
urbe domicilium mihi perpetuũ conſtitui: peſtilẽtia indi/
es magis atq; magis inualeſcit incrudeſcitq;. Reliquũ eſt:
ut q̃diu in propinquo futuri ſum⁹: q̃ creberrimis inter nos
litteris quotidie aliquid conmẽtemur. Vale ex rure Cræ/
monenſi ſuburbano. x. Kal. Octobres. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Iacobo Camerinati ſal.

e Xiſtimo tibi ab ingenuo adoleſcente Chriſtoforo
marliano ea oĩa uerbis meis renunciata: quæ a me
mane corã accepit. Nihil aũt aut temere aut min⁹
cõſulto locut⁹ ſum. Ruſticor eñ ut noſti iam diẽ ſextũdeci
mum: nõ ſolum incõmode: ſed in maxima rerũ oĩm penu
ria. Quid mihi poſtridie ſit agẽdũ: aut unde neceſſarijs re
bus ſubueniẽdũ: nõ intelligo. Quare nõ amicis ſolum: ſed
mihi etiam ipſi iam moleſtimus fieri incipio. Itaq; ſummo
opere te rogo: ut quæ tibi Chriſtoforus nomine meo ex/
poſuit: hoc ipſo die omnino conficias: quo quid factu/
rus ſim intelligam. Hodie mihi philoſophica cœna futu/

ra eſt eaqꝫ diogenica. Poſtridie uero ne cũ arida quidem cerere mẽſam mihi futuram uideo. Vale ex rure ſuburbano Cremonæ. v. Kal. Octobres. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Mãſueto attendulo abbati ſal.

r Enuciauit mihi heſterno ueſperi uir optimus amãtiſſimuſqꝫ tui Iacobus camerinas inſtituiſſe te mihi dono datũ ire tritici ſextarios decem. Quæ quidẽ res uix dici quæat: quantam mihi uoluptatem attulerit: & id quidem nõ tam ipſo dono: quod ſane pulcherrimum eſt: q̃ bonitate ac liberalitate ingenij tui: qui nullo unq̃ ab me prouocat⁹ officio uolueris me tibi tam opportuno: tã benigno munere deuincire. Itaqꝫ habeo tibi imortales gratias. Tu autem tibi uelim: perſuadeas: eum me eſſe futurumqꝫ indies: qui in te amando ceſſurus ſim nemini. Triticum autem ipſum tum mihi præbendum curabis: cum in urbem uenero. Nam ruri quo pacto ſim uſurus: non ſatis intelligo: quanq̃ ne in urbe quidem fortaſſis eo mihi opus erit. Verũ hac de re breui faciã certiorẽ. Vale ex Cremonenſi ſuburbano rure. iiij. Cal. Octobres. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Nicodemo Trãchedino ſal.

q Væ tibi in ethuriam abeunti pro beniuolẽtia noſtra mandaram: nequaq̃ debes eſſe oblitus. Miratus aũt ſum: quod nihil poſtea reſponderis niſi tua fortaſſis in urbem Romam feſtinantior profectio tibi fuerit impedimento: quo id florentiæ cauſa mea gerere commode nõ potueris: qđ tuis in cõmentarijs annotaſti. Hoc ſi ita eſt factũ: uelim in reditu ne prætermittas. Erit id mihi uæhementiſſime gratum. Et ne tuas litteras fruſtra ad me des: ego hoc tempore ago Cremone: acturuſqꝫ ſum fortaſſe: donec peſtilentia Mediolani deſierit deſæuire. Iacobũ triulcum diſertiſſimũ iuriſcõſultũ ualere plurimũ opto: imprimiſqꝫ Auriſpam meũ uirum optimũ & hominẽ doctiſſimum. Vale ex rure Cremonenſi ſuburbano: pridie Calẽ. Octobres. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo Melio ſal.

q Voniā certo ſcio te uel rōne uel tempore ea animi
ægritudīe quā nō mediocrē ex obitu dilectiſſimæ
ſororis tuæ & nobiliſſimi uiri cōceperas:magna ex
parte liberatū:nō ſum ueritus uti officio tuo. Decreuerūt
tui iſti publici magiſtratus nudiuſtertiꝰ mihi iā licere urbē
ingredi atq; pro arbitrio meo incolere.Itaq; mihi ædes pa
randæ ſunt.Hac in re tua mihi opera opꝰ eſt. Cupio mihi
domū cōduci in tempus ſemeſtre & amplā & cōmodam.
Peto igiť abs te:ut hāc prouinciā tuorū alicui deferas idq;
q̄primū.Nō em̄ te latet quāto cū incōmodo ruri ſum.Nūq̄
equidē didici ruſticari:qui uł philoſophari uel aliquid libe
ralius agere ſemp̱ cōſueuerim.Hoc erit mihi tam gratum
q̄ quod gratiſſimū. Vale ex Cræmonenſi rure ſuburbano.
Calen.Octobribus.M.cccc.Li.

Frācīſcus Philelfus Michaeli rochæ grāmatico ſal.

d Iligentiā tuā non ſolū ꝓbo:ſed etiā laudo.Facis em̄
& amice & liberaliť.Domū mihi conduci cupio:tū
amplā:tū etiā pulchrā. Quo in loco ſita ſit nō mul-
ti facio:mō locꝰ ſit honeſtꝰ ac muſis (ut ita dicā) accōmoda
tus. Qđ ſcire cupis:Næ græca dictio ē: & diphthōgū reci-
pit:æ:quæ apud græcos p̱ ai.ſcribiť:& niſi diuidať eodē ſo
no enūciať:quo apud latinos.æ.diphthongꝰ:quā dicimꝰ.
Nam ſi diphthongus apud græcos eſſe deſierit:eodē mo-
do proferť:quo apud nos.ai.diuiſa. Vnde Virgilius græ-
cos imitatus ait:Aulai in medio pendebāt pocula bacchi:
pro aulæ.Næ igiť p̱ æ diphthōgum ſcripta ſignificat.certe
ita:& uæhementer:uel etiā nimis ſecundū quoſdā. Hac
autem dictione ita utuntur latini poetæ preſertim comici
ut dica:ſymbolū:ſtrategi:& alijs atq; alijs uerbis pluribus.
Et ut ueniā ad rem tuā : mihi cōuenientiſſime dici uidētur
apud Terentiū.næ.pro uæhementer aut nimis:quanq̄ ni-
mietas a uæhementia non admodū differt. Cū em̄ inquit:
Faciunt næ intelligēdo:ut nihil intelligāt:quaſi qđ qui ma-
gis q̄ opus ſit:aliqđ uel inqrūt:uel ſpeculanť:eorū numero
ſunt habēdi:qui nihil intelligūt. Tu ſi ſecus putas:utere iu
dicio tuo.Ego em̄ neminē mihi deum facere conſtitui. Ita
etiā tibi:ſi ſapias:faciūdū exiſtimo. Vale ex rure ſuburba-

no Cræmonæ.Kalen.Octobribus.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Auguſtino Narinenſi ſal.

i Nſtitui cōſiliū tuū ſequi. Nā qđ me cōmonueris fo/re noſtro principi nō ingratū: ſi relictis Cræmonēſibus Papiā q̄primū cum uniuerſa familia conceſſero: puto nil temere te locutū. Itaq; in craſtinū diē hinc ſoluā: qđ eo facio libēti⁹: nequa ꝑ me accedat uel utilitas: uel uoluptas ad tuos iſtos barbaros: quos deus optim⁹ maxim⁹ radicit⁹ ꝑdat: idq; propediē. Domū autē quā pararūt ſibiipſi habeant una cū peſtilētia atq; ignorātia. Vale ex rure ſuburbano Cræmonæ quarto nonas Octobres.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Leodryſio Cribello ſal.

a D ſextū idus Octobres ueni Ticinū ubi cōtinu⁹ſum futurus: donec Mediolani clæmētius cælū ſpirauerit. Audio quas domi ad cuſtodiā reliquerā mulierculas: & matrē & filiā e uiuis exceſſiſſe. Nec de reb⁹ meis domeſticis poſteaq̄ deceſſi Mediolano: in hāc diē audiui quicq̄. Nec poſſū nō dubitare: neqđ litigij ꝑ affines meos aduer/ſus me ſit tentatū. Itaq; te rogo: ut oīa quæ mea intereſſe iudicaueris: q̄diligentiſſime odoreris: & ad me confeſtim ſcribas. Vale ex Ticino pridie idus Octobres.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo corigiæ equiti aurato ſalutem.

h Aud mea de te me certe fefellit opinio. Nā iāpridē eū te fore ſū arbitrat⁹: cui ꝓ tuis erga me beneficijs eſſem plurimū debitur⁹: & id certe cū ſuꝑiorib⁹ mēſib⁹ re ipſa expertus ſum: tū ita hoc tēpore perſpicere uideor: ut ea: quæ cernunť oculis. Nō em̄ ignoro benignū & amiciſſimum tuū erga me animū. Nā liberaliſſim⁹ uultus ipſe tuus ſic animi tui liberalitatē oſtēdit: ut me iā cenſeam oīa acce/piſſe: quæ tu dare ſi ita poſſes: ut uelles: & magno ipſe leuarer incōmodo: & tu nō mediocrē gloriā cōſequerere. Debes em̄ liquido aīaduertere: q̄ mihi moleſtū ē tandiu apud cauponē degere: cū tali præſertim & tā graui familia eaq; delicata. Doleo aūt maiorē in modū nō mea ſolū: ſed multo etiā magis principis noſtri cā. Quid em̄ dicať cū ab ipſis hoſtibus: tū ab uniuerſa italia: cū increbruerit apud oēs eā

eē unius Franciſci Sphortiæ aut conſuetudinem: aut for/tunā: ut uel nequeat uel nolit egregijs uiris opitulari & ea ſuppeditare: quibus ſine uitā tueri nemo poſſit. Itaq; rogo te: ut quod ſponte facis: uel mea etiam uel principis noſtri cauſa non facias ſolū ſed efficias: hoc eſt ut publica priua/taue pecunia hunc eximas hac loci obſcuritate: qui uel lu/cem tenebris uel ſolem luci non minus ſolet q̄ poteſt affer re. Id autē eo facilius ſis facturus: quo ſcis nihil ad te detri/menti præter breuiſſimi temporis incōmodum peruētu/rum. Nam multo plus mihi debet ex ærario q̄ in præſen/tia ab me petat. Ego uero is ſum: qui beneficijs ſupari non æquo aīo ſim ferre ſolitus. Nam ſi aliud nihil: nominis ſaltē īmortalitatē ijs qui bene meriti de me fuerint: referre ſem per conſueui. Quid uelim: paucis tenes. Vale Papiæ ex ædibus noſtris. xvij. Kal. Nouembres. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Benedicto Nurſino philoſopho ac medico ſal.

d Ebuiſti heſterno ueſpi ex cōterraneo & affini tuo intelligere: qua in re mihi opus ē opera tua. Et q̄q̄ abs te amer: iāpridē noui: reliquū eſt: ut abs te pe/tam: ne fruſtra te admonitū patiaris. Nā q̄uis omne tuum mihi officiū gratū ſit ſemp: hac tn̄ tēpeſtate eo erit grati⁹: quo magis eſt neceſſariū. Præterea quædā mihi ſūt cōmē/tanda tecū: quæ principis noſtri uæhemēter intersunt. Si huc min⁹ ante ꝓfectionē tuā es uētur⁹ ad principē: uelim me facias certiorē: an licet in præſentia Ticinū incolentib⁹ ad uos ire. Audio em̄ hmōi & ciuibus & incolis propt pe/ſtilentiæ ſuſpitionē ad uos iter eſſe interclusum. Quod ſi ſecus mihi fore ſignificaris: maturabo ad te q̄ primum. Va le ex Papia. v. Kalen. Nouembres. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Leodryſio Cribello ſal.

f Eciſti: ut te decet: q deſiderio meo cumulatiſſime ſa/tiſfeceris. Nō em̄ poterā nō ſubuereri: ne quid litigij motū eſſet ab ijs q inſidijs magis q̄ iuri fiſi me abſentē noſ/ſent. Id āt ut metuerē Rainaldi uaridei: quē rex̄ meax̄ abi ens ꝓcuratorē cōſtituerā: ſilētiū faciebat. Reliquū eſt: ut ſi me amas: quotiens ex tuis quiſpiā petit Mediolanū: id qd

exiſtimo quotidie propter ꝓpinquitatem tibi uſu uenire: eundem cures accedere ad ædes meas: & ex ꝓxima uicinia q̄ diligētiſſime ſciſcitari: noui ne quicq̄ acciderit. Quicquid autem acceperis: id facito ut q̄primum ſciam. Vale ex Papia Nonis nouembribus. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Sceuæ Corti iuriſconſulto & equiti aurato ſal.

a Mbroſius gentilis derthonenſis neceſſarius tuus: ut ipſe ait: multis mihi in reb⁹ moleſtus ē. Hūc igit uelim moneas: ne ſit aduerſus me importunior. Nā mihi iam bilē mouet. Vale ex Ticino. v. id⁹ Nouēb. M.cccc.Li.

Franciſ. Philel. Sceuæ Corti iuriſcō. & eqti aurato ſa.

n Olim mireris: qđ nullas ad te litteras dederim: poſteaq̄ ueni Papiam. Fuit em̄ in hanc diē: q̄ par eſſet occupatior & priuatim & publice. Et quanq̄ nihil etiā nūc ſū nactus ocij: uolui tñ intelligeres: quo in ſtatu ſūt res meæ. Ego ut ſcis: iccirco Mediolanū liqui: quo me peſtilentiali ſtragi illi ſurriperē incolumitatiq; ſeruarē. Itaq; apud Cræmonenſes me recepi. Sed cū apud illos nullū eſſe neq; muſis neq; probitati locū re ipſa cognoſſem: uidiſſemq; nobilitati nihil oīno: ſed abiectæ ſortis hoībus omnia pro libidine licere: intra quartū & uigeſimū diē ex quo eo loci conceſſeram: inde ſolui ad Ticinenſes. Cunq; Ticinū petitur⁹ inter remigandū remulco diuertiſſem in portū iſtū placētinū: ſum abs te humaniſſime ſimul honorificētiſſimeq; & except⁹ & munerat⁹. Quæ res eo mihi iucūdior fuit: quo mora illa Cræmonenſis moleſtior fuerat. Ticinum autem ubi adueni: omni ſollicitudine ſum reliqua liberatus: præter eā: cuius cauſa me a Mediolanenſib⁹ auocarā. Nam cū cætera hic me cōmoda plurimū delectant. Vrbis amœnitas: conſuetudo ciuiū: & quæ ad urbanā uitā attinent oīa: tū ipſa diſciplinarū & bonarū artiū ſtudia quibus omnibus Cræmona eſt plane uacua. Sed unū eſt: qđ me aio tranqllo eſſe nō ſinit. Peſtilentia em̄ Ticinenſes laborāt etiam hi non mediocriter. Quare qui mediolani diutius cauere nō audebam: Ticini idem metuam neceſſe eſt. Neq; qd conſilij capiam: ſcio. Nam quotidie nauigare ac mutare ſolum

conſtantis hominis nequaq̄ ducit̃. Præterea huiuſmodi homines nō æquo animo ab ijs excipiunt̃: qui benigni⁹ cælum incolentes bonæ ualitudinis rationē habent. Itaq; hic agere inſtitui: donec ſolo Mediolanēſi ſeſe numen clæmētius præſtiterit. Tenes rem meam omnem. Tu fac: ut ualeas: & me ama. Ex Papia. v. idus Nouembres. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal. di.

p Vto iā antea redditas tibi litteras: quas quarto Cal. Nouēbres ad te dederam. Itaq; eo nunc breuior eē uolui: quoniā tuam aliquā epiſtolā expectare incipiebam. Quod autem me in præſentia ad ſcribēdū impulit: aliud nihil fuit q̄ deſideriū Plinij conſequēdi: eius inquā: qui de naturali hiſtoria eſt inſcriptus. Hunc em̄ audio florentiſſimo tuo principi eſſe emendatiſſimum Auriſpæ Guarinią; eruditiſſimorū hominū diligentia. Itaq; eum mihi excribi cupio & id quidē iſtic apud uos: ſiquis non indoctus librarius inueniri quæat. Ad hæc abs te cupio fieri certior: an ulla ſint tibi uel Themiſtij uel Alexandri aphrodiſiei commentaria in Ariſtotelis libros: quos aut in actiua: aut in ſpeculatiua philoſophia ſummus ille uir doctiſſime ſimul elegantiſſimeq; ſcripſit. Hoc erit item mihi uæhementer gratum. Libenter enim ſapientiam cum eloquentia coniungo. Vale ex Ticino. xv. Calen. Decebres. M.cccc.li.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio
philoſopho ac medico ſal.

q Vod ego ad ſexilē litteras ex Mediolano ad te dederim nō es ignar⁹: ut exiſtimo. At ego ſi quid reſponderis: idcirco ſum neſcius: qd̃ uitæ a peſtilentiali internitio ſeruādæ cā: inde paulo poſt ſolui Cræmonā. v. idus Septēbres. Ex Cræmonēſi aūt ſolo rurſus principis iuſſu ad Ticinenſes me recepi ſeptimo idus octobres. Vnde eadem ratione in hanc diem citius ad te non ſcripſi: quod nulli nuncij neq; hic neq; Cræmonæ itē offerrent̃: qui meas tibi litteras eſſent redituri. Et nūc quoq; & ſi non ſatis ſcio: q̄ tuto litteræ meæ cōmittant̃: nolo tamē putes me ſententiam mutaſſe. Iſſem em̄ ad uos: ni me pecuniæ defeciſſent. Itaq; uelim ad ea: quæ ſcripſeram: q̄primū reſpondeas. Vale ex

Papia.xv.Kal.decembres.M.cccc.Li.

Frãciſ.Phil.Petro Thomaſio philpſopho ac medico ſal.

q Vod nudiuſquartus alijs litteris tibi ſignificaui: Ticinũ cõceſſi. Nullus eñ opportunior locus potuit offerri Mediolanẽſis peſtilẽtiæ ſtragẽ effugere cupiẽti. Nam nec licebat abire longius. Te igit uæhemẽter rogo ut ad ea mihi reſpondeas: quæ ſæpius in uniuerſum ſextilẽ ex meis litteris accipere debuiſti. Id erit mihi gratiſſimũ. Vale ex Papia.xij.Cal.Decembres.M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Ciccho calabro ducali ſecretario ſalutem.

g Raue mihi & ꝓmoleſtũ ẽ ea præmi neceſſitate: ut principẽ noſtrũ linquere oĩo cogar. Quid enim fruſtra tam inutiliter diutius tẽpus teram? Video me noſtro principi eſſe cariſſimum: non tam meis meritis ꝗ benignitate ſua. Quid eñ mereri aliud ſtudeã ꝗ pro dilectione fidem pietatẽqꝫ referre? Ad Apollinis citharam muſæ canunt. Qualis ſonus talis etiã cãtus. Nihil mihi eorum oĩm obſeruat: quæ uel gratiſſimus uel munificentiſſimus princeps iuſſit. Itaqꝫ iam hinc incipio rebus meis cõſulere. Niſi breui conſtituta pecunia reſponderit: me aliorũ principũ æri obſtringã: apud quos poſt anni curriculũ cum primũ uer aduenerit: me recipiã. Sic eñ ueluti ſpe promiſſioneqꝫ deluſus neqꝫ principis gloriæ ſtudeo neqꝫ meæ. Nã eger animus ſtudioſis in rebus ĩmortalitatẽqꝫ moliẽtibus recte agere nihil quæat. Trãquillum eſſe ingeniũ lætumqꝫ oportet: ſiquid aut egregij aut magni ex ſeſe uelit educere. Breui quid facto ſit opus: potes intelligere. Vale ex Papia.v. Calen.Decembres.M.cccc.li.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

e T ſi ad quintũdecimum Cal.Decẽbres ſcripſi ad te: quãtũ ꝑ tẽpore opus fuerat: tamen quia ſum neſciꝰ acceperis ne an minꝰ acceperis litteras meas: uolui rurſus eadẽ tecũ agere. Pliniũ de naturali hiſtoria uæhementer cupio. Audio hũc eſſe apud uos diligenter emendatum. Si iſtiuſmodi exempli facultas mihi futuri ſit idqꝫ ferrariæ: curabo ꝗprimũ excribi. Nec enim dubito ſtudioſum iſtic

librarium inueniri: qui hmõi ſit munere functurus. Itaq; tui uel officij uel humanitatis fuerit: ut me facias propediem certiorem: quid hac de re poſſim ſperare. Vale ex Papia idibus Decembribus. M. cccc. li.

Franciſcus Philelfus Sceuæ Corti iurecõſulto & equiti aurato ſal.

q Rocurator tuus eorũ quæ abiẽs iuſſeras: egit oĩno nihil. Quotidie nouã ſpem affert: quotidie uerba dat. Qui quoniã quam de te fidem mihi corã ſanctecq; recepit: fallere ſæpius non dubitat: te amice moneo: ut uel a gerendis negocijs eorũ auoces: uel ut ſe grauitate tua nõ indignum præſtet: q̃ primũ cures. Vale Ex Ticino. xiiij. Cal. Ianuarias. M. cccc. Li.

Frãciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal. di.

q Vas. ad. v. id⁹ octobres ſuauiſſimas ad me litteraſ dederas: quartodecimo Calẽ. Ianuarias mihi redditæ ſũt Papiæ. Nõ eñ me Cræmonæ offendere potuerũt. Nã id loci multo ante iccirco reliquerã: qm̃ nullum eſſet apud Cræmonenſes muſis hoſpitiũ: & ſum præterea cõmonefactus me rem facturum meo principi gratam: ſi Papiæ tãtiſper agere mallem: dum Mediolani peſtilentia fureret. Atq; fuit tua mihi epiſtola periucunda: quippe quæ eum te oſtenderet: quẽ ſemp amiciſſimũ eſſem exptus. Itaq; nõ poſſum non lætari: qđ te intelligã amori meo nulla ex pte cedere. Nec eñ moleſte laturus ſim: qđ te amãdo ſuperatum iri nullo pacto patiaris. Vir plane philoſophus es: qui tanti uirtutẽ officiũq; facias: ut ea re nolis a uiro etiã amiciſſimo ſupari. At ipſe quoq; mi Nicolae omnẽ ſim aduerſus te pugnã certamenue initurus muneris pulcherrimi hui⁹ gratia. Eo eñ te magis amo q̃ amer abs te: quo magis meritis tuis amandus es. Qđ autẽ polliceris operam tuam: ſi cui uel ornamento uel uſui florentiſſimus princeps tu⁹ uel potius noſter mihi futurus ſit: nõ audio inuitus. Sed quoniam ipſe perpulcre noſti: quid mihi cõducturũ ſit uel ad dignitatem uel ad rem: nihil eſt quod te magis admonendum putem. Vale & cõmuni principi me cõmẽda. Ex Ticino. xiij. Cal. Ianuarias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Ioanni Palæologo Marchioni montiſferati ſalutem.

a D priſtinā meā erga te obſeruātiā tātū nūc cumu‑lum addidiſti uolūtaria tua atq; alacri benignitate: ut in te obſeruādo nemini iſtorū oīm ſim ceſſurus: quos magis intimos & domeſticos habes imprimiſq; cari‑oris. Nam tam&ſi quicqd benefice in quēpiā cōfert: pluri mi fieri oportet: illud tn̄ longe pluris mea ſentētia: qđ nul‑lo uacat officio: & oīs (ut ita dixerim) numeros cōplectit. Dediſti tu quidem homini obſeruātiſſimo tui nominis & gloriæ: & id qdē tēpeſtiue & libenter & large. Præſtitiſtiq; ne hic diutius inutiliter temp⁹ tererem. Ac nihil prorſum eſt abs te prætermiſſum: qđ meis uel elmolumētis uel ho‑noribus conducturū opinareris. Itaq; tibi gratias ago quā poſſum maximas. Teq; rogo oroq;: ut nullā rem eē putes neq; paruam neq; magnā: quā non ſim tua cauſa ſtrenue: diligenter: fideliſſimeq; & cōſtantiſſime obitur⁹. Vale ex Ticino. vi. Kalen. Ianuarias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Blaſio axereto eqti aurato ſal.

q Væ nobis ſunt: ea ut noſti: nobilitata iāpridē & ab oīb⁹ decātata lege amicitiæ: cōmunia eē oportet. Quo fit ut pati noluerim hunc iſtū a quo meas lr̄as accepiſti: amicū eſſe mihi ſoli: quin eſſet etiā tibi. Idq; ipſe quoq; uæhemēter optat. Et eſt ꝑfecto tanta humanitate: tanta uirtute uir: ut nō modo reijciendus nō ſit: ſed admit‑tendus potius & libēter ſane atq; honorifice admittēdus. Reliqua em̄ ex eius præſentia conſuetudineq; cognoſces. Vale Ex Papia. vi. Kal. Ianuarias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

q Votiēs mecū repeto Cræmonēſem illā ruſticitatē: totiēs riſu magis atq; magis moueor. Nā qua ſtulta rōne Cræmonēſes ducebāt: ut quē tāto uidebant ope de ſiderare: eū ruri ueluti relegarēt? Nōne tibi relegat⁹ uide‑bar: cū illinc abire nō liceret? At metu peſtilētiæ id egerūt ne qui Mediolano uenerā: illiuſmodi morbi gen⁹ mecum afferrē. At lōge magis Cræmonæ q̄ Mediolani peſtilētiali morbo laborabat. Præterea qd deliquerat mea ſupellex

illa & arca cũ libris ac pecunia: quã in padi ripa furibꝰ ac la-
tronibus expoſitã eſſe uoluerũt: cũ nemini baiulo poteſta
tem darent ea in re ſubſeruiẽdi mihi. Itaqꝫ abeãt in rẽ malã
Cræmonẽſes tui: & tu item cũ iſtis: ſi dignos putas: quibus
ignoſcã. Vale ex Papia. vi. Cal. Ianuarias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Nicodemo Trãchedino ſal.

u deo te tãdiu meminiſſe Philelfi tui: dũ præſens es:
& corã quẽ diligis: intueris. At ſi plane qd amicitiæ
munus poſtulet: teneres etiã cũ abes: me tecũ eſſe & pno-
ctare & colloqui cẽſeres: id qd minꝰ apud te fieri eo magis
miror: qd ego te ſemp uidere uideor & cõplecti & oſcula-
ri: ſimulqꝫ rogare: qd tandẽ actũ ſit de ratiuncula illa noſtra
pecuniaria: & an mihi fortaſſe fumũ uendideris. Ita eñ ui-
detur: quãdoquidẽ qd exoraſſe te mea cã Alexandrũ nõ
ſeuerũ illũ: ſed florẽtinũ ficoſum iſtũ affirmabas: nulli om-
nino uſui mihi eſſe cognoſcã. Qd ſi uerconij turrini factum
meminiſſes: aut nihil temere affirmaſſes: aut fumo Verco
nij te obnoxiũ eſſe iudicares. Verum hæc iocati ſimus.
Tu ſi me amas: cura: ne mihi diutius ab amico nugatore
uerba dentur: quæ non tam inutiliter emere: q̃ pulcherri-
me uendere conſueuimus. Vale ex Papia: pridie Kalen. Ia
nuarias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Nicodemo Tranchedino ſal.

e T ſi arbitror ex Columbano te factũ iri certiorem q̃
mihi moleſtũ ſimul incõmodũqꝫ fuerit: qd meæ illæ
pecuniolæ tardius ad me ierint: te tamen ea de re cõmo-
nendum putaui: ut intelligas etiã meis litteris nihil te po-
tuiſſe hoc tpe mihi gratius facere q̃ qd admodũ tempeſti-
ue & iucũdiſſima ſimul epiſtola & diſſolutione alieni æris
affueris. Itaqꝫ habeo tibi gratias: ꝙ nõ ſis paſſus diutius mi-
hi incõmodari uel cum aliquo labore tuo. Ficoſum autem
illum dij deæqꝫ oẽs perdãt: qui auariciæ ſuæ ſordiditatiſqꝫ
maluerit: quã uel amicitiæ uel officij meminiſſe. Vale Ex
Mediolano pridie Kal. Ianuarias. M. cccc. Li.

Franciſcus Philelfus Iacobo Bichetho ſal.

t Vum conſiliũ ſum ſecutus. Adiui: quos iuſſiſti. Per-
humaniter oẽs pamiceqꝫ reſpõderunt. Sed eo in te

uno maior ſpes mihi cõſtituta eſt:qđ es & bonus & mecũ uetere beniuolentia coniunctus. Itaq; tuum fuerit quod munus ꝑbenigne aggreſſus es:id recte & ex ſententia tua meaq; abſoluas. Vale Mediolani ex ædibus noſtris pridie Kal'. Ianuarias. M.cccc.Li.

Franciſcus Philelfus Materniano braſchæ ſal.

q Vod hortat⁹ es:fecim⁹. Puto omnia nobis ſecunda fore:ſi rem capeſſere uolueris ea diligẽtia qua ſemper cõſueſti. Id qđ ut facias te plurimũ rogo. Vale Mediolani ex ædibus noſtris pridie Cal'. Ianuarias. M.cccc.Li.

Franciſci Philelfi Epiſtolarum Liber Decimus.

Franciſcus Philelfus Blaſio Axereto ſalu. dicit.

h Eri Laudẽ ueni rei priuatæ gratia atq; meæ ad principẽ:quã puto me ex ſnia mea cõfectурũ. Offendi hic genuenſes nõnullos:ex quibus cũ de te quæſiſſem:oẽs optata mihi renũciarunt:qppe qui dicerẽt bñ ualere te atq; frui ocio. Qđ audiens ſum ꝓ noſtra beniuolentia uæhementiſſime lætatus. Nam tuã omnẽ iucũditatem mihi iucundiſſimã eſſe iudico ac uolo. Cupio aũt fieri abs te certior:qui ſit fructus ocij tui. Nam frui ocio:ut deſidioſi atq; inertes ſolent:qui ſomno & uentri ſeſe dediderũt:non multum differre puto a pecudum uita:quæ nihilo delectãtur niſi ijs:quibus ſenſus leuiter ſuauiterq; mouetur. At ego te ab eiuſmodi fructu ocij alienum arbitror. Non enim te latet ea eſſe propria hominis munera:ut uel agat aliquid ſemꝑ dignũ natura ſua aut intelligat:quorum alterum eſt animi totum ob idq; diuinum maxime:alterũ uero corporis conſilio tamen atq; imperio animi obtemperantis. Vtrunq; te pulcherrime poſſe facere non ignoro. Nam & doctus es & prudens. Per doctrinæ præſtantiã in eorum cognitionem uenimus: quibus dei reddimur ſimillimi. Prudentia uero quid in rebus humanis expetendum uitãdumq; ſit:quæ cõmoda ſeq:quæ aſpernari oporteat incõmoda:facile oñdit. Satis ex his debes intelligere: quid abs te uelim. Legiſne aliquid:an ruſticaris? Vale ex Laude Cal'. Ianuarias. M.cccc.lij.

Franciſcus Philelfus Nicolao frægoſo
Genuenſium præfecto ſalutem.
Xiſtimo ꝓpediē fore: ut filius mihi dilectiſſimus Io
e annes Mari⁹ Mediolanū rediturus faciat iſtac iter:
quem &ſi certo ſcio abs te oīa mea cauſa exoraturū: tamē
uolui intelligeres nihil te mihi gratius facere poſſe: q̄ ſi de-
deris operā: ut & tuto & q̄facillime & q̄primū ad nos eat.
Vale ex Mediolano idibus Ianuarijs. M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.
Am diu nihil de te audio. Itaq; nō poſſum nō time-
i re: nequid tibi: quod nolim: acciderit. Quare ſi me
amas: leua me hac omī ſollicitudine. Hoc mihi uix
facere gratius hoc tempore quicq̄ potes. Vale ex Medio-
lano. xv. Cal. februarias. M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.
Aurentium noſtrū uelim cauſa mea diligas: eiq; q-
l buſcunq; rebus poteris: faueas: nō uerbo ſolū: ſed
multo etiam magis opera. Hoc erit mihi admodū
gratū. Vale ex Mediolano. xi. Cal. februarias. M.cccc.Lij

Franciſcus Philelfus Ioanni Auriſpæ ſal.
Eque mihi amicus eſt: qui tibi meas reddidit litte-
a ras: atq; tibi: qui eas ſcripſit. Itaq; hunc etiam mea
cauſa in amicitiā uolo admittas: & quibus erit op⁹:
ſtudijs omnibus ꝓſequaris. Vale ex Mediolano. xi. Calē.
Ianuarias. M.cccc.Lij.

Frāciſcus Philelfus Baldaſſari riſino ſal. di. plu.
Ccurſius Piſanus cognomēto bonus cum eſſet ab
a me rogatus: ut. xij. illas Plauti comœdias: quæ pro
ximis annis ſūt in Italiam aducctæ e Germania: mi-
hi excriberet: earūq; exemplar a te peteret: reſpōdit par-
tim perhumaniter: partim diffidenter: quippe qui diceret
ſe mihi perlibenter gratificaturum: ſed te nemini eiuſdem
exemplum crediturum. Itaq; facito: ſi me amas: ut quod
de te bonus Accurſius dubitarit: mendacium dixiſſe uide
atur. Sic enim etiam intelligemus: q̄ ipſe de ſeſe uerus eſſe
uelit. Vale cum tuberibus tuis. Ex Mediolano. xi. Calen.
februarias. M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Matthiæ triuiano ſal.

ſ I me amas: ſicuti certe facis: uelim q̄primum adeas Ciccbū noſtrū: eūq; roges meo noie: ut litteras talis det ad hos ducales rei pecuniariæ magiſtros: quales maxīe oportet. Nā hi ut ſunt hoīes ſtrenui: nūmos ſemp cudūt: excudūt aūt nunq̄. Malūbriana uero grauitas ne tādiu ſit grauis: cupio. Nam comitē Lodouicū ſcio eſſe mei permemorem: ſed puellaris ludicri multo magis: cui profecto ſi pedibus caueret: longe minorē operā impenderet. Vale ex Mediolano. xi. Cal. februarias. M. cccc. Lij

Frāciſcus Philelfus Lodouico Gonçagæ principi Nantuano ſal. plu. dicit.

p Roximis diebus litteras ad te dedi: quib⁹ intelligere haud obſcure potuiſti: quā mihi rē gratā eandē q; admodū neceſſariā factur⁹ eſſes: ſi q̄primū ad id qđ petierā: te hūanū ut ſoles ſemp: benignūq; præſtitiſſes. Nūc aūt qđ ſcriberē: noui nihil acciderat: niſi ut te rogarē: orarem: obſecrarem: id pro animi tui magnitudine efficeres: ne me cunctādo ambiguum ex certo redderes. Nam & ſi tua erga me dilectione mihi certius eſſe uix quicq̄ poteſt: uereor tamen ne quandoq; dilectio cum difficultate certamen ineat. Sed quoquo bonum difficilius eſt: eo carius & laudabilius duci ſolet. Itaq; ſic difficultatem iſtam: ſi qua tandem non tuo: ſed fortunæ uitio apud te eſt: beneficentia atq; induſtria ſuperabis: nihil apud me glorioſius nihilq; magis obſeruandum: colendum: prædicandum: te munificentiſſimo principe futurum eſt. Vale ex Mediolano. xi. Calen. Februarias. M. ccccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

n Arrauit mihi Mari⁹ fili⁹: quāta ſe modo humanitate Ferrariæ exceperis: utq; nihil prætermiſeris: qđ ſibi cōductuꝝ exiſtimaſſes. Habeo tibi grās qđ oī in beniuolentiſſimū tuū erga me animū aſſidue declares. Vellē aliquā mihi occaſionē offerri: qua tua cum dignitate & cōmodo meū in te amorē liquido cognoſceres. Intelligeres profecto neminem eſſe: cui carior ſis q̄ mihi. Quam

quidem rem q̃m tibi pſpicuã eſſe arbitror:reliquum eſt:ut me diligere amareq̃ perſeueres. Id autẽ cumulatiſſime te præſtitiſſe iudicabo:cũ operã dederis:ne fruſtra ad tuum præſtãtiſſimũ & ingenti animo principem ſcripſiſſe uidear. Vale ex Mediolano.xi.Kal.Februarias.M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Lodouico Gonçagæ Marchioni Mantuano ſal.plu.di.

q Vod perhumaniter ut ſemp oia ſoles facturũ te receperas:id perbenigne ad cõſtitutũ tempus ac munificẽtiſſime effeciſti. Quæ res uix dici quæat quantã mihi uoluptatẽ attulerit:cũ intelligo idies magis magiſq̃ te diſſimillimũ eſſe multorum principũ: qui pollicitis liberaliſſimos ſe præſtãtes ſunt diſſoluendo aut auari aut difficiles. At omne liberalitatis munus laudari tum maxime debet cum uel ſponte fit uel libenter. Nulla eñ uirtus eſt:cuius actio fuerit cum animi ægritudine. Id qđ & ſi uirtutibus oĩbus eſt cõmune:nulli tamen magis eſt propriũ q̃ liberalitati ac beneficentiæ. Hanc autẽ laudẽ ad gloriæ tuæ cumulũ accedere non poſſum equidem pro mea erga te obſeruãtia: non magnopere lætari. Vellem aliqua mihi facultas eſſet:qua intelligere perſpicue poſſes:quãtus eſt amor in te meus: quanta fides:quanta pietas. Sed ne ſim longior: q̃ te uelle pro magnitudine animi tui animaduerto:habes me tibi totũ uel peculiari quodam iure ac plane tuo. Quid enim tua cauſa non audeam:cui me uideo eſſe cariſſimũ? Vale ex Mediolano.xi.Calen.Februarias.M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo Trãchedino ſal.

o Mnia ſunt deſiderãti tardiora:ob idq̃ uel ſollicitudinis plena. Itaq̃ potes intelligere q̃ mihi rem gratam facturus ſis:ſi ad ea omnia mihi q̃primũ reſpõderis:quæ mea intereſſe cognoris:iprimiſq̃ an liceat iſtac per fidem publicam iter facere ad Alphonſum regem: id quod ab ornatiſſimo equite aurato angelo actiolo ut meo nomine petas: uolo. Is enim mihi hinc abiens pollicitus eſt nihil ſe omiſſurum: quo mihi gratificaretur. Vale ex Mediolano.xi.Calen.Februarias.M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo Tranchedino ſal.

ſ Criptis iam & obſignatis ſuperioribus litteris reddita mihi eſt epiſtola tua: quæ cauſam ſerius reſpõdendi non minus honeſtam q̃ neceſſariã fuiſſe expoſuit. Quod optimo erga me animo eſſe affirmes Coſmum medicem uirum illuſtrem: uæhemẽter gaudeo: cui ut in amore officioqꝫ reſpondeam: dabo operam diligenter. Quod iſtac iter facere profecturus ad regem tuto poſſim: &ſi ita futurum ſpero iuſticiæ fiſus: nolim tamen fabis caput cõmittere: ne fortaſſe per imprudẽtiam nigræ uerterenť in albas. Quare ſi publicæ fidei litteras ire ad me uidero: utar amicorũ tuoqꝫ potiſſimũ conſilio. Sin ſecus fuerit: iter capiã per flaminios. Carnioriolum ſuauiſſimi Andreæ noſtri Alamanni indies expecto. Faciat deus: ut capreæ iam inceſſu: q̃ teſtudinis uti malit. Vale ex Mediolano. x. Kalen. Februarias. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Angelo Actiolo equiti aurato ſalutem.

e T quid ego cum hinc eſſes abiturus: abs te petierim: & q̃ mihi perlibenter ipſe coram receperis te facturum quod petieram: tum ego memoriter memini: tum ipſe oblitus eſſe non debes. Nam qui unus omnium officioſiſſimus eſſe in amicos ſoles: qui fieri quæat: ut mei non memineris: quem ſciam tibi eſſe cariſſimũ. Quã quidem meam de te opinionem ut re præſenti cõfirmes: tui eſt uel officij: uel hũanitatis. Mihi certe rẽ feceris adeo gratam: ut aliud hoc tempore gratius nihil poſſis. Vale ex Mediolano. x. Kalen. Februarias. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

m Iror moleſte tuliſſe te: quod in litterarũ meaꝝ inſcriptionibus ab me ſis & philoſophus & medic⁹ appellatus. Et ego cum te ſcirem iãpridem artium: ut uulgo uocant: & medicinæ Patauij donatũ inſignibus: id qđ honori maximo duciť: te tuis titulis decoratum uolui. Quare aũt nolis honorari: non intelligo: ni fortaſſis medicorum mathula tibi odio eſt: quaſi minus in maxima ſemꝑ laude apđ oĩs nationes fuerit medicina: cui⁹ inuentio in Apolline refertur: eſtqꝫ diſciplinarum omnium prima. Erras tu profe-

cto:qđ ita ſentias. Eſſeq; tibi uideris inimic⁹: qui tibi tanquã ignominiæ ducas: qđ bonori fuiſſe Acbilli Homer⁹ in Iliade optimus eſt teſtis: cũ ille ex aeris intemperie atq; ui ſolari de peſtilentia iudicium tulit. Verũ cõtẽdere tecũ nolim. Nam neq; pbiloſopbiæ te poſtbac neq; medicinæ laudabo: qui utraq; diſciplina excellis plurimũ. Interim uelim mibi ignoſcas: qđ te plus amarim: q̃ ipſe abs te amaris. Vale Ex Mediolano. x. Kalen. Februarias. M. cccc. Lij.

Franciſcus Pbilelfus Xenopbonti filio ſal.

f Acito q̃primũ adeas meo nomine cardinalẽ Nicenũ Beſſarionẽ: atq; ab eo petas: mibi ut cõmodet ĩ mẽſem unũ Sextũ Empericũ ex ꝑipatetica diſciplina pbiloſopbum & acutum & eruditũ. Nam is etiã mibi ẽ ſed pluribus in locis (ut ita loquar) feneſtratus. Itaq; ex ei⁹ codice ſi melior fuerit: cupio meũ emendare. Sin fortaſſe deterior ſuus: emendatior redibit ad dominũ. Quod ſi ſuum codicem peregrinari fortaſſe noluerit: meum iſtuc ſi ita maluerit: ꝓpediem mittã: modo ipſe buiuſmodi emendandi prouinciam cuipiam delegauerit. Vale ex Mediolano. x. Kalen. Februarias. M. cccc. Lij.

Franciſcus PbilelfusGaleacio epiſcopo mãtuano ſal.

ſ Vm litteris Xenopbontis filij fact⁹ certior quæ bumanæ & perbenignæ tuæ ad me epiſtolæ reſponderam: ea nunq̃ ad te perueniſſe. Itaq; paucis quaſi repetam: quæ pluribus ſcripſeram. Habeo tibi gratias immortalis: quod me pri⁹ amaris: q̃ uel cognoris: uel uideris. Quod autẽ Xenopbonta filiũ in tuã cbaritatẽ admiſeris: uix dici queat: quanto me cenſeã beneficio abs te affectũ: quippe qui filium nõ dubitem in uirum optimũ breui euaſurum: ſi tuis ſe moribus ſanctimoniaq; imbuerit. Reliquã uero benignitatem tuam: quã mibi tam alacri animo polliceris: libenter audio: amplectorq; libentiſſime. Quid autẽ ſim tibi relatur⁹ pro talibus tuis erga me meritis: aliud maius babeo nibil niſi me unum fore: quem peculiari quodã iure tuum ſemper poſſis exiſtimare. Vale ex Mediolano. x. Kalen. Sextiles. M. cccc. Lij.

Franciſcus Pbilelfus Xenopbonti filio ſal.

q Vod Turci Cōſtantinopolin præmūt obſidione: fero pmoleſte. Reliqua uero quæ ſcripſiſti: me oīa delectarūt: īprimiſq; ꝙ præſuli tuo carus iucūduſq; ſis. Incumbe mi fili: & te ad iſtius innocentiſſimi & ſapientiſſimi uiri continentiſſimos modeſtiſſimoſq; mores effinge atq; compone. Hac una re nec mihi facere gratiꝰ quicq̄ potes: nec tibi laudabilius. Vale ex Mediolano. x. Calen. Sextiles. M. cccc. Lij.

Frāciſcus Philel. Bernardo Iuſtiniano Leonardi filio ſal.

p Etrus Thomaſius doctiſſimus philoſophus & eloquētiſſimus medicus cōmonuit me ſuis litteris ſcripſiſſe te mihi iampridē: dediſſeq; tuam ad me epiſtolam per id temporis uiro patricio Nicolao Barbo ad Nicolaum Varonem: ut iis illas continuo & cōmode ad me daret. Ego autem neq; tuas neq; Thomaſij litteras in hāc diem accepi. Quare uel Varoni litteræ ad me datæ non ſunt: uľ eæ fortaſſis ob iter interceptæ. Itaq; rogo te: ut humanitatem paternam moreſq; imitatus: nolis in ſcribēdo eſſe difficilis: curaq; ſi me amas: ut omnia ad me diligenter ſcribas: quorum me deſiderio teneri iamdiu intellexiſti. Vale Ex Mediolano. iiij. Calen. Sextiles. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philel. Xenophonti filio ſal.

a D decimū Calendas ſextiles ſimul cū meis litteris ad pontificē mantuanū ſcripſi etiā tibi: quantū per id tēporis tua intereſſe noſtraq; uidebať. Nūc autē quod uolo paucis accipe. Diodori ſiculi qui uniuerſam hiſtoriā non græcā & latinā ſolū: ſed etiā barbarā græce ſcripſit mihi ſunt ab initio ſui operis libri quinq;. Audio in italia his plures eſſe: quos Chriſtoforus garattonus choronēſis epiſcopus qui a Turcis modo occiſus ē: aduexit ex græcia. Volo rē diligentiſſime odoreris: an ij Romæ reperiantur: qđ ſi ita ſit: fac me q̄primū certiorē: an iſtic librariꝰ græcus ſit ullus: qui id operis excribendū aſſumeret. Tu interim operam dabis: ne te muſæ deſtituant: qđ facile conſequeris: ſi litterariæ malueris q̄ pecuniariæ rei habere rationē. Vale. Ex Mediolano pridie Cal. ſextiles. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

q Vod pridie Calēdas Auguſtas cum ad te lr̄as dedi ſcribere ſū oblit⁹: ē mihi nup renūciatū qđ carmē ad Baptiſtā Albertū anno ſupiore ex Cræmona ſcripſerā: id ei redditū nō fuiſſe. Qđ uer℞ ne an falſū ſit: neſcio. Tu qui Romæ nūc agis: poteris intelligere: qd ī re ſit. Ego carmē ipſū dedi ad te: ut ſi min⁹ ſit redditū: q̄primū iſti reddēdū cures. Ad hæc me uelim facias certiorē: qđ de Diodoro ſiculo iuſſerā: prætereā ſi qd de re cōſtātinopolitana ē auditum: qcq̄ iſtic pr̄iarches aut egerit aut actur⁹ apđ pōtificē maximū ſperatˀ. Tu ne tibi deſis: q̄diligētiſſime ꝓuideto: hoc ē: ne muſar℞ hoſpitio aſpneris. Vale ex Mediolano. v. idus Sextiles. M. cccc. lij.

Franciſcus Philelfus Baptiſtæ Alberto ſal.

d Ederā ad te ā̄no ſupiore Calˀ. Octobrib⁹ ex Cræmona carmē nō tā uoluptatis capiūdæ q̄ ueluti renouādæ ueteris amicitiæ gr̄a. Sed id cū tibi nō eē redditū acce/piſſem: iccirco iter℞ dādū iudicaui: ut & tibi aīm⁹ me⁹ fieret explorationr: & ipſe ne fruſtra qcq̄ uel lucubraſſe uel luſiſſe poſſem exiſtimari. Nā æque uerſu: ut noſti: atq̄ ꝓſa dele/ctari cōſueui. Nec alienū cēſeo ab officio meo: ut quoſcūq̄ honeſt⁹ mihi amor cōiūxerit: eoſdē honeſt⁹ quoq̄ memoriæ labor monimētis lr̄arū mecū ppetuo cōſeruet. Quare cū abſoluto iā uerſibus decēmilib⁹ ſatyrar℞ ope: me ad lyricos modulos retuliſſem: īprimis etiā tu: q ab oī ſatyra tanq̄ abhorrueras: occurriſti: quē inter familiariſſimorū cōme/moratione nulla obliuio aboleuerit. Itaq̄ id carmis iter℞ ad te dedi. Tu uelim tuū des ad me Momū: quē audio: ſi ad/huc eū abſolueris. Vale ex Mediola. v. idus Auguſtas. M.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

p Etrus Thomaſi⁹ præclar⁹ in philoſophia uir atq̄ idē diſertiſſim⁹ medic⁹: mihi nup ſcripſit mirari ſe: qđ nihil unq̄ ad ea reſponderim: quæ anno ſupiore & ipſe & uir patricius Bernardus Iuſtianian⁹ Leonardi fili⁹ ab me litte/ris petijſſent. Huic ego cū reſpōdiſſem nullas p id tempis neq̄ ſuas nec Bernardi litteras mihi redditas: monuit rur/ſum eas abs te repeterem: quippe cui uir nobilis Nicolaus Barbus illas tibi ad me dediſſet. Quare ſi ita eſt: rem mihi

facies admodum gratam: ſi oſtenderis: quid ea de re actũ ſit. Vale ex Mediolano. Kal' Septembres. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philel. Frãciſco ſcalamõti eqti aurato ſal.

u Ererer pfecto: ne tu me uel obliuionis uel negligẽtiæ accuſares: qd' iam tot annos nullas ad te litteras dederi. Sed eo teputo i me eẽ æquiorẽ: qr iãpridẽ cognoris eo me eſſe ingenio: ut neq3 hominẽ amiciſſimũ obliuiſci quæam: nec ullã propemodũ uirtutẽ offerri patiar: qua magis delecter q̃ diligentia & officio. Dedi ad te litteras biſ & iterum: poſteaq̃ tu nihil reſponderas. Dediq3 ad te libros de exilio: qui ubi poſt nõ parum temporis ad me reuertiſſent: renunciarunt nequaq̃ te offendiſſe: quippe qui abeſſes Anconæ in Dalmaciam. Miratus autẽ ſum: ubi rediјſti Ancona: nihil omnino ſcripſiſſe mihi. Itaq3 tibi cauendum eſt: ne aut negligentiæ accuſeris: aut obliuionis: Cæterum danda eſt opera: ut quod tempus intercepit: reficiat diligẽtia: hoc ẽ: ut q̃ſæpiſſime ad me ſcribas: id quod me tecum obſeruaturum bona fide polliceor. Vale Ex Mediolano Nonis ſeptembribus. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

n Vdiuſquintus alteras ad te litteras dedi: quibus oſtẽderã me nup factũ a Petro Thomaſio ex Venetiјs certiorẽ anno ſupiore cum me Cræmonã recepiſſem & ſuo & Bernardi Iuſtiniani nomine tibi ab Nicolao Barbo litteras ad me datas: quas equidem ipſe nunquã accepi. Itaq3 rogo te: ut me q̃primum cõmoneſacias: ſiquid hac de re certi habes: hoc erit mihi uæhemẽter gratum. Ad hæc ſcire ex te cupio: qua uia plinium de naturali hiſtoria mihi cõparare quæam. Audio eñ hunc eſſe apd' uos doctiſſimi Auriſpæ Guaryniq3 diligentia recte emendatum. Neq3 librariorum penuriã iſtic eẽ puto: ubi omniũ bonorum quibus ciuilis hominum fœlicitas conſtare exiſtimatur: exundat affluentia. Vale Ex Mediolano Nonis Septembribus. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

f Amiliares Ciceronis epiſtolas quas petebas: uæna

lis inuenimus. Eas ſi habere cupis: ducatos decem mittas: oportet. Id enim precij omnino ſe uelle dicit librari⁹ Melchior. Nec alius huiuſmodi codex apud alium quenq̃ uænalis reperitur. Codex uero hic epiſtolarum & pulcher ẽ & nouus & ſatis emendate ſcriptus. Rem paucis tenes. Tu qđ fieri uelis: ſignificato litteris Τὴμ δέβούλημσόύ πάμυγέάσπα ζόμαι. πρόσ δέ Τόμύλόμ γέγραφά. Vale ex Mediolano. vi. idus Septembres. M. cccc. lij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

Bigentium te cõtineas: neſcio: iſtic ne caſale an alta
u rij. Petrus perleo familiaris noſter fecit me nup ſuis litteris certiorem breui futurum: ut Ariminũ repetat: id quod ante ſignificaui tibi: quare ſi tu uelis locum eius præmiũq; ſubire apud Genuenſes in eruditione publica: ſe facile daturum operã effecturũq;: ut tibi ex ſententia res ſuccedat. Ad hæc quod te arbitror nõ latere Hieronymus bindotus leuir tuus eſt modo florentiæ coniectus in carcerem. Niſi iſtinc ab illuſtri marchioni cuius nomine aragonum regem Orator petebat: eius liberationi conſultum fuerit: eſt q̃ diutiſſime futurus in ea fortuna. Nos omnes ualem⁹ recte. Et te & Mariã & filios ualere plurimum opto. Ex Mediolano. v. Kal'. Octobres. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Andreæ alamanno priori populi florentini ſal.

Ratulor tuæ præſenti expectatæq; dignitati. Nũq̃
g enim ſum uerit⁹ te ante diẽ (ut ita dixerim) ad iſtũ bonoris gradum peruenturũ. Nam ut ita crederẽ: tua uirtus ſingulariſq; prudentia mihi perſuaſerat. Non enim cum ijs ſentio: qui prudentiam iuuentuti ſubtrahunt: quaſi peculiari quodam iure ea ſenectuti ſit danda. Sed neq; indoctus ſenex habendus ſit prudens: neq; doctus adoleſcens imprudens. Nam multo plura rerum humanarum exẽpla atq; documẽta tradere nobis quæat lectio diligens & multiplex eruditio: quam lõgiſſima etiam hominis unius annoſitas. Quare cum & ingenio te acerrimo eſſe perſpicerem & diligentia ſingulari: tanta præ

terea doctrina: quãta æqualiũ tuorũ neminẽ: facile intelli/
gebam ꝓpediẽ fore: ut in altiſſimũ dignitatis gradum tua
te reſp. tolleret. Qđ igiť prudẽtia auctoritateq; apud tuos
florẽtiſſimos ciues æque uales atq; eloquẽtia & diſciplina
nõ poſſum tibi non admodũ gratulari. Deus fortunet tu/
os cogitatus: efficiatq;: ut ingentibus tuis præclariſq; uirtu
tibus hoĩm exiſtimatio gratitudoq; reſpõdeat. Ego aũt ne
meæ litteræ oĩno uacuæ ad te irent: has duobus ſum mu/
nuſculis comitatus: quorũ ſi te primis floribus delectatum
uidero: mox quoq; maturi fructus cõſecuturi ſunt. Vale
Ex Mediolano. v. Kaľ. Octobres. M. cccc. lij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal

g Vniforto bergomẽſi diſertiſſimo iuriſcõſulto litte/
ras ad te dedi nonis ſeptẽbrib⁹: quib⁹ nõ obſcure de
bes intellexiſſe: quibus in rebus tua mihi & opa & ope eſt
uæhementer opus. Quare maiorẽ in modum abs te peto
cõtẽdoq; ſiquid es unq̃ mihi gratificaturus: qđ omniũ ma/
ximi ſim facturus: effice: ne uidear fruſtra tuum officiũ po/
ſtulaſſe. Vale ex Mediola. pridie Kaľ. Octo. M. cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

l Egi litteras tuas ꝓ amicitia noſtra: ut debui libẽtiſſi/
me. Et quo in me munere uſus es: nõ potui nõ læta/
ri: ut qui beniuolentiſſimũ animũ erga me tuũ oĩbus in re/
bus pſpicuũ facias. Qđ autẽ ad epiſtolas meas attinet: q̃tũ
uidere uideor: te uiuum adhuc potauit lethe: quem apud
inferos fabulanť. Nunquid oblit⁹ es: cũ te ultimũ uidi di/
xiſſe mihi circiter Kaľ. Ianuarias laude Chriſtoforum mar/
lianũ probũ adoleſcentẽ & pauculum illud ſerici panni &
epiſtolas meas queadmodũ ipſe per epiſtolam iuſſeram:
tibi tradidiſſe. Polliciruſq; es propediem fore ut Mediola/
nũ peteres: & ea omnia ad me ferres? At ueniſti tu quidẽ
Mediolanũ non multis poſt diebus. Neq; prius audiui ue/
niſſe te: q̃ abijſſe cognoui. Nec multo poſt Mediolanũ re/
dijt Chriſtoforus idem marlianus: qui de me non medio/
criter apud me quæſtus ẽ: qđ tanq̃ fidei ſuæ diffidẽs: aliũ
ſibi ad res meas tuendas prætuliſſem: quin etiam metuere
e: ne unq̃ meas illas mihi epiſtolas redditurus eſſes. Huic

ego qui mihi & fide & obſeruātia erga me iāpridē perſpe-ctus eſſet: tum reſpondi quod opus fuit ad me purgandū: tum etiā adieci nullo modo poſſe fieri: ut qui eſſes libera-liſſimus: auariciæ obnoxius uideri uelles. Nunc igitur ui-deo te tui oblitum: quippe qui dedicere uideare: quæ & ipſe dixeris: & ego uera fuiſſe certo ſcio. Itaqꝫ ſi me amas: ſi uis tuū apud me beneficiū nunq̄ intermorituꝝ: da operā: ut colligas cogitatus tuos: ac memoriā ad te reuoces: quæ raſqꝫ diligenter: quo in ſcrinio epiſtolæ meæ latitent: eaſqꝫ q̄primū ad me des. Quod ſi feceris: non modo mihi ſatiſfa cies: ſed plæriſqꝫ rerum mearum ſtudioſis morem geres: qui me quotidie obtundunt: quod minus eorum uolunta-ti inſeruiā: cupiunt enim eas excribere. Nec mihi aliud ul-lum exemplum eſt. Accedit ad rem: quod grandiuſculam illam epiſtolam ad Carolum regem francorum: quod eius rei tu ex me iampridem audiſti: nondum miſi trans alpes. Itaqꝫ lucubratiunculā illam quamcunqꝫ meam habitā eſſe fruſtra: non poſſum nō permoleſte ferre. Fac ergo ne bene ficium tuum fuiſſe maleficiū uideat̃. Vale ex Mediolano Calen. Octobribus. M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Andreæ alamanno priori populi florentini ſalutem.

r Aphael niger uiraginis huius ſplēdidiſſimæ Mariæ blancæ auunculus ut eſt acerimo uir ingenio & pru dētia ſingulari: nouū quoddā & ſalutiferū opus excogita-uit: quo præſtantiſſim⁹ princeps noſter cū ad ſuā ſociorūqꝫ tutelā & incremētum: tū in hoſtiū perniciē atqꝫ exitiū uti quæat. Subducta eñ q̄diligētiſſima rōne facile pſpicueqꝫ inuenit triremiū claſſem etiam pingentē rebuſqꝫ oibus or-natiſſimā & expeditius & longe minore impēſa parari ex-ædificariqꝫ poſſe apud principē noſtrū q̄ uſq̄ apud alios in Italia. Quā quidē rem ad uos ut audio: idē Raphael nuper ſcripſit. Itaqꝫ nō ſum ueritus te hortari: id in ſenatū ut refe-ras: cunctiſqꝫ perſuadeas tuis & collegis & ciuibus quanta ſit ad ueſtram remp. utilitas puentura: ſi opera dabitur: ut hac hyeme dum ceſſat̃ ab acie ad fabricandā ꝓfligandāqꝫ huiuſmodi claſſem cōmuni huius principis ſociorūqꝫ oim

& cõſenſũ & apparatu oĩs cura: omnis diligentia ipendat.
Vix ꝑfecto res cœpta fuerit: tantus ilico terror hoſtilẽ fa/
ſtum inuadet: ut nemini cuiquã neq; ſpes nec fiducia relin
quatur niſi in huius principis ſociorumq; clæmẽtia. Tu qđ
facto ſit opus: intelligis. Ego autẽ deum oro: ut res ueſtras
indies magis magiſq; fortunet. Vale Ex Mediolano pri/
die nonas Octobres. M.cccc.lij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

p Oſt eas litteras: quas mẽſe iunio dediſti ad me: cum
primũ a Philippicis balneis Romam rediſſes: alias
abs te nullas accepi: cũ plæræq; interim meæ ad te ierint.
Itaq; nõ poſſum non mirari. Veritusq; ſum: nequid tibi: qđ
nolim: ex iſta æſtiui aeris intemperie acciderit. Non enim
adeo eſt iter intercluſũ: ut nemo oĩno iſtinc ad nos ueniat.
Quare fac: ſi potes: ut me ꝙprimũ leues hac animi ſollicitu
dine: ad eaq; ſingillatim reſpondeas: quæq; non unis litte/
ris tibi ſcripſeram. Et qm̃ ſignificaſti nõnullos eſſe Romæ
qui cuperent horũ aliquid legere: quæ ab me in præſentia
ſcribunť: duorũ operũ ueluti frontiſpicia tũ Sphortiados:
tum de uita & rebus geſtis Franciſci Sphortiæ: cum hiſce
litteris ad te dedi. Tu fac: ut quicquid ocij nactꝰ fueris: cõ/
ſumas in litteris atq; diſciplina. Nos hic omnes ualemus re
cte. Veniſſem Romã: ſi facultas a principe facta eſſet. Va/
le Ex Mediolano. vij. idus Octobres. M.cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo Meltio ſal.

m Ihi pater tuus uir optimꝰ & mei amãtiſſimus hoc die
renũciauit: cum iam litteras ad Xenophonta filium
obſignarã: te ſibi ſcripſiſſe Mantuanũ põtificem abeſſe ab
urbe & cum ex eo Xenophonta quoq;: quare quas meas
fidei tuæ litteras commiſeram: eas te reddere nequiuiſſe:
eſſeq; apud te. Feciſti tu quidem recte: ꝙ bona fide litte/
ras apud te ueluti depoſitas: tueri malueris: ꝙ uento com/
mendare. Itaq; cum his tuis alias quoq; ad filium ab me
datas: tandiu eſſe apud te uolo: quoad ille Romã reuerte/
rit. Qui ſi diutiꝰ diſtulerit reditum ſuũ: & priores & poſte/
riores litteras ſoluas: uolo: & quæ arcana ſũt: ea ne efferaſ:
n reliquis uero uicem filij geras. Vale ex Mediolano. vij.

idus Octobres.M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

e T ſi tuum munuſculũ mihi fuerat pergratũ: quippe qđ ab amiciſſimo erga me animo factum intelligebam: multo tamẽ & gratius fuit & optati⁹: quod ſecundis litteris tuis me feciſti certiorem epiſtolas quibus non æquo aĩo carebã: inſperato tibi repertas eſſe. Nã earꝫ amiſſio eo mihi erat moleſtior: quoniam nullo altero abũdabam exemplo. Tantas igitur habeo tibi gratias: ut maiores habere hoc tempore nullas queam. Teqꝫ etiam atqꝫ etiam rogo: ut iſtas ad me fido alicui nuncio q̃primũ des. Quod ſi alius nemo prius oblatus fuerit: eas aut Antonio trecho uiro humaniſſimo: ab quo ad Matthæum piſaurẽſem mei amãtiſſimum mittantur: aut uiro inclyto Rainaldo fulginati confeſtim ut tradas: uelim. Vale: & ſi qua in re mea tibi opera opus eſt: me utere arbitratu tuo. Ex Mdiolano. vij. idus Octobres. M.cccc.Lij.

Franciſcus Philelfus Scæuæ corti iuriſconſulto & equiti aurato ſal.

a Mbroſius gentilis derthonẽſis iuriſcõſultus ſuo q̃dem iudicio admodũ prudens: meo autem nõ imprudẽs oĩno: heſterno die me offendit in aula ducalis curiæ incedẽs fronte ut plærũqꝫ ſolet: reſupina. Inflatuſqꝫ opinione ſui appellat me inſolentius uoce altiore o Philelfe inquiẽs: qd min⁹ fungeris officio boni uiri? Quid iſtud inquã? Sum enim ueritus nequid fortaſſe perperã per imprudentiam ꝑpetraſſem. Tum pygmæus erectus in digitos elataqꝫ ceruice ſubdidit multo petulantius. At es tu quidem fraudulentus: qui Scæuæ corti nondum aureos quinqꝫ diſſolueris: q ex quattuordecim reliq ſũt: quoſ ei debes ex pẽſione dom⁹: quã Papiæ anno ꝓximo cõduxiſti: cũ Mediolano metu peſtilẽtiæ abeſſes. Hæc ego audiẽs cœpi primũ ſtomachari paululũ: ut uix me continuerim: quin ſtultũ nebulonẽqꝫ appellarim. Sed mox cõtinui me: ſubieciqꝫ ſubridẽs. Vellẽ equidẽ Ambroſi: ut nõ min⁹ grauitati ſtuduiſſes: q̃ iuri ciuili: quod ſi feciſſes modeſtius loquereris. Tum cœpit ille magis magiſqꝫ excãdeſcere: &

tanq̄ inſaniēs: Ergo me inquit leuē eē dicis: & eandē uocē etiā etiāq̃ ingeminās cū clamore mouit nō mediocrē riſū aſtantibus. Accurrerāt em̄ nonnulli: ut fit. Quid multis? in dolui eius uices: qui dum fugeret leuitatis: ut ipſe dicebat: nomen: ab oībus eſt leuiſſimus iudicatus. Nūc aūt ad rē ꝓpius accedo. Ego mi Scæua cōduxi domū tuā Ticini longe etiā ære gandiore q̄ quiſq̄ annis proximis cōſueſſet: qđ ut facerē: idē Ambroſius fuit in cā. Is em̄ ut indoctis quibuſdam gratificaret̄: qui meū illuc aduentū inſcitiæ ſuæ detrimentoſum exiſtimantes ita induxerāt Ambroſiū ut nihil omitteret eorū omniū: quæ mihi moleſtiſſima fore iudicaſſet. Et quoniā prætoris erat aſſecla: omniū primū operam dedit: ut peſtilentialis cōtagionis obtentu me urbe extruderet: cū iā triduū ante publico ciuitatis cōſenſu in urbem receptus eſſem. Id cū prætore inhibēte aſſequi nequiſſet: uideretq̃ doctiſſimorū hominū optimorūq̃ uirorū eā eſſe ſentētiā: ut mea illic quātulacūq̃ mora dignitatē ciuitati foret & priuatim & publice allatura: nihil amplius aduerſus palā ut pri⁹: ſed clā oīa atq̃ p inſidias machinabat̄ alias atq̃ alias ineptias cōminiſcēs. In idq̃ maxime intebatur: nequa mihi facultas foret dom⁹ cōducēdæ: id qđ tāto ſe facili⁹ effecturū opinabat̄: qđ eēt præter āni tēp⁹. Tūc ego poſtea q̄ ſenſiſſem ædes tuas etiā uacare: de his audiui fratrē tuū humaniſſimū uirū Gaiū: qui qm̄ ſciſſet: quāta mihi amicitia tecum eſſet: intelligeretq̃ niſi ego ædes cōducerē: fore: ut uacuæ oīno futuræ annū totū relinquerent̄: non inuit⁹ conditionē accipiebat: præſertim cū nulla ab me conſueti precij diminutio fieret. Tū Ambroſi⁹ inclamitat Gaiū non bñ cōſulere fraternis cōmodis: nullā em̄ domū Philelfo conduci poſſe niſi hanc unā: ꝓinde locandā eſſe quāto poſſet pluri. Idq̃ non faciebat illa uulpecula: ut rei tuæ mi Scæua ꝓſpiceret: ſed ut mihi qđ cœperat: incōmodaret. Itaq̃ dimidio plus dedi ꝓ mercede annua: q̄ dari antea cōſueſſet ſupiorib⁹ ꝓximis annis. Nam in repatiōe horti dūtaxat aureos erogaui quinq̃: & id quidē præt̄ aureos quattuordecim: quib⁹ definiri pēſionē uoluit. Hæc aūt narrata ꝓlixius ab me ſunt: ut noſſes puicaciā & malignitatē hoīs. Nam qđ

Ambroſio ipſe ꝑhumauiter reſpõdi:q̃q̃ dom⁹ adbuc mihi obnoxia ẽ:hũc oẽm menſem quã ego reliqui liberã iam totos menſes quattuor:cupio tñ uľ hoc tpe meo amiciſſimo Scæue ſatiſfactũ iri:cũ primũ aliquid mihi ex publico ære qđ debeť ſolutũ fuerit. Tũ ille inſolẽtiore quodã faſtu:Nil aliud inquit mihi reſpõdes? Quid aliud inq̃ poſſim. Meq; iteꝝ ille doloſum eẽ dixit. Et ipe rurſus adieci:Si iuri ciuili grauitatẽ addidiſſet:emẽdati⁹ loquereť. Rem tenes oẽm mi Scæua. Mihi pecuniæ nullæ ſunt. Principis ærariũ ita ẽ exhauſtũ ob uoraciſſimã hanc militũ carybdin:ut neq; mihi neq; aliĳ cuiq̃ uiro togato ſatiſfiat. Ego tibi debeo:princeps mihi. Non magis ego apud te ſum in crimine:q̃ apud me princeps. Si mereť ille ueniã:mereť etiã Philelfus tu⁹. Nec tamẽ fore deſpero :ut mihi propediẽ diſſoluať quod merui. Quod ni factũ fuerit:proficiſcar in caſtra. Nec illinc pri⁹ ſim abitur⁹:q̃ mihi princeps ſatiſfecerit. Qđ ſi min⁹ aſſequi potero:non ſolum tibi ipſe non ſatiſfaciã:ſed etiã erit op⁹ ut priuato ærario me adiuues. Nã uetere ꝓuerbio ut ſcis:quæ amicoꝝ ſũt cõia eſſe oportet. Tu interea tpis tuis grauiſſimis litteris Ambroſiũ dertbonẽſem caſtigato. Vale ex Mediolano. v. idus Octobres. M. cccc. Lĳ.

Franciſcus Philelfus Aenico daualo eqti aurato ſal.

d Eus malefaciat huic ꝓcellæ calamitatiq; belloꝝ:qb⁹ meũ ad te iter intercludiť:nec uti licet ꝓfectiõe libera. Vix dici quæat mi Dauale:q̃ moleſte tulerim : ac ferã iã annis quattuor cũctationẽ meã eundi ad uos : cũ multarũ rerũ:tũ ſatyraꝝ cã:quippe qui uæhemẽter doleã tot in eo ope lucubrationes mihi fruſtra ſuſceptas. Sed utcũq; res habet: eũdũ ẽ tãdẽ:id qđ ad martiũ ẽ reiectũ. Satyrarũ codex qui decadas decẽ denis ſatyris ſingillatim diſtributas aduerſus decẽmilia cõplectiť ẽ pulcherrimus cũ litterarũ notis:tũ minĳs & opculis:q ſi min⁹ intus:ſaltẽ in cute te nõ poterit nõ delectare:quanq̃ puto nõ mẽte minus q̃ oratione lætabere. Vale ex Mediola. iiĳ. idus octo. M. cccc. Lĳ.

Franciſcus Philelfus Nicolao arcimboldo ſal.

q Varto idus nouẽbres ad Caluiſianum ueni in caſtra Sphortiana:ubi ſum ꝑhumaniť & honorifice exce-

ptus a principe. Nec dubito me omnia ex ſentētia noſtra confectuꝝ. Id factum cum fuerit: te reddam q̄primum certiorem. Vale Ex caſtris ducalibus apud caluiſianum pridie idus nouembres. M.cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Matthæo piſaurenſi ſal.

f Vm oīa a munificētiſſimo principe noſtro aſſecutꝰ: quæ uolui. Qđ eo eſt mihi iucūdius: quo me uideo maxima ex parte liberatū faſtidioſi iſtius lōgi moroſitate atq; ineptitudine. Tibi autem plurimū debere fateor: qđ mihi & re ſæpe & uerbo ſemꝑ ſatiſfeciſti. Reliquum eſt: ut ſiqua pecuniola meæ familiæ ante meū reditū opꝰ fuerit: iſti ne deſis. Et quicquid dederis: adde ratiunculæ noſtræ. Vale ex Gammara Nonis Decēbribus. M.cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Nicolao arcimboldo ſal.

o Mnia mihi tribuit humaniſſimus princeps noſter: quæ uolui. Nunc Ferrariā iccirco paululū diuertere inſtitui ꝙ illic eſſe accepi Antoniū quendā ueronēſem: qui inclyti Karoli Gonçagæ filios: cū ij iſtic eſſent: erudiebat. Is cum Karolo una abiēs ſecum abſtulit codicē quendā meū quo uitæ illæ magna ex parte cōtinent: quæ a Plutarcho mirabili diligētia ſcriptæ ſunt. Eo igit̃ nauigo: ut huiuſmodi codicē recuperē: Ad Natalē Chriſtianū omnino apud uos ſum futurus. Vale ex Cræmona. iij. idꝰ Decembres. M.cccc. Lij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

a Ccepi binas litteras tuas eodē die cum primū ex caſtris ducalibus Mediolanū ad. vij. Kal. Ianuarias reuertiſſem. Haꝝ tu alteras ad me dederas. x. Kal. decēbreſ: alteras uero. vi. idus. Intellexi: quæ ſcripſiſti oīa. Et quantū uidere uideor: ꝑegrinatiōis iſtius tuæ ſatietas iā te cœpit. Qđ ſi ante abitionē tuā Ciceroni in officijs audire uoluiſſes: aut nō abijſſes: præſertim clam patre: aut tā ſubito domum nō repeteres: cū nondū in deliberando neq; tēporis nec etiam diligētiæ ſatis adhibere potueris. Nihil tibi erat in cauſa: quāobrem in romanā curiam te reciperes: quippe q domi haberes: unde & melior quotidie & doctior fieres. Quod ſi prudentiæ potius q̄ ſapientiæ ſtudio duceba

riſ:hoc eſt:pecunia magis q̃ uirtute atq; diſciplina: licebat tibi apud munificentiſſimũ noſtrũ principem pecunioſiſſimo breui effici:ubi malles negocio q̃ ocio te offerre. At fuerũt: qui te induxerint. Itaq; ignoſcendũ eſt adoleſcentiæ tuæ. Poſthac conſules tibi fortaſſe melius. In præſentia: ut ſcribis: cupis initiari. Si religionis amor id monet: non improbo: modo etiã atq; etiam cogites: quid tibi ſtatuẽdum ſit: quid ſequẽdum: quã incedendum uiam. Nam ſi putas te in eccleſia fore clarum ſine iis artib⁹: quæ apud ſacerdotes habẽtur in precio: uæhemẽter erras. Nam cũ alia permulta diſcẽda ſunt: tum ius pontificium imprimis omniſq; diuinæ rationis cognitio tenenda: quæ theologia dicitur. Sin iccirco iſtiuſmodi deſiderium te corripuit: ut ſine labore uitam iucundam ducas: q̃ tuum ſim inſtitutum probaturus: potes facile ex meis morib⁹ cõiectare. Quare ſi me audis: primũ omniũ teipſum collige: tecum habita. Meditare iteꝝ atq; iteꝝ: quã uitã uiuere decreueris. Seu tu ſæclarem quã uocãt: elegeris: ſiue eccleſiſticã: utram malueris: probo: modo ſit cum laude. Qđ ſi oĩno ad nos fortaſſe redire inſtitueris tibi ædes paternæ nunq̃ occludentur. Vale ex Mediolano nonis Ianuariis. M.cccc.liii

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

ſ Cripſiſti ꝓximis litteris aliquos iſtic eſſe: qui cupiãt ſcire: quare Sphortiada per. ph. & non per. f. litterã dotarim. Ad hæc qua rõne: plæꝛq; in prima ſyllaba per æ diphthongum ſcripſerim. Accipe qđ petis utrũq; breuit̃. Sphortias nõ ſolũ per. p. cũ aſpiratiõe. h. & nõ per. f. a me ſcribit̃: ꝙ recta ſcriptura. f. poſt. ſ. apud latinos eẽ nõ patit̃ ſed etiã qa nomẽ Sphortia deductũ uolum⁹ a græco qđ ẽ σπόρτά ſporta id ẽ fameſ. unde & σπόρτιά ἠαγόμεμη ἑόρτη & apud nos ſportula. Huius autẽ rei cãm qm̃ Platonẽ ſecut⁹ in eo libro q de rectitudine nominũ eſt inſcriptus in libris de uita & rebus geſtis Frãciſci Sphortiæ ſũ redditurus: hoc tpe omitto. Plærũq; uero iccirco p æ diphthongat̃: qm̃ deſcendit ἀπό τού πληρέσ: qđ plenũ frequẽſq; ſignificat: cõuerſa e lõga in diphthõgõ æ: ut in ſcæna rhæda: læthes in aliiſq; pmultis dictiõibus uidem⁹ obſeruari.

Vale ex Mediolano pridie idus Ianuarias.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

n Olim tibi pſuadeas tuas ab me negligi:qđ min⁹ q̄pri mum tibi ſignificarim:quid mihi Ciccb⁹ Angeluſq; reſponderint.Hi quod petis:diligenter curant:putāt omnino propediem ex ſententia tibi conſultum iri.Confeciſſentq; quod tua cauſa cœperant:niſi occupationes principis quæ ſunt fere imenſæ ob plures præclaras legationes:quæ uno pene tempore conuenerunt:aditum his tantiſp interclusiſſent:dum his liberet̃ harum præſentia ac ſollicitudine.Differri tñ res tua diu non poteſt. A me nullum erga te officium aut ſtudium negliget̃. Tu interim eſto bono animo.Non enim quantum intelligo:te tua fallet ſpes. Vale ex Mediolano.x.Calen.februarias.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Renato regi ſal.

t Ernas litteras ad te dedi anno ſupiore ĳs de reb⁹:quæ tua maxime itererāt.Itaq; nō poterā nō mirari:quod nihil reſpōderes.præſertim cum te humaniſſimum facillimũq; eſſe iāpridem uno omnium conſenſu ſermoneq; audierā. Sed Ioannes coſſa uir clariſſim⁹ ideq; grauiſſim⁹q modo & tu⁹& Chriſtianiſſimi Frācorum regis legatus in Italiam uenit. Liberauit me omni dubitatione:quippe qui coram affirmarit nullas tibi oīno redditas eſſe litteras meas.Deus malefaciat hominũ uel negligẽtiæ uel perfidiæ:qui & me beneſtiſſimo officio: & te non mediocri:ut opinor ul'utilitate:uel uoluptate fraudarint. Quib⁹ litteras ad te dedi.Frāci fuerũt omnes:quoꝝ uni Malurticæ cognomẽtũ eſt:homini bellicis artibus ſtudẽti:& tui ut aiebat:obſeruātiſſimo.Sed qm̄ quæ ſcripſerā nō accepiſti:ea in præſentia tibi corā exponet idẽ Ioannes coſſa:cui⁹ fides & diligẽtia tibi ſole clarior eſſe debet. Vale ex Mediolano.vi.Kal'.februarias.M.cccc.Liij.

Frāciſcus Philelfus Guilielmo Vrſino
Franciæ cancellario ſal.

c Vm uir clariſſim⁹ Ioānes coſſa regi⁹ legat⁹ a florentinis reditur⁹ in Frāciā Mediolano iter faceret:a me petĳt tuo nomie libros de exilio quos ſuperioribus annis

elucubraram. Hos ego a te ideo in præſentia dare nõ po-
tui: qm̃ non eſſet tãtũ tẽporis datũ: ut excribi poſſent. Itaq;
non potui nõ ferre permoleſte: q̃ tibi tanto & tanta digni-
tate uiro minus ſtatim gratificari quiuerim: præſertim ea
in re: quæ mihi non minus iucunda eſſet q̃ futura honori-
fica. Nam & te iampridem cum ob florentiſſimi tui ge-
neris ſplendorem: tum ob illuſtrem eruditionẽ tuam ſin-
gularemq; ſapientiam mirifica beniuolentia obſeruo: &
ignarus certe nõ ſum: quantũ ſit meo nomini ac laudi tua
auctoritas incrementũ allatura: ubi ſcripta mea tuo grauiſ-
ſimo teſtimonio confirmaris. Nec enim debeo dubitare
mea tibi uoluptati fore: qui & humaniſſimus ſis liberaliſſi-
maq; natura: & a me tantopere diligaris ut nihil ad amo-
ris cumulũ poſſit accedere. Dabo autẽ operam: ut prope-
diem morem geram uolũtati tuæ. Nam tum libros de exi-
lio quos petis: tum alia plæraq; ex his: quæ a meo ingenio
ſtudioq; manarũt: curabo excribi ea plane: quæcunq; futu
ra tibi iucũdiora exiſtimabo. Vale ex Mediolano. vi. Kal.
Februarias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Iacobo hicheto ſal.

n Iſi te iãpridẽ plurimũ diligerẽ: ſtomacharer fortaſſe:
cũ uideã codicẽ meũ eſſe apd' te tãdiu uel inuitũ. Nã
qd' dixeris puero meo eum tibi nõ eẽ: haud intelligo: quæ
ſit animi tui ſententia: nõ eñ puto id dicere te: quod meũ
codicẽ nequaq̃ habueris. Nã & habuiſti: & eũ alijs cõmo-
daſti. Quod ſi illũ fortaſſis amiſeris tibi amiſſum uolo: non
mihi: q̃q̃ opinor amiſſum tibi eum nõ eſſe. Itaq; rogo te: ut
huic meo puero meũ illũ codicẽ ad me des: ne me cogas
aliunde remedium poſcere. Vale Mediolani ex ædibus
meis. iij. nonas Februarias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Iacobo hicheto ſal.

q Vantũ uidere uideor: ita negocioſus es: ut nihil tibi
ocij relinquat' ad inquirẽdũ inter infinitã librorum
tuorũ copiã codicẽ illũ meum: quo duæ oratiões Lyſiæ a
nobis traductæ: altera funebris de laudib⁹ Atheníenſium:
altera iudicialis cõtra Eratoſthenen adulterũ: & Ariſtote-
lis Rhetorica ad Alexandrũ regẽ: noſtra itẽ traductio cõ-

tinent.Nõ em̃ adduci poſſum:ut credã aut te alieni mutui oblitũ:aut qđ officij tui fideiq; ſit:nolle præſtare.Nã codicem illũ tibi cõmodaui tẽpore illius optimi Philippi ducis: quẽ ea tu lege petijſti:ut excribi curares non ut nunq̃ reſtitueres.Atqui repetiui abs te illũ per id temporis interdũ: cũ diceres nondum excriptũ eſſe:cũ ego tamen audirẽ ſecus eẽ.Tuam cõctationẽ iccirco ferebã patienter:qm̃ putarem quæ eſſent excripta:ea fortaſſe nõdũ eſſe abs te ſatis emendata. At nunc quia præteriere iam anni cõplures nihil alienũ ab amicitiæ iure me factuꝝ exiſtimaui:aut exiſtimo:ſi te fecero certiorem me oĩno inſtituiſſe mea mihi q̃primũ uendicare. Vale ex ædibus noſtris Mediolani.iij. nonas Februarias.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Guilielmo Vrſino
Franciæ cancellario ſal.dicit plurimam.

d Ederã alteras ad te litteras ſexto Kalen.Februarias: quo ipſo die Ioãnes coſſa uir om̃i laude ornat⁹ hinc in franciã ꝓfecturus putabat́. Sed cum poſtea retardatus a meo principe dies aliquot præter ſpem Mediolani ageret:reuertit ad me codex quidã meus:q annos nonnullos peregre abfuerat.Huius ego reditũ uel tua cauſa ꝑhumaniter & libenter excepi: quanq̃ tam diuturnæ eius abſentiæ non mediocriter ſuccẽſuerã:quippe qui me inuito abfuiſſet. Verũ ea lege is reuerſus apud me in gratiã redijt: ut cõfeſtim alpes tranſcẽderet & te uiſurus & franciã atq; iſtam quidẽ ut hoſpes:te uero ut perpetuũ dominũ. Itaq; dono a me accipe tria nõ uulgaria aut contẽnenda opera: Lyſiæ oratoris duo:hoc ẽ oratiões duas:alterã funebrem de laudib⁹ Athenienſium:iudicialẽ alterã aduerſus Eratoſthenẽ adulterũ. Tertiũ aũt op⁹ eſt Rhetorica Ariſtotelis philoſophi eloquẽtiſſimi ad Alexãdrũ regẽ. Hæc em̃ oĩa e græco in latinũ traduxi:cum eſſem propemodũ adoleſcens philoſophiam Florentiæ oratoriamq; docens: quæ quanq̃ exiſtimo per ſe tibi fore iucundiſſima:ſpero tamen propediem alia quædam ad te dare:quæ longe ſis maiore cum uoluptate lectitaturus. Vale.Et me Chriſtianiſſimo regi Karolo q̃diligentiſſime commenda. Ex Mediolano.

xiiij.Kalen.Martias.M.cccc.Liij.

Frãciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

n Ihil mihi iucundius tuis litteris hoc tempore potuiſſet contingere. Nam & de tua tuorumq; omniũ bona ualitudine certior factus ſum: id quod uæhementer optabam: & Enochum noſtrum in iuuenem frugi probũq; euaſiſſe ex te patre intellexi. Quanq̃ enim ab ipſa uſq; puericia bonam de ſe ſpem pollicebatur Enochus: nõ poteram tamen nõ ſubuereri ob iniquitatem temporum ſecus accidere poſſe q̃ uellemus. Itaq; īmortali deo īmortalis habeo gratias: quod te patre grauiſſimo optimoq; uiro dignũ ſe præſtiterit. Quod autem cupit bonis artibus etiam a nobis inſtitui: rem nunciat non ingratam. Et ut breuĩ reſpondeam: ad aprilem te uidebo: ac tuo meoq; deſiderio cumulatiſſime ſatiſfaciam. Præterea quoniã de hiſ quæ in præſentia ab me ſcribunt᷑: abs te mẽtio facta eſt: dedi ad te particulã quandam ex ſecundo Sphortiados noſtræ libro & præfationẽ hiſtoriæ Sphortianæ. Vale ex Mediolano.x.Kal'.Martias.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Marchioni montiſferrati ſalutem.

i Oannes coſſa iſtinc modo rediens mihi tuis uerbis renũciauit te libros meos de exilio dediſſe iampridem ad me. At ego illoſ nuſq̃ uidi. Itaq; tuum fuerit meminiſſe cui dederis: quanq̃ uidere uideor eam eſſe hominum fidem uel maximam hoc tempore: ut in reddendis libris nulla ſeruetur fides: quare quod de regno ſcribit Euripides: de libris dici non inſulſe quæat. Nam ſiquidem ius deſeras: libri decet cauſa relinquas: rebus in aliijs pius. Vale ex Mediolano.viij.Kal'.Martias.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

a Doleſcens quidã mediolanẽſis æqualis tuꝰ aut pluſculo maior reuerſus ꝓximis diebꝰ ex urbe Roma Mediolanũ mihi renũciauit ueniſſe te ſecũ una uſq; Peruſiã ad nos ſcilicet redituꝝ: deĩde qm̃ metuiſſes iter facere per agrum Florentinum: diuertiſſe ad Tholentinates meos: ut iſtinc cũ primũ per cæli clæmentiã liceret: per

flaminiā domū repeteres. Non improbo conſilium tuum ἀλλά πρόσεχε ἐλθών τήν ἰμμολάν & id qdē cū pro/pter ſicarium illum: cui manus noſtra cā publico iudicio a Senenſib⁹ trūcata ē: tū ꝑpter ἱερῶν ὑμῶν βρόχχαρδόν perpetrati quondā in nos apud florentinos facinoris & li/citatorē & ſociū. Offendes Piſauri uirū grauiſſimū Ioannē fagnanū nobis amiciſſimū & Arimini Petrum perleonem ſtudioſiſſimū mei. Ab iis poteris edoceri: qua tibi iter ha/bendum ſit: quo uites καί φορόν λίβιον. ſentit ēm cū Venetis & qđ modo dicebā τήν ἰμμολάν. Nā Veneti etiā iccirco tibi cauendi ſunt: quoniā iis cum hoc noſtro princi pe bellū eſt. Si tibi Bononia iter faciendū fuerit: utere Al/berti Zancarii Enochi fili conſilio. Is ēm me ut noſti: pluri/mū colit: & uir eſt plane optimus. Qđ ſi Ferraria fueris ꝑ/fecturus: pete Nicolaū Varonē clariſſimū & eruditiſſimū uirū & mecū ſumma beniuolentia cōiunctum: a quo intel/liges: qua tibi eundum ſit. Vitādū enim tibi eſt iter ꝑ agrū Parmēſem. Infeſtať enim a corigianis militibus. Et de his hactenus. Propter feſtinatiorē abitionem Petri Ioannis ca/merinatis præſtantis & fortiſſimi militis: ad Nicolaum ca/riſſimū mihi fratrē ſcribere nihil potui: qđ eo æquius ferat uelim: qđ ad proximū maiū me uidebit. Nā nix tandē he/ſterno ueſperi mihi permiſit princeps liberā profectionē ad Alphonſum regē cū fideiuſſione tamen intra quartum mēſem redeundi. Vale. Et noſtros oīs noīe meo ſaluere iu be. Ex Mediolano. vii. Cal. Martias. M.cccc.liii.

Frāciſcus Philelfus Aenico daualo eqti aurato ſal.

q Vid in cauſa fuerit: ut tandiu diſtulerim aduentū meū accipies ex Ioāne Antonio Gotthalano uiro nobili ac tui noīs amantiſſimo. Spero tn̄ fore: ut an te ueris exitum te uideam. Tu me interea temporis ama: ut ſoles: & Alphonſo regi ꝙ diligētiſſime cōmenda. Vale Ex Mediolano. vi. Calen. Martias. M.cccc.liii.

Franciſcus Philelfus Petro Perleoni ſal.

q Vod in patriā te receperis. gaudeo plurimū. Viues ēm ſine inuidia: uiues cū tuis: uiues apud principē Sigiſmūdū: cuius uirtus & magna eſt & illuſtris: imprimis.

Itaq; tibi nō poſſum nō gratulari. Tuū aūt fuerit ita teipſū cōponere: ut quaſi ἐκ τῶν εὐξείνου χυμάτων i portū te recepis: qđ reliquū ē uitæ: uiuas i liberali ocio quieteq; fru/ ctifera. Effice inquā: ut ex tot tuis tātiſq; laborib⁹ quos ter/ ra mariq; ptuliſti egregi⁹ fruct⁹ aliqs emanet ad poſteros. Vale ac tuos oīs uł noſtros poti⁹ noīe meo ſalute plurima impartias: uelim. Xonophon noſter ꝓpediē iſtac iter ad nos ē factur⁹. Ex Mediolano. v. Kał. Martias. M. cccc. liij.

Frācíſcus Philelfus Poggio & Laurētio Valle ſal.

q Vod uel ipſa rōne uel admonitiōe mea cōiūctos ue lim: indignū exiſtimaui: ut litteris meis diiūgeremi/ ni. Quid em̄ p imortalē deū ex amicis uos reddidit inimi/ cos? Error ne forſitan uos decepit: qđ uel inducti uel ultro in leuitatis ut audacter & amice uobiſcū loquar: ſtulticiæq; certamē tā temere irruatis? Solem⁹ em̄ nōnunq̄ rōnē deſe rentes ſpōte ſequi animi pturbationes. Idēq; facim⁹ ſæpe/ numero decepti ſuaſionib⁹ alioꝝ: q uel nos clā exoſi uel ſe ulciſci cupiētes inſanie ſtimulos iiecerūt: qb⁹ uæhemētiſſi/ me cōcitati diuina oīa hūanaq; iura cōfundim⁹: nō tā digni tati noſtræ cōſulētes q̄ alienæ p cōtumeliā ac neqciā omnē inſidiātes. Nec ſane dubitē utrūq; ueſtrū ꝓbabilis a iq uas rōnes adductuꝝ: qb⁹ iure a uobis fieri uideat̄: qđ iniuria fa citis. At ego nullis iſtiuſmodi rōnib⁹ aſſentiēdū cēſeo: cum neq; priſtinæ amicitiæ: neq; ætatis ueſtræ: neq; ipſi⁹ decori rōnē habeatis. At ſum iniuria laceſſit⁹: Et quæ nā iniuria tā ta ē: ut delyrare uos cogat. Satis. n. delyrat: qui mētit̄. Ea ē certi pturbati animi natura: ea uis: is impet⁹ ac furor: ut ſi/ bi moderari nullo pacto queat: quippe q in re etiā uera ſi minus mentit̄ oīno: aut uanus ſit tn̄: aut mēdaciū dicat: cū uł grā uoluptatis: uł rei ipſi⁹ nimietate mēdacē ſe præſtet. Nā qui rōnis lumine ſit orbatus: q̄diu eo caret: nec intueri quicq̄ pſpicue nec recte iudicare pōt. Quo fit ut tāq̄ p ob/ ſcuriſſimas tenebras incedēs: unde egrediat̄ qua pergat: quo peruētur⁹ ſit: neſciat. Sanius certe fuerat primis illiſue nondū inualeſcentibus permotionū ſcintillis ante reſiſte/ re: q̄ tranſirent in flamas: qđ poſteaq̄ factū nō eſt: ſed accē/ ſo iam igni ea fomenta materiemq; adiecimus: ut animis

cōflagrātibus fieri nulla poſſit acceſſio:utamur ſaltem eo
remedio:qđ omnib⁹ in his rebus natura ſolet afferre quæ
humani ſunt ſolutiq́ appetitus:hoc eſt:ut qđ ratio ipſa nō
ualet:ſatietas ſaltē præſtat. Quātū audio:nullū eſt maledi-
cendi gen⁹:qđ dum inuicē ꝓ oēm uitupationis cōtumeliā
digladiamini:intactū reliqueritis. Nullum animi flagitium:
nullum corporis uitium:nullū fortunæ:quam uocāt:incō-
modum omiſiſtis. Quod aliud deniq́ genus detis:quo in
ueſtrū dedecus ſit utēdū? Equidem præter ſingularē quā-
dam & inauditā ineptitudinē nihil uideo reliquū quod ad-
datis:quo ridiculo ſitis cūctis hominib⁹. Nam quid inepti⁹
dici:qd inſanius quæat excogitari:ꝙ uiros doctos ac ſenes
maledicendi intemperātia ꝙ diſſolutione ueluti gloriari?
Et id quidem Romana in curia: hoc ē in celeberrimo atq́
ſplendidiſſimo totius orbis terrarū ſpectaculo: in grauiſſi-
mo epiſcoporum cardinaliumq́ conſpectu:in oculis ſum-
mi ſanctiſſimiq́ pontificis Nicolai Quinti: qui non minus
mirabili uirtute & ſapientia:ꝙ ſupræma dignitatis præſtā-
tia uices Chriſti in terris gerit. Vt enim de reliquis patri-
bus uiriſq́ integerrimis cōticeſcam:quib⁹ aut ſtomachum
uos mouere aut riſum cōſentaneū eſt:qua mēte:quo aīo:
in uos eē arbitramini Nicolaū Quintū tanta bonitate:tan-
ta iuſticia:tanta pietate pontificem: cū uel legit:uel audit:
quæ tam petulāter:tam fœde in uos inuicem declamatis?
Iuuat em̄ liberrime de uobis apud uos loqui: quorū laudi
æque faueo atq́ meæ. An minus fortaſſe meminiſtis eam
eſſe hominū naturā:ut ſilitudine morū ad beniuolentiā fa-
cillime agant:diſſimilitudine uero contra? Itaq́ nō abſur-
de Ageſilaum tradūt cū quenq́ intueret:qui aliū uituparet
laudaretue:dicere ſolitū ſe nō minus ex ipſa oratione iudi
cium facere de eo qui diceret:ꝙ de quo diceretur. Et ne id
quidē mirū. Nā ꝑmotus animus ꝑmulta effutiat:ē neceſſe:
quæ nō mediocrē moribus iacturā afferāt apud ſapiētis &
bonos uiros: quorū aures offendunt ijs dictis:quæ ipſi nō
ꝓbent. Quos aūt alienos a noſtris moribus iudicemus ab
ijs nos quoq́ animū facimus alienū. Præterea nemo quēꝙ
oīno amare poſſit:quē flagitio ſenſerit obnoxium:etiam ſi

ipſe uir oĩno bonus nõ ſit. Nã uel in morũ ſimilitudine de/prauati animi ſe oderũt. At illum a flagitio abborrere qui cenſeamus: cuius flagitioſiſſima ſit oratio? Fatebor equidẽ ingenue de meipſo. Nec me annũ iã natũ quartũ & quin/quageſimũ ullus a ueritate cõpeſcet pudor: qđ eo facio li/bentius: ut exemplũ meũ ul' probetis: uel imitemini. Sum qñq; in quoſdã inuectus: acerbius fortaſſe: q̃ par eſſet: & id ſane nulla unq̃ alterũ laceſſens iniuria: ſed ingenti potius a quibuſdam cõtumelia laceſſitus. Tamen cum mea lego: & meipſum conſidero: non poſſum nõ erubeſcere: metuẽs: ne quoquo modo uituperet' in meipſo: quæ aliis dederim uitio. Non enm quæ in aliis iure etiam carpimus: nota ſunt oĩbus. At oratio noſtra occulta eſſe non põt. Non modo me Saluſtius iis non delectat: quæ ſcripſit in. M. Tulliũ Ciceronem: nec item oĩno quæ Cicero in Antonium: aut in Timarcbum Pbilippumq; Demoſtbenes: ſed etiã uir ſan/ctiſſimus ac diſertiſſimus Hieronymus non ſine moleſtia a me legit': cum inuebitur in Rufinum: quem uirum doctũ extitiſſe ex eius ſcriptis facile ipſi cognoſcim⁹: ſanctũ uero bonumq; fuiſſe Aurelii Auguſtini locupletiſſimũ teſtimo/nium docet. Quare ſi ſapitis Poggi atq; Laurenti: miſſam facite tantã iſtã tanq; abominabilem maledicendi licẽtiã. Memineritis bonæ famæ: memineritis decori: memineri/tis ætatis ueſtræ: quorũ alter iã ſeniũ: alter ſenectutẽ agit. Memineritis inquã: meminineritis ſempit'ni iudicii: qđ ad/modũ lõge a uobis abeſſe nõ põt. An eſtis obliti: Mibi uin dictam & ego retribuam: q̃q̃ in uobis quid ſit amplius uin/dicandũ: nõ intelligo: qui ueſtrũ nomẽ mutuis orationum gladiis per oẽ uitupationũ contumeliarũq; uulnus acerbiſ ſime quantum in uobis fuerit: interemiſtis. Quid de uobis præſentes ſentiant: qđ poſteri iudicabũt: in quorũ manus ſcripta ueſtra ꝑueniãt? Itaq; uos etiam atq; etiam rogo & obſecro: ut redeatis tandem in gratiã mutuam. Omiſſiſq; oĩbus aĩorũ irritamentis per ἀμνηϛείαν amneſtiam quã dicũt: uel παλινῳδίαν potius quoad ei⁹ fieri liceat: quod certe licet: ita ad beniuolentiã priſtinã mutuo ſtudio ope/raq; cõtẽdite: ut & iuſticiæ laudem apud bomines & dile/

ctionis incrementũ apud ſummũ pontificē: & pœnitentiæ gratiã apud imortalē deũ mereamini. Valete uiri amiciſſimi atq; optimi. Ex Mediola. nonis Martijs M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho medicoq; ſal.

s Ecundum librũ de exilio qui de infamia inſcribit: uelim huic iſti tabellario q meas tibi litteras reddidit ad me des. Deſidero etiã tertiũ: in quo de paupertate diſſeruimus: qui ſi ipſe quoq; apud te ē: dato item eidē ad me tabellario. Sin minus eſt apud te: quære a Bernardo meo Iuſtiniano. Plura ad te nũc ſcribere non potui ꝓpter occupatiões meas. Propediē agã tecũ pluribꝰ. Vale ex Mediolano Nonis Martijs. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

d E Phaethonte qđ petis: dictio triſyllaba ē Phaethõ. Scribit enm apud græcos φάέθώμ phaeton: & non φάίθώμ phæthon. Vale ex Mediolano. viij. idus Martias M. ccccc. Liij.

Franciſci Philelfi Epiſtolarum Liber Vndecimus.

Franciſcus Philelfus Sigiſmundo Pandulpho Malateſtæ ducali imperatori ſal.

q Vi patrem tuum Pandulphum Malateſtã ſumma uirtute principē tantopere ſemper colui ſenem iuuenis: niſi te filium amē obſeruemq; iuuenem ſenex: uidear mihi admodũ ingratus: præſertim cum ille me: ut erat unus omniũ munificentiſſimus: nõ dilexerit ſolum: ſed etiã pulcherrimis bñficijs q̃nq; affecerit. Accedit ad hoc aĩ inſtitutũ tua in omẽs eruditos & doctos hoĩes ul' cõſuetudo: uel hũanitas: qua ita rapior ad te colẽdũ: ut tuo mihi noĩe eē dulciꝰ nihil quæat. Nõ eñ eſſe non potes omĩ laude cumulatiſſimus qdã princeps: q ſimulacra etiã uirtutis & diſciplinæ tãtopere in alijs admireris: illiſq; bñfacias: quos tales exiſtimaris. Quare tibi pſuadeas uelim me ita eē tuũ: ut oĩa tibi de me poſſis q̃ſi iure quodã peculiari polliceri. Nã ego in te nõ mediocrē ſpem cõſtitutã & collocatã habeo. Et ut intelligas: quo aĩo in te ſim: & q̃ fa-

ueam tuæ gloriæ breui perſtringam. Duo ſum nup aggreſ ſus opera: quæ litteraꝝ imortalitati cōmēdem: alterū uerſu: alteꝝ proſa. Et hoc quidē de uita & rebus geſtis Franciſci Sphortiæ ſoceri tui inſcribit̃. Illud aūt Sphortiada more figuraq́ꝫ poetica: ubi quātū mea facl'tas feret: nihil omittam: qđ ſūmi principis fœlicitatē ꝓbet. In utroq́ꝫ de te ſum uerba factur⁹: cū pro tua dignitate: tū etiā pro ueritate. Id aūt ut cumulate faciā: tua mihi opera opus eſt. Res abs te clariſſime geſtas uulgo narrari uideo plurimas. Nec inuenio quenq̄: qui neget oīa te geſſiſſe nō ſapiēter min⁹ q̄ fortiter. Sed una re turbor: qđ ordinē modumq́ꝫ ignoro. Nec eſt: qui mihi oīno ſatiſfaciat: cum alij de loco ubi quid cum laude factū ſit: alij de tēpore: alij de alio quopiam negocio inter ſe diſcrepent. Quāobrem cū dignitati conſules tuæ: tum etiā ueritati meæ: ſi commentaria ad me aliqua dederis uel materno (ut aiūt) ſermone ſcripta: unde tanq̄ ex aliquo fonte quod in re uerum ſit: hauriam. Quod ſi feceris: tanta ſollicitudine me leuabis: ut ingentes ſim tibi grās habiturus. Et q̄q̄ non ſum: ut es animo liberali: atq́ꝫ benefico: ignarus permultos apud te eſſe: qui in huiuſmodi cōmentarijs conficiendis non inepte operam ſuam accōmodēt: tamē ſi eam ꝓuinciā uiro diſertiſſimo Petro perleoni ciui tuo delegaueris: & tibi & mihi egregie ſatiſfacies. Vale ſplēdidiſſimum decus Malateſtarum. Ex Mediolano. vi. idus Martias. M. cccc. liij.

Franciſcus Philel. Nicodemo trāchedino ſal.

p Oſteaq̄ hinc abijſti: qđ præſens mihi pſuaſeras: ita mutatū ē: ut ab oī tua etiā ſuaſione abhorreā. Dixeram tibi Andreā alamānū præſtātē adoleſcētē mihi corā expoſuiſſe renūciatū eē pōtifici maximo cū de ei⁹ uita ac morib⁹ Mediolani ſermo aliqn̄ haberet̃: me qd ſentirem interrogatū reſpondiſſe Nicolaū Quintū uirum mihi uideri doctiſſime eruditū: ſed adhuc ſapere famulatū. Id tu dictū eē pōtifici ne crederē: pmultis & argumentis & rationib⁹ oſtendere ſtuduiſti. Et ut es omni in re accurat⁹ & bon⁹ ad id maxime elaboraſti: ut ab hac animi ſollicitudine me eximeres: id qđ etiā plane præſtitiſſes: niſi aliud

quiddam poſt abitionē tuā ueniſſet in mētē. Eſt Romæ ut noſti: Petrus Candidus decembris egregius quidā & maledicendi & inſidiandi artifex. Is aduerſus me permulta iā pridem perperā eſt machinatus per oēm animi nequitiā: adeo ut nō modo mihi clam & ꝑ latrocinia ſemꝑ detrahere cōſueuerit: ſed cōuiuia quoq; Mediolanenſia illa noſtra quæ hic cū aderas: lectitaſti: multis in locis annis ſuꝑioribꝰ cum nobiliſſimus dux Philippus eſſet in uiuis: deprauarit atq; corruperit. Qua fraude factū ē: ut uix euaderet publicam infamiæ notā: quæ illis inuri ſolet: qui uulgo appellāt falſarij. Nec ſane dubitarim eundē iſtum nigerrimū candidum originē ac ſegetē extitiſſe & calūniando & inducēdo diſcordiarum inimicitiaꝝq; oīm: quibus Poggius ac Valla inuicē ſe dilacerant per omnē contumeliæ fœditatē. Conſueuit em̄ ex aliorum incōmodis & infamia famæ ſuæ cōmodiſq; conſulere. Si quid ergo de me ad ſummū pontificem falſo delatū eſt: nebulo iſte Candidus debet eē in cā. Itaq; omniū primū abs te peto: ut ſi hæ litteræ te priꝰ offenderint in itinere: q̄ Florētia exceſſeris: Andreā alamannū cōuenias: ab eoq; ſciſciteris: locatuſne ſit hac de re mecū: ut plæriq; ſolent: an locutus ſerio. Deinde ſi uero mihi calūniam renunciaſſe Andreā non finxiſſe animaduerteris: te maiorē in modū etiam atq; etiā rogo: ut meo nomine pontificē adeas: & ei hæc oīa de me referas: quæ præſens coràq; cognoſti. Nā quo pacto uerbo uituperē: quē & uerſu & ꝓſa pſæpe laudarim innocētē præſertim & ſapiētē uirū & de me iāpridē meritū optime. Tu rem tenes. Reliqua pro tua prudentia iṗe præſtabis. Vale ex Mediolano. iiij. idus martias. M. cccc. liij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

q Vid uolo iſtic agas meo noīe: græce ad te ſcripſi: fac ſi me amas: ut q̄primū adeas Sigiſmundū principē: cui diligēter expone qđ tibi uides in cōmentarijs datum. Quod ſi feceris: rē mihi facies mirifice gratā: habeoq; tibi non inuitus gratias īmortalis. Cum has litteras iam eſſem obſignaturus: Xenophon filius aduenit cum litteris tuis: quas ſumma cū uoluptare perlegi. Nā ex litteris ijs quas

ad te dedi quinto Kal. Martias: potuiſti non obſcure conie
ctare: q̄ mihi iucundus fuerat tuus in patriā reditus: quem
nulla tua epiſtola ſed ex Genua cognorā. Quod autē tan/
topere tua oia mihi cōmunia eſſe oſtēderis: nō erat opus.
Nā tuū erga me animū iāpridē noui: & tibi meus ignotus
nō eſt. Voluiſſem Xenophon apud te fuiſſet: ut tibi grati/
ficaret. Sed comitū cā facit: ut ei ignoſcat. Qm̄ breui te ui
debeo. In præſentia lōgior eſſe nolui. Et tuam pudiciſſimā
ſpōſam & noſtros ois bene ualere opto. Vale ex Medio/
lano pridie idus Martias. M.cccc.liij.

Frāciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

q Vantā diligētiam adhibuerim in rem tuā: potes ex
Ciccho Angeloq; cognoſcere. Idē ut mihi tu hoc tē/
pore officium præſtes: uæhementer cupio. Fac inquā opa
& ſtudio tuo: ut Ciccb⁹ quod intereſt rei meæ pecuniariæ
apud hos ædiles q̄primū litteris ſuis abſoluat. Verum bo/
no ſint attramento ſcriptæ: ut aiunt: Et fide opus eſt & ce/
leritate. Cauſam Cicchus ex me corā intellexit. Codicem
epiſtolarū cum primū abſoluero: dabo ad te libenter. Xe/
nophon totus eſt tuus & pater non minus. Vale ex Medi/
olano. xij Kal. Apriles. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Lodouico Gonçagæ
principi Mantuano ſalutem.

n On equidē ſum oblit⁹: quā mihi nuper in agro brixi
ano beniuolētiam oſtendiſti: & quāta me nō huma/
nitate ſolū: ſed benignitate etiā pſæpe exceperis. Itaq; ex
eo tēpore intellexi permagnā mihi in te ſpem & poſitam
eē & cōſtitutā. Indeq; factū ē: ut ita te obſeruē ac uenerer:
ut me abs te putē dignū exiſtimari: in quo nullū bñficium
tuum ſit intermoriturū. Quæ mea me de te opinio ne fal/
ſum habeat: eſt magnitudinis & munificentiæ tuæ. Quid
autē abs te uelim: etbruſco ſermone intelliges. Eſt celerita
te non minus opus q̄ beneficentia. Vale Ex Mediola. iiij.
Nonas Apriles. M.ccccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Alexandro Sphortiæ
attendulo principi Piſauri ſal. dicit plu.

e Xiſtimabā te ante repetituꝝ Mediolanū q̄ pficiſce/

reris in Tuſciā. Sed quoniā didici ſecus fore: qđ præſens tecū ac corā acturus erā: nunc & abſens & ꝑ litteras agam: neceſſe eſt. Propediē iuſſu principis nō tam ſui ꝙ negocij mei cauſa Romā iturus ſum ad ſummū pontificē. Vt noſti ex eo ſum philoſophorū ordine: ꝗ rē pecuniariā in bonis nō ducūt. Quo fit: ut neqꝫ ſim auri diues nec eſſe unꝙ poſſim. Nam habet nemo: qđ negligit. Et mihi tamē habēda ē ratio dignitatis Sphortianæ: eo præſertim cōceſſurus ubi cultꝰ exterior nō paucioris ꝙ interior ſolet æſtimari. Mihi pluribus opus eſt: quæ princeps affatim præſtare nō oīno pōt. Itaqꝫ partiendū hoc honeris tecū eſt. Quā tu ꝓuinciā ſi libenter fueris amplexꝰ: nō minus iudicādus ꝙ nominandus Alexander exiſtimeris. Vale Ex Mediolano. iiij. Nonas Apriles. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Andreæ Alamanno ſal.

e Rat uel officij uł humanitatis tuæ poſteaꝙ hinc florētiā reuertiſti: litteraꝝ aliquid ad me ſdare: ꝗbus de te tuiſqꝫ rebus oībus ꝓ amicicia noſtra certior fierem. Qđ tñ te nō feciſſe eo fero moderatiꝰ: qđ μεόγαμόσ ὢμ neogamos on amoris ꝙ amicitiæ hoc ē uxoris ꝙ Philelfi rationem habere maluiſti. Verū ſi ſapis: oia modice. Nam ager frequētius ꝙ par ſit renouatus nō admodum ſæpe ꝑdit in segetē. Ad filiorū procreationē non ad uoluptatē cōiugiū eſt cōſtitutū. Quin quo rarior ē humanis in rebꝰ: eo ſuauior ē uoluptas oīs. Nā qđ ſatietatē affert: iucundū oīno eſſe nō pōt. Quare ſi ad hoiem amiciſſimū ſcripſiſſes: nō modo feciſſes ꝓ officio: ſed qđ τόισ ἀφροδισίοισ ſurripuiſſes temporis: ad maiorem tibi uoluptatē ſurripuiſſes. Itaqꝫ ſi me audis: litteraꝝ faſciculos ad me ꝗprimū accōmoda. Et quid ipſe agas: & quid agať in Tuſcia: fac intelligā. Nam hic nos ad bellū accingimus nō ſuſtinēdū: ſed imortali noſtra cū gloria ꝓfligandū. Non eñ alere bellū uolumus: ſed finire. Id qđ ſi etiam uos factū ire conſtitueritis: & uobis & florentiſſime reipublicæ ueſtræ ꝙ ſaluberrime conſuletis. Nec eſt ꝑfecto quiſꝙ in noīe latino: qui uobis unis cum & animi magnitudine & altitudine: tū etiā prudentia ſit ſupior. Quo fit: ut niſi ciuilis uł diſcordia uel ſimultas rectos co

gitatus ueſtros impediat:uictores breui futuri ſitis. Vale Ex Mediolano.iiij.Nonas Apriles.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Stroçe eqti aurato ſal.

p Vtas fortaſſe uel obliuione uel negligētia factū eſſe: ut qđ ab me iſtinc ſoluēti petieras :nōdū ad te ierit. Sed neutri ꝑfecto iſtiuſmodi uitiorū ē locꝰ apđ me ullus. Nā & memoria ualeo plurimū & ſum unus omniū diligentiſſimus:præſertim in ijs rebꝰ quæ amicorū interſunt. Qđ aūt uæbementer & diligā te & amem:tū ea facit familiaritas ac neceſſitudo :quæ mihi eſt iā multis annis cū uniuerſa Stroçarū familia:tū ipſe tu qui de me priuatim es bn̄ ꝑmeritus. Sed duo fuerūt in cā:ut in hanc diē minus ſim :ut uolebā:tibi gratificatus. Nā & librario carui:& quiddā ꝓ officio meo præſtare me priucipi meo oportuit:qđ ita me impediuit :ut nihil oīno ocij mihi cōceſſū fuerit. Sed quo ſerius præſtiti:eo cumulatiꝰpropediē ad te ibit. Tu me interea tēporis:ut amare nō ceſſes:etiā atq; etiā rogo : id qđ ita intelligā te feciſſe : ſi me nobiliſſimo iſti principi quotidie magis feceris cariorē.Grauiſſimū & humaniſſimū uiꝝ Lodouicum Caſellam bene ualere opto. Vale:& diſertiſſimo Tito meo ſalutem plurimam uerbis meis nūciato. Ex Mediolano pridie Kał.Apriles.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

q Vod nihil ad te ſcripſerim poſt meā a uobis abitionē:honeſtæ quædā occupationes meæ cām præſtiterunt.Itaq; rogo te:mihi ut ignoſcas :tibiq; pſuadea s:me unū eſſe:qui tanto te amore cōplector:ut aliū magis neminem.ltaq; ſiquid in me eſt:qđ tibi iucundū eſſe poſſit:id ita eē tuum exiſtimato:ut meū magis eſſe nō poſſit. Cōmuni principi me q̄diligētiſſime & q̄ſæpiſſime cōmēda. Præſtātiſſimū uirū eloquētiſſimūq; caſellā ſaluere plurimū opto. Vale ex Mediolano pridie Kał. Apriles.M.cccc.Liij.

Frāciſcus Philelfus Frāciſco caſtrēſi grāmatico ſal.

q Vam tibi ꝓuinciā iſtinc ſoluēs delegarim:debes eē nequaq̄ neſcius.Itaq; miror nullas me accepiſſe litteras tuas cum eo carmine:qđ in principē iſtum omni laude & admiratione dignū ex tpe luſerā. Feceris igit̄ pro beni

uolentia noſtra: ſi tali me deſiderio q̄primũ leuabis: quod ut facias: etiam atq; etiam abs te peto. Vale Ex Mediolano pridie Kal. Apriles. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Lodouico Caſellæ ſalutẽ dicit plurimam.

c Vm Antonius Tricinus Ferrariã peteret: indignũ me facturum exiſtimabã: ſi is meis uacu⁹ litteris ad uos iſſet. Quid aũt aliud ad te ſcriberẽ q̄ unũ illud: qđ & libẽter apud oẽs & continenter prædico: me tibi cũ ꝓpť maximas tuas mirabiliſq; uirtutes: tũ ꝓpter ſingularẽ tuã erga me humanitatẽ ac beneficẽtiã debere plurimũ: Itaq; tibi uelim certo perſuadeas me unũ eſſe perpetuoq; futurum: qui nihil neq; magnum neq; paruum recuſatur⁹ ſim tua cã. Quare abs te peto atq; cõtendo: ut oĩbus in rebus officio operaq; mea nõ utaris ſolũ: ſed etiã ſi opus fuerit: ut ita dixeris: abutaris. Vale. Et cõmuni principi me ut ſoles cariſſimum redde. Ex Mediolano. xvi. Kalen. Maias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

c Vm primũ candidus Bontẽpus eques aurat⁹ principis tui noĩe ueniſſet Mediolanum: & ex eo certior fact⁹ eſſem de omi ſtatu tuo id qđ minus cumulate ex litteris tuis quas filio Xenophonti ad me dederas: ante cognorã: mirabili gaudio ſũ affect⁹: & tibi ꝑ meas litteras: ut par erat: congratulatus. Deinde cũ dies cõpluſculi præteriſſent didici ex eodem Cãdido litteras meas omniſ & quas ad te & quas ad principẽ tuũ dederã eſſe inter eũdum tabellario interceptas ſurreptaſue. Itaq; & ad Sigiſmundũ principem eadem rurſus ſcripſi quæ antea: & tecum iccirco egi breuius: quoniã per tabellarium nõ licuit uti ꝓlixitate. Quare ea dumtaxat audies græce: quæ apđ principẽ tibi tuum uerbis meis & dicẽda ſunt & curanda. Vale ex Mediolano. xv. Kal. Maias.. M. cccc. liij.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

n Iſi uæhemẽter amem amorem tuum: ingratus ſim: Quæ ſplendidiſſime equitis aurati Ioannis tholentinatis ſcriba tuo nomine mihi coram expoſuit: libentiſſime

audiui. Quid autem aut ſentiam aut uelim: tecũ una Cræmonæ ad paucos uſq; dies cõmentabor: ac ſtatuam. Nam ad Kal. maias hinc capiam iter ad urbẽ Romã negocij mei gratia: & id quidẽ ex principis noſtri ſnĩa. Qđ autẽ quæri uiſus es: quod nihil ad te ſcribã: nõ iure id facis. Nam proximis dieb⁹ litteras ad te dedi. Tu uero Endymionis ſomnum dormitas: reſpõdeſq; omnino nihil. Sed iccirco ignoſco tibi: quod ita ranarum Cræmonenſium clamorib⁹ obtunderis: ut apud te eẽ non poſſis. Vale ex Mediola. xiiij. Kalen. Maias. M. cccc. liij.

Franciſcus Philelfus Alexandro Sphortiæ ſal.

e T ſi proximis litteris debes ſatis intellexiſſe: q̃ mihi opus ſit ope tua: nec præterea ſum ignarus cum pro tua animi magnitudine: tum pro mea erga te obſeruãtia te mihi libenter gratificaturum: tamẽ quia noui maximas tuas ac prope infinitas occupationes: rurſum uiſus es admonendus. Ego Romam ſum propediẽ cõceſſurus. Nec omnia mihi adſunt: quibus eſt opus ad id itineris. Nec mihi tam meæ q̃ Sphortianæ dignitatis ratio eſt habẽda. Reliqua tu pro tua prudẽtia potes conſiderare. Vale ex Mediolano. xiiij. Cal. Maias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Alexandro Sphortiæ ſal.

p Erhumaniter mihi nudiuſnonus perbenigneq; reſpondiſti. Itaq; tibi nõ poſſum ingentis gratias non habere. Dicis tu autem & facis omnia pro magnitudine animi tui nobilitateq; naturæ. Reliquum eſt: ut quod tua illa graui ſuauiſſimaq; epiſtola mihi tam liberaliter recepiſti ad quatriduum uſq; te facturum: id olim effectum reddas. Nam hoc mihi præſtare gratius hoc tempore nihil potes Vale Ex Mediolano. iij. Kal. Maias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſa.

q Vanq̃ nõ erã neſci⁹ te memorẽ fore: & qd mihi corã recepiſſes: & qd te facere oporteret: tamẽ cũ mecũ animo uolutarem: q̃ eſſes occupatiſſimns: rurſum uiſus es admonendus. Duo ſunt: quæ tu mea cã ſis facturus: alterũ Florentiæ ore auribuſq; tuis: & Romæ alterũ per litteras

Hæc ut & q̃primũ & diligẽter cures:te etiã atq; etiã rogo:
Vale Ex Mediolano pridie Kal. maias. M.cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Alexandro Sphortiæ ſal.

q Vem roſei coloris pãnũ dono miſiſſi mihi: libentiſſi-
me accepi. Sũq; tua munificẽtia nõ mediocriter de-
lectatus:& ne id quidẽ minus animi tui:q̃ doni magnitudi-
ne. Non eñ qđ muneratᵉ:ſed munerantis animus maxime
liberalitatẽ begnnitatẽq; declarat & facit. Nam qđ uerbo
extenuaris:qđ ẽ apud me ampliſſimũ: ſatis id ſupq; oſten-
dit:& me tibi eſſe cariſſimũ: & te nihil pluris ducere q̃ uir-
tutẽ. Gratulor igitᵉ fœlicitati tuæ: qui ut es aio excelſo ſplẽ-
didiſſimoq; ingenio: nihil abiectũ: nihil humile neq; loqua-
ris: nec ſentias. Reliquũ eſt: ut tibi pſuadeas tua apud me
beneficia oĩa fide bona eaq; nõ ingrata eſſe depoſita. Va-
le Ex Mediolano. iij. Nonas maias. M.cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Ioãni Iacobo Ricio iurecõſulto ſal.

u Enetoꝶ cõflictũ q pximis annis in Pado apud op-
pidũ Caſalẽ quæ maior cognominatᵉ: geſtus ẽ: litte
rarũ imortalitati ſum cõmẽdaturus in quinto hoc
Sphortiados libro: qui mihi habetᵉ in præſentia in manibꝰ.
Quid abs te petierim diebus ſupioribus: puto te non obli-
tum. Si ueſtrã uos laudẽ neglexeritis: num ego ſim curatu
rus? Vale Ex Mediolano. iij. Nonas maias. M.cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Iacobo camerinati ſal.

q Væ de me & ſentis & loqueris: audio nõ inuitus.
Nam indies magis magiſq; oſtẽdis ſingularem be-
niuolentiã in me tuam. Ego ita Romam ſum profe
cturus: ut ad quartum uſq; menſem ad ſummum ſim redi-
turus Mediolanum. Odas ego tibi anteq̃ ædam: quo pa-
cto ſim conceſſurus præſertim opere nondum emẽdato?
Epiſtolarum libros decem hoc anno ædere inſtitui. Has
tu omnium primus habiturꝰ es: uſuruſq; pro arbitrio tuo.
De Iannocio quod ſcripſiſti: non intelligo. Itaq; nihil eſt
quod reſpondeam. Vale ex Mediolano. iij. Nonas maias
M.cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Stroçe eq̃ti aurato ſa.

p Etiiſti a me nuper: cũ Ferraria eſſem Mediolanũ re-

petitur⁹ eã quã ad regẽ frãcorũ Karolũ aduerſus Turcos & Sarrbacenos ſcripſiſſem epiſtolã. Quã ut ſeri⁹ ad te darem: honeſte quædã occupatiões meæ in cã fuerũt. Nunc uero ꝓ una iccirco epiſtolas quattuor ad te dedi: ut intelligeres cunctationẽ hanc nõ ſtudio factã eſſe: ſed neceſſitate. Nam nihil eſt quod malim: q̃ non tibi ſolum cui me debere plurimũ iudico: ſed Strocis omnibus ꝓpter Pallantẽ meum morem gerere. Vale ex Mediolano pridie Nonas Maias. M.cccc.Liij.

Fran. Phil. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

r Edditus ẽ mihi ſecũdus liber de exilio: quẽ miſiſti. Tibiq; habeo grãs: qđ eũ domũ tãdẽ repetere coegeris. Idẽ ſi de cæteris etiã feceris: qui iſtic tãdiu hoſpitant᷑: magno me afficies bñficio. Sũt em̃ ij oẽs apud Bernardũ Iuſtinianũ: quos ut noīe meo repetas: & huic iſti tabellario ad me des: te maiorẽ in modũ rogo. Legit præterea Patauij medicinã Matthæus peruſin⁹ uir non philoſophus ſolum: ſed etiam diſertus. Cui ſunt duo illi hippocratis libri: quos ut noſti: iã pridẽ ex græco in latinũ conuertimus: alter de flatibus: alter de paſſionib⁹ corporis. Itaq; rẽ mihi facies pergratam: ſi eos libros ab eodẽ Matthæo uerbis meis repetitos: q̃primum reddi mihi curaueris. Quæ prouincia tua fuerat ſcribendi ad Poggium & ad Vallam ea ipſe ſum functus. Cuius epiſtolæ exemplum cum plus ocij nactus fuero: ad te dabo. Vale ex Mediolano pridie Nonas Maias. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

q Vo diuti⁹ deſidero tuas ep̃las: eo magis magiſq; indies eaꝝ apđ me deſideriũ augeſcit. Quare ut huic meæ tãtæ & tã ſuauiſſimæ ſiti aliquãdo potum afferas: abs te etiã atq; etiã peto. Et qa fortaſſe nullũ tibi ſcribẽdi argumentum occurrit: accipe paucis: qđ reſpondeas. Noſti uel apud Ariſtotelẽ tuũ cũ alijs plæriſq; in locis: tũ in ijs libris qui de reb⁹ naturalibus quæ φυσικα uocant᷑: inſcripti ſũt Democriti opinionẽ de Atomis. Atomos aũt eſſe uolunt corpa indiuidua. Scire igit᷑ cupio ea indiuiduitas unde ſit. Nõ em̃ puto dixeris id ꝓpt᷑ paruitatẽ accidere: cũ atomos

ipſas inter ſeſe diuerſas & figura & magnitudine & ui: & natura eſſe cõſtet. Expgiſcere igit́ atq; ingeniũ tuũ excute mihiq; diligenter expone: quãobrẽ eiuſmodi corpa quib⁹ Democritij & Epicurei: tũ mũdũ oẽm: tũ ſingula ea quæq; in mundo ſunt: conſtare uolunt: indiuidua noiarint. Vale ex Mediolano pridie idus Maias. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

t Antã mihi nup cũ Ferrariæ eſſem beniuolẽtiã oſtendiſti ut nihil uidear magis cupere q̃ te uiſere q̃ſæpiſſime. Qđ mihi qm̃ alit́ hoc tpe cõtingere nõ põt: utar nũcio litterarũ: qb⁹ & uideã te & alloquar. Idẽ tu ſi feceris: in ſũmis occupationib⁹ tuis: ad tuũ erga me ſtudiũ nõ paru⁹ cumulus accedet. Sin min⁹ feceris: non te cui ſcio me eſſe cariſſimũ: ſed publica munera accuſabo: quæ tñ ipſa anteponi priuatis ut decet: ita etiã modice fero: mõ me nobiliſſimo iſti principi indies magis magiſq; cõmendes. Vale ex Mediolano pridie idus Maias. M.cccc.Liij.

Frãciſcus Philel. Nicolao arcimboldo iurecõſulto ſal.

Equaq̃ ſum neſci⁹: mea tibi oia maximæ curæ eſſe.
n Quo fit: ut uel tibi fortaſſe uidear rem meã admodum negligere qui nullũ faciã tecũ uerbũ: cui⁹ mihi opa uæhemẽtiſſime op⁹ ſit. Qđ ne accidere iure poſſit: peto abs te: ut qđ una de mea profectione cõmẽtati ſum⁹: q̃primũ quãtũ in te fuerit: cõfectum reddas. Hoc erit mihi tam gratum: q̃ neceſſariũ. Vale Mediolani ex ædibus noſtris idibus maijs. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philel. Nicolao Arcimboldo iurecõſul. ſa.

g Audeo eqdem & tibi munificẽtiſſimo uiro debere plurimũ & illi harpyiæ nihil. Nam in accipiẽdis etiã bñficijs liberalitatis cuiuſdã poſitũ mun⁹ eſt. Itaq; iuxta indignũ puto ab hoibus indignis bñficiũ accipere atq; ĩ indignos cõferre. Itaq; utar equo: quẽ polliceris & amice & fide bona. Qđ princeps decreuit: hodie mihi numeratur. Dũ dies octo hic ſum: cupio uidere quæ tuus librarius ſcripſit. Quæ uelim huic puero ad me des. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. xiiij. Kal. Iunias. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Aenico daualo eqti aurato ſal.

e X binis iis litteris quas Ioāni Antonio foſſano ad te dedi: potes iā liqdo cognoſcere aduētū ad te meum ꝓpediē fore: id qđ aliis itē litteris tibi ſcripſi: quas hic Giſpbus gymara una cū hiſce ultimis tibi reddidit. Et ut rem paucis teneas: ad octo uſq; dies ad ſūmū hinc ſum cōceſſurus Romā: quē aduſq; locū libera ꝑfectio mihi data eſt. Inde ad te ipſe mihi meo iure eūdi ueniā dabo. Nā qui liber & nat⁹ ſim: & ſemp uixerim: me ſeruū fieri nullo pacto patiar. Vale ex Mediolano. xii. Kal. Iunias. M. cccc. Liii.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trāchedino ſa.

e T amorē & diligētiā tuā tanti facio: quāti aliud nihil: qđ mihi iucundiſſimū eſſe poſſit. Delectarunt me uæhemēter oīa: quæ mea abs te cauſa uł geſta ſunt uel tentata. Nec pluris euentū cuiuſq; rei faciūdū exiſtimo: q̄ uel prudētiſſimū conſiliū tuū uel ſtudiū erga me ſingulare. Quid uir magnus ille reſponderit: intellexi: cui nō poſſum ingentis gratias nō habere: qđ ſe tam & humano in me animo & facili liberaliq; oſtendat. Operā dabo: ne me unq̄ poſſit ingratitudinis accuſare. Litteras Honofrii Macarii tui uel iam etiā noſtri legi plibēter. Sūq; ei⁹ ingenio mirifice delectatus. Eſt eñ & fœcundū & facile planeq; ingenuū. Nō potui aūt nō ſurridere: qđ ei de me amicus noſter ille reſpōderit. Facitis certe ut debet: qui eadē utatᷣ uitæ cōſtantia ad ultimā uſq; diem: quippe cui⁹ ſenectus ſit eadē: quæ leonis. Sed quid agam⁹. Fruſtra nitimur inuita Minerua. Natura ualentius nihil ē: nihil difficili⁹. Viuamus nos more noſtro: alii ſuo. Qui officio fungitᷣ: nihil habet qđ doceat: nihil quod accuſet. Cupio: cū te ad florētinos receperis: q̄ diligētiſſime cures: qđ uulpecula illa obtegit. Hoc erit mihi tā gratū: q̄ qđ oīm maxime. Nos bñ ualemus oēs. Idē tu ut cures: te nō ſolū moneo ſed etiā rogo. Vale ex Mediolano pridie idus Iunias. M. cccc. Liii.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

a Ccepi litteras tuas ad me & cū his eas binas: q̄s duo diſertiſſimi Nicolai & perot⁹ & uulpes ad te dederant. Habeo & tibi & Nicolais ingentes gratias: qđ tam amice de me ſentitis. Nā quid dixerim uere: cū & ipe

longe humilius de me ſentiã:& amorẽ unde manat amici/tia:cæcũ finxit antiquitas?In præſentia tecũ plurib⁹ agere impedior. Ad paucos uſq; dies lõgior ſum futur⁹ & id quidem non p litteras:ſed præſens ipe & corã. Vale:& utriq; Nicolao ſalutem plurimã dicito uerbis meis. Ex Mediolano. xiiij. Kal'. Iulias. M. cccc. liij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

r Edditæ mihi ſunt litteræ tuæ: cũ iã itineri accingerẽ & hæc quidẽ ſolæ. Nã præter haſce unas quas & uidi & legi libẽtiſſime: ut ſoleo ſemp quicqd abs te manat: neq; deip hohũ uidi: neq; aliud quicq̃ neſcio quid: qd' ſignatũ eſſe monueras. Quæ ſcripſiſti: intellexi oĩa. Iſtic ꝓpediem me uidebis: ubi de rebus oĩbus quas ul' tua: uel mea intereſſe exiſtimabimus: diligẽtiſſime cõmentabimur. Vale ex Mediolano. xiij. Kal'. Iulias. M. cccc. liij:

Franciſcus Philel. Lodouico Mãtuæ Marchioni ſal.

q Vod iã tertiũ a philelfo itur ad te eximiæ tuæ uirtutis gratia: ſcio me tibi rẽ facerẽ nõ ingratam. Quid eñ principi nobiliſſimo & Gõçagæ Lodouico imprimis grati⁹ põt optatiuſue cõtigere q̃ eã offerri cãm: qua ſe dignũ principatu quæat oſtendere? Scim⁹ ſane aliud nihil eẽ quo ciuitatũ principes ac reges uideãt' beatiores priuatis hoĩbus q̃ bñfaciẽdi & donãdi magnificẽtia. Hæc una res ſyracuſanũ Dionyſium ĩmortalitatis memoriæ cõmẽdauit. Huius item pulcherrimæ uirtutis ſplendor Archelaum Macedona cunctis oſtẽdit gẽtibus admirabilem. Et Phalarin tyrannũ cæteris in rebus ĩmanẽ ac teterrimũ iudicatũ ſola munificentia in doctos & bonos uiros reddidit memorabilẽ. Nã qd loquar de alexãdro rege macedonũ: quid de. G. Iulio Cæſare: apd' quos nihil benignitate: nihil bñficẽtia fuit antiqui⁹? Patrẽ tuũ Ioannẽ Frãciſcũ ſũmũ uirũ & principẽ clariſſimũ dicere ſolitũ prædicãt nihil ſibi uideri indigni⁹ principe q̃ pecunias qb⁹ tãq̃ ſeruis & pecorib⁹ ſit utẽdũ: ul' auidi⁹ cumulare: uel parti⁹ elargiri: ac ſatis ſupq; eẽ dñis ciuitatũ: qd' pplis præſint: qd' ĩperitẽt: qd' honorẽt': auꝶ ãt & argẽtũ aut nõ curãdũ: aut q̃liberaliſſime erogãdũ: ne Midæ cuiuſpiã phineoſq; ſil'es iudicẽt'. Tu uero

& princeps liberaliſſim⁹ & munificentiſſimo natus princi/pe inuit⁹ Philelfum audies: quod offerat tibi ſæpius hone/ſtam materiã promerendi? Scio certe non facies: quippe qui & aĩo ſis alto & magno: & mihi uæhemẽter affect⁹. Vt autẽ ad rem ueniã: deſpõdi mõ filiã uiro: quã iccirco non/dum tradidi: qđ ducati deſunt ad dotẽ ducẽti quinquagin ta. Hi mihi ab amicis cõparãdi ſunt: e quorũ numero cũ te ſciã eũ eſſe cui ſim cariſſimus: prim⁹ oblat⁹ es: cui⁹ hac in re munere uti uolo. Itaq; abs te peto: ac etiã ſi pateris rogo: ut huic meo adoleſcẽti q̃ tibi litteras reddidit: aureos quin quaginta dono ad me des ea lege conditioneq;: ut niſi in Sphortiade tibi cõflatũ æs oĩe pro dignitate diſſoluero: ego tibi fiam pro debitore creditor. Nã ſi recte mihi es co/gnitus: nũquã beneficiũ fœnerari didiciſti: quin quo es in cõferendo alacrior: eo te magis id debere putas. Ipſe autẽ ſi bene me noui nihil eſt: qđ minus uelim: q̃ iudicari ingra/tus. Vale. Et me ut ſoles: ama. Ex Mediolano. x. Kal. Iulias. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philel. Galeacio epiſcopo mãtuano ſal.

n Iſi una omniũ uoce prædicationeq; cognitum mi/bi eſſet te aĩo uigere ingẽti & perbenigno: ſubdu/bitarem fortaſſe beneficij quippiã abs te petere: a quo nihil antea promeruerim. Sed cum ſis tali tantaq; uir/tute: ut humana omnia infra te ducas: intelligaſq; nihil eſſe magis homini propriũ q̃ benefacere uel ignotis: quippe q̃ ſe ſimillimũ eius uelit: ad cuius eſt imaginẽ ſimilitudinẽq; creat⁹: maiore cum fiducia tuas en pulſo fores: quas mihi facile apertum iri non dubitem. Deſpondi modo filiam ui ro bono & nobili: cui dotis caritudine tradere nõdum po/tui. Nam ut noſti: uirtus & diuitiæ ſimul eſſe non poſſunt. Te igiť pro tuis maximis innumerabibuſq; uirtutibus ma iorem in modũ rogo atq; oro: ut ducatos centum mihi cõ/modes ea cõditione: ut intra annum eos tibi oĩno bona fi/de redditurus ſim. Quod ſi prius: ut ſpero: præſtare pote/ro: nihil diſſimulabo. Scio te id qđ ſũmæ tuæ laudis: nũq̃ pecunijs abundare: & ſi redditus habes ampliſſimos cũ ex eccleſia: tũ etiã ex patrimonio. Nã quicq̃d ſupereſt a reb⁹

neceſſarijs:id oẽ uel ꝓ liberalitatis:uel ꝓ pietatis officio in eos tribuis:quos dignos cenſeas:in quos bñficiũ confe/ rat͛. Tuæ igit͛ humanitatis fuerit:ut ita in me pius liberaliſ ue ſis:ut intelligas nullũ apud me officiũ tuũ intermoritu/ rum. Nõ eñ ſolũ ad cõſtitutũ tẽpus tuũ ad te mutuũ redi/ bit:ſed cũ uſura etiã litteraria redibit. Huius aũt rei gratia hunc meũ adoleſcentem ad te fidũ nunciũ miſi :cui uelim ad me des:quod petit͛. Vale Ex Mediolano. x. Kal͛. Iulias.

Frãciſcus Philel. Lodouico Mãtuæ Marchioni ſal.

n On poſſum profecto non lætari :qd͛ magis magiſq; indies & mihi & cæteris oĩbus perſpicuũ facis ea te eſſe animi magnitudine:ut nihil malis q̃ benefa/ cere q̃ uti munificẽtia. Vt parui eñ eſt animi ardere diui/ tias:ita hi mihi perinde atq; magni qdã ac præclari uiri cẽ/ ſendi ſunt:qui illis ad benignitatẽ gloriãq; utant͛ : id quod tũ maxime fieri puto cũ in eos apte cõferũtur:qui ſe ab in/ erti uulgi deſidia abducũt:ad idq; uæhemẽter ſtudẽt:ut & ſuũ & amicorum nomen ĩmortalitati cõmendẽt. Gratulor igit͛ tuo tanto ac tali bono:q te nõ minorẽ uirtute præſtes q̃ es fortuna ſuperior:quippe qui nequaq̃ ignores hanc in/ ſtabilẽ eſſe caducãq; ſolere: At uirtutẽ & firmã & ſempi/ ternã. Ad hmõi uero laudiſ ſtudiũ &ſi naturæ bonitate du ci te arbitror:non parũ tamẽ adiut⁹ diſciplina qua cæteros noſtræ tẽpeſtatis principes mirifice anteis : eos oĩs ac tibi uia uel deuincis ul͛ amplificas:quos intelligis nihil pluris fa cere q̃ ſplendorem ingenij q̃ laudatiſſimarũ artiũ pulchri/ tudinem ac decus. Itaq; non iniuria & amaris a doctis om/ nibus & quotidie magis magiſq; celebraris. Nam ut cæte/ ri ipſi de ſe loquant͛:ego tanti te facio:ut nihil ẽ qd͛ malim: q̃ & audire & dicere de tuis diuinis ſummiſq; uirtutibus. Quo igitur in me fueris benignior:eo te ſtudioſius proſe/ quar hmõi animi gratitudine. Vale ex Mediolano. x. Kal͛. Iulias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Lodouico cardinali
Aquileiæq; patriarchæ ſalu. dicit plu:

c Onſiderãti mihi pater reuerẽdiſſime Lodouice car/ dinalis atq; patriarcha cum tuas alias ꝑmultas egre/

giaſq; uirtutes: tum eximiam animi magnitudinem: facile uiſum eſt te non modo non inuite: ſed etiam perlibenter & alacri benignitate id eē facturum: quod homini tui præclari nominis obſeruantiſſimo ac tuæ dignationi uetere beniuolentia deditiſſimo maxime conducturum neceſſariumq; cognoris. Intellexiſti ex ipſo me coram nuper mihi filiã eſſe nubilẽ: neq; aliud præter dotẽ deeſſe quicq̃: quo minus tempeſtiue traderet̃ uiro. Ea nũc eſt tẽporũ calamitas: ut quod ultimũ omniũ quærendũ ſit in futura ſponſa: id primũ expetat̃. Quis eñ hac tempeſtate eo ſit aĩo: qui uel ꝓbitatẽ uel formæ præſtantiã: uel parentũ claritudinẽ pluris faciat q̃ pecuniã? Modo ſint nũmi: reliqua oĩa negligunt̃. Quo fit: ut ſapiẽtis illius Athenienſis uiri conſilium de ſponſo deligendo: qui ait ſe malle uirum carentẽ pecunijs: q̃ pecunias uiro: in capiũda ſponſa oĩno ſit cõtẽnẽdũ: ita ſũt hominũ ingenia corruptis moribus deprauata & ꝑdita. Et ne ſim longior q̃ oportet: apud amplitudinẽ tuam: mihi opus eſt ope & auxilio tuo. Subueni obſecro inſtanti huic meæ & honeſtæ neceſſitati. Quantulũcunq; donaueris: maximi pulcherrimiq; muneris loco ducam. Quod defuerit ad ſummam dotis: quæram ex alijs ijs principibus: quib⁹ noui me eſſe cariſſimum. Nec dubito ueriſſimũ fore præceptum illud promiſſumq; euangelicum: Quærite: & inuenietis: petite & dabitur uobis. Tu uelim: modo initium facias: cuius res geſtæ & multæ ſunt & præclaræ: quibus niſi ipſe cumulatiſſime ad immortalitatis memoriam ſatiſfecero: mihi ingratudinis diem dicito. Vale pater clæmentiſſime. Ex Mediolano. viiij. Kalen. Iulias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus ſal. di. plu. Nicolao Arcimboldo ducali ſenatori ac iureconſulto.

q Vod tibi ſciebã fore nõ iiucũdũ: uolui intelligeres: qđ mihi neq; ſperãti neq; cogitãti Romæ contigit. Huc eñ cũ ueniſſem ad qntũdecimũ Cal. auguſtas paulo poſt meridiẽ: eo conſilio ut poſtridie mane Neapolin uerſus iter caperẽ. Nã reliquũ ei⁹ diei decreuerã & mihi quieſcere & famulis: nec min⁹ etiã equis ex accelerato itinere

fatigatis. Nec tñ interea tẽporis me ocio ita cõmiſi: ut non curarim ea uiſere oĩa: quæ ex ueteribus reliquijs ac ruinis memoratu digna exiſtimant. Sed hæc iccirco prætereo: quoniam tibi: qui Romæ nõ ſemel fueris: & uiſa ſunt & cognita. Mane cũ paulopoſt equũ forẽ aſcenſurus: uenit ad me ſalutatũ Blondus Flauius uir certe perhumanus ac diſertus: qui ubi mecũ eſſet quædã de cõmunib⁹ ſtudijs cõmemoratus: Hora eſt inquit adeundi põtificis. Eam⁹ igit. Huic ego cũ reſpondiſſem & id fortaſſe ſubruſtice: inſtituiſſe me poſt reditũ ex urbe Neapoli eiuſmodi uti officio: nunc em̃ id mihi non licere: quoniã maturarẽ: uiſus eſt ille nõ mediocriter admirari: cũ diceret. At ſummus põtifex heſterno ueſperi permulta ẽ de te locutus & amice & honorifice. Ait em̃ quo primũ in Italiã e Græcia reuertiſſes fuiſſe tibi ſecũ conſuetudinẽ multã familiaritateq́ periucundam: teq́ magnis extulit laudibus. Itaq́ tui muneris eſſe reor: ne ex urbe moueas pedem: prius q̃ ei⁹ ſanctitatẽ adieris: quod tibi non modo honorificum fore arbitror: uerũ etiam: quantũ poſſum cõiectura aſſequi non parum emolumenti allaturum. Is ubi uidet me perſiſtere in ſententia: abijt ſubtriſtis. Cumq́ iam equum aſcenderem: ecce Petr⁹ Nucetanus apoſtolicus ſecretari⁹ feſtinat ad me: aitq́ ſubridens: Tu maior factus es põtifice maximo: ab quo uł deſideratus redderis inſolẽtior: at caue: dum tibi tantũ arrogas: ne ſuperbiæ accuſeris. Meq́ ubi dexterũ brachiũ ſiniſtro meo ſuppoſuiſſet brachio per q̃urbaniſſime ad pontificem egit: ab quo tãta ſum comitate ſimul charitateq́ exceptus: ut meipſum non ab re uel ruſticitatis uel ingratitudinis arguerim. Cætera litteris cõmittẽda non ſunt: ſed ea tibi: cũ reuertero: corã exponã: quæ ſcio tibi fore gratiſſima. Sed unũ certe nõ reticeſcam. In mea em̃ abitione donauit me ultro pontifex munificentiſſimus nũmis aureis: quos uulgo ducatos nominãt: quingentis cũ egregia quadã honoratione uerboꝶ. Cũ hæc ad te ſcripſi erat dies natalis meus octauus Kał. Auguſtas: cum initiũ facerẽ ætatis meæ anni quinti & q̃nquageſimi. Nã reliquos dies iccirco egi Romæ: q̃m meus ſatyrarũ codex: quem dono ferebã

ad Alphonſum:erat penes ipſum pontificē maximū. Nec prius mihi reſtituit:q̄ totum lectitauerit. Vale Ex urbe Roma. viij. Cal. Auguſtas. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

e Xcepit me rex Alphōſus cū phumaniter & honorifice:tū etiā mūificētiſſime. Nihilq̜ omiſit:quo minus oſ̄deret me ſibi cariſſimū eſſe & iucūdiſſimū. Sed de his ꝓpediē tecū & aperti⁹ & lati⁹. Nam ad ſex uſq̜ dies iter capiā iſtuc & iſtinc:deinde Mediolanū. Interea tēporis diligent̄ inquire:an gradari⁹ ullus equ⁹ Romæ uænalis ſit. Nam hic inuenio nullū:qui me delectet. Cuiuſmodi eñ cupiā:nō te latet. Vale ex Neapoli. vi. id⁹ Auguſtas M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

h Eri Alphonſus rex me Capuæ fecit equitem auratū & id quidē mane in celebratione dominicæ hoſtiæ in maximo principū conſpectu. Deinde cum poſt meridiem ad quartum lapidem extra urbem profectus tentoria ſtatuiſſet in feraciſſimo illo agro:qui ad Veſeuū iacet hora diei uigeſima prima ſuis inſignibus me donauit q̄ honorificentiſſime. Poſt triduum:ut ſpero capeſſam iter ad urbem Romam & iſtinc Mediolanū. Vale ex Neapoli. xvi. Cal. Septembres. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Nicolao arcimboldo iurecōſulto ducaliq̜ ſenatori ſal.

c Vm heſterno ueſperi ex Neapoli Capuā ueniſſem repetitur⁹ Mediolanū hoc mane ſū ad Alphōſū regē ꝑfect⁹ in caſtra ſalutatū:q me ut ſolet:excepit phūanit̄ & piucūde. Iuſſitq̜:ut qm̄ eēt occupatiſſim⁹: poſt meridiē redirē ad ſe. Qđ ubi feciſſem:in maxio ac pulcherrimo nō militū mō:ſed etiā nobiliſſimorū hoīm cœtu & ſuorum & exteroꝝ ita ait: Nos te mi Philelfe iāpridē uidere deſiderabamus:qđ nobis cōtigiſſe gaudem⁹. Nam opinionē de te noſtrā nō æquaſti ſolū:ſed admodū ſupaſti. Donauim⁹ te antea dignitatis militaris noſtriſq̜ inſignib⁹. Reliquū ē: ut qđ tibi maxie debet̄:poetica laurea te ornemus:quam capiti tuo tibi bñ merēti iponim⁹. Habebat eñ rex libera

liſſimus laureã paratã eamq; ornatiſſimã: quam ubi capiti meo impoſuiſſet: ita de me ad circũſtantis honorifice: ita copioſe: ita beniuole locut⁹ eſt: ut nõ rex excellentiſſimus ſed pater indulgentiſſimus loqui uideret᷑. Sed hæc & alia ꝑmulta tibi corã exponã. Ego poſt biduũ ꝓſequar cœptũ iter. Interea tẽporis meos oĩs tuæ fidei cõmẽdo. Vale. Ex Capua ueſperi. xi. Kal᷑. Septẽbres. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Georgio Trabeſondæ ſal.

q Vod iſtinc abiens tibi ſum pollicitus: ubi primum in urbem ueni: & ſummi pontificis Nicolai Quinti adeundi mihi data eſt facultas: quo tempore adhuc ex pedib⁹ nõ mediocriter laborabat: ita egi cãm tuã: ut eius animũ iãpridẽ alienatũ: ut noſti: ita ad te cõuerterim: ut reditũ ad ſe tuũ nõ ſolũ admittat: ſed etiã deſiderare uideat᷑. Itaq; moneo te atq; hortor: ne differas aduentũ tuũ: ſed uelis ac remis (ut aiunt) ſecundis flatibus te cõmittas. Nam oĩa tibi in portu: oĩa tranquilla: futura ſunt. Vale & maieſtati regiæ me cõmenda. Ex urbe Roma. v. Kal᷑. Septembres. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Nicolao arcimboldo iurecõſulto atq; ſenatori ducali ſal. plu. di.

h Aſce ad te litteras dedi ex Tholentino: unde poſt octiduũ arripiã ad uos iter tũ equeſtris inſignibus & poetica laurea ornatus: tũ ſecretarius apoſtolic⁹. Ecule⁹ tuus ſi tanta eſſet corporis magnitudine quãta animi: ne bucefaralo quidẽ cederet. Mirũ eſt: q̃ ſe obſequẽtẽ præſtat. Vale. Meq; ut facis: ama: Ex Tholẽtino idibus ſeptembribus. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Archiepiſcopo Rauennati Bartholomæo apoſtolico legato ſal.

n Ihil eſſe reor in uiro graui & ſapiẽti: præſertim ĩ eo qui queadmodũ tu in magiſtratu & dignitate locatus ſit: quod pluris ſit faciundum ueritate & cõſtãtia. Id autem tibi quoq; ampliſſimo & ſumma integritate & ſanctimonia patri liquido uideri non ſum neſcius. Non poſſum autẽ nõ mirari: quod eorũ nihil effectũ ſit: quæ nudiuſnonus mihi coram recepiſti. Tria abs te petij cum ꝓ

mea erga te obſeruantia: tum pro tuæ amplitudinis uel offi
cio uel laude. Primum ut eam omnem diſceptationem
quæ inter meos Tholentinates ſanctoſeuerinateſq; uerſa
tur: tua diligentia atq; beneficio e medio tolleretur. Nam
delegationē illam in præſtātem iuriſconſultum Bartholo
mæum firmanum & ſuſpectā eſſe Tholētinatibus & mole
ſtam imprimis. Et ne id quidē abſurde. Eſt eñ ex eorū ho
minum genere: quibus cū litigium etiā de confinibus eſt
Tholētinatibus. Ad hæc uiatica & ſporthulæ locupletiſſi
mos quoq; populos in odiū ſui rapiūt. Nec te latet fameli
cis ſporthulas: qđ nomē ipſi⁹ σπόρθα declarat: īitio eē nō
magiſtratibus conſtitutas. Quanta autem in infamia eſſet
ſporthula: uł ex iuuenale licet intelligi. Huiuſmodi autem
omnē morem uæhementer abhorrere a ſanctitate ſummi
pontificis Nicolai Quinti: debes nequaquā eſſe ignarus.
Quare ſi cauſa tibi erat cognita ut ipſe decideres: conten
di. Sin minus eſſet: ut pro tua humanitate cognoſceres
atq; definires. Fore enim ut quicquid ipſe de ea omni con
trouerſia ſtatuiſſes: & ratum haberent Tholentinates: &
ita omnis diſcordiarū cauſa interiret. Id te pater modeſtiſ
ſime & libenter & intra octiduum uſq; terminaturū perhu
maniter es perbenigneq; pollicitus. Quæ quidē res tanta
me tibi beniuolētia deuinxit: ut nihil addi poſſet ad cumu
lum. Secūdū qđ petierā fuit: ut quinq; dierū ſporthulas uł
uiatica: quæ Bartholomæus idē ſuperuacanee & auidius
exigebat: oīno ꝓ tua inocētia ꝓhiberes: id qđ plane te fa
cturū reſpondiſti. Tertiū erat: ne iuſta Tholentinatium in
ſcōſeuerinatis indignatio traheret̃ tanq̃ in crimē læſæ ma
ieſtatis. Eſſe enim tuæ clæmentiæ ignoſcere potius q̃ co
gnoſcere: præſertim cum eſſent Tholentinates non ſo
lum iniuria: ſed contumelia etiam a ſcōſeuerinatibus laceſ
ſiti. At eſſe ingētis animi putat Ariſtoteles obliuiſci iniuria
rū. Cōtumelias aūt negligēdas nemo ſapiens probat. Re
ſpōdiſti tādem & ſi in cōſcriptis tabellis: ut uocāt: ꝓcedere
tur: minime tñ fore: ut ſententia ea de re ferret̃. Nō poſſū
igitur non mirari: quod de ſumma cauſæ in hunc diem ni
hil neq; definieris: ut es mihi coram pro tua humanitate

munificentiaq; pollicitus:neq; tentaueris. Et ad Tholenti-
nates litteræ miſſæ ſunt ab iſtis qui tua in curia cām ſuā uł
defendunt uel agunt: ꝓpediē futurū: ut ſnīa ferat de cau-
ſa illa: quā ex ciuili criminalē ita faciūt: tanq̄ de ſummo ec-
cleſiaſticæ reip. ſtatu decertatū ſit. Itaq; ne ſim dicendo ꝓ-
lixior: tuā benignitatē etiā atq; etiā rogo atq; oro: ut quæ
mecū tam grauiter & tam cōſtanter locut⁹ es: ita pſoluas:
ut tua dignatio & iuſticia poſtulat. Nā pontificis & princi-
pis uerbū eſſe pro lege debet. Vale: meq; ut facis ama. Ex
Tholentino. xiij. Cal. Octobres. M.cccc.Liij.

Franciſcus Philel. Iuliano Heremitaꝶ generali ſal.

f Acit uel ſingularis mea erga te ueneratio uel excel-
lens tua ſapientia uitæq; ſanctimonia: ut audacter ea
abs tē petā: quæ tū apud deū: tū apud hoīes laudabilia eē
duco. Tēplū hoc Nicolai Tholentinatis quem ob piētiſſi-
morū operum merita in ſanctoꝶ cœtu uniuerſa locat cele-
bratq; ecclīa: in quoꝶ ſacerdotū tutela ſtatui deceat: nō te
latet. Quis eñ ignorat qđ etiā precioſiſſimū ſit: ubi fuerit
ſordibus oblitū: negligi cōtemniq; ſolere? Et res itē minus
oīno bonas ob cultū & ornatū exteriorē in admirationem
ſui rapere intuentes? Mentes hoīm nō pſpicim⁹: eas tñ ex
opibus iudicam⁹. Malim equidē uirtutis ſimulatorē q̄ aper
tū hoſtē. Qui uero animi bonitatē oratiōe uitaq; declarat:
hūc ego ꝓxime ad deū accedere iudico. Nec is mihi ſatis
officio uidet fungi: qui ſane penit⁹ mēti nō repræſentat ex
terioris hoīs ſanitatē & oīni ſermone & uniuerſa uita. Sed
quorſum hæc? ut intelligas pater religioſiſſime multo me-
lius huic diui Nicolai templo & uniuerſo Tholentinatiū
populo conſultū iri: ſi tua dignatio eos ſacerdotes eccleſiæ
huic præfeceris: qui animi innocētiā p oēm morum uitæq;
obſeruantiā ſanctiſſimi Aurelij Auguſtini repræſentarint.
Qua qdē in ſnīa cūctos Tholētinatis facile repias. Vale ex
Tholētino. xiij. Kal. Octobres. M.cccc.liij.

Frā. Phil. Nicolao Quinto ſummo pontifici ſal. di. pl.

t Holētinatiū oratores pater beatiſſime piuſtā habēt
querēdi apud te cām: quos ut ea facilitate audias: q̄
etiā oēs iiuria laceſſitos ſemp conſueſti: tuā ſanctitatē

etiã atq; etiã & rogo & oro. Sunt em̃ a ſancto ſeuerinatib⁹ Tholẽtinates mei nõ iniuria ſolũ: ſed maximis quoq; cõtumelijs pſæpe affecti. Nec ẽ quiſq̃ apud Picẽtes neq; magiſtratus: neq; præſes q remediũ uelit afferre. Quo fit: ut indies magis atq; magis & augeſcat hmõi malum & non ſine maximo periculo inualeſcat. Itaq; ad tuã pietatẽ eũdũ fuit: qui ea es & ſapientia & iuſticia: ut tũ hoĩm fraudes atq; inſidias facile pſpicias: tũ oĩa grauiter ac ĩnocẽtiſſime iudices: nec patiaris plus corruptionẽ poſſe q̃ ueritatẽ. Quid hæc ſibi uelit oratio: & ſi liquido potes cõiectare: oĩa tñ ex optimo atq; integerrimo uiro Petro Nucetano pſpicue intelliges. Ad hũc em̃ diligẽter oĩa uereq; pſcripſi. Ad ea aũt bñficia quib⁹ me ornaſti maximis: unus hic cumulus accedet: ſi Tholentinates mei cognorint meas apud te litteras ſibi plurimũ ꝓfuiſſe. Ego hoc ipſo die quo haſce dederam ad tuã beatitudinẽ: erã ex patria Mediolanũ repetitur⁹. Nec ſane obliuiſcar: & quid debeã: & quid gratũ eẽ cognorim tuæ ſanctitati: cui me cõmendo plurimũ. Vale ex Tholentino. xi. Kal. Octobres. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Matthiæ triuiano ſal.

q Vod mihi tantope de reditu in urbẽ Mediolanũ ex Romana Neapolitanaq; pegriatiõe gratularis: gaudeo. Intelligo em̃ me amari abs te plurimũ. Qua in re facis tu quidẽ nihil ab amicitia noſtra alienũ. Nõ em̃ ignoras q̃ mihi carus es. Quo fit: ut delecter eo magis iſtiuſmodi teſtimonio: quo in litteris uſus es: qđ min⁹ qñq; in amore cõſueſti reſpõdere. Qđ aũt me hortaris: in caſtra ut eam: neſcio: q̃ mihi ſane cõſulas. Nã ferẽti hoſtilis regis inſignia ſuccẽſebũt fortaſſe Frãci: meq; ꝓ Alphõſo rege hoſtiã faciẽt. Itaq; a Renato rege quærẽdũ eſt liceat ne Philelfo uerſari inter Francos gladios ĩpune: uľ ab Alphõſo cũ militari cingulo & poetica laurea: tũ ꝓprijs quoq; decorato inſignib⁹. Ad hæc ſcire pueľim: quã abundet Sphortiana mẽſa. Non em̃ alio mihi diuertendũ eſt: quã ad regulũ meũ Sphortiã Secundũ: ut intelligas me famem quidẽ ferre poſſe in caſtris: eſuriẽ uero nequaq̃ poſſe. Vale ex Mediolano. viiij. Kaľ. Nouembres. M. cccc. liij.

Frãciſcus Philelfus Ciccho calabro ſal.

m Iror: qđ nihil ad ea reſpõderis: quæ ꝓximis dieb⁹ tibi de re mea ſignificaui. Nõdum fortaſſis a principe didiciſti: qđ cupimus. Itaqȝ rogo te: ut tandem reſpondeas meqȝ de omĩ eius ſententia facias certiorem. Vale ex Mediolano. ix. Kal. Nouembres. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Petro Nucetano ſal.

c Vm eſſem poſtridie ꝓfectur⁹ in caſtra ducalia: offerreturqȝ in ipſo ut ita dixerim equitãdi cardine fidus & familiaris nũci⁹: qui Romam peteret: nõ ſum paſſus eũ uacuũ meis litteris iſtuc ire. Cœpi qđ. S. D. N. ꝑgratũ fore cognoui. Et ne interea tp̃is dũ hoc agitur: officij obſeruantiæqȝ & pietatis meæ uiderer oblit⁹: primũ eratus carmen de eius laudibus cõpoſui atqȝ ædidi: quod ut meo noĩe ei⁹ beatitudini exhibeas: te plurimũ rogo. Vale Ex Mediolano. iiij. idus Nouembres. M. ccccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Renato Regi ſal. di. plu.

p Oſſes tu rex Renate nõ abſurde admirari: q̃d i cauſa fuerit: ut cũ modo in caſtra urceana ad principẽ meum Frãciſcũ Sphortiã ierim: te qui uix ad quinqȝ milia paſſuum illinc abeſſes cũ tuo inuicto fortiſſimoqȝ exercitu nõ cõtinuo adierim: præſertim cũ tanti te ſemp̃ fecerim ac faciã: ut pluris certe neminẽ. At qui nihil mihi in aĩo magis erat q̃ & uiſere te regem nobiliſſimũ: & te tanta maieſtate atqȝ uirtute principẽ alloqui coram ore: quẽ antea litteris nonnunq̃ cõſueſſem. Dicã paucis: qđ mihi inopinato accidit. Quo die inſtitueram ad te ire: nũciatũ eſt aduẽtare in caſtra Blãcã Mariã clariſſimaꝝ optimarũqȝ fœminaꝝ ſplẽdidiſſimũ quoddã certiſſimũqȝ exemplũ. Nõ potui ꝓ officio meo nõ ei obuiã ꝓficiſci: cui & plurimis & maximis beneficijs ſum obſtrict⁹. Nihil eſt ſane cui me minus obnoxium uelim quã ingratitudinis crimini quo uno uitio uix ullum reor apud bonos & magnos uiros inuiſius. Itaqȝ ſum coactus differre in diẽ poſterũ meum ad te acceſſum. Poſtridie cum uix illuxiſſet: afferuntur ex Mediolano ad me domeſticæ litteræ: quibus moneor meos quoſdam affinis ntentare neſcio quid litigij de uxoria hæreditate aduer-

ſus me. Quare cũ eius rei gratia mihi eſſet opus adire prin
cipem meum: qui eſt: ut noſti: bellicis rebꝰ occupatiſſimꝰ:
rurſus impedior: quo minus eam ad te: ut omnium maxi/
me deſiderabam. Quid multis? Dum negocijs multis ob/
ruor: malui carere benigno tuo regaliqꝫ colloquio: q̃ ſi mi/
nus id pro dignitate a me factũ eſſet: ineptus iudicari: præ/
ſertim cum oĩno inſtituerim ad Natalem dominicũ & uiſe
re te quem & amo unice & ueneror: ac tantiſper apud te
eſſe: ut non uiator ueniſſe uidear: ſed & familiaris & tuus.
Et ne interea temporis uidear oĩno abs te abeſſe: dedi ad
te monimenta quædam ingenij mei: ut ſaltem intus uide/
as quem in cute nõ potes. Vale Ex Mediolano. x. Kal. De
cembres. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio
philoſopho ac medico ſalutem.

c Vm nuper ab Alphonſo rege & a ſummo eccle/
ſiæ Romanæ pontifice Nicolao Quinto reuertiſ/
ſem Mediolanũ: nihil mihi potiꝰ duxi q̃ de te quæ/
rere: quem mirifice diligo & obſeruo. Intelligere certi ni/
hil potui. Itaqꝫ abs te uæhemẽter peto: me ut facias tuis lit
teris certiorem: q̃ belle uales: & q̃ noſtri es memor. Ad
hæc ſcire cupio: quid poſt captiuitatem de Conſtantino/
poli & urbe & ciuibus actum ſit: quidue efferata illa Tur/
corum barbaria poſt tantam uictoriam & molita ſit & mo/
liatur. Si meos libellos illos es adhuc ex Bernardo meo Iu/
ſtiniano conſecutus: uelim huic iſti publico tabellario ad
me des. Mittam ad te ſatyrarũ codicẽ: modo cures iſtinc
illũ mature ad nos redire. Vale Ex Mediolano. xviij. Kalẽ.
Ianuarias. M. cccc. Liij.

Franciſcus Philelfus Malateſtæ Nouello ſal.

q Vod ꝓximis lr̃is tibi rñderã: idẽ etiã nũc repetã ẽ ne/
ceſſe: qñquidẽ uidere uideor aliorũ uł negligẽtia uel
perfidia fruſtra ſcripſiſſe me Plutarchi Cheronẽſis compa
tiones uirorum illuſtrium: quæ ille παράλληλα nominat.
hic habet nemo: quæ ſcilicet ad latinos traductæ ſunt. Itaqꝫ
nihil tibi affirmare poſſim: an oĩes traductæ ſint illæ uitæ
an minus traductæ. Vnũ ſcio Lycurgi ac Numæ Pompilij

uitas:quæ apud Plutharcũ in ordine primæ ſunt:mea in/
terpretatione latinas eſſe factas.Itaq; ex Florẽtia id tibi ſci/
endũ eſt.Nec eñ dubito ea in urbe eiuſmodi tranſlatiões
ois repiri.Quæ tibi reliqua ſum pollicit⁹ & oino abſoluam
& breui. Ingrat⁹ eñ ſim:ni te & obſeruem & uenerer plu/
rimum.Vale.Meq; ut facis:ama:Ex Mediolano.xiiij.Cal.
Ianuarias.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

n Olim tibi pſuadeas queq̃ eſſe ex amicis oib⁹ te mi/
bi cariorẽ.Id eñ cũ modeſtiſſimi tui mores:tũ plu/
rima & maxia beneficia citro ultroq; mutua pieta/
te collata iãpridẽ facile præſtiterũt.Qd aũt nihil in hãc diẽ
poſt abitionẽ iſtinc meã ad te ſcripſerim:illud ſcilicet fuit
in cã:qd fruſtra id facere nolebã. Nõdũ eñ princeps me⁹
in urbẽ rediit ex caſtris.Neq; eo abſente habeo qcq̃:qd ti/
bi ſim ſcriptur⁹.Tu interim bona ſpe eſto. Non eñ fallam
quã de me indubitatã habes opinionẽ. Vale ex Mediola/
no.xiij.Cal.Ianuarias.M.cccc.Liij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Cebæ ſal.

f Viſſent tuæ mihi litteræ p noſtra amicitia iucũdiſſi/
mæ:niſi triſtem mihi de obitu uxoris tuæ Mariæ ſpi
nulæ fœminæ pudiciſſimæ nunciũ attuliſſent. Nõ eñ po/
tui nõ dolere:cũ intelligerẽ eã tibi rẽ nõ mediocri eſſe in/
cõmodo.Nã ei certe nõ modo nihil accidiſſe mali:ſed po/
tius boni plurimũ cõtigiſſe credendũ ẽ:q̃nquidẽ ex terre/
ni(ut ita dixerĩ)hui⁹ gurguſtij pegria atq; mortali imortaliſ
ciuis effecta ſit cæleſtis illi⁹ ſempitnæq; ciuitatis:ubi nlla ua
rietas ẽ:nulla mutabilitas:ſed oia plena tranqllitatis:ſecu/
ritatis:btitudinis.Itaq; nũc illa fruit illo bono:quo nihil eſt
maius:nihil meli⁹:nihil optati⁹:Nã dei quam græci ἐσίαν
uocãt:præſens corãq; ſummo cũ gaudio cõtemplat:pſpi/
cue intuet:abſolute intelligit.Vide igit ne dũ tuũ luges in/
cõmodũ uidearis illius inuidere commodo:cui te tãtope
oñdis affectũ.Sed hac de re ſatis.Nõ eñ neſcio te ois hũa/
nos caſus intelligere q̃ modice ferre oporteat. Nec eges
cõſilio:qui id dare alijs cõſueueris.Noui prudẽtiam tuam:
noui cõſtãtiã:noui animi magnitudinẽ.Facito eũ præſtes

quē hoīes opinant̄:hoc ē:& graue͂ & ſapientem. Qđ aūtē
ſcire uis:quid ego de te ſentiam :nubendū ne ſit an nō nu/
bendū:& utrum puella ne ac uirgini an uiduæ grandiuſcu
læ:rñdebo paucis:ac tibi ſnīam animi mei liquido oſtēdā.
Natura fit:ut & creata & genita oīa in ſua ſpecie ſeruari ue
lint. Id autē aliјs alia uia minime abſurda paratū ē natura.
Homo hoīs ſæmie:nō arte Promethei cōſeruat̄. Lege cau
tum apud nos ē:ut una uxore eodē tēpore hō cōtent⁹ ſit:
id qđ etiā non modo Cecrops uetuſtiſſim⁹ ille rex:ſed qđ
longe magis mouere nos debet:in primis parentib⁹ uide/
tur inſtituiſſe deus oīpotens:q̄q̄ & Habrahā & Iacob duas
ſimul uxores habuiſſe ꝓhibent̄. Itaqꝫ minus eſt mirandum
ſi duas uxores eodē tēpore habuit Socrates:& Athenien
ſes itidem aliј ꝑmulti. Multo pluris habebāt reges Mauri/
taniæ ac Scythiæ & Indiæ:quos ut licet exiſtimari imitat⁹
impius Mahometus ſingulis ſuæ ꝑfidiæ ſectatoribus uxo/
res ſeptenas ducendas permiſit. Ii omnes qui uel duas uel
pluris uxores habendas ſtatuunt: eam fortaſſe rationem
obtēdāt: quod ad augendum humanum genus ea res ſit
cōuenientior:id qđ ſecus uenire uſu cum ratio ipſa docet:
tū non min⁹ experientia. Vitiat̄ enim deprauaturqꝫ natu/
ra & procreandi uis coitu Venereo frequentius repetito.
At is ſæpius repetat̄ neceſſe eſt in multitudine uarietateqꝫ
uxorū:qua hoīs cupido uæhementi⁹ excitata ui q̄ neceſſi/
tate magis delectat̄: cū naturæ bonitas ultroneis atqꝫ ne/
ceſſariјs gaudeat nō coactis:& iјſdē intēpeſtiuis. Vn̄ fieri
uidemus:ut multo pluribus Chriſtiani abundent liberis q̄
mahometiſtæ & oīs intēperantia barbaroꝝ. Qđ ſi uxor ꝓ
creandi gratia eſt inducta adeo ut is qui apud Lacedæmo
nios uitam egiſſet cælibem:infamiæ eēt obnoxi⁹:qđ dubi/
tem⁹q̄diu uiri officio fungi quis poteſt:haud quaq̄ eū dece
re a re uxoria abhorrere? Quod cum omnibus eſt faciun/
dū:qui uel lege uel alia honeſtiore cauſa min⁹ impediant̄:
tū Nicolao Cebæ uiro ætate adhuc firma:opulento:nobi/
li:ac maribus carenti filiјs. Nam filiæ qm̄ in alienam domū
non tam trāſcribunt̄ q̄ leuandi honeris gratia tradunt̄:uix
filiorū loco habēdæ ſunt:quippe quæ paternæ dom⁹ nullā

oĩno curã præ ſe ferant. Puella ne an uirgo ducẽda tibi ſit: an grãdior ac uidua: facile ẽ cõſiliũ. Quattuor ea ſunt quæ in uxore deſiderantur: probitas: uenuſtas: nobilitas: opes. Hæc tibi diſcrimẽ faciant ut malis pudicã uiduã q̃ impudicam uirginem. Qđ ſi eadẽ in utraq; cõcurrant: uirginẽ uiduæ: puellamq; grandiuſculæ præferẽdã cenſeo: ut laceræ uetuſtatiue obtritæ integrã ueſtẽ ac nouam. Quod eo magis tibi faciẽdũ ẽ: quo facilius intactã & puellã morib⁹ tuis effingas q̃ natu grandẽ ac thori conſciã. Malimq; hac in re ſeq Romanos q̃ lacedæmonios. Nã hi qm̃ rei bellicæ equeſtriq; ſtudebant: uxores ducebãt triginta natas annos aut etiã grandiores. Putabant em̃ robuſtiores partus gigni ex huiuſmodi mulieribus. At Romani: q nulla re Lacedæmoniis fuerũt inferiores. quæ duodecim cõpleſſet annos: nubilẽ eẽ ducebant: ætatẽ ſcilicet admodũ facilẽ: quæ uiri ingenio ac morib⁹ accõmodaret. Partus em̃ robuſtitatẽ in nutrimẽto & intima ui naturæ pro horoſcopij qđ aſtronomi uocant ſyderis influxu non in gignentium annis poſitã eſſe. Quam ego ſecutus ſententiam quas duas habui deinceps uxores: alteram: ut noſti: conſtantinopolitanã: alteram Mediolanenſem uirgines & puellas non grandioris uiduaſue ſelegi. Et ſi tertium mihi nubendũ eſſet: eodem uterer inſtituto. Nec deterrerer: qđ annũ iam ſextũ & qnq̃geſimũ agẽs (nat⁹ em̃ ſum anno a natali chriſtiano milleſimo trecẽteſimo nonageſimooctauo & id qdẽ octauo Kalẽ. auguſtas) minus q̃ puella uellet: anhelarẽ. Nã ne robuſtior qdem ætas præſtare id quæat. Procreatio filiorũ non expleri: non obrui potu expetit: ſed leui irrigatiõe ſed pinde atq; libatiõe cõtẽta ẽ. Quare oĩm primũ tibi ſtudẽdũ arbitror: ut puellã pudicã ducas probiſq; parentib⁹ natã. Hæc em̃ nihil plus norit: nihil plus uolet: q̃ ipſe præbueris. Qđ ſi alia quædam uel fortunæ uel temporis ratio te uiduæ ducendæ aſciuerit: modo ſobriã & prudẽtẽ inuenias: amorẽ uiri mortui nolim pertimeſcas. Nã memor ille matris Acidaliæ paulatim abolere ſychæũ incipit: & uiuo prætẽptat uertere amore. Hæc ſunt: quæ tibi in ſũmis occupationib⁹ meis reſpõdere potui. Reliqua tu ut es uir ingenio & pru-

dentia ſingulari:non difficile cõſiderabis. Te uæhemẽter etiã atq; etiã rogo: ut ad me q̃diligẽtiſſime perſcribas rem oẽm Cõſtantinopolitanæ captiuitatis. Nam alij aliter narrant. Et an uniuerſus populus ſit actus in ſeruitutẽ: tantaq; cædes facta: quãtã uulgo tradũt. Præterea quo in ſtatu eſt Galatas: ac finitimi reliqui Chriſtiani populi: qui Turcorũ apparat⁹. Nam qđ mari ſint Italiã inuaſuri: nihil eſt: quod minus credã. Per cõtinẽtẽ eſt illis iter & p Dalmaciã Pãnoniamue. Hæc eñ cõſideranti mihi potior rõ uiſa ẽ. Tu uelim quid ſentias intelligere. Vale & me facito certiorẽ an ſint res ueſtræ cũ Alphonſo rege cõpoſitæ. Bellũ ne uobis aduerſus illum an pax futura ſit. Ex Mediolano. x. Cal. Februarias. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

q Vi tibi reddidit has litteras: uir eſt & bonus & nõ indoctus: mihiq; multos iã annos pfamiliaris: quem ut & diligas & cõmendatũ habeas. Rogo: Vale ex Mediolano. x. Cal. Februarias. M. cccc. Liiij.

Frã. Phi. Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſal.

n Ihil in hãc diẽ acerbi⁹ ſenſi unq̃ in uita nouæ romæ captiuitate. Id qđ ſi ſecus mihi accideret: iudicarẽ me pfecto ingratitudine oi ingratiorẽ: nõ ſolũ qđ & ſocrũ mihi cariſſimã Mãfredinã auriã nobiliſſimã & pudiciſſimã fœminã ac duas ei⁹ & ſoceri mei Ioãnis chryſoloræ præſtãtiſſimi equitis aurati & eruditiſſimi uiri filias meorũ quattuor filiorũ materteras in obſcurã ſeruitutẽ a barbaris & teterrimis Turcis actas audio: ſed eo magis: quod ea urbe & matre ſum uſus & altrice educatriceq; iuuentæ ſtudiorũq; meorũ. Verũ quoniã humanæ res omnes mutabilitati ſubiectæ ſunt: & quæ principiũ habuerunt: finem etiam aliquãdo habeãt: natura neceſſe ẽ: meipſum accuſo: qđ uelim fragile & caducũ aliquid ſempiternũ fieri. Hac etiã rõne tibi quoq; luctuoſiſſimũ caſum tuum & ægritudinem oẽm quam ex imatura atq; imiti morte filij fratris tui innocẽtis & optimi quidẽ illius iuuenis concepiſti æquiore aío ferendã cenſeo. Nihil eñ apud nos fit inuito deo: q & nouit oía & conſulit meliora. Reliqua uero quæ ad me

ſcripſiſti:plaueru͂t oia.Faciãq; propediẽ ut intelligas conſi/
lium apud me tuũ plurimũ ualuiſſe. Te interim uæhemẽ/
ter rogo:operam des:ut ex Bernardo Iuſtiniano quæ tibi
antea ſcripſi:& cõſequaris:& huic iſti tabellario ad me des.
Præterea hippocratẽ quoq; meũ ſi ex Matthæo peruſino
philoſopho ac medico doctiſſimo aſſecutꝰes:mitte ad me.
Si quid aliud certi habes de Turcis & rebus oriẽtalibus ue
lim diligentiſſime ad me perſcribas. Vale. Ex Mediolano
x. Cal. Februarias M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

f Aciunt occupationes meæ:ut ſim ad ea reſpõdẽdo
breuior:quæ ꝓximis litteris a me petieras Leonar/
dus Theologus idẽq; mathematicus duo nõ tam eloquẽ/
ter q̃ ſubtiliter opera in mathematicis elucubrauit annis
ſuperioribus:alterũ in geometria:qđ artis metricæ nomi/
ne appellauit:ob eã ſcilicet rationẽ:ꝙ μέτρον græcũ men
ſuram ſignificat apud noſtros:alterũ in Arithmetica:qđ ẽ
de numeris ſupputandiq; rõne:ἀριθμὸς enim ut ſcis:nu/
merus eſt apud latinos. Siquis aũt titulum deprauarit: ut
quæ de numeris ẽ:inſcripſerit artẽ metricã:quæ tota in di/
mẽſione uerſat᷑:ipſe uiderit. Res em̃ ita habet: ut dicimꝰ.
Qui ſecus ſenſerit: græcæ litteraturæ & ipſius diſciplinæ
indoctꝰ ẽ. Qđ aũt de Marone ſcripſiſti:id totũ eſt fabulo/
ſum. Nam neq; de Chriſto ſenſit Maro:ſed de Pollionis fi/
lio:qđ de Chriſto multo ante ſibyllæ afflatu diuino quodã
uaticinata eſt. De Vlyſſe uero qđ dicis placere quibuſdam
ſcribi p i latinũ & x ante es: Vlixes:aut ij ſunt imperiti græ
carũ litterarũ aut oĩno negligẽtes. Vlyſſes em̃ græcũ ẽ no/
mẽ ὀδυσσεύς. o. ſcilicet breui mutata in. u. id qđ i alijs plæ
riſq; fieri cõſueuit:&. d. in. l. more non ſolũ noſtro: ſed etiã
græco. Qđ uero ὑ. ψιλόν. qđ eſt y tenue uertatur in i. aut
duo. ſſ. i. x. nec grãmaticæ rõ patit᷑:nec ulla ueterũ auctori
tas. Nam quod ſcribis de. xx. geminato:id nõ ſolum abſur
dũ eſt:ſed ineptũ ſane & fatuũ:cum eæ tot cõtinuatæ con
ſonãtes:quæ quattuor ſunt:duæ ſemiuocales & duæ mu/
tæ ſimul eẽ nullo pacto poſſũt. Hercules hoc ẽ ἡρακλῆς
cognomẽ eſt uel fortaſſis agnomẽ potius Alcidæ: qui uir

fortis & magnus imperator poſt res clariſſime geſtas Iunonis inuidia glorioſus Hercules dictus eſt. ἥρα. enim eſt Iuno. κλέοσ uero fama ſeu gloria. Qua ratione factum uidemus: ut nonnulli cognominati ſint Hercules. De liberalitate & munificentia eam cenſeo fieri differentiam: quam græci inter ἐλευθεριότητα & μεγαλοπρέπειαν uolunt: ut liberalitas ſit inter paruos homines ac priuatos μεγαλοπρέπεια uero hoc ē ad uerbū magnidecētia nomen apud nos inuſitatū inter magnos uiros uerſetur magniſq; in rebus. Vt qui magna pro dignitate muneret: ſit apud illos μεγαλοπρεπήσ: apd' nos uero magnidecēs: uel quod uſitatum uidemus munificus. Sed qui in paruis muneribus liberalem ſeſe nō abſurde præſtat: is a græcis dicitur ἐλευθέριοσ. Nec illud uolo te lateat cōſueſſe quoſdam μεγαλοπρέπειαν interprætari magnificētiā errantis hos quidē cū magnificētia uel locupletiſſimo Ciceronis teſtimonio ſit ſpecies fortitudinis. Vale ex Mediolano. xiiij. Cal'. Martias. M.cccc.liiij.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho ac medico ſalutem.

q Vo nihil in uita poſt obitū illius ſummi uiri Leonardi mei Iuſtiniani luctuoſius aut mœſtius audiui: mihi nuper eſt renunciatum Franciſcū barbarum priſcæ grauitatis & eruditionis exēplum migraſſe ex hac luce. Magna eſt noſtro ſæculo permagna eloquentiæ iactura intecta. Venetis uero oībus plane ſingularis: qui talem uirum amiſerint: qualem habēt alterū neminē. De doctis atq; diſertis loquor. Nam uiros grauis & ſapientis ſcio eē Venetis pene innumerabilis. Sed qui idem & græce eſſet & latine doctiſſime erudit⁹: quē alterū habeatis illuſtrē audio neminē. Doleo igitur & ueſtrū in tāto uiro & noſtræ tempeſtatis naufragiū. Oſtenderē autē uerbis pluribus mœrorem hunc meū: id qđ ne in præſentia faciam: repētina profectio tabellarij impedimento eſt. Quare de hoc ſatis. Tu uelim nomine meo cū ijs uerba facias: quos ille ſibi hæredes iſtituit repetaſq; meos illos codices græcos: quos bar-

barus habuit a me mutuo:& toties:ut ſcis per litteras te q̃ internũciũ repetiuim⁹. Vale ex Mediolano.xiiij.Kal.Martias.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

a D ea quæ petieras proximis dieb⁹:reſpõdi tibi. Q̃d iſtic tibi honorat⁹ ſit locus:gaudeo. Redibũt fortaſſis aliquando Taurinates cũ muſis in gratiam. Eſt em̃ urbs iſta & uetus & nobilis a Phaethonte:ut tradunt:condita. Tu uelim:a Minerua ne deſciſcas. Nam repugnãte natura nihil fieri recte poteſt. Itaq; malle te debes & oratorẽ & poetã eundẽq; philoſophũ q̃ iuriſconſultũ & rabulã mercẽnariũ. Ne illi faueam cui me odio eſſe & ipẽ dicis & ego noui:ignorare mihi uideris dum mones:ſolere τούσ μεγάλο τυχόυσ iniurias non contemnere minus q̃ obliuiſci. Illius ſit maledicere:noſtrũ aũt benefacere. Vale ex Mediolano.ix.Kal.martias.M.cccc.Liiij.

Fran. Phil. Nicolao quinto ſũmo põtifici ſal. pl. di.

ſ Tephanũ Caciã nouarieſem iuriſcõſultũ & Taurinatẽ Archidiaconũ tuæ ſanctitatis cubiculariũ in ijs quæ mihi expoſuit tuo noie:& ſũma cum obſeruãtia & libentiſſime audiui. Nec diligenter minus q̃ fideliter geſſi oia geroq; aſſidue:quæ tũ litteris tuis:tum eius nuncio tibi grata fore cognoui. Habeo aũt beatitudini tuæ gratias immortalis:quod fidei meæ pietatiq; erga te ita fidis:ut debes. Quid enim pro te facturus non ſim:cuius ſingularem ſum iampridem beniuolentiam & præcipuã modo benignitatem in me expertus? Tantũ me tibi debere intelligo:ut ne uitam quidẽ ipſam in mea magis q̃ in tua poteſtate poſitã eſſe uelim. Itaq; ĩperare ſit tuũ pro uolũtate oia:parere aũt meũ cũ omni integritate:ueneratiõe:induſtria. Vale pater beatiſſime. Ex Mediola.iiij.Kal.martias. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Petro Nucetano ſal.

a Ntonio Lyttæ Mediolanẽſi pſbytero litteras ad te dedi.iiij.id⁹ nouẽbres. Erat q; cũ ijs ſapphicũ adonycũq; carmen ad ſanctitatem domini noſtri longiuſculum.

Sum aũt mirat⁹:qđ nihil in hanc diẽ mihi reſpõderis.Nec potui nõ dubitare ne litteræ tibi meæ redditæ fortaſſe nõ eſſent.Noui em̃ facilitatẽ:noui humanitatẽ:noui liberalitatem animi tui.Itaq; nõ ſine cauſa id accidiſſe arbitror. Sed cũ hac de re:tũ de alijs nõnullis Xenophon filius tibi corã exponet. Tu uelim me ut facis:ames. Tibiq; pſuadeas eũ eſſe me:qui tibi oĩm maxime noſtri ordinis ſim affectus. Cõuiuia mediolanẽſia eidẽ Xenophonti filio ad te dedi. Vale Ex Mediolano.iiij.Cal.martias.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Malateſtæ Nouello ſal.

e T Galbæ & Othonis Cæſaꝝ uitas ex Plutarcho ad latinos traduxi:tuoq; nomini dedicaui.Quid aũt in cã fuerit:qđ eas Xenophõti filio nũc iſtac iter facienti ad te nõ dederim:idẽ Xenophon tibi corã exponet.Poſt dies quidecim ſiqs oblat⁹ fuerit:cui ea res tuto cõmitti queat:dabo ad te. Tu uelim tibi pſuadeas mihi tuo noĩe nihil eſſe iucundius.Nam dignus es pro tuis maximis ſplẽdidiſſimiſq; uirtutibus:quẽ omnes diligãt:ament:obſeruẽt:uenerentur.Ego ꝓpediẽ fore ſpero:ut pax faciat poſtliminium:tantus & barbarorum & exterarum nationum terror impendet. Vale ex Mediolano.iiij.Calen.Martias.M. cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

b Inis alijs litteris tibi ſignificaui Ioãnẽ Caimũ neq; feciſſe neq; facturũ ſani quicq̃ de re tua.Seq; dicit tibi debere nihil:qm̃ pro te alijs ſatiffecerit.At illi quos is prædicat:factum id pernegant.Itaq; ſi me audis:tute Mediolanum concede. Nã ſi ſecus feceris:nihil feceris:ædeſq; negligentia tua quadam amiſeris. Tu rem paucis tenes.Reliqua ex Xenophõte filio corã accipies. Vale cũ pudiciſſima uxore tua.Meq; tuo illuſtri principi cõmenda.Ex Mediolano.iiij.Cal.martias.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Phil.Petro barbo cardinali Veneto ſal.

x Enophonti filio Romã uenieti iccirco litteras ad te dedi:ut intelligeres me tãti facere beniuolentiã tuã quã mihi nuper cũ iſtic eſſem:certiſſimis documentis co

ram declaraſti:ut oĩa de te mihi ſperare poſſe uidear. Id autem eo facio & maiore cũ fiducia & liberi⁹: qm̃ noui nullũ apud me unq̃ intermoriturũ beneficiũ tuũ. Nam eſt apud me antiquius nihil gratitudine atq; pietate. Reliqua tu ex Xenophonte cognoſces. Vale pater ampliſſime. Ex Mediolano. iiij. Cal. Martias. M.cccc. Liiij.

Franciſcus Philel. Dominico cardinali firmano ſa.

n On poſſum nõ accuſare erratũ meũ: qd cum nuper fuiſſem Romæ: ad te min⁹ ſalutatũ ierim: cui me iãpridẽ norim eſſe cariſſimũ. Nolim tñ exiſtimes id uel negligentia mea: uel qd tui oblitus fuerim: accidiſſe. Sed dũ cupio in te adeundo min⁹ ineptus exiſtimari: fui in officio ſeruando minus erga te officioſus. Volebã eñ & pro amplitudine tua & ꝓ decoro adire te: & eos conferre ſermones: qui & auditione tua & oratione mea nõ indigni iudicarentur. Quare dũ ſtudeo ea expedire negocia: quæ mihi erant apud ſummũ pontificem: pluſq; in his q̃ putaram temporis cõſumo: tandẽ coact⁹ ſum nõ te ante adire q̃ abire. Itaq; in ipſa abitione mea ex urbe Roma inter equitandum accedo ad ipſas ædes dignationis tuæ. Is qui triclinij preæſt oſtio rñdet in cubiculo te eſſe diuino intentũ miniſterio: nec licere ſibi interea tẽpis adire te. Quid multis? Tris horas expecto: cũ ne ipſe quidẽ oſtiari⁹ amplius qcq̃ rñdet mihi. Quãobrem dũ uideo mirũ ſeruari ſilentiũ: & ipſe ad abeundũ ſollicitarer a comitibus: ne aut importunior aut ineptior dici poſſem: abiui equidẽ ſubtriſtior: qd uiſere te nequiuerim: quẽ mirifica obſeruantia ꝓſequor. Tenes ecce rem oẽm. Tuæ fuerit uel clæmẽtiæ mihi ignoſcere uel iuſticiæ oſtiariũ caſtigare: qui ut eſt genere german⁹: neq; humanitatẽ ſapiat: nec hoim habeat diſcrimẽ. Reliqua ex Xenophonte filio cognoſces. Vale pater humaniſſime. Ex Mediolano. iiij. Kal. Martias. M.cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni auriſpæ ſal.

q Vanti ego te ſemp fecerim ac facio: nemo eſt: q id melius ſciat q̃ tu. Id certe exploratiſſimũ habeo me tibi eſſe cariſſimũ. Fide autẽ in amicos & prudẽtia tãta ua

les:quãta ſcio maiore neminẽ. Itaq; nihil eſt:qđ de te ſpe/rare nõ auſim. Quibus aũt in rebus tuam mihi & operam & diligẽtiã præſtes:uelim:Xenophõ fili⁹ tibi coram oſtendet. Vale. Ex Mediolano.iiij.Cal.martias.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philel. Aenico daualo equiti aurato ſal.

c Vm ad undecimũ Cal. ſeptembres ex caſtris regijs abijſſem repetitur⁹ Mediolanũ: nihil mihi moleſti⁹ fuit:q̃ qđ te quoniã heſterno ueſperi Neapolin reuertiſſe ferebaris:eo die uidere cõplectiq; nequiuerim. Itaq; abiẽs mecum tuli incredibile deſideriũ tui: quem & abſentẽ ab/ſens intueor & cõplector & alloquor. Cupio autẽ maiorẽ in modũ per tuas litteras intelligere:& quid agas:& q̃ tibi carus ſim. Sed horum alterũ pſpicuũ mihi eſt. Non enim poſſum non amari abs te:quẽ tãtopere ipſe colam. Alterũ bene ſpero. Nã q uir magnus es & rebus ornatus oibus:te bene agere ac reb⁹ uti ſecundiſſimis dubitare certe nõ de/beo. Gratiſſimum tamen mihi facturus ſis:ſi quæ de te mi/hi in ſpe ſunt poſita:ea tu litteris tuis uel confirmabis uł au gebis. Vale decus meum. Et me Alphonſo regi commen/da:& ut ſoles cariſſimum effice. Ex Mediolano.iiij.Calen. martias.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Nicolao cebæ ſal.

i Ncipienti iam mihi expectare litteras tuas aliud oc/currit in mẽtem. Cupio em̃ ex te intelligere :ulla ne a uobis ſit aut in Thraciam aut ad chios nauis traiectura: quæ iſtinc ſoluat ante Cal. maias. Et hoc & quæ proximis litteris ad te ſcripſi ne neligas:rogo. Vale ex Mediolano viij.idus martias.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Alberto çanchario ſal.

d Eus malefaciat factionibus ſuſpitionibuſq;: quibus fit:ut tuæ meæq; uolũtati mos geri nõ poſſit. Petie/rã a principe meo:quod te uelle intelligebã. Is mihi libera/liſſime reſpõderat:ut ſemper. Omniaq; mea cauſa facturũ ſe affirmarat. Deinde cum rei cõficiundæ ſtudeo:animad/uerto hunc refrigeſcere. Quod ego moleſte ferens cun/ctationis cauſam quæro. Tandem mihi reſpõdet ſe & mea

& tua cauſa uelle omnia: uereri tamē: ne iſtic aliqui huiuſmodi beneficij genus indigne patiantur. Itaq; ſibi & hominum habendam eſſe & temporū rationē. Reliqua tu pro tua prudentia coniecta. Vnūq; tibi pſuade nihil apud me eſſe antiquius beniuolētia noſtra. Vale ex Mediolano. v. Nonas martias. M. cccc. liiij.

Frācíſci Philelfi Epiſtolarum liber Duodecimus.

Franciſcus Philelfus Lombardo Collioni ſal.

a

Mici quidam tui quibus ego familiariſſime utor: expoſuerūt mihi & ingenij tui bonitatē & nō uulgarē facundiæ laudē. Quibus certe reb⁹ ſum nō mediocriter delectatus. Perdocti eñ reperiūtur perſæpe multi. Sed qui idem & ingenio polleat & eloquio eorum: eſt in numero collocandus: quorū raritas cum phœnice cōparet̄. Floruit eloquentia Demoſthenes inter græcos omnis. Sed idem fuit ingenio tardiore. Ingenio Demades claruit plurimū: quo fretus ex tēpore diſertiſſimus uidebatur. Verum iccirco ſcripta eius nulla extant: quoniam eloquentiæ uim ſplendoremq; intimum minus ſaperent. Sunt eñ nonnulli: qui eloquentes exiſtimati: ne diſerti quidem ſunt: ſed apta quadam & ſonora ac uenuſta uerborū ſerie facundi quoniā uideātur: in raris habēt̄ oratoribus. At cum omni in re: tum uel imprimis in eloquentia tria requiri ſolent ingeniū: doctrina: diligentia: quibus ipſis: qui ualet: non hunc non poſſum eloquentiæ laudem aſſecutum exiſtimare. Tui te amici ingenij laudant. Præceptoris fama Guaryni Veronenſis rhetoris minime contēnendi non indoctus mihi probari debes. Modo diligentiam adhibeas: quæ in exercitatione maxime apparet: nihil tibi deſit ad optimum oratorem. Neq; ipſi Demoſtheni: neq; Ciceroni noſtro omnia naturæ adminicula affuerunt. Sola diligentia hos perfecit: qua quidem una uirtute uirtutes omnis contineri putāt. Hac ego te tum aīaduertero delectari: cū te maxime dicendo exercueris. Id aūt ita in te eſſe intelligā: ſi tua ſcripta & ꝑ ami

corum tuorum opinione & pro mea expectatione q̄pri/
mũ legero. Vale. Et me neceſſario tuo Bartholomæo Col
lioni uiro fortiſſimo carum effice. Ex Mediolano. vi. idus
Martias. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

Egi litteras tuas: quas ex Bononia dediſti ad me.
Quod te tam diligētē itineri præſtiteris: nõ impro
bo. Moneo tamē cõſideres: nõ modo: qd ipſe poſ/
ſis: ſed quid etiã equus: ne nimia feſtinatio feſtinationē tol
lat. Venerũt nudiuſſecundus Mediolanũ ex urbe Roma
nobiles uiri tres Cõſtantinopolitani: & hi quidē diplouata
ƺæ: qui mihi uerbis præſtantiſſimi noſtri Gaçæ ſalutē dice/
rent. Miratus autē ſum qđ his ad me Gaçes litteras nullas
dederit. Tu quæ tibi mandauim⁹: diligēter cura. Vale ex
Mediolano. vi. idus martias. M. cccc. liiij.

Fãciſcus Phil. Iohachimo Ambroſioq; theologis ſa.

Runt fortaſſe: qui mirentur: quid ego uos ueniam
in ſummis ueſtris laboribus ad ea hortaturus: quæ
nondum a quoq̄ uel tentata ſunt uel ſcripta: ut quoniam
ſatis ſuperq; om̄is iudæorũ de Chriſto Ieſu peruicacia ob/
durataq; inſania inexpugnabilib⁹ tã multis illiſq; ueriſſimis
& argumentis & rationib⁹: quas uiri pene innumerabiles
ingenio: doctrina: ſanctimonia excellētes in medium attu/
lerũt: ꝓſtrata iãpridē atq; cõuicta iacet: incipiatis iãtãdem
cũ docetis in populũ: cõuertere oratiõis gladios in ſcelera
tum illũ & impiũ Mahometũ: quē figura & im̃anitate tru/
culētiſſimæ beſtiæ Ioãnis Apocalypſis nobis denũciauit.
Nõne uidetis patres ſapiētiſſimi iã uniuerſum ꝓpe terra/
rũ orbē parere ꝑ oēm intēperantiã nefarij illi⁹ abominabi/
liſq; latronis ſpurciſſimis ſatellitib⁹? Nõne Africa tota ſer/
uit Mahometiſtis. Non idem patitur Aſia? Nam oriētalis
æthiopia quantula eſt ad Aſiam uniuerſam? At Europa
quam ab Aſia diuidit Tanais permulta iam regna cũ Scy/
this & Turcis: tum etiam Afris ſubiecta intuetur. Eoq; ad/
ducta eſt calamitatis: ut de Italia ſibi nũc metuēdũ ſentiat.
Mirentur ergo imprudentes ut libet. Ego enim ita ſentio

longe maiorē uos fructū ſplendidioremq; gloriam ex his pugnantib⁹ atq; infeſtis mahometiſtis reportaturos q̄ ex Iudæis: non modo non repugnantibus ſed late iandiu fuſis humiq; iacentibus. Quod ſecundo loco uos hortor: id totum eſt de Græcis. Satis hi magnas dederunt pœnas: ſi quid errarūt: quod patrio ſolo exterminati ſunt: quod parentes: filios: uxores: bona oīa amiſerunt: quod mēdicant: quod ſeruiūt. Verum & homines certe ſunt & Chriſtiani. At ſciſmatici: at hæretici. Heretica conſtātinopolitana eccleſia nunq̄ fuit ætate noſtra. Sciſmatica fortaſſis aliquando. Non tamen ſciſſa ea a Turcis capta eſt ſed publice cōiuncta cum Romana eccleſia. Nam alieni cordis arcana temere iudicare peccatum eſt. Nec item minus perſæpe deus bonos q̄ malos affligere cōſueuit. Non ob peccata quæ ipſi perpetraſſent: tantas acerbitates paſſi ſunt martyres: paſſi apoſtoli: paſſus Chriſtus optim⁹ maximus. Præterea ſan⁹ paſtor relinquit uniuerſum gregē in ſolitudine: ut req̄rat amiſſam ouē. An minus aduertitis neminē in hac urbe uti charitatis munere in hos græcos qui optimo nati genere mendicāt ſtipem: ut ſe ac ſuos a Turcis redimāt? Hæc certe inhumanitas magna eſt: cui⁹ ne uos ſitis in cauſa: ipſi prouidete. Quin hortemini per deum īmortalem populū uniuerſum: ut & afflictis & Chriſtianis benefaciāt: ne indignetur Chriſtus Ieſus eos cōtemni qui ſuo nomine opem quærunt Valete patres optimi. Mediolani ex ædibus noſtris. v. idus martias. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Andreæ Ferrarienſi ſal.

e T ſi mihi es incognitus: tuæ te tamē litteraꝝ notæ q̄bus in ea es uſus inſcriptione: quā ſocrus meæ Manfredinæ Chryſolorinæ litteris adiecisti: non mediocriter notū faciunt. Gaudeo igitur te iſtic eſſe: qui & res magnas uideris & uiſurus etiā ſis. Tuū aūt fuerit: ut ad nos aliquid ſcribas diligentius: quo te non minus intus q̄ in cute perſpiciamus. Vale: & ſi quid ad liberationē ſocrus meæ eiuſq; filiarū afferre uales: peto: ne negligas. Hoc erit & mihi gratiſſimū & tibi honorificū. Ex Medio. pridie id⁹ martias.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

n Ihil eſt mihi beniuolentia tua certius. Quid eṁ non ames: quem uir maximus & clariſſimus pater tuus Leonardus & dilexerit unice & ſummis beneficiis affecerit? Itaq; non modo non miror: ſiquando meis litteris inuitatus nihil reſpōderis: ſed ignoſco potius occupationibus tuis: quib⁹ fit: ut neq; amicis poſſis nec ipſi tibi oīno ſatiſfacere. Verū ſi quid ocij quandoq; nactus fueris: rem mihi facies gratiſſimā: ſi & de te & de rebus tuis me reddideris certiorem: imprimiſq; nunquid in naufragio biçantino iacturæ quippiam paſſus ſis. Nō eṁ poſſum nō uereri: ne quid inde tibi detrimenti acciderit ob tuas pecunias: quas habebas Cōſtātinopoli in mercatura occupatas. Ad hæc rogo te: ut opuſcula illa mea quæ abs te meo nomine eloquentiſſim⁹ medic⁹ Petrus Thomaſius petijt: huic iſti Tabellario aut eidem cōmuni amico ad me des. Vale Ex Mediolano pridie Kal. apriles. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Iohachimo theologo ſal.

t Vum iſtud doctrinæ genus quo ad chriſtianam ueritatem in populum uteris: mihi certe ꝓbatur plurimum. Sunt enim aliqui hebeti adeo obtuſoq; ingenio: ut nihil ex ſeſe inuenire audeant: ijs contenti duntaxat: quæ priſci ſcriptores piētiſſime excogitarūt. At hi quidē oēs &ſi doctrinæ poſſunt ac diligentiæ cuiuſpiam iure laudari: quod acute ab alijs ſubtiliterq; inuenta & copioſe ipſi & memoriter in medium proferant: nullam mihi tamen ingenij ſui præſtantiam declarant: cum ad cumulatum omni uirtute uirū ingeniū imprimis reqri ſoleat. Tu uero noua permulta eaq; ſalutifera ex te eruis. Nam ſigna cæleſtia quibus uidemus ab aſtronomis quē ζωδιακὸν circulum uocant: inſignitum: tranſferre in chriſtianā fidem perpulchrum eſt. Quod autem ad arietem attinet: unde aſtronomi initium ſumunt: ego arietem exiſtimo a græco ductum quod eſt ἀρης. Nam hoc nomine quattuor ſignificari græci uolunt. Interdum ferrum: unde Homerus αἱματόεσσα αἰάρηα. Interdum bellum. Idem ὀξὺν ἄρηα ἐγειρομ.

ὀξύμαρη. Quãdo uulnus. Idẽ poeta ἔνθα μάλιστα γίγνεται ἄρης ἀλεγεινός. Sæpius uero martem: ut eſt apud eundem Homerum: ἄρες ἄρες βροτολοιγέ: quo etiam uno ipſi uerbo & ferrum: & bellum: & uulnus ſignificamus. Ab hoc igitur nomine arietem quaſi Martialem æque tractum arbitror atq; a marte martium. Quod ſi naturam figuramq; arietis conſideremus: non inepta cenſebitur deriuatio. Sed hæc tu & prudentius conſiderabis & aptius. Nam ſi a rege malis arietem duci quaſi aliorum regem: q̃ q̃ eſt durior deriuatio: cum eo tamen conueniat: quod χρείων apud græcos rex eſt: κριός uero aries: qui ita excellit in grege ut rex in populo. Quæ aduerſus Turcos & Mahometiſtas ſapienter aggreſſus es: ut omni ſtudio & induſtria perſequaris: te uæhementer & hortor & rogo. Nam quãtum uidere uideor: niſi funeſtæ huic teterrimæq; peſti ꝓpediem occurratur: ita breue inualeſcet incrudeſcetq;: ut nullum ſit remediũ exceptura. Græcis autem his nobilibus aſſiſte: ut cœpiſti: iacentis tolle ac foue. Vel in hiſce inconſtantiã atq; mutabilitatem rerum humanarum tecũ animo uoluta. Omnis huius mundi faſtus: omnis honos: omnis gloria uanitas. Solus mihi uidetur fœlix: qui in uirtute & deo ſuũ oĩe bonũ collocarit. Miſereſcendum eſt humanæ fragilitatis. Quod miſeriæ in aliis intuemur: id nobis quoq; metuam⁹ neceſſe eſt. Mendicãt opulenti: humiliantur excelſi: ſeruiunt principes. Fac oro: ut quoniam hos pudet conditionis ſuæ: aliqui boni uiri eam ſibi prouinciam ſuſcipiant petendi uiritim charitatis munus. Vale Mediolani ex ædibus noſtris Kalen. aprilibus. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Iacobo cuſano iuriſperito ſal.

e S tu in me Iacobe quotidie q̃ par ẽ importunior. Id quod ne poſtbac facias te non ſolũ moneo: ſed etiã hortor ac rogo. Nam quãq̃ magno animo uiri eſt iniuriam contemnere: contumeliam tamen ferre nemo ſi ſanus ſit: debet. Stultus eſt enim qui & aliorum & ſuæ dignitatis rationem non habet. Duo ſunt clauſtra natura linguæ ob-

iecta & dentes & labra: quibus admonemur eſſe nihil effu tiendum: ſed aſſeruanter omnia prudenterq́ dicenda. Neq́ in teſtimonijs mentiri nos oporet: nam ſic ſumus in deum impij: neq́ in defendēdo oppugnandoue aut periuros aut peruicacis: id quod faciunt ij omnes: qui ſimplicis animæ ſceleratiſſimam ſectam fouēt. Tu me ſatis intelligis. Si iuſticiam ueritatemq́ tueris: nullam mihi facis iniuriam. Sin ſecus facis: tibi ipſi noces. Vtcunq́ res habet: cōpeſce linguam: & me laceſſere maledictis noli: ne quæ irrita tela obtuſaq́ conieceris: retorqueanť in te longe acutiora. Tibi lingua eſt: ut uidere uideor: ad inuehendū apta. At Philelfo tuo & lingua eſt & arundo longe q̄ ibi diuturnior. Itaq́ ſanius tibi cōſulas: ſi me philoſopho uti malis q̄ uel oratore uel ſatyro: ut cōſueſti. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. viij. idus apriles. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Pallanti Stroçæ ſal.

n On poſſum non admodum lætari ueterem atq́ ſingularem amicitiam noſtram omnibus eſſe cognitā. Quo fit: ut nobilib⁹ græcis iſtis qui meas tibi litteras reddiderunt: non modo noluerim: ſed ne potuerim quidem negare: quod petijſſent. Sunt em̄ lachrymabilis pars Conſtantinopolitani naufragij: qui & ſe & ſuos ab impijs Turcis redimere cupiētes coguntur mendicare q̄miſerrime. His hic auxilio fui & apud principem & apud uniuerſam ciuitatem. Idem pro uirili parte iſtic agerem: ſi adeſſem. Quare tibi homines cōmendo: ut quoad patitur tua dignitas: ijs adſis uel conſilio. Nam qui publice in templis præcepta dant populo Chriſtiano: nō parum adhortationibus ſuis iſtorū inopiæ prodeſſe poterūt. Ad hæc docet iſtic medicinā Matthæus peruſinus uir & doctiſſime eruditus & mecū ſumma familiaritate cōiūct⁹. Habet ijs duo mea opuſcl'a: quæ ex Hippocrate coho medicoꝝ pricipe latina reddidi cū eſſent græca: alterū περὶ φύσωμ: alterū περὶ παθῶμ. Hæc ut & meo noīe ab iſto repetas: & Petro Thomaſio eloquentiſſimo medico ad me des: te etiam atq́ etiam rogo. Siquando hi fluctus bellici conquierint

pluribus tecum loquar. Vale ex Mediolano. vi. idus apri-
les. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

g Ræcis iſtis quib⁹ meas litteras ad te dedi: & faui hic
apud omnes: & apud munificētiſſimũ principē au-
xilio fui non mediocri. Nã ſui ſuorũq; redimendorũ gra-
tia: nam ſeruiunt apud Turcos: mendicant uiri nobiliſſi-
mi: miſerrima conditio eſt: cuius qui minus miſereatur:
inhumanitatis eſt accuſandus. Quid multis? Homīes tibi
cõmendo: teq; uæhementer rogo: ut tum apud noſtrum
iſtum humaniſſimũ pricinpem: tum apđ uniuerſam tuam
ciuitatem omni ſtudio: omni opera atq; ope afflictis homi-
nib⁹ aſſiſtas. Vale ex Mediola. vi. id⁹ apriles. M. cccc. liiij.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

m E tuæ litreræ adeo delectarũt: ut in te præſtãtiſſimo
filio grauiſſimũ clariſſimũq; uirum Leonardum pa-
trē tuũ cui⁹ memoria mirifice recreor: & uidere oculis: &
coram audire ſim uiſus. Non enim omnis illius dicendi
ornatus dumtaxat & grauitas & ſuauitas in te eſt: ſed
ſingularum quoq; litterarum figuram ita tua epiſtola re-
præſentat: ut ſi ſcribentis nomen deeſſet: neſcirem ſane
abs te ne: an a Leonardo Iuſtiniano ſplēdidiſſimo illo no-
ſtræ ætatis lumine & de me optime merito eæ litteræ ad
me iſſent. Itaq; habeo tibi gratias: tum quod redieris cum
ſtudijs noſtris in gratiam: tum quod te una cum paterna
memoria cupiēti mihi uæhemēterq; exoptãti reſtitueris.
Quæ de Turcoꝝ Mahometiq; apparatu bellico ſignifica
ſti: audiui. Sed de re tua Conſtantinopolitana nihil intelle
xi. Scire enim cupiebam an in eo luctuoſiſſimo naufragio
captæ urbis iacturæ ipſe quippiam: quod nolim: paſſus
ſis. Et orationem & librũ tertiũ de exilio tabellarius mihi
reddidit: ſed eum minime abſolutũ: deſunt eñ adhuc duo
quaterniones: quos ut diligent̃ inqras: eoſq; ad me des: te
plurimũ rogo. Sunt etiã & apud te cõuiuia noſtra Medio-
lanēſia: & libri Hippocratis duo quo ſe græcis latinos red-
didi: alter πέρὶ φύσώυ. alter πέρὶ παθώυ: quæ omia ut q̃

diligentiſſime inquiras:mittaſq; ad me:etiã atq; etiam abs te peto. Habet itẽ a me eiuſmodi Hippocratis libros Mat-thæus peruſinus uir & doctus & diſertus: qui patauij me-dicinã docet. Illos uelim meo nomine a Mattbæo repeti cures: quos item cũ babueris: ſtude: ut domũ repetãt. Nã iã multos annos peregrinant. Vale una cũ filijs uniuerſaq; familia. Meq; ut facis: ama. Ex Mediolano. iiij. idus Maias.

Franciſcus Philelfus Mattbæo peruſino pbiloſo-pbo ac medico ſal.

p Eto abs te maiorẽ in modũ: ut duos illos meos Hippocratis libros quos e græco ĩ latinũ a me traductos iã pluris annos babes apud te boſpites: cũ uir patrci⁹ Bernardus Iuſtinian⁹ Leonardi fili⁹ a te petierit: illi ꝓ me reſti-tuas. Vale ex Mediolano. iiij. idus. Maias. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Pbilelfus Malateſtæ nouello ſal.

ſ I tuus iſte familiaris nũcius redijſſet ad te celeri⁹: de-diſſem ei Galbæ atq; Othonis uitas: ita manu mea ſcriptas: ut ex græca lingua conuerteram. Sed ubi diutius eũ nuſq̃ uideo: ob idq; exiſtimarẽ redijſſe ad te quaſi nun-ciũ cõſtitutæ pacis: librario eiuſmodi meũ exemplũ tradi-di excribẽdũ: quo ij libelli ornatione litterarũ figura ad te irent. Hos igit coram propediẽ filius Xenopbon tibi red-det. Nõdum enim excripti erant omnino. Vale Ex Medi-olano. iij. idus Maias. M. cccc. Liiij.

Frãciſcus Pbilelfus Nicolao cebæ ſal.

g Abriel uir religioſus idemq; diſert⁹ qui modo iſtinc Mediolanum petijt: fecit me certiorẽ te neſcio quo modo ex crure laborare: mirari præterea ꝙ nibil tibi ad ea reſpõderim: quæ de re uxoria ad me ſcripſeras. Vtrũq; ſa-ne dolui: & ꝙ tibi crus moleſtiam attulerit: & ꝙ binæ meæ litteræ tibi redditæ min⁹ fuerit. Nã barũ ego alteras pub-lico mercatorũ tabellario: alteras Leonardo ſcribæ ueſtri principis ad te dederam. Ne igit eadem ſæpius repetam: illarũ litterarum exempla cum bis una ad te miſi. Tu uale: & crus q̃ diligentiſſime cura. Ad bæc ſiquid babes de Turcis: ad me pſcribe. Ex Mediolano. iij idus Maias. M. cccc. liiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni marchioni Montiſ-
ferrati ſal. plurimã dicit.

f Ii nihil iandiu ad te ſcripſi: puto iccirco te non mirari ꝙ noris id mihi facere nõ licuiſſe ob tempeſtates ꝓ-
cellaſq; belloꝝ. Nam ego te & amo & obſeruo: non ſolum ꝙ de me ſis meritus optime: ſed quia dignus es: quem bo-
ni uiri ac docti omnes & colant & uenerent̃. Itaq; ſiquid in me eſt: quod tibi ſit gratum: id iure peculij tuũ cenſe. Ego aũt abs te aliud nihil peto: niſi ut me ames: ut ſoles. Præte-
rea maiorem in modum rogo te: ut meos illos de exilio li-
bros Xenophonti filio ad me des. Vale ex Mediolano idibus Maijs. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Guilielmo Vrſino Franciæ cancellario ſalutem plu. dicit.

d Edi ad te anno ſuperiore Ioanni coſſæ ſplendidiſſi-
mo eqti aurato ſimul cũ binis litteris meis codicem unum meũ: quo & ars rhetorica Ariſtotelis ad Alexãdrũ regem & duæ oratoris Lyſiæ orationes: altera funebris: al
tera in Eratoſthenen adulterũ continebant̃. Hæc eñ ego iampridem e græco cõuerteram in latinũ. Quæ tibi red-
dita ne fuerint: an minus reddita: nihil in hanc diem acce-
pi. Itaq; tuũ fuerit: & hac de re & de cæteris: quæ ſcire cu-
piebam: me facere certiorẽ. Libros de exilio quos habere deſiderabas: apud me habeo: miſiſſemq; ad te: ſi nactus eſ-
ſem: cui eos tuto committere potuiſſem. Si quis a uobis Mediolanum uenerit: iube: ut me adeat uerbis tuis. Et qđ de libris iuſſeris: exequar. Hi qui tibi haſce litteras reddi-
derunt confractæ ſunt contritæq; reliquiæ Conſtantino-
politani naufragij: uiri certe nobiles & præclari. Seruiunt cũ uniuerſis familijs apud Turcos. Cogũtur mendicare & ſuiipſoꝝ. Dederũt eñ ſpõſorẽ de reditu & ſuoꝝ redimen
dorũ gratia. Miſerabilis eſt luctuoſiſſimaq; conditio. Itaq; hoĩes tibi plurimũ cõmendo. Teq; rogo: ut eis quibuſcun-
q; in rebus opus fuerit: tũ apud pientiſſimũ Regem Karo
lum: tũ apud alios principes & fauori & auxilio ſis: hoc erit & tibi honorificũ. & mihi uæhemẽter gratum. Vale Meq;

ut facis: ama. Ex Mediolano. ix. Kal. iunias. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

t V ſæpe ad me ſcribis: & nūq̃ reſcribis tn̄. Velim qđ antea ſæpenumero ut faceres: iuſſi meū pugillarē: & quē ſcis rhetora definitionūq̃ præcepta redire tandē ad me cures. Id cū feceris: gerā morē deſiderio tuo. Itaq̃ facito: idq̃ q̃primū: ne te uel peruicacē: uel negligentē exiſtimem. Puto cū hæ tibi redditæ litteræ fuerint. Xenophōta filiū iſtinc iter ad nos cepiſſe. Hi q tibi meas litteras reddiderunt: thraces ſunt ut noſti: uiri quidem & nobiles & amici. Quicquid uel beneficij: uel officij in hos contuleris: iucundiſſimū mihi ē gratiſſimūq̃ futurū. Digni ſunt: quos nō ſolū miſeremur: ſed etiā diligamus amemuſq̃. De pace & bello qđ ſcire uis: nos certe pacē bello potiorē ducim⁹: præſertim eam: cuius gratia bella ſuſcipi cōſuerunt. Quæ aut ſcribimus: aut ſcripſerimus: ex Xenophonte fratre cognoſcere potuiſti. Vale. Et te nobis aſſidue dignum gere. Ex Mediolano. ix. Kal. Iunias. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Lombardo Collioni ſal.

q Væ mihi Salomon Iudæus noīe tuo expoſuit: audiui. Miratus autē ſum: q̃ nullas ad me litteras dederis. Fac igitur abs teipſo audiam: quæ per internuncium loqueris. Tu me ſatis ſuperq̃ intelligis. Vale ex Mediolano vij. Kal. Iunias. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Guilielmo Vrſino Franciæ cancellario ſalutem dicit plu.

ſ Cio ea te eē animi bonitate liberalitateq̃: ut quo pluris tibi cōmēdo: eo ſtrenuiore opera atq̃ ope oīs excipias. Itaq̃ nō dubitaui uiros nobiliſſimos atq̃ equites auratos Manuelē agallū & Manuelē hiagupē q etiā ipſi Conſtātinopolitani naufragij miſerabilis ærūnas apud impios Turcos patiūtur cōmēdatatos facere hūanitati tuæ. Teq̃ ſūmope rogare orareq̃: ut q̃tū fides tua dignitaſq̃ patit: ita hos iuues apud munificētiſſimū regē Karolū: ut intelligant & te ſibi plurimum profuiſſe: & meas apud te litteras magnū pondus habuiſſe. Libri de exilio parati ſunt: quos

mittã ad te cũ qs idone⁹ mihi oblat⁹ fuerit:quē certo uētu rũ ad te cognoro. Vale ex Mediolano.iiij.Kal:iunias.M.

Frãciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

u Terq; Manuel & Agall⁹ & Hiagupes cũ mihi eſt ca riſſim⁹:tũ plane dignus & opera & ope noſtra.Itaq; operã dabis:ut hi intelligant animum & beniuolentiã noſtram.Reliqua tu ex eiſdem cognoſces.Si nondum iſtinc abierit Xenophon:ei dicito meis uerbis:ut diligentiſſime odoretur:ſiqui apud iſtos librarios taurinatis ſũt græci codices:qui uæneant.Vale ex Mediolano.iiij.Kal.Iunias.

Frãciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

q Vod ꝓximis litteris tibi ſcripſerã:redditus mihi eſt una cum illa oratione terti⁹ liber de exilio:ſed is nequaq̃ abſolutus.Deſunt enim duo ſaltem quaterniones. Itaq; te rogo:ut eos diligenter quæras atq; ad me des huic iſti tabellario ſimulq; & Mediolanentia cõuiuia: & duos Hippocratis libros:ut ſcripſi ad te ante . Præterea ſiquid noui de Turcis habes:fac me certiorem.Vale ex Mediolano.iiij.Cal.Iunias.M.cccc.liiij.

Franciſcus Philelfus Ciccho Calabro ſal.

q Vi ſit meus erga te animus:nemo q̃ tu melius nouit.Nam ego te tanti facio:quanti poſt principem noſtrũ aliũ neminē.Nec eſſe queñq̃ arbitror:q mihi gratitudine animi quæat anteponi. Reliquũ eſt:quãdo es unus:q & me amas egregie:& a me oĩm maxime obſeruaris:id efficias:quo cæteri omnes intelligãt beniuolentiã noſtram & mutuam eſſe & ſummam. Vale ex Mediolano pridie Cal.Iunias.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Ciccho Calabro ſal.

n On me latet:q̃ abs te non ſolum diligor: ſed etiam amor.Nec cupio plus te uelle mea cauſa q̃ poſſis. Id te rogo dumtaxat: ut quod habes ſcriptum: id principi hodie modo liceat:legas. Nam diutius tēp⁹ tere re iam nulli uſui eſſe mihi poteſt.Itaq; inſtitui omnino pro ſpicere rebus meis. Tibi uero amico benefico & optimo me tãtũ debere ꝓfiteor:quãtũ alteri nemini.Vale Medio

ſani ex ædibus noſtris.vi.idus Iunias.M.cccc.Liiij.

Frãciſcus Philelfus Bartholomæo buſanio ſal

f Acit graue optatũq; teſtimoniũ amiciſſimi Andreæ alamanni:quo ipſe & ſtudiorũ ſocio & contubernali & ſodali uteris:ut te mei amantiſſimũ eſſe putẽ. Nec eẽ certe ſecus ullo pacto quæat. Nam ſi natura datum eſt:ut nemo fruſtra amet egregie:fitq; ut morum ſimilitudo beniuolentiam concitet atq; ſtatuat:& amas tu quidẽ me cui ob ingenuos mores tuos & bonarũ artiũ ſtudium es cariſſimus:& omni charitatis uinculo proſequeris ob non diſſimile uitæ inſtitutum. Atq; ut intelligas:quæ mihi de noſtra mutua neceſſitudine ſit opinio: accipe q̃familiariter tua opera uti uelim. Sum iam natus annum ſextũ prope & quinquageſimũ. Cuius ætatis conſideratione admoneor: ut quantum ipſe præſtare poſſim:poſteritati conſulam. Alij monumẽtis præclariſq; operib⁹ manufactis rem eam adoriuntur. Pauci in quorũ me numero eſſe lætor: monimentis litterarũ & expreſſiore quadam atq; diuturniore ſignificatione ingenij idem pergunt efficere. Scimus alium eſſe coproris:alium animi laborem. Quanto animus præſtat corpori:tanto animi induſtria potior eſt labore corporali. Itaq; operam dandam exiſtimo: ne ingenij ſtudium munere manus impediatur. Meum ſit excogitare aliquid quod apud uiros bonos non improbetur:librarij uero uel inuenta acutius uel dictata ſubtilius arundinis officio cæteris patefacere. Et ut dilucidius tecum loquar atq; familiarius: mihi domi opus eſt aliquo adoleſcente librario non oĩno rudi imperitoq; litterarum :hunc ego tractabo nõ humaniter ſolum: ſed etiam liberaliter. Delector autem ijs litterarum notis:quæ ad atticas q̃proxime accedant. Nam quibus opifices tabernarijq; utunt̃ ac reliquum uulgus indoctum: eæ nullum ſint apud me pondus habituræ. Vale cum meo ſimul diſertiſſimo amiciſſimoq; Andrea. Poggium ſaluere plurimũ opto. Ex Mediolano. xv. Kalendas Iulias. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo theologo inquiſitori hæreticæ prauitatis ſal.

c Ogit me Ioannes cognomẽto quietus uel irrequietus potius: qui pro te Mediolani inquiſitionis magiſtratum gerit: ut de ſe apud amplitudinem tuam Liberius ſim uerba facturus: q̃ uellem. Quid ſit in cauſa: & quid abs te uel æquitatis uel beneficij loco petam: paucis accipe. Ioſephus quidam homo natus annos quinq; & nonaginta aut etiam amplius non uerſutus: non callidus: ſed hebeti quodam tardoq; ingenio eodemq; & ſimplici & aperto eſt ab ipſo Ioanne nudiuſundecimus in iudicium arceſſitus. Ille uir continuo ad me it. Rem exponit dicitq; percũctanti mihi omnia diligenter ſe ſibi per omnem uitam nullius eſſe facinoris conſcium. Hortor hominẽ: ne quid metuat. Quin eat in ius q̃primũ auditurus cuius rei cauſa arceſſatur. Reſpondet ſe non culpã metuere cui nulli ſit obnoxius: ſed illius Ioannis famã qui & auariſſimus eſſe palã diuulgetur: & ambitioſus omniũ maxime. Tunc ego re intellecta hoĩem mecum adduco: eo conſilio: ut non Ioannẽ ea famæ nota laborantem. ſed te adirem: cuius eſt doctria maxima uirtuſq; clariſſima. Vix primum eccleſiæ ueſtræ clauſtrũ ingredior: ecce neſcio quo infœlici auſpicio offertur mihi Ioãnes ille: quem minime omniũ uolueram. Cœpimus familiaris primum conferre ſermones. Totus mihi mitis: totus modeſtus: totus humanus uiſus eſt. Quid eni deprauatum corruptumq; ingenium non ſimulet: non diſſimulet? Itaq; deinde paulatim quãobrẽ Ioſephũ ĩ iudiciũ uocaſſet: quærere ſum aggreſſus. Reſpondet homo ueterator nihil eſſe mali in cauſa. Sed quoniã delatum in iudicium fuerit couſueſſe Ioſephum ĩ medendo (Eſt eñi ruſticorum atq; inopum medicus) uti carminibus quibuſdã iccirco uiſum eſſe admonendũ: ne poſthac ea uia uteret̃: q̃ppe quæ prohibita ſit decretis eccl'iaſticis: dixitq; Ioſepho coram accerſito: & de re ipſa diligẽter interrogato (diſtabat enim illinc a colloquentibus nobis paululum) ut ad ocſiduum rediret ad ſe. Itaq; deceptus ego & ſimulato doloſi hominis uultu: & quia res leuior uiſa eſt: deſtiti te adire: quem maxime conuenerat. Idq; propterea factũ eſt: quoniam idem Ioannes diceret hominis erratum ueniale eſſe

nõ mortale: ut uocat eccleſia. Quid multis? Nudiuſterti⁹ Ioſephus rediit ad Ioãnẽ: qui quoniã ipſe aderã: cui uerba dare ſe poſſe diffideret: dixit læta admodũ hilariqꝫ facie: in diem craſtinũ ito ad me: & omni labore liberabere. Heri tertium Ioſephus ad eundum Ioannem proficiſcitur ſolus: quem is continuo in carcerem coniecit. Quod ubi mihi renunciatum eſt: eodem ſtatim proficiſcor: cauſam carceris quæro. Præter nugas & ſimul cum nugis lœtiferum quoddam uirus aliud ex mẽdaciſſimo Ioannis ore nihil accipio. Dicit eñ uelle ſe audire alia ex homine: quem in poſterum diem mihi omnino reſtitueret. Mane proficiſcor ad nebulonem Ioãnem hunc egregie quidẽ appotũ: quãtum ex eius olenti ore potui coniectare. Inuenio Ioſephũ cõiectum heſterno ueſperi in ferreas pedicas ob eam ſcilicet cauſam: ꝙ interrogatus an aliquãdo dixerit homini ſagitta uulnerato ſe tribus uerbis ſagittam ſine ullo alio inſtrumẽto ferreo e uulnere eruturum. O ſcelus infandum atqꝫ inauditum. Num hominẽ occidit Ioſephus: qui uel fiducia quadam ſua fidei chriſtianæ errauit. Nam dum cuipiam medetᷣ: imprudens quibus aliis carminibus uſus eſt: q̃ ſacræ ſcripturæ piis orationibus? uel etiam fortaſſis: ut ſibi leui mendacio fidẽ pareret: aut quæſtus gratia quẽ plurimũ anhelare dicitᷣ Ioannes irrequietus: aut etiã ſtulticia: cui plurimũ eſſe obnoxiũ Ioannẽ irrequietũ hoĩem indoctum: leuẽ: ruſticanũ: futilẽ: mẽdacẽ uno oẽs eodemqꝫ ſermone mẽteqꝫ fatentᷣ. Cauſam oẽm intelligis pater integerrime: quã ſi tecũ uolueris accuratius aĩo uolutare: nõ tã miraberis dictionis meæ indignationiſqꝫ uæhemẽtiã: q̃ incõſtantiã ꝑditiſſimi hoĩs Ioãnis irrequieti malgnitatẽqꝫ accuſabis. Ego aũt e duobus alterũ abs te peto: ut aut Ioſephus tuarũ litterarꝫ edicto q̃ꝑmũ liberetᷣ: admonit⁹ tñ: ne quid qđ a tua amplitudine ĩprobetᷣ: poſthac exerceat: aut ſiqđ fuerit inqrẽdũ: nõ huic mõſtruoſiſſimo ꝓdigio Ioanni ſed alicui uiro & religioſo: & docto & ſapiẽti: eidẽqꝫ & iuſto: & innocẽti ea oĩs cognitio delegetᷣ. Vale pater clariſſime: tibiqꝫ ꝑſuade tuũ beneficiũ apud me nũq̃ intermoriturũ. Ex Mediolano. iii. nonas iulias M. cccc. Liiii.

Franciſcus Philelfus Nicolao Arcimboldo iureconſulto ſal.

d Iebus ſuperioribus Orpheus tuo mihi nomine ſal. dixit: ſubdiditq; tibi Coſmum medicem perhumaniter reſpondiſſe: ſeq; paratum eſſe ad omnia: quæ mihi grata fore intelligeret. Itaq; abs te peto: ut de re mihi apertius loquaris. Nam nõ ego petebã omnia quib⁹ etiam res omnis pecuniaria poteſt contineri: ſed unũ dũtaxat: & id quidem tale: ut negari iure non poſſit. Vt quãdo nulla mea culpa ſim proſcriptis Florentiæ aſcriptus: ea ꝑſcriptio Coſmi opera tollatur. Quare mihi facies rẽ gratiſſimã: ſi apertius mihi declararis illius uiri hac de re ſentẽtiam. Petrũ Coſmi filiũ audio iſtic eſſe publice legatũ ad Venetos. Siquid defuerit: facile ex iſto conſequeris interiorem omnẽ patris ſententiã. Nam uir quidã amic⁹ mihi nuper renunciauit dicere Coſmũ id negocij propterea uideri ſibi difficile futurũ: quoniam uniuerſa pene nobilitas proſcripta eſſet. Quare qua uia meæ proſcriptioni cõſultum eſſet: fore: ut ea cæteris etiã pateret. At prouerbium eſt græcorum: anſas figulũ ollis pro uoluntate apponere. Si hanc rem Coſmus pro reconciliata gratia ſuſceperit: facile ſit conſecuturus quod petimus. Non enim eademmea eſt quæ ciuium proſcriptorũ cauſa. Nam meum nullum eſt erratũ in rempub. Florẽtinã: ſed merita fortaſſe nonnulla: quippe qui uniuerſam iuuentutẽ & doctrina inſtituebam & moribus: atq; uniuerſo etiam proderã populo. Non mihi ciuilis factio: a qua ſemper abhorrui obfuit: ſed malignitas & inſidiæ inuidorũ: id quod ſiquis in ſenatu & apud populum apte ueroq; expoſuerit: omnia mihi ex ſententia ſint ceſſura. Hanc autem rem cum & Coſmus & boni omnes curare debent: tum Petrus iſte imprimis: qui quãcunq; habet litteraturam atq; eloquentiã: habet autem elegantem: eam omnẽ didicit a Philelfo. At diſcipuli præceptoribus quid non debeant: quibus parentũ loco ducendi ſunt? Vale ex Mediolano. xi. Kalendas Auguſtas M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo bucinio ſal.

c Vm iam litteras tuas quod te ſcribendo non loquē-
do τῆς πυθαγορείου ἐχεμυθίας ἐχεμύθει ἐρᾶν ex
iſtimaſſem: minus expectarem: eæ mihi tandem redditæ
ſunt & diſertæ quidem & periucundæ pridie Kal. Augu.
Non enim non potui tuo ingenio delectari litterarūq́ pe-
ritia. Quod autē me laudas plurimū affers nō dubium ar-
gumentum præcipui amoris erga me tui. Itaq́ habeo tibi
gratias: q́ æque me ames: atq́ amaris a me. Reliquum eſt:
ut q̄ ſæpiſſime ad me ſcribas: quo te magis magiſq́ indies
hmōi mutuo litterarum ſermone & uti & frui queā. De libra-
rio uero: qđ antea abs te petij: ut matures: te etiā atq́ etiā
rogo. Vale. καὶ τὸν ἡμέτερον ἀνδρέαν ἀσπάσαι. Ex
Mediolano pridie Kal. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Andreæ alamanno ſal.

b Artholomæo collenſi iuriſperito humaniſſimoq́ ui
ro nō poſſum ingentis gratias nō habere: qui ut ali-
quid tandem ad me ſcriberes: effecit. Nam litteris a me ſæ
pius ſuperiore tempore inuitatus ita ſiles: ut mihi quoq́
qui natura ſim fortaſſe λαλώτερος ſilendi libidinem inie
ceris. Ita uix ſcio utri magis tibi ne an ipſi Bartholomæo
obſtrictus ſim: cuius cauſa factum uideo: ut qui neſcio quo
inſtituto obmutueras: os tandem breui hac epiſtola ape-
rueris. Verum ignoſco tibi: ſi laconice ſcribis: cum iam am
pliſſimū geſſeris magiſtratum in florentiſſima tua grauiſſi-
maq́ repub. ἡ γὰρ βραχυλογία τῶν ἀρχόντων εἶναι
δοκεῖ. Bartholomæus autem & ſi per ſeſe mihi ſua uirtute
atq́ doctrina futurꝰ erat cariſſimus: hūc tn̄ cariorē facit tua
ſuauiſſima epiſtola. Sed qm̄ te oī ex parte & caſtigatū in di
cendo ſcribēdoq́ & perpolitū cupio: nolim poſthac cū uel
de patria: uel de familia mētionē feceris: aut Bartholomæ
um de colle ſcribas: aut Andreā de Alamānis. Quādo em̄
legiſti uſq̄ uel Annibalem de Carthagine: uel Publium de
cornelijs? Indoctorū hoīm aut arrogantiū iſte mos eſt q ul
uim iſtiuſmodi præpoſitionis. de. ut latinitatis grammati-
cæq́ ignari minus tenent: uel ſibi licere uolunt: quod ab
omni uetuſtatis uſu eſt alienū. At tu & doctus es & mode-
ſtus imprimis. Vale ex Mediolano pridie nonas auguſtaſ

M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Donato actiolo ſal.

l Aetor equidẽ & gaudeo plurimũ tibi oblatã fuiſſe occaſionẽ ad me ſcribendi. Nam litteras ego tuas iccirco iampridẽ deſiderabam: ꝙ te doctum eſſe diſertũq; audierã. Nec me ſane mea de te fefellit opinio. Nã talem te mihi tua hæc una repræſentauit epiſtola: qualem eſſe exiſtimabã: hoc eſt & benignũ totũ & fœcundo quodam liberaliq; ingenio. Itaq; nõ poſſum non habere gratias tuo huic & iã item meo Bartholomæo collenſi præſtanti iuriſperito uiroq; perdocto & perhumano: quẽ in cauſa fuiſſe intelligo: ut mecũ tandẽ aliquid loquereris. Cõmendatio autẽ tua quantũ ſit apud me pondus habitura: re ipſa cognoſces indies. Nam nihil eſt: qđ malim q̃ & tibi & oĩbus actiolis propter Angelũ meũ ſplendidiſſimũ equitem auratum omni opera diligentiaq; mea gratificari. Vale ex Mediolano pridie nonas auguſtas M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo tranchedino ſal.

a Ccuſarem ego te ꝓfecto uel obliuionis: uel negligentiæ: niſi tuus mihi amor iãpridẽ ꝑſpectus eſſet. Quo fit: ut iſtiuſmodi oẽm de re mea cunctationẽ dem occupationibus tuis: quibus quoniam iam magna ex parte ſolutus es: te rogo: ut quod mihi coram libẽterq; recepiſti: non inuitus efficias. Vale Ex Mediolano idibus auguſtis. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Chriſtoforo Marliano ſal.

u Ideor licere mihi tãq̃ pro meo quodã peculiari iure uti & opera & officio tuo in omni re mea. Quid enĩ diſcipuli non debeãt præceptoribꝰ: præſertim ijs: quibus ſe norint eſſe cariſſimos? Quod te non latet illuſtris princeps Alexander Sphortia uir plane oĩ uirtute maximus mihi dono dedit anno ſuperiore pannũ roſei coloris: quo pro dignitate ſua muſarũq; induerer. Is in hanc mihi diẽ ſeruatꝰ eſt integer. Nam ante non fuit uſui. Nunc format᷑ in ueſtimentũ: quod ſi minus pellitũ fuerit: uideat᷑ ineptius. Pelliri autẽ ab alio q̃ ab Alexandro: cuius eſt donum: haud q̃q̃ decere arbitrer. Itaq; iſti dicito meis uerbis:

ut ſuæ munificentiæ & nõ ingrate muſarũ uolũtati pro tẽ/pore anni conſulat. Vale. Et reſpõde. Ex Mediolano. xvi. kal. ſeptẽbres. M. cccc. Liiij.

Frãciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

n Ec tu mihi tuos cogitat⁹ ꝓximis litteris declaraſti: nec ego ex me illos potui coniectare. Sed qm̃ a familiari quodam nunc reſciui uirum illum: quo de antea ad me ſcripſeras: debere tibi pecuniã: te iterum aliter admonendum putaui eum eſſe ſoluendo non difficile: quantum tibi debuerit. Habet enim bona quæ ſtabilia uocantur: permulta. Viuitq; & uictitat lautiſſime. Itaq; tibi non eſſe longius differendum cenſeo. Veni Mediolanũ. Nam omnia tibi ſecũda futura ſunt cum ob alias plæraſq; rationes: nam quia humaniſſimus hic princeps noſter & uidebit te libentiſſime: & tuum ius omẽ ſuum ius eſſe exiſtimabat. Præterea quod tibi ante ſignificaui: ſi min⁹ abũdas equis: hi mihi ſex ſunt: quos tibi quoq; uolo eſſe communis. Vale Ex Mediolano. x. Kalendas Septembres. M. cccc. L. iiij.

Frãciſcus Philelfus Bartholomæo bucinio ſal.

q Vod te mihi totũ oſtendis: & amice facis & recte. Nã cũ in uiro bono: tum uel imprimis in amicitia nec ſimulatũ quicq̃ nec diſſimulatũ eẽ oportet. Itaq; uidemus ab Ariſtotele dari Socrati uitio: qui cũ eſſet ſuæ tẽpeſtatis oĩm apd' Atheniẽſes doctiſſim⁹: & inter alienos diceret & apd' ſuos ſe unũ id ſcire ꝙ nihil ſciret: aliud uero nihil. Decet ꝓfecto quenq̃ ut mea fert opinio: ſe talem omnibus illuſtrare: qualis ſit. Vt fucata & cõficta mulier grata eſſe nõ põt: ita etiã illa quæ coloris bonitatẽ uenuſtatemq; occultat in uitio eſſe conſueuit. Quod ſi omni in re conſiderãdũ eſt: eo magis in amicitia: quæ eẽ certe nullo pacto quæat niſi omĩ ex parte pateat: ꝑſpicuaq; ſit. Egiſti igiť ꝓ officio: ꝙ te ꝓximis litteris nõ ſolum in cute (ut aiunt) ſed intus quoq; ita mihi te cognitũ reddideris: ut ea quæ oculis cernuntur. Delectat me ſane ingenium tuum: delectat oratio: placet eruditio: ꝑiucũda ẽ hũanitas. Quod me uero ita laudas: ita obſeruas: id exuberãtẽ quãdã dilectionis

erga me tui amoriſq; abundãtiã præ ſe fert. Et quãq̃ nõ iſta mihi eſt de me opinio: quã tibi eſſe animaduerto: nõ tamẽ moleſte tuli ita abs te ſentiri: quo ſis in me amando alacri/or. Ego autẽ illud tibi unũ polliceor: oĩa me tua cauſa præ/ſtiturũ: quæ tibi uel cõmodo uel iucũditati fore cognoro. Non eñ potes mihi nõ eſſe cariſſim⁹: qui & doct⁹ ſis & di/ſertus & bonus meiq; amantiſſimus. Vale Ex Mediolano Kal'. ſeptembribus. M. ccccc. Liiij.

Frãciſcus Philelfus Donato actiolo ſal.

q Vod ſerius ad te ſcripſerim: non mediocria quædã negocia mea eaq; minime negligenda fuerũt in cau ſa. Itaq; huic omni meæ cunctationi reſpondendi tuis litte ris: ut ignoſcas: uelim. Haud eñ debet te latere me unum eſſe: qui neq; amore: ne diligẽtia: neq; ullo ſane officio ce/dere amicis conſueuerim. Nam quid me tecũ facere opor tet uel Actiolo uel Donato hoc eſt & amiciſſimo & diſertiſ ſimo adoleſcente? Tanta eñ Actiolos omnis uel propter unũ Angelũ ſplendiſſimũ equitẽ auratũ & uirũ humaniſſi mũ atq; optime de me meritũ & beniuolentia ꝓſequor & pietate: ut ſine ulla etiam ingenij præſtãtia: ſine ulla doctri/na tua nõ poſſis tu mihi nõ eſſe cariſſimus. Cum uero eo te diſciplinæ fœlicitateq; dicẽdi uideo proceſſiſſe: ut nõ mo/do æqualiũ tuorũ nemini cedas: ſed cũ maioribus natu nõ iniuria comparari quæas: ſi te minus omni officio amoreq; complectar: ingratus ſim. Me tuæ litteræ adeo delectarũt: ut nihil mihi neq; iucundius potuerit contingere nec op/tatius. Erant enim cum ornatiſſimæ: tum plane teſtes be niuolentiſſimi animi erga me tui. Ego autẽ quid aliud tibi referam: habeo nihil præter id unũ: ut tibi pollicear affir/memq; bona fide te unum eſſe foreq; indies magis etiam atq; etiã: cui ſim neminẽ in omni uel amici uel æqui & bo/ni uiri officio prælaturus. Vale ex Mediolano Kalẽ. Octo/bribus. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Ioanni arretino ſal.

q Vam me uæhemẽt' amas: amas eñ egregie: tã&ſi intelligebam uel ex amore ſummo erga te meo: ta/men id Xenophon filius non ſecus mihi cognitum fecit:

q̃ ea quæ oculis cernimus. Lætor aũt maiorem in modum ꝙ uterq; noſtrum ſentiat ſe non falli optatis ſuis. Et tibi ha-beo ingentis gratias: ꝙ me pro ſingulari tua humanitate atq; animi magnitudine non ſolũ obſerues: ſed oĩ uel offi-cij uľ pietatis opera proſequaris. Quare ſiqd in me ẽ: qđ ti bi aut uſui ſit futuꝝ aut uoluptati: id æque in tua poteſtate poſitũ eſſe uolo: atq; ea omĩa: quæ iure peculij duci ſolent: πέρι δέ τώμ αλλώμ προσ ήμάσ σύμτέιμομ τώμ δ'ία λεξέταισ ὁί χάτά χριβέιάμ ό όμόσ ξεμόφώμ σύ δέ ποίησέισ χάτα το σοι έίωθοσ ή γούμ φιλιώσ τε χαί πιςώσ. εὐτύχει. φιλτάτη μοι χέφαλή. Vale ex Medi olano nouis nouembribus. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Petro Nucetano ſal.

m E indies magis atq; magis tibi obſtringis plurimis tuis ac maximis beneficijs. Itaq; tãtũ me tibi debere fateor: quãtũ ab me diſſolui poſſe deſperem. Quod autẽ uoluntate poſſum: id certe ita libẽter facio: ut uix aliud qc-q̃ magis. Quare cum animaduerterim te mea litteraria & ingenij monimenta delectare conſueſſe: duos codices ad te dedi: quos a filio Xenophonte corã accipies: ab eodẽq; intelliges: quibus in rebus tuo officio uti uelim. Tu ſiquid eſt: quod mea opera tibi præſtari poſſit: id totũ in tua eſſe poteſtate poſitum exiſtimato. Vale ex Mediolano nonis Nouembribus. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Alphonſo regi ſal.

q Vo de te magis magiſq; indies mecũ ipſe cogito: eo maiore in te amore obſeruantiaq; accendor. Nã & ingenio es diuino & moribus ſupra hominẽ. Nihil eſt in te fucatum: nihil ſubdolum: nihil non magnificum: non ex-celſum: non admirandum. Et loqueris omnia ſapienter & agis non grauiter minus q̃ regie. Quare tũ oratio tua om-nis: tum actio quæq; regalis eſt. Quo fit: ut omnia tibi ſe-cunda ſint & fauſta. Nam deꝰ ipſe qui & curat omnia & di-iudicat: comitatur te ſemper: atq; pernoctat tecũ: tuiſq; in-tegerrimis cogitatis ſalutiferiſq; operibꝰ delectatus te de-inceps quotidie lætioribus rebus fœlicioribuſq; amplifi-cat: eumq; oſtendit humano generi: quem boni & docti

omnes perinde atq; expreſſum aliqđ ac ſolidũ totius boni tatis atq; laudis ſimulacrũ & contemplent̃ & uenerentur. Quæ quidem ipſa aliaq; permulta dum in te aĩaduertens: non obſcure mihi perſuadent eum te mihi cenſendũ eſſe. in quo uigiliæ meæ omnes: ſtudia omnia: labores oẽs non tuto ſolũ ſed etiã ſecure ac iucundiſſime cõquieſcant. Hoc aũt meũ inſtitutũ &ſi putabã tibi nequaq̃ eſſe dubium: tamen non alienum ab officio meo ſum arbitratus: ut Xenophonta filium cum his munuſculis ad te mitterẽ: quib⁹ qm̃ ingenij ſunt non fortunæ: nõ mediocriter delectari es ſolitus. Reliqua uero ex Xenophonte ipſo cognoſces. Nam quicqd dicet: a meipſo dicet. Vale ex Mediolano Nonis nouembribus. M.cccc.liiij.

Franciſcus Phil. Nicolao qnto ſũmo põtifici ſal.

q Vid in cauſa fuerit: ꝙ ſerius ad tuã beatitudinẽ uel ſcripſerim: uel miſerim: e filio Xenophonte coram accipies. Simulq; cognoſces: & quæ mea mens ſit: & quid cõſilij ceperim. Tuæ autem manſuetudinis benignitatiſq; fuerit id præſtare: quod a me fidentius fortaſſe q̃ par ſit: uerum beniuolentiſſimo in te animo pientiſſimoq; petit̃. Vale pater beatiſſime. Ex Mediolano. nonis nouembribus. M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philel. Dominico cardinali firmano ſal.

e O maiore cũ fiducia tuis beneficijs uſurus aduenio: quo te iam pluris annos beneficentiſſimo uſus ſum. Nam uel a Bononienſi uſq; legatione tantã mihi beniuolẽtiam oſtendiſti: ut nihil eſſe arbitrer nec magnũ nec paruum: quod mea cauſa facturus nõ ſis: præſertim cum eum me eſſe cognoris: apud quem nullum ſit intermoriturum officum. Nam quam referre parem gratiam: nequeã: eam habere q̃maximam & uelim & ſoleam. Quid autem abs te cupiam Xenophon filius tibi coram tempeſtiue declarabit. Vale pater clæmentiſſime. Ex Mediolano nonis nouembribus. M.cccc. Liiij.

Franciſcus Philelfus Malateſtæ nouello ſal

ſ Cio te miratũ: ꝙ Galbæ Othoniſq; uitæ quas e Plutarcho traduxerã ad latinos ſerius ad te ierint. Cui⁹

rei cauſam &ſi antea ad te ſcripſerã: eam tamẽ ex hoc filio Xenophonte melius cognoſces. Habes etiam cũ his uitis laconica Plutarchi apophthegmata: quæ noſtri tum dicta uocãt tũ dicteria. Ea tu excribi facies a tuo librario. Nã ut hic excriberent in præſentia facultas nõ fuit. Nõ diu poſt ad te dabo hiſtoriã Cyri iunioris: quã Xenophon ſocraticus libris quinq; cõplex⁹ eſt. Quæ reliqua abs te uelim: idẽ Xenophon corã oſtẽdet. Aliud nihil eſt: niſi ut tibi nolim obſcurum eſſe Petrum perleonem uirum doctrina & eloquẽtia ſingulari eſſe mihi ob fœcundiſſimũ ingeniũ ſuum: præſtantemq; modeſtiã cariſſimũ. Itaq; rogo te: ut ad illũ amorem quo tua eſſe in eum debes ſponte incitatus: tãtũ acceſſionis fiat mea cauſa: ut intelligat & me tibi & ſe mihi eſſe cariſſimũ. Vale ex Mediolano nonis Nouembribus.

Franciſcus Philelfus Matthæo Ioanni ſal.

c Vm mitterem Xenophonta filiũ ad Alphonſum regem: tu mihi unus uel imprimis occurrebas: cui⁹ mihi recordatio iucundiſſima ſit. Non eñ obliuiſci poſſum: q̃ mihi ſingularem beniuolentiam præſtitiſti: cum anno ſuperiore in regijs caſtris tua & opera & officio uſus ſum. Itaq; niſi te uæhementer diligã: ingratus ſim: qui haberi gratiſſimus nõ cupio ſolũ: ſed etiã ſtudeo. Vellem admodum libenter: aliqua mihi offerretur occaſio tibi gratiæ referẽdæ: quam tñ ita habeo: ut maior haberi cuiq; haud quæat. Quare tuũ ſit & me & meis rebus omnibus nõ ſecus uti q̃ tuis. Quod ſi feceris: magna me afficies uoluptate. Nam ego tua uti opera & ſtudio nunq̃ deſiſtam. Cætera tu e Xenophonte coram accipies. Vale ex Mediolano nonis nouembribus. M. cccc. Liiij.

Franciſcus Philel. Dominico cardinali firmano ſal.

p Vtaui citius meas litteras ad te peruenturas q̃ Xenophonta filium. Quare cũ cuperẽ eum rurſus qd ſe agere oporteret: meis litteris cõmonendũ: has iccirco ad te miſi: quo illi & tuto redderẽtur & diligẽter. Id autem factum iri tanto ſtudio abs te peto: ut maiore aliud hoc tẽpore nihil poſſim. Nã cũ is p flaminios picenteſq; iter faciat ſcri⁹ ad te perueniat. Vale pater humaniſſime.

Ex Mediolano.viij.idus Nouembres M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

c Vm putarē ꝓpter itineris difficultatē fore: ut te per flaminios & picētes iter facientē litteræ meæ p Tuſciam aduolantes. Romæ anteuerterent: uiſus es mihi cōmonendus: ut ſi quos græcos codices offenderis: quib⁹ ipſi careamus: ſintq̧ digni quos habeamus: ne omittes: modo honeſto nobis precio poſſis compare. Tu noſtꝝ erudi tiſſimū & amiciſſimū Gaçen adhibe in cōſilium. Præterea caue tibi a torrentibus. Vides quanta ſit uis hyemis. Malo ſerius ad nos redeas: modo tutius. Quæ habes in cōmentarijs: etiā atq̧ etiam lege idq̧ quotidie. Vale ex Mediolano.viij.idus nouembres.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Petro nucetano apoſtolico ſecretario ſalutem.

e T ſi Xenophonti filio hinc abeunti mādaui oīa diligent̄: quæ ab eo fieri uellē: tñ nō ee͂ ab re duxi: ut iterum litteris admoneret̄. Itaq̧ rogo te: cū primū iſtuc puenerit: eumq̧ uideris (nā cōtiuuo te adibit) litteras hiſce introcluſas: eidem reddendas cures. Reliqua tu corā ex eo accipies. Vale & me ſanctiſſimo domino noſtro cōmēda. Ex Mediolano.iij idus nouēbres.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Iacobo Luparo ſal.

f Acit mutua noſtra ſummaq̧ amicitia: ut nihil mihi iucundius ſit q̄ tibi omnibus in rebus gratificari. Itaq̧ ex libris meis: qui per id tēporis apud me erāt: dedi claro eqti auraro Thomæ Thebaldo tuo ac itē meo codices duos: quo ex ijs poſſis parrhiſio noſtro pro tuo arbitratu morem gerere. Tu uelim cures: ut q̄primum excribantur: eoſq̧ facias uel inuitos reuocare ad dominū. Nam diu atq̧ multū peregrinati ſunt: ac rurſus in Galliā tranſalpinā cōtinuo: cū redierint: peregre ꝓfecturi. Tu uale cū tuis oībus: quos æque meos atq̧ tuos duco. Ex Mediolano.viij. idus decembres.M.cccc.Liiij.

Franciſcus Philelfus Blaſio axeretenſi ſal.

n Eſcio ſane: uter noſtrū magis ſit accuſandus: ego ne q iādiu nihil ad te litteraꝝ dederim: an tu q ne noſtri

quidem memineris. Nam ego de te tuaq; ſalute quæſiui ſæpenumero uel ex tuis: id quod tibi nunciatum eſſe non ſum neſcius. At nemo iſtinc uenit: ex quo potuerim intelligere: an de me unquã noſtraq; amicitia mentionẽ feceris. Verum iccirco ignoſco tibi: ꝙ acceperim te totum eſſe amori deditum: quem ne cæcum eſſe patiaris: te plurimũ rogo. Sed utcunq; res habet: poſteaq̃ ipſe glaciem fregi: ut aiunt: tui officij fuerit: ut itineri te accingas: & mutuis litteris una ſimus: unaq; aſſidue colloquamur: mutuiſq; inter nos officijs contendamus quibus æque uincere atq; uinci perpulchrum eſt. Vale ex Mediolano Kal. ianuarijs. M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Nicolao Didoni medico ſal.

a Ccepi a nonnullis tibi eſſe illud Alberti magni op⁹: quod de angelis inſcribitur. Id quoniam laudari uideo a uiris doctis & ſapientibus: uidere plurimum cupio. Nec ſum ueritus abs te petere: ut huic meo deſiderio ipſe opituleris: uel uænu: uel cõmodato. Nam ſiqua tibi in re opus eſſet officio meo: nihil a me fruſtra peteres. Propediẽ Xenophon filius Neapoli ad nos rediens iſtac iter factur⁹ eſt: cui uelim uel iſtiuſmodi codicẽ ad me des: uel litteras quib⁹ intelligã: quid facto ſit opus. Vale ex Mediolano. iij. idus februarias M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Aenico daualo ſal.

f It ne adhuc Neapoli Xenophon fili⁹: an minus ſit: nihil habeo certi. Illud mihi plane certi⁹ omĩ re certiſſima me tibi eſſe cariſſimũ: & ne id quidẽ iniuria. Non eñ eſt neſcius quantus eſt erga te amor meus: quæ fides: quæ obſeruantia. Itaq; mea oĩa tibi maximæ curæ eſſe certo ſcio. Quod ſi forte acciderit: ut nondum Xenophon Neapoli abierit ob occupationes uel tuas: uel regias: cura obſecro: ne diutius tẽpus terat. Vereor eñ fore: ut iter minus ſit tutũ habiturus: ſi longiorẽ moram apud uos gerit. Nã comes Iacobus peruſin⁹ ꝓpediẽ in flaminiã picenumq; profecturus cum exercitu perhibetur. Præterea quid ego facturus ſim: neſcio: niſi rem omnẽ meam ex filio ante cognoro. Reliqua tu pro tua prudentia nõ diffi-

cile cōſiderare quæas. Vale ex Mediolano.vij.Cal'.Mar/
tias.M.cccc.Lv.

Franciſcus Philel.Guidoni Iacobo Madio ſal.

ſ Iuel meã in Nicolaũ picininũ clariſſimũ illũ impera
torem & maximũ fidẽ atq; obſeruãtiã:uel ei⁹ in me
ſingularẽ beniuolentiã meminiſſe uolueris nõ miraberis:
ꝙ tantum mihi fiduciæ in illius iſto optimo filio imperato/
req; fœliciſſimo Iacobo picinino collocarim: ut nihil ſperẽ
fruſtra me petiturũ. Quid autẽ uelim:ex meis ad iſtũ litte
ris:perſpicue cognoſces.Fuerit igit' uel officij uel humani/
tatis tuæ:ut quæ a me ſcribunt':pro uetere illa neceſſitudi
ne & q̃primũ & q̃diligẽtiſſime cures.Quod ſi feceris: ſicu/
ti certe cumulatiſſime facies: perpetuo me tibi beneficio
deuinxeris.Vale.Ex Mediola.iij.Kal'.martias..M.cccc.lv.

Frãciſcus Philelfus Nicodemo tranchedino ſal.

p Oſteaq̃ hinc abieras:mihi redditæ ſũt litteræ a Xe/
nophonte filio. Itaq; mihi uſui eſt:ut ijs mentẽ meã
q̃primũ ſentiat.Nam ſi ſecus fiat:diuturniorẽ morã:cũ Ne
apolitanis uidet' eſſe factur⁹. Itaq; mihi facies rem ꝑgratã:
ſi operã dederis:ut meas haſce litteras ꝓpediẽ filius acci/
piat.Vtere diligẽtia & fide:qua ſoles ĩ Philelfum tuũ.Præ
terea quæ Florentiæ abs te curatũ iri uolebã:ut ꝑficias:ro/
go. Vale ex Mediolano pridie Kal'.martias.M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Nicolao æſtenſi Leonelli
principis filio ſal.di.pl.

n Vptiarũ laudationẽ cui epithalamio nomẽ ẽ apud
græcos:petijt a me tuo noie puer quiſpiã diebus ꝓ/
ximis Ferrariæ cum iam nauim inſcenderẽ.Eam igit' ad te
dedi non iccirco:ꝙ dignã exiſtimarẽ:quæ uel æderet':uel
legeret' abs te ſumma indole adoleſcente:ſed ut intellige/
res nihil me magis cupere q̃ oĩbus in rebus gratificari tuæ
uolũtati.Quod eo feci libenti⁹:qm̃ te amitæ Beatricis lau/
dib⁹ ut domeſticis nõ iniuria plurimũ delectatũ iri cẽſerẽ.
Qđ aũt in hmõi laudatiõis genere breuiorẽ me præſtiterĩ
nõ meo inſtituto:ſed tpi ipſi dato:cui⁹ anguſtijs factũ ẽ: ut
multus eſſe nullo pacto quiuerim.Vale Ex Mediolano no
nis maijs.M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Blaſio axeretenſi ſal.

u Ideo te iam ſenectuti cōceſſiſſe:id quod nō tam ætatis uitio:quæ tibi annoſior admodū non eſt:q̄ animi ægritudini dandum puto. At cū oīs pturbatio uituperat̃ a ſapiētib⁹:tum oīm maxime ægritudo: quæ mediocritatē: ut ſtoicis placet:nullū admittit:nec aliquid habet ꝓpīquū: quod laudari quæat. Itaq3 ſanius feceris:ſi te collegeris gloriæq3 memineris. Id aūt tūc te feciſſe iudicabo:cū me docueris:qđ abs te ſæpius petij de Venete claſſis conflictu apđ Caſalē:quæ maior cognominat̃. Vale ex Mediolano.vi. Kal̃. Iunias. M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

d Ionyſius hieromonachus abbas: qui meas tibi reddidit litteras:in captiuitate miſera illa Conſtantinopolitana fuit etiā ipſe captiuus:& nunc itē quanq̄ uidet̃ liber:ſeruit tamē miſerā ſeruitutē in ſuis monachis apud impios Turcos. Itaq3 ut eſt pij patris officiū:quærere cogitur ad eos redimendos:quos æque diligit atq3 filios religionis charitate in Chriſtū Ieſum. Hūc igitur Dionyſiū tibi plurimū cōmēdo. Non eñ parū accedet ad gloriā principis tui tam ſancta ac tam pia munificētia. Reliqua tu pro tua prudentia intelligis. Petrus Thomaſius medic⁹ ſcripſit ad me nudiuſnonus nondū accepiſſe noſtrā Sphortiada. Itaq3 rogo te:ne illā diutius apud te hoſpitari patiaris. Hoc erit mihi uæhementer gratū. Vale ex Mediolano.viij.idus iunias.M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Franciſco aleardo ſal.

u Ideo ſane me amari abs te plurimū: quādoquidem moleſte nō feras Galbæ Othoniſq3 uitas:quas e græcis latinas fecimus:diutius q̄ par ſit:hoſpitari apud te. Sed poſteaq̄ ītelligis eē īpudētis:iſtas uelim:tādē extrudas:cogaſq3 ul̃ inuitas redire ad dn̄m:& ne ſolas qdē:ſed cū Chryſolorina illa præclara epiſtola: quā ꝓpediē rediturā ad te curabo. Vale ex Mediolano.vi.Kal̃. Quintiles.M.cccc.lv

Franciſcus Philelfus Alberto Zancario ſal.

e Eſpōdi ꝓxīs dieb⁹ ad ea quæ mihi ſcripſeras ex pu

blico decreto. Tibiq; diligẽter aperui ſentẽtiã animi mei: in quã ipſam ſi a uobis quoq; itũ fuerit: habebũt oia recte. Reliquũ eſt: ne differas: ſed q̃primum ad me litteras des: quib⁹ fiam certior de re omni: quã noſtra intereſſe iudicabis. Vale ex Mediolano pridie Kal. Iulias. M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Guilielmo Vrſino Franciæ cancellario ſal. dicit.

e Xiſtimo fieri aut nũciorũ negligentia: aut etiam fortaſſis occupationib⁹ tuis: ut litteræ tuæ uel mihi non reddant: uel non eant ad me. Nam me tibi humaniſſimo uiro eſſe cariſſimũ non ſum neſcius. Cæterũ uelim ſcias in eadem me eſſe ſentẽtia: quam antea ad te ſcripſi. Qua de re eruditiſſimus philoſophus ac medicus Thomas coronẽſis tecum uerba faciet. Ad hæc dedi ad te Ioanni coſſæ uiro nobiliſſimo opus meum ſatyricũ: ſatis emendatũ & ſi minus elegãti codice perſcriptũ. Malui tamen aliquid ad te dare q̃ pati ut uir utriq; noſtrum amiciſſimus monimentis meis omnino uacuus ad te iret. Nam aliud quicq̃ per id temporis nihil mihi erat in manu. Vale ex Mediolano xiiij. Kal. auguſtas. M.cccc.Lv.

Franciſcus Philel. Thomæ philoſopho ac medico ſa.

a Ccepi ſupiore hyeme tuas litteras & illas qdẽ phumanas ac plane teſtes amoris ſummi erga me tui. Qui aũt illas reddidit: cũ eſſet Patauiũ tui negocij cauſa petitur⁹: dixit: ſe nõ m[l]to poſt rediturũ ad me. Quare quicquid eſſem reſponſurus: in id temporis reijcerem. Redijt autem diu poſt: meq; adijt cum diſcumberem. Itaq; ilico ſurgens ſcripſi ad te: ad eaq; diligentiſſime reſpondi: quorum gratia ad me ſcripſeras. Sed ubi nũcium tuum quæro: eũ inuenio eodẽ tẽporis momẽto abijſſe: quo me adierat. Itaq; paucis ea repetam. Idq; κάτά τὴν ἑλληνῶν γλῶτταν. Vale Ex Mediolano. xiiij. Kalẽ. Auguſtas. M. cccc.Lv.

Frãciſcus Philelfus Guilielmo Vrſino Franciæ cancellario ſalutem.

n Icolaus Trachaniotes & Alexãder Cananus qui tibi meas litteras reddiderunt: uiri ſunt & Cõſtãtino-

politani & nobiles: quorum cōditio eadē eſt: quæ reliquorū græcorum: q Turcis ĩpuriſſimis Chriſti hoſtibꝰ q̄erūnoſiſſme ſeruiūt. Hos igit̃ tibi plurimū cōmēdo: ut cæteros conſueui: q in eadē poſiti ſunt miſeria. Præterea Nicolaus is Trachaniotes depoſuit crucē quādā (ut ait) quæ cōtinet ligni particulā ſanctæ illius & ĩmaculatæ crucis: qua pepēdit Ieſus Chriſtꝰ ſaluator noſter: apud græcū quēdā cōciuē ſuū noīe Michalem Mamonā. Hāc is Michael huic ſubtrahit: fallitq fidem boni uiri. Tuæ igit̃ ꝓbitatis iuſticiæq fuerit ne patiaris ĩ ſanctū lignū fieri ludibriū. Qđ ut facias: te etiā atq etiā rogo. Vale ex Medio. ix. Kal̃. angu. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philelfus Thomæ coronæo philoſopho ac medico ſalutem.

e T ſi plane ſcio ea te eſſe humanitate: ut nullis etiam meis litteris perbenigne ſis exceptur⁹ uiros nobileſ atq græcos Nicolaū Trachaniotē & Alexādrū Cananū: tamē ꝓ officio meo nō potui eos tibi nō cōmendare. Noſti eñ q̄pium ſit opus benefacere indigētib⁹ & præſertim ſuis. Itaq rogo te: ut ob meā cōmendationē tantus cumulus accedat ad id: qđ ul̃ tua ſponte factur⁹ eras: ut ambo intelligāt me de ſe tibi q̄diligētiſſime ſcripſiſſe. Vale ex Mediolano. ix. Kal̃. Auguſtas. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philelfus Thomæ coronæo philoſopho ac medico ſal.

b Inas litteras dieb⁹ ꝓximis ad te dedi: quib⁹ non obſcure noſſe potuiſti ſententiā omnē animi mei. Sed cū tuus iſte nuncius preſbyter Vgo eſſet oblatus: qui ad te iret: eū uacuū meis litteris uideri abs te nolui. Itaq eadē græce repetā paucis: quæ antea pluribus ſum cōplexus. Vale Ex Mediolano. pridie Kal̃. auguſtas. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philelfus Guilielmo Vrſino Franciæ cancellario ſaltem.

q Vicq̄d tibi noīe meo p̄ſbyter Vgo corā exponet: id oīe ex animi mei ſentētia exponet. Nā ꝓpter eius feſtinationē nō potui litteris lōgior tecū eē. Præterea nec erat opus: cū ea de re ſcripſiſſem ad te antea. Nec illud tñ omittā dediſſe me ad te ſupiorib⁹ dieb⁹ ad quartūdecimū

Cal. auguſtas uiro nobiliſſimo Ioãni coſſæ mearũ ſatyrarũ codicem: quẽ ſi accepiſti: bene ẽ: ſin min⁹ acceperis: tuũ ẽ curare: ut q̃primũ eat ad te. Exiſtimo eñ fore: ut eiuſmodi opere nõ mediocriter delecteris. Vale ex Mediolano pridie Cal. Auguſtas. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

p Lacuit carmẽ tuũ: placuit epiſtola. Quæq; ſcripſiſti: oĩa me plurimũ delectarũt. Quibus aũt honorib⁹ te florẽtiſſimus Sabbaudiæ dux ornarit: illis te facito dignũ præſtes. Qđ ita maxime cõſequeris: ſi cũ doctrinã: tũ non minus diligẽtiã ingenij bonitati adhibueris. Videre eñ in te filiũ uideor: qđ ſtoicis placet: nõ ingenij minus q̃ corpis uim quãdã a patre emanaſſe. Sed ea uis oĩs audiẽdo: legẽdo: meditãdo: docẽdo: diſſerẽdo: ſcribẽdo: excitat: alitur: augeſcit. Itaq; nolim: induſtria diligẽtiaq; minus q̃ cæteris uel naturæ uel diſciplinæ præſtãtijs frætus eſſe ppoliſq; iudiceris. Reliqua oĩa quæ petij ſti p litteras: curabo tẽpeſtiue Nã ad ea continuo præſtãda tẽpus mihi nõ fuit. Sed cũ Xenophon fili⁹ iſtuc ierit: id qđ ꝓpediẽ eſt futurũ moram gerã tuo deſiderio. Amic⁹ tu⁹ uel noſter poti⁹ uir nobilis Ariſmin⁹ noſtro officio uti noluit. Vale cũ uxore & filijs: ex Mediolano. iij. nonas. Auguſtas. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philelfus Alberto parrhiſio ſal.

q Vo tibi hoi amiciſſimo gratificarer: dedi ad Iacobũ Luparũ codices duos meos: ut noſti ad. viij. idus decẽbres: quos a me petierat tuiſ uerbis. Eos iãpridẽ etiã atq; etiã repetitos a me p litteras nõ poſſũ nõ mirari: ꝙ ad dñm tãdẽ remittere Iacob⁹ noſter neglexerit. Itaq; peto abs te atq; cõtẽdo: id efficias: ne me in poſcẽdo iportuniorẽ patiaris. Vale ex Mediolano nonis auguſtis. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philelfus ſa. di. pl. Lodouico caſellæ.

b Aldaſſar Cræmẽſis q medicinæ ſtudet apđ uos: renunciauit mihi hoc die ſeſe interfuiſſe nup ſermoni cuipiã Guaryni Veronẽſis: q affirmaret icc irco in ꝓxio epithalamio ꝙ in inclyte atq; pudiciſſime beatricis & magnifici Triſtani ſpbortiæ nuptijs habuiſſẽ Ferrariæ: nullis me donatũ munerib⁹ a præſtãtiſſimo duce Borſio: qm dicere

prætermiſiſſem de æſtẽſiũ pricipũ origie:idq; oim maxie dicẽdũ fuiſſe Guarynũ noſtrũ cõtẽdere. Hæc ipe audiens Lodouice ptim cogor tibi quodãmõ: ut ita loquar ſuccẽſere: partim Guaryni memoriã ridere: atq; cõmiſereſcere q oblitus uideat Philelfũ in ſcribẽdo nihil oĩno neq; præterire: nec negligere ſolitũ. Quid. n. Guaryn⁹ nouit: qđ Philelfus ignoret? Nã ſiqd plus ualeat Philelfus: an id min⁹: alij iudicẽt. Oim primũ breuitati: ut ſcis: fuit inſeruiẽdũ: id qđ in meæ orõnis initio paucis queſt⁹ ſum. Deinde nõ alti⁹ repetẽdũ de principib⁹ æſtẽſib⁹ fuerat: q̃ de Sphortijs facerẽ. At plures ſunt a me laudati æſtenſes q̃ Sphortiæ: cũ tñ eſſem a Frãciſco Sphortia tali ac tãto principe ad id negocij obeundũ & delectus & miſſus. Quid qđ multo fuiſſem & copioſior & ornatior: ſi me p tuas litteras docuiſſes: qđ de tuis imo noſtris æſtenſibus abs te antea trib⁹ deinceps epiſtolis cõtẽderã? Nũqd es olitus me tertiũ ſcripſiſſe tibi eã eſſe principis mei ſñiam: ut iſtuc irẽ habẽdi epithalamij gratia. Teq; etiã atq; etiã rogaſſe: ut qm̃ mihi nulla eẽt cognitio eorũ quæ ad æſtenſis familiæ laudes maxime ptinerent: ad me oĩa q̃diligẽtiſſime pſcriberes: quæ laudanda ac principi tuo grata cenſeres? Nõne eadẽ quoq; abs te: tũ p litteras: tum per Antonium tricinũ ducalem aulicum continuo petij: quo die in ſuburbanos illos Ferrariæ hortos diuertimus? Ad hæc quis eſt uel mediocriter doctus: quem latere debeat extraria iſta omnia quæ tanti Guarynus facit: ab alijs in minimis duci bonis: ab alijs uero ne in bonis quidem duci? Quo fit: ut oĩs uera laus uirtutis ſit. At uirtutis a me æſtenſes ſunt p tpe egregie laudati. Nulla igiť aduerſus me quiſq̃ utať inſimulatione: nulla calumnia: quare min⁹ me munifice munificẽtiſſim⁹ dux Borſus tractarit: cũ ab ipſo equidẽ quãtũ mea fert opinio: ꝓhumaniter tractatus fuerim: ut græci dicũt: μεγαλοπρεπῶσ: quippe qui me tum publice miris laudibus extulerit: tum alacriter priuatim monuerit: ſiquid eſſet quod de ſe mihi uſui foret: id omne in mea eſſe poteſtate poſitum. Aut igitur a me nihil erratum eſt: aut ſiquid eſt erratũ: id omne tibi amiciſſime Ludouice dandum exiſtimo. Itaq; uel meam tu apud

inſimulatores iſtos:uel tuã apud me cauſam utere. Vale ex Mediolano·vi.idus Auguſtas.M.cccc.Lv.

Frãciſcus Philel.Lucino genuẽſi iuriſcõſulto ſal.

a Ccepi ex litteris Ioannis Marij filij cũ eximiã tuã erga ſe multis in rebus benignitatẽ:tũ ſingularẽ beniuolentiã erga me. Quo quidẽ duplici liberalitatis genere facile admoneor:ut te nõ diligã ſolũ:ſed etiã maiorẽ in modũ amem. Quod eo facio libentius:quo eũ te uirũ eſſe intelligo:q & ciuili ſapiẽtia & bonarũ artiũ diſciplina ingentiꝗ; uirtute talis tantuſꝗ; ſis: ut a ꝓbatiſſimis oib⁹ optimiſꝗ; uiris iure obſeruandus colenduſꝗ; iudiceris. Itaꝗ; non modo ꝙ in me amando in filioꝗ; mihi dilectiſſimo amplificando officioſiſſimũ te præſtiteris atꝗ; præſtes: es mihi inter amiciſſimos habendus: ſed etiam ꝙ is ſis:quẽ uel nullo ꝓuocati beneficio boni & docti oẽs debeãt omi beniuolentia ꝓſequi.Habe igit͛ me ĩ tuis:meꝗ; utere ꝓ uolũtate tua. Nunq̃ te tua de me fallet opinio. Vale ex Mediolano.xiiij kal͛.ſeptembres.M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſal.

d Ere illa Alexandrina nihil ad me ſcripſiſti. Itaꝗ; neſcio:qd mihi de mulo ſperãdũ ſit: quo de iãpridem ſpem oẽm abieci. Et mirari tu qdẽ ſoles iſtiuſmõi hoies tã breui locupletari:q nõ in dãdo ſolũ:ſed etiã in accipiendo mutuo fœnerẽt͛:qd inq̃ fœnerent͛:imo latrocinent͛.Habeat in rẽ malã & mulũ & mariſcas ſuas:modo tu me illi carũ facias:qui oĩa põt:& me aliqñ fore oſtẽdit:ut reuocaret ad ſe:haberetꝗ; in ſuis:qđ ut faciat etiã atꝗ; etiam rogo. Dñs Ioannes Tholentinas:qui fuit Brixiæ abbas ſancti Nicolai uir eſt & religioſus & bonus mihiꝗ; amiciſſimus. Is cupit creari epiſcopus titularis:habetꝗ; hac de re litteras cõmẽdaticias ad ſummũ pontificem a principe noſtro. Rem tu mihi facies gratiſſimã:ſi huius negocium ita capeſſieris:ita geſſeris:ut intelligat meã quoꝗ; cõmẽdationẽ ſibi nõ mediocrit͛ ꝓfuiſſe. Vale cũ Seneſib⁹ tuis iſtis ſtagnis oraꝗ; maritima.Ipſum cælũ petimus ſtulticia. Venamini enim uentos. Tu Karolo Gonçagæ heroi meo nobiliſſimo me cõmẽda. Velimꝗ; ex eo certior fias:acceperit ne i hãc diem

meã Sphortiada. Nã illa iãdiu reddita eſt una cũ meis ad
ſe litteris Nicolao Guaryno ſcribæ ſuo Venetijs. Vale rur
ſum ex Mediolano.xiiij.Kal'.ſeptẽbres.M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Auguſtino dato ſal.

n Olim tibi perſuadeas ulla mea uel negligẽtia uel tui
obliuione factũ eſſe: quo minus ad tuas unas ſuperi/
oris litteras tibi reſpõderim. Nã ut ſcire longo iam uſu po/
tuiſti: nec me omni etiã in re diligẽtior eſt quiſq̃: nec tui ob
liuiſci quæã: ab quo me norim nõ ſec⁹ amari obſeruariq; : q̃
ſi eſſes filius. Sed meæ mihi occupationes huic dulci pioq;
officio fuerunt impedimento: quibus ipſis & ſi ne nũc qui/
dem ſum uacuus: malui tamen uel paucis ad te reſpõdere
q̃ præſtare diuturniore ſilentio: ut iure uideri poſſem ob/
iurgandus abs te. Delectauerunt me uæhementer tuæ lit/
teræ: quippe quæ teſtes locupletiſſimæ ſint nõ min⁹ præ/
ſtantiſſimi tui ingenij q̃ ſummæ erga me pietatis. Placet
eruditio: placet oratiõis nitor: imprimiſq; tua modeſtia &
hũanitas. Perge igit': ut cœpiſti: quo tũ beniuolẽtia tua te
idies magis magiſq; diligam⁹: tũ priſtinæ noſtræ doctrinæ
fructus ex tuis diſertiſſimis monimentis quotidie capiam⁹
uberioris. Vale ex Mediolano .iij.idus Septembres.M.
cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo Scalæ ſal.

ſ Cripſi ad te breui⁹: q̃ & ipſe uelles: & mihi op⁹ eſſet.
Sed non multo poſt cũ quid plus ocij nactus fuero:
tibi ſimul mihiq; faciam ſatis. De re uermia qđ ſcire cupis:
totũ ẽ in expectatiõe. Amic⁹ eñ ille q eo loci ipſe ꝑfect⁹ ẽ:
nondũ redijt Mediolanũ. Aiũt tñ ad triduũ redíturũ. Cũ
primũ reuerterit oĩa cognoſces. Tu interim Vale: & nos
ama. Ex Mediolano.iij.nonas octobres.M.cccc.Lv.

Franciſ.Philel.Lodouico Mãtuæ marchioni ſa.

e T ſi nõ ignorabã eo te eſſe ingenio atq; animi ma/
gnitudine ut etiã ſine ulla mea cõmendatiõe q̃libe
raliſſime munificentiſſimeq; excepturũ arbitrarer
uirũ illuſtrẽ Michaelẽ Dromachaten Chryſolorã manue/
lis illius Chryſoloræ neceſſariũ: qui extincta bonaꝝ artiũ
ſtudia in lucem ad latinos reuocauit. Itemq; uiros nobiles

Demetriũ & Michaelẽ aſſanes: mei tñ exiſtimaui eſſe offi-
cij: ut te certiorẽ facerẽ cuiuſmodi uiri eſſent. Sũt eñ ut in-
telligis: honeſtiſſimo nati genere: & ijdẽ oẽs Cõſtantino-
politani: quicq penes Turcũ immanẽ illũ & impiũ Maho-
metum q̃miſerrimã ſeruiunt ſeruitutẽ. Itaq peto abs te: ut
ea in hos tris benignitate uti uelis: qua in oẽs conſueſti: cũ
intelligas idem quoq & ab hoc noſtro principe: & ab alijs
plæriſq & principibus & regibus eſſe factitatũ: quibus te
oĩno cedere ſit indignũ. Vale princeps optime. Ex Medi-
olano. iiij. idus Octobres. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philel. Lodouico Mãtuæ marchioni ſa.

q Lures tibi pluresq indies cõmẽdẽ: neceſſe eſt: qñ
& intelligũt oẽs me tibi eẽ cariſſimũ: & apud te ni-
hil eẽ antiqui⁹ beneficẽtia. Andronic⁹ trychas ſpã-
tunes: & Georgius ducas armenes uiri ſũt & nobiles & cõ-
ſtãtinopolitani: & qui apud Turcos ærumnoſiſſimã ſerui-
tutem agũt. Itaq rogo te: ut eos habeas mea etiã cauſa cõ-
mendatos: quippe qui digni ſint humanitate & munificẽ-
tia tua. Hoc erit & tibi gloriæ non uulgari & mihi admo-
dum gratum. Vale ex Mediolano. x. Kalen. Nouembres.

Franciſcus Phil. Bartholomæo epiſcopo ſcalæ ſal.

p Oſteaq̃ ꝓximas litteras ad te dedi pigello negoci-
atori Coſmiano hoĩ probo & diligẽti: binæ mihi tã
dem redditæ abs te ſunt eodẽ ferme tẽpore. Itaq
ne ꝓlyxitate epiſtolæ te diutius legẽdo remorer: ſcito lõ-
gonẽ Philippũ illũ nondũ reuertiſſe Mediolanũ. Nec aliđ
credo fuiſſe in cauſa q̃ abſentiam principis: qui tamen nu-
diuſtertius redijt. Quo fit: ut illum quoq in horã expecte-
mus. Cum primum aduenerit: rem omnẽ intelligã: eamq
ad te ſcribam. Bona equidẽ ſpe ſum. De me uero quod ſci
re uis: propediẽ tibi morã geram. Vale ex Mediolano. x.
kal. Nouẽbres. M. cccc. Lv.

Franciſcus Philelfus Thomæ coronæo philo-
ſophꝰ medicoq ſal.

q Vo magis expecto ſuauiſſimas tuas litteras: eo ma-
iore eaꝝ incendor deſiderio: quo ut me tãdẽ aliqua

leues ex parte:te etiam atq; etiã rogo. Quare & ſi nihil mihi noui acciderat qđ ad te ſcriberē:tñ uel declarandi apertius amoris erga te mei gratia uel ut te ad rñdendũ incitarem:nouũ quoddã argumenti genus inueni. Eſt mihi op⁹ lyricum carminibus uariјs metriſq; cõpoſitũ pro uarietate & modulorũ & numerorũ. Hoc deuouere dicareq; inſtitui Chriſtianiſſimo regi Karolo. Itaq; primũ totius opis carmen cui apud ueſtros ωΔΗ nomen eſt:cum his iſtis litteris ad te dedi:ut haberes quaſi deguſtationem quandam huiuſcemodi mei non tam negocij q̃ ocij. Eſt autem carmen ſaphicum mixtũ adonyco. Cum primũ uero tua epiſtola iuerit ad me:cõtinuo id operis lyrici qđ dixi:aduolabit ad regem. Si regis igiť gloria tibi curæ eſt:uel regis iſtius cauſa q̃primũ reſponde. Vale Ex Mediolano. vij. Kal. Nouembres. M.cccc.Lv.

Franciſ. Phi. Guilielmo Vrſino Fráciæ cãcellario ſa.

SI rebus meis delectari ijs cõſueſti:quæ ul' leuiuſculæ ſint ul' ad id ignotos ſcriptæ:quãtæ arbitrer tibi uoluptati fore:ſiqd meũ lectitaris qđ tui uel noſtri poti⁹ Chriſtianiſſimi regis Karoli ſplēdidiſſimo noīe apud uniuerſas:ut ita dixerim gẽtes natiõeſq; illuſtreť:ad q̃s latinæ muſæ uox puaſerit? Opus enim carminũ cẽtũ:quæ a græcis odæ noīnanť: ad decẽmilia uerſuũ ſum aggreſſus:qđ in libros decẽ diſtribui ꝓ unius Apollinis nouẽq; deinceps muſarũ noībus. In his uero quicquid ad muſicã harmoniã ptinere exiſtimaui:quod grauitatẽ ſcilicet egregiã aliquam præſe ferret nõ ineptæ ſuauitati admixtam:ſum uarie ſparſimq; pſecutus. Quod eo libentius feci:ꝙ res digna uiſa eſt:quæ dignis uiris obſcura non eſſet. Quis eñ ignorat:ut alias rõnes omittã:tantã uim eſſe in muſica harmonia ad oẽs animi motus:ut ne pythagorici quidẽ acutiſſimi illi præſtãtiſſimiq; philoſophi affirmare dubitarint immortalem hominis animũ conſtare conuenientia muſica? Nam qui ueri & ſũmi dei cognitionẽ nõ haberẽt:rẽ ab effectu quopiã ſenſuq; iudicãtes ut in citharis & reliqs muſicis inſtrumẽtis ſonos:ita in corpib⁹ hũanis aīos hmõi quadã ac ſili harmonia definiebãt. Sed hæc noſtri Theologi lõge doctius & ueri⁹

q̄ omnes gentiles philoſophi & nouerunt & diſputāt. Nemo tn̄ repugnari doctrinā eruditionēq; muſicam eſſe pulcherrimā & ꝓutilē imprimiſq; neceſſariā: & eādem quoq; poetarū eē admodum ꝓpriā. Quare cum ipſe nō poetam minus q̄ oratorē atq; philopophū ꝓfiteri debeam: cū primū ſatyras abſoluiſſem: ijs tanq̄ defatigatus ad hoc mitius ſcribēdi genus me contuli: ubi quātus & qualis fuerim: aliorum iudicio det̄. Huius aūt operis primū carmē: hoc eſt quod modo dicebam oden iccirco dedi ad te: ut intelligas me inſtitutū meū: quod noſti: neq; obliuiſci neq; negligere. Deguſtabis igitur quod offert̄ primitiarū mearum ad regem ꝓpediem uniuerſis huiuſcemodi ſtudij noſtri fluctibus ipſe etiā perfructurus. Vale ex Mediolano idibus Nouēbribus. M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Stephano Cornelio regio ſecretario ſal. di. plu.

l Ibelli tui iāpridem ſunt abſoluti. Itaq; eos habebis cū uoles. Verū ne diutius differas: moneo. Librari⁹ em̄ Leuiuſculus eſt planeq; moroſus. Cum hiſce ternas litteras ad te dedi: quarum unæ Ioanni coxæ reddendæ ſunt idq; q̄ primū: alteræ Guilielmo Franciæ cancellario: tertiæ Thomæ græco Karoli regis medico. Nihil es mihi factur⁹ hoc tempore gratius: q̄ ſi operam dederis: ut hæ om̄es litteræ & q̄ celerrime & q̄ diligentiſſime reddantur. Siquid autē epiſtolarū ad me dederis: cui cōmendes etiā atq; etiam cogita. Nolo em̄ res meas diuulgari: hoc præſertim tēpore: qd̓ non oīno caret ſuſpitione. Scire ex te cupio: quid futurū putes bellū ne an pacē. Hoc uero iccirco a te quæritur quoniā inſtitui in Hiſpaniam breui proficiſci ad Apoſtoli Iacobi templū uoti ſoluendi gratia. Vale Ex Mediolano idibus nouēbribus. M.cccc.Lv.

Franciſcus Philelfus Hieronymo caſtello philoſopho medicoq; ſal.

c Vum nuper ad aprilē iſtic epithalamij illi⁹ Sphortiani habēdi gratia fuiſſem: memini occurriſſe mihi inter eūdū Baptiſtā piaſiū nobilē medicū eundēq; aſtronomū: quē poſt primos amicitiæ cōgreſſus nō po

tui nõ monere:ut poſthac eſſet cautior in conſiderãda ho-
ra: hoc ẽ.ὡροσκόπῳ natalis Sphortiani. Nõ em̃ Frãciſcũ
Sphortiam principẽ hunc noſtrũ hora ut uulgo putãt diei
uigeſima natum eſſe:ut nunc numeramus:ſed ueſpertino
crepuſculo. Nec enim parũ intereſſe ad iudicãdũ horoſco
pi tenere rõnẽ. Veſpertino autẽ crepuſculo eũ enataſſe in
lucẽ:qs oĩm meli⁹ nouit q̃ mater? At ego hanc rem omnẽ
ex noſtri principis matre ſciſcitat⁹ ſum diligenter:quæ tã-
dem ex me intelligens :quæ eiuſce rei opinio in hoĩm mẽ-
tibus late longeq; inſediſſet : ſurrides inquit : fortaſſis &
duo ſunt Franciſci Sphortiæ:& duæ item Luciæ eorũ ma-
tres. Cæterũ quæ Lucia Franciſcũ Sphortiã Mediolanen-
ſiũ ducẽ ex inuictiſſimo illo Mutio Sphortia peperit:illam
me eſſe puto :ni forſitan oblita ſum mei. Itaq; deſinãt cæte
ri affirmare:quod neſciunt:& certe credant matri de filio:
quæ & parturijt & peperit eũ. Hæc mi Hieronyme icccirco
tibi cognita eſſe uolui:ut intelligeres :quantũ ſit fidei iudi-
cijs iſtiuſmodi adhibendũ:quæ aſtronomi quidã:uel aſtra
nemi potius tam inconſiderate effutiunt. Aut igiẽ taceãt:
ne ſint oĩbus ridiculo:aut diligentius oĩa metiant̃. Tu ue-
lim:me interea Borſio excellentiſſimo principi cõmẽdes.
Vale ex Mediolano. xv. Kal. decẽbres. M. cccc. Lv.

Frãciſ. Phi. Guilielmo Vrſino Frãciæ cãcellario ſal.

c Vm Manuel Iacob noſtri hui⁹ principis nomine ad
Chriſtianiſſimũ regẽ Karolũ iter faceret :idone⁹ nũ-
cius uiſus eſt:cui meos libros de exilio darem ad te dono.
Nam iãpridẽ ſum ex multis certior factus te affici horũ de
ſiderio. Eſt etiã cũ his & lõgior quædã ad regẽ aduerſus in
fideles epiſtola & carmen quoddam item longiuſculũ. Si
tibi morẽ geſſero:res erit mihi pgrata. Abs te aũt duo ſũt
quæ petã:unum ut tuas litteras ad me des & quidem talis:
qualis maxime expecto. Alterũ:ut Manuelẽ hunc quantũ
ſcilicet ad expeditionẽ eius attinet:ita tractes:ut intelligat
meas ſibi cõmendationes fuiſſe non inutiles. Vale ex Me-
diolano. x. Kal. decẽbres. M. cccc. Lv.

Frãciſcus Philelfus Thomæ coronæo philo-
ſopho medicoq; ſal.

n Icolaus Trachaniotes & Alexander cananus a nobis i Italiã redeũtes: cũ mediolanũ uiſendi mei gratia diuertiſſent: me tuo noie monuerũt dediſſe te litteras ad me: qb⁹ fierẽ oĩñi de re certior: quã mea intereſſe putauiſſes. Itaq; uolui ne eſſes neſcius nullas mihi redditas eſſe tuas litteras. Quare ſi me amas: qđ certe facis: facito: ut intelligam quid mihi agendũ ſit. Vale Ex Mediolano pridie Kal. Ianuarias. M.cccc.Lv.

Frãciſcus Philelfus Ioãni Andreæ abbati ſal.

e T ſi nudiuſquartus litteras dedi ad te alteras de re tua: tñ quia interdũ nũcij ſũt uł negligẽtes uel tardi ores: repetã paucis: quæ antea ſcripſeram. Negociũ tuum apud principẽ & forti & firma & tota acie ſum aggreſſus. Putoq; nobis ex ſententia noſtra ſucceſſurũ. Tu autẽ iſtic cura: ut itẽ litteræ apoſtolicæ eant ad principẽ: & aliæ quoq; a Iacobo noſtro Calcaterra diſertiſſimo iuriſconſulto: & cũ iſce etiã tuæ ſubmiſſæ: phumanæ: ac ſuplices. Quas oĩs mihi primo reddi uolo: ne ſi forte alij fuerint redditæ aut nihil referat̃ ad principẽ: aut ſec⁹ q̃ opus ſit. Dabiſq; operã ne collati beneficij litteræ emanẽt in cõpetitorẽ tuũ. Hæc ſi feceris: te oĩ ſollicitudine moleſtiaq; ſoluã. Rem paucis tenes. Vigila. Si Nicodemus Trãchedinus iſtuc aduenerit: eũ uelim meo noie horteris: ne litterarũ mea℞ quas cupio a ſũmo põtifice cõfirmari: obliuiſcat̃. Tuq; ſi opus fuerit: rẽ adiuua. Vale ex Mediolano pridie idus feb ruarias. M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Ioanni Mario filio ſal.

a Ccepi litteras tuas & cũ his quas Thomas medicus ad te dederat. Erantq; mihi nõ multo ante redditæ tres epiſtolæ: una a clariſſimo uiro Gulielmo Iuuenale Frãciæ cancellario: & duæ ab eodem Thoma. Rem omnẽ diligentiſſimne intellexi. Reliquũ eſt: ut audiamus: quid ad ea ſcripturus ſit Thomas: quæ ad poſtremũ petebamus. Id cum primũ didicero: iter faciã. Cura igitur rem quantũ potes. Vale ex Mediolano idibus februarijs. M.cccc.Lvi.

Franciſci Philelfi Epiſtolarũ Liber decimuſterti⁹.

Franciſcus Philelfus Summo eccleſiæ Roma/
næ pontifici Calliſto tertio ſal.plu.di.

e T ſi nonnullos exiſtimabam fore beatiſſi/
me pater Calliſte tertie:q meã erga te ob/
ſeruãtiã audaciæ noie deprauaret: malui
tñ honeſtatis & officij mei q̃ aliorũ aduer/
ſus me calũniæ habere rõnẽ. Nã q pluris
facit cõmodũ q̃ uirtutẽ:is mihi uidet̃ tot⁹
ex fortuna pẽdere:quæ ut & inſtabil' ẽ & fallax:ita oĩ uirtu
ti maxie aduerſa atq̃ inimica. Quare nõ qd iperiti ſentiãt:
ſed qd ſentiendũ ſit:mihi fuit cõſiderandũ. Itaq̃ ijs omiſſis
oĩnoq̃ reiectis ita mihi agendũ eſt cum tua ſanctitate:ut in
telligant omẽs nihil mihi fuiſſe potius q̃ fauere laudi tuæ:
quã q de ſe negligit:is ut ap'lo Paulo repugnat:ita ſe homi
nẽ eẽ obliuiſcit̃. Quid eñ ẽ magis hoĩs q̃ oĩ ſtudio atq̃ dili/
gẽtia ſeq amplexariq̃ uirtutẽ? At laudẽ qd alid̃ eẽ dicim⁹:
q̃ orõnẽ eã:qua uirtutis magnitudo amplitudoq̃ demon/
ſtrat̃? Itaq̃ abſurdũ ẽ q bonis actionib⁹ delectat̃:eas pati in
obſcuro eẽ:q̃ſi qd̃ inuidoꝝ ẽ ꝓpriũ:alios nolit ſui imitato/
res. Vt igit̃ dignitatis gradu cæteris oĩbus mortalib⁹ præ/
ſtas:ita opam te dare oportet:ut amplitudine præſtãtiaq̃
uirtutis:& ſapiẽtiæ cũctis hoĩb⁹ ſupior iudiceris. Nã ut gra
uiter ac recte Cyr⁹ ille ſupior dicere ſolit⁹ phibet̃: neminẽ
decet imperare: q ſubditis ſit deterior. Et Bias ille priene/
ſis q unus ẽ inter ſeptẽ numerat⁹:pulcherrime monebat ĩ/
periũ uirũ demõſtrare. Qd̃ ſi morũ ſilitudine beniuolẽtia
generat̃ natura:diſſimilitudine uero odium:quis ambigat
eũdẽ eſſe & bonũ & doctũ uirũ:q bonoꝝ doctorũq̃ uiro/
rũ cõſuetudine utit̃:ac familiaritate? Quãtã ſibi gloriã cõ/
parauit Nicolaus qnt⁹ q te modo añceſſit in põtificatu:cũ
ad cæteras uirtutes ſuas uitæq̃ ſanctimoniã tãta eruditõe:
tãta ſapientia:tãta eloquẽtia polluit:ut oĩb⁹ bñfaceret:oẽs
ad ſe accerſeret:quos ulla uł igenij:uł doctriæ præſtãtia iſi/
gnis eẽ audiret. Videm⁹ uni⁹ ei⁹ optimi ſapiẽtiſſimiq̃ põti/
ficis:uł diligẽtia:uł munificẽtia eẽ factũ:infinita pene græ/
ca uolumina:quæ noſtris hoĩb⁹ erãt ignota de reb⁹ maxis
atq̃ clariſſimis a græcis philoſophis:hiſtoricis:oratoribus:

eleganter ſcripta i latinũ eſſe traducta ſermonẽ. Idemq́ʒ fa/
ctum ẽ de libris theologicis atq́ʒ mathematicis adeo ut nõ
multum iam inuidendum ſit græcis auctoribus: ita multos
apud latinos legere liceat. Quod ſi diutius aliquanto fuiſ/
ſet in uiuis: cum reliqui rerum aut optimarũ: aut admirabi/
lium ſcriptores: tum poetæ ipſi maximeq́ʒ nobiliſſima illa
duo diuini homeri carmina: quibus hominũ uita in omnẽ
partem inſtituitur atq́ʒ ornatur: Latinitatem induiſſent.
Quid quod poſt urbis Conſtantinopolitanæ captiuitatẽ
atq́ʒ miſeram illã & infortunatã depopulationẽ nũcios ſu/
os & negociatores clam miſit per uniuerſam illam & Euro
pam & Aſiam: quæ Turcis paret: ad conquirendos emen
dosq́ʒ græcos codices: nulli neq́ʒ labori parcens: neq́ʒ impẽ
ſæ: Neq́ʒ id negocij fruſtra ſuſceptum eſt. Nam innume/
rabilia prope uolumina ingenti etiam precio aduecta ſunt
in Italiam. Itaq́ʒ iure optimo dici poteſt non perijſſe græci/
am: ſed in Italiam quæ olim magna græcia dicta eſt: unius
eius Nicolai pontificis clæmentia commigraſſe. Et ne om
nino ſe græcum dici: q̃ latinum haberi mallet: & nuncios:
& negociatores miſit q̃plurimos per uniuerſam Europam
cum grandi pecunia: qui diligenter ubiq́ʒ odorarent: ſiqd
latinæ grauitatis: & elegantiæ uſq̃ lateret. Idq́ʒ nullius pre/
cij habentes ratioẽ omnino ad ſeſe deuehendũ curarẽt.
Scio unum ex ijs fuiſſe Enochum aſculanũ: qui quondam
fuerat florẽtiæ auditor noſter una cum Aena iſto ſiluio: q
nunc Senæ gerit epiſcopũ. Is eñ Enochus in daciã uſq́ʒ ꝓ/
fect⁹ eſt: & ut referũt aliqui i cãdauiã uſq́ʒ: quæ q̃lõgiſſime
ultra reliquas oĩs inſulas de quibus extet memoria apđ
priſcos rerum ſcriptotes poſita ẽ in mari oceano e regione
germaniæ ad ſeptẽtrionẽ. Itaq́ʒ eo tibi maior cura iniecta ẽ
pater beatiſſime: quod ei in pontificatum ſucceſſiſti: cui ni
hil potius fuit: q̃ conſulere cõmuni omniũ bono: q̃ proſpi/
cere publicæ chriſtianorum omnium utilitati: & gloriæ: q̃
ea ſequi atq́ʒ complecti: quæ romano pontificatui & orna/
mẽto: & ſplẽdori futura eſſent. Nõ ſuos ille curabat aut lo
cupletare: aut magnos reddere: qui ſciret iam ſibi nullã eẽ
ſui ꝑtãtem. Intelligeretq́ʒ turpiſſimũ duci in uiro graui &

ſapienti mentē cũ ore non cõuenire. Nã q̃d abſurdius dici quæat q̃ eũ agere quicq̃ iperioſius: & ꝓ animi ipotētia: qui ſe in oibus ſuis litteris ſcribat ſeruꝰ ſeruorũ dei. Recte igiť Nicolaus quintꝰ in oibus ſuis actionibꝰ aſſidue deũ præ ſe ferebat: ſuorũq; oim oblitꝰ cõmodorũ: referebat oia ad dignitatē: & amplitudinē Romani põtificatꝰ. Et ne ullã ſapiētiæ partē neglexiſſe uideret in uita: intelligeretq; non ſolũ duo eſſe uiuendi genera: alterũ contemplatiuũ: alterũ actiuum: ſed rurſus actionum alias eſſe bellicas: alias urbanas: quicquid tēporis ab intelligentia rerum admirabiliũ: atq; diuinarũ ſuperat: id omne ita ad uirtutes bellicas tranſferebat & urbanas nunq̃ ad ſe reijceret: & hæc tamen om̃ia ad dei & chriſtianæ religionis dignitatē: & gloriã. Parabat magno conatu & uiribus bellum aduerſus Turcos: quos aĩaduerteret quotidie magis magiſq; iualeſcere: nec aliud animo uolutare q̃ pniciem & exitium nominis chriſtiani. Itaq; belli neruos: hoc ē pecunias & ab alijs comparabat: & ſuis ipſe nõ pcebat. Intelligebat em̃ oia oportere eſſe cõmunia pro Chriſto Ieſu. Claſſem ornabat ingentē & ualidã. Copias undiq; accerſebat: nihilq; prætermittebat: qđ ad belligerēdi: qđ ad conſequēdæ uictoriæ rõnē attineret. Neq; tñ hæc dum ageret: litterarũ & humanitatis ſtudia a quotidiana ſua conſuetudine aliena faciebat: ſed cũ ſciret eũ ſe uirũ: q diuinũ in terris ſoliũ regeret atq; gubernaret: oēm in ſeſe hoĩs excellentiã repræſentabat: ut non minus in omni uitæ actione: q̃ in uniuerſæ intelligentiæ ſtudio reliquis mortalibus præſtaret. Itaq; uiros doctos & eloquentis aſſidue apud ſe habebat: neq; ullum oĩno negligebat: in quo præclarã ingenij uim aliquã intuereť. Quãta uero in oĩs hmõi uiros munificentia utereť: nemo oĩm meliꝰ nouit: q̃ ipſe tu pater beatiſſime. Faciebat autē & prudenter: & recte: cum noſſet nihil eſſe ad excitanda ingenia alendaſq; diſciplinas accõmodatius honoratione ac beneficentia. Quo quidē conſilio atq; benignitate id effectũ iam uidebamus: ut non latini modo: ſed cæteræ etiã nationes in omni orations: in omni doctrinæ cultu expolirenť. Reuocauit illũ ad ſe deus oĩpotens: q agit oĩa ſemp ꝓ ſumma in-

finitaq̃ ꝓuidētia. Et ei in pontificatum ſuccedere te unum iccirco: ut mihi pſuadeo: uoluit: q̄m prudētiſſimū inocētiſſimūq̃ cognoſceret. Quid em̄ tibi deeſſe ad prudentiam poſſit: qui & extremū ſeniū uiuis: & ī negocijs ſemp maximis: uarijs: difficillimis ſumma tua cum laude es uerſatus? Videmus te illam actionis partem: quam ille temporū calamitate coactus inierat: q̄ diligētiſſime perſequi. Nam tui quæſtores ubiq̃ ex populis chriſtianis pecunias exigunt ad conflandum per continentem in turcos & exercitum. Claſſis quoq̃ exædificata eſt rebus omnibus ornatiſſima & maxima. Virtuti bellicæ quātum in te eſt: ꝓpulchre conſulit̃. Sed reliquū eſt: ne urbane fiat iniuria. Nam ſi uiris eruditis: & eloquentib⁹ a nobiliſſimo illo ſanctiſſimoq̃ pōtifice Nicolao quinto prudentiſſime conſtituta præmia ſuſtuleris: quid de te uno relinquat̃ deſiderandū: non obſcure ſuſpicari potes. Noli obſecro: qui ſciētiſſimus ſis: a quoq̄ inſimulari inſcitiæ. Quod eo facilius accidet: quod accuſant nōnulli non tuam: qui innocentiſſimus ſis: ſed tuorum quorūdam non tam ſubreptionē: q̄ incuriam iſtius bibliothecæ: quæ tanto nuper labore: tantaq̃ impēſa ex uniuerſo ꝓpe terrarū orbe cōparata eſt. Huic igit̃ crimini qđ nulla tua culpa cōflatū eſt: ut & q̄primū: & q̄accuratiſſime occurras: oportet. Nam confictis etiam rumoribus ꝓſpiciendum eſt: ne q̄ tibi tanta probitate pontifici famæ notā: ubi neglecti fuerint: poſſint inurere. Aīaduertim⁹ em̄ fieri malo hoīm more: ut flagitioſorum famulorū errata in iuſtos etiā integerrimoſq̃ dn̄os nōnunq̄ referantur. Itaq̃ tibi ꝓuidēdū arbitror: dum bellū paras in turcos: ne domi prædam ipſe patiare. Fruſtra em̄ foris iuſti exiſtimemur: ſi domi iuſticiā non ſeruamus: in his præſertim rebus: quæ noſtræ non ſunt: ſed reip. ſed eccleſiæ romanæ: ſed Chriſti Ieſu. Quare cū diligēs librorū rō eſt habēda: ne pereāt: tū q eos & exercent & norūt: honorifice ſimul & cōmode retinendi. Cui em̄ uſui ſint futura tot & tam præclara in oī genere diſciplinæ latina græcaq̃ uolumina ſine his uiris: q & græce ſūt & latine eruditiſſimi? Neq̃ arma bellica ſine militibus ac duce utilia ſunt: neq̃ triremis ſine remigibus: &

gubernatore. Sed hæc tu pater beatiſſime longe prudẽti/us: & melius dignoſcis: q̃ ipſe norim exprimere. Libuit tñ quæ mihi ueniebant in mentẽ: pro mea erga te pietate nõ præterire ſilentio ut intelligeres mihi ſplẽdidiſſimũ tuum nomen: curæ eſſe nõ mediocri. Quod ſiqua fortaſſis in re tuas auris offenderim: id imprudentiæ aſcribe: non uoluntati. Vale pater clæmẽtiſſime: & me cõmẽdatũ habe. Ex Medio. xi. Kal. martias ãno a Chriſto natali die. M. cccc. lvi

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

f Aciã qđ petis & libẽter: & cito. Neq3 erũt ullæ tãtæ meæ occupatiões: qbus ab officio impediar. Tu in/terea tpis bono ſis animo. Et uale. Ex Mediolano. xi. Kalẽ. martias. M. cccc. lvi.

Franciſcus Philelfus Gregorio typherino ſal.

c Ommendatio tua de Laurentio ueneto erit mihi loco alieni cõflati aeris. Nã nõ aliter ei oĩbus in rebus ſum affutur⁹: ac ſi eſſet fili⁹. Qđ nõ ſolũ tua cauaſa ſum fa/cturus: id qđ maximũ habet apud me pondus: uerũetiam mea: qui maximo ſim abs te dono affectus: cũ eũ mihi cõ/mendaris: qui dignus eſt: ut & diligat̃: & amet̃ ab omnib⁹. Itaq3 noli de me quicq̃ dubitare. Nam nihil eſt qđ malim: q̃ tibi morem gerere. Vale ex Mediolano. xi. Kalen. martias M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Aenico dauało ſal.

d E uolũtate Alphonſi regis erga me: & de ſtudio diligentiaq3 tua nõ cõiecturis & argumẽtis firmiſſimis o lũ: ſed multis etiã beneficijs iãpridem certior fact⁹ ſum. Itaq3 tibi: uelim: indubitato perſuadeas nihil eſſe apud me antiquius gratitudine. Et ne longior ſim tecum q̃ par eſt: propediem: ut ſpero: obſequar uoluntati conſilioq3 tuo. Vale & maieſtati regiæ me q̃ diligentiſſime commenda. Ex Mediolano. xi. Cal. martias. M. cccc. lvi.

Frãciſcus Philelfus Baptiſtæ parrhiſiano ſal.

q Vantum intelligo: Nicolaus frater legem illam nõ probat: quæ inſcribitur de herciſcũda familia: idq3 ob nullam aliam cauſam: ut exiſtimo: niſi quod me tuat uelle me: quæ mea ſunt: repetere. Mone igit̃ uirũ: bo/

no aio ut ſit. Nam ipſo uiuo nihil oino repetitur⁹ ſum :ſed omnẽ uſufructũ:ut habeat uolo. Abſurdũ uero admodũ foret:ſi poſt eius obitũ quæ mea optimo iure ſunt : minus mea aliquando dicerent. Diuidant igit inter nos paterna atq; materna bona:& utrã partẽ ipſe maluerit:capiat:alte/ram uero ita nobis aſſentiat:ut ipſe quoq; dum uixerit :ea fruatur:nullo tñ alio iure q̃ noſtro beneficio.Neq; em̃ ſum aio ita humili:ita abiecto:ut iſtincuelim ulla uitæ alimenta mihi afferri Mediolano.At caruiſſe oino patrimonio uide ri nolim.Diuidat ergo uniuerſum patrimoniũ:æquis por/tionib⁹:ut uterq; norit & quid ſit ſuũ:& qd nõ ſuũ. Deinde capiat frater donec uixerit reddit⁹ omĩs æque poſthac:ut antehac cõſueuit:ſed fraterno beneficio : ut dixi:& nõ ali/quo aut occupationis:aut diuturnæ poſſeſſionis iure. Te/nes paucis mẽtẽ meã.Quare poteris monere fratrẽ:ut ul/tro faciat:quod cogi poteſt inuit⁹. Vale ex Mediolano.xi. Kalẽ.martias.M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philel.Antonio becchariæ ſal.

m Onui te antea ſemel & iteℝ per litteras:ut Plutarchi parallela : quæ hinc abiẽs tecũ aſportaſti me inſcio: mihi curares reddenda deniq;. Tu uero neq; das codicẽ: neq; litteras. Itaq; nõ poſſum fidẽ boni uiri nõ deſiderare in te.Nõ em̃ facis:ut te decet. Quid em̃ aliud fuit aſporta/re clam illiuſmodi meũ codicẽ me nõ modo inuito :ſed to/tius tuæ abitionis inſcio:q̃ uel rapere :uel furari? Quo em̃ debeo alio uerbo uti:cum nihil oino reſpõdes?Itaq; te etiã atq; etiã hortor:ac moneo:ne mihi moueas bilẽ.Sed cura: ut meus codex q̃primũ ad me redeat. Vale ex Mediola/no.xi.Cal.martias.M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Auguſtino dato ſal.

m Iror qd in cauſa ſit:qđ ſæpe meis litteris prouocatus nihil oino in hãc diẽ reſponderis :cum nõ tacendi a nobis:ſed dicẽdi artẽ didiceris. Nec em̃ puto te uſq;adeo occupationibus obrutũ:ut nihil oino tibi det ocij ad offici um. Quid abs te uelim:& quid te deceat:nõ es neſci⁹. Va/le ex Mediolano.xi.Cal.martias.M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Alberto çancario ſal.

p Etrũ Ioannẽ illũ medicũ: qui quo tempore ultimũ Bononiæ docui: docebat & ipſe Senæ: non debes eſſe oblitus. Erat eñ & Bononiẽſis & tibi ut uidere uideor familiaris. Habebat ille apd ſe duos meos codices & cõmentatorẽ Seruiũ in tria Virgilij carmina & ipſa carmina. Oderare ſiqd cauit teſtamẽto. Vale ex Mediolano. xi. Cal. martias. M. cccc. Lvi.

Frãciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

n Iſi tua mihi beniuolẽtia iãpridẽ certiſſimis documẽtis pſpecta eẽt: uterer fortaſſis accuratiore oratiõe. Sed uix eſt quicq̃ magis alienum ab amicitiæ diffidentia. Quare cũ liquido intellgã te eſſe percupidũ meorũ cõmodorũ in re præſertim & honeſta & pia: utar & breui tecũ & aperta dictione. Permulta mihi incõmoda ſunt: ſed unũ ſane oĩm moleſtiſſimũ: qd grandiuſcula mihi eſt filia: & ea quidẽ moribus modeſtiſſimis. Vnde hanc tradã uiro mihi atis non eſt. Deſunt eñ ad dotẽ aurei ducẽti. Rogo te id meo noie nuncies duci Borſio: eumq; tua illa ſuauiloquentia qua duriſſimos etiã lapides ſoles demolire: nõ ores modo: ſed exores ne patiatur me diuti⁹ huiuſmodi angi incõmodo. Haud eñ dubito: qua facilitate ac munificentia eſt nobiliſſimus iſte princeps: nõ inuitus opẽ: tẽpeſtiue feret huic tãtæ meæ neceſſitati. Tibi uero habebo gratias imortalis. Tecũ longior eſſe nolo. Nec eñ oportet: cũ & natura ſis humaniſſimus: & mei amãtiſſimus. Vale ex Mediolano. xi. Cal. martias. M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Guilielmo iuuenali Vrſino equiti aurato Franciæ cancellario: baroniq; tremelli ſalutem dicit plu.

g Rauem & perdiſertã epiſtolã tuã ea uoluptate plegi: qua rem diu multũq; exoptatã unq̃ antea cõſueuerim. Superaſti profecto expectationẽ meã. Nam tametſi uirũ te magnũ ſapiẽtemq; opinabar: tamen ut uero fatear ſentẽtiam animi mei: tantam in te eſſe ingenij uim: tantũ dicendi robur: tantam copiam: tantũ nitorẽ ac decus haud arbitrabar. Itaq; mihi plurimũ gratulor: qd eum te amicum & beneficẽtiſſimũ quidem amicum ſum

adeptus: in quo ſumma oia eſſe intelligo. Nam de me tibi qd aliud quæã polliceri: q̃ & beniuolentiã: & obſeruantiã ſingularẽ? Quod aũt mea tumultuaria ſcripta tanti facias: quanti ego certe non duco: id abundantia quadã fit præcipui amoris erga me tui. At cæcũ finxit amorẽ antiqtas icirco (ut mea fert opinio) qđ ubi fuerit uæhemẽtior recte iudicare non ſinat. Verũ facile patior hac in re falli te: modo a me maiora nõ exigas q̃ ipſe præſtare poſſim. Neq; id de mutuo amoris officio intelligi abs te uolo. Nã hac una in re: uel æquabo te: uel fortaſſis etiã ſuperabo. Cæteris.n. in reb⁹ quo uiſus fuero te ĩferior: eo magis atq; magis operam dabo: ut uel ipſe tu me iudices amando ſuperiorem. Vale ex Mediolano.x.Kal.martias.M.cccc.Lvi.

Frãciſcus Philelfus Thomæ franco philoſopho ac medico ſal.

b Inæ litteræ tuæ & eæ quidem ornatiſſime eodẽ mihi tpe ſũt redditæ. Accepiq; nõ multo poſt tertias: quas ad Ioãnẽ Mariũ filiũ ex oppido heduoꝶ mõte coclerio dederas. Fuerũt mihi oẽs & gratæ & dulces. Habeoq; tibi gratias ĩmortalis: qđ nihil omittas: qđ mihi futurũ putes honorificũ. Expecto rurſum litteras tuas quib⁹ me moneas: qđ abs te ꝑ ꝓximas meas litteras me monẽdũ eſſe ſignificaui. Nã tãdiu pẽdebo: q̃diu tua epiſtola tardarit. Vale ex Mediolano.x.Kal.martias.M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſal.

q Vas de multo fugitiuo pecunias extorſiſti: nõ poſſũ nõ ꝓbare. Nam q̃uis cõducibili⁹ fuerat accepiſſe aureos uiginti a Ioanne anguſciola: q̃ ab Alexandro ſeptẽ ac decem: tñ amiſſum mulũ opera & diligẽtia tua recuperaſſe opus eſt & amici: & Nicodemi. At uerſuram quam mihi proponis nequaq̃ admitto. Malo em̃ non modo a te mihi: ſed ab ipſo etiam Alexãdro pecuniolã iſtã deberi q̃ ab eo q oĩno nõ eſt ſoluẽdo. Quod ut apertius intelligas: Petri pauli tui illi⁹ litteras hiſce meis incluſas dedi ad te. Itaq; te rogo: ut per litteras cõmutationis quas mercatores uocant: q̃primum mihi: uel cum aliquo meo detrimento ſatis faciendum cures. Celeritate mihi opus eſt. Per Coſmia-

nam menſam rem facile traſiges cum Pigello. Quæ a me petis: mittam ad te. Vale ex Mediolano. ix. Kalen. martias M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trachedino ſal.

d Edi litteras heri ad te Pigello negociatori Coſmiano: quibus fiebas certior nihil eē ſperādū de exigēda pecunia: quam Petro paulo illi tuo credidiſſes. Pugnat em̄ cū inopia. Itaqȝ quo magis eget nūmis: eo uerboꝶ plus habet. At uerba emere uendenti uerba non expedit. Proinde ſi me amas: quod certe facis: cura: ut ea mihi pecunia ſoluat̄ hic a Pigello uel cum meo aliquo detrimēto: ut menſariorū mos eſt: hoc eſt ut iſtic nomine meo plus des: & hic mihi reddat̄ min⁹. Nam malo huiuſmodi ſubire detrimenti genus: q̄ incōmodari diutius. Rem matura: & uale. Illuſtrem meū Mœcenatē Karolū gonçagam magno & excelſo animo uirum ſaluere plurimū opto. Ex Mediolano. viij. Cal̄. martias. M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Guilielmo iuuenali Vrſino equiti aurato Franciæ cancellario: baroniqȝ tremelli ſalutem.

n Iſi liquido intelligerem quibus es occupationibus ſeptus: ſubaccuſarem te: quod nullas ueſtris regijs oratoribus litteras ad me dederis. Non enim te latet: quanta me uoluptate afficiunt ſcripta tua: quæ & grauiſſima ornatiſſimaqȝ ſunt: & ſane talia: quibus tuam erga me charitatem non ſecus perſpiciam: q̄ ea quæ cernuntur oculis. Diſcere præterea cupiebam: quid ſentires de aduentu meo ad regem in offerendo opere lyrico: qđ eius ſplēdidiſſimo nomini dicaui. At ueniam profecto ad aprilem: quo diligentius præſens agam: quod abſens min⁹ cōmode poſſum. Interea uero temporis ſiquid eſt: quod hinc uelis: tuum eſt iubere. Ego enim quod iuſſeris: peramice effectum dabo. Vale ex Mediolano Idibus martijs. M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Thomæ franco philoſopho ac medico ſalutem.

t Ibi ꝓximis diebus reſpondi ad binas litteras: quas huius principis oratori ad me dederas. Expectabã aũt abs te intelligere: ꝓbareſne aduẽtũ præſentiã q̃ meã in offerẽdo lyrico noſtro opere regi Carolo: id qđ & ter: & iteꝝ antea ad te ſcripſi. Itaq̃ ſum mirat⁹: qd in cauſa fuerit: quo minus quicq̃ hac de re mihi ſignificaris: præſertim cũ ea tibi oblata eẽt opportunitas ad aduẽtũ regiæ iſtius legationis: qua nihil poterat cõtingere opportuni⁹. Num fortaſſis uľ tacendo mones: ut ueniã? Ita em̃ interp̃tor: obtẽperabo ſane conſilijs tuis. Meq̃ ꝓ diuina benignitate ad mẽſem uſq̃ accingam itineri. Vale Ex Mediolano Idibus martijs. M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

i Ntelligo indies magis id quod certe dubitaui nũq̃: me tibi eẽ cariſſimũ. Itaq̃ tibi uelim oĩno ꝑſuadeas eum eſſe Philelfum tuũ: quo de tibi poſſis oĩa polliceri: quæ uel grati animi ſunt: uel ingenui. Vale ex Mediolano. v. idus martias. M.cccc.lvi.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſopho medicoq̃ ſal.

r Em mihi factur⁹ es admodũ gratã: imprimiſq̃ piucũdã: ſi litteras hiſce tuis adnexas reddi curaueris Karolo gonçagæ & q̃ celerrime: & q̃ diligentiſſime. Qđ ut facias te maiorẽ in modũ rogo. Præterea ſiqd noui habes de turcis: rebuſq̃ oriẽtalibus: fac ut ſciam. Vale ex Mediolano pridie Idus martias. M.cccc.Lvi.

Frãciſcus Philelfus Nicodemo tranchedino ſal.

p Vto fieri fato neſcio quo: ut neq̃ mulus ad me redire: neq̃ pecunia ire ullo pacto poſſit. Pigell⁹ a ſuo ipſius noĩe nõ recedit: q nec litteris tuis: nec ulla mea oratione ad cõficiundæ rei celeritatẽ potuerit excitari. Quin ait tandem ſe tunc daturũ operã: ut tibi mihiq̃ morem gerat: cũ ſibi Ioãnes clappan⁹ tuas pecunias numerarit. Ioannes autẽ ipſe dicit id ſe facturũ cũ poterit. Nam ſibi pecunias nullas eſſe. At Petrus Paulus tuus eadẽ oratione utitur: qua antea conſueuit. Itaq̃ hinc uerborũ multum. Illinc uero ne uerba quidẽ ſumus cõſecuti: adeo pigra oĩa: & lã-

guida extiterunt. Ego ante Calen. maias omnino tranſcẽ-
dam alpes ad regem francorum. Tu uale. Et me ama. Ex
Mediolano nonis aprilibus. M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Franciſco aleardo ſal.

g Albæ Othoniſq; Cæſarum uitas: quas e græcis lati-
nas reddideram promiſiſti hinc abiens fore: ut an-
te menſem reddendas mihi curares. At iam præteriit to-
tus annus: cum neq; illæ nec litteræ tuæ ullæ uſq̃ apparẽt.
Bonum autẽ uirũ te eundemq; nobis amicũ eſſe arbitror.
Itaq; non poſſum equidẽ nõ mirari: quid in cauſa fuerit: ut
tãdiu & mihi: & amicis pluribus: qui iſtiuſmodi uitas uide-
re deſiderant: & incõmodaris: & incõmodes. Niſi fortaſ-
ſis alij quidam ſint apud uos ueronenſis: q̃ apud reliquam
Italiam menſes. Nam ſicut menſis apud ægytios anni loco
ducebat᷑: ita apud uos annus pro mẽſe habeatur: rediſſe
iam tandem ad me debuerant libelli mei. Vale ex Medio-
lano nonis aprilius. M. cccc. Lvi.

Franciſeus Philelfus Façino forobronunciano ſal.

a Ccepi a noſtro Bonoaccurſio piſano q̃ apte & ele-
ganter ea abs te omnia geſta ſunt: quæ ad ducalem
Ticini bibliothecam attinebant. Feciſti ſane ut ſoles omĩa:
prudenter. Itaq; non mediocrẽ tibi laudem cõparaſti cum
apud doctos omnis: tum apud principẽ noſtrũ. Reliquũ
eſt: id efficias: ut exitus principio reſpondeat: ad quem ip-
ſum oportet ſemper humanis in actionibus principiũ intẽ-
dere. Id uero interea tẽporis dum curas: nolim obliuiſca-
ris: q̃ mihi rem gratã facturus ſis: ſi huic iſti familiari noſtro
Bonoaccurſio cunctis in rebus ut cœpiſti gratificabere.
Vale ex Mediolano. vij. Idus apriles. M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſo-
pho ac medico ſalutem.

n On prius mihi quicq̃ de tua amiſſa ualitudine eſt re-
nũciatũ: q̃ de recuperata ex tuis litteris intellexi. Nul
lis certe occupatiõib⁹ meis eſſet intermiſſa dulciſſima no-
ſtra cõſuetudo ſcribẽdi: ſiqd mihi ãtea fuiſſet de tua ægro-
tatione auditũ. Qua eẽ te liberatũ: ita lætor: ita gaudeo: ut
alia de re nulla magis poſſim. Reliquũ ẽ: ut oẽm curã dili-

gẽtiãq; adhibeas quo te poſſimus q̃diutiſſime frui. Qđ ut facias: te p amicitiã noſtrã rogo etiã atq; etiã. Ego carminũ opus hoc tp̃e ſum æditur⁹: id qđ regis frãcoꝝ Karoli dicaui nomini. Tu uelim litteras meas tuis hiſce incluſas q̃celerrime: & q̃accuratiſſime reddi cures mœcenati meo Karolo Gonçagæ. Vale Ex Mediolano idibus aprilibus. M.

Frãci. Phi. Sigiſmũdo pandulpho malateſtæ ſal.

q Vanq̃ ex iјs litteris quas nudiuſquintus Bertbollæ nũcio ad te dedi: ſatis liqdo potuiſti ĩtelligere: quæ ſit mea de te opinio. Hãc tñ hoc tp̃e mirifice cõfirmauit ſuauis diſertuſq; poeta Porcelli⁹ roman⁹. Qui ut primũ Mediolanũ ſe recepit: cũ apđ florẽtiſſimũ pricipẽ hũc noſtrũ: tũ apud aulicos purpuratoſq; uniuerſos eã de tuis diuinis uirtutib⁹ orationẽ habuit: qua in te audientes oĩs incredibili beniuolẽtia cõcitauit. Oſtendit præterea pulcherrima quædã poemata: quæ uerſu in duodecĩ a ſe lucubrata epiſtolas tantã præ ſe laudẽ atq; gloriã de te ferũt: ut unic⁹ noſtræ tẽpeſtatis ſis princeps iudicãdus: quem oẽs docti uiri atq; eloquẽtes oĩ obſeruãtia uenerationeq; pſequãtur. Itaq; tũ uiuæ unius hui⁹ hoĩs uocis locupletiſſimo teſtimonio: tũ duodecim iјs ſuauiſſimis luculentiſſimiſq; epiſtolis tãt⁹ cumulus ad priſtinũ meũ erga te amorẽ acceſſit: ut te uno cogitanti mihi aliud hoc tẽpore nihil ſit neq; optati⁹: nec dulcius. Perge igiť ut facis princeps præſtantiſſime: & inclytũ nomen tuum imortalitati cõmẽda. Id qđ alia re nulla facili⁹ aſſequeris: q̃ ſi te indies magis atq; magis pbatiſſimis oratoribus & poetis amandũ celebrandũq; præſtiteris. Vale ex Mediolano. vij. Idus maias. M. cccc. lvi.

Franciſcus Philelfus Thomæ franco philoſopho medicoq; ſal.

f Acerem non tibi modo: ut mea fert opinio: ſed etiã chriſtianiſſimo regi Carolo iniuriã: niſi tibi eos quotidie cõmendarẽ: quos dignos cenſeam ſtudio beniuolentiaq; tua. Quid eñ eſt: quo quiſq̃ magis pxime accedat ad deũ: q̃ cõmiſeratione ac beneficẽtia? Alienæ certe calamitates & erũnæ ſatis debẽt nos admonere q̃ ſint res humanæ fragiles & caducæ: & nõ minus metuẽdæ: q̃ expendẽ

dæ oībus. Quare qđ nobis quæat aliquādo accidere: niſi in his cōmiſereſcamus: quibus indigne acciderit: in noſmetipſos ſimus iniurij. Itaq; nolim mireris: ſi tibi quotidie cōmēdo cōſtantinopolitanos ciues: qui nobiliſſima patria atq; fortunis & bonis omnib⁹ orbati miſerabiliter ſeruiūt apud impios turcos. Tuū aūt ē his quātū facultas tua dignitaſq; patitur: bn̄facere. Nihil em̄ te cogo: ſed aut hortor: aut moneo. Nūc aūt maxime oīm ſim accuſandus: ubi tibi min⁹ cōmēdaro diligēter clariſſimū philoſophū: & eundē uirū eloquētiſſimū: atq; omi diſciplinarū genere præſtantiaq; pollentē Ioannē argyropulū: qui tibi meas haſce reddidit litteras. Eſt em̄ etiā ipſe nō mediocris pars luctuoſiſſimi illi⁹ naufragij. quomodo imperiū illud oriētale obrutū penit⁹ abſūptūq; eſt. Quare adhuc in plæriſq; ſuis lachrymabilē ſeruitutē agat apud barbarā illā imanēq; nationē: tuæ uel humanitatis: uel officij eſſe arbitror: ut quibuſcūq; in rebus poteris te in hunc talem ac tantū uirū & piū præſtes & pbenignū. Nam hoc uno nemo eſt in uniuerſo græcorū genere neq; doctior: nec ſapiētior. Quāobrē qcqd in hunc officij beneficijq; contuleris: in meipſum collatū exiſtimabo. Et hac de re ſatis. Proximis diebus Ioannes marius filus dedit ex Taurino ad me litteras perhumanas a præſtantiſſimo Franciæ cācellario Guihelmo iuuenale urſino: abs te autē nullas. Quo factū eſt: ut non me cœperit mediocris admiratio: qđ nihil ad ea reſponderis: quæ antea litteris pluribus ad te ſcripſerā de aduentu meo. At ne cām qdē intelligo: qd ad uos ierit fili⁹ Ioānes marius. Nam neq; eſt a me miſſus: neq; is cām ullam hac de re ad me ſcripſit. Tn̄ utrūq; res habet: breui te uiſam. Id qđ factū iā eēt: ſi mihi p meū hūc principē licuiſſet. Vale Ex Mediolano. xv. Cal. Iunias. M. cccc. Lvi.

Frācıſcus Philelfus Façino forobronunciano ſa.

q Vod poſteaq̄ aſparagos ad me dederas: nihil ad te ſcripſerim aliud quid putes fuiſſe ī cauſa q̄ expectaſſe me: ut quod lautiſſime cœperas: ſecūdares? Id qm̄ iā plane aīaduerto nequaq̄ abs te factū iri: cogitaui excitandum te eſſe: ut ſi ul' hac uia munificētior reddi poſſes. Sed inte-

rea loci maiorem in modũ a te peto:ut ſpartiani ac reliquo rũ ſcriptoꝶ:quos iſtic eẽ audio : uitas iperatorias mihi oio excribi cures. Vale ex Mediola.x.Kal.Iunias.M.cccc.Lvi

Franciſcus Philelfus Donato actiolo ſal.

i Oannem argyropolũ quem mihi diligẽtiſſime con mendaras:& uidi libẽtiſſime & uirũ doctrina:& elo quentia ſingulari:& rebus oĩbus qbus potui:tũ publice:tũ priuatim ꝑ dignitate ſum ꝗaccuratiſſime ꝓſecut⁹.Is a prin cipe noſtro ꝑhumaniter perbenigneq; tractatus : tranſiuit ad tranſalpinos:rediturus ad uos ad conſtitutũ tempus. Te uero & reliquã florentinã iuuentutẽ non poſſum non laudare quod talem tantũq; & oratorem & philoſophum græca uobis inſtituendis diſciplina præfeceritis.Nam ſen tio neminẽ inter græcos hoc uno uiro omĩ diſciplina præ ſtantiorem.Quod eo pluris faciendũ exiſtimo:quod lati nam etiã eloquẽtiã perpulchre callet.Incũbite igit:ut cœ piſtis:ut quandoquidẽ huiuſmodi doctorem adepti eſtis: quod ingeniũ natura habetis acerrimũ:id ſtudio quoq; di ligentiaq; ueſtra indies magis magiſq; augeſcat:atq; exor netur. Vale Et Bartholomæũ ſcalã uelim moneas uerbis meis:mihi iam opus eſſe uitreis oculis :quare ſi neq; parti or ac ditior factus eſt:curet hos me dare. Ex Mediolano. pridie Kal.Iunias.M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Petro Thomaſio philoſo pho ac medico ſal.

a Micus ille tu⁹ nec orationẽ mihi tuã oſtẽdit:nec epi ſtolã:iccirco ut arbitror:qđ oĩa uerterit in ſuũ uſum. Ita ẽ eñ mos hoĩs :quippe qui diſert⁹ haberi cupiẽs alienis ſe ueſtibus nõ inuitus ornat:graculũ ſcilicet imitatus : quẽ aquilæ pennis quãdoq; indutũ fabulant. Quare dum tua legi:uis:tibi poſthac prudentius conſule. Non enim recte cibus eſurienti cõmittit. Quid apud uos noui feratur de turco mahometo :deſidero audire ociaturne an negocia tur:& ubi ſit gentiũ.Nam certi nihil ad nos affert: ꝗq; ſunt qui eũ in triballos cũ maximo robuſtiſſimoq; exercitu ad quingenta hoĩm milia ꝓceſſiſſe affirment aduerſus ſpẽdo robum:quod eſt munitiſſimũ oppidũ ad danubiũ poſitũ e

regione hungarie. Nos dormimus. At turci uigilant. Vale ex Mediolano nonis Iunijs. M.cccc.Lvi.

Frãciſcus Philelfus Guilielmo iuuenali Vrſino Franciæ cancellario ſal

c Vm Thomas Thebaldus ſplendidiſſim⁹ eques auratus iret ad chriſtianiſſimũ regẽ Karolũ: nõ potui nihil litterarũ ei ad te dare: quib⁹ certior fieres nihil te gratius hoc tẽpore facere mihi poſſe: q̃ ſi dares operã: ut huic iſti uiro oĩbus in rebus quibus poteris: q̃maxime gratificeris. Nam hoc uno mihi nemo familiarior: nec alius quiſq̃ ẽ: cui magis omnia ex ſententia ſua euentura optem. Amat enim me unice: & ita a me amat᷑: ut noſtra amicitia in eorũ numero locãda iure uideat᷑: quos antiquitas oĩs ob raritatem admirata eſt. Accedit ad rem: quod ad ei⁹ cauſa: tum admodũ eſt honeſta: tum regi Karolo: cuius gloriæ maxime ſtudeo: ita honorifica: ut uix honorificẽtius quiſq̃ eſſe poſſit. Quid eñ eſt per ĩmortalẽ deum: quod magis deceat reges: qui perinde habent᷑ in terris: ac deus (ut ita dicã) in cælis: q̃ beneficentia & iuſticia? At pro iuſticia quod ſit Karoli regis munus in hac cauſa: eius litteræ ꝓmiſſaq; declarant. Nam beneficẽtia qui rex uacat: is certe rex appellandus non eſt. Haud enim dixerim nos fieri ingratitudinis reos: ubi ijs minus benefacimus: qui nobis benefecerint. Atqui oĩs prope Italia teſtis eſt: qualem ſe præſtiterit Thomas in pientiſſimũ regem Karolũ: & quæ inde incõmoda quantaq; ſubierit. Recẽſerem hæc ego fuſius ac ꝓlyxius: niſi ad te ſcriberẽ: q harũ rerũ oĩm locupletiſſim⁹ teſtis es. Itaq; ſi officio uti uis: ſicuti certe uis: ſi faues gloriæ chriſtianiſſimi regis tui: id qđ ẽ mihi oĩ certitudine certi⁹: amplectere obſecro honeſtiſſimã Thomæ thebaldi cãm: ut quæ ẽ apud oẽs de ſummis Karoli regis diuiniſq; uirtutibus expectatio cõcitata: hæc in præſentia nixius cõfirmetur: atq; augeſcat. De aduentu aũt meo nihil adhuc habeo certi. Is eñ mihi in hãc diẽ negat⁹ ẽ. Nã ne pedẽ quidẽ mouere mei huius in iuſſu principis mihi licet. Spero tñ ꝓpediẽ fore: ut exorari ſe patiat᷑. Interea uero temporis tu me ſublimitati regiæ q̃diligẽtiſſime cõmẽdato. Vale ex Medi

olano.vi.Idus iunias.M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Thomæ franco philoſo-
pho medicoqꝫ regio ſal.

m Iraris tu fortaſſe: quid in cauſa ſit: ut tā diu differā ad
uentū meū quē tā ſæpe ꝓpediē futuꝝ pollicit⁹ ſum.
Quod ſi cōſideraris me eſſe ſub principe ꝯſtitutū in iuſ-
ſu cui⁹ ꝓficiſci non liceat: nō modo nō mireris: ſed laudes
potius meā fidē: qđ nullis meis uel maximis emolumentis
uelim ab eo inuito decedere: ne ad minimū quidē tēporis
punctū: cui pluribus meritis ſim obſtrictus. Spero tn̄ hunc
mihi breui exorandū: ac te continuo uiſendū. Interim ue-
ro rem mihi facies ꝑgratā: ſi cauſam Thomæ thebaldi or-
natiſſimi equitis aurati: uiriqꝫ humaniſſimi: & optimi ea be
niuolentia apud chriſtianiſſimū regem Karolum diligen-
tiaqꝫ ſuſcipies: ac ſi eſſet mea. Quod eo ſtudioſius es factu-
rus: quod uniuerſa fere nouit Italia: qualē ſe Thomas in re
gia cauſa præſtiterit: quātūqꝫ ei debeat. Accedit ad rē: qđ
tātæ ſunt uni⁹ Thomæ thebaldi atqꝫ tā multæ præclaræqꝫ
uirtutes: ut ſi nullū etiā aliud hui⁹ eſſet meritū in regē: hæ
ſaltē faciāt meruiſſe: quo animū i ſe regiū ꝓbenignū expe-
riat. Quare ſi tibi regis gloria cara eſt: ſicuti certe eſſe de-
bet: adhibe oēm operā atqꝫ induſtriā: ne iſtuc fruſtra Tho
mas ꝓfect⁹ uideat. Hac una re mihi præterea optati⁹ face
re nihil potes. De meis aūt reb⁹ ex eodē Thoma cogno-
ſces. Vale Ex Mediolano.vi.idus Iunias.M.cccc.Lvi.

Franciſcus Phil. Antonio bononio pāhormitæ ſal.

q Vi tibi reddidit meas litteras: frater berneric⁹ pan-
hormitanus idemqꝫ theolog⁹: petiit a me neapolin
petitur⁹: ut ꝓ noſtra amicitia aliquid ad te ſcriberē. Quod
ego feci eo libenti⁹: quo nō tibi modo homini amiciſſimo:
ſed ei quoqꝫ rē me factuꝝ itelligebā admodū gratā. Quid
aūt aliud ſcriberē: non habebā præter id unū: meā erga te
beniuolentiā indies magis magiſqꝫ augeſcere. De reb⁹ aūt
meis ſiqd uis audire: ego tot⁹ ſum cum muſis æditis quat-
tuor Sphortiados libris: qđ reliquū ē ei⁹ operis: ꝓſequor.
Libri futuri ſūt ſedecim. Verſib⁹ ad duodecim milia octin-
gentos. Scribi etiam odas: quæ noſtri nominant carmina.

Eruntq̧ decē milia uerſuū in omni metrorū genere: æduñ tur ab me in præſentia libri quinq̧ ei⁹ operis: quos ipſe ad Karolū regē francorū mecū ſum aducturus intra quindecim dies. Ni cōplectunt̃ decēmilia uerſuū. Tu quid agas: noſſe percupio. Noli obſecro pati: ut nobiliſſimū tuum ingenium præſtanſq̧ doctrina uoluptate diffluit. Incolis em̄ ſirenū hoſpitiū & amœnū: & delicatū. Quare tibi ulyſſea calliditate opus eſt. Vale: & me regi Alphonſo cōmenda. Ex Mediolano. xvi. Kal. Iulias. M. cccc. Lvi.

Fran. Phi. Sigiſmūdo pandulpho malateſtæ ſal.

m Agni decentiā erga me tuā (ſic em̄ malo nouo nomine philoſophos imitat⁹: q̄ liberalitatē appellare) cū re ipſa magnifacio: tū gaudeo plurimū tua cauſa: qui omnibus in rebus te magnū ita præſtes: ut ad tuū decus uideat̃ nihil poſſe accedere. Nam quātū mea intereſt: magna munera non plus monenti apud me habent: q̄ parua: nō ſolū qđ ipſe paucis ſim contētus: ſed etiam quia nihil in fortuna magnū eſſe putē: niſi quaten⁹ ſit cū uirtute cōiunctū. Quo fit: ut eo te admirabiliorē ducā: quo ſecundiſſima ſemper fortuna uſus nuſq̄ ſine pulcherrimo eodēq̧ munitiſſimo uirtutis comitatu eſſe uolueris. Cuius ope atq̧ auxilio nō modo obſequētē fortunā tibi reddidiſti: uerūetiam miniſtram ac plane ſeruā. Gratulor igit̃ tuæ tantæ iſti tanq̧ cōſpicuæ altitudini magnitudiniq̧ animi. Mihi uero plurimū lætor: cui uideo contigiſſe: ut præſidio tuo beniuolentiaq̧ adiutus eam ſim ſemper in oēm caſum habiturus ſpem & emolimenti & dignitatis: quæ certa ſit prorſuſq̧ ſecura. Gratiā uero ſiquā tuæ parem munificentiæ referre minus potero: habebo eam profecto & cumulatam & alacrem. Itaq̧ uel animi gratitudine tuæ tam præclaræ benignitati nunq̄ ipſe concedā. Sed hæc melius fieri q̄ dici uolo. Quare de his ſatis. Ego intra pauciſſimos dies alpes tranſcendā uiſurus Karolū regem francorū: apud quē faciā de te uerba honorificētiſſime. Vale: Tibiq̧ Petrū perleonē non minus prudentē uirū q̄ doctū ac diſertū cōmendo etiam atq̧ etiā. Ex Mediolano. xvi. Kal. Iulias. M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

r Enunciauit mihi nuncius quē ad te miſerā: te icciirco ad me Arrbianū nō dediſſe: quod eū curares excribi: quo ubi primū eſſet abſolutus: iret Mediolanū. Non diſplicuit conſiliū tuū. Sic em̄ & mihi ſimul & tibi cōſuluiſti. Reliquū eſt: ne res trahat̄ in annū. Maturato eſt opus. De carmine quod ſcripſiſti: curabitur a me diligenter & pro amicitia noſtra: idq; in proximis quinq; carminum libris πέρι Δεσόφιας Τού cū e gallia trāſalpina reuertero: quo ꝓximis hiſce diebus ſum ꝓfecturus: ſatiſfaciā uolūtati tuæ. Cum librario tibi opus non erit: eum hortator: eat ad me. Cui quod noīe meo receperis: præſtabo. Eſt em̄ hic demetrius quidā Xanthopolus rufus homo leuis: & mēdax: ac plane flagitioſus. Cuius ego opera ideo uti uolo: ne operam omnē cum opere amittam. Si talis iſte non eſt: mitte ad me. Nam improbū improbo cōmutare non libet. Vale ex Mediolano. xvi. Calen. Iulias. M. cccc. Lvi.

Franciſcus Philelfus Alphōſo regi ſa. plu. dicit.

c Vm Matthæus malferit⁹ tu⁹ ad hūc principē legat⁹ ad te rediret: officij mei eſſe exiſtimaui: ut lrārum ei aliqd ad te darē. Et q̄uis pmulta eēnt: quæ ſcribēda occurrebāt: nullū tn̄ uiſum eſt cōmodius argumētū: q̄ ut per me fieres certior inter cæteras tuas laudes: quæ omēs ſane & admirabiles ſunt: & maxime nullā mihi neq; maiorem uideri: neq; certe quā magis uiri oēs boni ſapiētesq; admirētur: q̄ qđ & doctrinæ ſemp ſtudeas: & uiris doctiſſime eruditis te magis quotidie atq; magis munias: & celebrari cupias. Nā ſi ſapiētiā rerū diuinarū atq; humanaꝝ ſciētiā: & earū diligētē inqſitionē eſſe definiūt: qd ē pīmortalē deū: qđ ad ſapiētiam ꝓpius accedat: q̄ inquiſitio diligēs: & aſſidua? Nā ſcire quidē ſi malim⁹ rem ipſam recte interpretari: q̄ nos ipſos blādiēdo decipe: ſoli⁹ dei ē: nō hois. Itaq; nō īprudēt̄ dicere ſolitū tradūt ſocratē ſe id unū ſcire qđ nihil ſciret. Sola igit̄ ueritatis inqſitio dicēda ē hūani igenij. Inqrim⁹ ſane dū uiuim⁹ qd in quaq; re ueꝝ: ſimplex: pſpicuūq; ſit: qđ certe tū demū indubitato intelligemus: cū hac nube corporali ac tenebris ſoluti in cæleſtē patriam cōmigrabimus. At hanc uero inqſitionē cum libri permulti docte: &

eleganter ſcripti ualere plurimum ſolent: tum uiri ipſi doctiſſimi ingenio eloquentiaq; præſtantes. Nam incultus & ineptus homo: quid uſq̃ afferre queat: quod iuuet. Vt enĩ optimi etiam cybi reiici conſuerunt: qui ſordidius parati ſint: ſic item de rebus doctis orationẽ: quæ cultu ſuo ac nitore uacat: reiiciendam contemnẽdamq; exiſtimo. Quare cum ad cæteros quos habes: doctiſſimos diſertiſſimoſq; uiros: acceſſiſſe audio Theodorum gaçen: nõ poſſum equidem non lætari: tibiq; plurimum gratulari. Habes enim uirum: quo nemo eſt in uniuerſo græcorum genere neq; doctior: nec eloquẽtior: nec modeſtior. Et eſt is profecto: ut mea fert opinio talis tantuſq; uir: ut nihil ex eo ſis in omni politiore diſciplina fruſtra deſideraturus. Humanitate uero cæteriſq; uirtutibus quantum ualeat: iam liquido potuiſti ex eius conſuetudine cognoſcere. Tuæ autem benignitatis fuerit ita iſtum tractare atq; diligere: ut eos ſoles: quos maximi ducis. Nam quicquid in eum beneficii contuleris: & bene: & honorifice abs te locatum breui intelliges. Vale Rex optime. Ex Mediolano. viii. Kal. Octobres. M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Procellio ſal.

u Erbo℞ exercitato peritiſſimoq; artifici uerbis opus nõ eſt: præſertim ei: qui non latinã ſolũ: ſed etiã græcam ſapit calliditatem. Itaq; rogo te: ut libẽtiſſime tibi commodata fide bona reſtituas. Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris. iii. Kal. decẽbres. M.cccc.lvi.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

d E Mãtuano epiſcopo quæ ſcripſiſti: legi perlibẽter: & ſi nihil certi ſignificaſti. Audio iſtum Antiſtiten & doctũ eſſe: & bonũ uirũ. Equidẽ neq; bonitatem cuiuſquã facio multi: ubi is careat doctrina: neq; doctrinã ĩ precio eẽ habendã reor: quæ bonitate ſit nuda. Tu ſatis potes aĩaduertere quæ mea ſit mens: quæ uoluntas. Itaq; etiam atq; etiã caue: ne quid agas temere. Odorare oĩa diligẽter: nec ſinas te falli. Satis es admonit⁹. Vale ex Mediolano Cal. decembribus. M.cccc.lvi.

Franciſcus Philelfus Lodouico cunij comiti ſal.

x Enophon filius cupit peregrinari:id qđ ei fauſtū fortunatūq; ſit uæhement opto. Rem mihi feceris gratiſſimā:ſi quo tempore Mantuæ fueris:inquires oia diligēter:ut intelligas:quo iter incedit. Eumq; accerſas ad te pſæpe:ac moneas:quæ ei conductura exiſtimaueris. Nam neſcio:quo natus aſtro quædā appetit ſupra uires. Cōpeſcēdus eſt eius impetus:ne ſeſe præcipitem dedat. Probo eſt ingenio:& cōpoſitis moribus. Sed quiddam habet neſcio quid:longe ſe altius. Tenes qd uelim. Vale. Ex Mediolano Cal. decembribus. M.cccc.Lvi.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

ſ Vperioribus dieb⁹ Bartholomæo platynenſi Mantuā repetenti litteras ad te dedi: quibus ad ea omia reſpōdi:quæ ternis antea litteris mihi ſcripſeras. Nūc alid nihil erat:qđ ſcribēdū eſſe oporteret:niſi ut patauinū librarium ire ad me cures:quē tractabo nō humaniter ſolū:uerūetiā liberalit:ſiqdē talē experiar:qualē prædicas. Tuam iſtic morā nō poſſem nō ꝓbare:ſiquid certi audirē tibi cōſtitutū. Nam ſpem precio emere ſtultū eſt. Tu tamen facito:ne quis te leuitatis accuſare iure quæat. Vale ex Mediolano. iij. nonas decēbres. M.cccc.lvi.

Franciſcus Philelfus Blaſio ghiglino abbati diui Ambroſij ſalutem.

a Buteris Blaſi ghigline facilitate modeſtiaq; mea. Et facis tu quidē minime liberalit:qui & orationes meas:& libellū quē de uita & morib⁹ illius ſanctiſſimi patris ac ſapiētiſſimi uiri piētiſſimiq; pōtificis Nicolai quinti nuper ſcripſerā:repetēti mihi tā ſæpe reddere:uel neglexeris:ul noluueris. Itaq; dico tibi:niſi ante chriſtianā reſurrectionem hæc omia mihi reſtitueris:oīno fore: ut facilitatis poſthac meæ & uſitatæ nimis in te modeſtiæ ita oblitū ſentias ut neq; me unq̄ uelis:nec aliū queq̄ fallere. Nā dabo operam: ut de laudatiſſima tua iſta cōſuetudine moribuſq; grauiſſimis nulla unq̄ ætas:nulli populi cōticeſcāt. Vale ex Mediolano. ix. Cal. martias M.cccc.Lvi.

Franciſcus Phi. Othoni carreto iuriſcōſulto ſal.

q Vi diui Ambroſij mōaſterio Mediolani abbas præ

eſt: quædam opuſcula mea iampridem accepit cõmoda/ to. Hæc dum repeto dat homo ſimplex: ac minime uerſu/ tus uerba ſemp: Itaq; inſtitui bello rẽ decernere: poſteaq̃ iure non licet. Sed anteq̃ in aciem deſcendo dimicaturus: duxi hoiem admonẽdũ. Quare te rogo: ut meas litteras: quas hiſce occluſas ei reddẽdas cures: meq; facias q̃primũ certiorẽ: malitne oino inſanire: an aliquando reſipiſcere. Nam niſi Blaſius ghiglinus ſatiſfecerit propediem ſuo mu neri: ego utar meo. Vale ex Mediolano. ix. Cal. martias.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

a Ccepi tuas litteras ex Venetijs: quas tuus ille famili aris Veronenſis mihi reddidit. Laudo tuam iſtuc ꝑ/ fectionẽ: modo ſalutis habeas rõnem. Audio em̃ iſtic labo/ rari peſtilentia. Itaq; ratio tibi habẽda eſt ualitudinis. Et ue tus mihi ẽ & ſũma amicitia cũ uiro clariſſimo Bernardo Iu/ ſtinano Leonardi filio: cui te debes familiã reddere. Is em̃ tibi nõ paꝝ ꝓdeſſe poterit: id qđ ul ſuo ingenio: ul mea cã nõ inuit⁹ faciet. Marcheſiũ noſtrũ bñ ualere cupio. Ange/ la ſoror tua ad chriſtianã reſurrectionẽ tradet uiro: cui di/ ſpõſata iã ẽ. Saluere plurimũ cupio atq; opto Phœbũ can/ cellariũ q facito: ne te ignoret. Eſt em̃ & honeſt⁹ uir: & mi/ hi amic⁹ imprimis. Itaq; tibi auxilio erit maxime. Vale ex Mediolano. x. Cal. apriles. M. cccc. Lvij.

Frãciſcus Philelfus Paulo cuſano ſal.

d Electör ingenio modeſtiaq; tua: qua in ſcribẽdo ute ris. Facile em̃ futuꝝ ſpero: ut expectationi patris tui uiri grauiſſimi reſpõdeas: quippe qui in uirũ ſis probũ per/ doctũq; euaſurus. Qđ aũt me tãtopere laudaris binis iam litteris tuis: id nõ tã uero q̃ abundãtia quadã amoris erga te mei factũ intelligo. Itaq; habeo tibi nõ mediocrẽ gratiã. Oratiões meæ quas petis plures apud me nõ ſunt. Hoſpi/ tant em̃ apud amicos: aliæ apud alios. Cũ primũ domũ re/ ueterint: dabo operã ad te ueniant. Quæ aũt domi erant: miſi tibi. Siqd eſt in me aliud quo tuæ uolũtati gratificatu/ rus ſim: id tibi ꝓ uolũtate: adeſſe arbitrare. Vale ex Medi/ olano. viij. Cal. apriles. M. cccc. Lvij.

Franciſcus Philelfus Gabrieli ex ordine mino-
rum theologo ſalutem.

FRatris Roberthi cõterranei ſocijq; tui oratio quam de fide & doctrina chriſtiana pdocte habet & elegã-ter ad populũ: delectat me ſane plurimum. Eſt eñ grauiſſimis ſententijs uerbiſq; ornatiſſimis referta: & plane talis: quæ ab eruditiſſimo: eloquẽtiſſimoq; theologo pfecta iudicet. Nec eſt profecto quod in ea quicq̃ deſiderãdũ eſſe uideat præter id unũ quod ad actionẽ pronũciationẽq; attinet. Eſt eñ & uox & uultus: & totius corporis geſtus ad rem ipſam: qua de ratio habet: accõmodandus. Id autem Roberthus nõ oĩno ſemper attendit: ut in pxima: quam uulgo uos appellatis: prædicatione: eſt eñ homelia & collocutio quædã rerum præceptorũq; diuinorũ ad populũ: ut in proxima inquam prædicatione: quæ nudiuſtertius ab eo eſt habita. Nam cum uerba uenturi iudicis Chriſti orando repræſentabat: quibus electi in meritorum munificentiſſimũ præmiũ cæleſti ac ſempiterna gloria donabũtur: id uoce flæbili: quã læticiæ plenã eẽ oportebat: & uultu triſti: in quo reqrebat hilaritas: & geſtu minime amœno aut feſtino: doctiſſim⁹ theologus faciebat. Cum natura ipſa nos moneat non ars ſolum: quid in huiuſmodi reb⁹ tenendũ: quid obſeruandũ ſit. Eodem etiam pacto cum uellet in medium referre & perinde quaſi res ageret: dicẽdo exprimere ſummi iudicis latam ſententiam in improbos: & damnatos: id uoce admodum flæbili ac uultu cõmiſerabili faciebat: cum par eſſet tum uultum oſtendi uel ſeuerũ uel minacẽ: tum uocem ad terrendũ accõmodatam. Præterea cum tempeſtiue ſæpe ac recte flætu & cõmiſeratione utitur: eſt ipſa in re multus ac diutius q̃ conueniat: adeo ut audiẽtiũ aures ſimul cum animis quandoq; offendant. Nam totum id breue eſſe oportet. Vt eñ prudẽtiſſime inquit Cicero: Nihil citius lachryma areſcit. Reliqua uero oĩa in iſto theologo ita probo: ut nihil ad laudis cumulũ putem poſſe accedere. Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris. iiij. Kal. apriles.. M. cccc. Lvij.

Franciſcus Philelfus Nicolao arcimboldo iu-

riſconſulto ſalutem.

n On potui nõ ſubridere: cum legi tuas litteras: quibus facile ſum admonit⁹: quod iãpridẽ re pſpicua intellexerã: nihil humana in uita pfectũ eẽ. Ego nihil meum eſſe unq̃ ſtatui: qđ amicis meis ac præſertim tibi cõmune eſſe nollem. Video aliã tibi eſſe conſuetudinẽ: ut inquit Cicero cuiq; ſua uxor: & mihi mea. Nunq̃ me tñ pœniteat mei inſtituti. Tuis mihi libris opus nõ eſt. Nam ſatis mihi librorũ eſt in meipſo quantũ alteri huiuſce tẽpeſtatis cuiq̃. Itaq; tibi habeas libros tuos: quoꝝ tãtopere indiges. At ego meos quib⁹ maxime oĩm abũdo: tibi ſemp uolo cõmunis eſſe. Tu interim q̃rectiſſime feceris: ſi Ioannẽ locobum parmenſem caſtigaueris: talemq; reddideris: ut grauitate ſapientiaq; tua nõ omnino indignus exiſtimet᷑. Eſt enim iudicio meo nõ modo ſtultus ꝓcacitate ſua: ſed etiã fatuus: id qđ eminentia ſtuporq; oculorũ perfacile declarat. Ioannẽ ambroſium in Ioannẽ Iacobũ mutare non parũ intereſt in petulãtẽ ſobriũ. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. vi. Kal᷑. maias. M. cccc. Lvij.

Franciſcus Philelfus Ioanni medici ſal.

q Vos reconciliata inter nos gratia carminũ libros ultro dare ad te inſtituerã: dedi etiam eos libẽti⁹ acceptis litteris tuis: qb⁹ ſignificabas tibi mea ſcripta eẽ nõ iniucunda. Nec uolo exiſtimes huc uſq; noſtra munuſcula calcem ſiſtere. Nã ꝓpediẽ alia ſubnectam. Interim ita me dilige: ut intelligã meã recõciliatã beniuolẽtiã tibi eſſe non ingratã. Vale ex Mediolano. iiij. Kal᷑. maias. M. cccc. lvij.

Franciſcus Philelfus Antonio becbariæ ſal.

b Aldus martyrellus & tibi iampridẽ & mihi ut ẽ phumanus: & liberalis admodũ familiaris: dicit accepiſſe a te litteras: quib⁹ ſcripſeris ad ſe meũ tibi Plutarchi codicem τα τώμ έμηνμώμτέ χάι ρώμαιώμ πάράλληλά cõtinentem uænijſſe. Quod ego audiens nõ tam ſtomachatus ſum: quã miratus. Nam quem ego uirũ bonũ & grauẽ ſemp exiſtimaui: induci uix poſſum ut credam ea te ſcribere: quæ refelli plane uerißimeq; poſſunt. Qđ ſi ea ioco ſcripſiſti: iocare ſane: ut libet: modo iocus tu⁹ amicitiæ noſtræ

detrimētū nō afferat. Nam neq̧ amicū fallere: neq̧ falli ab eo uelim. Itaq̧ facito me ſi libet hac de re q̄primū certiorē. Tibiq̧ pſuade me nullo pacto induci poſſe: ut ſim iſto codice caritur⁹. Vale ex Mediola. nonis maijs. M. cccc. Lvij.

Franciſcus Philelfus Petro medici ſal.

d Vos Hippocratis libros: alterū de flatib⁹: alte℞ de paſſionibus corporis. quos iampridem e græco uertimus in latinū: iccirco dedi ad te: ut uel curares: uel tuereris ualitudinē tuā. Nam pro recōciliata inter nos gratia te nō mediocriter diligo: id quod ſane facit: ut tibi cupiā eſſe q̄optime. Lege igit̄ hoſce libros: & eo℞ præceptis utere. Quod ſi feceris: ſicuti pro tua prudentia facturum te certe ſcio: non dubito fore: ut indies melius conualeſcas. Fuit. n. Hippocrates uir ꝑfecto non modo doct⁹ & erudit⁹ egregie: ſed quod eruditionis ē ꝓpriū: prudentiſſimus & idem ſi quid ad rem ualet: eloquentiſſimus. Vale ex mediolano xiij. Cal. Iunias. M. cccc. Lvij.

Franciſ. Phi. Nicolao canali patricio ueneto ſal

q Vid abs te uelim & cui⁹ gratia ex ijs intelliges: quæ poſt has litteras uel poti⁹ in his litteris ſcripta intelliges. Feceris aūt mihi rē admodū gratā: te aūt nō indignā: ſi me q̄primū feceris de ijs oībus certiorem: quæ ad te ſcripſi. Quod ut facias: te etiā atq̧ etiā rogo. Vale. ex Mediolano. xiij. Kal. iunias. M. cccc. Lvij.

Frācifcus Philelfus Iacobo moranicæ theologo atq̧ generali religioſiſſimi ordinis mino℞ ſal.

e Tſi nō uereor aliquos fore: q̄ uł græce litteraturæ iperiti: uł inueterato iam irroboratoq̧ errori obſtinatius inhærentes: aut ignorantiæ me accuſent: aut impudētiæ: quod audeā ad id unū nō perinde accedere: ut edocear: ſed ut doceā potiuſ & emendem: quod uniuerſa tandiu uſurparit: ac tenet Romana eccleſia: non patiar tamen uir chriſtianus non id in mediū referre: quod aut temere mihi ſentire uidear. Atqui fieri ſane poteſt: ut fallar: & quod ꝓprium eſt erroris: ut falſum ꝓ uero approbem: quare alterutrum mihi iucunditati futurū ſit: uel doceri: quod neſciā: uel id præſtitiſſe unum iudicari: ne cæteri diutius errarint.

Qua in re idẽ mihi cõtingat: neceſſe ẽ qđ aut medico ſi ſanarit: aut ægroto ſolet: ſi bonam ualitudinem recuperarit. Vterq̃ lætaṫ quidẽ: ſed q modo ægrotarat: multo magis. Et ne ſim in pſpicua re ꝓlyxior: paracletũ ſpiritũ quẽ Chriſtus humani generis redẽptor ſe miſſurũ polliceṫ apoſtolis: uideo ab hoib⁹ paraclitum appellari: hoc eſt: per. i. breui penultima: quod per. e. penultima ꝓducta pronunciari oportet. Græci eñ nõ πάρακλυτόν paraclyton: ſed παράκλητόν paracleton ſcribũt p. η. id eſt. e. ꝓductã: & non per iota: quæ quidẽ littera ſignificat. Quod ſi paraclytus apud græcos inueniret: quod certe minime inueniṫ: nõ p i. iota: ſed p. y. tenue ſcriberet. Significaret autẽ paraclyt⁹ ita ſcriptũ infamẽ: aut præter famã. Nam παρά para apud græcos q̃q̃ plura ſignificat: in huiuſmodi tñ compoſitione præter uel diminutionẽ ſignificaret. κλυτόσ clytos uero fama declarat inſignẽ: id quod inclyt⁹ ꝓbat: famoſus eñ in malũ capitur. Itaq̃ paraclytus a præpoſitiõe πάρα para & κλυτόσ clytos noie cõpoſitũ: qđ ſignificatũ recipiat: qs ignorat? Id autẽ q̃ eſſet nõ modo abſurdũ in Chriſto Ieſu: ſed etiã dictu impiũ: qs nõ uidet? Paraclet⁹ inq̃ penultima ſyllaba nõ correpta: ut uulgo ꝓferũt: ſed producta & ſcribi debet & ꝓferri. Et deſcendit id quidem nomen a uerbo παρακαλεώ paracaleo: quod & rogo ſignificat: & hortor apud priſcos: apud iunioris uero græcos etiã ꝓ cõſolor reperiṫ. Ab hoc aũt uerbo παράκλητώρ paracletor deſcẽdit & παράκλητόσ: paracletus. Et qui in foro ac iudiciis a noſtris deprecatores uocãṫ: hi apud græcos nomiãṫ παράκλητώρεσ. Itaq̃ polliceṫ Ieſus diſcipulis ſuis miſſurum ſeſe paracletũ ſpm̃: q eos ſit edoctur⁹: ſiue illũ adhortatorẽ ſiue deprecatorẽ: hoc ẽ aduocatũ ut uulgo interp̃taṫ: ſiue cõſolatorẽ etiã intelligere uelimus. At dixerit qſpiã: nõne id nois diu⁹ intellexit Ambroſius? nõne diſertiſſim⁹ Hieronym⁹? nõ eruditiſſim⁹ Auguſtin⁹? nõ alij pmulti atq̃ ſapiẽtiſſimi doctores eccleſiæ: q æque græco ac latino eloquio floruerunt? Intellexerunt ij quidem omnes. Nec dubito: ſi illorum codices extarent: quos ſuis illi manibus ſcripſerunt: nũq̃ tantus & tam craſſus error in romanã eccleſiam

inuaſiſſet. Sed dum litteraturam contẽnimus politiorẽq; diſciplinã: nõ ſolum in uerbis: ſed in rebus quoq; ipſis non mediocriter erramus. Vnde etiã factũ eſt: ut eadẽ ignorã-tia & pro νόυ nu hoc eſt mẽte ponamus intellectũ: & pro energia actũ: cũ multũ certe interſit inter mentẽ & intelle ctum: & inter actũ & energiã. Sed utcũq; res habet: Libu-it hæc ad tuã paternitatẽ ſcripſiſſe: quo in tãto ueſtro & tã uenerabili religioſiſſimorũ & ſapientiſſimorũ theologorũ cœtu: qui ex uniuerſo terraꝝ orbe in hanc florentiſſimam urbem conſultandi de rebus maximis decernendiq; gra-tia confluxerunt: nihil prætermittat': quod ad ueritatẽ di-uini uerbi uel ſtabiliendã: uel ornandã attinet. Vale pater reuerendiſſime. Mediolani ex ædibus noſtris. vij. Nonas Iunias. M.cccc.Lvij.

Frãciſcus Philelfus Gabrieli theologo ſal.

f Rater Roberthus cõterraneus iſte tuꝰ ſi nulla ꝓuocatus iniuria ul' amicũ uituperat: qd faciat inimicoꝝ? Agit' aũt neq; ꝓ iuſticia: neq; ꝓ ſua ꝓfeſſione. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. xiij. Kal'. Iulias. M.cccc.Lvij.

Franciſcus Philelfus Gabrieli theologo ſal.

q Vod frater Roberthus tã ſancte tãq; ꝑhumaniter ſeſe purgarit: nõ poſſum eqdẽ nõ lætari. Nã quẽ nullã ipſe ꝓuocaſſem iniuria: non potuiſſem fortaſſis æquo ani-mo conuitiũ ferre nulli præſertim culpæ obnoxius. Pere-ant igit' qui maledicta falſo renunciant: ut ſunt hoĩes male-dici ac perfidi. Vale Mediolani ex ædibꝰ noſtris. xiij. Kalẽ. Iulias. M.cccc.Lvij.

Franciſcus Philelfus Bartholomæo ricinatenſi regio ſecretario atq; oratori ſal.

u Tor te ſemper: ut uides familiariter. Quod eo fa-cio libẽtius: quo ſcio huiuſmodi ꝓuinciã: ut es ani-mo ꝑhumano atq; liberali: tibi eſſe non ingratã. Itaq; facito ut ſoles oĩa mea cauſa diligẽter. Vale ex Medio-lano. iij. nonas ſeptembres. M.cccc.Lvij.

Franciſcus Philelfus Ioannotio manetto equiti aurato ſalutem.

p Roſper Camulius uir prudẽs & diſertus cum iſtinc

modo reuertiſſet Mediolanũ: cũ mihi tuis uerbis ſalutẽ dixit: tũ ea de te: deque tuo ſtatu renũciauit: quæ nõ inuitus audiui. Nã qui tibi ꝓ noſtra uetere ſummaqꝫ amicitia bene eſſet ſemp: optarim: nõ potui eq̄dẽ non lætari: qđ uiro plane optimo & hoi doctiſſimo erudito is loc⁹ dat⁹ eſſet apud Alphonſum regẽ: q & rei tuæ & dignitati reſpõderet. Feciſti aũt ut ſoles oia prudẽtiſſime: qui a quotidianis illis ſplẽdidiſſime tuæ ciuitatis cõtẽtionib⁹ ac fluctib⁹ apud regem ſapiẽtiſſimũ tanq̄ in quietũ aliquẽ & trãquiſſimũ humanæ fœlicitatis portũ te recepis. Iã pridẽ cũ florẽtiæ agerẽ: ſolebam primis annis tuũ ut id inſtitutũ nõ ꝓbare ſolũ: ſed etiã laudare: q Platonicis ut mihi uidebare: præceptis imbut⁹ rei publicæ gubernacula nullo pacto uelles attingere. Itaqꝫ totũ græce diſciplinæ ſtudijs & exercitationib⁹ te dedideras. Eraſqꝫ eius rei gratia quotidie mecũ una. Et cũ multa ſimul cõmentaremur: nõ mediocrẽ uterqꝫ uoluptatẽ & fructũ ex illa noſtra conſuetudine aſſequabamur. Gratulabar igit̃ uel fortunæ uľ prudẽtiæ tuæ: q in florẽtiſſima ciuitate & ampliſſimo patrimonio cõſtitut⁹ illũ uitæ curſum tuereris: qui nemini cuiq̄ niſi uiro ſapiẽti cõceſſus ſit. Deinde uero cõtrarijs neſcio quibus repentiniſqꝫ flatibus ex illa pacatiſſima animi ſede ſecuritateqꝫ excuſſus te turbulẽtiſſimis reipu. tẽpeſtatibus ꝓcelliſqꝫ obiectaſti. Vbi & ſi oia cõſtanter: moderate: innocenter: & cõtinentiſſime ſemp geſſiſſe te accipio: inuidiæ tñ naufragio carere oino non potuiſti. Quare prudentiſſime es illiuſmodi fluctuoſiſſimis æſtibus emergere aliquando & in tutiſſimũ uitæ domiciliũ te recipere uoluiſti. Nam ubi gentiũ tibi aut quietior uita: aut honorificentior ſit futura q̄ apud Alphonſum regem cui⁹ uirtus & ſapiẽtia tãta eſt: ut cũ uniuerſa terrarum orbe facile quæat de omĩ genere laudis cõtẽdere? Nã ſi nemo admodum diligit: qđ ignoret: qs ambigat te regi ſapiẽtiſſimo & optimo eſſe cariſſimũ? Itaqꝫ nõ poſſum tibi nõ plurimum gratulari: q eã tandẽ fortunã ſis nact⁹: quæ ex ſentẽtia tua uirtuti tuæ eruditioniqꝫ reſpõdeat. Reliquũ eſt: ut quicq̄d uel opere uel tẽporis litterarũ & bonarũ artiũ ſtudijs ꝑ ciuilis labores illos aut interceptũ: aut ſubtractũ: aut reſciſſũ

fuerat:id aſſiduitate atq; diligētia:legēdi ſcribēdiq; reſarti
as atq; repares.Hac una re nihil facturus es:qđ maiorē tibi
ſit gloriā iucūditatē allaturum.Sed qm̄ ſcio id tua te ſpon-
te uel nullis adhortationibꝰ meis effecturū:in præſentia lō
gior eē nolim. Itaq; Vale:& me tuis etiā litteris de oī ſtatu
tuo facito certiorē.Quid em̄ petā:ut diuo regi Alphonſo
me cōmēdes:cū ꝑ noſtra amicitia id ultro ipſe facturꝰ ſis:
Ex Mediolano.xij.Kal.octobres.M.cccc.Lvij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trāchedino ſal.

n Eſcio:uter noſtrū magis ſit accuſandus quotidiani ſi
lētij.Nec dubito fore:ut me malis q̄ ipſū te hmōi cul
pæ obnoxiū exiſtimarij: q̄uis etiā noris ea te n̄ uacare.Vt-
cūq; res tn̄ habet:iccirco ad te prior ſcripſi: ne poſthac ita
ſilētiū adames:ut priſtinæ tuæ facūdiæ bellū indixiſſe iudi
ceris.Interim me uelim facias certiorē:& q̄ belle uales & q̄
noſtri memoriā præ te fers.Ego.n.& ualitudie utor ꝓſpe-
ra & benignitate principis nō alacri minꝰ q̄ larga. Reliqua
etiā apđ me læta ſunt. Vale ex Mediola.xi.Kal.octobres.

Franciſcus Philelfus Marioto tertino ſal.

q Vam tēporū iniquitas nō amādi quidē:ſed ſcribēdi
fecit intercapedinē:eam tandē iucundior hæc dies
e medio nobis tollere:ita ut uel ad mutui amoris cumulū
non mediocris facta uideat̄ acceſſio.Nam qn̄ mutui cōſpe
ctus nondū facultas dat̄:mirū me deſideriū tenet tuaꝝ lit-
teraꝝ.Quāq̄ em̄ de te quotidie percunctāti mihi grati nū-
tij afferunt̄:multo tn̄ gratiora futura ſint:quæ ex tuis litte-
ris quaſi ex teipſo cognoro.Itaq; ſi me amas:ut ſoles:id qđ
certe facis:da operā ut q̄primū te de omni tuo ſtatu loquē
tem audiā. Quod ſi de meis rebus certior fieri ex me uis:
ego cum uniuerſa familia bene ualeo: & eo mecū ſe gerit
fortuna:quā uocant:humanius ac lætius:quo huic optimo
munificētiſſimoq; principi & carus ſum:& admodū iucun
dus.Vnde etiam fit:ut annorū acceſſio me ſeneſcere nul-
lo pacto patiat̄.Nam & in cute:& intus uiridior ſum q̄ du-
dum:cum iſtic agerem iuuenis.Vale.Et Frāciſcū benignū
cōpatrē meis uerbis ſaluere plurimū iube.Ex Mediolano
iij.Kal.Nouembres.M.cccc.Lvij.

Frãciſcus Philel. Frãciſco caſtellano eqti aurato ſal.

Laetor equidẽ: & maiorẽ in modũ gaudeo: qđ ſimul cũ annis æque tuus amor erga me creuerit: ut maiore ego te beniuolentia magis indies atq; magis ꝓſequor. Quã animi tui uel benignitatẽ: uel gratitudinẽ: qua me ut ueterẽ & doctorẽ: & amicũ cõplexꝰ es: cũ diligo plurimũ: tũ facio maximi. Nã qđ nobiliſſimi generis fulgorẽ ꝓbitatis ſplẽdore illuſtraris: nõ poſſum nõ mirifice laudare. Fortuna em̃ cũ uirtute cõiuncta uitã efficit: tũ iucũdã: tũ optãdam imprimis. Nec eſt tñ ullũ fortunæ cõmodũ cũ animi bonitate cõparãdũ: utpote qđ una uirtute nihil ſit in hoim genere neq; certius: nec ſtabiliꝰ: nec diuturniꝰ quicq̃. Et cũ ois uirtus laudanda ſit: tũ haud ſcio: an id potiſſimũ perinde atq; peculiare gratitudini dandũ ẽ: quippe quæ ſola (ut ita dicã) ſine deteſtabili ſcelere deſeri non poſſe uideatur. Itaq; nõ abſurde a uiris ſapientibus ingratitudini ĩpudẽtia comes aſciſcit᷑. At hoiem ĩpudẽtẽ flagitio nullo uacare uolũt. Vt igit᷑ de benignitate animi tui: quæ tibi ꝑpe modũ ẽ patrita dicere omittã: te gratiudinis laudari cũ audio: uoluptate afficior nõ uulgari. Nõ em̃ gratus eſſe potes: niſi idẽ ſis iuſtus: niſi idẽ ſis cumulata uirtute præditus. Nam ut de reliquis ſileã: cũ de me tã honorifice: tã libenter: tã amice apud oẽs quotidie ſermonẽ habes: id qđ uno eodẽq; oim ore ad nos ꝓfert᷑: ſatis ſupq; declaras nihil eẽ apud te neq; antiqus: neq; dulciꝰ accepti beneficij grata recordatiõe & referẽdæ gratiæ beniuolentiſſima uolũtate: ut q bñficij loco ducas illud doctrinæ officiũ: quo pene adhuc puer a nobis es liberaliſſime inſtitutus. Qua quidẽ tua hũanitate mi Franciſce: nequeo nõ admodũ delectari: qui id tibi bñficij loco des: qđ ſine magna reprehẽſione præterire nullo pacto potuiſſem. Qui. n. te nõ diligerẽ: nõ amarẽ: ñ magnifacerẽ: in quo tãtã uiderẽ ineẽ ndolẽ: quãtã ĩ alio tuæ ætatis nemĩe: quẽ totũ ad pudorẽ: ad elegãtiã moꝝ: totũ ad laudẽ ac decꝰ natũ intuerer? Sed es tu plane ĩgẽti muníficẽtiſſimo q; aio: q etiã qđ ab altero tibi debet᷑: pro ſuſcepto bñficio habendũ uelis: nihilq; pluris facias: q̃ bñficiũ te præſtare. Quã ĩgenij tui bonitatẽ atq; altitudinẽ aĩ tãta dilectiõe

cõplector: ut uix mihi ſuauius quicq̃ ſit: q̃ de te laudibuſq; tuis die noctuq; & audire & loqui. Habeo aũt tibi gratias: qđ mihi ĩ amore rñdeas: neq; te unici hoc tãto mutuæ charitatis munere patiare. Reliquũ ẽ: ut quãdoqdẽ corã nobis inter nos minꝰ licet familiaris cõferre ſermões: hos noſtræ nobis litteræ quotidie repræſentẽt. Vale cũ uniuerſa familia. Meq; ama ut facis. Ex Mediolano pridie nonas nouẽbres M.cccc.Lvij.

Frãciſcus Philel. Gregorio arrigo iuriſcõſulto ſal.

f Acit uetꝰ ac ſũma amicitia illa noſtra: q̃ ab uſq; ꝓpe adoleſcẽtia cõiunctiſſime olim uiximꝰ: ut exiſtimẽ te oĩa mea cã facturũ. Audiui Ioannẽ Petrũ lucẽſem quo auditore primũ cũ Florẽtiæ oratoriã philoſophiãq; docerẽ: deinde amiciſſimo ſemp: ul' abſente ſũ uſus: ꝓxima æſtate diem obijſſe: id qđ certe ut debui: tuli moleſtiſſime. Cupio fieri ex te certior: & quos libros reliquerit: & q̃ cõditione hoc ẽ uænaleſne ſint. Emerẽ eñ: aut oĩs: aut plæroſq; præſtim græcos: ſiqui ſcilicet digni ſunt lectione noſtra. Fac igit' ſi me amas: ut hãc rẽ & q̃primũ & q̃diligẽtiſſime intelligã: hoc erit mihi tã gratũ: q̃ qđ maxime. Ornatiſſimũ eqtẽ auratũ Petrũ nucetanũ noĩe meo ſalute plurima ĩpartias: uelim. Vale ex Mediolano. xij. Kal'. decẽbres. M.cccc.lvij.

Franciſci Philelfi Epiſtolarum Liber decimuſquartus.

Franciſcus Philelfus Lodouico gonçagæ Mantuæ marchioni ſalutem plu. dicit.

d Vod oẽs te uiri docti ijdẽq; ſapiẽtes & obſeruent: & uenerent': quid ẽ: qđ mirari quẽ q̃ oporteat: cũ & unus ipſe ſis: qui reliquos oĩs Italiæ principes doctrina atq; eloquẽtia antecellas: & te in cunctos munificẽtiſſimũ præſtes: q in illorũ ſe genere reponi uoluerũt: q urbani ſunt doctiq; nominati. Itaq; habeo tibi gratias non uulgaris: qđ tuo me locupletiſſimo teſtimonio talem oſtendas: quẽ hoĩes dignũ exiſtimẽt dilectione beneficen

tiacꝫ tua. Nam hi ſoli mutua charitate deuinciunť: qui ſtu/
dijs ſunt & morib⁹ q̄ſimillimi: & ſi plus merētes amari etiā
magis debent. Sic em̄ ueluti quadā ſeruata ꝓportione mi/
norib⁹ ē cū maiorib⁹ amicitia. At ego mihi pmagne aſcri/
bo laudi: qđ ab oīb⁹ ītelligar amari abs te optimo & ſapiē/
tiſſimo prīcipe: uľ ea duct⁹ rōe: qđ rariſſime accidit: ut in ſū/
ma licētia cōſtituti non eos uel cōtēnāt: nel negligāt: q ſint
fortuna inferiores. Quare cū tāti me fieri abs te uideo: ut
quotānis orner munerib⁹ tuis & his quidē ampliſſimis: nō
debeo nō iure optimo lætari: cū mea cui uideo certiſſimū
in te uno ſempꝑ paratū eſſe præſidiū: tum etiā tua cauſa: qui
oībus patefacias nihil apud te eſſe antiquius probitatis: &
eruditionis ſtudio. Nunq̄ em̄ probos uiros & eruditos tā/
topere dilexeris: niſi ꝑilluſtri ſis bonitate præditus ac ſapi/
entia ſingulari. Quo fit: ut eo me maior teneat admiratio:
qui minus operā oēm diligētiācꝫ accōmodes: ut tui ſimilē
reddas Fredericū filiū præſtāti indole adoleſcentē. Puto
em̄ licere iā mihi familiari⁹ tecū loqui. Num es oblitus: qđ
Cyrū dicere ſolitū tradūt: neminē decere īperare: q ſubdi
tis nō ſit melior? Quo aio populi eū ferāt: quē indignū pri/
cipatu cēſuerint? Qui em̄ alios regat: q ſeipſum neſcit? At
reipublicæ īperandicꝫ diſciplina nō tradiť natura: ſed litte
rarū librorūcꝫ monimētis. Itacꝫ uir indoct⁹ & indiſert⁹ non
modo ciuitates non bene rexerit: ſed ne ſeipſum quidem.
Oportet em̄ principē nō minus eloquentē eſſe: q̄ & ſapien
tem & iuſtū. Laudať certe a uiris prudentib⁹ illud Paryſa
tidis dictū: quo artaxerxen filiū monebat: ut cū orationē
eſſe habiturus ad populum: uerbis grauiſſimis & ornatiſſi/
mis uteretur. Et Plato beatas fore illas reſpub. affirmabat:
quæ ab ijs regerenť: qui aut ipſi ſaperent: aut ſapiētiæ ſtu/
derent. Nec em̄ parum ille ſapientiæ ſit adeptus: qui ſe cu
pit ſapientē fieri. Bono autē & ſapiēti principe ſimulcꝫ elo
quenti nihil perfectius eſſe duco: nihil magnificentius: ni/
hil ciuibus uniuerſæcꝫ reipub. necꝫ fœlicius necꝫ beatius.
Cura igitur quæſo: ne litteraꝝ ſtudia deſerat Fredericus:
quibus tandiu opera danda eſt: quoad ſe totum ad imita/
tionem tui imaginēcꝫ effinxerit. Nullam iſti pulchriorem

hæreditatem ceſſurus es: nullã meliorẽ: nullã diuturniorẽ: q̃ uirtutis tuæ grauitatiſq; diſciplinã. Omia certe: quæ aut corpis: aut fortunæ dicunt̃ cõmoda: ſunt uel minimo animi bono inferiora. Hoc eñ in noſtra ẽ ptãte poſitũ: hoc immortale atq; ſempiternũ. Illa uero nec noſtra ſunt: & inſtabilia planeq; caduca: Quare fac: obſecro: ut & dicendo: & agẽdo ſapientiã tuã ſemp & eloquentiã Fredericus repræſentet. Nã qđ ais p te nõ deſtitiſſe: quin litteratus ac diſert⁹ fieret: cũ eius ætas ad hmõi munus eſſet aptiſſima: ſed quẽ ingẽti mercede præceptorẽ quæſieras: haud potuiſſe cõſequi: uelim qd iſta de re ſentiã: accipias paucis: Oĩm primũ qđ ad præceptorẽ attinet: id qđ tua bona uenia dictum uelim: quærebas crepuſculo lucẽ noctis infundere: oblitus ut uidet̃ & cõtraria curari cõtrarijs: & illud itẽ: Oẽ tulit pũctũ: q miſcuit utile dulci. Triſtẽ ſcipiõis africani ſeueritatẽ: nã huiuſmodi illũ facie extitiſſe phibẽt: hilaris lenitas Lælij cõdiebat. Freno dicere ſolitus Plato traditur Ariſtoteli opus eſſe & calcarib⁹ Xenocrati: qppe quoꝝ alter tardiore eſſet ingenio: ſed Ariſtoteles alacriore q̃ par foret: atq; acriore. Mediũ ſane qddã pbare Plato uidebat̃: qđ tanq̃ ex Ariſtotele Xenocrateq; cõſtaret. Quãtũ poſſum itelligere: Fredericus tu⁹ ẽ natura melãchonicus. At melãchonicos oĩs eſſe ingenioſos docet Ariſtoteles. Et ne id quidẽ mirũ. Sũt eñ cogitatiõi natura dediti. Qui aũt multũ cogitat: multa quoq; ex ſe inueniat neceſſe ẽ: quæ a nemine didicerit. Vt igit̃ opa danda ẽ: ne ferues ingeniũ nimio ocio defrigeſcat: ita etiã ſtudendum: ne triſtiore conſuetudine ſe atræ oĩno bili faciat obnoxiũ. Is inq̃ doctor adhibẽdus ẽ Frederico: qui cũ oĩ uita pbat⁹ ſit: tũ moribus nõ ſordidis incultiſq; potius: q̃ lautis & amenis. Nã quã tãdẽ ætatẽ aliã ad litteraturã & humanitatis artes aptiorem iſta exiſtimemus: quã Frederic⁹ nunc agit: qui natus annos ſeptẽ & decem iã quid ſibi agẽdũ ſit: per rõnẽ aſſequi poſſit. Solus eñ homo ex oĩb⁹ animãtib⁹ agere dicit̃: & is quidẽ hõ: q aſſecutus iã ſit pfectũ rõnis uſum: quo quidẽ ipſo: & mulieres: & pueri: & qui mẽtis cõpotes nõ ſunt: carere iudicant̃. Nã qđ aut infantes: aut pueri didicerint: id ne intelligũt qdẽ.

Vnde fit:ut neq̧ iĳ boni neq̧ mali affirmari quæāt. Sed oīs eorū uel uitupatio uel laus: aut parētibꝰ dāda ſit: aut præceptoribus: & his uiris quoꝝ aut minis aut blādicĳs parēt. Adoleſcentes uero & ſi ſapere iam cœperūt: abducunt̄ tn̄ nōnulli ab animi ꝑturbationibus: & ita relicta ratione rapiuntur in deuia: ut nuſq̄ conſiſtere poſſe uideant̄. Itaq̧ huic quoq̧ ætati nō minus ſæpe q̄ pueris freno eſt opus. Nā qđ pueri deliquerint: quia nōdū aſſecuti ſint ratiōis imperiū. Idem uenire uſu adoleſcētibus ſolet: qđ illud deſeruerint. Quare ſi pudor & uerecundia nō tantā uim habet: ut hūc ætatis feruorē compeſcat ac leniat: alia quædā acriora ſūt callidioraq̧ remedia adhibenda: quæ quidem excogitare parentū eſt: & eorū qui in eam ætatem ius habent. Videmus enim alios duci blandicĳs: alios quibuſdam munuſculis: admonitionibus alios: nonnullos caſtigatione: increpatione: metu. Non eaſdem morbis oībus curatiōes medici addere conſuerunt. Pro cuiuſq̧ ingenio ac morbo quiſq̧ curandus atq̧ ſanandus eſt. Illud mihi exploratiſſimū eſt omnis bona indole adoleſcentes parētibus gratificari maxime obtemperareq̧ ſolere. Nec equidem ambigo princeps Lodouice: ſi tuus præclarus modeſtiſſimuſq̧ filiꝰ Fredericus liquido animaduerterit ſe tibi iucūdiſſimā rem facturum: ubi litterarū: & liberaliū diſciplinarū ſtudĳs ſe tradiderit fore: ut nihil ſibi potiꝰ ducat q̄ & dies & noctis ī hoc pulcherrimo laudatiſſimoq̧ munere conſumere. Nec em̄ grauiſſimos iſti cum uolueris: eruditiſſimoſq̧ doctores defuturos a quibus honeſte quæat: & liberaliter ad ea oīa inſtitui: quæ ad bene beateq̧ uiuendū requirunt̄ in principe. Id aūt eo magis tibi curandū eſt: quo cæteris oībus Italiæ principibꝰ es litteris & doctrina ſupior. Nō em̄ paſſurus ſis: ut ī hac tā illuſtri hæreditate tāq̧ tibi atq̧ tuis ꝓpria degeneraſſe Fredericū a patrita: & auita gloria ulli ĩſimulēt. Hæc ego pro mea erga te pietate confidentius fortaſſe q̄ deceret: ſcripſi: quæ tu uelim clementer: ut ſoles omnia: ac benigne interpreteris: uel eo uſus græcorum prouerbio: quo iubet̄: quæ amicorum ſunt: cōmunia duci oportere: id quod non minus in liberis q̄ in pecunia tenendum

atq; ſeruandum puto: & eo fortaſſis in libris maximis: quo melius hiſce atq; præclarius conſultũ cupim⁹ q̃ ſupellectili & pecudibus. Vale princeps optime ac munificentiſſime. Meq; ut facis ama. Ex Mediolano. vi. Idus decẽbres. M. cccc. Lvij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſa.

l Itteræ tuæ fuerũt mihi iucũdiſſimæ cũ tua cã quẽ intellexerim bñ ualere cũ uniuerſa familia: tũ etiã ob Frãciſcũ patriciũ: quẽ e mortuo uiuũ factũ acceperim. Triſtis em̃ de hoie amiciſſimo nũcius ꝑlatus ad nos fuerat: cũ eſſet q aſſereret uł ſe præſente ſuppliciũ eẽ de eo ſumptũ. Itaq; idoluerã ei⁹ uicẽ: idq; oẽm popularẽ ſtatũ: q ſine ſeditione eſſe uix unq̃ conſueuit uæhementiſſime execrabar. Quanq̃ Franciſco familiari noſtro nihil magis arbitror obfuiſſe: q̃ inuidiã: qua uiri & præſtãtes nũq̃ caruerũt. Lætor igiť plurimũ: ꝙ præter opinionẽ ac luctũ nobis acciderit. Tibiq; habeo ingentes gratias qđ iſtius dignitati ſtudeas. Id qđ ut aſſidue facias: te etiã atq; etiã maiorẽ in modũ rogo. Qđ uero de re altera conſiliũ ceperis: ꝓbo & gaudeo. Miror aũt quid uiro illi in mentẽ uenerit: ut cũ iam ad calcem ꝑuenerit: a decurſo iã olympiæ ſpatio auertať: atq; uictoriæ palmã renuat. Num forſan cũ ætate animi quoq; uigor cõſenuit? Verũ tu hebeſcenti iã ſanguini flamas adijce rationis. Cõcaleſcet fortaſſe: prioremq; uim accẽſus reſumet. Nos omnes ualemus recte. Vale etiã tu atq; tui oẽs uł noſtri potius. Patritiũq; hortare: ut forti animo ingẽtiq; ſit: memineritq; ſapienti nihil obeſſe poſſe: & fortunã oẽm uel minima uirtute eſſe inferiorem. Ex Mediolano pridie Kał. Ianuarias. M. cccc. Lvij.

Franciſcus Philelfus Donato actiolo ſal.

u Idi ac legi ſuauiſſimas tuas litteras ad Iacobum actiolum tuũ quid inq̃ tuum? imo noſtrũ. Nam amicoꝝ quæ ſunt: ea priuata his eẽ nõ oportet: ſed ꝑinde ſane atq; cõia. Mira⁹ aũt ſum: qd tibi in mẽtem uenerit: qđ ethruſco malueris maternoq; uti ſmõe q̃ latino: & litterato. Nã facũdũ eſſe te planeq; diſertũ ignorat nemo. At Iacobũ noſtrũ tm̃ in dicẽdo ualere exꝑti ſum⁹: ut ſuæ ætatis nemini cõce

dat. Nũ fortaſſis oſtẽdere uoluiſti nõ oĩno te græcũ factũ: qm̃ apud eruditiſſimũ eloquẽtiſſimũq; uirũ ioannẽ argyro polũ græcis diſciplinis ſtudeas: quaſi græca oratio latinæ aduerſet̃: uel nõ ſimillima ſit potiꝰ: & ei maximũ afferat ornamẽtũ? At ne quippiã quidẽ ſcripſeras: qđ in hoĩm manꝰ uenturũ nolles. Fit eñ ſæpe: ut quæ uident̃ ineptiora: iccirco ſcribamꝰ materna lingua: qm̃ excribi a quopiã nolimus. Nã quæ ornatius ſcripta fuerint: ea pſæpe uł inuitis nobis & excribunt̃: & ſeruant̃ diutius. Itaq; non intelligo: qui ita ſcripſeris: niſi forſitan factꝰ ſis ad litteras auidior: nolueriſq; alios ornatiſſimæ tuæ dictionis imitatores effici. Qua in re magis mihi ꝓbat̃ Iacobꝰ: q quotidie aliqd ſcribit minerua: & eloquẽtia ſua dignũ. Id qđ ſi tu etiã feceris: cũ pro officio facies: tũ nobis oĩbꝰ: q tui certe ſumus: uoluptatẽ pmagnã afferes. Vale cum tuis oĩbus. Ex Mediolano Nonis ianuarijs. M.cccc.Lvij.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

q Vod ad uenetos te receperis: uiros plane opimatis: nõ ſolũ ꝓbo: ſed etiã lætor. Facile eñ futurũ ſpero: ut doctrinæ uirtutiq; tuæ paria præmia referant̃. Idq; propediẽ. Ii eñ ſunt ueneti: ut nunq̃ ſe beneficio uinci patiãt̃: ſed officiũ ſemp officio cumulent: & maximo ope ꝓmereri ſtudeãt. Gratulor igit̃ fœlicitati tuæ: qui in eo ſis loco tandem collocatus: ubi & emolumenta ſis nõ uulgaria: & laudem item maximã breui aſſecuturus. Inſtitue igit̃ (ut cœpiſti) patricios iſtos adoleſcentes nõ morũ minus q̃ doctrinæ eloquentiæq; præſtantia. Fœcunda nactus es feraciſſimaq; ingenia: quæ qđ laudis ſæmen acceperint: ad maturam frugem miro incremento ſint productura. Vnde etiã tu tanq̃ diligentiſſimus qdã fortunatiſſimuſq; excultor cũ uberrimos pcipies fructus: tum me ingẽti afficies uoluptate: qui tuã laudẽ oẽm pmagnæ mihi laudi eſſe duco. Nã qđ ais de inſectatiõe inuidẽtiũ: id tibi quoq; iucundũ eẽ oporret: cum intelligas excellentiam omnẽ inuidiæ eſſe uelut obnoxiã. Nam quid malis? utrũ excellere: an excellentiã pati? Itaq; aio cõſtanti excelſoq; ſis. Tibiq; perſuade obnixeq; tuere oĩa eſſe uirtute inferiora: cui quo magis inuide-

tur:eos eē magis gloria addit comitē. Quin tibi opera dā-da ē:ita eruditione:& dicendi elegantia ſplēdoreq́ auge-ſcas:ut tibi nemo ꝑpter aſſequenti deſperationē inuidere audeat. Parib⁹.n.aut aliquāto ſupiorib⁹ iuidet̃:præſtātiæ aūt nimietas hoc morbo uacat. Vale ex Mediola.iiij.idus Ianuarias.M.cccc.Lviij.

Fran.Phılel.Nicodemo trāchedino ſal.

r Em mihi facies nō min⁹gratā q̄ neceſſariā:ſi qđ dieb⁹ ꝓximis ad te ſcripſi:& q̄primū & ex ſententia mea curaueris. Scio quātū prudētia uales:quātū etiā gratia. Itaq́ nihil dubito ꝓpediē fore: ut cōficiat̃: quod cupim⁹: mō aduigilare uolueris. Tuo aūt erga me aīo certi⁹ habeo nihil. Matura igit̃:ſi me amas: & qđ uolumus effice. Vale ex Mediolano.iiij.idus Ianuarias.M.cccc.Lviij.

Fran.Philel. Aeneæ cardinali Senēſi ſal.

b Inas litteras tuas:quas nō eodē tpe ad me dederas: eodē accepi die. Fuerūt utræq́ mihi nō iucūdæ minus q̄ exoptatæ. Quid.n.nō in ijs erat plenū hūanitatis & benignitatis tuæ? Itaq́ ut plurimū mihi ſum lætatus:quod intellexerim apud ueterē amicū meæ in ſe pietatis memoriam nulla eſſe interceptā neq́ tempoꝝ nec fortunæ uarietate:ita maiorē in modum tibi patri ampliſſimo gratulor: quod omnia ſis ſumma in hanc diē tua ſumma cum dignitate adeptus:& id ſane nō modo non petens:ſed ne cupiens quidem. Quo fit:ut ſatis ꝑſpicue cognoſcere cuiq́ liceat:q̄ acceptus īmortali deo caruſq́ ſis. Non em̄ ſine diuino quodā cōſilio ac mente huiuſmodi bona contingūt hominibus: ſed cuius æterna ꝓuidētia inferiora hæc oīa ſupernaq́ gubernant̃:illius quoq́ uoluntate ac iuſſu cuiq́ ꝑ meritis reddit̃. Vixiſti ſemp innocent̃ & pie. Nec aliud qcq̄ in bonis ducere unq̄ conſueſti: q̄ Chriſtum optimum maximū. Quare idē Chriſtus & oīpotens deus & dei oīpotentis filius:qui centū pro uno reddere ſemper eſt ſolitus:tua obſeruātia:cultu:bonitate delectatus:ſuis te indies magis magiſq́ bonis auget:honoribus amplificat: fœlicitate cumulat. Tu autem ut es animo maximo ſplēdidiſſimoq́ ingenio:ut ducis omnia uirtute inferiora:ut iudicas nihil ha-

bendum eſſe ſine deo in bonis: diuinam quoq; bonitatem atq; ſapientiam imitaris. Nihil ſupra hominem: uel profite ris: uel audes. Præſtas in omnes te facilem: humanum: mã ſuetum. Nihil tibi aut ad rem: aut ad dignitatẽ additũ pu tes: quod ab deo nõ ſit. Quamobrem ſempiterni dei: tanq̃ uel negociator: nel præbitor aliquis te in cunctos ea geris benignitate: qua ſemper antea mirifice claruiſti. Hinc etiã me non minore nunc dilectione compleris: q̃ uſq; a primis annis quibus tibi ſum cognitus mirifice diligebas. Et ne id quidem mirandum. Nam cum ſola uirtus eſſet: quæ me ti bi conciliabat: eo fit: ut eadem duce idem ſit tuus erga me amor. Mea enim erga te obſeruantia tanta eſt: quanta uel fuit unq̃ uel maior eẽ poſſit. Et hac de re ſatis. Cætera quæ ſcripſiſti intellexi. Tibiq; habeo gratias ĩmortalis: qđ quã tum in te fuit: deſiderio meo ſatis cumulatiſſime feciſti. Siquis aũt unus ſit: qui de meo illo codice aliquid certi ha beat. Beſſarionẽ cardinalẽ nicænũ hunc eſſe puto: quippe qui & utriuſq; eloquij atq; diſciplinæ doctiſſimns ſit: ut no ſti: & quæri apud Calliſtũ pontificem ſolitũ accipio: quod Nicolai quinti ornatiſſimã librorũ ſuppellectilẽ tã temere diſſipare pateret. Itaq; ad hũc etiã hac de re litteras dedi. Quid futurũ ſit: neſcio. Vnũ certo ſcio nihil me omiſſurũ ad codicẽ uẽdicãdũ. Qua in re ſi mihi auxilio fueris: tanto me afficies bñficio: ut maiore alio nullo poſſis. Vale pater ampliſſime. Ex Mediolano Idib⁹ ianuarijs. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

q Vod Vlyſſem imitari inſtitueris: non uitupero: mo do non naufragus: ſed prudentior ad nos redeas. Præterea uix ullos ſapiẽtia claros legimus: q Vlyſſis quo dãmodo æmuli nõ fuerint: hoc ẽ: q ad ſapiẽtiã uẽdicandã non uarias ac diuerſas orbis terrarũ regiones inuiſere ſtu duerint. Vtere ſemper ratiõe atq; uirtute duce: quod ſi fe ceris: facile ſpero omnia tibi ſecunda fore. Da q̃ ſæpiſſime ad nos litteras: quibus certior fiam de om̃i tua fortuna: q̃ ti bi fautricem ac benignam futuram opto: & eam quidem fortunam: quæ dei uoluntate definitur: non hominũ ſtul ticia. Cura etiam libros q̃ plurimos & q̃ optimos tibi com

pares: qua una ſupellectili nullam ſis pulchriorē habitur⁹: nullam utiliorē. Vale Ex Mediolano.xiij.Cal.februarias. M.cccc.lviij.

Franciſcus Philelfus Pallāti Stroçæ eqti aurato ſal.

q Voniam meū erga te animū noſti perſpicue iampri dem: nihil ē: qđ tecū in præſentia ſim lōgior. Qđ nemini unq̄ latinorū cōtingit: inſtitui nullū eſſe oratiōis gen⁹: qđ intētatū reliquerim. Quare cū plæraq; & uerſu: & proſa latine ſcripſerim nō oratorio: & poetico more dūta xat: ſed etiam philoſophico: idem nunc græce uacare animū induxi: quibus quidem in rebus quantū aut ualuerim: aut ualeam: neſcio. Vnum certo ſcio me non magis uno genere q̄ alio atq; alio delectari. Videmus Virgiliū oratiōe pedeſtri minime ualuiſſe: uerſu uero claruiſſe plurimū. Contra: Cicero ſoluta oratiōe fuit illuſtris: At uerſu fuiſſe indocto ſimillimum: & legimus & iudicamus: quorū neutrū tamen audimus græcis uerſibus in ſcribendo delectatū. Ego autem cum latine utraq; oratione & delector & utor: tum nuper aggreſſus ſum græce ſcribere nōnulla elegia: ut etiam græci intelligant audire latinū hominē: quod ipſi negligunt: nō græce minus canere: q̄ latine. Nam quātū etiā in dicendo apud græcos aut poſſim: aut non poſſim: iampridem cognoſcere tibi licuit. Et qm̄ i alijs ſcriptis meis nomē tuū: ut par ē honeſtaui ſemp: uolui hoc quoq; tpe aliquid ad te ſcribere in hoc dictionis genere: quo omnes intelligāt & præſentes: & poſteri amicitiā noſtrā nō fuiſſe uulgarem. Vale cū Honofrio meo. Ex Mediolano. xiiij. Cal. Februarias. M.cccc.lviij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trāchedino ſal.

f Acis oia cā mea & diligēter & amice. Quare nō poſſum nō libentiſſime fateri me tibi debere plurimū: quod ſis in faciendo tam accuratus: tam induſtrius: tā ſtrenuus. Quanto aūt me abs te beneficio affectū iudicabo: ſi uidero tua opera effectū oīno quod tā libenter facis? Incūbe igit̄ & remis: & uelis: ut emerſam nauim opportune in portum agas. Quæ uero de meo F rāciſco patricio ad me ſcripſiſti: iucundiſſime audiui: quem tibi uirum tantopere

cõmendo:ut intelligas te nihil mihi poſſe hoc tẽpore gra/tius facere:q̃ ſi hũc rebus omibus q̃cumulatiſſime iuueris: atq; ornaueris. Vale Ex Mediolano.vi.Kalen.Februarias M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philel.Gregorio arrigio iuriſcõſulto ſal.

m E tuæ litteræ mirũ ĩ modũ delectarũt:qb⁹ liqdo pſpexi:quãta beniuolẽtia priſtinã illã noſtrã ĩueteratãq; amicitiã pſequeris. Facit aũt oia p officio:q neq; ſcribẽdo neq; amãdo cedere hoĩ amiciſſimo uolueris. Reliquũ ẽ:ut certatim hmõi hũanitatis iuſticiæq; mun⁹ ĩuicẽ foueam⁹: quo & uinci ſimul & uincere eſt pulcherrimũ. Quid de li/bris illis ſperãdũ ſit:ex tuis litteris intellexi. Siqd noui de/cernet:facito ut ſciam.Itẽ ſiqui iſtic librarij ſunt:qui merce de excriberẽt:quæ uellem⁹.Idq; tã græce:q̃ latine.Qd ad ea quæ de Antonio regino ſcripſerã:nihil rñderis:ſum mi/ratus.Reſponde igit q̃primũ.Te cũ uniuerſa familia phel le ualere opto. Ornatiſſimo equiti aurato uiroq; grauiſſi/mo Petro nucetano ut meis uerbis plurimã dicas ſalutẽ: uæhemẽter cupio.Vale Ex Mediolano.Nonis februarijs M.cccc.Lviij.

Frãciſcus Philelfus Aeneæ cardinali Senẽſi ſal.

q Vas Kal.Ianuarijs litteras ad me dederas:eas ad qntũdecimũ Kal.martias accepi.Fuerũt mihi quæ ſcri/pſiſti gratiſſima oĩa.Habeoq; dignatiõi tuæ ſempiťnas gratias:qd nihil tibi negligẽdũ uelis:qd mea intereſſe cogno/ris.Qd de Xenophõte filio ſcripſiſti:nõ ſolũ pbo ſed etiã gaudeo:q oĩ in re dignitatis meæ rõnẽ habeas.Reliquum eſt:ut Cardinalis Nicæni ſentẽtiã meã de re intelligat:qq̃ audio codicẽ illũ etiã poſt obitum ſummi põtificis Nicolai quinti uiſum eſſe apud Cardinalẽ Rhutenũ. Modo qd in re uerũ ſit non ignorem⁹:facile futuꝝ ſpero:ut nobiliſſim⁹ codex ille ad dñm redeat:aut pace:aut bello q̃uis bello pacem lõgiſſime anteponã.Vt q̃belliſſime ualeas uæhemen/ter opto cũ tua:tũ etiã tuorũ oĩm cã:e quorũ numero me nequaq̃ ultimum eſſe arbitror. Vale Ex Mediolano.xiiij. Kal.martias.M.cccc.Lviij.

Franci.Philel.Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

a D quartūdecimū Kal. Ianuarias ſcripſerā ad te græce quæ mihi opus fuerat p id tpis ſcribere. Nūc & ſi nouū argumētū ſe nullū obtulerat: potiuſq iā tuas de mea re litteras ſperarē affuturas: tū cū ad Aeneā cardinalē litteras darem: nolui eas ſolas: planeq peregrinas urbē petere. Itaq alteraſ ad te dedi: quaꝝ eæ comitatu frætæ ſeſe ad iter præſtarēt alacrioris. Qđ aūt latine ad te ſcripſerim: idcirco factū ē: qđ illæ græce nō intelligerent. Nec eſt aliud quicq̄: qđ tantope in præſentia abs te cupiā: q̄ ut me facias certiorē: quid de codice meo ſentias: num ſpei quicq̄ ſit reliquū: an perierit oīno. Immortali me affeceris beneficio: ſi hac in re mihi morem geſſeris. Vale ex Mediolano. xiiij. Kal. martias. M.cccc.lviij.

Fran. Philel. Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

n V diuſſextus litteras ad te dedi: quib⁹ idē latine petij: qđ paulo ante græce fecerā. Deinde redditæ mihi ſunt hodierno hoc hodie pḣumanæ atq pbenignæ litteræ tuæ: quibus qđ ſcire deſiderabā: non obſcure intellexi. Itaq habeo tibi gratias īmortalis: quod uł in ſummis occupationibus tuis nihil quod mea intereſſet negligere uoluiſti. Reliquū eſt: ut mihi quid ea in re faciundū ſit conſulas: uel epiſtola: uel nuncio. Nunciū uero aliū uelim neminē q̄ prudentiſſimū iuriſcōſultū Othonem carretum: qui iſtinc huius principis noīe oratorem gerit. Is eñ qđ abs te acceperit: mihi q̄primū ſignificabit. Præterea ſiquid certius habendū iudicas: id qđ mihi quoq uideri debet: habes archidiaconū datariū: q quoniā πῆ βιβλιοθήκῃ Præeſt ut audio: rē oēm poterit q̄primū optimeq inquirere. Et hæc hactenus. Quod me tam miris laudibus ornaris: facis id tu quidem ꝓ quadā in me charitatis tuæ amoriſq abundantia: q etiā parua quæ ſūt: maxima eē cupis. Faciat de⁹: ut tua mihi cōſuetudine aliqn̄: idq ꝓpediē uti liceat. Facile. n. futurum ſperem: ut tua præſentia perinde atq diuino afflatu quodā: uel adiutus: uel excitatus aliquid audeā qđ uulgo non liceat. Ad hæc ſcire admodū uelim quot ſint tibi libri Diodori ſiculi. Nam mihi præter prima quinq uolumina aliud ex eius hoīs hiſtoria ē nihil. Habere aūt cupio: qđ re-

liquũ inuenit. Modo iſtic librari⁹ ullus extet: qui hmõi mũ
nus ſit obitur⁹. Præterea πέρι πόσοτήτοσ συλλάβησ
nihil dignũ repperi apd̾ græcos. Siqd habes inq̃ hmõi: faci
to ut intelligam. Vale ex Mediolano. ix. Calẽ. martias.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano ſal.

p Etrus perleo tibi quædã noĩe meo exponet. Quæ q
dem ipſa ex animi mei ſñia manant oĩa. Itaq; ut quæ
petierit: facias magnope abs te peto. Vale ex Mediolano
viij. Cal. martias. M. cccc. Lviij.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

e Xiſtimo te in admirationẽ incidiſſe: qđ in proximo
illo meo ad illuſtrẽ adoleſcentẽ Triſtanũ Sphortiã
epigrãmate nomẽ Ieſu a me ſcriptũ legeris: quod aſpirati
onẽ haberet inter. i. uocalẽ &. e. idq; nõ temere me feciſſe:
ſed lapſu fortaſſe feſtinantis arundinis: cũ neq; apud græ
cos: neq; apud hebræos: a quib⁹ id nomen eſſe accepim⁹:
eã aſpirationẽ admittat. At ut rẽ teneas: neq; ĩprudẽtibus
nobis id actũ eſt: neq; nolẽtibus. Sed ut ita ſcriberemus: cũ
antiqtatis auctoritas nos ẽ hortata: tũ quædã rõ nõ uulga
ris. Extant in hac urbe uetuſtiſſimi atq; emendatiſſimi qui
dam codices & noui: & ueteris teſtamẽti: in quibus oĩbus
Ieſus ſcriptũ reperit̃ cũ aſpiratione. h. inter. i. &. e. id qđ ui
detur nõ ab re cũ ſentẽtia Quintiliani cõuenire: qui ait cõ
ſueſſe priſcos nonnunq̃ inter duas uocales aſpirationẽ ſcri
bere: qđ non Ioannes modo nomen ꝓpriũ oſtẽdit: ſed &
ahenũ: & mihi idem aũt obſeruari priſcos uoluiſſe i Ieſus:
nõ ſolum ea rõne inductos puto: ut apud latinos quoq; tri
ſyllabũ nomen id eſſe uellent: qđ uim diuinæ trinitatis re
præſentaret: ſed etiã quia aſpiratio ſonantiorẽ ſyllabã red
dit ac ualentiorẽ. Et hac de re ſatis. Ego tuas litteras quoti
die expectabam: & eas quidẽ talis: quales ab hoĩe amiciſſi
mo optimoq; uiro dari cõſuerũt. Vale ex Mediolano pri
die Cal. martias. M. cccc. Lviij.

Franciſcus Philelfus Antonio pãhormitæ ſal.

q Vi tibi reddidit litteras meas ẽ mihi uetere familiari
tate beniuolẽtiaq; coniũctus. Hũc tibi unice cõmen
datũ uolo: quippe qui & doctus eſt & modeſtiſſim⁹ plane

uir amicitiaq; tua minime indignus. Vale ex Mediolano pridie Kal. martias. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Pallāti ſtroçæ eqti aurato ſal.

t Antā mihi uoluptatē tuæ litteræ attulerūt: ut ſne ulla res qdē maiorē hoc tpe potuiſſet afferre. Nā in iis legēdis te corā uidere ſū uiſus priſtinoſq; ſermones mirifica tua illa ſuauitate cōditos nō ſec⁹ audire: q̄ ſi præſens eēs ac mecū familiarit̄ loq̄reris. Qd̄ aūt me tāto ſtudio laudaueris: factū id eē intelligo ꝓ hūaniſſimo tuo ingenio: proq; ſingulari tua erga me charitate. Nō eēm tā præclare de me ſentio. Habeo præterea tibi gratias: atq; ago maximas: qd̄ πέρι ἀρτάξέρξου βάσιλέως morē mihi q̄primū geſſeris. Quæ uero tuo noīe principi noſtro expoſuim⁹: audiuit is oīa plibēter: & ita de te honorifice ē locut⁹: ut plane oſtenderet te ſibi eē cariſſimū. Quare ſiqd eſt qd̄ ab eo uelis: uideo te nihil fruſtra petituꝝ. Scripſiſti præterea græcū eſſe apud eūdem puto: qui τόν ἀρτάξέρξου βίον ἔξεγράψε. Mihi græco librario opus eſt. Quāobrē ſi uel iſtū cū iſtinc te nō inuito abire inſtituerit uel aliū quēpiā ire ad me curaueris: accipiā eū honeſta cōditione. Reliquū ē ut manibus pedibuſq; ad obſeruandā bonā ualitudinē cōnitamur: nō longe eēm futurū ſpero: ut q̄iucūdiſſime una eſſe poſſimus. Vale ex mediolano Kal. martiis. M.cccc.Lviij.

Frāciſcus Philelfus Nicodemo trāchedino ſal.

q Votidie te mihi officioſiorē præſtas ac iucundiorē. Nihil eēm prætermittis: qd̄ ad meā laudē acceſſurū putes. Itaq; nō poſſum nō lætari plurimū qd̄ oībus in reb⁹ in amore mihi reſpōdeas. Nā q̄ ego te amē: & quāti faciam amorē tuū: nemo oīm melius nouit: q̄ ipe debes: cui de me nihil occultū eſt. Reliquū eſt: ut amare me pſeueres. Nūq̄ eēm patiar uinci abs te in hoc tam nobili: tāq; laudatiſſimo hūanitatis officio. Quid de noſtro patricio actū ſit: cupio intelligere. Nos hic noui habemus nihil. Tu ſiquid apud uos eſt: qd̄ auditione noſtra nō indignū exiſtimes: cura ut ex tuis ſuauiſſimis litteris accipiā. Vale ex Mediolano. iiij. Nonas martias M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

q Va fuerim adductus ratione: ut Ieſus cũ.h.aſpiratione inter.i.&.e.ſcripſerim præter cõmunẽ huius tẽpeſtatis cõſuetudinẽ: potuiſti ex proximis litteris cognoſcere. Nunc aũt ut ad te ſcriberẽ: aliud nihil erat in cauſa: niſi ut abs te peterẽ: id curares: ut litteræ tuis incluſæ q̃ diligẽtiſſime reddanť. Id erit mihi per q̃gratiſſimum. Vale ex Mediolano.viij.Idus martias.M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Alberto parrhiſio ſal.

q Væ amicis cõmunia eẽ debẽt: ea queq̃ iuri ſuo aſcribere: ut nihil habeat cũ amico cõmune: non iniuſtũ duci non poteſt. At uitas Galbæ & Othonis: quas e græco traduxeram: & tibi poſcẽti cõmodarã in menſem: iam annum ita poſſides: ut q̃d æquitas: quid officiũ poſtulet: oĩno uidearis oblitus. Itaq; rogo te: ut memineris eas ad te iſſe cõmodato: nõ dono. Proinde facies: ut te decet: ſi curaueris: ut iã tandem ad nos redeant. Albertũ meũ Sancarium Enochi filiũ bene ualere opto. Vale ex Mediolano.vi.Id⁹ martias.M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Pallãti ſtroçæ eq̃ti aurato ſal.

q Vanta uoluptate me priuarit diuturnũ ſilẽtium noſtrũ: ex binis litteris tuis: quas nuper ad me dediſti: plane intellexi. Is eñ mihi nihil potuiſſet eſſe iucundius. Deus malefaciat tempoꝝ calamitati: ne dicã hoĩm pfidiæ: qua factũ ẽ: ut nõ modo ſimul eſſe nequeamus: ſed ne mutuo q̃dẽ ſcribẽdi officio uti antehac licuerit. At lõgiuſculũ ſilentium noſtrũ crebritate litterarũ facile ſartiamus. Q̃đ reliquũ eſt: deus ipſe aliq̃n præſtabit. Vt autẽ ad rẽ ueniã τὸν ἀρταξέρξου κατὰ πλούταρχον βίον: & accepi diebus ſuperioribus: & accepiſſe me: feci te meis litteris certiorẽ: quas ad marchesiũ uariſinũ tibi reddẽdas miſi Venetias Cal. martijs. Eas uero q̃m accepiſſe iam debes: nõ repetam altius. Duo ſunt quæ uæhementer cupiã: Arrhiani hiſtoriã de Alexandro rege & Diodori ſiculi libri: ſiqui plures apud uos ſunt q̃ ipſe habeam. Habeo eñ quinq; prima uolumina. Q̃đ aũt tantopere & Arrhianũ deſiderẽ & Diodorũ: cã ẽ: quod duo illa nobiliſſima imperia: & perſarum: & macedonũ uel mea hiſtoria latinis cognita eſſe uelim.

Si hmõi igit᷑ codices aut apud te:ut Venetijs eẽ cognoro: excriptũ iri curabo:modo uel Patauij uľ Venetijs librariũ græcũ aliquẽ inueniri accepero. Vale q̃diutiſſime cũ Ho/nofrio meo.Ex Mediolano .v.idus martias.M.cccc.Lviij.

Franci.Philel.Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

c Vm mihi eẽt renũciatũ ꝓximos meos ad te uerſus nõ eẽ eadẽ miſſos uia:qua meæ antea ꝑſæpe litteræ cõſuerũt: iccirco eoſdẽ ſecũdũ ad te dedi:ut ĩtelligeres:& qd cupiã de tua amplitudine:& qd nõ temere breui futu/ũr ſperẽ. Quod aũt hmõi utar ſcribendi genere:cũ ob ali/as cauſas factũ ẽ: tũ etiã aut minus:ut noſtri qdã hoĩes:qui græcaꝝ litteraꝝ indocti: & latinaꝝ nõ admodũ periti qui græcos uerſus inconcinnitatis accuſant:ſonoroſq; eſſe ne/gãt:uel ex hoĩe latino aĩaduertãt:q̃ ſe ſua fallat opinio. Nã quid habemus memoratu dignũ:qđ a græcis nõ acceperi/mus? Verſu aũt cũ græcis cõtendere æque ſtulti eſt: atq; arrogãtis. Tu uelim cures ad me dare ſiquid habes:qđ ꝓ/bes: de quantitate ſyllabaꝝ.Nã has oĩs exẽplis diſquirere apud græcos difficile ẽ. Et hmõi ſane peritia perutilis eſt: ac maxime neceſſaria nõ ſolũ ad uerſuũ ſtructurã:ſed cum ad cognitionẽ accẽtuũ:tũ etiã ad uniuerſam ꝓpe litteratu ram. Vale pater clæmẽtiſſime.Et quæ multis litteris abs te petij:mihi ut gratificeris te etiã atq; etiã rogo. Ex Medio/lano.vi.Kaľ.apriles.M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philel.Hieronymo caſtello medico ſal.

q Vod græcis uerſib⁹ ad te ſcripſerim: nihil aliud fuit in cã:niſi ut uľ græci ipi cognoſcerẽt amicitiã noſtrã eſſe nõ uulgarẽ. Nuꝑ eñ hoc quoq; ſcribẽdi gen⁹ ſum ag/greſſus:qđ uellẽ mihi cũ multis eſſet cõmune.De latinis lo quor noſtriſq; hoĩb⁹. Nõ de græcis:q in hmõi campo lõge uberius ac facilius q̃ latini uerſari poſſent: ſi uellent:tãq̃ in patrita & auita poſſeſſione ac plane ſua.Sed utcũq; res ha bet:nunc apud græcos neminẽ uideo qui uerſib⁹ delecte/tur.Latini uero nõ mõ nũc nulli ſunt hac tẽpeſtate:q græ/cos uerſus ſcribãt:ſed ne ullos quidẽ de priſcis accipimus ex his q adhuc apđ nos extãt: & habẽt in precio:quos ea aud eclaruiſſe audiam⁹.Ego aũt cũ alia plæraq; ſcripſerim

græce ſoluta orone: uolui etiã tẽtare hoc tpe: ſiqd poſſem i hmõi numeroſo & altiore dictiõis genere: quo cæteri uł meo inuitati exẽplo ſuis ſe monimẽtis poſteritatis ĩmorta litati cõmẽdẽt. Nec id una epła quapiã ſum factur⁹: ſed li bellis: ut ſpero cõplurib⁹. Qua de re nõ ĩgratũ mihi fuerit tuũ quoq; iudiciũ audiſſe: id qđ & ꝑgraue futuꝝ intelligo: & ab optimo erga me aĩo emanatuꝝ. Nam q græci in præ ſentia & habent: & ſunt diſertiſſimi: hoc meũ inſtitutũ atq; ſtudiũ laudib⁹ efferũt: ſiue id aĩo iudicio faciãt: ſiue forſitã qđ ſuſpicent mihi gratificari. At ego nõ delector aſſentati one: ſed ueritate. Vale ex Mediolano. vij. Idus apriles. M.

Frãciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

c Vpio te pro ſumma noſtra beniuolẽtia tuæ meæq; rei diligẽti⁹ ſtudere. Nã & quãti me facias: & quãtũ poſſis: ꝑſpicue noui. Quid aũt uel amicitiæ: uel uirtuti non debem⁹? Vale Ex Mediola. iij. nonas maiæs. M. cccc. Lviij

Franciſcus Philelfus Iacobo actiolo ſal.

m Vlta hinc abiẽs mihi es pollicit⁹: quoꝝ ĩ hãc diẽ effe ciſti nihil. Itaq; tui eſſe muueris arbitror: ut ꝓ mutua aĩorũ inter nos charitate aliqd tãdẽ facere incipias. Illudq; imprimis: qđ a patre tuo uiro clariſſimo tãtope petieram. Quã uereor: ne recentis aliquos amores ad priſtinos ad dideris: quib⁹ impeditus anim⁹ neq; noſtri: neq; ſui remini ſcat. Qđ ſi memoriæ uolueris repetere meũ in te officiũ: nõ mõ noſtri nõ obliuiſcaris: ſed poti⁹ q̃primũ es mecũ tibi cõflatũ diſſoluere incipias. Noſti quid uelim. Vale ex Me diolano nonis maijs. M. cccc. Lviij.

Frãciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſal.

q Vid tibi impedimento fuerit: quo minus ad meas mihi proximas litteras reſponderis: neſcio: niſi for taſſis obfueris a Florẽtia ad Senenſes tuos. Fac igi tur ut q̃primum tuæ mihi litteræ reddantur: quæ me faci ant omni de re certiorem: quam noſtra putaris intereſſe: imprimiſq; reddideriſne meum proximum carmen argy ropolo noſtro. Noli obſecro pati: diutius expectem opta tiſſimam epiſtolam tuam. Vale ex Mediolano. xi. Kalẽdas Iunias. M. cccc. Lviij.

Franciſcus Philelfus Pacino mercato ſanitatem.

a Vdio pacine te ſomno excitatũ iactitare neſcio quas nugas. Ego tibi dari cupio ſaniorẽ mentẽ. Nã quãtũ uidere uideor: nõ intelligis haſce meas ædes: q̄bus tãtoꝑe inſidiaris: tribus iã fatalis fuiſſe & patruis duobus & patri tuo. Miſeret me tui. Hec ẽ muſaꝝ domus: nõ fœneris. Vale ꝓ meritis. Es enĩ unus oĩm ingratiſſimus. Mediolani ex ædibus noſtris Idibus iunijs. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philel. Frãciſco cremẽſi iuriſcõſulto ſal.

a D ea quæ intelligere a me cupis: paucis reſpondeo. Nã & res nõ ẽ admodũ difficilis: & ego in præſentia ſum occupatiſſimus. Inter æternũ: ſempiternũ: ac ꝑpetuũ nullã oĩno priſci ꝑdoctiq; latini differentiã eſſe uoluerũt. Illud qđ ex. M. Tul. Ciceronis libris: & quos de natura deorũ: & quos de finib⁹ bonorũ & maloꝝ: & quos de quæſtionibus tuſculanis elucubratiſſime ſcripſit: nõ obſcure intueri licet: & ſi ꝑpetuũ etiã cõtinuũ ſignificat. Vñ ꝑpetuã orationẽ dicim⁹: hoc ẽ cõtinuã ac perennẽ: & .P. Ouidi⁹ Naſo primaq; ab origine mundi: Ad mea ꝑpetuũ deducite tp̄a carmen. Hui⁹ uero tẽpeſtatis philoſophi nõnulli: itẽq; theologi nõ tã uim uerborũ: q̃ Areſtotelis ſnĩam ſecuti ea inter ſe noĩa differre uolũt: ut ꝑpetuũ ſit: cui & principiũ dat̃: & finis: ut exteriorẽ hoĩem: ut uniuerſum dicim⁹ mundũ. Sempiternũ uero qđ ex ſꝑ & æternũ cõponit̃: id uolunt intelligi: qđ principium quidẽ habet: at finẽ habiturũ nequaq̃ ſit: hmõi aũt eẽ dicũt tũ angelos ipſos & dæmonas: tũ etiã interiorẽ hoĩem. Sed æternũ aliud nihil eẽ q̃ deũ: cuius neq; principiũ fuerit: nec itẽ finis futurus ſit. Vale ex Mediolano. vij. Kal̃. Auguſtas. M.cccc.Lviij.

Frãciſ. Philel. Beſſarioni cardinali nicæno ſal. di. pl.

p Ridie id⁹ auguſtas renũciatũ ẽ Mediolani Calliſtũ eccl̃iæ Romanæ põtificẽ ad octauũ Id⁹ ſextiles animã tãdẽ efflaſſe in maxĩa oĩm læticia. Itaq; licet iã plane iudicare uel ꝓ ſolonis ſnĩa eũ fœlicit̃ admodũ atq; ꝑbeate diem obijſſe: cui⁹ mortẽ tãto oẽs cũ gaudio nõ inſipiẽtes modo: ſed etiam ſapiẽtes ꝓſequant̃. Dederit deus oĩpotẽs ut cũ hoĩs ſomnolẽtia ſomn⁹ etiã ipe interierit: ne tui collegæ

iſte rurſus obdormitaſſe iudicent. Et qm̄ in præſentia non licuit pluribus tecū agere: te rogo: ut quæ antea pluribus & litteris & carminibus ſcripſeram dignationi tuæ nō fruſtra me ſcripſiſſe re ipſa oſtendas: & qđ ad Plutarchum attinet: diligent̄ cures. Vale ex Mediolano Idibus auguſtis. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Phil. Aeneæ cardinali Senēſi ſal. plu. di.

q Vod iāpridē affatu quodā poetico me tibi memini prædixiſſe re ipſa de obitu Calliſti pōtificis cōfirmatū ē: dij bene cœpta ſecūdēt: id qđ futuꝝ nō ſolū uæhemēter opto: ſed certo etiā & ſpero & uolo. Tu uelim memineris Philelfi tui: qui tuā amplitudinē: ut ſcis: & colit: & obſeruat unice. Nuncij feſtinatio fecit: ut eſſem breuior q̄ uolebam. Fac obſecro: litteris tuis intelligā ꝓpediē: quid mihi agendū ſit: & qđ de Plutarcho meo ſæpiſſime ad te ſcripſi: ut memineris etiā atq; etiā te rogo. Vale ex Mediolano Idibus ſextilibus. M.cccc.Lviij.

Frāciſcus Philelfus Angelo actiolo eqti aurato ſal.

e T qđ ipſe maxime oīm cupiā: & quantū liceat tibi in tua rep. cū antea ſemp: tū hoc potiſſimū tpe: nō ſum neſcius. Quare te plurimū rogo: atq; oro: ut qđ mihi corā uerbo aliqn̄ receperis te opportune curaturum: id in præſentia certa re cōprobes. Hoc erit mihi adeo gratū: ut gratius aliud facere nihil poſſis. Vale ex Mediolano. xi. Kalē. ſeptembres. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trāchedino ſal.

ſ I ut placet aſtronomis corpa hæc inferiora & noſtra ita parēt ſupiorū corporū poteſtati atq; imperio: ut etiā hoim uolūtates ꝑ ſyderū ui neceſſitateq; mutent̄: & non ſint eædē ſemp: haud mihi rē moleſtā: aut intēpeſtiuā facturus uidearis mi Nicodeme: ſiqđ ſæpenumero fruſtra abs te antea tentatū eſt: hoc etiā tpe nō omittas. Quod eo libentius: qm̄ ad aſtrorū motū atq; influxū accedit etiā ipa ratio: quæ nullus aſtrorum uirib⁹ eſt inferior. Rem tenes. Vale cū uniuerſa familia: patricioq; noſtro. Ex Mediolano xix. Kal. ſeptembres. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Pio ſecūdo Romanæ eccl̄iæ

ſummo pontifici ſal.plu.di.

q Vod nihil unq̃ in uita mihi neq̧ iucundius cõtingit: neq̧ optabiliꝰ quicq̃. Accepi nunc te ad.xxviij.Cal. ſeptẽbres diuina benignitate ad ſummũ eccleſiæ Romanæ pontificatũ aſſumptũ eẽ cũ maximo cardinaliũ omniũ cõſenſu incredibiliq̧ totiꝰ Romanæ reip.uel uniuerſi potius: ut ita loquar: orbis terrarũ lætitia atq̧ gaudio. Quid em̃ in præſentia tuæ gratuler ſanctitati: cui nihilo plus dignitatis ſummus iſte põtificatꝰ attulerit: q̃ tuipſe ob innumerabiles tuas diuinaſq̧ uirtutes põtificatui? Accedit ad rẽ: qđ tibi corã ꝓpediẽ ſingularẽ ac pene iauditã mei aĩ iucũditatem ſum expoſiturꝰ: ſi ita ſcilicet apđ te ꝓbatũ iri intellexero. Nam mentẽ meã oẽm atq̧ deſideriũ ex ſupioribꝰ plæriſq̧ meis litteris potuiſti nõ obſcure intelligere. Vnũ illđ dũtaxat tuæ beatitudini exploratũ eſſe cupio me tãta nũc affici animi uoluptate: uel ex ſolo ipſo tuæ creationis fœliciſſimo nuncio: ut exiſtimẽ uitã mihi beatã cõtigiſſe: ſiqdẽ in ea uoluptate ſummũ bonũ cõſtituendum eſt: quæ nihil habet cum beluarum uoluptate cõmune: ſed tota eſt hominis: tota rõnis: tota abſolutæ meræq̧ uirtutis. Reliquũ eſt: ut ſiqs adhuc locus apud te muſis relictus ẽ: id qđ eẽ & magnificentiꝰ quidẽ eſſe nulla ex pte dubito: me facere digneris p tuas litteras certiorẽ: ꝓbeſne meum ad te aduentum. Vale pater beatiſſime. Ex Mediolano.x.Cal.ſeptembres.M.cccc.Lviij.

Franciſcus Phi.Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

a D decimũ Cal.ſeptẽbres dedi ad te litteras unas: & ſimul cũ tuis alteras ad pontificẽ Piũ. Eas aũt utraſq̧ tibi redditas ab Othone Carreto iuriſcõſulto: qui iſtic pro meo hoc principe Franciſco Sphortia legati fungit̃ munere: non dubito. Itaq̧ miror: quod in hanc diem nihil ad me peruenit: quod reſpõderis. Et id certe factũ exiſtimo ſummis occupationibꝰ tuis: a quibus rogo tantũ temporis ſubducas: dũ χέιρό γράφόμΤι ad me des: p qđ intelligã: quid mihi faciundũ conſulas: hoc eſt eamne iſtuc an minus eã. Reliqua tu uel me reticente pro tua incredibili ſapiẽtia liquido cognoſcis. Nam ego ſum eo importunior: quod te

declaratum audio a Pio pontifice: qui Bononienſi legationi præſis. Vale pater ampliſſime. Ex Mediolano pridie id9 ſeptembres. M. cccc. Lviij.

Frãciſcus Philelfus Ioanni paleologo Marchioni Montiſſerrati ſal. plu. di.

e Tſi te noui iam pridem q̃ rebus egregie doctis atq; grauibus delectaris: idq; ul' ex meis de exilio libris quos diutius tuo uti hoſpitio uoluiſti: clarius intellexi: nolui tamen non aliquid ad te mittere: quod & grauitati ipſi ſuauitatem haberet admixtam: & non doctis ſolũ: ſed etiam omnibus poſſet eſſe cõmune. Itaq; libros ad te dedi: quos modo de iocis & ſeriis inſcriptos ædideram. Sic enim in rebus ſeuerioribus lectitandis neceſſe fuerit: ut riſui aliquando auris patefacias: & nõ læticia ſolum: ſed hilaritate aliqua perfundaris. Nam quoniam te quaſi longo poſtliminio uiſere inſtitui: mihi hac uia paratum iri aditum uolui: quo te non facilem minus: q̃ beneficum offenderem. Vale ex Mediolano. xij. Kalendas Octobres. M. cccc. Lviij.

Franciſcus Phil. Nicodemo tranchedino ſal.

d Elicatior factus es: qui nihil reſpondeas: nolo enim ſuperbiæ crimen tibi homini amiciſſimo obiicere: quod iis ſolem9: qui ſæpius litteris inuitati nihil reſpondere cõſuerunt. Scio ſane te eſſe occupatiſſimum his præſertim temporibus. Sed erit humanitatis tuæ: ut temporis aliquid ſurripias tantillum: quod amicitiæ condones officio. Ego inſtitui ad Pium põtificem ſalutatum accedere. Itaq; rogo te omni ope operaq; cures: ut iſtac mihi liceat iter facere. Quid opus ſit: noſti. Vale & quid de noſtro patricio factum ſit: cura: ut ſciam. Ex Mediolano. xi. Kalen. Octobres. M. cccc. Lviij.

Franciſcus Philel. Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

b Inas ad te nuper litteras dedi: alteras ad. x. Kalendas ſeptẽbres: alteras nõ multo poſt: hoc ẽ pridie Idus Septembres: quas Otho carretus qui Romæ pro hoc principe Franciſco Sphortia negocia gerit: perdiligenter tibi reddidiſſe litteris ſuis teſtatus eſt. Quod au

tem nihil reſponderis: nõ poſſum nõ mirari. Itaqꝫ rogo te: ut me facias certiorẽ acceperiſne meas epſas: an minꝰ ac-ceperis. Vale ex Mediolano. vi. Idꝰ octobres. M. cccc. lviij.

Franciſcus Philel. Beſſarioni cardinali nicæno ſal.

e T ſi de tua in me ſingulari mãſuetudine atqꝫ beniuo-lẽtia nũq̃ dubitaui: eã tñ ita ꝓximæ tuæ litteræ quas pridie nonas octobres ex urbe Roma ad me dederas: mi-hi pſpicue declararũt: ut aliud nihil certius unq̃ habuerim. Sũqꝫ longiore illa tua dicendi elegantia atqꝫ maieſtate ita delectatꝰ: ut ipſe mihi afflatꝰ aliqs præ uoluptatis magnitu-dine i lectitanda epſa uiderer. Incrediblis habeo tibi grati-as pater clæmentiſſime: qđ nihil unq̃ omittis de me uel or-nando: uel amplificando. Faciat imortaliſ deus: ut meis de te optatis: id qđ certo futurũ ſpero: aliqñ fortuna rñdeat. Nã cui omniũ malim ἀδεῖμ ὁ μὴρόσ ἡ σόι όυχ ἀχιλλέι όυχ ὀδιαςεῖ ἀλλά χαί τόυτοιἡ ἀμφοτεροιμ πολλῶ μεἰξομι τημτέ αρετημ χαί τημ ἀλήθεςά τημ σοφιαμ. Vt aũt ad rem ueniã: uix dici quæat: q̃ gratꝰ mihi q̃qꝫ piucũ-dus fuerit nũciꝰ tuꝰ de recupato Plutarcho: quẽ qm̃ amiſe-ram: me a ſũmo põtifice Pio ſecũdo tuo interuentu dono accipere in nõ mediocrẽ fœlicitatis partem mihi aſcribo. Nõ em̃ paruæ mihi iacturæ fuerat amiſſio talis ac tãti codi-cis. Neqꝫ uolo tibi unq̃ perſuadeas alia a nobis uia codicẽ iſtũ aberraſſe: q̃ ea quæ tibi primis litteris meis declarata eſt. Hũc aũt mihi dono dari a ſanctitate Pij põtificis tãti fa-cio: ut uix aliud pluris quæã. Nã qd ego dicã de mirifica il-la benignitate ac munificentia in annua uitæ ſubſidia: qua in me ultro uerus Chriſti uicarius pontifer Pius utit̃? De-creuit mihi ut hũaniſſime ſcribis eiꝰ beatitudo in ſingulos ãnos aureos ducatos ducẽtoſ ulˀargẽti mediolani. Addiſqꝫ futurũ ut maiorẽ indies & dignitatẽ & utilitatẽ aſſeqr. Ad hæc ego paucis rñdeo. Quis ego me ſane cognorim neqꝫ de illius ſanctitatis bñficẽtia: neqꝫ de alacri tua beniuolen-tiſſimaqꝫ opa qcq̃ magnũ ꝓmeruiſſe: operã tñ pro uiribus daturũ polliceor: ne ſaltẽ uolũtate & obſeruãtia indignus cẽſear tã egregia: tãqꝫ tẽpeſtiua magnitudine. Reliqua qđ te uelle intelligo ſcribam ad Pium pontificem. Vale pater

ampliſſime. Ex Mediolano Kal. nouẽbrib⁹. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Phil. Pio ſecundo eccleſiæ Romanæ pontifici maximo ſal. di. plu.

b Eſſario reuerẽdiſſimus in Chriſto Ieſu ac idẽ ſapiẽtiſſimus cardinalis nicæn⁹ fecit me noĩe ſanctitatis tuæ ꝑ litteras certiorẽ: q̄ de me ꝑhumaniter beniuolẽtiſſimeq́ʒ ſentires: & quãta cũ charitate de me honoratiſſima uerba feceris: qb⁹ me præterea tua ſpõte donis ornaris. Facis tu q̄dẽ piẽtiſſime oĩa ſũme põtifex Pie: q Chriſtũ optimũ maximũ imitat⁹ nihil tibi poti⁹ ducas q̄ bñfacere cũ oĩb⁹: tũ hijs ĩprimis: quos noris iãpridẽ innumerabiliũ tuaꝝ incredibiliũq́ʒ uirtutũ obſeruãtiſſimos extitiſſe. Meminiſti ſane pater beatiſſime: q̄ ego te ſꝑ oĩ ſtudio coluerim: & quãta ſꝑ cũ ueneratione diuinã ſapiẽtiã tuã: qua inter oĩs mortales mirifice un⁹ excellueris: atq́ʒ excellas: aſſidue fuerim ꝓſecutus. Neq́ʒ fieri poſſe iudicaſti: ut ſine diuino quodã nutu atq́ʒ uolũtate tãtus eẽt me⁹ & tãdiu erga te amor: tãta pietas: tãta fides. Neq́ʒ uideri uoluiſti oblitus: qđ uiuo adhuc & oĩ ex ꝑte incolumi Calliſto põtifice afflatu illo: uł poetico: uel diuino fore prædixerim: & id q̄dẽ hoc ipſo præſenti ãno: ut & Calliſt⁹ ex hac luce migraret: & ĩpẽ tu qđ oĩm uotis fortunatiſſime cõtingit: & tãtis chriſtianæ religionis tenebris: lucẽ eſſes ꝑ optatiſſimũ tuũ põtificatũ allaturus. Et illuxiſti tu ꝓfecto bonis atq́ʒ doctis oĩbus q̄ſi ſol oriẽs teterrima tenebraꝝ caligine obductis. Actũ oĩno erat de clariſſimarũ artiũ ſtudijs: laudatiſſimiſq́ʒ uirtutib⁹: niſi opportune tu diuinit⁹ datus eſſes ad illas inſtaurãdas: tuẽdas: illuſtrãdas. Itaq́ʒ iã muſæ: quæ penitus interierãt: reuiuiſcunt. Eloquẽtia: quæ obmutuerat: & uocem ſimul recuꝑauit & mẽtẽ. Ingenia quæ obdormierant: excitant̃. Oẽs ad honeſtas actiones maiore q̄ antea unq̄ cupiditate incẽdunt̃. Deſideriũ Nicolai q̄nti ſapiẽtiſſimi illius præſtãtiſſimiq́ʒ põtificis quo uiri eruditi & eloquẽtes nõ mediocrit̃ torquebantur: nõ leuaſti ſolũ optatiſſima creatione ſanctiſſimi tui põtificatus: ſed in maximã ſplẽdidiſſimæ tuæ bonitatis admiratione amoreq́ʒ inflãmaſti. Nõ eñ honoratione uerborũ dũtaxat huiuſmodi uiroꝝ aĩos in pulcherrimã futuræ tuæ

benignitatis ſpẽ erigis: ſed præſentibus potius ingẽtibuſq; muneribus. Nã ut alios ꝓpe infinitos breuitatis cauſa præteriens de meipſo uerba faciã quibus ſum donis a tua beatitudine honeſtatus? Quantã mihi q̃q; ſingularẽ uoluptatem attuliſti nobiliſſimo ipſo Plutarchi codice: quo uirorũ illuſtriũ & græcoꝝ: & latinoꝝ uitæ græca oratione eruditæ: & elegãter ſcriptæ cõtinẽť? Quid qđ ad quotidiana uitæ ſubſidia ſingulos ducentos aureos ducatos in ſingulos annos mihi in oẽm ætatẽ apud alios etiã agẽti cõſtituiſti? Ita certe qđ abſolute eſt munificẽtiæ tuæ: & exteriori conſulis: & interiori homini: quippe qui & ingenio: & corpi fomẽta attuleris. At ego pro tantis tuis & tam ĩmortalibꝰ beneficijs quid tandẽ ſim celaturus? Nempe illud qđ homũcio ſolet deo: cuius tu uices diuinitus hoĩbus repræſentas. Te admirabor: te colã: te uenerabor: te dies ac noctes tũ mente & aſſidua meditatione perſpiciã: tum ore: atq; arũdine perẽniter prædicabo. Hæc de te deſinam unq̃ bene dicere: quãdoquidẽ ne tu quidẽ benefacere in uniuerſam uitã deſinere uoluiſti. Erãt præterea permulta: quæ ſcribẽda mihi occurrebant. Sed hæc idem clæmentiſſimus cardinalis Beſſario: ne ſim epiſtola ꝓlyxior: q̃ par eſt: tuæ ſanctitati uerbis meis corã exponet. Reliquũ eſt pater beatiſſime: ut tibi indubitato perſuadeas meã me omnẽ fœlicitatem in te uno conſtituiſſe: cuius uitam atq; incolumitatem ut oĩpotẽs deus q̃diutiſſime tueať: etiã atq; etiã opto. Vale in chriſto Ieſu: & me cõmendatũ habe. Ex Mediolano Kal. nouembribus. M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Borſio æſtenſi Mutinæ regijq; duci ſal. plu. di.

q Vod plura de te indies dux borſi illuſtrioreq; digna laude prædicanť: eo magis magiſq; fortunatꝰ mihi uideor: qđ in tuam beniuolentiã me admiſeris. Diligi eẽ a tali ac tãto principe nõ mediocri fœlicitati ducẽdũ ẽ. Nã ſi morũ ſimilitudo iungit mortaliũ aĩos charitate: diſſimilitudo aũt in odiũ cõcitat: qs nõ eũ laudandũ arbitreť: qui tibi carus ſit: cuiꝰ mirabiles ſummæq; uirtutes tot tãtæq; ſunt: ut cũ oĩ antiquitate nõ iniuria poſſis de gloria cõtendere?

Et ut cætera: quæ ſũt ꝓpe infinita abſolutæ ſummæ uirtu-
tis documẽta incõmodius mihi tẽpus recenſenda reijciã:
quis nõ iure optimo admiret̃? nõ obſtupeſcat? nõ tollat in
cælũ diuinis laudibus illud inauditæ clæmentiæ & magna-
nimitatis genus: quo nuꝑ ad. xi. Kal. nouembris uſus perhi
beris? Nam ut grauiſſimæ litteræ magnifici equitis aurati
Bartholomæi pẽdaliæ ad Nicolaũ filiũ ducalẽ hũc aulicũ:
quæ hoc die ĩ maxima procerũ & nobiliſſimoꝝ hoĩm mul
titudine coram hoc illuſtriſſimo noſtro principe Frãciſco
Sphortia inter prandendũ recitatæ ſunt: prudẽtiſſime de-
clarant: Ioannes peregrinus cognomento ſimul & re ipſa
abolicus maximis abs te maioribuſq; tuis ornatus benefi-
cijs: cum grauiter & iniquo animo ferret ut leuem ita iuſtiſ
ſimam mulctam illam: qua Laurentius eius filius paucis an
te mẽſibus mulctat⁹ fuerat: nõ minus ob delicti negati mẽ
dacium: q̃ ob delictũ ipſum quod circa aucupiũ contra ſui
decreta principis perpetrarat. Venetias dedita opera ꝓfe
ctus dicit̃. Vbi cum diutius eſſet: q̃ antea unq̃ cõſueuerat:
ut erat aĩo ad maledicendũ nocẽdũq; uæhemẽtius inflam
mato: quicqd potuit excogitare: cõfingere: cõminiſci: qđ
excellẽtiæ tuæ uel ad perniciẽ: uel ad infamiã acceſſurum
exiſtimaſſet: eoꝝ oĩm omiſit nihil. Et tanq̃ nõ dicendi: ſed
maledicẽdi peritiam a diſertiſſimo Guaryno familiari no-
ſtro didiciſſet: ubicũq; Venetijs inter ãbulãdũ aliquos of-
fendiſſet: quos tibi aliqñ quoquo modo nocere poſſe cõſi
deret: apud illos per nouas inſinuationes inſidioſaq; prin-
cipia cõtinuo ferebat̃ ea oratiõe: ut aliud nihil habere ne-
gocij uideret̃: q̃ per omne inſimulationis genus deprauа-
re: ſplẽdidiſſimas uirtutes tuas: utpote q nihil aliud quære
ret: ſtrueret: anhælaret: q̃ malefacere: teq; ſi fieri poſſet: tol
lere ex hoĩm genere. Pudet me ea meminiſſe: quæ ab illo
maledicta memorant̃. Sũt. n. indigna auditu: ſũt obſcœna.
ſũt ĩpia. Quæ qdẽ ipſa hmõi eẽ uiri illi patricij ut ſunt ma-
gni & ſapiẽtes: nõ obſcure oñderũt: qppe qui plæriq; oẽs:
tũ Ioannẽ peregrinũ ipſum uerbis acerrimis coram caſti-
garunt: tũ per litteras te de omĩ hominis petulantia famili
ariter amiceq; monuerũt: quibus tu plectis & q̃ diligentiſſi-

me cōſideratis:reqȝ oi intellecta & cognita:nō turbaris:nō excādeſcis:nō animū acerbiorē in partē inclinas:id qđ debitæ ſeueritatis fuiſſet & iuſticiæ potius: q̄ crudelitatis:& ultionis:ſed ut es buman⁹:mitis:māſuet⁹ :cōuocatis in cōſiliū duodecim ſapientū qđ dicit':ex primoribus Ferrariæ ciuibus circiter ducentis:accerſi etiā iubes reum ipſum Ioannem peregrinū:cum eſſent tn̄ ij oēs ignari :q̄obrē eo loci conueniſſent. Deinde uictor Pauo prudētiſſimus ſecretarius tuus ꝓfectus in mediū exponit excellentiæ tuæ nomine pfidiā Ioānis peregrini:eamqȝ unis uenetorū litteris ne cōtradicente quidē reo confirmat:facileqȝ cōuincit nō una morte dignū eſſe illū:ſed admodū infinitis: & ijs qdē diris & truculentis: ſiquidē tot mortibus plecti abominabilis atqȝ impius ciuis poſſet. Quib⁹ ſane auditis liquidoqȝ perſpectis:ita ſunt conſultantiū animi tantæ rei imanitate in reum ipſum exaſperati: ut perinde atqȝ becuba quædā quam fabulant':in polymeſtora:in illius oculos uellent irruere:neqȝ oculos dumtaxat eruiſſent:ſed uitā:ſed animā: ſed ſiquid in aia latet altius & potentius. Atqui audiat longe lateqȝ præſens bæc ætas:audiat poſteritas oīs. Audiāt oēs qui ſunt:futuriue ſunt:populi:gētes:nationes:audiat uniuerſus orbis terraꝝ inauditā humanitatē:clæmētiam: ſanctimoniam magnanimi atqȝ religioſiſſimi ducis Borſij: cuius uerbis idem uictor ſtans in medio iratorū:& tumultuantiū ciuiū. Tibi ait o Ioannes peregrine bomo nefarie mitiſſimus pater patriæ dux Borſi⁹ pro tuis tātis iſtis & tā pditis tanqȝ imanib⁹ facinoribus nō uitā eripit:nō ſubſtantiā:quæ quidē oia ꝓ tuis ſcelerib⁹ amiſiſti:qnpotius tibi ultro ignoſcit:debitāqȝ pœnā liberrime remittit. Nam nihil ē:qđ malit q̄ nō mō nō degenerare in om̄i uirtutis genere a clariſſimis principib⁹ maiorib⁹ ſuis:ſed illis uniuerſis ſi fieri poſſit:q̄lōgiſſime prælucere. O uocē præſtātiſſimi principis:o mirabilē lenitatē:o ai magnitudinē inauditā. Laudat' ille maxim⁹ rex dauid:qđ placat⁹ precib⁹ mulieris Abigail man⁹ a nabal carmello ei⁹ uiro boie uno oim ingratiſſimo: quē interimere cū uniuerſa familia decreuerat ilico abſtinuerit. Laudat' Cæſar auguſtus:quod uxoris Liuiæ cōſilio

L. Cinnæ quē pdere cogitabat: anhælati parricidij ueniā dederit. At Borſiū quib⁹ nos laudibus ꝓſequemur: qui ciuibus oībus in Ioannis peregrini irruentibus necē: eū non modo incolumē eſſe iuſſerit: ſed ab impetu cōſultantiū facto ſua manu ſubduxerit: atq; ſeruarit: nō muliebri: nō alieno illi conſilio nullis neq; precibus nec muneribus opus ē: qui per ſeſe uiget: ac ſapit: qui deū ſemper ante oculos habēs cū illud ſalutare præceptū meminit: Mihi uindictā: & ego retribuā: tū ne obliuiſci quidē unq̄ poſſit eūdē humani generis ſaluatorē nō ſolū ignouiſſe malefacientib⁹: ſed patrē etiam: ut illis ignoſceret: extermis in cruciatib⁹ ſupplici cōmiſerabiliq; uoce orare nō deſtitiſſe. Libuit nobiliſſimo duci Borſio pro animi magnitudine obliuiſci iniuriarū. Libuit qđ Cato ſenior prudentiſſime uſurpabat: uti uenia in delinquentē: quo poteſtatē: quam ab deo habet: ea liceat uti ſemper. Libuit: libuit inquā optimo principi: ut ē lenitate incōparabili: ignoſcere Ioanni peregrino: quo & ſeſe ipſe ſui ſimilē oſtenderet: & illum perpetrati facinoris ubi pœnituiſſet: cæteris foret: exemplo nullā eſſe uirtutē: quæ uni gratitudini antecellat. Quid eñ ingratitudine fœdius? quid atrocius? quid exitioſius? quid imanius? Nam ſi hæc uitio uacat: nullo ob eā quam in ſe habet impudētiam: a quo eñ flagitio abſtineat homo impudens: non obſcure patet eſſe gratitudine præſtātius nihil. Et primus ille Angelus ſi gratus eſſe uoluiſſet: neq; ſua inflatus opinione in ſuperbiam lapſus eſſet: neq; a cæleſti diuinoq; domicilio præceps corruiſſet in tenebras ſempiternas. Te Ioānes peregrine grauiſſimi atq; iuſtiſſimi ciues oēs: qui tua cā in cōſiliū cōuenerant: mortuū eē uoluerūt: quē princeps clæmentiſſimus & uitæ reſtituit & tāto tāq; ampliſſimo patrimonio qđ iuſte pieq; amiſeras: frui uoluit: ſecut⁹ is quidem ut mihi uideť nō tā illud qđ a Socrate dictū laudať a uiris ſapientib⁹: decere principē & amicis bñfacere: & inimicos reddere amicos: q̄ præceptū euāgelicū: quo iubeť inmicos etiā eſſe diligēdos: quo maiore te hoiem inimiciſſimū quo pulchriore bñficio dux Borſius afficere poterat q̄ uita donatum iubere uel locupletiſſimum opulentiſſimūq; re

pugnare. Nõne tibi uideris regnare Ioãnes peregrine: cũ tm̃ ſcelus ipune ꝑpetraris? Memineris igit̃ memineris gratitudinis. Et qđ de perſa illo Araſpa tradit Xenophon: tecũ dies noctiſq; uoluta. Nec te deteriorẽ in Borſiũ: ſi quando uſus fuerit: præſtato: q̃ ille geſſerit ſe in cyrũ. Apes iracundæ ſunt: & adeo peruicaces ad pugnandum: ut aculeos etiã quibus natura armatæ ſunt: relinquant in uulnere. At eaꝶ regẽ natura eẽ inermẽ uoluit: & ita mitẽ quoq;: & manſuetũ. Si huiuſmodi ſe regem erga te præſtitit mitiſſimus dux Borſius: noli tu quæſo inhærentem uulneri aculeum itẽ recipere ad nocendũ: idq; nõ modo: ne noceas tibi ipſe: ſed ut animi tui gratitudine lætius reddas humaniſſimi principis bñficiũ: cui non minori curæ ſunt laudabiles ciuiũ actiones: q̃ ꝓpriæ ac ſuæ. Hoc eñ intereſt inter tyrãnum & iuſtum principẽ: qđ ille oĩa refert ad proprias utilitates: ſiquidẽ aliquid utile cenſeri debet: quod ab honeſtate abhorreat. At iuſtus princeps quicquid agit: quicquid loquit̃: quicquid cogitat: id oĩe refert ad utilitatẽ & dec⁹ ciuiũ. Si te tibi dux Borſius reſtitutũ aĩaduerterit: hoc eſt ſi ſanũ & prudentẽ: lætabit̃ ipſe certe: qđ collatũ in te bñficiũ nõ amiſerit. Tunc eñ amittit̃: cũ in hoĩem indignũ collatũ id fuerit. Et paſtor bonus relictis cæteris ouib⁹: quam unã amiſerat diligenter quærit. Et cũ inuenerit nõ mediocrẽ læticiã præ ſe fert. At ſi ſecus tibi: qđ tua cã nolim cõſulueris: malueriſq; ingratitudinis crimini obnoxius fieri: q̃ gratitudinis laudari: ego ſane grauius tibi præſagiũ nihil: ſed tu uelim tecum ipſe cõſideres qualis de te apud uiros bonos & ſapientis exiſtimatio futura ſit: qualis fama. An ignoras q negligit famã ſuã: homicidã iudicari? Primũ tibi ante oculos pone: quãta i laude iĳ uerſant̃: q ſe accepti beneficiĳ memores uoluerũt. Quis ẽ: qui nõ libenter audiat: ac celebri oratiõe ꝓſequat̃: uel Minuciĳ magiſtri illi⁹ equitum in. Q. fabiũ maximũ: uľ. L. Terentiĳ culleonis ciuis romani in africanũ ſupiorẽ gratitudinẽ ſingularẽ? Nã qualis ſe haberi uoluerint Virgilius Horariuſq; poetæ in mecœnatem: & Auguſtũ: eorũ pulcherrima diſertiſſimaq; poemata decãtant. Cõtra uero nemo ẽ ſenſus & rõnis cõpos:

qui cũ aut Sextilij.in.G.Cæſarẽ:aut.G.Pompilij in.M.T. Ciceronẽ maximos duos & eloquẽtiſſimos uiros ingrati/ tudinẽ inuit⁹mœrenſq; audit:nõ illos uel mortuos oderit: atq; execret:& p oẽ couitij cõtumeliæq; genus inſectet? Sed qd mltis? Q; ſit deteſtabile abomiabileq; facin⁹ ingra/ titudo:ut triſte ita ſempiternũ tulit exemplũ ſceleratus & impius iudas ille: q magiſtrũ dñmq; ſuũ hũani generis re/ dẽptorẽ cruciandũ iudæis p oẽ uitæ dedecus & interimẽ/ dũ tradidit. Is eñ cõſcius ſibi diræ ſuæ horrendæq; ferita/ tis:abiecta ſpe omni cõſequẽdæ ueniæ ꝓdigioſam uitã la/ queo finiuit. Plus eñ põderis ad pœnã in malignitate ſua q̃ in diuina bonitate atq; miſericordia ineſſe arbitratus eſt ad ueniã. Præterea iuſtus princeps nõ ſp ignoſcit. Nimia eñ miſericordia ſũma eẽ iiuſticia cõſueuit. Nec min⁹ cru/ delis ducit:qui ſp dat ueniã:q̃ qui nunq̃.Omnibus in rebus mediocritas quædã ſeruãda ẽ. Qui ſe uoluit leniorẽ:q̃ de/ ceat:lentitudinis cuiuſpiã & ignauiæ nomẽ ſubijt.Et diſſo/ luta clæmentia non eũ modo:qui iterũ deliquerit:ſed reli/ quos item reddit alacrioris ad delinquendum. Quo fit:ut ſub umbra huiuſmodi uel clæmentiæ:uel ſegnitiæ iuſticia tota pereat.Itaq; etiam atq; etiã tibi caue. Teq; ita inſtitue ut & clæmẽtiæ ac benignitatis tuus optimus princeps ab oĩbus laudetur:& tu uſus nõ abuſus tãto beneficio uidea/ re. Sed ut eo unde diuertit:noſtra redeat oratio:non po/ tui equidẽ præſtãtiſſime dux Borſi non miꝝ in modũ affi/ ci lætitia:cum litteræ illæ copioſæ & elegantes Bartholo/ mæi pendaliæ corã optimo maximoq; principe meo fran/ ciſco Sphortia recitatæ ſunt.Erant enim indices ac teſtes præclaræ tuæ & eximiæ bonitatis:quã uidi cũ ab audienti bus omnib⁹:tũ a grauiſſimo ipſo principe facundo admo/ dum plenoq; ore mirifice laudari:teq; unum dici:qui inter huius ætatis principes & haberi debeas:& dici princeps. Quare nõ min⁹ meæ fœlicitati lætor:qd mõ dicebã:q̃ tibi gratulor:qd maximis tuis inumerabilibuſq; uirtutib⁹ tãtã iã gloriã es adept⁹:ut nulla ſit futura poſteritas:quæ de tu/ is diuinis laudibus cõticeſcat.Quis eñ te humanior? quis clæmẽtior?qs animi magnitudine clarior?qs iuſtior?quis

munificētior?Nã qd ego dicã de illuſtri ſapiētia tua:ꝙ pſpi
cue itelligēs inferiora hæc & tēporalia oīa mutabilia eē pla
neqꝫ caduca:nihil tibi antiquiꝰ ducas magiſue expetēdũ fi/
de:religiõe:pietate?Oīa refers ad deũ:quo ſp tãꝙ præſen/
te:uidēte:audiēte:dirigis ac pficis tuos ſalutiferos cogita/
tus.Itaqꝫ oīa tibi ſecũda ſũt:oīa læta:& ad uotũ oīa.Qui te
minꝰ norit:ruſticꝰ ē cēſendus:q te nõ amat:nõ colit:nõ ex
omĩ animi ſnīa ueneratᷣ:uel flagitioſus ē:uel ſtultꝰ. Perge:
ut facis priceps præſtãtiſſime:da nobis tuis quotidie egre
giũ aliqdᷣ argumētũ uel audiēdi:uel diſcēdi:ſcribendiqꝫ de
tot tuis tãtiſqꝫ uirtutibꝰ. Vale principũ decꝰ.Et me cõmen
datũ habe:ut facis.ex Mediolano idibus Nouembribus.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſal.

q Vod tardiores ierint meæ ad te litteræ id cauſæ fuit:
qdᷣ expectabã mihi facultatē fieri p principē noſtrũ fa
ciundi itineris.Non eñ uiuimꝰ noſtro:ſed alieno arbitrio.
Et iuſtus princeps ꝓ iuſta lege ducēdus eſt.At uiri oēs bo
ni ſubiecti ſunt legibus.Idcirco Socrates cũ poſſet:noluit e
carcere ſe in libertatē uendicare.Breui igitᷣ hinc concedã
Lucã.Ibiqꝫ tandiu expectabo:donec mihi fiat:qdᷣ amici no
mine ſignificaſti.Nã eius mihi fide eē tutiꝰ nihil põt.At ne
ſecuriꝰ quidē. Erunt etiã mecũ filij duo Marius:ac Xeno/
phon.Cũ una erimus:cætera inter nos cõmētabimur. Va
le ex Mediolano.ix.Kalᷣ.decēbres.M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Thomæ ſenecæ ſal.

b Ertholla noſter q ad te uenit:faciet de oĩ ſtatu meo
te cumulatiſſime certiorē. Qua uero in re tua mihi
opa opꝰ ſit:ex eodē cognoſces.Itaqꝫ tuũ ē id præſtare:ne
fruſtra hoc itineris ab eo ſuſceptũ uideri poſſit. Nõ.n.ſum
neſciꝰ:& quãtũ poſſis auctoritate & gratia:& quãtũ etiam
mea cauſa uelle debeas:ſed rudis plane & dicēdus ſum:&
iudicãdus:qui ita ad te ſcribã:quaſi uidear de ſingulari tua
perſpectaqꝫ charitate.Quare nihil aliud abs te peto:niſi ut
cures:ne iſtic diutius Berthollanoſter expectet. Vale ex
Mediolano.iiij.nonas Decēbres.M.cccc.Lviij.

Franciſcus Philelfus Beſſarioni epiſcopo tuſcu/
lano cardinali nicæno ſal.

c Vm ego quotidie tuas litteras expectarē pater clæ-
mētiſſime: quib⁹ certior fierē de ijs: quæ ad Kal. no-
uēbris tuæ amplitudini ſcripſerā una cū litteris ad ſanctiſſi-
mū pōtificē Piū: neq; aliud noui qcq̄ acciperē: eſſetq; iam
mihi tandē iter ad uos pmiſſum: cœpi non inuitus aggredi
hoc laboris iſtuc pficiſcēdi: & ſi cupiēti labor eſſe nullus ſa
ne pōt. Itaq; ſum in uia. Neq; ad multos dies futurū ſpero:
ut ſanctiſſimi dn̄i noſtri exoptatiſſimā faciē tuāq; mihi co-
ram contueri liceat. Interea uero loci te maiorē in modū
rogo ut qđ antea ad te ſcripſerā & de Plutarchi codice &
de ducentis illis aureis ita ex ſententia tua meaq; cōficiat:
ut nihil ijs de rebus cum iſtuc uenero: mihi curandum ſit.
Vale. R. pater: & domie. Ex Mātua die natalis chriſtiani.

Franciſ. Phil. Cicchо calabro ducali ſecretario ſal.

n Olo: mireris: ſi in hoc meo ad Piū pōtificē itinere in-
ceſſu uti uideor teſtudineo. Id eī fit partim maligni
tate hyemis: quæ uias oīs uitreas reddidit: partim benigni
tate principū: q me nonnulli remorati ſūt. Imprimis aūt Si-
giſmūdus Pādulphus malateſta: ut eſt aīo ingēti: & phūa-
no me honorificētiſſime liberaliſſimeq; excepit & oībus ē
officijs pſecutus: quē ego cū ob ei⁹ maximas inumeraliſq;
uirtutes maximi facio: tū eo pluris: qđ pricipis noſtri amā-
tiſſimū eē obſeruātiſſimūq; cognoui. Idq; ut iſti⁹ excellētiæ
referas: uolo. Sū ego hinc poſtridie abitur⁹. Vtarq;: quātū
in me fuerit: maturiore itinere. Te interea etiā atq; etiā ro
go: ut memineris mei: nec min⁹ Lauræ noſtræ: quā tibi uni
ce cōmendo. Reliquū eſt: ut cōmuni principi etiā atq; etiā
me cōmēdes. Vale Ex Arimino Nonis Ianuarijs. M. cccc.

Frā. Phil. Cicchо calabro ducali ſecretario ſal.

d Edi ad te nudiſtertius litteras ex Arimino: qb⁹ certi
or fact⁹ eſſes de ijs: quæ tps obtulerat. Heſterno ue-
ſperi cū ad forū ſemproniū ueniſſem: offendi Iacobū per-
uſinū cognomento picininū corpe ſane Tydeū: ſed animi
robore ac prudentia alcidē aliquē. Hic mihi uiſus eſt tanta
eſſe in principē noſtrū & fide & pietate: ut dignus ſane ſit:
quē Sphortiani oēs mirifice diligamus: amemuſq;. Singu-
arē is mihi beniuolentiā oſtendit: omiſitq; nihil: qđ uł hu-

manitatis:uel benignitatis officiũ ſaperet. Spero hũc prĩ cipi noſtro maxime aliqñ uoluptati fore:& fortaſſis etiam uſui. Cũ hæc ad te ſcripſi:erã hinc continuo abiturus:quippe qui audirẽ pontificẽ Piũ ex urbe Roma iã deceſſiſſe petereq; peruſiam. Tu me interim ama:ut ſoles. Vale Ex foroſempronio. vij. idus Ianuarias. M.cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Gaſpari mercato Valentiæ comiti ſal.

SI Gaſparem mercatũ meũ de om̃i meo in urbẽ romã itinere min⁹ facerẽ certiorẽ:quẽ alium ſim facturus: haud ſatis intelligo. Itaq; rem oẽm paucis accipe. Poſteaq̃ ad quartũdecimũ Kal. ianuarias e Mediolano deceſſiſſem ueni poſtridie mantuã:quæ quidẽ urbs me plurimũ delectauit cũ ſua magnificentia & Maronis noſtri memoria:tũ etiam cumulatius præſentia & humanitate præſtantiſſimi principis Lodouici:qui me uidit ꝑlibenter: excepitq; lautiſſime. Et q̃m natalis chriſtianus propediẽ aduentabat:uoluit ne ante inde diſcederẽ:q̃ eſſet a me natalis ipſe apud ſe celebratus. Quo quidẽ facto poſtridie ei⁹ diei Reuerũ ueni ubi uidi pulcherrimas ædes illas:quas ingẽti animo prīceps eo ĩ oppido nuper ædificauit:nõ trito & uſitato quodam uulgariq; artificio:ſed ad imaginẽ poti⁹atq; dignitatẽ laudatiſſime illius & ꝑbeatæ antiquitatis. Vnde cũ Ferrariam poſtero die cõceſſiſſem: ducẽ Borſiũ offendi principẽ ſane dignũ:quẽ nulla neq; natio:nec poſteritas cõticeſcat. Eſt em̃ omni uirtute præditus:imprimiſq; magnitudine aĩ ac munificẽtia:quæ ipſæ duæ clariſ principib⁹ peculiares ſemp eſſe debent. Et qđ mihi fuit iucundiſſimũ auditu:diuinũ principẽ noſtrũ nõ minore laude:q̃ beniuolẽtia ꝓſequi ſtudebat. Ab hoc ego egregie donat⁹ pridie Kal. Ianuarias uerſus Bononiã ꝓfectus ꝑpetuo itinere ĩtra quatriduũ Cæſenam ueni:ubi ab humaniſſimo regulo malateſta nouello nõ regie min⁹ q̃ philoſophice ſum accept⁹. Eodemq; modo poſt biduum a Sigiſmũdo pãdulpho huius fratre: cuius ego fortunã non potui nõ miſere dolere:q̃ppe qui uideam breui periturum: niſi a clæmentiſſimo noſtro principe: a quo quidem uno is ultimam ſalutem ſpe

rat: opem: auxiliumq̃ inuenerit. Vnde cum primum illu/
xiſſet: abiens forumſempronium petij. Hic Iacobus pici/
ninus acerrimus belli dux hibernans ubi me eo aduenisſe
cognouit: ſuum neceſſarium quendam ad cauponulã mi/
ſit: qui me ſuo nomine ſalutaret: atq̃ oĩa polliceret̃: quæ
humanitatis ſunt beneficẽtiæq̃ officia. Hunc ego deinde
mane cũ adijſſem: multaq̃ citro ultroq̃ familiariter & ami
ce habita uerba eſſent: unum id uiſus mihi ſum de illi⁹ ani/
mo intelligere ſibi principe noſtro nihil eẽ carius: nihil ue/
nerabilius: cum ſeſe huius ſemper non ſeruũ minus: q̃ filiũ
aſſereret: diceretq̃ nihil ſibi contingere poſſe optabilius:
q̃ aliquam occaſionẽ offerri declarandæ ſuæ in talem actã/
tum patrem & dominũ obſeruantiæ: fidei: pietatis. Quid
multis eſt opus? Eſt plane Iacobus picininus in principem
noſtrum tanta beniuolẽtia atq̃ fide: ut addi nihil poſſit ad
cumulũ. Sum autẽ ab illo ita tractatus: ut eum decet qui &
uetus amic⁹ ſit & principi noſtro cariſſimus. Eodem etiam
die inde diſceſſi: & per montuoſa illa aſperrimaq̃ itinera
poſt ſextũ diem perueni ad urbem Romã. Et ne ſim longi
or q̃ oportet: Summ⁹ pontifex Pius tanta me humanitate
excepit: ut uix quicq̃ dici poſſit humani⁹. Spero me oĩa ex
ſententia mea aſſecuturũ: & ad paucos dies ſecũdis auib⁹
redituruũ ad uos. Interim uelim: ut memineris mei: tibiq̃ p/
ſuadeas te mihi neminẽ poſt clæmentiſſimũ principẽ no/
ſtrum eſſe cariorẽ: neq̃ iucundiorẽ. Tu uale cũ tua frigidiſ
ſima frigida. Nam hic niuiũ nihil eſt. Ex urbe Roma. xiiij.
Kal. Februarias. M. cccc. Lix.

Frãciſcus Philelfus Borſio æſtenſi Mu/
tinæ regijq̃ duci ſalutem.

q Vod mihi ex urbe Ferraria decedẽti mãdaſti præſtã
tiſſime dux Borſi: id ego piæ eccleſiæ Romanæ pon/
tifici fideliter diligentiſſimeq̃ expoſui: & ea præterea ad/
didi: quæ mea intereſſe pro maximis tuis in me beneficijs
addẽda exiſtimaui. Audiuit certe oĩa ſummus põtifex pli/
benter: oſtenditq̃ ſe uſurum in tempore: qđ tam liberalit̃
atq̃ pbenigne obtuliſti: deinde in longiuſculũ ſermonẽ de
tuis diuinis laudibus & audiendo: & dicẽdo ꝓuectus eſt.

Et cũ alia ꝑmulta de te mirifice ꝓbauit: tum imprimis dele ctatus ẽ quod nihil pluris q̃ religionẽ: & cultũ diuinũ faceres. Dicebat eñi ſibi plurimũ uideri laudandũ: qui in tanta reꝝ licentia ita ſe gereret: ut oĩa referret ad deũ. Abſolute q; eẽ uirtutis: qui in maxima fortuna ſe cõtineat: cum fieri uix poſſit: ut ĩpunitate propoſita uoluptas uitioꝝ oĩm parens cõtẽnat. Et ideo te ſibi uideri magis admirandũ q in pulcherrimo & pacatiſſimo principatu in maxima bonaꝝ rerum omnium affluentia: & uarietate: & copia nunquam ſecedas ab honeſtis actiõibus: nunq̃ ab officio: nunq̃ a deo: ſempq; tui ſimilis ſis: hoc ẽ dei metuẽs planeq; perfectus. Nunq̃ em̃ cõtinere te potuiſſe in illa Ioãnis peregrini aduerſus dignitatẽ tuã ĩpia cõtnmelia: niſi deũ ſemp an̄ oculos haberes. Itaq; iſtiuſmodi clæmẽtiã tuã pleniore quodã ore hilariq; uultu laudabat. Et ne ſi lõgior fuero: uidear aſſentationi obnoxi⁹ uł in re pſpicua oĩnoq; ueriſſima: ea fuit dicẽdi clauſula: ſi tales fuerint reliqui chriſtiani pricipes: qualẽ te eẽ in deũ audiret: nõ admodũ ſibi in ſua hac ꝓfectione laborãdũ fore aduerſus turcos. Hic ad martiũ iſtac iter factur⁹ ẽ. Quare ex eo ipſe corã aiaduertes: quã de te habet præſtãtẽ opinionẽ eãq; ueriſſimã. Cætera tibi ꝓpediem præſens exponã. Summus põtifex hoc mane romã egregiť Peruſiã uerſus iter factur⁹: ubi dies quinq; ad ſummum actur⁹ ẽ. Vale mi princeps illuſtriſſime: & me cõmẽdatum habe. Ex urbe Roma. xi. Kaľ. Februa. M. cccc. Lix.

Frãciſci Philelfi Epiſtolarum Liber Decimuſquintus.

Frãciſ. Philel. Sigiſmũdo Pãdulpho malateſtæ ſal. pl. di.

c Vm primũ ueniſſem in urbem Romã Sigiſmũde Pandulphe: rem quã proficiſcenti mihi ꝓ tua in me præcipua dilectione mãdaras: curaui apud pontificẽ Pium non minore fide: q̃ diligentia. Quid aũt is mihi reſpõderit in cãm tuã: id ego te oĩe filio tuo excellenti indole adoleſcẽti Roberto: quẽ te apud Mediolanũ abſente: rediens fani offenderã: ut actum erat: expoſui. Feciſti aũt & prudẽter & recte: qđ ſoceri tui Franci

ſci Sphortiæ charitatē atq ſapiētiā fucatæ alioꝝ ſpei dolo ſiſq pollicitis: ut es aīo ingēti acerrimoq ingenio: prætuliſti. Nō em̄ mihi crede: tua te fallet opinio. Eſt em̄ hic princeps: ut ſcis: cū alijs ꝑmultis ac maximis uirtutib⁹ prædit⁹: tū clæmētia atq benignitate plane oim̄. prim⁹. Quæ quidē ipſæ tuæ uirtutes mirifica beniuolentia quadam mortaliū aīos ad ſe trahūt. Nā ut crudelitas eſt īmaniū ꝓprie beluarum: ita nihil eē duco: qđ magis attingat hoīm bonitatē: q̄ humanitatē: facilitatē: manſuetudinē. Liberalitas uero ac beneficentia q̄ uæhementer alliciant oīs in amorē ſui: quis eſt qui neſciat? Quantū uero prudentia & rerū gerēdaꝝ peritia calleat idē Frāciſcus Sphortia earūq non paruarū aut uulgarium: cū alia prope infinita periculoſiſſima clariſſimaq facinora: tum nobiliſſimus hic principatus facile demonſtrat: quem nullis fere uiribus: auxilijſue fortunæ: aduerſus omnes italiæ: atq galliarum: hiſpaniarūq potentatus adeptus eſt cum īmortali ſui noīs gloria. At huius fide obſeruationeq promiſſorū qd inuenire liceat aut certius: aut ſanctius? Itaq tibi plurimū gratulor: cui uideo ꝓpediē lætiorē fore fortunā: teq nō modo liberatū iri omī belloꝝ mole: ſed incrementū etiā firmiſſimū unius hui⁹ ſoceri tui cōſilio atq adiumēto tuis rebus præſentib⁹ allaturū. Reliquū ē: ut pro tua dignitate atq animi magnitudine ut beneceptis inſiſtas: oībuſq declares: eū te Sigiſmūdū eſſe & indies magis magiſq futurū q cōſilij rōnē oī caſus temeritati anteponēdā iudices. Vale Ex Mediolano Nono kal. martias. M.cccc.Lix.

Franciſcus Philelfus Karolo fortibracio ſal.

q Vam mihi gratū & ꝑiucūdū fuerit lautiſſimū tuum mun⁹: Seneca noſter cēſor egregi⁹ ideq ueriſſimus ſplēdidiſſimi tui noīs prædicator tibi corā exponet. Facis tu aūt nihil alienū a paterna gl'ia tuoq ſplēdore. Nihil em̄ decet paruū abs te donari: qui & maximo impatore ſis natus: & ipē maxim⁹. Qđ aūt ad me attinet: licet ipſe tibi: uel me reticēte nō obſcure intelligere: qualis ſit meus erga te anim⁹. Nā ſi nullis bn̄ficijs ꝓuocat⁹ eram: tibi antea uæhementer affectus ob eximias tuas innumerabiliſq uirtutes:

qualẽ futuꝝ ſperes: quẽ tã elegãti munere decoraris. Tuũ igit̃ fuerit bonas actiones tuas bonis aſſidue actionibus cumulare. Non eñ nos minoris in dicẽdo de te bene cognoſces: q̃ nos de te in bñ agendo audierimus. Reliqua ex Seneca ipſo accipies. Vale ex Mediolano. vi. idus Apriles.

Franciſcus Philelfus Thomæ ſenecæ ſal.

ſAtis ſuperq; expectare domi te poterã: cui darẽ litteras: quas prædixerã: ad illuſtrẽ Karolũ fortibraciũm: cũ interim nũciat̃ abeſſe te ab urbe Mediolano p mul ta milia paſſuũ. Feciſti aũt ſeueri⁹: ne dixerim inhũani⁹: qđ nõ uale ſaltẽ prius dixeris: q̃ a nobis abieris: præſertim cũ ſcires tua mihi adhuc opera opus eẽ. Nã qũa in re id certe ſcire non poteras: niſi ab me ante audiſſes. Habes tu cũ hiſce lr̃as: quas tecũ latur⁹ fueras ad inclytũ iſtũ Karolũ. Intelliges etiã: qd abs te uelim. Itaq; facito: cures oĩa ex ſentẽtia mea. Vale ex Mediolano. v. idus apriles. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſal.

dEdi Petro galeræ ad te litteras: ex qbus intelligere potuiſti: qd fieri abs te uelim. Itaq; ſi me amas: ut certe facis: da operã: ut & q̃primũ & ex ſnia mea mihi morem geras. Scio eñ & quãtũ poſſis: & quãtũ mea cã uelis. Quare ne infinitæ occupationes tuæ tibi impedimẽto ſint: quo minus qđ cupimus: aſſequamur: tuæ prudẽtiæ fuerit ꝓuidere. Vale ex Mediolano. v. idus apriles. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Amareto mannello ſal.

nOn abſurde mihi uidet̃ Plato ſenſiſſe eo in libro qui de rectitudine nominũ inſcribit̃: noĩa quib⁹ utimur nõ eẽ indita caſu quopiã: ut uulgo exiſtimãt: ſed ita poti⁹ inducẽte ac ueluti de induſtria dictãte natura: quæ multo ante ꝓuidẽs: qd cuiq; ſit euẽtuꝝ: & qualis quiſq; futur⁹ ſit: ita nomẽ iponat. Id aũt cũ in alijs multis & rebus: & hoĩb⁹ ꝓbari põt: tũ in Alcides: & Priamus pſpicuũ ẽ. Alcides eñ robuſtũ fortẽq; ſignificat: qualẽ illũ legim⁹ extitiſſe: q hercules poſtea cognominat⁹ ẽ: quaſi fama gloriaq; iunonis: quæ a græcis uocat̃ hera. Priamus uero a uerbo priamæ: qđ emo ſignificat: deduci manifeſtũ eſt. At illum ab Alcide captũ troianos poſtea emiſſe: & græce & latine tradũt

hiſtoriæ. Nã de uirib⁹ & fortitudine Herculis quid attinet
prædicare? Et hæc quidẽ duo queãdmodũ alia permulta:
quibus totus ille liber refertus eſt: ſecundũ rectam analo-
giam dicta reperiant᷑. Videmus etiam & apud græcos &
apud latinos plæraq; eẽ noĩa: quæ ſecus interpretemur q̃
uoces ipſæ ſignificẽt. Nã & lucũ dicim⁹: qđ ob nimiã arbo-
rum denſitatẽ luce quodãmodo careat: & parcæ qđ certe
minime parcãt. Sic itẽ apud Platonẽ Cratylus cauillat᷑ in
hermogenem: eum non recte dici hermogenem: hoc eſt
mercurio genitum: quod doctrinæ ſcilicet atq; eloquẽtiæ
nihil ſapiat. Vnde hæc noſtra repetit᷑ oratio: ut intelligãt
cæteri: qui te mi Amarete experti nõ ſunt: nomen tuũ cõ-
trario eſſe ſignificato accipiẽdum: q̃ uox ipſa uideat᷑ oſtẽ-
dere. Nam non modo nihil in te habes amaritudinis: ſed
es certe plane dulcis ac perſuauis: id quod non ſolum om-
ni tuo ſermone declaras: ſed etiam uniuerſa uita. Sed de
his malo apud alios q̃ apud teipſum uerba facere. Dediſti
ad me binas ſuauiſſimas litteras: quarum unas eodem ac-
cepi die: quo eram ad urbem Romam profecturus. Itaq;
nihil tunc ocij datũ eſt reſpondẽdi ad te. Alteræ autem ſi-
mul cũ duob⁹ faſciculis aſparagorũ ſunt hoc tpe mihi red-
ditæ: quo me febrecula quædam eaq; tertiana corripuit.
Quare nolim meritis: ſi minus hilares hæ meæ litteræ ad
te ierint. Vix enim iacẽti in lectulo atq; febrienti mihi uel
ineptiora hæc dictare licuit: cum laboris etiã partẽ tuus ac
meus Bonuſaccurſius piſanus in ſcribẽdo ſibi ultro aſſum-
pſerit. Vnũ autem non omittã me non minore admiratio-
ne proſequi q̃ delectatione orationẽ: qua in litteris uteris.
Et ſcribis tu certe non modo apte ſed etiam pulchre. Itaq;
pro noſtra ſingulari ac mutua beniuolentia te etiam atq;
etiam hortor: ut qua cœpiſti: diligentia incumbas ſtudijs
litterarum: ex quibus crede mihi: lõge maiorem fructum
ac diuturniorẽ cõſequere: q̃ ex oĩ tua quæſtuoſiſſima mer
catura. Meũ Catonẽ ſaccũ iuriſconſultorũ homerũ ſalue-
re plurimũ iube. Præterea uelim meo noĩe moneas Mari-
um filium: ut cum Baldaſſare raxino ſe q̃modeſtiſſime ge-
rat: operãq; det: ut amicitiã cum illo uiro q̃ inimicitias ma-

luiſſe itelligat. Vale ex Medio. vij. Kal. maias. M. cccc. lix.

Franciſcus Philelfus Amareto mannello ſal.

f Acis tu quidē mi Amarete pamice qđ febrienti mihi oibus hūanitatis officijs opituleris. Et aſparagos accepi: & malapunica. Fuerūt ſane mihi utraq; pgrata. Faciat de⁹: ut ppediē: qđ ſpero: optoq;: iucūdiora nobis tua ſint munuſcula. Nā aio tuo iucundius certe eſſe nihil pōt. Qđ aūt ad tuū attinet nomē: nō facile ſniam mutare conſueui: præſertim eā: quā diligēti⁹ āte cōſiderarim. Præterea an ignoras nimis oīe uitij loco duci? Si ita & morib⁹ es dulciſſim⁹: ea ſimulata nois amaritudo tm̄ affert tēperamēti: ut ois illa quaſi nimia dulcedo ad mediocritatē quandā redigat: qđ uel meræ uirtutis eſt: ul laudabilis habit⁹. Ad hæc nonne uides Pigellū tuū nō iccirco ita eē nominatū: qđ ulla ex parte ſit piger: quippe qui in rebus gerendis ſit un⁹ omniū ſtrenu⁹ maxime? Tu ut añ ad te ſcripſi: uelim: oī opera atq; diligentia litteris ſtudeas. Hæc em̄ una res cum multa tibi adiumenta allatura ſit: tum erit aliquando non mediocre leuamentū ſenectutis. Vale ex Mediolano. v. Kal. maias. M. cccc. Lxi.

Franciſcus Philelfus Ioanni & Guidoni Antonio arcimboldis ſal.

c Vpiēti mihi acerbiſſimū luctuoſiſſimūq; mœrorē: quē ex obitu Nicolai pr̄is ſapientiſſimi iurecōſulti: & grauiſſimi ſenatoris cōcepiſtis: aliqua ſaltem ex parte leuatum ire: duæ ſane res ita aduerſant: ut unde exorditurus ſim: neſciam: & moleſtiſſima hæc febris qua nō mediocriter langueo: & incredibilis quædam in optimum uirum illum beniuolentia: qua fit: ut conſolandus ipſe non minus ſim: q̄ uos: quos conſolaturus accedo. Faciam tamē: ut potero: operamq; dabo: ut quib⁹ in hac mea animi moleſtia remedijs utor: ijs etiam uos ſi aptioribus nō licuerit: uti mecū una poſſitis. Nō equidē negabo magnā eſſe iacturam noſtrā in obitu tāti atq; talis uiri ingēſq; naufragiū. Nō em̄ morte nobis ſublat⁹ ē uir un⁹ ex plurib⁹: ſed is pfecto: quo aliū neminē uniuerſa hæc gallia Ciſalpina neq; inocētiorē habuit: nec doctiorē: nec oi uirtutis genere meliorē.

Liceat intueri fortaſſe nõnullos: q ſinglari aliqua ul ingenij uel doctrinæ: uel uirtutis præſtantia inter cæteros ſint illu/ ſtres: ſed qui un⁹ oẽm ſimul laudẽ ſit cõplex⁹: præter unũ Nicolaũ arcimboldũ: inueniamus certe neminẽ. Hic publi cis: hic priuatis in reb⁹: & domi & foris ita cæteris huius tẽ/ peſtatis hoĩb⁹ præſtabat: ut nõ min⁹ uenerãdus colẽduſq; eſſet: q̃ & diligẽdus & amãdus. Offendebat neminẽ: ꝓde rat oĩbus. Nihil ſibi ducebat poti⁹ q̃ iuſticiã atq; pietatẽ: oĩa ad officiũ boni uiri: oĩa referebat ad deũ: quo ꝑinde ac præ ſente & intuẽte oĩa: recte ſemꝑ & ſapienť: tũ loquebať: tũ agebat: quicq̃d ei aut agẽdũ aut dicẽdũ eẽt. Illudq; Plato/ nis atq; ſtoicoꝝ nõ re min⁹ q̃ uerbo uſurpabat: nõ ſibi ſoli ſe natũ eẽ: ſed bonis oĩb⁹: ſed uniuerſo hũano generi. Itaq; aliorũ etiã cauſas ac litigia ea animi grauitate integritateq; pẽſitabat: ac ſi eẽnt ꝓpria. Hinc factũ ẽ: ut cariſſim⁹ eẽt oĩ/ bus: præſtãtiſſimo aũt noſtro principi ita grat⁹ & ꝑiucũd⁹: ut aliu⁹ magis nemo. Quare in oĩbus rebus maximis illiſq; difficillimis: quæ in tã locupletiſſimo: & potẽtiſſimo princi patu q̃plurimæ ac uariæ quotidie occurrũt: unũ hũc Nico/ laum arcimboldũ nõ intereſſe ſolũ: ſed ita præeſſe ſemꝑ in ſtituerat: ut ſine eo nihil innocẽter: nihil ex animi ſui ſentẽ/ tia fieri poſſe iudicaret. Et ne ſim dicẽdo longior: q̃ uel res ipſa: uel tẽpus: uel præſens mea corꝑis ĩbecillitas poſtulat: queẽadmodũ uniuerſa quõdã græcia in dubijs ſuis ac maxi mis cauſis ad Ariopagum ſe referebat: ita non modo totũ hoc principis noſtri latiſſimũ regnũ ſed oĩs etiã hæc gallia Ciſalpina unius illius uiri ædes cõtinuo petebat: & aſſidue frequẽtabat: quo aliquid inde aut conſilij: aut auxilij iuſte pieq; aſſequereť. Et nemo certe unq̃ inuẽtus ẽ: q qď cõſiliũ ille ꝓtuliſſet: non tanq̃ a Solone aliquo: aut ex ſacratiſſimo quodã iuſticiæ & totius uirtutis oraculo prolatũ eſſe cẽſe/ ret. Quis igitur nõ iure doleat: atq; animi uæhemẽtiſſime crucietur ĩ eius uiri obitu: cuius uita ſaluti (ut ita dixerim) erat oĩbus? Quid tñ faciundũ nobis ſit: qui ea ſum⁹ nati ne ceſſitate: ut oĩbus ſit tandẽ moriendũ? Quicquid aũt ſit le/ ge naturæ: id certe & ſi acerbũ uideri ſolet ob infirmitatẽ humani generis: ꝓfecto nõ modo in malis ducẽdũ nõ eſt:

ſed in bonis potius. Nec em̃ mors eſt interit⁹ quo corpus ſimul animuſq; diſſipat̃ atq; delet̃: ſed quædã ſeparatio ipſius animi a corpe: hoc eſt imortalis naturæ a natura mortali. Interit ſane hõ exterior morte: nõ interior: qui quo ſolutior eſt: uinclis moleq; corporea: eo liberior reddit̃: eo ſui ſimilior: eoq; magis ac magis & uiget: & ſapit. Quare ſi recte uolumus rẽ ipſam nobiſcũ aĩo uolutare: nõ eſt nobis morte ſublatus Nicolaus arcimboldus: qui ex his tenebris intolerabilibuſq; erũnis humanæ uitæ in cæleſte regnũ ad uitã ſempiternã eãq; & lucidam: & pſpicuã omniq; gaudio abundantẽ euolauit. Recepit iã præmia bene actæ uitæ: fruit̃ cõſpectu oĩpotẽtis dei. Nulla re eget: nullis laborib⁹ eſt obnoxi⁹. Nũc lætat̃: gaudet: exultat: qd̃ id bonũ tandẽ eſt cõſecut⁹: quo aliud nullũ neq; dici poteſt: neq; cogitari aut fœlicius: aut beatius. Illi⁹ aũt gloria & ſempiterno gaudio nos animi torqueri nõ amãtis eſt: ſed inuidentis & ad ſuũ cõmodũ oĩa referentis. Quo certe nihil eſſe arbitror magis alienũ ab aĩo ingenuo ac magno. Q̃obrem ſi mihi audieritis doctori olim ueſtro nobiliſſimi adoleſcentes: feretis æquo aĩo ac modice obitũ Nicolai patris: quinpotius operã dabitis: ut oĩ induſtria atq; diligẽtia illi⁹ per oĩs præſtantiæ genus q̃ſimillimi & dicamini & ſitis. Quod una re facile uobis contigerit: ſi uirtutẽ paternã ſemp per oẽm uitæ curſum ſequi imitariq; ſtudueritis. Id aũt eo facilius factu eſt: qd̃ relictũ ab eo uobis eẽ intelligitis locupletiſſimũ: & honoratiſſimũ patrimoniũ: p qd̃ oẽm uim impetũq; fortunæ ſitis ꝓpulſaturi. Et qd̃ inq̃ patrimoniũ? Num prædia ac fundos? Et hæc ſane non mediocrit̃: ſed aliud lõge maius: longe pulchrius: longe diuturnius: eruditionẽ bonarũ artium: quæ nulli motui: nulli fortunæ ſubiecta eſt. Nam alterum ueſtrum urbanis: alterũ bellicis laudibus erudiẽdũ ſtuduit. Quibus utriſq; tota hũana uita quã duplicẽ eẽ natura cognoſcimus contẽplatiuã atq; actiuã: & cõſtat & habet̃ in laude. Nã quid ego dicã de pulcherrima ſupellectili amicoꝝ: quos tot uobis tãtoſq; reliq̃t: quot ei⁹ admirabilis ac ſũma grauitas p incredibilẽ magnitudinẽ meritoꝝ quotidie q̃diu uixit: ſibi conciliauit? Nec em̃ minor uobis cura

habenda eſt: ut amicorũ hæreditatẽ nõ deſeratis: q̃ ut reli/
quã rem oẽm pecuniariã tueamini. Valete Mediolani ex
ædibus meis. v. idus Maias. M. cccc. Lix.

Frãciſ. Philel. Iacobo lucẽſi aplico ſecretario ſal.

f Ranciſcus foſſat⁹ uir nobilis & human⁹ ideq; ſplẽdi
diſſimus eques auratus eſt mecũ ſũma familiaritate
cõiunct⁹: hũc ego tibi ꝑ noſtra ſingulari beniuolẽtia maio/
rem in modũ cõmendo. Facies tu mihi ſane rẽ admodum
gratã: ſi curaueris. Frãciſcus meus intelligat meas apud te
cõmẽdationes ſibi fuiſſe nõ mediocri adiumẽto. Qđ ut fa
cias: tãto ſtudio abs te peto: ut maiore aliud nihil poſſim.
Scio te oĩa cupere mea cauſa: nihilq; omiſſurũ: qđ huic ui/
ro uel ad rẽ: uel ad dignitatẽ ꝓfuturũ intelligas. Quare ne
tuæ ꝑmultæ ac maximæ occupationes tibi impedimento
ſint: quo tardius qđ facto opus fuerit: effectũ reddas: te eti
am atq; etiã rogo. Vale & me ſanctiſſimo domino noſtro
q̃diligẽtiſſime cõmẽda. Cui qđ nihil adhuc obſtrepuerim
poſt reditũ meũ ab urbe Roma tertiana febris fuit in cau/
ſa: qua qm̃ diuina benignitate iã ſum plane liberat⁹: quod
prætermiſſum ẽ: ꝓpediẽ reſarciã Gregoriũ ſenẽſem iure/
cõſultũ collegã tuũ bene ualere plurimũ opto. Vale iterũ
Ex Mediolano. xi. Kal. Iunias. M. cccc. lix.

Franciſcus Philelfus Amareto mãnello ſal.

b Is deinceps poſteaq̃ tertiana febre ſum liberat⁹: tui
ad me ierunt pulcherrimi aſparagi: quibus & ſi dele/
ctatus ſum plurimũ quoniam ab homine amiciſſimo miſſi
eſſent: longe me tamen magis magiſq; delectaſſent: ſi litte/
rarum tuarũ ſuauiſſimo comitatu uti uoluiſſent. Id qđ nõ
præſtitiſſe te: niſi mihi memoriæ occurrerent occupatio/
nes tuæ cum priuatæ: tum publicæ: æquo animo haud fer
rem. Erit tamen humanitatis tuæ: ſi cum quid ocij nactus
fueris: aliqd mihi ſcripſeris. Vale ex Mediolano. viij. Kal.
Iunias. M. cccc. lix.

Franciſcus Philelfus Ioanni palæologo montiſ/
ferrati Marchioni ſal. di. plu.

n On ſecus nos oẽs qui eloquentiæ ſtudiũ ꝓfitemur:
illiberalitatis accuſandi ſumus: ſi per litteras amicos

cõmendare neglexerimus q̃ uos principes: dũ uiros fami/
liaris ac beniuolos iuuare pecunia detrectatis. In quã uitij
labem ne ipſe inciderem apud te: qui ſoles unus omniũ eẽ
liberaliſſim⁹: nõ potui tibi non cõmẽdatũ facere Demetri/
um palæologum iſtũ: qui tuæ excellẽtiæ reddidit meas lit
teras. Eſt em̃ uir nobilis & modeſtus: ideq́ plane dign⁹: cui
in tanta ſua calamitate opem feras ꝑbenigne: ut ijs oib⁹ cõ
ſueſti: quos ex reliquijs illius conſtãtinopolitani naufragij
fortuna ſeruauit. Ego de hoĩs dignitate uerbũ ideo nullũ
facio: qđ ſecum ipſe locupletiſſimũ teſtimoniũ affert. Reli
quũ eſt: ut bonæ ualitudini operã des q̃diligentiſſimã: quo
tua humanitate q̃duitiſſime uti poſſim⁹. Vale ex Mediola
no. iiij. nonas Iunias. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

Q Vod tibi anteaq̃ iſtuc eſſes profecturus: conſiliũ de/
di: idq́ ut faceres: iuſſi: idẽ repetã per litteras. Inſtitui/
ſti medicinæ operã dare: qđ eius rei nõ modo non repræ/
hẽdo: ſed uæhement' laudo: quandoq̃dẽ & medicina poſt
magicã atq́ poeticã eſt oĩm laudatiſſima ꝛ artiũ uetuſtiſſi/
ma: eaq́ humano generi admodũ neceſſaria: & tu ad iſtiuſ
modi ſciẽtiã uideris natura inclinatus. Vnũ aũt moneo ac
uolo: ne te ante ad medicinæ ſtudiũ cõferas: q̃ dialecticen
ac phyſicen oẽm: itẽq́ mathematicas diſciplinas: q̃diligen/
tiſſime didiceris. Quibus quidẽ ipſis i ſtudijs quibus præ/
ceptoribus uti debeas: id quod te etiã coram monui: cõſu/
le hominem mihi amiciſſimũ eruditiſſimũq́ philoſophum
ac medicũ Ioãnem Marlianum: quo etiam aliquando do/
ctore uſur⁹ es. Noui em̃ hoĩm conſuetudinẽ in iſtiuſmodi
ſcholis: quanta circũcurſatio ſit: quãtæ amicorũ preces ad
auditores alliciendos. Itaq́ uolo te nõ beniuolis hac in re:
ſed tibijpſi mihiq́ inſeruire. Paucis tenes ſentẽtiã meam.
De re pecuniaria ita curabo: ſi intellexero te a monitis iuſ/
ſiſq́ paternis nuſq̃ receſſiſſe. Vale Ex Mediolano. viij. id⁹
Iunias. M. cccc. Lix.

Fran. Philel. Othoni carreto iureconſulto ſal.

C Vm tuis iſtis binas a me litteras uerſibus accepiſti:
quarum alteræ dantur ad pontificẽ pium: alteræ ad

Beſſarionē meū Cardinalē Nicænū. Vtraſq; tñ ut ipſi cardinali q̄primum reddas: uelim. Ignoſce breuitati epiſtolæ meæ: tuarūq; lōgitudinē litterarū ut obliuiſcaris: rogo. Vale Ex Mediolano idibus Iunijs. M.cccc.lix.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

d Edi famulo quē miſiſti pecunias: quas petebas non eas fortaſſe: quas expectabas: ſed quæ mihi p id tēporis ſe obtulerant. Noſti em̄ mores meos. Nunq̄ diutius apud me nūmi hoſpitari cōſuerūt. Tu incūbe in id ſtudiorum genus: qđ es aggreſſus. Id aūt eo debes facere libēti⁹: qđ nō temere: ſed conſulto ad eā te laudē cōtuliſti. Itaq; facito: ne fruſtra ſit diuturna tua cogitatio: & deliberatio diligēs. Vale Ex Mediolano idibus Iunijs. M.cccc.Lix.

Frācıſ. Philel. Beſſarioni cardinali Nicæno ſal.

d Edi ꝓximis ad te dieb⁹ pater clæmentiſſime & litteras unas & cū ijs carmen ſapphicū & adonicū: ut intelligeres id qđ tibi eē debet pmltis argumētis exploratiſſimū: apud me nihil eē antiqui⁹: nihil uenerabili⁹ tuo noīe. Nunc uero cū mecū aio repeterē quāta in me humanitate benignitateq; uſus eſt reuerēdiſſim⁹ pater Proſper colūna diaconus cardinalis: dignus ſane uiſus eſt: quē aliquo ueluti munuſculo reuiſerē. Itaq; cū aliud nihil p id tēporis oportunius mihi occurreret: meos carminū libros iccirco ad eū dedi: ut breui aliqua ſaltē coniectura cognoſceret ſe nequaq̄ in hoīe oīno ingrato ſuū bñficiū collocaſſe. Quare tuā māſuetudinē uæhemēter rogo: ut hoſce ei libros per tuū aliquem nunciū reddēdos cures. Vale Ex Mediolano Kal. Iulijs. M.cccc.Lix.

Fran. Phil. Proſpero Colūnæ diacono cardinali ſa.

c Vm ad ꝓximū menſem Ianuariū ueniſſem Romā ſalutādi ſummi pōtificis Pij gratia: tu mihi pater reuerendiſſime ſingularē beniuolētiā oſtēdiſti: nihil q; eſt abs te prætermiſſum: qđ ad me ſummopere ornādū ptineret. Itaq; dici uix poſſet: quāto me bñficio exiſtimem amplitudini tuæ obſtrictū eē. Vt igit̄ aliquo animi grati indicio cognoſceres quāti faciā benignitatē tuā: miſi tibi dono meos carminū libros ingenij munuſculū non fortunæ.

Siquid mihi p hoc tpis ſe pulchrius obtuliſſet: id lõge libẽ-tius ad te dediſſem. Verũ tu ut es aio pmagno & liberali: nõ tam rem ipſam: quæ exigua eſt: q̃ donantis uolũtatẽ pẽ-ſitabis. Vale ex Mediolano Kal. Iulijs. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Nicolao canali iureconſul-to equiti aurato ac bryſianorum præfecto ſal.

q Vanti ego ſemp fecerim ac faciã florẽtiſſimũ uene-torũ ſenatũ: & ſi ipſe optim⁹ teſtis es: uolui tñ: ut etiã aliquo meo carmine id cæteris oibus eẽt cognitũ. Itaq; ui-deas: uolo: quæ ad inclytũ ducẽ ueſtrũ Paſchalẽ malippæ-riũ diebus ꝓximis cecini. Ea uero ſi perſpicue intellexero ueſtro pricipi reliquiſq; patritijs grata extitiſſe: reddar de-inceps quoq; ad ſcribendum alacrior. Vale. Ex Mediola-no. v. idus Iulias. M. cccc. Lix.

Fran. Phil. Aloyſio burræ philoſopho ac medico ſa.

q Vi amicorũ in ſe officia euentu potiuſq̃ ratione: & conſilio metiunť: nõ poſſum eos non rerũ imperi-tos iudicare. Nam cũ nullũ aial: ut philoſophis pla-cet: agere dicamus præter hominẽ eum: in quo perfectus inſit ratiõis uſus: ob idq; & mulieres: & pueri æque atq; mẽ-te capti huiuſcemodi excellentiæ inopes eſſe exiſtimenť: quicquid ſecundũ rationẽ & conſulto agiť: recte agiť: etiã ſi caſu aliquo aut fortunæ uitio ad effectũ ſuum perduci ne queat. Itaq; ego me tibi mi Aloyſi debere plurimũ fateor: quippe quẽ intelligã nihil oĩno prætermiſiſſe: quod mea putaueris intereſſe. Quare tuũ fuerit oĩbus in reb⁹ ita me uti: ut ijs ſoles: quos habes amiciſſimos. Nihil enim poſſit accidere neq; paruũ: neq; magnũ: qđ nõ ſim tua cauſa q̃ſtu dioſiſſime ſuſceptur⁹. Vale. Ex Mediolano. xi. Cal: Septẽ-bres. M. cccc. Lix.

Frãciſcus Philelfus Phœbo capellæ ſal.

q Væ ad te ſcripſit magnific⁹ uir patrici⁹ clariſſimuſq; philoſophus atq; iuriſconſultus Nicola⁹ canalis ora-tor ueſter de græcis libris illis uænalibus: ea ut q̃ diligentiſ-ſime cures: tanto abs te peto ſtudio: ut maiore aliud nihil. Solebas tu peregregiã quandã humanitatem benignitatẽ q; præ te ferre. Nunc neſcio quomodo elatiore animo fa-

ctus es minuſq; liberalis. Num fortaſſe ſimul cum rei elati/
one animus quoq; elatior eſt redditus: & auar⁹? At malim
te paupem bonū: q̄ malū diuitē. Vale Ex Mediolano. xvij.
Kal. Nouēbres. M.cccc.Lix.

Franciſcus Philelfus Nicolao Varoni ſal.

ſ Cio te nō mirari: quod tādiu nihil ad te ſcripſerim:
idq; nō tam ex occupationibus meis quibus publi/
cæ priuatimq; obruor: q̄ ex nimio tuo ocio: cui quā/
tum uidere uideor libēter deditus mihi ſæpenumero fre/
quentiſſimus meis litteris inuitatus nō ioco ſolum: ſed eti/
am ſerio nunq̄ es reſpodere ſolitus. At nunc cum tua ope/
ra uti inſtituiſſem: uiſus es admonendus nec ocio te apud
me excuſatum iri: ubi nihil reſpōderis: nec ob meas mihi
ullas occupationes ignoſcendum: ſi de tuo officio quicq̄
dubitaro. Quid eſt igitur: quod abs te uelim: nempe hoc
tempore aliud nihil: niſi ut uirum clariſſimum Lodouicū
caſellam adeas meis uerbis: eumq; roges: ut quæ mea cau
ſa eſt curaturus: ea quanto maturius poteſt: perducat ad
calcem. Nam ſemper in ſtadio tempus terere laborioſum
eſt: & minus laudis parit. Nec illud Terentianum obliui/
ſcatur. Si non poteſt fieri quod uis: id uelis quod poſſis.
Plura quotidie ab deo petimus: ſed quod dat: accipimus:
eiq; gratiam uel referim⁹: uel agimus: ſi minuſq̄ debemus:
ſaltem quā poſſumus. Tu interim uale ac reſponde: ſi non
omnino es ocioſus. Vale Ex Mediolano. xvij. Kal. Nouē/
bres. M.cccc.Lix.

Franciſcus Philelfus Lodouico caſellæ ſal.

c Vm indies magis magiſq; tuas litteras expectarē:
meq; mora ipſa ꝓpe cōficeret: uiſus es admonēd⁹:
ne patiaris diuti⁹ me pendere. Nā ambiguo animo
uix eſt moleſti⁹ qcq̄. Et q̄q̄ mihi ambigendū uidebat̄ nihil:
tamē lōgior tua taciturnitas quandā præ ſe ferebat ſollici/
tudinē: qua ut me leues q̄primū: te etiā atq; etiā rogo. Id ſi
feceris: tāto me tibi beneficio reddes obſtrictū: ut ad ſum/
mum nihil ſit acceſſuꝝ. Et qd poſſis: intelligo: & quāto me
amore ꝑſequeris: nō ſū neſcius. Vale Ex Mediolano. xvij.
Cal. Nouēbres. M.cccc.lix.

Franciſcus Philelfus Pio ſecundo pontifici maximo ſalu. dicit plurimã.

a Beunti mihi nuper ex urbe Mãtua quo una cũ princi/pe meo Frãciſco Sphortia ad diẽ a tua ſanctitate cõſtitutũ: ob orandi officium uenerã: renunciauit Gregorius Lollius tuo nomine ad paucos uſqꝫ dies ſe mihi ſignificaturum per litteras: quã potiſſimũ rem tibi eſſem gratificatu/rus. Expectaui igitur pmagno cũ deſiderio ac item expecto quid mihi iuſſurus ſis. Atqꝫ nihil pfecto neqꝫ optatius mihi: nec iucũdius contingere poſſit: q̃ aliqđ mihi argumentum oblatũ iri: quo meã erga te fidẽ atqꝫ pietatem liquido dilu/cideqꝫ perſpicias. Itaqꝫ tuã beatitudinẽ & oro: & obſecro maiorẽ in modũ: ut quid omniũ maxime ſim facturus: me iubeas q̃primũ certiorem fieri. Scis eñ nihil eẽ nobis pre/cioſius peculiũ tempore: quod ſemel amiſſum nulla ratio/ne põt recupari. Et hac de ſatis uenit ad ſanctitatem tuam Lampugnin⁹ biragus uir cũ doct⁹ ac modeſtus imprimis: tũ uetere mecũ familiaritate beniuolẽtiaqꝫ cõiũct⁹. Et ẽ is ſane dignus: quẽ habeas in illorũ hominũ numero atqꝫ or/dine: qui tibi ſunt cariſſimi. Nam ad eruditionis ac generis ſplendorem accedit rerũ plurimarũ atqꝫ maximarũ uſus: quo is ad obſequia præſtãtiſſimi illius & ſapientiſſimi prin/cipis Philippi mariæ diu multũqꝫ uerſatus non mediocrẽ laudem reportauit. Nam quid loquar de fide & innocẽtia Lampugnini: quæ tanta ſemp ẽ habita: quãta in uiro opti/mo eſſe maior non poſſit? Quare ſi in rebus gerendis hu/ius uiri ſtrenuitate & probitate uti uolueris: nihil erit am/plius qđ requiras. Præterea utcunqꝫ de re decreueris: be/neficiũ in hũc collatum nõ mediocri tibi laudi atqꝫ gloriæ eſt futurũ. Nec nouus aut inquilinus aduenit in Romanã curiã Lampugninus: quippe qui Nicolao quinto pontifici maximo diſertiſſimorũ hominũ optimorũqꝫ uirorũ: ut no/ſti: ſtudioſiſſimo & familiariſſimus & cariſſim⁹ fuit. Habet autẽ idem Lampugninus meus duo egregia opa ex græ/co in latinũ cõuerſa eloquiũ: quæ tuo ſplendidiſſimo nomi ni dedicare inſtituit. Habet etiam uir prudẽtiſſimus aliud quiddã: qđ tibi puto nõ ingratũ fore. Itaqꝫ multis rationib⁹

futurũ ſpero:idq; uæbemẽter opto:ut nõ fruſtra uir hmõi ad ſanctitatẽ tuã ueniſſe uideat. Quod aũt meũ eſt:ego te pater beatiſſime quibus poſſum precibus etiam atq; etiam rogo atq; obteſtor:ut qm̃ docti ab Apolline ſeruãdi ample ctendiq; ſunt:tu qui es toti⁹ ſapiẽtiæ & bonitatis numen in terris:ita excipias hũc uirũ:ut oẽs intelligãt meã cõmẽda-tionẽ nõ uulgarẽ fuiſſe apud tuã beatitudinẽ: cui me q̃de-uotiſſime cõmẽdo. Vale diu ac fœliciter. Ex Mediolano. xvi. Cal. Nouẽbres. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Gregorio lollio iurecon-ſulto & apoſtolico ſecretario ſal. di. plu.

q Væ ad pontificẽ maximũ de Lãpugnino birago ab me ſcripta ſunt:ut ea q̃ diligentiſſime cures:te ꝓ mu-tua noſtra beniuolentia etiã atq; etiã rogo. Breue aũt illud qđ uocãt:ad mediolanẽſem archiepiſcopũ ꝓ fratre Gaſpa rino:ut q̃ primũ abſoluas:atq; ad me des:tantopere abs te peto:ut maiore petere nihil poſſim. Vale q̃ fœliciſſime una cũ diſertiſſimo Iacobo lucenſi collega tuo. Ex Mediolano. xvi. Kal. nouẽbres. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Aloyſio burræ phi-loſopho ac medico ſal.

e Xiſtimo te ex alijs nõnullis accepiſſe q̃ me honorifi-ce in publico chriſtianorũ oĩm principũ ac regũ cœ-tu ꝓ Frãciſco Sphortia duce noſtro habentẽ orationẽ ex-ceperit põtifex maxim⁹ Pius ſecũdus. Itaq; hac de re nihil ad te ſcribo. Habes eñ ciues tuos eoſq; primarios:q præ-ſentes corãq; fuerũt. Qđ aũt abs te uæhement peto:ĩtelli-ges poſtea:id qđ ne negligas:te rogo atq; oro plurimũ. Va le Ex Mediolano. xv. Kal. Nouẽbres. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Greogorio Tiphernio ſal.

q Vam ego rẽ tuã apud principẽ neq; neglexerim:ne q; negligã:ex lr̃is Cicchi ad me poteris intelligere. Priceps ad biduũ hic futurus dicit. Bono ſis animo uolo. Cognoſces eñ eũ me in te fuiſſe:qui eẽ debeo:hoc ẽ amã-tiſſimũ & cupidiſſimũ tui. Vale ex Mediolano. xij. Cal. no uembres. M. cccc. Lix.

Frãciſcus Philelfus Ioanni Petro eutychio ſal.

c Ognoui ex binis litteris tuis te nihil eorũ neglexiſſe: quæ abeunti mihi coram ipſe receperas. Itaq; lau/do cũ officiũ tuũ: tum ſingularē erga me beniuolentiā: qui nihil eorũ prætermittas: quæ mihi grata fore cēſueris. Maximũ feret ad te Xenophon filius & id quidē ad ꝓximum natalē chriſtianũ. Fieri ex te certior cupio: & qd legati frā/corũ regis publice expoſuerint: & ad qđ tempus abituri exiſtiment. Præterea ſiqd aliud noui ſit: qđ dignũ putes auditu. Vale cũ parētibus & uniuerſa domo. Ex Mediola/no. vi. Kal. Decēbres. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Nicolao canali equiti au/rato ac iureconſulto ſal.

h Eri dedi ad te litteras: & cũ ijs carmen ad ueſtrum principē: quæ quidē tibi oīa tibi reddita eē nõ dubi/to. Reliquũ ē: cures: ut intelligā q̃ gratum ſit ſtudiũ noſtrũ cum tibi ſapientiſſimo atq; ſummo uiro: tum patricijs cæ/teris: imprimiſq; ipſi principi: quē audio animo eſſe ingen/ti & ꝑbenigno. Nā ſi animaduertero grata eē quæ facim⁹: alacrior reddar in poſteꝶ. Tibi eñ iamp ridē noui mea oīa uoluptati eē. Itaq; libētius cōmētari tecũ ſoleo: & æque de tuis laudib⁹ loqui bene ac ſentire. Vale Ex Mediolano pri die Nonas decēbres. M. cccc. lix.

Franciſcus Philelfus Ioanni Petro eutychio ſal.

c Vm ꝓximis litteris quas ſexto Kal. decēbres ad te dedi erat etiā epiſtola ad aquilegiēſem cardinalem: quā ei puto reddidiſſe te. Reliquum ē: cures: ut is ad ea re/ſpōdeat: quæ ab me ſcripta ſunt. Præterea quas in præſen tia litteras accipis ad principē tuũ: & redde iſti q̃ diligētiſſi/me: & ut primũ aliquid reſpondeat: ne negligas uelim. Vale Ex Mediolano. iiij. idus decēbres. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Agapeto Romano iu/reconſulto & apoſtolico referendario ſal.

ſ Ecretarius mutinēſis epiſcopi cũ ꝓximis dieb⁹ iſtinc mediolanũ reuertiſſet: me noīe tuo ſaluere plurimũ iuſſit: addiditq; id quod mihi notiſſimum erat: quanta me q̃q; mi rabili proſequereris beniuolentia. Vtrunq; certe pergra/tum fuit: ſed illud multo & gratius & iucundius: qđ omes

norint nos mutua charitate coniunctos eſſe. Itaq; habeo tibi gratias: quod das operam: ut per te intelligant omnes amicitiam noſtram non eſſe uulgarem. Idq; ut ſedulo facias: etiam atq; etiam rogo te. Et quoniam uel græcorum uetere prouerbio quæ amicorum ſunt: cõmunia eſſe debẽt: Ioannem petrum eutychium probatis moribus adoleſcẽtem & eundem doctum ac diſertum mirifice diligo: quem etiam æque diligi abs te uolo. Scio enim q̃ te uæhementer obſeruat. Quare quibuſcunq; in rebus poteris: cura: is intelligat ſe tibi mea etiam gratia eſſe cariſſimum. Nam audio eum carmen compoſuiſſe neſcio quod in laudem Pij pontificis maximi. Fauẽdum eſt iſtiuſmodi ætati quæ tãq̃ lydus equus hortatus in campo alacriore curſu nitatur ad laudem. Tu me ſanctiſſimo domino noſtro unice cõmenda. Clariſſimum iureconſultum & apoſtolicum ſecretariũ Gregorium lollium ut meis uerbis plurima ſalute impertias: cupio ab eodemq; contendas: ut quæ ſe dixit ad me propediem ſcripturum: ne diutius remoret̃. Vale ex Mediolano pridie idus Decembres. M.cccc.Lix.

Frãciſcus Philelfus Ioanni petro eutychio ſal.

e T litteras quas miſiſti: omnis accepi: & tua ſum diligentia mirifice delectatus. Ad humaniſſimũ Agapetum noſtrũ ita ſcripſi: ut te uelle intelligebã. Cardinalis aquilegiẽſis litteras iccirco Laçaro arretino nondũ reddidi: quod hinc aberat profectus: neſcio quo. Dicebat̃ autem ad quatriduum rediturus. Itaq; nihil eſt quod interea temporis ſcribam ad patriarchẽ. Nam rerum omniũ ſum incertus. Cum intellexero nomen picentis iſtius mei dabo ad eum litteras. Id enim neq; tu mihi declaraſti: neq; ex alio cognoſcere potui. Velim tamen: eũ ſaluere iubeas meo noĩe. Rogeſq; ut uel materno ſermone (ut aiũt) in cõmentariũ redigat: quæ putat magnanimo & munificẽtiſſimo illi pontifici eſſe auditu iucundiſſima. Nam quantum Sphortiados carmini licet inſerere: id ego neq; oblit⁹ ſum in hanc diem: neq; in poſterũ obliuiſcar. Vale. Ex Mediolano idibus Decembribus. M.cccc.lix.

Franciſcus Philelfus Gabrieli cōdulmario ſal.

i Oannes petrus eutychius fecit me ſuis litteris certi-
oreꝫ: quanta beniuolētia me cōplecteris: quodq; nihil
omittis: qđ meis uel cōmodis: uel honoribus conductur ū
putes. Itaq; iure habeo tibi gratias: qđ nullo a me ꝓuocat⁹
officio: ultro uolueris de me ꝙoptime mereri. Ego autem
operā dabo ne uidear erga te mutua charitate īferior tuis
meritis. Igiť in te ſitū ē: ut i oib⁹ in reb⁹ me utaris ꝓ arbitrio
tuo. Vale ex Mediolano. xi. Kal. Ianuarias. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Ioanni franciſco
Gonçagæ protonotario ſal.

m Eum quoddā negociū Ioannes petrus eutychi⁹ meo
noīe tibi referet: cui ut adſis ac faueas: te etiā atq; eti
am rogo. Hoc mihi gratius hoc tēpore facere nihil potes.
Itaq; hac in re uelim mihi liqdo oſtēdas: quātū apud te ua-
leam. Nō enim ignoras: ꝙ te uæhemēter obſeruo. Vale &
me illuſtrib⁹ parētibus tuis cōmēda plurimū. Ex Mediola
no. xi. Cal. Ianuarias. M. cccc. lix.

Frāciſcus Philelfus Lodouico cardinali aqlegiēſi ſa.

n On mediocre mihi documētū præbuiſti pater clæ-
mētiſſime tuæ erga me uľ benignitatis: uľ charitatis.
Itaq; habeo tibi gratias: quas debeo maximas: quas ipſas
etiā puto breui me tibi uel iudicio tuo relaturum: ſi minus
uberes: alacris tñ ac tibi nō iiucūdas. Nā quæ reliqua ſunt:
Gabriel ſecretari⁹ tuus uir doct⁹ ac diſert⁹ tibi uerbis meis
corā exponet. Quæ ſi abs te probatū iri cognoro: tāto be-
neficio me afficies: ut nihil ad cumulū poſſit accedere. Va
le ex Mediolano. xi. Cal. Ianuarias. M. cccc. lix.

Franciſcus Philelfus Antonio becharíæ ſal.

x Enophon fili⁹ quæ tibi referet uerbis meis: a me iuſ-
ſus relaturus ē. Itaq; nō ſecus ea oīa accipe: ac pfice:
ꝙ ſi me corā loquētē audires. Hoc & ꝓ officio feceris: & ꝓ
amicitiæ noſtræ lege. Cum ex urbe mantua decederem:
eſſemq; in itinere: mihi inter equitandū renūciatū eſt am-
pliſſimū pontificē ueronēſem Hermolaū barbarū illic age
re dies iam cōpluſculos. Itaq; non potui nō moleſte ferre:
qđ ea de re nihil antea didiciſſem. Nā ꝓ ea quæ mihi & cū

eius patre Zacharia & cum patruo Franciſco uiris grauiſſimis & optime de me meritis uetus ac ſumma fuerat amicitia: perq̃ diligentiſſime eum ſalutatum adijſſem. Quod quoniã factũ nõ eſt: tu uelim me apud eius dignationẽ q̃diligentiſſime purges: addaſq; gratiſſimũ mihi facturum ſeſe ſi orationes duas: quas in poetas luſit: q̃primũ ad me dederit. Non enim mediocriter eius ingenio eloquentiaq; delector. Nam legi eas ita corruptas librarij uitio: ut uoluptatẽ quã ex illarũ lectione cœpiſſem nõ mediocrem: magna ex parte diminuerint. Vale Ex Mediolano. vi. Cal. Ianuarias. M. cccc. lix.

Franciſcus Philelfus Gregorio Lollio iureconſulto & apoſtolico ſecretario ſal. plu. di.

q Vanq̃ ſciebã uel nulla mea cõmẽdatione meos oĩs eſſe tibi cõmẽdatiſſimos: tamẽ ut marij filij honeſtiſſime uoluntati morẽ gererem: ita eũ tibi cõmendo: ut ne me quidẽ ipſum neq; diligentius: nec ex animo magis poſſim. Qđ eo facio libẽtius: quia tibi audeo affirmare talẽ eẽ Mariũ: quẽ tua ſingulari beniuolẽtia dignũ ſis iudicatur⁹. Cætera tu ex ipſo cognoſces. Ego nõ deſino expectare qđ ad me ꝓpediẽ te pſcripturũ affirmabas. Id aũt in hãc diem nõ feciſſe te plurimũ miror. Vale Ex Mediolano. vi. Cal. Ianuarias. M. cccc. Lix.

Franciſcus Philelfus Beſſarioni cardiuali Nicæno ſalutem dicit plurimam.

c Vm Ioannes marius filius Mãtuam peteret Pij põtificis maximi & ſalutandi & adorãdi gratia: iuſſi ut omniũ primũ tuã amplitudinẽ adiret: cui mentẽ ſuã oẽm animũq; exponeret. Itaq; rogo te: ut oĩbus in rebus ita eũ cõmẽdatũ habeas: ut illos ſoles: quos uel ipſos uel ipſis natos cariſſimos habes. Hac una re mihi uix quicq̃ grati⁹ potes facere hoc tpe. Vale pater clæmẽtiſſime. Ex Mediolano. vi. Cal. Ianuarias. M. cccc. lix.

Franciſcus Philelfus Agapeto Romano iurecõſulto: & apoſtolico referendario ſalutem.

u Enit iſtuc Marius filius iuuenis ut uidere poteris & modeſtus & doctus. Cauſam acceſſionis ſuæ ipẽ tibi

coram declarabit. Quibuſcunqꝫ in rebus poteris:te rogo ita ei adſis:ut me tuis iis uelles:quos maxie diligis:habeſqꝫ cariſſimos. Vale Ex Mediolano.vi.Kalen.Ianuarias.M.cccc.lx.

Franciſcus Philelfus Nicolao canali iureconſulto & equiti aurato ſalutem.

q Vi tabellarius diebus ſuperioribus meas litteras tibi reddidit:ac item has tibi eſt redditurus: renunciauit mihi iccirco te ſibi nullam dediſſe ad me epiſtolam:quoniã eam alteri neſcio cui antea cõmendaſſes. Ego autem quod ſcripſeris neſcio. Vnum ſcio me uæhementer cupere tuas litteras:quippe qui nullas acceperim. Quare ſi meo in præſentia deſiderio morem geſſeris :habebo tibi non mediocrem gratiã. Vale Ex Mediolano.v.idus Ianuarias.M.cccc.Lx.

Fran.Phil.Alberto Zancario enochi filio ſal.

q Vereris mi Alberte & id quidem non oĩno iniuria: quod nihil in hanc diem ad litteras tuas tibi reſpõderim:quas bis & iterum ad me dederas. Par eñ fuerat:ne ea te uoluptate fraudarẽ:quam pro mutua noſtra beniuolentia ex omnibus meis ſcriptis capere ſoles non mediocrem. Sed quid in cauſa fuerit:paucis accipe. Memini quãdoqꝫ ſolere te religioſis quibuſdam tuis adeo delectaris : ut aliam omnẽ urbanitatis conſuetudinem uel contemnas:uel negligas.Id autem &ſi minime reprehendendum exiſtimo:quippe qui res diuinas humanis rebus omnibus longe ducam anteponẽdas:tamen ita omne cõtemplationis ſtudium quod in perſpicientia ueritatis poſitum eſt:laudandum arbitror:ut nulla fiat actioni iniuria. Nam ſi nullum animal agere a uiris ſapientibus dicit̃ præter hominẽ eum :qui pfecta utat̃ ratione:certe niſi malim⁹ aut mulieres:aut pueri aut iis etiam inferiores eſſe q̃ uiri: ab actiõe abduci nõ poſſumns :præſertim ea quæ proprie ac uero dicit̃ actio :& laudat̃ ab omnibus. Quis eñ ignorat tantum eſſe ſplendorẽ magnitudineqꝫ uirtutis : ut etiã improbis admirabilis ſit: Itaqꝫ non indocte Cicero noſter omnem uirtutis laudem actione illuſtrari cẽſuit. Quæ igi

tur me cauſa retardarit:ut ſerius tibi reſponderim:uides. Nunc autē quia te urbaniorē factū animaduerto:faciliorē me uidebis. Nō eñ me iucūdiſſimi ſales tui quibus faceti ſime in litteris uſus es:mediocriter delectarūt. Accedunt elegantes illæ tuæ laudationes:quib⁹ es uſus in noſtrū ſplē didiſſimū equitē auratū Galeaciū mareſcoptū ob pulcher rima illa munuſcula:quæ ab eo miſſa ſignificaſti præſtātiſ ſimo munificētiſſimoq; duci Borſio. Omnia pulchre facta. Sed nihil mea ſententa pulchrius:q̄ quod ethruſco carmi ne aptiſſime ſimul & perpolite Caleacius meus capreā illā non mitem ſolū & manſuetā:ſed & prudentē & diſertam locutā facit apud egregiū illū principem. Quod aūt mihi gratias agis de Hieronymo noſtro:non poſſum te non mi rari:quod ea in me laudes:quæ ſine magno facinore negli gere non potuiſſem. An es oblitus quæ amicorū ſunt: ea cōmunia duci oportere? Ego Hieronymū æque diligo ac filium:non ſolū quia tuus eſt filius:ſed etiam quia talis eſt. Itaq; eſto bono animo. Non minus omnib⁹ ei in rebus de futurus ſum:q̄ uel Mario uel Xenophonti. Is nunc abeſt cum franchino comite ad lacum uerbanum. Quotidie expectantur. Cum redierint: utriq; litteras tuas reddam. Vale cum uniuerſa domo. Ex Mediolano pridie idus Ia nuarias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Theodoro gaçæ ſal.

n On mediocri afficiar deſiderio audiēdi tui:poſteaq̄ uiſendi facultas eſt intercepta. Itaq; facis tu quidem iniuriam:quo totiens græce ſuperiore tempore prouoca tus a me litteris: nunq̄ reſponderis nedum uerſu: ſed ne proſa quidem:cum in utroq; dictionis genere excellentiſ ſimus ſis. Idē autē nunc ne latine facias:rogo. Sunt hic nō nulli ꝑdocti in philoſophia uiri ac iidē medici: qui q̄m græ ce neſciūt:uidere cupiūt lectitareq; latine illa Ariſtotelis ꝓ blemata:quæ annis ſupioribus in latinum conuertiſti elo quiū. Quare mihi rem gratam factur⁹ es:ſi licebit ꝑ te mihi̧ hoīb⁹ & amicis & eruditis gratificari. Aut igit̄ tuū iſtiuſmo di ꝓblematū codicē ad me excribendū mitte redituꝝ ad te q̄primū:aut eū iſtic excribi cura:mercedēq; librarii per

litteras nobis ſignificato: & aduolabit ad te. Id ut ꝓpediē effectū cures: te etiā atq; etiā rogo. Præterea me cupio facias certiorē: quo ī ſtatu ſint res tuæ: quas fortunatū iri uæhemēter opto. Vale ex Mediolano pridie idus Ianuarias. M.cccc.lx.

Franciſcus Philelfus Pio ſecundo pontifici maximo ſalutē dicit plurimā.

c Vm nulla te laude aīaduerterim delectari pater beatiſſime præter eā: quæ & uera ſit & ꝑmodeſta: ego cui nihil ē illuſtrius: nihil præclariꝰ ſplēdidiſſimo noīe tuo: uolui ex ipſo te intelligere: q̄ ſim eiꝰ rei diligēs obſeruator. Itaq; principium undecimi Sphortiados libri iccirco ad te dedi: ut uideres eā orationē: qua te uſum facio: cū orator es miſſus a Frederico cæſare ad Mediolanenſem populū: quo ſe is tp̄e in libertatē: hoc eſt in atrociſſimā teterrimāq; tyrannida uendicarat. Nā ea in re orator eſſe uolui: nō poeta. Nullis em̄ figurationibꝰ ſum uſus. Rem ita expoſui: ut geſta ē: neq; in aliā ſpeciē cōuertēdo traduxi. Siquid autē eſt a me prætermiſſum: tuæ māſuetudinis benignitatiſq; fuerit: qui ueritate unus omniū delectaris: me facere certiorem. Vale pater beatiſſime. Et me cōmēdatum habe. Ex Mediolano idibus Ianuarijs. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Bernardo iuſtiniano ſal.

n Eſcio qd aliud mihi potuiſſet gratius renūciari: q̄ qđ hoc die ex Ioāne uariſino cognoui. Is em̄ interrogāti mihi redijſſeſne adhuc ex illa regia legatiōe & reuertiſſe te rn̄dit: & tibi eē q̄optime. Qui quidē nūciꝰ eo mihi iucundior fuit: qđ uenetꝰ q̄ſpiā: ut ille de ſe affirmabat: & cui ſupi malefaciāt: aliter de te mihi reſponderat. Ingētis igit̄ grates habeo īmortali deo: quod te mihi ſeruat incolumē. Ioanni aūt uariſino grās quoq; debeo nō uulgaris: q me tāta ſollicitudine liberarit: & incredibili aī lætitia affecerit. Nā qd mihi potuiſſet iucundiꝰ contingere: q̄ qđ certior factus ſū te habere q̄optime: cuiꝰ etiā mēoria recreabar. Reliquū ē: ut ueterē noſtrā ſūmāq; amicitiā mutuis tū officijs: tum etiā litteris foueamꝰ: & ei aliqd indies cū opus fuerit: addamus in cumulū. Vale Ex Medio. xiij. Kal. febru. M.cccc.lx

Franciſcus Philelfus equiti aurato ac iureconſulto Nicolao canali ſalutē.

q Vod ad quintum Idus ianuarias tibi ſcripſi:idē ut in præſentia intelligas uolo:me nullas in hāc diē abs te litteras accep iſſe:quas ita deſidero:ut uix aliud quicq̄ magis. Quo qdē me deſiderio ſi q̄primū leuaueris habebo tibi gratias immortalis. Vale ex Mediolano.ix.Kal.Februarias.M.cccc.lx.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

a Ccepi tuas litteras:quas ad decimū Kalē.februarias dederas ex Ferraria. Munificētiā ducis Borſij nihil eſt:qđ admirer.Facit em̄ ex cōſuetudine ſua & ꝓ ſingulari ſua in nos dilectiōe. Profectionē ad uenetos nō poſſum nō ꝓbare. Nā ſoli ueneti mihi uiſi ſūt hac tēpeſtate ī Italia qui uirtutē colāt. Reliquæ uel ciuitates:uel principat⁹ ſtationes ſunt:nō portus. De me uolo meo noīe uerbū nullū facias.Præterea te ac itē Mariū moneo atq̧ hortor:& pro iure paterno ueſtrum utriq̧ iubeo:nequid agatis temere:nequid inſolenter. Si modeſtia uolueritis & grauitate uti:quietiſſima iſtic uobis:& cōmodiſſima ſedes parata ē:eaq̧ ꝑpetua.Marcheſium meū bene ualere opto.Fac me q̄primū certiorē de ueſtra re oīni. Vale Ex Mediolano.iij.Cal.Februarias.M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Petro perleoni ſal.

l Eonardū griphum modeſtū adoleſcentē:& muſaꝝ imprimis ſtudioſum æque diligo ac ſi eſſet filius.Is a Marcheſio noſtro uiro præſtāti & perhumano accerſitus Venetias uenit: tū ut homini amiciſſimo atq̧ optimo morem gereret:tum etiā ut urbem florentiſſimā corā ac præſens intueret᷑. Hunc ego hortatus ſum:q̄diu iſtic futur⁹ ē:te quotidie adiret.Is a nobis inſtitutus non latine modo ꝑpulchre callet:ſed græce etiā cœpit. Itaq̧ rē mihi pergratam facturus es:ſi meo Leonardo plane oſtēderis tibi mea oīa eſſe cariſſima. Vale cū pudiciſſima uxore:& tuis omnibus.Ex Mediolano.iij.Cal.Februarias.M.cccc.Lx.

Frāciſcus Philelfus Lodouico Gonçagæ Mantuæ marchioni ſalutem.

c Onſueſti perſæpe Lodouice priceps eos poetas nõ mediocrit laudare: q ita res uero geſtas figurationi/bus qbuſdã effingerẽt: ut a ueritate nuſq̃ diſcederet. Qua tua graui ſapientiq; ſnia q̃ ego fuerim delectatus: ex ijs po/teris nõ obſcure aiaduertere: quæ in octauo Sphortiados noſtræ libro non uere minus q̃ breuiter pcurrimus. Itaq; ſi res tuas præclaras & magnas arida ſum quadã & pertenui oratione complexus: te ipſum accuſa: qui in audiendo de tuis laudibus perdifficilis eſſe ſoleas. Vale. Et me ut facis: ama. Ex Mediolano. Kal. Februarijs. M.cccc.Lx.

Franciſcus Phi. othoni Carreto iureconſulto ſal.

a V diui nunc ex hoie amiciſſimo eo te die meas litte/ras pio pontifici maximo reddidiſſe in naui: quo ex urbe Mantua deceſſiſſet. Quare ſum miratus nihil abs te mihi litteraꝝ in hãc diẽ redditũ eſſe. Itaq; rogo te: ut me q̃ primum facias certiorem: quomodo res habuerit: & quid ille reſponderit. Hoc erit mihi uæhemẽter gratũ. Vale Ex Mediolano. iij. Nonas Februarias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Mario filio ſal.

l Ectitaui litteras tuas: quas ad. xviij. Kal. februarias ex Mãtua ad me dederas. Nam eæ ad quartũ idus februarias mihi ſunt redditæ. Intellexi cõſiliũ tuum omne: quod non poſſum non probare. Reliquũ eſt ut me facias q̃ primum certiorem: & quid egeris: & quid ſperes Vnum illud non deſinam te monere: ut omnibus in rebus te modeſtum præſtes & cõſtãtem imprimis. Cætera quæ ſcribis: curabuntur recte. Vale ex Mediolano. iiij. idus fe/bruarias. M.cccc.lx

Franciſcus Philelfus Xenofonti filio ſal.

p Oſt eas quas ex ferraria litteras ad me dederas: ac/cepi prioris alteras ex Mãtua: & cũ illis etiã id pãni quod tibi abeunti iuſſeram. Res quomodo & Man tuæ & ferrariæ geſta ſit intellexi. Nunc ſcire cupio: qd iſtic agatis: & quid ſperetis. Date operam & tu: & frater: ne qd a uobis temere neq; factũ: neq; dictum uideatur. Vale ex Mediolano. iiij. idus februarias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philel. Marcheſio uariſino ſal.

m Arius ac Xenophon filij fecerũt me ſuis litteris certiorem q̃ ſecum perhumaniter & perbenigne te geras. Quod & ſi mihi dubium nõ erat: tamẽ id etiã eorum litteris audiſſe iucundiſſimũ fuit. Hos ut tibi commendem opus non eſt. Scio enim q̃ mea omnia tibi ſunt cariſſima. Intelligere autem ex te cupio: num iſtic Mario quicq̃ ſperandum ſit. Eſt enĩ & diſertus & doctus pegregie. Commendo etiã tibi Griphum noſtrũ. Vale ex Mediolano. iij. idus Februarias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philel. Bernardo iuſtiniano ſal.

g Ratiſſime fuerunt mihi litteræ tuæ: quibus qđ ſcire cupiebã: paucis abſoluiſti. Iucundiſſime etiã audiui de filij tui nuptijs: quẽ nõ dubito talem eẽ: qui & te patre & auo illo ſapientiſſimo atq; ſummo uiro dignus ſit ab omnibus iudicandus: deus tibi talem tueat̃ incolumem tantãq; fortunã. Qđ aũt ad me attinet: nolo tibi ullo pacto in mentem cadat quicq̃d eẽ mihi in uita ſuauius aſſidua recordatione Leonardi illius mei: cuius etiã noĩe ita ſoleo recreari: ut eo me beatiorem exiſtimẽ: quo magis magiſq; de illius maximis diuiniſq; uirtutibus prædicator accedo. Itaq; ueterẽ amicitiã noſtram non ſeruabo ſolũ: ſed qm̃ nihil addi poteſt ad cumulũ: diligẽter impolluteq; ſeruabo. Et hac de re ſatis. Venerunt iſtuc duo filij mei Marius ac Xenophon quos tibi qđ non ignorẽ eſſe cariſſimos: nihil eſt op⁹: ut cõmendẽ. Cognoſces ſane obſeruãtiſſmios tui nois. Vale. Ex Mediolano pridie idus februarias. M.cccc. Lx.

Frãciſ. Philel. Petro medici Coſmi filio ſal.

l Ibrum de iocis & ſerijs quẽ ex quattuor illis primis ultimo ad te dedi: ut redire curas ad dominũ: te admodũ rogo. Is aũt reb⁹ ſi cognoro te interdũ delectari: reliquos deinceps libros mittam etiam breui. Nõ poſſum præterea nõ mirari: quid Nicodemi noſtri promiſſa tãdiu cũctentur. Ita q; rogo te: ut amicum moneas neſcire me: in iociſne an in ſerijs cũ ſuis illis ꝓmſſis ponẽdus ſit. Vale ex Mediolano idibus februarijs. M.cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Othoni carreto iureconſulto ſalutem.

q Vamq̄ me tuæ ex Reuero litteræ eo maxime de/lectarūt: qđ intellexerim: qđ mihi quidē pſpicuum erat: meum tibi negocium omni cordi eē: facies ta/men rem mihi longe gratiorē ſi ad ea ꝓpediem reſponde/ris: quæ ad tertiū nonas februarias tibi ſcripſi. Cupimꝰ eñ ſtudium noſtrū omē nō modo in media uerſari laude apđ doctos & claros uiros: ſed ei maxime probatum iri: cuius gratia tm̄ muneris ſuſceperimus. Tu quid uelim: nō igno/ras. Ego tuas hac de re litteras expectabo potiuſq̄ pro nu/meris numeros: quibus adeo abundamus: ut cum oīi an/tiquitate cōtendere nō dubitemꝰ: ſi uerba potiuſq̄ nūmos numerare oporteat. Vale ex Mediolano. xv. Kal. Martias M. cccc. Lx.

Franci. Phile l. Lodouico cardinali aq̄legiēſi ſal. di. pl.

n On poſſum equidē nō quotidie maiore in te unum nō obſeruātia modo: ſed etiā pietate quadā accēdi atq; inflāmari pater clæmentiſſime: cū uel tuā ueterē beni/uolentiā erga me uľ quotidiana merita cōſidero. Itaq; dies atq; noctes cogito: q̄dnā egregiū poſſim de me præſtare: quo aliqua tādē ex pte tā grande es alienū ſi minus re ipſa: uolūtatē ſaltem diſſoluere incipiam. Quare cū etiā atq; etiā huiuſmodi meos cogitatus aīo uolutarem: inueni de/niq; nullū a me tibi referri cōuenientius poſſe officiū q̄ im/mortalitatē tui ſplendidiſſimi nominis ſempiternā. Quid enim magno & ſapienti uiro eidemq; principi quodāmo/do in eccleſia dei aut gratius eſſe: aut iucundius debet: q̄ ſi cognorit rerū a ſe geſtarū ac ſummæ uirtutis gloriā in om/nem poſteritatē diffuſum iri? Scimꝰ ſane cēm huiuſce uitæ bonitatē ſic habēdā eſſe in bonis: ſi cū cæleſti bonitate con/uenerit. Qđ ſi cæleſtis gloria expetiť maxime ab interio/re homine: quis ambigat humanā hāc gloriam quæ ab op/timis actionibus manat: nullo pacto ab exteriore homine negligi oportere? Si mens hominis quicq̄d cogitat: q̄cq̄d meditať: quicq̄d agit: debet ad diuinæ mentis ſpeciē illam quā ideā uocauit Plato: ita referre: ut aliud nihil neq; uelle nec ſequi: nec imitari exiſtimeť: niſi quod diuinarū rerum repræſentat imaginē: certe ſi gloriam illam cæli æternam

deſideram⁹:ne hãc qdẽ cõtẽnere poſſum⁹:quæ uł præmiũ eſt:uel teſtimoniũ bñ actæ uitæ. Vtcũq; tñ res habet:cum ego tibi pater ampliſſime ꝓ multis erga me tuis & imorta libus bñficijs maius qcq̃ referre nõ habeã: ſtatui oratione ſaltẽ mea quãtulacũq; ea ſit:æternitati cõſulere illuſtriũ tuarũ & innumerabiliũ laudũ: ut oẽs intelligãt apud me animi gratitudine extitiſſe antiqui⁹nihil. Qua quidẽ in re tua etiã mihi opera op⁹ eſt:quo nihil temere:nihil inepte a me factũ iudicet͛. Quid aũt uelim:& qd expediat:Gabriel cõdulmarius dignatiõis tuæ ſecretari⁹ tibi noĩe meo coram exponet. Vale Ex Mediolano.viij.Kał.martias.M.cccc.lx

Franciſcus Phil.Gabrieli condulmario ſal.

e T ſi iã plærıq; dies præteriere:poſteaq̃ unæ mihi litteræ tuæ redditæ ſũt:tamẽ quia ꝓpediẽ alıđ neſcio quid ſcriptur⁹ uidebare:diſtuli etiã ipſe ad ea rñdere:quæ ſcripſeras.Nũc aũt cũ uiderẽ oĩno ſilere te:ſtatui paucis rẽ abſoluere.Equidẽ qđ ſcribis fore piucundũ Reuerendiſſimo patri Lodouico cardinalı aquilegiẽſi ſi qd dignũ de laudibus eius ſcripſero:ita id ab me factũ iri cupio:ut aliud nihil magis. Et q̃q̃ ei⁹ res geſtæ ita magnæ ſũt:ita illuſtres:ut nulli⁹ uiri aures latere poſſint:tñ aliqua ſũt:quæ mihi iſtinc abſenti uel incognita ſint:uel dubia. Itaq; tui laboris fuerit uel potius diligẽtiæ uniuerſam iſtius tãti & tam nobilis põtificis uitã breui oratione & tanq̃ p capitula cõplecti: & id quidẽ materno ſermone quẽ uocãt. Qđ ſi feceris:q̃primũ tibi oſtẽdã:quãti ego & fecerim ſemp:& in dies magis magiſq; faciã Lodouicũ cardinalẽ:quo mea ſnĩa ali⁹ nullus eſt in Romana eccleſia neq; animi magnitudine clarior:nec in omni uirtutis genere præſtantior. Ad cætera autẽ quæ ſcripſiſti:nihil habeo qđ rñdeam:niſi pri⁹ tuas litteras accepero. Vale Ex Mediolano.viij.Kał.martias.M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano Leonardi filio ſalutem.

q Vanq̃ intelligo uel ex proximis tuis litteris mea tibi oĩa cordi eſſe:præſertim ea:quæ mihi & honori:ut ſcribis & cõmodis eſſe ducas:tñ non deſinã abs te petere: ut ſiquando id maxime aut feceris:aut facturus ſis:in præ

ſentia ita facias: ut oẽs intelligãt tuã erga me beniuolẽtiã tantã eſſe: q̃ quæ maxima uel dici poſſit: uel cogitari. Nam qua i re tua mihi opera uſui eſſe queat: nõ te præterit. Quã/tũ aũt ualeas & auctoritate: & gr̃a apud oẽs: nõ ſum neſci⁹. Vale Ex Mediolano. vij. Kal. martias. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trãchedino ſal.

q Væ hinc abiẽs curaturũ te recepiſti: ſi dabis operã: ut efficias: fiat nõ mediocris acceſſio ad meum in te amorẽ: qui tñ eſt tantus: ut augeſcere nullo pacto poſſe ui/deat. Expecto indies magis atq; magis litteras tuas officij plenas & diligẽtiæ: quæ ſpes ne me fallat: uæhement op/to. Nã quãtum mea cauſa uelis: nõ ignoro. Præterea nõ te fugit qd debet uiuis: ſi mortuis præſtet officiũ: non eandẽ gratiã præ ſe ferre. Reliqua tu uel me reticẽte cognoſcis. Tu ſatis ſuperq; efficies: ſi quantũ poteris: feceris. Nec em̃ cõſiliũ & diligẽtia min⁹ laudi ducit q̃ euẽt⁹. Orationẽ illam noſtrã quã uidere cupiebas: ex Donato actiolo cõſequere. Vale ex Mediolano. vij. Kal. martias. M. cccc. Lx.

Frãciſcus Philelfus Donato actiolo ſal.

q Vod ſerius reſpõderim tuis litteris: non tã ulla mea occupatio fuit in cã: q̃ qd oratio illa cui⁹ memineras: peregre ꝓfecta nõdum reuerterat ad dominũ. Eam iccir/co ad te dedi: cum nũc primũ redijt domũ: ut intelligeres quãti fieri oporteat. Vereor em̃: ne ſummus amor: quo mi hi afficeris: decipiat te. Nã laudes illæ de me tuæ tãtæ ſũt: ut niſi donat⁹ eſſes: hoc eſt ſinglari uirtute prædit⁹: nõ poſ/ſem non dubitare ne mecũ luderes. Sed noui pudorẽ: no/ui modeſtiã tuã. Quare ſuſpicor falli te amoris uæhemen/tia: qui argum etiã aliquem nõnunq̃ ſolet ex oculatiſſimo reddere uiſus inopem. Sed multo me illud magis delecta uit: qd p tuã te grauẽ illã elegantẽq; epiſtolã intellexerim aliud nihil in bonis ducere q̃ uirtutẽ & honeſtam uitæ acti/onem. Et ſentis tu quidẽ recte. Siqua em̃ in hoc humanæ peregrinationis curriculo uel fœlicitas: uel fœlicitatis ima/go inueniri põt: ea oĩs ſola honeſtate cõficit. Honeſtũ aũt eſſe queat nihil: qd min⁹ p actionẽ: quæ extrinſecus fit: aut per eã ſaltem: quæ intrinſecus: quã ἐνέργειαν græci uocãt:

perſpicue eluceſcat. Et in hac ſane uirtutes intellectuales oēs poſitæ ſunt: in illa autē morales. At his utriſq; honeſtū omne cōflari quis ambigat? Id aūt tantā uim habet: ut uel ſolum īmortalitatē polliceat᷑. Itaq; nō abſurde dicere Stoici uiſi ſunt id eſſe & ſummū: & ſolū bonū quod honeſtū ſit & ſecundū uirtutē. Reliqua uero omnia quæ uel corpori: uł fortunæ tributa ſunt: talia eſſe uolūt: ut præter ſelectionē nihil in ſe habeant: aut præclarū: aut magnopere appetendum. Sequere igit᷑ mi Donate uirtutē: ut facis: eamq; complectere: quo & tibi honori: & patriæ emolumēto: & amicis uoluptati futurus ſis. Vale. Ex Mediolano. vij. Kał. martias. M. cccc. Lx.

Frāciſ. Philel. Guilielmo iuuenali urſino ſal. di. plu.

m Iraris fortaſſe tu: qđ nullas iādiu litteras meas legeris: cuius quidē rei cauſa eadē mihi fuit: quæ tibi: qui quoniam occupatiſſimus es: litterarū nihil ad me dare tanto tempore potueris. Sed cum in præſentia. R. pater Hermolaus barbar⁹ Veronēſis epiſcopus uir ſumma eruditione: ſumma eloquētia æque præditus atq; uitæ ſanctimonia illuſtriq; uirtute iret apoſtolicus legatus ad chriſtianiſſimū regem Karolum: eſſetq; cum eo mihi nō mediocris familiaritas: uolui in ſummis etiam occupationibus meis aliquid ad te ſcribere: quod tibi gratum fore exiſtimaſſem. Scito igitur bene ualere me: & percupere uæhemēter ex te audire cur factum ſit: ut cum iampridem dediſſem ad regiam maieſtatem longiorem illam uel epiſtolam: uł orationem de agendo exercitu aduerſus turcos: & ſarrhacenos: nihil mihi unq̄ ea de re in hanc diem neq; a rege: neq; ſaltem a teipſo reſpōſum eēt. Nō poſſum em̄ nō uereri: ne min⁹ illa fortaſſe ſit reddita. Noui em̄ cū eximiā regis benignitatē ī oēs: tū ſingularē tuā beniuolentiā erga me. Sed qm̄ qd ea de re accidiſſet: neſciebā. Dedi huic ipi epiſcopo ei⁹ orationis ad te exemplum: & cum ea orationem item illam: quā modo in publico uniuerſaliq; cōſiſtorio apud Pium pontificem maximū pro Frāciſco Sphortia mediolanēſiū duce Mātuæ habuiſſem. Reliqua tu: ut facto opus fuerit: adminiſtrabis: modo te non lateat quicqd idem epiſcopus Her

molaus noīe meo dixerit: meū id eſſe totū: qđ ut amiciſſi-
me & q̄diligentiſſime cures: te plurimū rogo. Vale ex Me
diolano. v. nonas Martias. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Marcheſio uariſino ſal.

c Vm tuæ me oēs litteræ ſemper delectarunt: tū hæ
potiſſimū: quas hoc die abs te accepi. His enim me
certiorē facis: quanta cū omniū non grauiſſimorū ſenato-
rum modo: ſed illuſtriſſimi etiā iſtius principis beniuolen-
tia & laude Marius filius & dictauerit publice in ſenatu: &
docuerit. Quæ quidem res &ſi ob alias permultas ratiōes
mihi pergrata eſt: ob eā tamē admodū iucunda: qđ in eius
ciuitatis portu ancboras eſt iacturus: quæ & uētoꝝ omni-
um uacat turbine: & optatiſſima quiete quadā tranquillita
teq; abundat. Itaq; meo noīe filiū hortare: ut nullis neq; ui-
gilijs nec laboribus parcat: quo expectationē iſtā quam de
ſe tam multā: tā præclarā apud florentiſſimū eundēq; ſan-
ctiſſimū uenetorū ſenatū fœlici initio cōcitauit: eā nō ſolū
īdies amplificaſſe uerūetiā ſupaſſe exiſtimet. Nihil ē ei ad
ſummā laudem utilitatēq; defuturū: ſi ſtudiū atq; diligētiā
ingenio ſimul doctrinæq; addiderit. Quod de Xenophō-
te filio ſcripſiſti nō iprobo: facilitatis modo cōſtātiæq; me-
minerit. Vale animæ dimidiū meæ. Ex Mediolano. v. No-
nas Martias. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Mario filio ſal.

c Vm ex alijs nōnullis tum ex modeſtiſſimo & opti-
mo uiro nobiſq; amiciſſimo Marcheſio uariſino qui
pro Franciſco Sphortia principe noſtro Venetijs oratorē
gerit: ſum certior factus quanta cū laude tua & admiratio-
ne omniū proximis diebus corā illuſtriſſimo iſto principe
Paſchale malippærio in publico florentiſſimoq; ſenatu &
dictaueris ex tempore ſine ulla intercapedine primo die
argumenta duo ac triginta ſingula notarijs ſingulis in omī
dicēdi genere pro eorum uolūtate: a quibus eiuſmodi ma
teriæ ſunt propoſitæ: & duobus deinceps diebus erudite
eloquenterq; docueris. Quæ quidem res quanta me uo-
luptate referſerit: debes nō obſcure intelligere. Quid em̄
parētibus pōt iucundius auditu cōtingere præclara filio-

rum fama: in quoꝝ nois claritate ipſoꝝ quoq; nomē ſplendidius elucescit? Perge igit̃ fili Mari: ut cœpiſti. Et in una omniũ quæ ſub ſole ſunt: urbium locupletiſſima: nobiliſſima: optima. Nihil iſtic tibi defuturũ eſt neq; ad emolumētũ: nec ad gloriã: nec etiã ad quietē atq; tranquillitatē: niſi tu tibi defueris. Sunt enim Veneti & humaniſſimi & liberaliſſimi omniũ: & ij quidē tales ac tanta animi: tum altitudine: tum gratitudine præditi: quibus etiam ſeruire (ut ita dixerim) ſumma libertas ſit. Ponas uolo ex animo tuo pla neq; abijcias cæteroꝝ omniũ & populorũ & principũ rem oēm reliquã. Pacatiſſimũ iſtic tibi ſi ſapias: & fructoſiſſimũ futurum eſt domiciliũ. Vnum ſane uolo: memineris nihil magnũ ac præcipuum licere mortalib⁹ ſine magno labore conſequi. Qꝫq̃ tibi qui labor accidere poteſt: qui non ſit cũ incredibili uoluptate cõiunctus? Studendũ eſt pernoctandum ſæpe. Eo enim plura docturus es: quo plura pcucurreris: lectitaueris: edidiceris. At quo plus ſtudij & uigiliæ in re præclara conſumit̃: eo ingeniũ acutius reddit̃: doctrina eruditior: eloquentia copioſior atq; expeditior. Nulla eſt tanta uirtus: tanta præſtantia: quæ ſi aſſidua uacauerit diligentia: nõ fiat continuo deterior. Diligētia uero ipſa tantam habet in ſe uim: tãtam dignitatē: ut una ſit uirtus: qua reliquæ oēs uirtutes contineri uideant̃. Quare ſi paternis admonitionibus parere inſtituis: id qđ te uelle non ſolum puto: ſed etiam hortor: ac iubeo: ſi uir doctiſſime eruditus haberi uis: ſi cupis eloquētiæ laudibus uero perpulchreq; inſigniri: utere docēdo ſcribendoq; diligentia. Qđ autē de Xenophonte fratre ſcripſiſti: non uitupero: & ſi Italiæ potiuſq̃ dalmatiæ finibus eum teneri cupiebã. Fuiſſetq; utriq; ueſtrum longe conducibilius magiſq; honorificum: ſi una & ſtudere: & uiuere q̃ dijungi tanto terrarum atq; aquarũ tractu maluiſſetis. Et Marieta: & filij bene ualent: ac item cæteri noſtri omnes. Vale Ex Mediolano. iiij. idus Martias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Bernardo pontano ſal.

e T officiũ tuũ in Mariũ & Xenophõta filios & ſingularē beniuolētiã erga me facio eqdē plurimi. Tibiq;

habeo gratias: quod cum nihil ipſe de te meruerim: tanta in me ac meos & humanitate & benignitate ſis uſus. Itaq; ſiquid in me eſſe animaduerteris: quod tibi uel uſui eē poſſit: uel uoluptati: ita id eſſe in tua poteſtate poſitum exiſtima: ut quæ maxime tua ſunt. Nam eo ingenio ſum: ijs moribus inſtitutus: ut nihil ſit quod malim: q̃ & gratiſſimum haberi me & a nemine beneficio ſuperatum iri. Quare uti me potes omnibus in rebus pro arbitrio tuo. Vale cū Petro noſtro ac reliq̃s tuis oib⁹. Ex Mediolano. iiij. idus martias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Iacobo lucenſi apoſtolico ſecretario ſalutem.

t Abellarijne an fortunæ uitio factū ſit: neſcio: alicui⁹ certe aut uitio: aut errore factū ē: ut litteræ tuæ quas pridie nonas octobres ex Mantua ad me dederas: uix eas tādem pridie idus martias acceperim. Itaq; ſi ſerius tibi reſponſum ē ad id qđ petieras: nulla factū eſt culpa mea. Habes iſtic Othonem carretū qui Franciſci Sphortiæ mediolanenſiū ducis res curat oratorio titulo apud Pium pontificem maximū. Huic iſti qm̄ mecū uetere familiaritate atq; beniuolētia iunct⁹ eſt: ſi qn̄ tuas ad me litteras dederis: nō fruſtra dederis. Sed nunc ad id qđ petebas: paucis accedo. Ais tu quidē cū ſcripſiſſes in dieb⁹ illis ſummo florētinæ reipub. magiſtratui ea: quæ pius pontifex tibi mandarat: ſubdidiſſe in quadā epiſtolæ pticula credim⁹ iſtā rempu. honori ſuo nō defuturā. Fuiſſeq; nōnullos: qui barbaꝝte potiuſq̃ latinū aſſererent: quippe qui cōtenderet aut nō iſtam rēpublicā: ſed iſtāc dici oportuiſſe: aut addendū fuiſſe ueſtrā ut credimus iſtā rēpublicā ueſtram bonori ſuo nō defuturā. Oīm primū debes tu mi Iacobe content⁹ eē iudicio tuo: præſertim ea in re: quæ apud uiros doctos latini ſermonis eoſdemq; diſertos in dubitationē nunq̃ uenit. Inuidentiū aūt imprudentiūue latrat⁹ cōtēnere habereq; ꝓ nihilo magni profecto animi ē. Nā aduerſus eos montis importuniores ſunt puicacioreſq; turbulentiſſimi uentorum flatus: qui & altiores ſint & firmioribus innixi radicibus. Verum ut morem gerā petēti hac in re tibi ſentētiā

meam:eam inter hic & iſte pronomina differentiã eẽ pru/
dẽtiſſimi grãmatici uoluerũt:ut hic circa pſonã loquẽtẽ at/
tendat:iſte uero circa audiẽtẽ:ac ſi a prima ad ſecũdã pſo/
nam haberet oratio:ut huic amico meo cũ tuo iſto famili/
ari magna ẽ cõtẽtio. Eodẽ modo cũ tu in præſentia ſis Se/
næ:ego uero Mediolani:q̃ rectiſſime dicet:ſi ita ad te ſcri/
pſero maturiorẽ ſane futuꝝ ſuſpicor tuũ in hãc urbẽ aduẽ
tum:q̃ in iſtã meũ. Et eadẽ quoq; ratio eſt eoꝝ aduerbiorũ
oĩm quæ localia a grãmaticis noĩata ab iiſdẽ ꝑnoĩbus for/
mant. Vt hic noui habemꝰ nihil:qđ iſtic ſiqd uobis accide/
rit:ſcire cupio. Et regis hiſpanoꝝ oratores:qui diebꝰ ſupe/
rioribꝰ hac iter habuerũt:ad qđ tẽpus iſtuc ꝑuenerint faci/
to me q̃primũ certiorẽ. Qđ ſi aliunde quoq; exẽpla deſide
ras. Cicero tibi locupletiſſimꝰ auctor fuerit. Is in oratione ꝓ
P. Sextio ſic ait:Habes igit qđ ex me quæſiſti q̃ eſſent opti
mates. Nõ eſt natio:ut dixiſti:& cohortari auſus eſt in hac
cauſa uos iudices:ut aliquando eſſetis ſeueri:aliquando
medicinam adhiberetis reipub. Nõ ea eſt medicina:cum
ſane parti corporis ſcalpellum adhibetur:atq; integre:car
nificina eſt iſta & crudelitas. Hi medentur reipu. qui exe/
cant peſtem aliquã tanq̃ ſtrumã ciuitatis. Idem in oratione
pro. P. Quintio moritur in gallia Quintius:cũ adeſſet næ/
uius:& moritur repentio:hæredẽ teſtamento reliquit hũc
P. Quintium:ut ad quẽ ſummus mœror morte ſua uenie/
bat:ad eũdẽ ſummꝰ honos quoq; ꝑueniret. Quo mortuo
nec ita multo poſtea in galliã ꝓficiſcit Quintius:ibi cũ iſto
Næuio familiariter uiuit annum fere ſimul. Idem in orati/
one pro. P. Sylla. Deniq; iſtam ipſam perſonã uæhemẽtẽ
& acrẽ quã mihi tũ tps & reſpu. ipoſuit:iã uolũtas & natu/
ra ipſa detraxit. Illa eñ ad breue tps ſeueritatẽ poſtulauit:
hæc in oĩ̃i uita lenitatẽ miſericordiãq; deſiderat. Idẽ rur/
ſus in epiſtola ad Curionem:Putareſne unq̃ accidere poſ
ſe:ut mihi uerba deeſſent:neq; ſolum iſta ueſtra oratoria:
ſed hæc etiã leuia noſtratia? Ad hæc ne pluribus apertiſſi/
mam rem perſequar. In epiſtola idem Cicero ad Lentulũ
Valeriũ iureconſultũ ita ſcribit:Cur eñ tibi hoc nõ gratifi
cer:neſcio:præſertim cũ his tpibus audacia ꝓ ſapientia li/

ceat uti? Lẽtulo noſtro egi per litteras tuo noie gratias di/ligẽter. Sed tu uelim deſinas iam noſtris litteris uti: & nos aliquando reuiſes. Et ibi malis eſſe: ubi aliquo numero ſis: q̃ iſtic: ubi ſolus ſapere uideare. Q̃q̃ qui iſtinc nunc ueniunt partim te ſuperbum eẽ dicũt: quod nihil reſpondeas: par/tim cõtumelioſum: qđ male reſpõdeas. Nam quod dicũt addendũ fuiſſe ueſtrã: id ex tã multis exẽplis liquido iudi/care põt: apud indoctos eñ aliquid ualeat fortaſſis: apud doctos & florẽtiſſimos oio nihil neceſſario: aut nihilo plus iſta ueſtra oratoria q̃ leuia hæc noſtratia. Ex his horũq; ſi/milibus potes nõ obſcure intelligere Iacobũ lucẽſem non eſſe barbarũ: ſed eos potius: qui latine loqui neſciũt. Iſtæc uero & iſtãc & ſimilia nõ oratoꝝ: ſed poetarũ & eorũ ſane comicorũ: ut apud Terentiũ Simo. Vos iſtæc intro aufer/te. Et hæc hactenus. Diſſeminati ſunt hic apud nos neſcio quomodo hi duo uerſus: quos inſimulãt eẽ Pij pontificis maximi: Diſcite ꝓ numeris numeros ſperare poetæ. Mu/tare eſt anim⁹ carmina nõ emere. Id ego palam negare ſũ aggreſſus: quippe qui ſemel & iterũ cum alijs plæriſq; eru/ditis diſertiſq; hominib⁹ eximiã benignitatẽ ac munificen/tiã Pij põtificis ſum expertus. Quin potius affirmare ſum auſus: aut uerſus illos a pientiſſimo Pij ore nunq̃ emana/uiſſe: aut deprauatos eẽ & corruptos: cũ ita diceret: Diſci/te pro numeris nũmos ſperare poetæ. Mutare eſt anim⁹ carmina munerib⁹. Tu uelim ad hæc mihi reſpõdeas quo poſſim audentius ac uerius maledicos refellere. Vale. Et me ſanctitati domini noſtri unice cõmenda. Ex Mediola/no idibus martijs. M.cccc.Lx.

Frãciſ. Philel. Lodouico cardinali aqlegiẽſi ſal. di. pl.

q Vam mihi uæhemẽter tua nõ ſolum opera ſed ope etiã atq; auxilio opus ſit pater humaniſſime: cum ex alijs ſupiorib⁹ lrĩs potuiſti dilucide aiaduertere: tum ex ijs maxime: quas ad octauũ Kal. martias ad te dedi. Nunc aũt qđ ſcribã: noui aliud nihil habeo: niſi ut intelligas tanto me deſiderio expectare lrãs tuas: ut maiore aliud nihil. Ois ꝑ/fecto ſpes mea in te uno poſita ac locata eſt. Et quantũ ua/leas: ſcio: & q̃ me diligas: nõ ignoro. Itaq; te etiã atq; etiã ro

go:oro:obſecro:ut qđ abs te petij:tam ſummopere:q̄ ceſerius fieri poterit:effectū reddas. Hoc erit mihi uæhemēter gratū: Nec tu officiū in me tuū unq̄ accuſabis. Vale ex Mediolano. xiij. Kal'. Apriles. M.cccc.Lx.

Frāciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal'.

f Eciſti me proximis tuis litteris certiorem de nauigatione tua ad Rhaguſinos: id qđ etiā poſteaq̄ ſoluiſti e Venetijs: Marius mihi ſignificauit. Ego aūt & ſi maluerā pro paterno affectu in Italia eē te: tamen cum norim & nobilitatē & ſplēdorē reip. Rhaguſinæ: æquo aīo fero abſentiam tuam: præſertim cum iccirco Vlyſſen Homerus prudentiæ laudarit: qđ & urbes: & mentes multorum hominum cognitas illi meminit. Sic enm in Vlyſſeæ principio ait: Callentem dic muſa uirum: qui mœnia ſacræ. Diruta poſt troiæ multumq́ diuq́ pererrans. Et mentis hominū multorum nouit & rubes. Atq́ ibi ſane cuiq́ patria eſt: ubi bene eſt: nulliuſq́ loci terminis uir ſapiens circūſcribitur. Itaq́ non abſurde Socrates cum interrogaretur cuias eēt: ſe non Athenienſem ſed mundanum eſſe reſpondit. Tuū igitur fuerit id præſtare atq́ efficere: ne fruſtra iſtuc profectus uideare. Quod ſi ſtudio diligentiaq́ curaueris: cum mihi afferes uoluptatem non mediocrem: tum laudi tuæ atq́ emolumento plurimū conſules. Reliquū eſt: ut me facias q̄primum certiorem: q̄ te locus iſte cælumq́ delectat. Eſt enim tibi bonæ ualitudinis ratio haud negligēda. Nos hic omnes in hanc diem bene ualemus. Siquid iſtic habetur de turcis: cura ut ſciam. Maximos in Italia bellorū motus paratum iri animaduerto. Vale ex Mediolano. x. Kal'. Apriles. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Bernardo Iuſtiniano Leonardi filio ſalutem.

x Enophon filius ad Rhaguſinos profectus ē. Scripſit ſe propediem inde ad me miſſurum ſeruas duas: petijtq́ ſe facerem certiorem: apud quē eas uenetijs diuertere curaret. Cui reſpondi neminē eſſe iſtic: qui cum maior mihi aut antiquior familiaritas hoſpitiūq́ ſit q̄ tecum uno. Itaq́ ſeruæ illæ diuertent apud te. Qđ cum fiet: & tu mihi

rem ſignificabis:mittam:qui & ſeruas ad me pducat:& qđ
pecuniæ opus fuerit:ſoluat. Vale Ex Mediolano.x.Kalē.
Apriles.M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Ioanni Petro eutychio ſal.

m Arius filius id qđ audiſſe te puto:ē his dieb⁹ a florē/
tiſſimo uenetoꝝ ſenatu honorifice cōductus ad do
cendū uenetijs oratoriā ac philoſophiam. Id autē eo plu/
ris faciundum exiſtimo:qđ antea nemini unq̄ cōtigit. Is in
præſentia huc eſt uenturus:ut uxorē & filios reliquāq; fa/
miliā uenetias ſecū tanſferat. Faciet autē ueniēs iſtac iter.
Eſtq; ei neceſſe iſtic cōducere ad Mediolanū uſq; & mulū
cum mulione:& equos duos. Quos ut antea diligēter pa/
res:uelim:ne cū iſtuc nauim appulerit:diutius ſit in mora.
Maximū mittā tibi ad paucos uſq; dies. Vale. Ex Mediola
no.vi.Kal. Apriles.M.cccc.lx.

Franciſcus Philelfus Ioanni andreæ abbati ſal.

ſ I mihi qđ petieras cū anno ſupiore ueniſſem romā:
ex tua meaq; ſnia cōtigiſſet: nō diſtuliſſem ī hāc diē
litteras ad te dare. Nec etiā nūc noui quicq̄ accidit: qđ me
hortetur:ut aliquid tibi ſcribam præter illam priſtinā & in/
ueteratā dilectionē erga te meam: quæ facit:ut te moneā
ne deſperes honeſta præſertim in cauſa. Nam princeps
hic noſter natura eſt perhumanus & perbenignus etiā in
eos:quos aliquando norit a ſe animo fuiſſe alieno. Quicq̄
de te quod accuſem uiro prudēti ac modeſto &ſi minime
inuenio: uereor tamen ne tibi obfuerint aliquorū inſidiæ:
quo minus ſis quod uolueris & qđ fortaſſe decuerat: con/
ſecutus. Id factū eſſe aut inuidia aduerſus te: aut priuatorū
cōmodorū gratia. Quibus quidē rebus te ſuſpicor nō po/
tuiſſe qn̄q; nō cōmoueri neq; tuliſſe clam indignationem
animi tui. At par fuerat ſeruare conſtantiam:nec ulla cu/
iuſq̄ frangi iniuria:id quod nūc etiā facias:rogo. Præterea
tibi utendum reor non tam animi magnitudine atq; elati/
one uiro præſertim chriſtianam profitenti humilitatem:q̄
ſubmiſſione & patientia. Neq; ab re fuerit: ſi dominici illi⁹
præcepti memineris:quod eſt Cæſaris Cæſari:quod dei ē:
deo reddi oportere. Huiuſmodi beneficia ſummi pontifi/

cis eſt uerbo tribuere. Reuero eorum principum: in quorum dominatu beneficia ſunt poſita. Titulus inquã datur a ſummo pontifice: a principe uero poſſeſſio. Id tu puto: ignorabas. Eraſq; iccirco animo fortaſſe te digno. At ſi ſapias Chamelũ imitabere: qui ſubmittit ſe ingenua ad tollẽda honera. Id tu eo facias prudẽti⁹ & cõmodi⁹ qđ nullũ ſis honos ſublaturus: ſed poſitur⁹ potius. Qđ eẽ eſt tm̃ hon⁹ inter uniuerſa fortunæ incõmoda: quod cum egeſtatis honore cõferri quæat? Satis eſt te eſſe admonitum. Reliqua tu pro tua prudẽtia prouidebis. Et hac de re ſatis. Ego ex quo die cardinalem tuum adiui ſalutatũ: ſumq; ab ei⁹ amplitudine nõ humaniter ſolũ: ſed etiam liberaliter honorificeq; exceptus: cognouiq; ex eius familiari ſermone illo: quanta doctrina eſſet: quãta eloquentia: quanta ſapientia præditus: incredibili in eum cõtinuo ſum amore obſeruãtiaq; affectus. Nec deſtiti ex illo ipſo die prædicare apud omnes egregias eius diuinaſq; uirtutes. Iſti ergo tanto & tanta præſtantia cardinali me uolo q̃diligentiſſime cõmẽdes: & ita deditũ facias: ut ea ſunt: quæ maxime habet in ſua ptãte. Ad hæc duo abs te maxime deſidero: ac peto ut qđ grauiſſimũ eruditiſſimũq; opus eſt ab eo ipſo perdocte & perelegãter ſcriptũ de docta ignorantia: id excribi nomine meo atq; impenſa q̃primum cures. Quicquid autẽ pecuniarum eiuſce rei cauſa dederis: litteris ſignificato: & tibi propediem quod impẽderis: numerabit᷑. Idem quod ſecundum erat: cupio facias de Porphyrione in Horatiũ. Præterea rem mihi facies pergratã: ſi eorũ librorũ indicẽ ad me dederis: qui nuꝑ ſanctiſſimi & ſapientiſſimi illius patris Nicolai quinti ſummi pontificis mirabili diligẽtia & impenſa ex lethæis: ut ita dixerim: tenebris eruti ſunt in lucẽ: & apud uos habentur. Vale Ex Mediolano. vi. Kal. Apriles. M. cccc. Lx.

Frãciſcus Philelfus Ioanni antonio mercato ſal.

a Dmonuerũt me hi ſacri dies: ut te per litteras adirẽ: hortarerq; uel ꝓ iuſticiæ & boneſtatis: uel ꝓ inueteratæ amicitiæ noſtræ iure: ut neceſſariũ ac gentilem tuum Pacinũ mercatũ cõuenias: eũq; uł appellãdo: uel monẽdo

uel etiã ſi opus ob adoleſcẽtiæ feruorẽ fuerit: rogando cõ-ſtituas: ut aliquãdo ad ſe redeat: memineritq; tum æquita-tis & ueritatis: tum iuriſiurandi illius: cui publicis & religi-oſis tabulis ſe ultro fecit obſtrictũ: & id qdẽ iccirco ultro: qm̃ neq; imprudens: neq; ui coactus: neq; ulla adductus ne ceſſitate: nec etiã ab me requiſitus: ſed ipſe potius boni ui-ri fidem uolẽs recognoſcere: me requirens: iuratus ẽ præ-ſente matre ꝓbatiſſima illa ſanctiſſimaq; fœmina: præſen-te Ioanne ſtampa & affini & optimo uiro: præſente tabula rio totq; grauiſſimis teſtibus. Iuratus eſt inq̃ Pacinus tuus & iuratus is quidem in ſacrata manu reuerẽdiſſimi hui⁹ & integerrimi archiepiſcopi. Hoies ac mortales Ioãnes anto ni fallere fortaſſe poſſimus imprudẽtis ſcilicet ac rudis. At deũ certe & noſmetipſos nequaq̃ poſſum⁹. Reſipiſcat igiť aliquãdo Pacinus: neq; maliuoli alicui⁹ inductu ꝑturbatio-ni cõcedat. Cogitet ſe tandẽ moriturũ. Incertãq; eẽ mortis & diem & horã. Sunt ne hæc noſtræ in eũ doctrinæ præ-mia? Caueat inquã caueat: ne dũ mihi tẽtat incõmodare: ſeipſum ꝑmagno detrimẽto afficiat: qppe qui & pecuniaꝝ nõ nihil amittet: & ad hoim infamiã ſempiterno etiã ſup-plicio ſe obnoxiũ faciet: a quo nulla uel tabulaꝝ: uel orato rum calliditate: nullo argẽto liberari poterit: q̃q̃ miſerrim⁹ etiã ille quæſtus eſt: quẽ aduerſa cõſciẽtia qs adipiſciť. Nã qď græco ueroq; prouerbio diciť: In expuẽtis recidit bar-bam: qď in cælũ expuiť. Vale Mediolani ex ædib⁹ noſtris. vi. Kaľ. apriles. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Blaſio Gyllino abbati ſal.

a Ngelus actiolus nobilis florentinus & idem ſplendi-diſſimus eques aurat⁹ mecũ nudiuſterti⁹ quæſtus ẽ: qď orationes meas quas apud te: ea lege dimiſerat: ut eas mihi q̃primũ redderes: nõ mõ non reddidiſti: ſed a ſe q̃ſæ-piſſime hortat⁹: ut officio fungaris: id nõ mõ nõ facis: ſed ri diculo ducis ei⁹ oẽm adhortationẽ. Itaq; ſũ mirat⁹: qď & uir religioſus & abbas tot iam annos diſtuleris ea dño reſtitu-ere: quæ bona fide poſſidere non potes. Vale Mediolani Ex ædibus noſtris. vi. Kaľ. apriles. M. cccc. Lx.

Franciſci Philelfi Epiſtolarũ Liber Decimuſſexus.
Franci. Philel. Alexandro cardinali digniſſimo ſal. di. plu.

q

Vi omnia in ſola uirtute poſita eſſe iudicarunt: quæ ad bene pertinent beateq; uiuẽdũ. Ii mihi pater ampliſſime ſenſiſſe temere nihil uideri ſolent. Nam quid eſt in corpore: quid in fortuna ipſa: quã uocant: aut bonum: aut expetendũ: ſi honeſtate uacat? Id certe ſolũ quod honeſtũ ẽ & ſecundũ uirtutẽ: bonũ cenſeri oportere: nõ ſolũ Stoici uerbo uſurparũt: ſed longe magis re etiam ipſe pontifex maximus atq; pientiſſimus iſte Pius facile declarauit. Quid eñ pius aut cogitat: aut loquitur: aut agit: qđ non ex media uirtute proficiſcať? Atqui ſi uel in corporis uel in fortunæ cõmodis præclarum quiddam: aut præcipuũ poſitũ eſſe arbitrareť: tum quieti uoluptatiq; ſtuderet: tum cumulandis theſauris: a quibus oĩbus ita abhorret: ut nihil a ſe magis alienũ exiſtimet q̃ leuẽ atq; titillantem ſenſuũ motũ: q̃ auri & argenti ineptum ſtudium. Nonit ſane pater ſanctiſſimus iſtiuſmodi oĩa eſſe ſeruilia & aĩo ingenti excelſoq; indigna. Intelligit eũ hominẽ qui extrinſec⁹ ſit: interiori homini obtẽperare parereq; debere. Huius aũt eẽ ita imperare: ut rõ intellectuſq; præſcribit. His eñ duobus quaſi luminibus mentẽ humanã oĩa aſpicere: oĩa uidere: omnia dilucide cernere: ſiue ea ſint tẽporis: ſeu æternitatis: ſiue ſint in mundo: ſeu ſupra mũdũ. Itaq; deſinant mirari ſi imperiti rerum aliqui fortaſſe cœperint: Cur Pius pontifex cum primũ in apoſtolici ſolij maieſtate cõſtitut⁹ eſt: ad nihil aliud magis animũ conuerterit: q̃ ad ſtabiliendã & corroborandã chriſtianã rempublicã: quã uideret breui periturã: ubi min⁹ ei mature ac fortiter ſuccurretur. Sciebat ſane pater ſapientiſſimus ſe natũ eſſe non ſibi ſoli: ſed multo etiam magis ĩmortali humani generis redemptori Chriſto ieſu: cuius ærũnoſam afflictamq; ciuitatem pati diutius noſtra deſidia flagellari acerbiſſimis impioꝝ amariſſimiſq; uerberib⁹ exiſtimabat: nõ min⁹ pernicioſum ac funeſtũ: q̃ indignũ & dedecoroſum imprimis. Quare quẽ quieſcere curariq; oportebat in tãta corporis

imbecillitate in tam uaria: tanqꝫ multiplici & permoleſta
ægrotatione id non mō neglexit: ſed etiā cōtēpſit duxitqꝫ
pro nihilo. Quinimo in ſumma ſeuientis hyemis aſperita-
te per aſſiduos imbris: per altiſſimas niues: per uitreas rigi
daſqꝫ glacies ſuperatis horrentibus appennini cautibus
Mantuam conceſſit: ubi tandiu concedit: donec uniuerſi
principes regeſqꝫ chriſtiani inuitati atqꝫ accerſiti & litteris
& nuncijs partim uolūtate & animi iudicio: partim pudo-
re non ſolum eo loci alij ipſi per ſeſe: alij per legatos conue
nerunt: ſed moti atqꝫ perſuaſi inaudita illa diuinaqꝫ eloquē
tia eruditiſſimi integerrimiqꝫ pōtificis ita una mente: uno
animo: unoqꝫ conſenſu conſpirarunt omnes aduerſus ho-
ſtes atqꝫ inimicos chriſtianæ religioni: ut nihil iam dubitā-
dum ſit propediem fore: ut non turci modo: ſed quicquid
ſupereſt impietatis barbaricæ tam longe lateqꝫ diffuſe aut
ad ſanitatem: aut ad internitionem redigatur. Quæ quāta
res factu fuerit: q̄ admirabilis: q̄ egregia in tanta præſertim
& temporum & animorum diuerſitate: neminem eſſe pu-
to: qui neſciat. Ea mihi certe ſentētia eſt: ut indubitato cre
dam omnipotentē deum ſuos mitis atqꝫ benignos oculos
cōuertiſſe iā tandē allaniatū diſcerptūqꝫ gregē ſuū: uelleqꝫ
hunc aliquādo ex efferatis & truculentis rapaciſſimoꝝ lu-
porū rictibus eruere atqꝫ ſaluū facere. Quē enim ouili ſuo
præficere alium potuiſſet uno hoc iſto pio prudētiorem:
ſanctiorem: grauiorem: doctiorem: & in om̄i abſolutæ uir-
tutis genere præſtantiorem? Actum erat profecto de Pe-
tri nauicula: niſi repente diuinæ clæmentiæ munere in tan
tis turbulentiſſimarum tempeſtatum procellis ac fluctibꝰ
idem unus & paſtor ſubito illuxiſſet & gubernator: cuius
fœliciſſimo ductu firmiſſimoqꝫ præſidio exoptatꝰ quietis
portus ac perpetua quædā ſalus cunctis chriſtifidelibus di
uinitus pariatᷣ. Nec em̄ præſentibꝰ præſens dūtaxat cōſu-
lit beatiſſimꝰ Pius pōtifex: ueꝝ etiā ꝓſpexit iā lōgius: quo
pacto etiā poſt ſe q̄ optime oibꝰ cōſuluiſſe iudicetᷣ: quippe
q̄ mō q̄nqꝫ ex uniuerſa chriſtiana republica delegerit: de-
claritqꝫ cardinales: q̄ ſint ueluti q̄nqꝫ luminaria in orbe ter-
rarū: numeꝝ ſane haud abſurdū: ſed & pulchrū & neceſſa

riũ ꝑ q̄nq; illaꝝ eccleſiaꝝ numero quib⁹ tota cõſtat chriſti ana religio: perinde atq; eccleſiæ cuiq; ſu⁹ ſit põtifex cum uſus uenerit: princepſq; paratus. Nã ut de alijs breuitatis gratia uerbũ in præſentia faciã nullũ: qd de te loq̄r pater humaniſſime: cui⁹ tãta uirtus ẽ: tanta doctrina: tanta ſapiẽ/tia: ut unus plane & dicẽdus ſis & habẽdus: qui poſt unum Piũ nõ modo nemini cedas: ſed mortales reliquos q̄lõgiſ/ſime antecellas? Laudatur Plato a uiris grauiſſimis: qđ eos rerũ publicarũ gubernaculis præeſſe uoluerit: q aut eſſent ſapiẽtes: aut ſaltem ſapientiæ ſtudioſi: hoc eſt: philoſophi. At quem alium habemus hac tempeſtate quem tecum in uniuerſa philoſophia cõparare poſſim⁹? Nam ad eas par/tis: quæ uel in diſſerendi ratione uerſantur: uel cũ ad ſingu los moribus atq; uita inſtituendos: tũ ad rem & domeſticã & ciuilem adminiſtrandã pertinent: uel in totius naturæ ſcientia & cognitione ſunt poſitæ: tu eam peracute & ele/ganter calles ac ſapis philoſophiã qua quod uerũ ſimplex incõmutabile ſempiternũ ſolũq; uerũ eſt: & totius ueritá/tis fons & origo quædam: quãtũ humanũ præſtare põt in/geniũ: ſine ulla dubitatione perſpicimus. Nã quis ignoret ſolã eẽ theologiã: quæ cæteris oibus diſciplinis tanq̃ regi/na quædã nobilitate ac præſtantia ſua qua diuinã indagat́ eſſentiã & dominat́ & imperat? At qui ſũt plærũq; nõnul li: qui cũ docti ſapienteſq; dicant́ ac plane philoſophi: eorũ tñ uita atq; mores ab oi philoſophiæ præceptione diſcre/pant: illos ij quidẽ medicos imitati: qui quẽ in alijs morbũ curaturos ſe profitent́: hoc ipſi q̃ acerbiſſime torquentur. Quid em̃ turpi⁹: quid fœdius: quid deniq; dedecoroſius q̃ philoſophos ſeſe & theologos eẽ gloriantes: ita uiuere: ut nihilo pecudibus præſtent? Tu uero pater cõtinentiſſime ab huiuſmodi hominũ genere oĩno alienus ea cogitas: ea loqueris ſolũ: quæ uera eſſe intelligis. Tua autem oĩs actio orationi reſpõdet. Quibus tuis laudatiſſimis atq; optimis uitæ inſtitutis factum eſſe uidemus: ut quo magis blandiẽ/tem fortunã cõtẽpſeris: eo ſe tibi magis illa tradiderit: ob ſequenteq; præſtiterit. Fortuna inq̃ uirtutẽ: nõ uirtus for/tunam ſecuta eſt. Et ſunt qui mirent́ ſtoicos affirmare ſoli/

tos ſapiētē ſolū eē liberū: eē diuitē: eē regē: eē fœlicē. Illoꝝ hāc grauē generoſamq́ſniam tu pater modeſtiſſime non te min⁹ q̄ uerbo uera eē oībus declaraſti: q dū fræt⁹ diuino ſpiritu nihil fragile caducūq́ cōcupiſcis: dū nulli te flagitio obnoxiū facis: dū nulli inſeruis inani gloriæ: dū oīs cogitatus tuos: cōſilia oīa: actiones oīs refers ad deū: es oīa ſūma cū tua ſumma laude aſſecut⁹. Sed uidemus alios fere oēs tāta interdū ambitione ad dignitates & magiſtrat⁹ ferri ut neſcias: miſerendūne magis ſit an pudendū eoꝝ tā curioſi ſtudij. Nā cū tria maxime uideant̄ expetenda mortalibus: honos: utilitas: uoluptas: & ea quidē nō minus in uniuerſa uita q̄ in amicitia: cū honos uirtuti debeat̄: hūc q negligit: putat̄ quodāmodo uirtuti iniuriā facere. At ego magni ꝓfecto & elati animi eſſe duco ita queq́ uirtuti operā dare: ut aliud ſibi nihil q̄ præclaꝝ uirtutis opus ꝓpoſuiſſe iudicetur. Honos em̄ cum haud noſtræ: ſed alienæ ſit poteſtatis: iudiciū ſequit̄ alienū. Sed ut temere iudicantes cōtēnendi ſunt: ita qui recte iudicant ſperandi: qui ne cupientib⁹ quidem nobis neq́ cogitantib⁹ om̄i ſint ope atq́ opera ꝓfuturi: cum ad honorem: tū ad cætera omnia: quibus uitæ uſus continet̄ & gaudet. Qđ ſi cuiq̄ ē obſcurū: id diligentiſſim⁹ atq́ optim⁹ rerū omniū æſtimator & iudex Pius pontifex in te uno perſpicue oſtendit. Num petebas cardinalatum moderatiſſime pater Alexander? num animo tecum uolutaſti unq̄? Certe inquies minime omniū: non quod eo dignus non eſſes: cuius animus plenus eſt honeſtatis: plen⁹ ſapientiæ: plenus dei: ſed quia mundana omnia inferiora duceres pietate. Itaq́ ſola uirtus: ſola religio: ſola ueritas: ſolus diuinus cultus tibi erat in mente. At hæc ſaluator noſter dignis etiā uitæ præmijs per munificētiſſimum ſuum & prudētiſſimum præbitorem Pium ſecundū honeſtare uoluit: teq́ ex generale heremitanorū cardinalem iccirco creare dignat⁹ ē: ut eſſes in Romana eccl'ia uas nouū electionis: Quare neſcio: cui magis ſit gratulādum tibine: cuius optimis pulcherrimiſq́ meritis fortuna deuſq́ responderit: An Romanæ eccleſiæ: cui tantū boni contingit: quo ne maius quidē poſt Piū auſa eēt optare: an poti⁹ ſanctiſſimo

patri Pio: q̃ pro acerrimo animi tui diuinoq; iudicio quic/
qd agit: continuo ex oi pte pfecte agit? Nã quid de meipſo
loquar: qui ex huiuſmodi nuncio tantam concepi aio uolu
ptatẽ: ut mihi æque gratulandũ atq; exultandũ eſſe rear?
Cõmunis bonis oĩbus & ſtudioſis uiris tanta hæc lætiora ẽ
oblata: quam ut immortalis deus perpetuam nobis faciat:
& ad cumulum uſq; perducat: uæhementer opto. Vale pa
ter Reuerendiſſime. Et me beatiſſimo dño meo Pio tibiq;
cõmẽda. Ex Mediolano. v. Kal'. apriles: Anno a natali chri/
ſtiano. M. cccc. Lx.

Franci. Philel. Othoni carreto iurecõſulto ſal.

n VLlũ ſane mihi tediũ afferre poſſũt litteræ tuæ. Nõ
eñ ſolũ tardiſſimæ ſunt: ſed etiã breuiſſime. Qd' ait
poeta ille πόλλ' ἰ μάθη Τάιχρ ἐιαγόμεσ ΔιΔασχαλώμ.
& ſi in alij multis rebus pbari apud te poterit fortaſſe: tñ in
hac una nõ poterit: qd' cum quotidie ad te lr̃as do eaſq; nõ
nunq̃ longiuſculas: tu uix tandem poſt denas acceptas ſe/
mel reſpondes: & nunq̃ attice ſed laconice ſemp. Itaq; nõ
poſſum nõ gratulari tuæ iſti tantæ breuitati: quam in tãta
uerborũ copia: qua Romana curia mirifice abundat: p no
uo quodam uitæ inſtituto nõ temere uſurpas. Et hæc ioca
ti ſimus. Pergrata mihi tua fuit epiſtola uel admodum bre
uis. Quod amicus iſte uitreis utatur oculis: nõ poſſum nõ
laudare. Quis enim dubitat geminatis oculis acutius eum
uiſurum q̃ unis? Tu utere conſilio tuo. Vnum abs te peto
atq; contendo: ut cures Iacobũ lucenſem ad ea reſponde/
re: quæ ad eũ pximis litteris ſcripſi. Vale Ex Mediolano.
xvij. Kal'. maias. Anno a natali chriſtiano. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

c Vm eſſem aĩo de nauigatiõe tua ad Rhaguſinos ad/
modũ ſollicito: popportunæ mihi redditæ ſunt litte
ræ tuæ: quas. iij. Kal'. apriles ſcripſeras. Ex his ſum ea oĩ for/
midine liberatus: qua me affecerãt turbulẽtiſſimi illi uẽtorũ
flatus: quibus nonnullæ uel munitiſſimæ naues quo tem/
pore tu mare ingreſſus es: naufrage perierunt. Itaq; ĩmor/
tali deo grates ago quas debeo maximas: q me tanta acer/
bitate liberauit. Reliquũ eſt: ut bonæ ualitudini ſtudeas:

operãq; des: nequid tibi noua cæli tẽperies importet incõmodi: qđ una τῇ ἐγκρατείᾳ facile uitabis. Es eñ in urbe non minus amœna: q̃ & opulenta: & nobili: quæ qdem omĩa adhortant̃ iſtiuſmodi ætatem ad uoluptatum illecebras: quibus Vlyſſis Homerici illius ſocij cum ſe penitꝰ dedidiſſent: hũanitatẽ exuerũt. At tu Vlyſſen ſi ſapias: imitabere: uitabiſq; omne circæũ poculũ. Id aũt eo facilius es facturus: qđ audio patricios Rhaguſinos uiros eſſe continentiſſimos: & grauiſſimos: quoꝝ uitæ inſtituta ſi tibi propoſueris: meliuſcule ꝓfecto & exteriori cõſules: & ĩteriori homini. Nã qđ ſcribis te ex altero pede laborare: iſtiꝰmoi tibi nobilitas patrita non eſt: at ne auita quidẽ. Quare ne aliunde tibi uenatus ſis: caue. Et eam a te q̃primum amouere: atq; extrudere eminus ne diſſimulas. Nam ſi facile ſe norit nactam hoſpitium: cum uoles excludere: haud poteris. Ego ut ad reliqua reſpondeã: abs te aliud nihil deſidero: niſi ut te florẽtiſſimo iſti ſenatui obſequentiſſimum præſtes: oĩq; in re qcqd agis: ex officio agas. Id uero ea re una facillime aſſequeris: ſi tibi añ oculos ſꝑ ꝓbitatis laudẽ deũq; ꝓpoſueris: qđ qm̃ ſcio te facturũ: nõ ero longior ad monendo. Velim: q̃ diligentiſſime inquiras: ſi quod eſt uetuſpiam iſtic monumento: ex quo liquido poſſit ĩtelligi urbis nomen. Nam ex patrio uerbo non Rhaguſiũ uidetur dici debere: ſed Rhaguſa. Appellantur enim ciues iſti ſermone patrio Rhaguſei. At ea nomina apud græcos ita terminant: quæ & in genitiuo non creſcunt: & in. a. terminãt: aut in. e. ſũtq; fœminini generis. Vt σμύρνα σμυρναίος Smyrna Smyrnæus. λάρισσα λαρισσαίος Lariſſa Lariſſæus. δάφνη δαφναίος daphnæ daphnæꝰ. θήβη θηβαίος Thebe Thebæꝰ. Eodẽ igit̃ pacto ῥάγουσα ῥαγουσαίος Rhaguſa Rhaguſæus. Nam apud geographos & coſmographos qui apud nos ſũt: de iſta urbe nullã inuenio mentionem. Odorare igitur omnia diligenter: ſi quis priſcus lapis inueniat̃: qui nomen urbis habeat lr̃is inciſum. Nã regio iſta omnis græcis olim utebatur: & inſtitutis & litteris. Præterea ſiquid græcorum uoluminũ: quod uulgare non ſit iſtic ſeruetur: quære diligenter. Et id aut tibi aut nobis

compata. Quod ſi in tanta argenti & auri officina nummi tibi defuerint: fac me certiorem. Nam eoſ tibi ad rem hui⁹modi q̃primum ſuppeditabo: modo ex te intelligam librorum titulos qualitatemq;. Vale & me illuſtri Rhaguſinorū ſenatui commenda. Ex Mediolano Kalendas Maijs. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Bernardo iuſtiniano Leonardi filio ſal.

e T ſi mihi dubium nūq̃ fuit meos omnis tibi eſſe cariſſimos: tamen cum ꝓximis diebus ex mario filio corā didiciſſem: q̃to cum ſtudio & caritate eius omnibus commodis honoribuſq; ſemper affueris: uix dici quæat: q̃ me tua opera delectarit: Nam cum uideo eam amicitiam quæ mihi primum cum patre tuo ſapientiſſimo atq; ſummo uiro maxima fuit: deinde tecum tanta eſt: ut nihil ad cumulum quæat accedere: trāſfudi etiam tanq̃ hæreditario quodam iure in poſteros noſtros: nō mediocre mihi atq; meis omnibus patrimonium adeptus uideor. Itaq; non poſſum mihi non lætari plurimum: qđ optatis meis ita reſpondeaſ: ut tibi gratulandum exiſtimem: quod ita human⁹ es. Ita benignus: ita patris tu ſimillimus. Ego autē quod ad me attinet: ſi cæteris in rebus a te ſuperabor: amandi tamen officio nunq̃ ꝑfecto ſim ſuperandus. Reliquū eſt: ut quæ pro filio Mario fundamenta optima uel tua diligentia iacta ſūt: ea om̄i robore ſtabiliēda cures. Hac una re mihi grati⁹ facere nihil poſſis. Vale ex Mediolano. Kal. maijs. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Paſcali malippærio duci Venetiarū ſal. plu. di.

ſ Apientis ſummiq; philoſophi Platonis ſententiam fuiſſe conſtat: maxime dux Paſcalis malippæri noīa eſſe indita & hoībus & rebus non temere aut caſu quopiā: ſed ui quadam & ꝓuidentia ſuaſuq; naturæ. Quod cum in alijs multis ꝓbari licet: tum ex te uno dilucide intelligitur. Ipſe enim un⁹ eſſe uideris ex oībus: q omne bellandi exoſus ſtudium urbanas uirtutes adames: ad eaſq; colendas āplificandaſq; totius nobilitatis. Venetæ iuuētutē inuites atq; incendas mirabili quodā laudis ardore. Nihil ē i te præceps:

nihil fluctuoſum:nihil turbulẽtum. Totus es moderatus: totus quietus:totus pacificus:id quod ex uniuerſæ quoq; tuæ clariſſimæ familiæ cognomento ipſo Malippærio nõ obſcure coniectari poteſt. Quid enim aliud Malippærius græce ſignificat:ſi recte uelimus uerbũ ipſum ſtoicorũ more interpretari:q̃ uæhementẽ equorũ ſublationẽ? At is qui uæhementer equitatũ tollit:nonne bellorũ etiã ſtrumẽta ac ſegetẽ tollit? Nam paſcalis deduci a paſca quo noĩe apđ hebræos trãſitus ſignificať:manifeſtũ eſt. Factus eſt inquã a te tranſitus a diuturnis tempeſtatibus ꝓcelliſq; bellorũ ad humanioris uitæ quietem atq; trãquillitatẽ. Eos diligis: eos amplecteris:eos honore ac præmijs foues:quos uirtute excellere:quos doctrina cognoris eloquentiaq; præſtare. Nam hæc tria his maxime ſunt neceſſaria:qui in florentiſſima republica uerſantur. At quæ nam reſpu. aut ẽ altera:aut fuit unq̃:quæ cũ Venetoꝝ ſenatu quæat de oĩ genere laudis cõtendere? Fuit olim Romanus populus in toto prope terrarũ orbe rerũ geſtaꝝ gloria magnus atq; perillustris:quippe qui omne ſuum ſtudium & tanq̃ uitæ fœlicitatem in re militari conſtituiſſet. Quod ſi uelim⁹ Romanorũ uitia cum uirtute conferre:inueniemus profecto uirtuti uitia non mediocriter anteire. Quo factum eſt:ut omne illud imperiũ radicitus corruerit. Nam de Carthaginẽſiũ Athenienſiũq; rep. qd opus ẽ:eximium aliquid referať in medium:quos oĩs inteſtinæ actiones ſeditioneſq; continuæ breui perdiderũt? Vna lacedæmonioꝝ reſp. fuit diuturnior:qui dũ Lycurgi legib⁹ parẽt:dũ laudi ſtudẽt:dum externis oĩb⁹ cõmodis qđ decorũ ẽ:añponũt:in qngẽteſimũ uſq; ãnũ in uniuerſa græcia illuſtres triũphãteſq; claruerũt. At ubi Lyſander cõtẽptis patrijs & ĩſtitutis & morib⁹ referſit urbẽ opibus & præda atheniẽſiũ: lacedæmonij ſil' cũ læta & bene cõuenĩeti pauptate nõ græciæ principatũ modo ſed libertatẽ etiã ipſam miſerabiliter amiſerũt. Soli aũt optimates Veneti ex oĩmi hoĩm genere ſũt inuẽti: qui qm̃ uirtutẽ ac deũ q ſũma eſt uirt⁹:ſp añ ocl'os & habuerũt & habent:in rep. tam diuturna: tã florẽti:tã nobili nullam oĩno unq̃ mutabilitatẽ expti ſunt:nullis ſeditionib⁹ afflicti

nullis factionibus agitati. Qui em̄ aduerſi illis accidere qcq̄
poſſit: apud quos iuſticia & pietate antiquius nihil ē: Hinc
ſane fieri uidem⁹: ut uenetoꝝ imperiũ magis magiſq; indi-
es terra mariq; augeſcat & uiribus & opibus: cũ incredibili
bonoꝝ omniũ & ueneratione & charitate. Fauet em̄ deus
oĩpotens uiris iuſtis: eoſq; neq; quærentis nec cogitantis
fœlici ꝓſequit̃ incremento. Nam quis ambigat quæcunq;
mortalibus bona ſunt: ea eſſe ab ĩmortali deo: quæ ſiqñ in-
iuſtis etiã atq; impijs contingere uideant̃ ſecreto quodã &
abdito dei conſilio: tñ repēte ut floſculi hyemales langue-
ſcunt: ac pereunt. Soli inquã optimates ueneti pſeuerãt in
eadē bene moratæ reipu. moderatione & ſanctitate: cui ſe
primũ ab urbis initio dedicarũt. Nã qđ ſeri⁹ ſeſe doctrinæ
artiũ liberaliũ atq; eloquētiæ accõmodarint: id cã nulla alia
q̃uitio tēporũ factũ puto. Videm⁹ em̄ uel ætate noſtra: pa-
tricios quoſdã uenetos tm̄ in utroq; genere claruiſſe: ut cũ
oĩ poſſent antiquitate & dicendo & iudicando cõparari.
Itaq; inter cætera bona tua præſtãtiſſime princeps paſcha
lis malippæri quæ & plurima ſũt & maxima: nõ mediocris
hæc cenſenda eſt fœlicitas: qđ ueluti diuino quodã præſa-
gio cũ belli materiã oēm e medio ſuſtuleris: tum ad doctri-
næ & eloquētiæ ſtudiũ nobiliſſimis tuis ciuibus tranſitum
paraueris. Vera profecto in te eſt Platonis illa: quam mo-
do dicebã: de rectitudine nominũ ſnĩa. Nec em̄ caſu & ꝓ
uolũtate hominũ iſtiuſmodi noĩbus appellaris: ſed ui quã-
dam poti⁹ & cõſilio potētioris cuiuſdã præſtãtioriſq; natu-
ræ: quã ipſam rõnē licet etiã ĩtueri in ꝓprijs noĩbus ꝓphe-
tarũ omniũ ueteris teſtamenti. Quare nõ poſſum equidē
nõ gratulari tanto iſti tuo & tã excellēti bono qui tecũ aĩo
uolũtas: qđ Cyrus ille ſenior ſapiētiſſime monebat: nemi-
nem decere imperare: qui minus ſubditis ſit melior: omni
ſtudio diligentiaq; uteris ad pulcherrime inſtituendã atq;
exornãdã uenetã iuuentutē. Intelligis em̄ fore: ut bene ac
decore moribus diſciplinaq; inſtituti: ijdēq; diſerti: n õme
diocri uſui atq; honori & ſibi patriæ eē poſſint. Habeo aũt
ingentis & ſempiternas gratias: tũ excellentiæ tuæ: tũ uni-
uerſo ſenatui: qđ dilectiſſimũ filiũ meũ Marium huic tãto

& ampliſſimo docēdi muneri præfeciſtis. Qđ &ſi per ſeſe magnũ ē & præclaꝶ: eo tñ pluris faciundum qđ ante id tē poris alteri nemini Venetijs contigit: ut publica pecunia ad huiuſmodi inſtitutum conduceret. De filio autē ut uerecundius loquar: neceſſe eſt ne in eo laudando uidear meæ gloriæ fauere. Vnũ tamen auſim affirmare: me neminem in hāc diem cognouiſſe: q æque ad ſummũ atq̧ Marius fili⁹ & ingenio ſimul uigeret & memoria. Nā quātum doctrina ualeat & facundia: ipſe de ſe locupletiſſimũ afferet teſtimoniũ. Et illud certe mihi iucundiſſimũ eſt: quod quas ego ſplēdidiſſimo uenetoꝶ ſenatui maximas debeo gratias ob priſtina ac plurima in me beneficia: eas Marius me⁹ ſi re fortaſſe min⁹: induſtria tñ & uolũtate cumulatiſſime referet. Accedet aũt ad ſũmũ beneficentiæ cumulũ: ſi hunc etiā mea cā tibi cariſſimũ eſſe aīaduertero. Vale princeps optime. Et me cōmendatũ habe. Ex Mediolano. vi. idus Maias. M.cccc.Lx.

Frāciſcus Philel. Iacobo lucēſi aplīco ſecretario ſal.

a D eas lr̄as: quas idib⁹ martijs tibi reddēdas ad Othonē carretũ dederā: qđ nihil in hāc diē reſpōderis: miror. Nā cũ ignoro: utrũ tuæ uolũtati morem geſſerim ea in re: quā ex me ſcire cupiebas: tũ uæhemēter expecto ex te intelligere: quæ ſit pōtificis Pij ſentētia de officio noſtro. Itaq̧ rogo te: ut me q̄primũ his de reb⁹ facias certiorē. Vale Ex Mediolano. iij. idus Maias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Gregorio Lollio apoſtolico ſecretario ſalutem.

e Xiſtimo te nequaq̄ oblitũ: quæ mecũ locutus es: & quid inter nos cōſtituimus: cũ anno ſupiore Mātuā ueni. Scripſi ad te poſtea ea de re ſæpe litteras: quib⁹ te nihil reſpondiſſe nō poſſum nō mirari. Nō eñ Oedip⁹ ſum: at ne Dauus quidē. Quare quid ſim facturus: niſi me tuis litteris docueris: incertior ero: q̄ dudũ. Vale ex Mediolano. iij. idus Maias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Phil. Iacobo Antonio Marcello ſal.

i Nſitā eē natura animis hoīm uim quādā ſiſ̄itudinis diſſimilitudiniſq̧: cũ ad cæteros mot⁹: tũ ad amorē & ad odiũ q philoſophi uoluerunt: nihil a ueritate ſenſiſſe

alienũ mihi uideri ſolẽt:& id qdẽ nõ in hoib⁹ ſolũ:ſed in reliquis quoq; aiantib⁹ late patere. Qđ ut de alijs aialib⁹ breuitatis cã prætereã:quotidie uſu uenit:ut ij qui ſe nunq̃ uiderint:neq; aliud quicq̃ cõmercij cõſuetudiniſq; inuicẽ habuerint:ſe tñ quodã naturæ ſuaſu diligant & alteri de alteris bñ audire plibẽter uelint. Accepi ex multorũ ſermone me tibi eſſe cariſſimũ:qđq; honorifice de me loqueris:ſentiſq; pamice. Qđ certe fuit eo mihi iucundius:quoniã mea de te opinio haud q̃q̃ me fefellerit. Cum eñ una oĩm uoce didiciſſem magnũ te eſſe uirũ eundẽq; phumanũ:& illorũ apprime ſtudioſum: qui bonis artibus dediti ĩmortalitatẽ maxime & ipſi ſequerenť:& alijs pararẽt:ilico ſum accenſus in amorẽ tui:teq; dignũ exiſtimaui quẽ ꝓpter innumerabilis tuas egregiaſq; uirtutes:quantũ ipſe cura potero diligẽtiaq; præſtare: faciã ĩmortalẽ apud omnẽ poſteritatẽ. Tuum igiť fuerit non aſpernari officiũ meum:quandoquidem ipſe omnia cupio gratificari tibi. Vale ex Mediolano pridie idus Maias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Andreæ alamanno ſal.

a Vdio libros eẽ græcos pmultos nup ad uos platos: qui ex illo ſunt conſtãtinopolitano naufragio intercepti. Te igiť rogo:atq; oro:ut ad me ſcribas diligẽter oĩa & qui libri ſint & cuiuſmodi. Imprimis autẽ ſcire cupio:ſi q reperti ſint:quos tẽporis negligẽtia ignorarit. Nullũ autẽ diſciplinæ genus prætereas:uolo. Cæteꝝ philoſophos ex oĩbus malim:& Pythagoreos præcipue. Hi eñ ſunt rariores: qui mihi ex oĩbus philoſophis uiſi ſunt:neſcio qd acutius altiuſq; ſenſiſſe. Si me amas:noli laborẽ hunc ſubterfugere. Quid eñ ipſe tua cauſa factur⁹ nõ ſim? Vale Ex Mediolano pridie idus Maias. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus ſalutem dicit plurimam Angelo ſimonetæ ducali ſenatori.

q Vod me inuitaris ad cœnã:habeo tibi grãs. Video eñ te nõ eẽ mei oblitũ. Quod ipſum lõge exploratius crederẽ:ſi operã dares:id qđ tibi eſſet perſuaſu facilliműu:ut quas mihi princeps noſter debet pecunias: debes aũt florinos circiť duo milia: iãtandẽ iuberet dinumerari

Sed ipſe malis eũ inducere:ut aliunde quicq̃ nũmorũ qua/
cunq; conditione abradat:q̃ iure ullo æs alienũ diſſoluat.
Hac em̃ uia uos magni ſatrapæ dignitatẽ uobis apud prin
cipes:ac reges auctoritatemq; uenamini. Quotũquenq; re
perias in regũ aulis: præpotẽtem & magnũ ullo aut bono
aut æquo? Laudať apud oẽs uirtus. Sola utilitatis rõ habe
tur in precio: cũ utile nihil cẽſendũ ſit: ubi careat honeſta/
te. At dixeris: puto: id honeſtũ duci oportere: qđ apud po
pulos habeať in gloria: nec eſſe hoc tẽpore quicq̃ glorioſi⁹
diuitijs. Malũ igiť actũ eẽt cũ apoſtolis: qui & ſecuti & imi/
tati ſunt Chriſtũ: ſi reuiuiſcerent in paupertate quam uiui
ſemp adamarũt. Nullæ ingentes paranť opes ſine magna
iniquitate. Sed hæc fortaſſe pluribus: q̃ oportuit. Ad rem
ut redeã: ego tecũ hodie humaniſſime Angele cœnaturus
non ſum. Id em̃ facere mihi nõ eſt integrũ. Habiturus ſum
em̃ in familiari epulo hoſpites quoſdam Bononienſis. Itaq;
mihi ignoſces. Nõ aũt moleſte laturus ſim: ſiqd tibi ex tuo
iſto celebri conuiuio ſupuacaneũ relinquať: ut ad me mit/
tas. Qđ ut cõmodius ſis factur⁹: differã ipe cœnã: ſed uere
or: ſi id facturus fueris: tibi rixas fore cũ uxore nobiliſſima:
cuius imperio te aiunt aſſidue parere. Vtar igiť cœna: quã
paraui: & ſtoica & domeſtica. Vale Mediolani Ex ædibus
noſtris. xv. Kalľ. Iunias. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Petro medici ſal.

d Edi ad te librũ quintũ de iocis & ſerijs: ut experiaris
utris malit tecũ podagra uti. Cõſilio tñ indocili & in/
humanæ illi pſuadeas: ut ioca ſerijs anteponat. Id em̃ tibi
plurimũ præſtabit. Qđ petis de Sphortiade: undecimum
nunc librũ ſcribimus: quẽ iam prope abſoluimus. Sed op⁹
q̃ ab initio exiſtimarã: prolyxi⁹ ſerpit. Vereorq; futurũ ne
Homeri alterũ carmen librorũ numero non modo æquet
ſed etiã ſupet: tam&ſi certi nũc decreui nihil. Humanã em̃
fœlicitatẽ cũ in eo cõplecti atq; diligenter exprimere inſti-
tuerim: pmulta quotidie occurrũt quæ rem uæhementer
augẽt. Aedere aũt librorũ aliud nihil uolo antea: q̃ extre/
mã manũ impoſuero. Fieri em̃ poſſet: ut aliquid uel mutã/
dum eẽt: uel addẽdũ. Cura ualitudinẽ tuã. Et uale oĩno. Ex

Mediolano.xiij.Kal.Iunias M.cccc.Lx.

Frãciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

p Ræter eas litteras: quas ad me dederas ex Rhagu/ſio ad.iij.Kal. Apriles: ego abs te alias accepi nullas. Itaq; nõ poſſum nõ mirari: qđ nihil poſtea mihi ſcripſeris: præſertim: cũ ad Kal. maias & tibi qđ uolebas reſpõderim: & una cum meis ad te litteris unas quoq; huius principis. ὑπέρ σοῦ litteras ad Rhaguſinũ ſenatũ miſerim. Nec itẽ de te poſtea ab alio quicq̃ acceperim: niſi qđ Mariꝰ ſemel ſignificauit ꝑ epl'am bñ ualere te & Rhabuſinis eſſe cariſſi/mũ. Neſcio: utrũ te negligẽtiæ an ſim aliũ quẽpiã cui litte/ras cõmiſeris: ꝑfidiæ accuſandꝰ. Venit em̃ in mentẽ res illa taurinẽſis de meis ad regẽ francoꝝ uerſibus. Tu poſthac eſto cautior. Curaq; ut tuæ ad nos litteræ & eæ quidẽ ſolæ reddant' ducali oratori Antonio guidoni bono: q nũc Venetijs agit. Nã marcheſiꝰ reuocatꝰ Mediolanũ redijt. Qđ ſiqd fortaſſe reſpõderas ſupioribus litteris meis: aut aliud præterea ſcripſeras: id om̃e repetas: neceſſe ẽ. Nã ut audis ad me tuarũ litteraꝝ peruenit oĩno nihil. Nec em̃ adduci poſſum: ut credã te ſimul cũ cælo tã ſubito ingeniũ quoq; mutauiſſe. Nos hic oẽs ualemꝰ recte. Tu quoq; cura: ut ua/leas. Ex Mediolano.iij.Nonas iulias.M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Ioannino barbato ſal.

q Vantũ uidere uideor ridiculo tibi ſũ. Nã meos car/minũ libros totiens repetitos reſtituere mihi negli/gis. At ego mihi uerba dari longius certe non patiar. Tur/piſſimum enim eſt Franciſcum Philelfum imberbem duci a Ioannino barbato. Itaq; aut rem mihi meam reſtituere q̃/primum: aut ubi ita malis: tibi litem apud principem para/tam eſſe intellige. Nam qui alios ridere nunq̃ conſueui ri/deri abs te nolo. Vale Mediolani. Ex ædibꝰ meis.viij.Kal. Auguſtas.M.cccc.lx.

Franciſcus Philel. Nicodemo tranchedino ſal.

o Stendis te uæhement' deſiderare litteras meas. Et facis tu qdẽ recte. Nã tuis mihi litteris ſuauius nihil eſt: quas noui ab amantiſſimo erga me aĩo ꝑficiſci. Nec em̃ uerus amor falli unq̃ põt. Neceſſarioq; fit: ut q plu

rimũ amat:amet̃ itẽ plurimũ. Et litteræ ergo tuæ fuerunt mihi pgratæ:& oĩa quæ uel ioco uel ſerio p litteras es locu/tus:q̃iucũdiſſima accidere. Quã uellem oĩa tuo meoq; iu/dicio gererent̃. Idq; nõ priuate ſolũ ac noſtræ:ſed & com/munis & publicæ utilitatis cauſa. Veriſſimũ illud eẽ exiſti/mo nihil recte adminiſtratũ iri pturbatione duce. Nã oms animi morbus ſi min⁹oĩo tollit:ipedit tamẽ non mediocrit̃ rationis uſum:qui ubi uacat:qd aut bene geri:aut cõſuli re cte põt? Equidẽ mi Nicodeme non poſſum mea ſorte non gaudere:q meipſo cõtẽt⁹ ſum :cui nihil aliud deeſſe uideo q̃ nũmos aliquãdo. Qui tamẽ ipſi ſæpe nõ modo nõ ſperã/ti:ſed ne cogitãti quidẽ tãta ultro benignitate occurrũt:ut pudorẽ etiã afferãt negligẽti. Habeãt multi aurũ & argen/tum habeãt magiſtrat⁹: habeãt iperia:habeant ea omnia: quæ collibuerint ſtulticiæ:dũmodo ea ſint nobis:quæ no/lentibus eripi nullo pacto quæunt. Quid eñ earum ſimus rerum curioſi:quæ animi curas nõ adimũt:ſed augẽt? Itaq; mirãdũ nõ eſt : ſi amicus ille dum huiuſmodi rõnes minus animo uolutat:quo altius aſcendit:eo humilius miſerabili/uſq; deſcendit. Ego quo die has litteras ad te dedi : imple/ram ſecundũ & ſexageſimũ ætatis annũ integris ſenſibus & ualitudine proſpera :& id quidẽ ſine ullis medicorũ ad/iumentis. Tu ſiquid habeas:qđ cum his diuitijs conferas: memora. Nam ſiqua mihi ſunt alia aut bona aut expeten/da:& tu noſti:& laura non ignorat. Ac de ioco hactenus.

Velim:q̃diligentiſſime odereris : apud quem hoſpitet̃ ille codex Syllij italici poetæ : quem antonij barbadori pater quo tẽpore in mõte puliciano præturã geſſit :ex bonis illi⁹ bartholomæi uenatus ẽ : quẽ Martinus pontifex maxim⁹ primũ ſecretariũ habuit. Nã codices oẽs quotquot illo ex/emplari excripti ſũt:deprauatos corruptoſq; inuenio. Cu/pio præterea mihi excribi latinã traductionẽ græci illi⁹ do ctiſſimi acutiſſimiq; Aeſopi. Nam auctor ipſe perijt apud græcos. Et eã interpretationẽ inueni apud aliũ neminem. Hac de re ſcripſi ad Petrũ medicẽ. Id qđ ut ipſe apud eum q̃diligentiſſime cures:te plurimũ rogo. Vale Ex Mediola/no.viij.Kal̃. Auguſtas.M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

f Eci te ad tertiũ nonas Iulias per litteras certiorē me nihil litterarum tuarum accepiſſe poſteaq̄ ex uenetijs ſol ueras: præter eas: quas ad.iij.Kal.apriles Troili ſcribæ ad me dederas: cũ interea tēporis ſecundũ & nunc tertium ti bi ſcripſerim. Qđ eo etiā magis miror: qđ Marius mihi ſi gnificauit ſibi redditas eē abs te litteras: qbus cũ nullæ ꝓr ſus eēnt ad me. Ego aũt & ſi auguror: ut res habet: operæ preciũ tñ duxi te cōmonefacere: ſi quādo ad me ſcribis: ut cures tua oia ſcripta redditũ iri Venetijs: aut uiro patricio Bernardo iuſtiniano Leonardi filio: aut ducali oratori An tonio guidoni bono. Nā Marcheſiꝰ redijt Mediolanũ. Tu ſiquid uelis ſignificato. Nos hic oēs ualemꝰ recte. Vale Ex Mediolano. nonis Auguſtis. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Mario filio ſal.

q Vod expoſtulas meas litteras minꝰ ſæpe ire ad te: ꝑ tim ipſe tu: ꝑtim occupatiōes meæ ſũt in cauſa. Qđ ſi tuā ipſe cauſam ſuſtuleris: ego quoqꝫ meas omnis occu pationes amouebo. Noli iuuenis cũ ſene de prudentia cō tendere: neqꝫ cum patre filius. Noli uerſutiam calliditati anteponere. Ratione utere & conſilio. Id ſi feceris: nunq̄ me incuſabis: nec ulla in re deſiderabis paternum officiũ. Qđ Marieta meliuſcule ualet: gaudeo. Cæſarem meum bene in litteris ꝓficiſcere plurimum lætor. Velim cætera quæ uel ad teipſum: uel ad reliquā familiā attinent: diligē ter cures. Ad Xenophonta reſpondi. Tu qđ ad Hugolo tum reſpicit: ne diutius neglige. Bernardum pontanũ no ſtrum bene ualere opto. Vale Ex Mediolano. x. Kal. ſeptē bres. M.cccc.Lx.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

m Alo te negocioſum eſſe q̄ ocioſũ: modo negocia tibi tua aut dignitati ſint: aut cōmodo: qđ ſine dignitate incōmodũ eſſe puto. Nā ꝑ litteras: quas modo ad ſextum Kal. Augu. dediſti ad me adeo te oñdis occupatũ: ut nullũ tibi tēpus relictũ uideat̃ ſcribēdi ad patrem. Quod das: ac cipio. Et facis tu fortaſſis ex officio. Ego autē auguror: ne ſcio qđ. In hanc diem accepi ſecũdũ abs te litteras poſteaq̄

Rhaguſiũ es profect⁹. Si te negligentiorẽ aut minus cautũ aiaduertero: tu quoq; tardioris uidebis epiſtolas meas: ſcripſiſti oĩa iſtic ardere. Id dici puto ob iminẽs a turcis periculum. Vellẽ ſcripſiſſes & latius & aperti⁹: ne mihi Sibylla interprete opus eẽt. Qd amic⁹ iſte tu⁹ cupit uidere aliqd ex noſtris ſcriptis: dabo operã: ut tibi mos gerat. Nos hic ualemus oẽs. Cura etiã tu: ut ualeas: & hoib⁹ ſis deoq; cariſſimus. Ex mediolano. x. Kal. ſeptẽbres. M. cccc. Lx.

Frã. Phil. Laurẽtio piſaurẽſi parmẽſiũ præfecto ſa.

e T ſi ignarus certe nõ erã uel ſine ulla cõmẽdatiõe mea nihil eẽ apud te antiqui⁹ iuſticiæ pietatiſq; officio: tñ ut intelligeres: q̃ mihi rẽ gratã factur⁹ eſſes: ſi negociũ religioſorũ fratrũ ſanctæ Mariæ ſeruorũ: qui appellant: ita curaueris: ut iſti oẽs intelligãt meã de ſe cõmẽdationẽ fuiſſe ſingularẽ: libuit abs te petere: ac etiã ſi opus fuerit cõtendere: ne patiaris eẽ fruſtra itũ ad me. Nemo ẽ em̃ qui amicitiã noſtrã ignoret. Quã ut hmõi quoq; munere clariorẽ oĩbus facias: rogo. Noſti pudorẽ meũ. Nunquã auſim tãtopere a te aliquid petere: qd ab honeſtate abhorrere uideat. Vale cum tuis oĩbus. Ex Mediolano. vij. Kal. Septẽbres. M. cccc. lx.

Franciſ. Phil. Iacobo puteo iurecõſulto ſal.

t Imothæũ cytharœdũ uirũ muſicæ diſciplinæ doctiſſimũ ſane: eruditiſſimũq; fuiſſe reperio. Ad quem ubi quotidie atheniẽſiũ more pmagna auditorũ turba diſcẽdi gratia cõflueret: eũ quicũq; ſe audituri eẽnt: rogare ſolitũ accipio: habuiſſent ne ullos ante id tpis ei⁹ peritiæ præceptores. Qd qui negaſſent: cũ his certã doctrinæ ſuæ paciſci mercedem. Siqui aũt rñdiſſent quibuſpiã antea uſos ſe magiſtris: cũ ijs niſi duplicate mercede cõuenire nullo pacto cõſueuiſſe. Aiebat em̃ uir callidiſſimus ad duplũ laborem dupla etiã mercede opus eſſe. Qui em̃ iſtiuſmodi diſcipulis recta ulla præceptio tradi quæat: niſi omniũ primũ eorũ mẽtes inhærẽti fuerint deprauataq; diſciplina oĩno liberatæ. Longe profecto difficilius eſt ac multo laborioſius dedocere q̃ docere. Nã qs ignoret natura fieri: ut qui habitum iam firmatũ ac penitus inſidentẽ eruere diſſoluereq;

ſtudeat:id ſine multo & tempore & labore conſequi non poſſe? Quæ quidē noſtra tam longe repetita oratio quorſum tandē euadat:& ſi minme uereor Iacobe putee te pro tuo ſingulari ingenio ſummaq; prudentia non obſcure intelligere: tñ ut uel tui auditores plæriq; oēs & ſtudioſi & clari adoleſcentes:uel ſiqui alij tecum ſentiunt: quibus de rebus inter nos controuerſia ſit:dilucidius teneāt:apertiꝰ eam eloquar:q̄q̄ non una controuerſia eſt:ſed duæ. Verū de qua magis ueluti triumphare uiſus es:primus nobis ſit ſermo:deinde breuiter de altera diſſeremus. Prima nobis diſceptatio eſt de licitatore: quem tu eum eſſe omino uis: qui in auctione ſuppoſitus rei uendendæ in deceptionem alterius precium auget: idq; declaras exemplo. Titius aut fiſci aut ſuo alteriuſue cuiuſpiam nomine proſcribit uectigalia aut prædia. Calphurniꝰ emptor offert mille ſeſtertium. Craſſus a Titio emptor ſuppoſitus ad mille ſeſtertiū centum addit. Calphurnius:qui habendæ rei deſiderio tenetur:addit ad centum alia ſeſtertia:decē:at Craſſus ad ea rurſus uiginti. Tum Calphurnius refrigeſcit ab emendo. Manetq; ſubdubius. Et uix tandē addit ſeſtertia qnq;. Qđ animaduertēs Titius:ueritusq;: ne ſi rurſus per ſuppoſitū Craſſum rei proſcriptæ preciū auxerit:ſeipſum potius fallat q̄ Calphurniū: quod proſcripſerat:dat Calphurnio. Et ita Craſſus eſt tua ſententia licitator. Q̄ꝗ tu cum diceres licitari aliud nihil ſignificare:q̄ precium augere: & ita quod proſcriptū eſſet dare plus offerenti:non magis Craſſum:q̄ Calphurnium in eo quod plus offerret:licitari uelle uidebaris. Eoq; interdū tua tenebat oratio:ut inter licitationē & auctionem nihil prorſus intereſſet. Adduxiſtiq; pro tua cauſa:ut tibi uidebaris ex ipſis iureconſultis exempla firmiſſima. Gaium em̄ ſuper legem quæ incipit licitatio: digeſtis de publicanis:ita ſcriptū reliquiſſe. Licitatio uectigaliū: quæ callore licitantis ultra modum ſolitæ conductionis inflauit:ita demum admittenda eſt: ſi fideiuſſores idoneos & cautionem is qui licitatione uicerit: offerre paratus ſit: & eundē Gaiū nō multo poſt ſup eandē legē: Licitatores uectigaliū ad iterandā cōductionē anteq̄ ſuperiori condu/

ctioni ſatiſfaciãt admittẽdi nõ ſũt. Adducíſq; in eãdẽ ſniam Paulũ: q ſup legẽ Valerij: digeſtis de iure fiſci ita locutus ẽ. Valeri⁹ patron⁹ ꝓcurator imperatoris: Flauio ſtatilio prædia certo precio addixerat. Deinde facta licitatione: idem ſtatilius recepta ea licitatione: prædia obtinuerat: & in ua cuã poſſeſſionẽ ita inductus erat. De fructibus medio tempore perceptis quærebat᷑. Patronus fiſci eſſe uolebat. Plane ſi medio tẽpore inter primã licitationẽ: & ſequẽtẽ adiectionẽ percepti fuiſſent: ad uenditorẽ pertinere: ſicut ſolet uideri: cũ in diẽ adiectio facta eſt. Deinde melior conditio allata ẽ: nec moueri debem⁹: quod idem fuiſſet: cui primo adiecta fuerãt prædia: ſed cũ utraq; adiectio intra tempus uændemiaꝝ facta fuiſſet: receſſum ẽ ab hoc tractatu. Itaq; placebat fructus emptoris eſſe. Hæc tu duo exempla ex Gaio & paulo pro tua cauſa intuliſti. Nam tuũ illud tertiũ eſt abs te excogitatũ arguti⁹: ubi ageret᷑ de dolo malo: & ſi qtũ ad licitatorẽ attinet: non ẽ a mea ſnia admodũ alienũ. Sed anteq̃ ad Gaij dicta pauliq; reſpõdero: afferam etiam ipſe: quo firmior tua uideat᷑ tibi opinio: exẽplũ ex Vulpiano: modo intelligas qđ tu nudiuſtertius cũ apud nos eſſes interpretabaris in Gaij ſniam: ubi ait: Licitatio uectigalium: quæ callore licitantis ultra modũ ſolitæ cõductionis inflauit: tu inq̃ calore ꝑ unũ. L. efferebas: dicebaſq; calore ſcilicet iracũdiæ. Quis hoc tibi cõcedat? quẽ ibi locum iracũdiæ dederis? Callore. n. per geminũ. ll. & ſcribendum & intelligẽdum eſt ꝓ calliditate & aſtutia: eſt enĩ calliditas ſecundũ Ariſtotelem quædã prudentiæ pars: quæ ita uerſatur in paruis ut prudentia magnis in rebus. Recte igit᷑ Cicero cum uellet oſtendere in libris de natura deoꝝ: quid inter uerſutũ & callidũ intereſſet: uerſutũ eẽ deſcribit eũ: cuius mens celeriter uerſet᷑. At callidũ: cuius animus uſu: ut man⁹ opera concalluit. Sed redeat᷑ ad Vulpianũ. Sic. n. ait: Si res eius uænierit: & exiſtat: qui plus liceatur: an in integrũ ꝓpter lucrũ reſtituendũ ſit: & quotidie prætores reſtituũt: ut rurſus admittat᷑ licitatio. Audi itẽ. M. Tulliũ Ciceronẽ i epiſtola ad. M. Mariũ. Cice. M. Mario ſal. Mã-

datũ tuũ curabo diligenter. Sed homo acutus ei mandaſti potiſſimũ: cui expediret illud uænire q̃ plurimi: ſed eo uidiſti multum: qđ præfiniſti: quo ne pluris emerẽ. Qđ ſi mihi ꝑmiſiſſes: q meꝰ amor in te ẽ: cõfeciſſem cum hæredibus. Nunc qm̃ tuũ preciũ noui: licitatorẽ apponã potius: q̃ illud minoris uæneat. Sed de ioco ſatis. Habes mi Iacobe uir iuriſcõſultiſſime oĩa: quæ afferri adiumenta poſſunt in cauſam tuã. Cæterũ quæ paucis dicturus ſum: æquo aĩo accipe. Oĩm primum uideamus licitari liceriue ſecũdum antiquos eoſdẽ ꝓbatiſſimos auctores artis grãmaticæ quid ſignificet. Licitari (ut ait Nonius Marcellus) ẽ cõgredi & pugnare. Id aũt ita eſſe patet apđ Ceciliũ poetã in hymnide: Quin machæra licitari aduerſum eũ cœpiſti ſciens. Feſtus Pompeiꝰ docet eũ licitari: q decipiendo inducit: & rurſus ait eos eſſe licitatores: q in mercãdo pugnandoue contendunt. Audi nũc Ciceronẽ libro tertio de officijs. Tollẽdũ eſt igiť: inqt: in rebus cõtrahendis omne mendaciũ: nõ licitatorẽ uænditor nec q cõtra liceať: emptor apponet: uterꝙ ſi ad loquendũ uenerit: non plus q̃ ſemel eloquať. Ex ſignificatis hmõi uerbi: uel liceri: ul' licitari: quæ a duobꝰ eximijs & latinitatis & litteraturæ ꝓfeſſoribꝰ: Feſto Põpeio ac Nonio Marcello cognoſcimꝰ: poſſumꝰ ne alium eſſe licitatorem opinari q̃ eũ: q græce προξενητης proxenetes diciť: quo etiã noĩe nõnullos iurecõſultos uſos uidemus. Qđ aũt aliud ẽ ꝓxenetaꝝ: hoc eſt licitatorũ officiũ (ut ita loquar) q̃ tũ emptorẽ: tũ uenditorẽ & cõtendẽdo & decipiendo inducere: ut & uẽdat ille & hic emat? Idqꝫ nõ minꝰ minuẽdi rõne: q̃ augẽdi precij. Et q̃uis alia uel arte: ul' fallacia mõ obiecit: qđ inierit? An ſumꝰ uſqꝫ adeo reꝝ impiti: ut ignoremꝰ: q̃tũ emolumẽti huiuſmodi nebulones ꝑcipiant ex hmõi dolis ac fraudibꝰ? Siue igiť in rebꝰ priuatis: ſeu in publicis: uẽdẽdo: emẽdo: locãdo: cõducẽdo: cõtrahẽdoqꝫ licitator interſit aut ſuo doloſe aut alterius noĩe. Hũc eſſe eundẽ: q noĩe a græcis accepto ꝓxeneta diciť: manifeſtũ ẽ. Recte igiť præcepit Cicero nec a uænditore licitatorẽ: nec itẽ ab emptore apponi debere: ſed ipſos potiꝰ ſi ad loquẽdum uenerint: non plus q̃ ſemel eloqui oportere. Hoc

enim obſeruandũ inter uiros grauis & bonos: iccirco præcipit Cicero: ut nulli licitatoris mendacio: nulli dolo relinquat loc⁹. Hæc tu: ſi in Gaij: ſi in Pauli: ſi in Vulpiani reſpõſis diligentius conſiderare inſtitueris: longe aliter ſenties: q̃ in hanc diem conſueueris. Qđ aũt cõtenderis idem eſſe & auctionari & licitari: eodemq; modo licitatorẽ & auctionatorẽ: nihil eſt: qđ tibi minus aſſentiar. Video apud Ciceronẽ in oratione ꝓ rege Deiotaro hæc uerba: ille iterũ: ille tertio auctionibus factis: pecuniã dedit: qua ad bellũ uteremini. Et rurſus. Quo tũ rex erga te aio fuit: qui auct ionat⁹ ſit: ſeſeq; expoliare maluerit: q̃ tibi pecuniã nõ ſubmniſtrare? Num licitationibus factis: num ſi licitatus ſit: dixiſſet Cicero: idem eſſe ſignificatum? Sed hæc hactenus multa. Non eñ dubito te pro magnitudine ingenij tui egregiaq; doctrina itur; in ſentẽtiã meã: & eundẽ eſſe licitatorẽ conceſſurũ: quẽ etiã ꝓxenetam nunc uulgo ueſtri iureconſulti nominant. Dicebas ſecũdo loco mirari te Ciceronẽ atq; arbitrari illum in dialecticis parum fuiſſe exercitatum. Nã ſi ſecus eſſet: eum nunquã fuiſſe dicturum in prima quæſtione tuſculana: ſi malum: ergo miſerum: cum eſſet propoſitum: uel aſſumptum potius: malũ mihi uidetur eſſe mors. Non eñ quod malũ eſt: id cõtinuo miſeriam afferre: cum multiplicia mala ſint & animi: & corporis & fortunæ. Nec eſſe tamen conſentaneũ: qui in pluribus maximiſq; totius hominis atq; fortunæ bonis: cum eculeum amiſerit quẽpiam: aut catulum: iccirco eum affirmare miſerum: quoniã ea equi caniſue amiſſio in malis habenda ſit ſecũdum peripateticos. Indocte igit Ciceronẽ eã cõplexionẽ ad id adieciſſe: qđ erat aſſumptum. Concederẽ tibi ꝑfecto quod Ciceroni obijcis: ſi peripateticum ſe eo in loco is: q̃ ſtoicum maluiſſet. At ſtoici nihil in malis ducunt: niſi qđ turpe ſit: nec item in bonis quicq̃: qđ boneſtũ nõ ſit. Honeſtate bonum ſtoici: & turpitudine: malũ definiũt. Præterea neq; in bonis: nec itẽ in malis aut plus eſſe iudicant aut min⁹: q qđ boneſtũ ſit: id eſſe putant oi ex ꝑte bonũ: quẽadmodũ id eſſe uolũt omnino malum: quod a turpitudine proficiſcit. Quare ſi mors habẽda foret in malis: qđ certe non ẽ recte

a Cicerone reſpõſum eſſet: id eẽ miſeꝝ. Nec em̃ præterire te exiſtimo: quæ aut corpis ſunt aut fortunæ tributa: ea a ſtoicis neq; bona: neq; mala cenſeri: ſed indifferentia: & a plæriſq; cõmoda & incõmoda: quæ etiã alij prælata reiectaq; noĩant: perinde atq; talia ſint: in quib⁹ ſelectio locũ habeat. Vtrũ tibi grauiſſimo & eruditiſſimo uiro ſatiſfecerim neſcio. Mihi certe feci ſatis. Ex Mediolano Cal. Septẽbribus. M. cccc. Lx.

Frãciſ. Philel. Ioanni aloyſio guidobono ſal.

f Vere nõnulli ueneti: qui a me per litteras meos carminũ libros excribendos petierũt. Quib⁹ ego ſigillatim geſſiſſem q̃primũ morẽ: ſi tot mihi eius opis fuiſſent exẽpla. Sed cũ nullũ mihi oĩno relictũ ſit præter id unũ qđ initio ſcripſeram: exiſtimaui hoc pacto ſatis ab me iri oĩb⁹ factũ: ſi tibi hmõi prouinciã pro noſtra beniuolẽtia delegarem. Itaq; dedi ad te eũ ipſum carminũ codicẽ man⁹ meæ ut uides feſtina exaratũ arundine. Cuius tu ita ꝓ tua prudentia feceris omnibus copiã: ut intra ſextum menſem codex ad dominũ redeat. Vale. Et patrem tuũ grauiſſimũ uirum uerbis meis ſaluere plurimũ iube. Ex Mediolano idibus ſeptẽbribus. M. cccc. Lx.

Fran. Phil. Angelo ueterbino iurecõſulto ſal

a Ccuſarem te mẽdacij: ſi ſcirem te huiuſmodi accuſationẽ magnifacere. Sed noui ingeniũ tuũ: qui nõ minus ſurdus es: cũ id tibi expedire putas: q̃ mut⁹. Verũ hac ĩre te tua fefellit opinio. Nã me primo apud quẽ eras cœnatur⁹: liberaſti homine edaciſſimo. Deinde tibi fortaſſe non parum incõmodaſti: qui filiã potuiſſes: ubi ea tibi uoluntas eſſet: indotatã etiã uiro tradere. Amicus em̃ quidẽ uir ſane bonus ac minime contẽnendus mihi oblatus eſt: qui cupit uxorẽ ducere: quæ & honeſtis ſit nata parentibus & pulchra & ex ethruria. Itaq; id ego audiens: ilico in te animũ adieci. Rem tenes. Cumprimũ ueneris Mediolanum: fac me q̃primum adeas. Vale Ex Mediolano. xvi. Kal. Octobres. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

e T annulũ quem miſiſti mihi & gẽmam μετά τῆσ ἀθήνασ ꝑlibẽter accepi. Et feciſti ſane: ut te decet: mõ illius memoria aſſidue tecũ ſit. Senior noſter hiſpanus mihi expoſuit te Mediolanũ uæhemẽter cupere. Id equidem nõ ĩprobo: mõ cõſtitutũ iſtic tẽpus & cõſtãter & innocẽter abſoluas: qđ ut facias: te nõ ſolũ hortor: ſed etiam uolo: ac iubeo. Præterea ſũ miratꝰ qđ ĩ tãta opportunitate τὴν ὑπό χειρίαν minus ire ad me curaueris: nihilqꝫ ad ea tã multa reſpõderis: quæ nõ unis litteris tibi ſcripſerã. Ad hæc tuũ quoqꝫ officiũ erit: ut aliqd litteraꝝ ad principẽ ſæpe des: hoc facere prudẽtius nihil potes. Nos hic ualemus oẽs. Vale Ex Mediolano. vi. idus Octobres. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philelfus Laçaro arretino ſal.

e T ſi certo ſcio mea oĩa tibi negocia ꝓ uetere noſtra ac ſumma beniuolẽtia cordi eẽ: nõ ẽ tamẽ ab officio meo uiſum alienũ: ſi ex meis quoqꝫ litteris intelligeres me mei nõ eſſe oblitũ: q duo iſtinc abiens tibi curanda cõmendarim: quæ q̃q̃ diſſimili ſunt ratione: talia tñ ſunt: ut eorũ neutrũ negligi abs te uelim. Nã officioſi amici ẽ æque parua amici gratia nõ cotẽnere ut magna præclaraqꝫ facinora nõ minus adire alacriter: q̃ appetere uæhemẽter. Quæ reliqua ſunt: tecũ ipſe conſiderabis.. Vale Ex Mediolano. x. Kal'. Decẽbres. M. cccc. lx.

Frãciſcus Philelfus Hermolao barbaro epiſcopo Veronenſi ſalutem.

q Vam pro Laçaro ſcarãpo comẽſi epiſcopo orationẽ habui: iccirco in præſentia ad te dedi: qđ uererer ne quã librariꝰ tuus tumultuarie ſcripſerat: nõ eſſet admodũ emẽdate ſcripta. Præterea cũ uellem aliquid ad te ſcribere: nihil noui acciderat poſt diſceſſum tuum: quo uterer argumẽto. Nec eñ dubito ea tibi oĩa cordi eſſe: quæ a nobis in cõmẽtariolo acceperas: præſertim id unum: qđ mihi cũ tuo Antonio becharia uiro diſerto & perhumano tranſigendũ eſt. Neqꝫ ſane aliud quicq̃ eſt: cuiꝰ morã moleſtiorẽ ferã. Nam eiuſmodi codice diutius carere nullo pacto poſſum. Itaqꝫ rogo te: ut curreti ſis calcar. Fieri enim poſſit: ut ſerius Veronam repetas. At mihi in huiuſmodi codice

celeritate plurima opus eſt. Hac una mihi gratius hoc tẽ-pore facere nihil potes: nec quod magis Antonij interſit officij: quem ipſum ſcio tibi eẽ cariſſimum. Reliqua tu op-portune ꝓuidebis. Vale Ex Mediolano. vij. Kal. decẽbres. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philfus Laçaro ſcarampo
comenſi epiſcopo ſalutem.

e Am quam pro te apud comenſes ad. xvi. Kal. decẽ-bres orationẽ habuerã: iccirco ad te miſi: ut qđ tecũ antea ſum locutus: eam cures per fratrẽ reddi Hermolao barbaro epiſcopo ueronẽſi. Reliqua tu puto: memineris: Præterea quæ iſtinc diſceſſurus tecum ſum cõmentatus: ne obliuiſcaris: te etiam atq; etiã rogo. Hoc uno mihi aliud hac tẽpeſtate gratius præſtare officiũ nullum potes. Vale: & bonæ ualitudinis rationẽ habe. Ex Mediolano. vij. Kal. Decẽbres. M. cccc. Lx.

Franciſcus Philel. Donato actiolo ſal.

n On poſſum nõ probare tuam tam longam taciturnitatem: cum exiſtimẽ te uti uoluiſſe me magiſtro: q dum ſtudeo eam ad te dare orationẽ: quã & ipſe habuerã apud ſummũ pontificẽ Pium Mantuæ: & ipſe deſiderare uidebaris: diutius ſim cunctatus: q̃ tu fortaſſe uelles. At ſuperas profecto omnẽ meam huiuſmodi in ſcribẽdo tarditatem adeo ut iam uerear te eſſe omnino una cũ noſtro Argyropolo oblitũ mei. Et facis tu quidẽ nequaq̃ uel amice uel recte: qui nihil ad ea reſpondeas: quæ tibi ꝓ noſtra ſumma beniuolentia cõmẽdarã. Sed eo fero moderatius negligentiã tuã: hui: diligentiã uolui dicere: qđ utriq; arũ-dini & nymphæ: & muſæ ſimul ſtudere non potes. Verũ ſi me amas: ſurripe aliquid temporis τῇ ἀφροδίτῃ qđ amicitiæ condones. Ego ad te nouam dedi orationẽ. Vale Ex Mediolano. iij. Kal. Decẽbres. M. cccc. Lx.

Franciſ. Philel. Pallanti ſtroçæ eq̃ti aurato ſal.

i Nſtituẽti mihi pro uetere noſtra ſummaq; amicitia ſcribere ad te aliquid: hic tempeſtiue nũcius eſt oblatus: qui iſtac iter facturus redit in peloponeſum. Omniũ primũ certior fieri cupio q̃ bene ualeas corpore. Quid em̃

interrogē aio: cum uir ſapientiſſim⁹ non ignoras uel nullis hominū conſilijs τὸ εἱμαρμένον ἐξεῖν. Itaq; ſi me amas (ſicuti certe facis) cura: ut tuis optatiſſimis litteris intelligā: quanta tibi cum ſenectute ſit quies. Nam de animi trāquillitate nihil eſt qđ dubitē: qđ ſi de me doceri ex me uis: ualeo equidē perbelle. Nec me climatericus ann⁹: quē chaldæi noīant: ulla ex parte fecit ſua inclinatiōe deteriorem. Nā qui natus ſum. viij. Cal. Augu. anno a natali chriſtiano milleſimo trecēteſimo nonageſimooctauo ago iam tertiū & ſexageſimū ætatis annū. Qđ ipſum tpis cū ob ſeptenarium numerū: tum ob penultimū cōmunis ætatis hominū flexum pythagorici putāt eſſe periculoſum. At ego ſeptenariū numerū in utranq; fortunā uæhementem exiſtimo. Quare in ſecundā nobis & malo & opto. Qđ me ſecundo loco ad ſcribendū hortaŕ: eſt quorundā librorū deſideriū. Agit em̄ iſtic apđ uos Andronic⁹ calliſtus noſter: uir diſertus & doctus. Iſti autem eſſe audio τὸν τε παλαίφατον περὶ παλαίων ἱστορίων καὶ τὸν ῥωμαίον κορνοῦτον περὶ ἀλληγορίων ἔτι δὲ καὶ τὸν σύγχελον γραμματικόν. Peto igiŕ abs te maiorem in modum: ut eos libros aut nobis excribi cures mea īpenſa: aut ad nos ire: qui hic excribanŕ redituri ad dominū q̄primū. Vale cū honofrio meo atq; noſtris oībus. Ex Mediolano Cal. Ianuarijs anno a natali chriſtiano. M. cccc. Lxi.

Franciſcus Philelfus Xenophonti filio ſal.

p Oſt eas lrās quib⁹ mihi & de anulo quem hiſpano ſeniori dederas: & de pecunia quā ſocrus a theologo Timothæo petierat: ſignificabas alias nullas iā menſis duos abs te accepi. Vtrū id uel tua uel alioꝝ negligētia factū ſit: neſcio. Qđ hic cupis a me curari: fiet in tēpore diligenŕ. Velim tamē interea ne quid iſtic patiaris de te deſiderari. περὶ δὲ τῆς ἐμῆς πενθερᾶς nullā impēſam uolo ſuſcipias. Suſceperis em̄ fruſtra. Nā nōnulli mihi græci renūciarunt illam uerba dare: & qđ uitæ inſtitutū cepit: id nunq̄ dimiſſura. Cura: ut bene ualeas. Nos hic ualem⁹ omēs. Ex Mediolano Cal. Ianuarias. M. cccc. Lxi.

Franciſcus Philelfus Leonardo ſabbatino ſal.

c Olella auerſan⁹ dixit mihi uerbis tuis eē tibi nōnullos codices & latinos & græcos: quos uēdere inſtitueris. Quare ſi uellē aliquos ex iis emere licere mihi ꝑ te: habeo tibi Leonarde mi gratias nō uulgaris: qđ eaꝝ mihi rerū optionē dederis: quarum me amātiſſimum noſti. At uellem profecto tibi cū tuo maximo & honore & emolumento ſublata facultas eſſet alienandæ ſupellectilis tam præclaræ tam precioſæ. Id quod per uitam illius mei amiciſſimi Auriſpæ: uiri optimi & grauiſſimi facile factū eſſet: ſi eū apud nos deus q̄ apud ſe agere maluiſſet. Sed qm̄ ea lege nati oēs ſumus: ut naturæ tandem ſit concedendum: æquo aīo neceſſitatē feramus: oportet. Te aūt hortari nō deſinam: ut cuius uiri gener ſimul & hæres relictus es: ei⁹ quoq; uirtutē ſingularemq; doctrinā hæreditario quodam & aſſiduo ſtudio imiteris. Qđ eius rei quoniā nō ambigo ſtrenue te diligenterq; curaturū: nō ero in præſentia tecū longior. De libris aūt qđ ſignificas: paucis reſpondeo. Op⁹ eſt: ut librorū titulos mittas & qualitatē & precium. Id cū didicero: ſi libri placuerint: aut ipſe ueniam: aut precium mittam. Vale cū ſponſa & patre. Ex Mediolano. iiij. nonas Ianuarias. M. cccc. Lxi.

Franciſcus Philelfus Nicodemo trāchedino ſal.

g Audeo equidē uæhemēter ita res tibi ſecūdas eſſe: ut ne amiciſſimi quidē hoīs recorderis: q̄q̄ non parua eſt fœlicitatis pars uir amicus. Amicitia em̄ ſiue in animi: qđ philoſophis placet: ſiue in extrariis bonis ponenda ſit: non minimū tenet in humana fœlicitate locum. Quare ut te aliquādo colligas: uolo. Meminerisq; ī oī fortunæ ſtatu uł cōmodo uł iucūditati amicū eē poſſe. Id ſi feceris: dabis ad me qn̄q; lr̄as quo me ſaltē tuæ læticiæ ꝑticipē facias. Tu uero ne me cōtra exiſtimes tui oblitū: accipies unam a me orōnē: quā nuꝑ habui ad comēſes de dignitate epiſcopali: & de illoꝝ epiſcopo Laçaro ſcarāpo. Et ꝓ rei argumēto: & ꝓ hoīb⁹ habēda fuit oratio. Tu mihi feceris rē gratiſſimā: ſiquid noui ſignificaris: qđ uel gratū ſit: uel noſtra interſit audire. Vale Ex Mediolano pridie idus Ianuarias.

Franci. Philel. Pallāti ſtroçæ equiti aurato ſal.

n Ihil mihi potuiſſet hoc tp̄e iucūdius contingere tuis
litteris: quib⁹ priſtinā illā tuā ſermonis ac morū ſua/
uitatem: qua mecum ſæpe dum florentiæ ageremus: fami
liariſſime utebaris: non ſecus inſpicere uiſus ſum atq; ea:
quæ corā uideri oculis ſolent. Qui em̄ me tua oīa non de/
lectent: quē certo ſciam non modo abſolutæ cuiuſdam ac
totius uirtutis ſpeculum: ſed etiā de me ſemper q̄ optime
meritum? Itaq; rogo te: ut ſiquid poteſt accedere ad con/
ſeruandæ bonæ ualitudinis diligentiam: uel meiipſius gra
tia: quē noui tibi eē cariſſimū: aliquid addas. Nā quis adeo
alienus ſit ab omni humanitate qui optare non debeat: te
minor talē fore: cui⁹ uita eſt om̄i humanitate humanior: &
cū toti⁹ honeſtatis plena: tū nulli⁹ elegātiæ: nulli⁹ doctrinæ
inops? Qđ aūt ita ꝑ tua mirabili ſapiētia te cōpoſueris: ut
nullis medicorū remediis utare: nō poſſum eq̄dē nō ꝓba/
re. Quid em̄ cōtinentiſſimo uiro eidēq; prudentiſſimo ꝓ/
deſſe medicus quæat ullis curatiōib⁹ ſuis: qui ſibiipſi nō di/
dicit? Nam quotus quiſq; eſt medicus qui abditā penituſq;
recōditā ægrotationē recte iudicet? Duo imprimis ſūt: ex
quibus huius tempeſtatis medici aduerſæ ualitudinis uim
cauſamq; cōiectant: urina & uenarū motus: ſed urina quo/
rum nobis aliorū locoꝝ argumētū præſtet in corpore: q̄ ie
coris: renū: ac ueſicæ? Omitto enim quot poſſint quantaq;
accidere: quibus urina deprauata iudicium fallat. De uena
rum autem motu quid certi afferre quis audeat ea cōueni/
entia ignorata: quam muſici harmoniam uocant? At quot
medicos licet inuenire: qui aut muſicā aut ullā diſciplinam
mathematicā teneant? cū nō phyſica modo: ſed quicq̄d ul'
ad numerū: ul' ad menſurā: uel ad muſicam rationē: uel ad
aſtronomiam pertinet: ſi medicus ignorarit: neq; iudicare
q̄cq̄ ueri nec mederi ſalubriter quæat. Itaq; facis tu quidē
(ut ſoles) oīa ſapiēter: qui tibi: tum per tēperamēti corpis
tui & ætatis conditionē: tū per uitæ ac uictus cōtinētiā me/
dearis. Id qđ itidem in meipſo quantū licet obſeruo. Qua
ex re factum puto: ut nulla ſit mihi cū medicis conſuetudo
aut cōſeruandæ ſcilicet aut recupandæ ualitudinis gratia.
Et qm̄ de te pauca ſum locutus: eadē breuitate de me utar

neceſſe ē. Sum equidē mi Pallas tua laudatione plurimū delectatus: non qđ ita de meipſo ſentiam: ut tu prædicas: ſed quoniam iſtiuſmodi de me teſtimonium ſit in mentibꝰ hominū per magnū pōdus habiturū. Nec em̄ uereor apđ te fateri ingeniū meū fortaſſe leuiuſculum. Malo ſane de me optime ſentiendo uiri oēs optimi ijdēqꝫ doctiſſimi fallā tur: q̄ ſi ſecus ſenſerint: ſoluti mendacio iudicentur. Siquid boni in me ē: illud certe eē intelligo nihil ſeruari apud ani- mū meū diligētiꝰ gratitudine & officio: quo fit: ut tibi ſem- per optē ſecūda oīa: nec tui ſplendidiſſimi noīs memoria apud me ſit quicq̄ antiquius. Nam quod ad doctrinam & eruditionē attinet: ſi ſcire me dicerem nihil ſcire: impudē- tiæ poſſem argui: quod mihi ſcientiæ laudē uēdicarē. Itaqꝫ ſolum illud auſim affirmare: me ſciendi cupiditate præter ipſum te unum alij cuiq̄ cedere nemini. Et hac de re ſatis. Nicolao monacho religioſiſſimo grauiſſimi equitis aurati Rainaldi albiçij illius nepoti ex Hormano filio dicito uer- bis meis: quod ei de fratre ſuo Bartholomæo reſponderā: ueriſſimum fuiſſe. Nam neqꝫ ab angelo actiolo ornatiſſimo equite aurato: neqꝫ ab alio prorſus ullo aduerſus Bartholo mæum apud humaniſſimū principem hunc meum ſermo quiſpiam habitus eſt. Quin potius princeps meus eā rem moleſtiſſime tulit: ſubdiditqꝫ licere æque omnibus floren- tinis agere non minus audacter in ſuis quibuſcūqꝫ urbibꝰ: q̄ poſſunt proprij legitimiqꝫ ciues. Crede mihi mi Pallas hunc eſſe principem plane optimū ac uni tibi ita eſſe affe- ctum: q̄ cui maxime. De libris quid reſponderit Androni- cus calliſtus: ex tuis litteris didici. Velim ex eo certior fi- as: apud quem eiuſmodi libri hoſpitentur. ἐμ τῶ χάμόάκι apud laurumne quirinū: an apud alium quēdam. Ad hæc audio Andronico iſti eſſe Apollonium grāmaticum πέρι σύμτάξεωσ ρημάτωμ. Quoad eius fieri licet: rē mihi gra tiſſimā nauabis: ſi dederis operā: ut codex ille excribēdus eat Mediolanū eueſtigio rediturꝰ ad uos. Qđ ſi id minꝰ: ſal tem uelim eā curā ſuſcipias: ut iſtic apud uos excribatur. Nam qđ impenderis: dabo ad te q̄primū. Vale ex Medio lano. v. Kal. Februarias. M. cccc. Lxi.

Franci. Philel. Pio ſecūndo ſummo pōtifici ſal.

q Vanq̄ oē beneficiū ꝑgratū eſſe debet pater beatiſſi-
me: illud tñ multo gratius longeq; iucundius uideri
ſolet: qđ quis nullis ſuaſionibus: nullis precibus: nullis de-
niq; officijs prouocatus in aliū cōtulerit. Nā ſiqua præceſ-
ſerint merita: non relata minꝰ q̄ inita gratia ducitur. Quæ
mea ſemp ab ineunte uſq; iuuēta beniuolētia erga te: quæ
obſeruātia fuerit: unde magis: q̄ a tua ſanctitate teſtimoni-
um eſt petēdū? Sed ubi te pro incredibili tua & eruditiōe
& eloquentia ſummaq; uirtute ad pulcherrimos deinceps
dignitatis gradus cū epiſcopatus & tergeſtini & ſenēſis: tū
etiam cardinalatꝰ oīpotens deus extulit: nunq̄ deſtitiſti uł
coram ſermone honoratiſſimo: uel per humaniſſimas lit-
teras abſens oſtēdere: quanti me faceres: & q̄ ea tibi fides
accepta eſſet & cara imprimis. Voluit tandē ſanctiſſimoꝝ
opeꝝ retributor deus: ut in ſupremo chriſtianæ religionis
ſolio ſacerdos maximus cōſtitutus uicē chriſti in terris ge-
reres. Qua certe una re diu a me antea non minus: ut ſcis:
prædicta ſæpe q̄ expectata nihil unq̄ audiui in uniuerſa ui-
ta neq; optatius nec iucundius. Idq; non minus eruditorū
omniū & diſertorū hominū cā q̄ ulla præcipua ſpe meorū
cōmodoꝝ. Quos ſane cogitatus meos nō obſcuro quodā
infirmoq; documēto q̄primū cōfirmaſti. Nā nō mō me nō
petēte: ſed ne cogitāte qdē ſingulos ducenos aureos ī ſin-
gulos ānos mihi ꝑ oēm uitā dono datū iri ex ꝓprijs pecu-
nijs ſimul atq; creatꝰ es ſūmꝰ pōtifex: cōtinuo decreuiſti.
Quid hac tua animi benignitate: qd hac munificētia: quid
hoc locupletiſſimo paternæ erga me charitatis teſtimonio
aut honorabiliꝰ mihi aut precioſius duci debet? Qđ autē
uerbo decreuiſti: id etiā re ꝓpediē effectū reddidiſti. Itaq;
ſim plane obnoxius ingratitudini: ſi te tanta manſuetudi-
ne: tanta humanitate: tanta beneficentia patrē minus indi-
es magis magiſq; inſtar numinis obſeruabo: colā: uenera-
bor: id quod neq; deſtiti antehac facere neq; deſiſtā unq̄:
modo intellexero: qua tibi re magis ſim gratificaturus. Nā
quod meopte ingenio ipſe aſſequor: id neq; occulte: neq;
diſſimulanter præ me fero. Quare tuæ beatitudinis mun-

erit:ut qđ gratius tibi gratitudinis genus fuerit:mihi imperes. Tuũ em̃ omne imperiũ ĩmortalis beneficij loco ducã. Ego aũt quod ad rem meam attinet: nihil eſt aliud: quod a tua ſanctitate petam: q̃ quod ipſe tu ſponte iuſſiſti: quo tempore Mantuæ nuper publico chriſtianæ conſultatio/nis aduerſus turcos officio te continebas: dedit mihi tuo nomine ex conſtituta pecunia grauiſſimus iureconſultus Gregorius lollius aureos ducentos. Subdiditq; futurũ ut reliqui centum aurei mihi ſoluerẽtur ad anni illius exitum. Id autem actum eſt anno a natali chriſtiano milleſimo qua/dringenteſimo quinquageſimo nono circiter nonas octo/bres. Præterijt annus ille: & itẽ alter: agimuſq; iã tertiũ. In/terea uero tẽporis iccirco nihil petij: qđ importunior iudi/care nollem: & ſi mihi ſemp̱ pecunia opus eſt. Nullum em̃ apud me locũ habet auaricia. Aut liberalitatẽ amplector ſtudioſius: aut ſiquãdo fortaſſe fuerit a medio declinãdũ (difficillimũ enim eſt circuli punctum aſſequi) in prodigali/tatem labor: quæ eo eſt q̃ auaricia dignior uenia: quo min⁹ diſtat a laude. Itaq; altitudinis animi tui fuerit iubere: ut ea mihi pecunia hoc eſt ducati trecenti in præſentia numerẽtur: qđ ut facias te etiã atq; etiã rogo: oro: obſecro. Nã his ẽ mihi uæhemẽter opus. Vale pater beatiſſime. Ex Medio/lano. Kal'. Februarias. M.cccc.Lxi.

Fran. Phil. Iſidoro cardinali Rhuteno ſal.

Edditæ mihi ſunt pater clæmẽtiſſime tuæ amplitu/dinis litteræ: quas mea ſumma cũ uoluptate lectitã/ui. Erãt em̃ p̱humanæ ac plane ĩdices tuæ erga me charitatis. Ac facis tu quidem perbenigne: ut eũ plurimũ diligas: qui dignationẽ tuam mirifice uenerat'. Quod au/tem ad rem tuam attinet: quas ſummi põtificis breues lit/teras ad me dederas: una cum tuis: reddidi accurate pro iuſſu tuo Iacobo turrino mutinẽſi epiſcopo: quas ille at pri/mũ legit miti uultu & hilari facie reſpõdit ſe tibi penſionẽ quã petis: nunq̃ deſtitiſſe ſoluere: cum debebat. Nunc au/tem præter amorem & obſeruantiam aliud tibi debere ni/hil. Nam ex quo tempore corcyrienſi archiepiſcopatu do

natus es a pontifice Pio ſe oino liberatum eſſe omni pen/ſionis bonere: quã tibi antea debuiſſet. Collatũ eñ eẽ per cõtributionem archiepiſcopatus illius plus duplo: q̃ ex ea penſione acciperes: & ita ſe Mãtuæ nup̱ pontifici maximo reſpõdiſſe. Addiditq́ ſe quoniã ita uis paratũ eſſe de iure tibi repõdere: ob eamq́ rẽ daturũ q̃primũ litteras ad ſanctiſſimũ dominũ noſtrũ: curaturũq́: ut Antonius beltrandus iureconſultus qui ꝓ duce Borſio oratorẽ gerit in Romana curia: bãc oẽm cauſam ꝓcuratorio noie pro ſe agat. Et bac de re ſatis. Eſt mibi pater bumaniſſime tua opa uæbementer opus. Nam cũ eſſem ex urbe Mantua anno iã ſecũdo rediturus Mediolanũ: uir grauiſſimus Gregorius lollius ſecretari⁹ & affinis ſummi pontificis dedit mibi ei⁹ beatitudinis nomine aureos ducẽtos: ſubdiditq́ futuꝝ: ut reliqui centũ qui deerant ad plenã ſolutionẽ anni unius ac dimidij: mibi numerarent́ ad anni illi⁹ exitũ (Summus eñ pontifex cum primũ in eo ſolio conſtitutus eſt: continuo mibi non modo nõ petenti: ſed ne cogitanti quidẽ conſtituit annuatim aureos ducẽtos) Itaq́ & abijt ille ãnus & itẽ alter uniuerſus: iamq́ agit́ tertius: cum interea temporis nibil eſt a me petitum. Sunt igitur una cum bac ad te epiſtola alteræ itẽ meæ bac de re litteræ ad. S. D. N. qb⁹ peto eos trecentos aureos pro ſolutione unius ac dimidij anni. Quare tuæ bumanitatis fuerit ita operam dare: ne ulla ex parte deſideraturus uidear ſtudiũ tuũ. Eſt eñ mibi puella nubilis. Cuius rei gratia factũ eſt: ut ante banc diem nibil pecuniarũ petierim: perinde atq́ tutius res omnis mea pecuniaria ſeruaret́ in ærario pontificis pĩetiſſimi Pij q̃ apud ipſum me: qui nũmis parcere nunq̃ didici. Nuuc uero ijs utendũ eſt nõ abutendũ. Vale Ex Mediolano pridie idus Februarias. M. cccc. Lxi.

Franciſcus Pbilelfus Ciccbo calabro ducali ſecretario ſalutem.

ſ Tultorum infinitũ eẽ numerũ i ſacris litteris ſcriptũ legim⁹. Quæ quidẽ ſententia & ſi mibi nunq̃ dubitãda eſt uiſa: quippe quæ ex ore ſapiẽtiſſimi uiri: ſiue ibeſus

Syrachi fili⁹: ſiue is alius fuerit: emanaſſe ꝑhibet᷑: eã tamen unius petri cãdidi hui⁹ noſtri decẽbris litteræ plurimũ cõ/firmarũt: q modeſtiſſime a me ꝑbenigneq; admonit⁹: ut ea corrigeret: quæ in eulogio qđ pro inclyta ſanctiſſimaq; fœmina Lucia magnanimi principis noſtri matre tãto labore elucubrarat: incauti⁹ fortaſſis erraſſet ſe talẽ eẽ intrinſecus oſtẽdit: qualis apparet extrinſecus. Itaq; nõ abſurde ij ſen/ſiſſe iudicãdi ſũt: q dixerũt mõſtrũ in corꝑe: mõſtrũ in aĩo. Quis humani ingenij paulo peritior: cũ oculos Petri cãdi/di faciẽq; inſpexerit: nõ iſtiuſmodi hoĩem expreſſum qđ/dam ac ꝑſpicuũ inuidentiæ ſimulacrũ exiſtimabit? Et apte profecto & erudite poeta ille deſcripſit inuidiam: cum ita cecinit. Pallor in ore ſedet: macies in corpore toto. Nuſq̃ recta acies: liuent rubigine dentes. Pectora felle uirent: lingua eſt ſuffuſa ueneno. Riſus abeſt: niſi quem uiſi fece/re dolores. Nec fruitur ſomno uigilantibus excita curis. Sed uidet ingratos: intabeſcitq; uidẽdo Succeſſus hoĩm: carpitq; & carpit᷑ una. Videſne mi Cicche: q̃ pulchre Oui/dius naſo candidum decembrem effinxerit? Idq; tandiu antea q̃ ſcire poſſet futurum aliquando Petrum candidũ: neſcio quẽ. Et nos increduli nõ ſatis mirari poſſumus ſole/re poetas bonos diuinit⁹ afflari uenturaq; prædicere. Con uerte obſecro: in leucũ ipſum corporis oculos: atq; mẽtis lumina. Intuere colorẽ muſtællinũ: intuere macilentiam. Quæ quidẽ duo nõ ab optimarũ artiũ ſtudio: a quo uæhe/mẽter eũ abhorrere ipſarũ rerũ docet inſcitia: ſed ab ĩmani quadã animi ægritudine manare neceſſe ẽ. Nã dir⁹ & effe/ratus oculorũ intut⁹ ꝓdigioſiſſimi monſtri cuiuſpiã ẽ ſimil/lim⁹. Et ne oĩa ſingillatim ꝑſequar: qd ei⁹ lingua uenenoſi⁹? qd fœtulentius? qd abominabilius? Itaq; recte dũ uiros ho neſtos atq; doctos carpit maledicẽdo: ipſe interius carpit᷑ liuoris aculeis: fitq; plane tabidus. Nam ut eleganter mo/net Ariſtoteles ὁ φθόνος ἔσι κάκιστον ἔχει δέ τι καλόν ἐν αὐτῷ τήκει γάρ φθονερῶν ὄμματα καί καρδίην. Inuidentia inquit eſt qd peſſimũ: ſed habet qddã in ſe bo/num. Nã oculos corq; inuidorũ facit intabeſcere. Verũ qd

miremur eũ hominẽ inuidentiæ uerberib⁹ cruciari: qui ſit unus oĩm ſupbiſſim⁹? Qđ flagitij gen⁹ ſiquis fortaſſis igno/rat: ſuſpitia hoĩs ceruicẽ erectã ſemper ac rigidam & obſti/pam cameli inſtar. Nam ipſa uis lexq naturæ ex hmõi eti/am habitu ceruicis ſuperbũ nobis oſtentat. Quare cũ au/guſtus Cæſar Clau. Tiberiũ qui innatã diráq ſuperbiam ceruice hmõi ſignificaret: excuſandũ uellet: dicere ſolitus tradit᷑: id illi natura eſſe nõ more: quaſi quæ natura inſunt uitia æquius cenſeri oporteat: q̃ quæ fuerint moribus com parata. Et Euſebius Hieronymus uir doctiſſimus idemq ſanctiſſimus de ſe loquẽs in epiſtola ad hiſpanũ Abigaum ita ſcribit: Nihil ita a pueritia uitare conatus ſum q̃ tumen/tem animum & erectam ceruicem dei contra ſe odia pro/uocantem. Norat enim uir ſapientiſſimus dixiſſe humani generis redẽptorem cũ adhuc eſſet in uiuis: Diſcite a me: quia mitis ſum & humilis corde. At elatio candidana arro gantiſſimaq ſuperbia cum ad naturæ uitium morũ quoq flagitiũ addidiſſet: nulla ne minima quidẽ iniuria laceſſit⁹: ita in me inuehit᷑: ut in eos oĩs cõſueuit ſemper: quos ſui diſſimillimos norit. Exiſtimat eñ hõ ſtultiſſimus ſe hac uia apud indoctã multitudinẽ noĩs quippiã uenaturũ: qđ cum uiris præſtantibus quaſi cũ paribus de laude certamen in/eat: tanq̃ noĩs claritudo uel in eorum ſita ſit teſtimonio q/bus oĩa fere cum pecudibus ſunt cõmunia: uel maledicen/do potius q̃ per bonas actiões comparet᷑. Quãobrem ne cui ſit obſcurũ: quod tibi eſt luce clarius: rem ipſam ut ha/bet: paucis exponã. Cũ multi adoleſcentes & alij nonnulli e iuuentutis numero epigrãmata ſcripſiſſent in laudes cla/riſſimæ uirginis Luciæ Sphortianæ: libuit etiam candido ſeni huic noſtro: cui cãdidi nihil ẽ præter caniciẽ: deſcẽde/re cũ eiuſmodi ætate in aciẽ: ſcripſitq eulogiũ uerſibus q̃t/tuordecim & cũ eo unã ad te epiſtolã: qua grauiſſim⁹ qui/dam Cato reliquos qui ante ſe ſcripſerant: reprehendẽs: ſolũ ſe dignũ inſinuabat: cuius uerſus haberent᷑ in precio. Fuerunt qui mihi carmen illud legerẽt non legendum tra derent: ut alia quoq cæterorũ omnia. Ego autẽ & audiui:

& longe magis q̃ par eſſet: more meo carmẽ laudaui. Addidicq̧ pro iuſti uiri officio: & id quidem modeſtiſſimis uerbis: tria tamen eſſe emendanda: unum ex eorũ præceptione: qui grãmatici dicunt: alterum geographorũ hiſtoricorumue: tertium uero philoſophorũ. Nam neq̧ mœrorem & fletum in fortem & ingenti animo uirum cadere. Neq̧ principem noſtrum Franciſcum Sphortiam: qui Mediolanenſiũ ſit: ducem ligurum recte appellari. Nam urbẽ Mediolanum non in liguribus: ſed in inſubribus ſitam eſſe ab inſubribus heduis. Nec abſtine cum ſit ſecundæ: non tertiæ coniugationis: habere ultimam ſyllabam breuem: nec ulla propria ratione corripi poſſe huiuſmodi ſyllabam ſiue ea uerba ſecundæ coniugationis duarum ſint ſyllabaꝝ ſiue etiam plurium. Natura enim id fieri ac ui propria non numero ſyllabarum. Sic enim incipit candidanum epigrãma: Nate patris quõdam lux unica: gloria matris. Te precor a lachrymis abſtine nate pijs. Quæ quidem tria errata cum eſſent a me notata: id quod in cæteris quoq̧ epigrammatis: ubi op⁹ fuerat: antea fecerã: ſubdidit quiſpiã e circũſtantibus tuis ſcribis: at Petrus cãdidus carmẽ hoc ædidit: tunc ego: bene res habet: inq̃: Admonẽdus eſt candidus: hæc ut corrigat. Nam in reliquis id mihi ſatis probat. Res ita geſta eſt mi Cicche: ut audis: id quod ex omnibus tuis ducalibus ſcribis potes intelligere. At non tulit candidus: ut eſt inſolenti arrogantia: honeſtam admonitionẽ: ſed cõtinuo epiſtolam ad te dedit: quæ ita diceret: Domin⁹ Philelfus cum meos uerſus legiſſet: deinde ad ſuos uertiſſet oculũ ranarũ in morem coaxantes: ſtatim turbat⁹ eſt. Audis atticã eloquentiam Cicche diſertiſſime: q̃ eleganti initio rẽ aggredit. Reſpondeat igit candido: & ſi erat philelfo honeſtius nihil oĩno reſpondere ineptiſſimo nebuloni: habereq̧ dignitatis ſuæ potius grauitatiſq̧ rationem: q̃ cuiuſpiã conuitioſæ iniuriæ: præſertim cũ non ſit neſcius magni eẽ animi huiuſmodi iniurias obliuiſci ac pro nihilo ducere. Sed gerendus mos fuit Cicche: ut ſcis: amicorũ quorundam uolũtati magis q̃ ulli meo inſtituto. Appellat me

pro Philelſo pygoſtolus candidus philelcum: hoc eſt hul/
ceris ſtudioſum: & ſui quidē hulceris ſtudioſum appellat:
nec illius ſane corporalis hulceris: cuius tumore ac putre/
ſcēti ſcateſcētia non minus torquetur aſſiduæ q̄ ſtrāguriæ
quam graci nominant decoriatæq; ueſicæ pedumq; ac la/
terum acerbiſſimis doloribus: ſed animalis inquā hulceris:
quo præ ſuperbiæ inuidentiæq; uulneribus & dies cruci/
atur & noctis. Sum inquā ſtudioſus ſtulticiæ tuæ & ina/
nitatis candide mi Pygoſtole: & ea ratione ſtudioſus iſti/
uſmodi hulcerum tuorum: ut uix aliud quicq̄ magis cupi/
am hoc tempore: q̄ te aliquando reſipiſcere ad ſanitatēq;
redire. Sed quid male de te meriti ſunt ducales ſcribæ mo
deſti ſane & egregij adoleſcētes: quod eos ranas coaxan/
tes appellas? Nam præter ſcribas alius aderat nemo. Di/
cis autē me turbatum. Et recte id quidem: ſi cōmiſeratio/
nem dicas turbationem. Non enim ita eram ab humanita/
tis officio alienus: ut non cōmiſerem tui: qui dum uelles
haberi doctiſſimus: omni indocto homine te inferiorem
oſtenderes. At q̄ apte defendis erratū tuum. Argumenta
ris idem licere tibi in abſtine: qđ Propertio & alijs licuit
in caue & uide: quæ cum ſint: ut ipſe affirmat: ſecundæ cō/
iugationis correpta tamen in ultima ſyllaba reperiuntur.
Quod ſi Donatum: ſi Seruium: ſi Priſcianum: ſi alios lati/
næ linguæ probatiſſimos auctores diſcere uoluiſſes: intel/
ligeres eiuſmodi uerba non eſſe ſecundæ coniugationis:
ſed tertiæ: cum habent e ultimam ſyllabam correptam in
modo imperatiuo. Verum tu gloriari ſoles: quod nullo ſis
unq̄ doctore uſus. Quod certe unum: cum cætera menti/
aris: ueriſſimum eſſe puto. Nam quod ais Propertium eſſe
longe Philelſo doctiorem: id aliorum eruditiſſimorum ho
minū nō tuo qui nihil ſani ſapis: iudicio relinquatur. Vnū
Philelfus audet affirmare uel inſaniente candido neminē
eſſe hac tempeſtate nec fuiſſe unq̄ apud latinos: quantum
conſtet ex om̄i hoim̄ memoria: q præter ſe unū idē un⁹ te/
nuerit exercueritq; & græcā pariter & latinā oratione in
omni dicendi genere & proſa & uerſu. Tu ſiquem habes

UPB

alterũ: memora. Quid taces homo miſerrime? Subdis de- inde licuiſſe tibi uti amphimacro: ut Virgilio: cum ait: Fer- reiq́ eumenidũ thalami. Qđ licebat i ferrei: nõ licere ĩ ab- ſtine neceſſitatis lex iubet: nã ſimplex eſt tene: qđ ſine ui- tio in uerſu pẽtametro poni põt: modo ponat̃ ante. Pote- rat præterea diuidi abſtine: ut in præraptidũ & inuicem & hactenus & in alijs cõpoſitis obſeruatũ a poetis uidemus. Sed alia ẽ ratio: quã ipſe ignoras Leuce. Ferrei ſpondeus eſt nõ amphimacer. Nã dictio eſt biſyllaba per ſynæreſin. e.&.l. duarũ ſyllabarũ in ſyllabã unam: ut & furias Aiacis oilei. Et talib9 ilionei dictis. Rurſuſq́ in eodẽ libro. Fit ſtre- pitus tectis: uoceſq́ p ampla uolutãt Atria: depẽdẽt lychni laquearib9 aureis. Mœrorem & fletũ quos ipſos inuictiſſi- mo ſplẽdidiſſimoq́ principi noſtro inſanus homo tribue- rat: nõ cadere in uirũ fortẽ ſatis concedit Candidus: ut eſt docticulus: cũ nihil reſpõdet. Ignoret eñ philoſophos ho- mo philoſomatus. Nec mihi quiſpiã rerum grauiorũ igna- rus ea obiecerit: quæ a Virgilio in ſexto æneidos ſcripta ſunt. Nox ruit Aenea: nos flendo ducimus horas. Scimus eñ eo loco Aeneam aliud nihil ſignificare q̃ ſenſitiuum ap- petitum: qui nobis eſt cum pecudibus communis: ob idq́ illum a Sibylla: quæ ratio eſt: tempeſtiue caſtigatum. Nã quod ad naturæ & pietatis affectum attinet: id gemitu ac lachrymis non mœrore & eiulatu proſequendum ſapien- tes uolunt. De duce ligurum & inſubrium addit ſe ſcriptu rum ad te poſtea: oſtẽſurumq́ Mediolamum: quod & ab inſubribus heduis: ut modo dicebam: conditum ſit: & Ita- liæ inſubrib9: ſitũ eſſe in liguria: & id quidẽ auctoritate plu- tarchi Solini & Liuij: ſubijcitq́ duo ad poſtremũ: me non- dũ luiſſe cœnã de epiſcopo hectore: & erratum a me eẽ in Sphortiade quãtitate ſyllabæ: cũ cecini: Sed ne ita Frãciſc9 adhuc. Nam primam ſecũdi pedis ſyllabam quæ naturali- ter ſit breuis: eſſe a me productam. O lepidum caput. Ne- ſcit eñ cãdidus eadẽ ratione licuiſſe mihi ꝓducere ſyllabã ultimã in ita: ſequẽte muta cũ liquida: qua licuit & Virgilio & Homero. Legat tertium uerſum iliados ad principium.

πόλλάσ διφθιμόυσ τύχασ αίδι πρόια τέμηάώώμ. Legat apud eundē poetam cum paulo poſt tā uæhementius illi⁹ iræ tanq; ēniciose quā ꝓpoſuerat: cauſam narraturus aggredit̃. ἐξού δη τά πρώ τά διάσ ήτὴμ ἐρισάμ τε ἀτρείδησέ αμάξάμ δρώμ χάι δίόσ ἀχιλλεύσ τίσ τάρ σφώέθέώμ ερίδι ξύμέηχέ μάχέθαι. At græca qui norit leucus: qui latina nō tenet? Legatur etiā Virgilius in bucolicis: Aſpice cōnexū nutantē pondere mundum. Terraſq; tractuſq; maris cælumq; profundū. Et idem in Georgicis: Subit ardua ſylua lappæq; tribuliq; interq; uirentia culta: Infœlix lolium. Quā uero cœnam ſomniet candidus: non intelligo. Scribit enim pygoſtolus in calce litterarū. Nondum luit cœnam Philelfus de epiſcopo hectore. Illud aūt ſcio & dixiſſe me interdum & ſcripſiſſe. Idem pſæpe ſignificare epiſcopum apud græcos quod regem apud latinos & hectora apud Homerum appellari epiſcopum. Præterea quod candidus negat poni epiſcopum pro angelo: & angelum eundem eſſe apud chriſtianos quem gētiles uocabant. Sed nunc paucis reſpondeamus epiſtolæ ultimæ: quam de ligurum duce noſter leucus ad te tandem ſcribit. Reiectis Liuio: Plutarcho & Solino: quos habet aduerſos: & tanquā præuaricatores: tris adducit ignorantiæ ſuæ teſtes Frācīſcum Petrarcham: Antonium Luſcum: Et Colucium ſalutatum: quos cum iunioris debuiſſet: nouioris appellat: uerbum ſane & inuſitatum & ineptum. Vtinā uoluiſſet candidus ita illorum illuſtrium uirorum benedicta ut errata imitari. Non ſatis erat ſe argui inſcitiæ: niſi optimos illos uiros ſecum traxiſſet in culpam. At uideat qui nos uocat indoctos: Strabonem geographum candidus. Videat uir doctiſſimus Claudiū Ptolemæum coſmographum. Videat Plinium noſtrum libro tertio naturalis hiſtoriæ. Videat Polium: qui libro ſecūdo ſuarum hiſtoriarum docet gallos ethruſcis expulſis: eam regionem quæ eſt circa padum: occupauiſſe: atq; gallorum omnium primos lauos & lebecios ea loca tenuiſſe: quæ iacent ad padi ortus. Poſt hos aūt inſubres: quæ gens erat maxima inter

gallos:ſecutos eſſe. Et in ſubribus urbē omniū primā eſſe Mediolanū ab illis cōditā. At poſt inſubres ſecutos cœnomanos. Ex altera aūt parte padi cāpos qui ſunt circa appēninum ananes incoluiſſe. Et poſt ananes conſediſſe boios. Et poſt bos deinde ad badriā ligones. Vltimos uero ſenones eos cāpos babitaſſe: qui mari adiacent. Et bæc mi Cicche de arrogantiſſimi candidi noſtri peruicaci ignorātia ſatis nunc ſupq;. Quid em̄ memorē: quot quantaq; errauerit bomo barbarus in grāmatica: qđ eo magis miror: qđ decebat boiem librariū uel ex ipſa excribēdi cōſuetudine ſine ullis doctorib⁹ peritiā aſſecutū præcepta litterarꝝ atq; latinitatis pulcberrime callere. Sed cū diſcit maledicere: dediſcit bene ſcribere. Vale Mediolani ex ædibus noſtris. v. Kal. Martias. M. cccc. Lxi.

Franciſcus Pbilelfus Tbomæ tbeobaldo equiti aurato ſalutem.

u T tibi gratulor uæbementer: qđ ſecundis uſus fortunæ flatibus: te in portum quietū iſtū tranquillūq; recepiſti: ita mibi non poſſum nō dolere plurimū: quod p abitionē amiciſſimi bois ea ſum priuatus cōſuetudine: qua dulcius ducere nibil poteram. Quis enim te uno prudentior? quis bumanior? quis amicitiæ obſeruantior? Quare non poſſum nō moleſte ferre: quod tua careo præſentia: cuius conſiliū graue eſt: probitas ſingularis: eloquētia admiranda. Vt banc tn̄ ægritudinē meā ferā modice: ea uincor ratione: qđ amicus amandus ē propter ſeipſum nullis etiā noſtris cōmodis: præſertim qđ amicorū etiā cōmoda nobis cū illis communia ſunt ducēda. Quare non tibi modo: ſed mibi quoq; gratulor ipſi: qđ apud eū principem uitam tibi agendā delegeris: cuius ſummæ diuinæq; uirtutes tot tantæq; ſunt: ut uniuerſam non modo Italiā: ſed etiā europā in admirationem ſui cōuerterint. Quē em̄ inuenias in omni probitatis & excellentiæ genere: quem præſtātiſſimo duci Borſio anteponas? Reliquū eſt: ut quā mutuā nō animorū ſed corporꝝ præſentiā locorū aufert interuallum: eā crebritas inter nos litterarū aſſidue repræſentet. Hoc aūt cū facillimū ē futurū: tū utriq; noſtrū iucūdiſſimū

Vale Ex Mediolano.iij.Cal.Martias.M.cccc.Lxi.

Franciſcus Philelfus Thomæ ſenecæ ſal.

c Vm iuuenis quiſpiã tuas mihi litteras unas reddidiſſet: eſſetq; pollicitus ſe apud me cœnaturũ: nam eum tua cauſa inuitarã: nõ modo apud me nõ cœnauit: ſed ne abiens quidem quicq̃ mihi locutus eſt. Imitatus is certe ipſum te: qui cũ maxime adeſſe debes: nuſq̃ appares: ſed euaneſcis repente ex amicorum oculis. Itaq; nihil potui ad ea tibi reſpõdere: quæ ſcripſeras. Significabas enim byrrhiam tuum neſcio quem: dimiſiſſe apud me tuos codices duos Solinum & innominatum alterum. Quid id tibi perſuaſit: aut ſomniabat: aut te ſomniantem captauit. Nam neq; ipſe apud me unq̃ fuit ſine te: neq; libros reliquit ullos. Quare ſi poſthac ſaniore conſilio uſus fueris: utilius conſules tuis rebus. Scripſeras etiam de tua re uxoria: id quod antea & audieram: & non admodum ſum miratus: quod egregius quidã ab ineunte adoleſcentia mulierum amator iam uir ſeptuagenariꝰ aut aliquãto grandior tandem uxorius factus eſſes: & ita uir uxorius: ut propediem pater futurus dicereris. Te autem non intelligo: qđ ſcribas te inde ab initio pœnituiſſe rei tam iucundæ: tam ſanctæ: tam laudabilis. Neſcio: quid tua ſibi uelit oratio: niſi fortaſſe dubitaris te ex alieno labore futurum patrem: quaſi non tibi carius eſſe debeat bonum alieno labore partum q̃ nec tuo nec alieno. Fac igitur: te intelligã. Nam tua illa oratio monſtri aliquid alere uidetur. Quid enim aliud opiner: cũ te tam ſubito ab uxore abdicaueris? Et hac de re ſatis. Venit ad te bertholla noſter: ex quo itelliges: qua mihi in re tua opera opus eſt. Tu fac omnia mea cauſa: ut conſueſti ſemper & amice & diligenter. Tu diu hic multũ q; expectatus es fruſtra. Feciſti autem more tuo: ut ſemper tibi deterius proſpicias. Vale Ex Mediolano.iiij.idus Martias.M.cccc.Lxi.

Franciſcus Philelfus Hieronymo caſtello philoſopho ac medico ſalutẽ plu.dicit.

q Vi tibi reddidit meas litteras: qua mihi in re tua ſit opus opera: corã uerbis meis exponet. Scio quanti

me facis: & q̃ tibi carus ſum. Itaq; non eē op⁹ intelligo: ut te aut rogem hominē amiciſſimũ: aut hortor uirum diligētiſſimũ & optimũ. Qđ ſi dederis operã ne fruſtra in te ſpem præcipuã collocarim: imortali me afficies beneficio. Vale Ex Mediolano. iiij. Idus martias. M.cccc.lxi.

Franciſcus Philel. Lodouico caſellæ ſal.

ſ Ingularem tuam erga me beniuolētiã multis tuis p magniſq; officijs ſum expert⁹. Meus aũt in te anim⁹ qualis ſit: qualiſq; ſemp fuerit: ea tibi eſſe debet certiſſima cōiectura: quod es de me ſæpe meritus q̃ optime. Quo fit: ut omnibus meis in rebus nō ſecus te utendũ exiſtimem: q̃ & amiciſſimo & optimo uiro. Itaq; tuũ eſt: ut beneficium beneficio cumules: tibiq; pſuadeas eũ mihi animũ eſſe: ut ſi minus referre: habere tamē gratiã nō minus poſſim q̃ uelim: nec minorē agam: q̃ debeam. Vale ex Mediolano. iiij. idus Martias. M.cccc.Lxi.

Τέλος

LAMQ
YEB

Sant peter ſprach Ja·Jheſus ſprach·wir ſeind keiner
maut ſchuldig·wann wir ſeyen in dem land geboren·
ſo ſöllen ſy nur vom den frembden nemen·yedoch gee
hin vnd nymm einen angel vñ gee viſchen do vachſt
du eynen viſch dem prich die kew auff do vyndeſt du
zwen new pfenning do gib den ein für mich·mit dē an
dern ſölt du dich löſen.Sant peter tåt das vnnd fandt
zwen pfenning die gab er dem zolner·

Eines tags gieng Jheſus mit ſeinen jungern
auff ein groſſe weytte die was einer groſſē
tagweid lang vnd wol getan.vñ volgtten
jm vil leüt nach vm̄ die groſſen zeichen die
er thåt·Do der abent kam do ſprachen etlich junger·
Herr gib den leüten vrlaub·wān ſy haben verr zů geen
laß ſy zů dē dörffern dz ſy ſpeiß kauffen·Jheſus ſprach
Gebet in zeeſſen Die junger ſprachen .wo ſöllē wir ſo
vil prots nemē damit yegklichē ein wenig werd dz ſy
den hunger bůſſen·wann on weib vnd on kind ſeind
hie fünfftauſent man·Andreas vñ Philippus ſprach=
en·Es iſt hie ein kind das hat fünff girſtine prot vnd
zwen viſch·wie vaſt klecken aber die vnder ſo vil vol=
ckes.Jheſus ſprach·tragt her die ſelben prot vnnd die
viſch vnd heyſt das volck nyder ſitzen.ich wil ſy heüt
ſpeyſen·vnd jr werdent auch ſehen die gottes wunder
Do ſaß die ſchar nyder·Jheſus nam die fünff prot vñ
tåt ſeinen ſegen darüber/vnd růfft ſeinen vater an jm
hymel·Jheſus teylt die viſch vnd das prot. vnd hieß
ſy den lewten fürtragen·damit aſſen die lewt die viſch
vñ das prot das ſy genůg håtten·dannocht trůg man
von in das jn überward zwölff körb voller broſen vñ
ſtück·Die geſchrifft ſagt daz die ſchar mit lauter ſtym̄
ſchrey·Criſtus iſt ein rechter prophet den got der weltt
geſandt hat·vñ ſy wolten in zů künig gemacht haben
des wolt got nit vnd flohe von in auff einen berg das
ſy nit weſten wo er hin kommen was. Darnach tått
der gotes ſun mer ein zeichen bey einem ſee der leytt in

12927